

Holy Bible

Aionian Edition®

Luyi Bible
Luyana Bible

AionianBible.org
The world's first Holy Bible untranslation
100% free to copy and print
also known as " The Purple Bible "

Holy Bible Aionian Edition ®

Luyi Bible

Luyana Bible

Creative Commons Attribution ShareAlike 4.0 International, 2018-2025

Source text: eBible.org

Source version: 5/9/2025

Source copyright: Creative Commons Attribution ShareAlike 4.0

The Word for the World Southern Africa, 2024

Formatted by Speedata Publisher 5.1.7 (Pro) on 6/1/2025

100% Free to Copy and Print

TOR Anonymously

<https://AionianBible.org>

Published by Nainoia Inc, <https://Nainoia-Inc.signedon.net>

All profits are given to <https://CoolCup.org>

We pray for a modern Creative Commons translation in every language
Translator resources at <https://AionianBible.org/Third-Party-Publisher-Resources>

Report content and format concerns to Nainoia Inc

Volunteer help is welcome and appreciated!

Celebrate Jesus Christ's victory of grace!

Preface

Luyi at AionianBible.org/Preface

The *Holy Bible Aionian Edition* ® is the world's first Bible *un-translation*! What is an *un-translation*? Bibles are translated into each of our languages from the original Hebrew, Aramaic, and Koine Greek. Occasionally, the best word translation cannot be found and these words are transliterated letter by letter. Four well known transliterations are *Christ*, *baptism*, *angel*, and *apostle*. The meaning is then preserved more accurately through context and a dictionary. The Aionian Bible un-translates and instead transliterates eleven additional Aionian Glossary words to help us better understand God's love for individuals and all mankind, and the nature of afterlife destinies.

The first three words are *aiōn*, *aiōnios*, and *aīdios*, typically translated as *eternal* and also *world* or *eon*. The Aionian Bible is named after an alternative spelling of *aiōnios*. Consider that researchers question if *aiōn* and *aiōnios* actually mean *eternal*. Translating *aiōn* as *eternal* in Matthew 28:20 makes no sense, as all agree. The Greek word for *eternal* is *aīdios*, used in Romans 1:20 about God and in Jude 6 about demon imprisonment. Yet what about *aiōnios* in John 3:16? Certainly we do not question whether salvation is eternal! However, *aiōnios* means something much more wonderful than infinite time! Ancient Greeks used *aiōn* to mean *eon* or *age*. They also used the adjective *aiōnios* to mean *entirety*, such as *complete* or even *consummate*, but never infinite time. Read Dr. Heleen Keizer and Ramelli and Konstan for proofs. So *aiōnios* is the perfect description of God's Word which has *everything* we need for life and godliness! And the *aiōnios* life promised in John 3:16 is not simply a ticket to eternal life in the future, but the invitation through faith to the *consummate* life beginning now!

The next seven words are *Sheol*, *Hadēs*, *Geenna*, *Tartaroō*, *Abyssos*, and *Limnē Pyr*. These words are often translated as *Hell*, the place of eternal punishment. However, *Hell* is ill-defined when compared with the Hebrew and Greek. For example, *Sheol* is the abode of deceased believers and unbelievers and should never be translated as *Hell*. *Hadēs* is a temporary place of punishment, Revelation 20:13-14. *Geenna* is the Valley of Hinnom, Jerusalem's refuse dump, a temporal judgment for sin. *Tartaroō* is a prison for demons, mentioned once in 2 Peter 2:4. *Abyssos* is a temporary prison for the Beast and Satan. Translators are also inconsistent because *Hell* is used by the King James Version 54 times, the New International Version 14 times, and the World English Bible zero times. Finally, *Limnē Pyr* is the Lake of Fire, yet Matthew 25:41 explains that these fires are prepared for the Devil and his angels. So there is reason to review our conclusions about the destinies of redeemed mankind and fallen angels.

The eleventh word, *eleēsē*, reveals the grand conclusion of grace in Romans 11:32. Please understand these eleven words. The original translation is unaltered and a highlighted note is added to 64 Old Testament and 200 New Testament verses. To help parallel study and Strong's Concordance use, apocryphal text is removed and most variant verse numbering is mapped to the English standard. We thank our sources at eBible.org, Crosswire.org, unbound.Biola.edu, Bible4u.net, and NHEB.net. The Aionian Bible is copyrighted with creativecommons.org/licenses/by/4.0, allowing 100% freedom to copy and print, if respecting source copyrights. Check the Reader's Guide and read at AionianBible.org, with Android, and with TOR network. Why purple? King Jesus' Word is royal and purple is the color of royalty! All profits are given to CoolCup.org.

History

Luyi at AionianBible.org/History

06/21/75 - Two boys, P. and J., wonder if Jesus saves all and pray.
04/15/85 - Aionian Bible conceived as B. and J. pray.
12/18/13 - Aionian Bible announced as J. and J. pray.
06/21/15 - Aionian Bible birthed as G. and J. pray.
01/11/16 - AionianBible.org domain registered.
06/21/16 - 30 translations available in 12 languages.
12/07/16 - Nainoia Inc established as non-profit corporation.
01/01/17 - Creative Commons Attribution No Derivatives 4.0 license added.
01/16/17 - Aionian Bible Google Play Store App published.
07/01/17 - 'The Purple Bible' nickname begins.
07/30/17 - 42 translations now available in 22 languages.
02/01/18 - Holy Bible Aionian Edition® trademark registered.
03/06/18 - Aionian Bibles available in print at Amazon.com.
09/15/18 - Aionian Bible dedicated as J. and J. pray again.
10/20/18 - 70 translations now available in 33 languages.
11/17/18 - 104 translations now available in 57 languages.
03/24/19 - 135 translations now available in 67 languages.
10/28/19 - Aionian Bible nursed as another J. and J. pray.
10/31/19 - 174 translations now available in 74 languages.
02/22/20 - Aionian Bibles available in print at Lulu.com.
05/25/20 - Illustrations by Gustave Doré, La Grande Bible de Tours, Felix Just.
08/29/20 - Aionian Bibles now available in ePub format.
12/01/20 - Right to left and Hindic languages now available in PDF format.
03/31/21 - 214 translations now available in 99 languages.
11/17/21 - Aionian Bible Branded Leather Bible Covers now available.
12/20/21 - Social media presence on Facebook, Twitter, LinkedIn, YouTube, etc.
01/01/22 - 216 translations now available in 99 languages.
01/09/22 - StudyPack resources for Bible translation study.
01/23/22 - Volunteers celebrate with pie and prayer.
02/14/22 - Strong's Concordance from Open Scriptures and STEP Bible.
02/14/23 - Aionian Bible published on the TOR Network.
12/04/23 - Eleēśē added to the Aionian Glossary.
02/04/24 - 352 translations now available in 142 languages.
05/01/24 - 370 translations now available in 164 languages.
08/05/24 - 378 translations now available in 165 languages.
08/18/24 - Creative Commons Attribution 4.0 International, if source allows.
10/20/24 - Gospel Primer handout format.
11/24/24 - Progressive Web Application off-line format.
01/28/25 - All profits are given to CoolCup.org.
03/12/25 - 382 translations now available in 166 languages.
05/04/25 - 393 translations now available in 175 languages.
05/27/25 - 462 translations now available in 229 languages.

Table of Contents

NEW TESTAMENT

Mateu	11
Maleka	104
Luka	162
Jowani	257
Tikezo	329
Maloma	420
1 Makolinte	457
2 Makolinte	493
Magalata	517
Maefese	529
Mafilipi	541
Makolose	550
1 Mateselonika	558
2 Mateselonika	566
1 Timoteya	570
2 Timoteya	580
Tite	587
Filimoni	591
Mahebelu	593
Jakobo	621
1 Pitolosi	631
2 Pitolosi	641
1 Jowani	647
2 Jowani	656
3 Jowani	658
Juda	660
Sinulo	663

APPENDIX

Reader's Guide

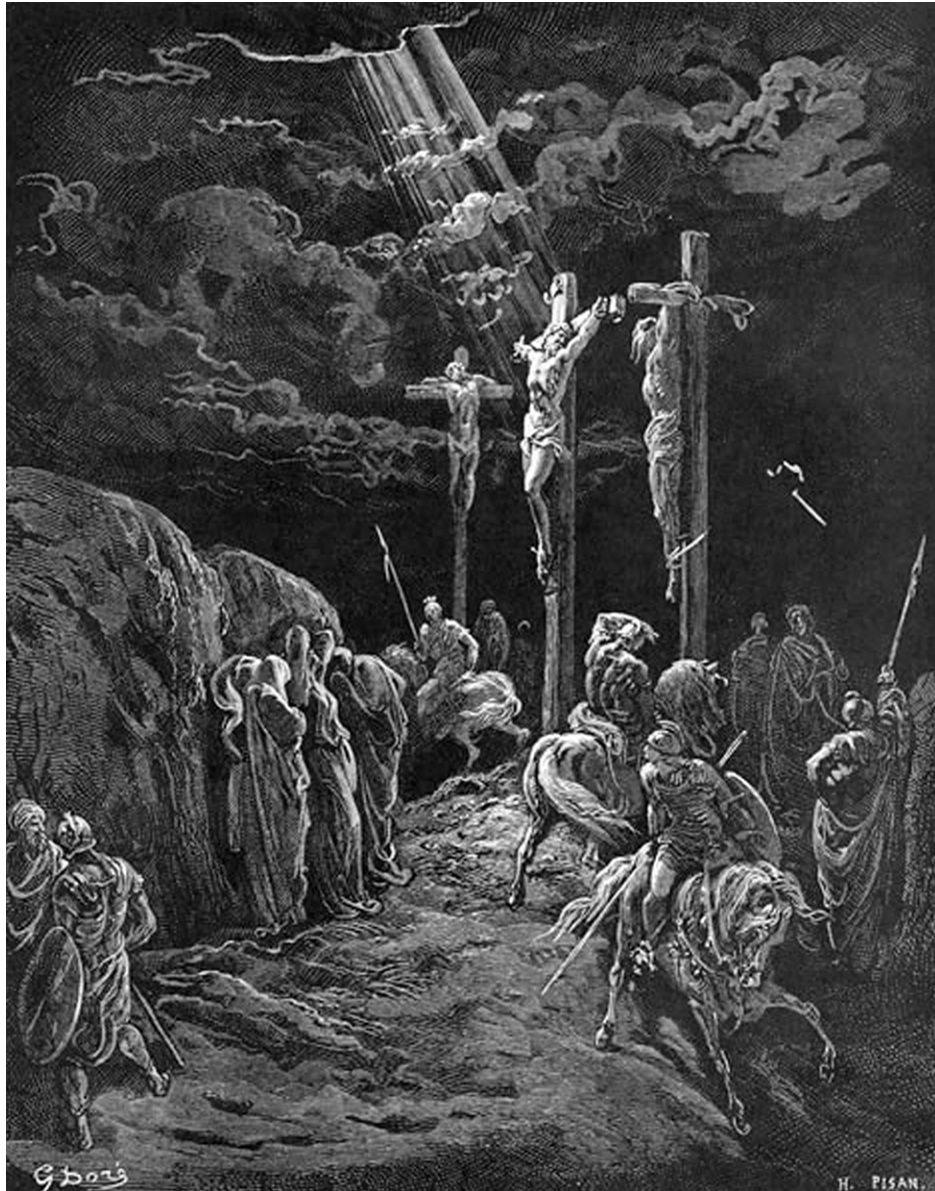
Glossary

Maps

Destiny

Illustrations, Doré

NEW TESTAMENT

“Cwale Jesu sebeli wamba nji, Sitange, waa lemene, kakuli kayii eso atenda.”
Cwale sebeli akutabela eibyana yaye mu kushebuluka.
Luka 23:34

Mateu

1Eyi ebuka no lusika lwa Jesu Kilesite mwanaye Dabida mwanaye Abulahama. **2** Abulahama na kuleya Isaka, mi Isaka na kuleya Jakobo, Jakobo na kuleya Juda na inaye, **3** Juda na kuleya Pelezi ni Zela, woyo inawaye neli Tama, Mi Pelezi na kuleya Heziloni, Heziloni nakuleya Alama, **4** Alama nakuleya Aminadabi, woyo onakuleya Nashoni, Nashoni nakuleya Salumoni. **5** Salomoni nakuleya Boazi, woyo inawaye neli Lahaba. Boazi nakuleya Obedi woyo inawaye neli Lusi, Obedi nakuleya Jese. **6** Cwale Jese nakuleya Mbumu Dabida, Dabida nakuleya Solomoni, woyo inawaye neli moyo waye Uliya. **7** Solomoni nakuleya Lehoboami, Lehoboami nakuleya Abiya, mi Abiya nakuleya Asa, **8** Asa nakuleya Jehosifati, Jehosifati nakuleya Jolami, Jolami nakuleya Uziya. **9** Uziya nakuleya Jotamu, Jotamu nakuleya Ahazi, Akazi nakuleya Ezeziya. **10** Ezeziya nakuleya Manase, Manase nakuleya Amoni, Amoni nakuleya Josiya. **11** Mi Josiya nakuleya Jekoniya, nainaye ba nako no mwendo woo ba nako ana kutwaliwa ku ukoba mu Babilona. **12** Munyima no kutwaliwa ku Babilona, Jekoniya nakuleya Shelutelo, Shelutelo nakuleya Zelubabele. **13** Zelubabele nakuleya Abihundi, Abihundi nakuleya Aliyakimu, Aliyakimu nakuleya Aza. **14** Aza nakuleya Zadoki, Zadoki nakuleya Akimi, Akimi nakuleya Elihudi. **15** Elihudi nakuleya Eliyaza, Eliyaza nakuleya Matani, Matani nakuleya Jakobo. **16** Mi Jakobo nakuleya Josefa munuwaye Maliya, Maliya inawaye Jesu woyo oisaniwa nji Kilesite. **17** Mi cwale, kame kuli amasika no kukwana likumi ni tune, okutunda kwa Abulahama

okutwala kwa Dabida likumi ni tune okutunda kwa Dabida okutwala ba kutwaliwa ku Babilona, mi likumi ni tune okutunda ba kutwaliwa ku Babilona okwiiya ba kuleiwa kwa Kilesite. **18** Omu omuna kwiyela okuleiwa kwa Jesu Kilesite. Maliya inawaye kame ana kubeleziwa nji akwaliwe ku mulume oisaniwa Josefa, kono abo kaasiku kukwata kale, sebeli olimuka nji kame aimanine mu munda ku maata no Mebo No Kukena. **19** Josefa neli omunu no kuluka, mi kasikusinga okwenisa Maliya balubala no aanu. Kaba ana kulela oku mukana kumukunda. **20** Abo yolemine okunahana nji atende ngeeso, omone! Eliñeloi lya Mbumu Nyambe sebeli liku monahaza kutulo ni kwamba nji, “Josefa mwanaye Dabida, olese kucila okukwata Maliya okumutenda mukatowe, kakuli eso akushimbile kame situnda ku Mebo No Kukena. **21** Mba leye omwana no ndumbana mi mba umutumbu elitina lya Jesu, kakuli mba yoyisa aanu aye kuuyi woo.” **22** Eyi yonje nai kutendahala okwiyateteta eyi ina kwambiwa kwa Mbumu Nyambe ku munuhi waye. **23** “Komumone, omukatana no kwa kuwana ni mulume mbaikala ba meyi no ubya mi mba leye omwana no ndumbani, mi mbamwisana nji Imanuwele.” (Okutalusa nji, “Nyambe kame ali netu).” **24** Cwale Josefa abana inguka, sebeli otenda kanyi omo linamu ambelele elingeloi, mi sebeli omukwata. **25** Kono kasi kulangananga naye konji abana kuleya omwana no ndumbana, mi sebeli omutumba elitina lya Jesu.

2 Jesu abana kuleiwa mu muleneñi no Betelehema mu tolopo no Judeya, mu nako no mbumu Heloda. Ba nako

eyo alume anjili no kushangama naku upa sebeli aiya mu Jelusalema. **2** Cwale sebeli aibanguta nji, “Kubine ali woyo ona leiwa ombumu no Majuda? Natu mono olutungweti lwaye aba lunapi ku upa, mi natwiyi nji tumu kubamene.” **3** Cwale mbumu Heloda aba ana kuyupa ngeeso, sebeli otina onene, bamweya naanu onje na mu Jelusalema. **4** Cwale sebeli oisana akulu no apulisita na iyeti no mulawo, sebeli waa ibanguta nji, “Kubine oko afanena oku leyelwa woyo Kilesite?” **5** Sebeli atambula nji, “Mu muleneñi no Betelehema mu Judeya,” kakuli yokame ina kuñoliwa kwa munuhi wa Nyambe nji, **6** ‘Kono wene Betelehema mu naha ya Juda, kame ukwite outokwa mukaci no titolopo ta Juda, kakuli mukaci no tolopo yowe mbaku tundu omubusi woyo so lisa aanu ange namu Isilaele.’ **7** Cwale Heloda sebeli oisana alume no kushangama ku mukunda ni kwaibanguta enako luna kumonahala oweli olutungweti. **8** Mi sebeli waa tuma ku Betelehema nji, “Mute muka saisise wino woyo olukeke. Mi aba sa mumuwane munisimwete nji ni mene nite nika mukubamene.” **9** Cwale aba ana kuyupa oku tundelesa kwa mbumu, sebeli akutela endila yoo, mi olutungweti olo ana kumono ku upa sebeli lwaa enda ku lubala konji aba luna kwimana ba sibaka aba ana kwikala olukeke. **10** Aba ana kumona olutungweti, sebeli awabelelwa onene. **11** Aba ana kwingena mu ndoo, sebeli amona olukeke ni inawaye Maliya, mi sebeli akubama banji ni kumulapela. Cwale sebeli ayatulula mu mikotana yoo ni kutundisamo etituwelo no Gauda, incense ni Mala. **12** Munyima no kulemusiwa kwa Nyambe mu tolo nji alese oku ukela kwa

Heloda, sebeli auka ku litunga lyoo oukutusisa endila indina. **13** Aba ana mana okuta ano kushangama, ababo elingeloi lya Mbumu sebeli limonahala kwa Josefa mu kulota. Mi sebeli lyamba nji, “Inguka! Olonde olukeke ni inawaye, oshotokele ku Egepita mi okaikalako konji abasa ni kwambele nji uuke kakuli Heloda mba saele olukeke nji alwibae.” **14** Josefa sebeli oinguka ni kulonda olukeke ni inawaye mu nako no usiku ni kushotokela ku Egepita. **15** Sebeli aka ikalakoko okubitela abo ana kufela Heloda. Eyi yonje nai kutendahala okwiyateteta eyo ina kwambiwa kwa Mbumu, kutundelela kwa munuhi wa Nyambe nji, “Inaisana mwanange no mulume, okutunda mu Egepita.” **16** Cwale Heloda aba ana kulemuha nji ano kushangama na moongo, sebeli otina onene. Mi sebeli otuma aanu nji aibae anuke no andumana onje mu Betelehema mane sebeli aibaa naana no awo ana kwikalanga noo awo ana kukeela ba myaka yiili okutwala kunji, okukoñelela omo ana kuyupela kwawo no kushangama enako luna kumonahala olutungweti. **17** Mu ndila eyi yakwiyateteta kale eyo ana kwamba omunuhi wa Nyambe Jelemiya nji, **18** “Esitumena sebeli siyupahala mu Lama, okulila ni kutenda esililo sinene. Lahele yo lilela anaye, mi ni mukana okumu omba-omba, kakuli anaye naafu.” **19** Munyima no kufa kwa Heloda, ababo elingeloi lya Mbumu sebeli liku monahaza kwa Josefa ku tulo mu Egepita **20** ni kwamba nji, “Inguka, oshimbe omwana ni inawaye, muukele ku litunga no Isilaele, kakuli awo ana saelanga okwibaa olukeke naafi.” **21** Cwale sebeli oinguka, ni kushimba olukeke ni inawaye, ni kuukela

ku litunga no Isilaele. **22** Kono Josefa aba ana kuyupa
nji Akelausi nashwana sitaye Heloda okutenda ombumu
no Judeya, sebeli ocila okutako. Mulibaka no kubiwa
emamela ku tulo, sebeli ota mu sikiliti no Galileya. **23**
Sebeli okayoya mu sibaka siisaniwa Nazaleta, abonji
kwiyatetetwe eyo ana kwamba asikunuha a Nyambe nji,
“Mbaisaniwa omunazaleta.”

3 Ba nako eyo Jowani omukolobezi sebeli ota mu lihalaupa
no Judeya yo kutaza eliywi yo amba nji, **2** “Mubake kakuli
omubuso na kuwilu sebeli oli beebi!” **3** Uyu yokame woyo
ona kwambiwa kwa munuhi wa Nyambe Isaya nji, “Eliywi
no munjili kame liisana mu lihalaupa, ‘Mulukise endila ya
mbumu, mutende endila no koloka yaye!’” **4** Eikumango
ya Jowani kame ina kutendiwa ba woya no tikamele,
mane kame ana kwikalanga ni lukanda no situmba yo
tingile mu mbunda yaye, Eilya yaye neli timbimba ni
uki namu mushitu. **5** Elikwanamunu sebeli liiya kwa
yonyene okutunda mu Jelusalema ni mu Judeya, mane
ni mwibaka yonje ikubapile ni musindi no Jodani. **6**
Oukwaamba ouyi woo, mi sebeli wakolobeza mu musindi
wisaniwa Jodani. **7** Kono aba ana kumona ano kupula
no Afalisi na Saduki aiya kwa yonyene nji aakolobeze,
sebeli wamba kwa onyene nji, “Anyi aana no tinyoka!
Anyine ona kumyambela nji mushotoke okutweba kwa
Nyambe oku sakwiiye? **8** Cwalehe mutende einu eyi
imonisa okubaka ku uyi wenu. **9** Mi mulese oku nahana
nji kame samu yoyisiwe mukwamba nji kame muli ni
Abulahama kanyi sitenu. Kame ni myambela nji Nyambe
kame atwesa okufutula amawee aa okwatenda anaye

Abulahama! **10** Esamu kame silukisitwe ni kutatelela okupatula emibisi no sitondo, cwale njii esitondo sonje no kwabeeka embuya no kuwaba, mbasi patuliwa ni kukondelwa mu mulilo. **11** Kame ni mi kolobeza ni meyi okumonisa njii namu baka, kono munyima yange mba kwiiyi woyo okwite amaata okubita mene njii mane simba etikwele no tinatangwa taye kani fanene okutinungutula mbami kolobeze ni Mebo No Kukena mane ni mulilo. **12** Enumbi yaye kame ili mu maoko aye mi mba fiyele esibaka saye abo ana fulele oubeke waye mi mba waneke ouloto mu sishete ni kuciña omuuku ni mulilo no kwatima.” **13** Ba nako eyo Jesu sebeli oiya okutunda mu tolopo ya Galileya okwiiya ku musindi wa Jodani okwiiya muku kolobeziwa kwa Jowani. **14** Kono Jowani sebeli weteka okukana njii, “Iikene aba wiiya kwa mene njii ni ku kolobeze? Time nifanena okwiya kwa wenel!” **15** Kono Jesu sebeli otambula njii, “Kutendiwe yongeso ba nako ino. Bakutenda ngeeso bokame satwiyatetetwe okuluka konje.” Cwale Jowani sebeli opumena. **16** Ababo Jesu aba ana kumana okukolobeziwa, sebeli otunda mu meyi. Cwale eliwilu sebeli liyatuluka, mi sebeli omona Emebo ya Nyambe eishetumuka musibumbiwa no Nkwilimba ni kumwikala. **17** Cwale eliywii sebeli liyupahala okutunda kuwilu okwamba njii, “Uyu yo mwanage woyo ni singa, kwa yonyene kame niwabelwa.”

4 Cwale Emebo ya Nyambe sebeli itwaletela Jesu mu lihalaupa mukwetekiwa kwa Diyabulosi. **2** Munyima no ukuyumena eilya mu maywaa no kukwana makumi anee ni usiku no kukwana makumi anee, Jesu sebeli

oyomba. **3** Cwale omweteki sebeli oiya kwa yonyene ni kumwambela nji, “Nji kame uli mwanaye Nyambe, wambele amawee aa nji atende esinkwa.” **4** Kono Jesu sebeli otambula nji, “Nakuku ñoliwa mu mañolo nji, ‘Omunu katamba okuyoya kweyo no kulya fela, kono ku liywi lyonje eli litunda mu kanwa ka Nyambe.’” **5** Cwale Diyabulozi sebeli omutwala mu Jelusalema, omuleneñi no kukena, nuka mutuleka ba mongola no Ndoo ya Nyambe, **6** ni kwamba kwa yonyene nji, “Nji kame uli mwanaye Nyambe, omatukele banji. Nakuku ñoliwa mu mañolo nji, ‘Mba laele amangeloi aye mulibaka lyowe, nji akwakele mu maoko oo, nji simba amakondo owe alese oukulemeka ku mawee.’” **7** Cwale Jesu sebeli omutambula nji, “Nakuku ñoliwa mu mañolo kame nji, ‘Ulese okweteka Mbumu Nyambe wowe.’” **8** Kame Diyabulozi sebeli omutwala ba lilundu no kuleba nukamumonisa emibuso no litunga yonje ni uwa walyo, **9** sebeli omwambela nji, “Eyi yonje mbani kubi, nji uni kubamena niku nilapela.” **10** Cwale Jesu sebeli otambula nji, “Otunde kwa mene Satani, naku kuñoliwa mu mañolo nji, ‘Olapele Mbumu Nyambe wowe mi obelekele yonyene feela!’” **11** Cwale Diyabulosi sebeli omusiya, mi amangeloi sebeli aiya muku mutusa. **12** Cwale Jesu aba ana kuyupa nji Jowani nabekiwa mu mutolongo, sebeli oukela mu tolopo no Galileya. **13** Jesu sebeli otunda mu Nazaleta, nukayaka mu kapenauma omundi oli ku munanga no lisa lya Galileya mwikiliti ya Zebuloni ni Nafetali. **14** Nakutenda ngeeso okwiyateteta eso sina kwambiwa kwa munuhi wa Nyambe Isaya nji, **15** “Wene esikiliti no Zebuloni ni Nafetali, mu ndila no liwate, mu

linjaliya lya Jodani, Galileya, woyo no asimacaba! **16** Aanu awo ayoya mu uwi na mono eliseli linene. Naawo ayoya mu naha no mwinda no lufu, eliseli na limonahala kwa onyene.” **17** Kutunda eyo nako Jesu sebeli otateka okukutaza nji, “Mubake, kakuli omubuso na kuwilu sebeli uli beebi.” **18** Abo Jesu aba ana kwendanga kunyonga no Liwate no Galileya, sebeli omona alume ayiili Simoni woyo wisaniwa nji Pitolosi ni minaye Andiliasi. Kame ana lemanga oku kondela otunyandi too mu Lisa kakuli neli andui. **19** Jesu sebeli wamba nji, “Komwiye muni koñe mi mbani mitende ayambi no aanu.” **20** Ababo sebeli asiya otunyandi too ni kumu koña. **21** Cwale aba ana kusheteta ku lubala, sebeli omona Jakobo ni minaye Jowani aana a Zebedeya. Aikalile mu wato alemine okulukisa otunyandi too, mi sebeli waa isana. **22** Cwale ababo sebeli asiya owato ni sitoo okumu koña. **23** Jesu sebeli ota mu Galileya monje, yo lemine okusimweta mu tindoo no milapelo ni kupaka eyi no ebangeli no kuwaba eyi no mubuso. Mane kame ana kubalisa aanu ku meeti oo onje. **24** Elibubo lyaye sebeli liyupahala mu ibaka yonje no Siliya, mi aanu sebeli alita kwa yonyene awo onje ana kutomanga ameeiti no kusiyana, awo ana kwikalanga ni madimona, oweeti no kukwa ni awo no kombola etinyutu mi sebeli waa balisa. **25** Eli kwanamunu eli lina kutunda, mu Galileya, mu Dakapolisi, mu Jelusalema, mu Judeya ni mu naha na mulinjaliya lya Jodani sebeli amukoña.

5 Cwale Jesu aba ana kumona elikwanamunu elimukoña, sebeli ota ba lilundu nuukekala banji, aiyetwa aye sebeli aiya kwa yonyene. **2** Ababo sebeli otateka okwa iyeta. **3**

“Embuyoti ni yaawo ashebile mu micima, kakuli omubuso na kuwilu ni woo. **4** Embuyoti ni yaawo alila, kakuli mba ombaombiwa. **5** Embuyoti ni yaawo aa sikukushuwa kakuli mba yoola elitunga. **6** Embuyoti ni yaawo afile elishebo nawo afile elinyotwa no kuluka, kakuli mba ikuta. **7** Embuyoti ni yaawo ali ni sishemo kakuli mba shemubiwa. **8** Embuyoyi ni yaawo akenine mu micima kakuli mba ka mono Nyambe. **9** Embuyoti ni yaawo alita ekozo, kakuli mba isaniwa aana a Nyambe. **10** Embuyoti ni yaawo a yandisiwa mulibaka no kuluka, kakuli omubuso naku wilu ni woo. **11** Embuyoti ni yenu aba mwangoliwa, muyandisiwa ni ku minungelela eyi no mapwa neyi no kwiiba mu mifuta yayo yonje mulibaka lyange. **12** Muwabelwe mi munyakalale, kakuli omupuzo munene niwenu ku wilu. Mundila imweya ana kuyandisa anuhi a Nyambe awo ana kwikalako ba weli. **13** “Kame muli omungwa no litunga. Kono nji omungwa nau amuba, ngasibine sau usetwe nji umamate kame? Kau kwite tuso konji abasau yumbiwe feela banji mi aanu alyatebo. **14** “Kame muli eliseli no litunga. Omuleneñi ou uyakilwe ba lilundu kau kwangwa okumonahala. **15** Kakwisa omunu otumbula elambi ni kwibeeka munji no tubana. Abo cwale kame saibeeke ba lutala lwayo nji ilite eliseli kwaanu onje ali mu ndoo. **16** Mundila imweya mulesele eliseli lyenu limonyeke kwa kwenu, nji amone ouwa mutenda mi akanyise sitenu na kuwilu. **17** “Mulese oku yambuta nji kame ninaiyi muku kandakanda emilawo ya Mushe simba etuto no anuhi a Nyambe. Kani siiya mukwa kandakanda kono muku iyateteta. **18** Niti luli kame nimyambela nji,

simba esipeleta sicana no mulawo mbasi iyatetetwe mi kaitamba kusinyeha eliwilu ni litunga ekayasibwa kale.

19 Abo cwale woyo yonje socola einjili kweeti etitaelo ni kwiyeta akwaye okutenda ngeeso mba tendiwa munyonyo mu mubuso naku wilu. Kono woyo yonje okuteka etitaelo ni ku simweta akwaye okutenda ngeeso mba tendiwa no kuneneba mu mubuso na kuwilu. **20** Kame ni myambela nji, okuluka kwenu kame ku fanena okubita okuluka no aiyeti no mulawo na Falisi, nji kasa ngeeso ka mutamba kwingena mu mubuso na kuwilu. **21** “Na muyupu nji nai kwambiwa kwanu naku kale nji, ‘Ule kwibaa mi woyo oibaa mba fanene okwatuliwa. **22** Kono kame nimyambela nji omunu kame atinena omukwaye, mba tuliwa. Nji omunu kame angula omukwaye “Wene omwelo!” mba atuliwa mu kuta ni kuyumbeliwa mu mulilo no lihele. (Geenna g1067) **23** Cwalehe aba ulita empo yowe ba aletale, mi wapuluka kale nji nu foseze omukowe, **24** usiye empo yowe ba lubala no aletale, mi uuke oweli muka kuuse ni mukowe. Cwale wiye obeeke empo yowe. **25** Nji omunu kame asinga oku kutwala ku kuta mukwambote ababo anyi musili mu ndila. Nji kamutende ngeseo mbaku beeke mu maoko no mwatuli mi yonyene aka kubeeke mu maoko no mupolisa woyo ofanena okuku yumbela mu tolongo. **26** Luli kame ni myambela nji, kutamba kutundamo konji aba sautenekela omubonda wowe no mamananeno. **27** “Na muyupu naku kwambiwa nji, ‘Mule kutenda owozwa.’ **28** Kono kame ni myambela nji, omunu yonje woyo waliketa omukati niku mulakaza natende owozwa naye mu mucima waye. **29** Cwale nji

elitiyo lyowe no silyo kame likutendisa ouyi oli tundise ni kuliyumbela oku no kuleba. Mba kwikala wino nji utaukelwe esilama simweya no lutu lowe, kasa nji olutu lowe lonje lukayumbeliwe mu lihele. (Geenna g1067) 30

Cwale nji elyoko lyowe no silyo kame likutendisa ouyi oli patuleko ni kuliyumbela oku no kuleba. Mba kwikala wino nji utaukelwe esilama simweya kasa nji olutu lowe lonje lukabeekiwe mu lihele. (Geenna g1067) 31 “Naku kwambiwa nji, ‘Omulume yonje woyo olukulula omukataye kame afanena okumuñolela eliñolo no tukuluho.’ 32 Kono kame ni myambela nji, cwale nji omulume kame alukulula omukataye mulibaka no mubonda mundina kasa ou no wozwa, kame ali ni mubonda ou nokumulitela nji atende omubonda no wozwa, mi omulume woyo okwata omukati woyo ona lukululwa, kame atenda owozwa. 33

“Namuyupu kame nji aanu nakwambeliwa kunyima nji, ‘Mulese kucola oukwamanyinga wenu, kono mwiya tetete oukwamanyinga wenu ou mutenda kwa Mbumu.’ 34 Kono bano kame nimyambela nji, mule oukutusisa oukwamanyinga aba mutenda etisepiso tonje. Mule okweeta neyi no liwilu kakuli ni lubona lwa Nyambe. 35

Mi kame mule okweeta neyi no litunga kakuli ni sibaka aba lyatile amakondo aye, mi kame mule okweeta neyi no Jelusalema kakuli ni muleneñi ou no Mbumu munene. 36

Mule kweeta simba eyi no mutwi wenu kakuli kamutwese okufutula etiñuki tenu nji titende etino likena simba etino wiilu. 37 Mwambe felea eeni nji kame mutalusa ‘Eeni’ simba ‘Kokuulwa’ aba mutalusa kokuulwa kakuli aba mubitelela okwamba eyo kame itunda kwa woyo no

kwiiba. **38** “Namu yupu nji, naku kwambiwa nji, ‘Elitiyo ku litiyo, elyeo ku lyeo.’ **39** Kono bano kame ni myambela nji, mulese okulwisa omunu woyo ona mitende ouyi. Kono nji omunu naku bakula olubaka ku litama no silyo omube abakule kame neli no simoo. **40** Mi nji omunu kame akutwala ku kuta nji ashimbe ehembe, omulese ashimbe ni baki yonje. **41** Cwale nji omunu kame aku kandimeka okushimba omushimbo waye esibima simweya, wene omushimbele eibima yiili. **42** Cwale omunu aba aku kumbela esinu, omubeso, nji omunu kame asinga oku kalima esinu kwa wene, omukalimise. **43** “Namu yupu nji nai kwambiwa nji, ‘Osinge alikani owe, mi otimbe eila yowe.’ **44** Kono bano kame nimyambela nji, ‘Osinge eila yowe mi olapelele awo alemnine oukuyandisa. **45** Aba utenda ngeeso mbutende mwanaye sitowe naku wilu, kakuli eliywaa lyaye kame libenya ku munu no kwiiba ni woyo no kuwaba, ombula waye kame aloka kwawo no kwiiba ni kwawo no kuwaba. **46** Iikene eyo samubelwe omupuzo nji kame musinga felea awo amisinga? Na telisi kame atendanga yongeso! **47** Cwale nji kame utambula alikani owe feela, kubine obitela akowe? Asimacaba mwatendela yongeso! **48** Kame mufanena okutenda ano kupetahala kanyi sitenu naku wilu aba atendile woyo no kupetahala.

6 “Mumamele! Aba mutenda einu no kuwaba mulese ouku monisa kwaanu nji amone eyi mutenda. Aba mutenda ngeeso kamutamba kubiwa omupuzo kwa sitenu naku wilu. **2** “Cwale aba muba kwawo aulwile mulese ouku monisa nji nubi kanyi omo atendela asikukuba mu

tindoo no milapelo nimu tindila nji abubekwe kwaanu. Niti luli kame nimyambela nji, atambula kale omupuzo woo. **3** Kono cwale aba muba kwawo aulwile mumone nji elikaa lyenu no simoo lilese okulimuka eyi litenda elikaa lyenu no silyo. **4** Cwale nji okuba kwenu kutende naku mukunda, cwale abo sitenu woyo omwine eyi itendahala ku mukunda mba mibi omupuzo. **5** “Cwale aba mulapela mule kutenda kanyi omo atendela asikukuba kakuli kame asinga okwimana mu tindoo no milapelo ni mu tindila okulapela nji amoniwe kwaanu. Niti luli kame ni myambela nji atambula kale omupuzo woo. **6** Kono aba mulapela mwingene ku muzuzu ni kuyatilako esaandi cwale mulapele kwa Sitenu woyo oli kumukunda, woyo omwine eyi itendahala ku mukunda mba mibi omupuzo. **7** “Mi aba mulapela mulese okwamba amaywi no kupula no kwayupahala kanyi omo atendela aanu no kwalimuka Nyambe, kakuli kame ayabuta nji okubinda sayupiwe aba amba amaywi no kupula. **8** Mulese okwaafeka kakuli Sitenu kame limukile eyi musaela anyi akamwa simukumbela kale. **9** Cwale kame mufanena okulapela ngeesi, ‘Sitetu naku wilu, kulumbiwe elitina lyenu **10** kwiiye omubuso wenu, esi sisaeliwa kwa wene sitediwe banji, kanyi omo sitendeliwa kuwilu. **11** Otube balelo esilyanu setu eso tusaela, **12** Otulemene emibonda yetu, kanyi omo tulemenanga awo sikutu foseza. **13** Ole kutu ingenyeka mu miliko, kono utulamulele kwa woyo no kwiiba.’ **14** “Cwale nji kame mulemena akwenu kweyo no kwiiba ana mitende ni sitenu naku wilu mba milemene. **15** Kono nji kamulemene akwenu, ni sitenu naku wilu

katamba kumi lemena ouyi wenu. **16** “Cwale aba muku yumena eyi no kulya, mulese okusosobanisa mul ubala lwenu, kanyi omo atendela asikukuba. Kame amonisa nji kame ayandile nji alimukiwe nji kame ali bouku yumena eilya. Niti luli kame ni myambela nji atambula kale omupuzo woo. **17** Cwale aba muku yumena eyi no kulya mukuyowe kulubala, mushakule etiñuki tenu, **18** nji akwenu alese okulimuka nji kame muku yumena eyi no kulya, konji sitenu woyo oli nenu ku mukunda. Mi sitenu woyo omwine eyi itendahala ku mukunda mba mibi omupuzo. **19** “Mulese okuungekela oufumu na muno mu litunga kakuli outwa mane ni mafumi kame itwesa oku usinya, mane bamweya ni ambuyi kame atwesa okucuula etindoo ni kwiita. **20** Kono cwale mu kuungekele oufumu na mu wilu oko outwa ni mafumi kaitwese oku usinya, mane nambuyi katwese oku cuula etindoo ni kwiita. **21** Kame nimyambela eyi, kakuli oko kuli oufumu wenu ni micima yenu kosa ikaikale. **22** “Amiyo kame fekile kanyi elambi no lutu, nji amiyo owe kame amona wino, olutu lowe mba lwikala mu liseli lonje. **23** Kono nji amiyo owe kamono wino, olutu lowe lonje mba lwiwala ouwi. Mi nji eliseli mwa wene ni uwi, babine saukume ouwi mwa wene? **24** “Kakwisa woyo otwesa oku belekela ambumu ayiili, kakuli mba timbibo mumweya mbasingi omunjili. Mba sepehala ku mumweya mi mba shwaula omunjili. Kautwese oku belekela Nyambe ni mali. **25** “Cwale abo kame nimyambela nji, mulese okubilaela neyo no kuyoya kwenu, simba eyisa mulye neyisa munwe, simba eyi no lutu lwenu

eyisa mukumange. Kasanji okuyoya ni kwautokwa onene okubita esilya, simba olutu ni lwautokwa onene okubita eyi kumango nji? **26** Kamumone otuyuni otu tutuka mu wilu katu limi, katu yangula mi katu teula mu ishete simba mu ituli kono sitenu naku wilu kame atu babalela. Kasanji kame muli ni tuso okubita otuyunyi? **27** Cwale mukaci kenu kwaali woyo sotwesa okubeeka ehola imweya kukuyoya kwaye mukubilaela? **28** “Cwale iikene aba mubilaela neyi no kukumanga? Kamumone etipalisa na mu mushitu omo tikulela. Kati beleke simba okutenda eikumango tonyene. **29** Kono kame ni myambela nji simba yonyene Solomoni ona kufuma onene mu umbumu waye kakwite eikumango no kuwaba kanyi eyinjili no tipalisa. **30** Nyambe yotwesa okufuka ngeeso omoopu na mu musitu, omoopu uliko balelo, byunda wakukuta kale ni kuuyumbela mu mulilo. Kandi katwese okumifuka ngeeo naanyi mane ni kubitelela? Kandi ngasibine omo icanibele etumelo yenu! **31** “Abo cwale mulese okubilaela okwamba nji, ‘Iikene satulye ni eyo satunwe neyi satu kumange. **32** Kame namba ngeseo kakuli awo nokwa limuka Nyambe yasaela eyi yonje, mi sitenu naku wilu kame alimukile nji kame musaela inu eyi yonje. **33** Oweli musaele eyi no mubuso wa Nyambe ni kuluka kwawo, cwale eyi yonje mba mwiibiwi. **34** Cwale abo mulesele okubilaela eyi no byunda, kakuli eyi no byunda mba iiyi ni tipilaelo tayo. Eliywaa ni liywaa kame lili ni ubamba walyo.

7 “Mulese okwatula akwenu nji, nanyi mulese okwatuliwa, **2** Mundila imweya aba mwatula akwenu

naanyi mba mwatuliwa, mi owiima mukutusiwa kwa kwenu mba ikutusiwa kwaanyi. **3** Cwale iikene aba waliketa esopu sili mu litiyo lya mwabowe, kono kame ukwangwa okumona omusumo uli mu litiyo lyowe? **4** Ngasibine wambela omwabowe nji 'Kotumone ni kutundise esopu sili mu litiyo lyowe,' kono enako yonje mu litiyo lyowe kame kuli omusumo. **5** Wene osikukuba, oweli otundise omusumo oli mu litiyo lyowe, okubinda so mone wino mane ni kutundisa esopu sili mu litiyo lya mwabowe. **6** "Mulese okuba einu no kukena kwaambwa tamba auka ni kumyuuma, mi mule kuyumbela einu yenu no utokwa ku tingulube tamba tiilyatingela feela. **7** "Mukumbele mi mba mubiwi, musaele mi mba muwana mi mungongote omwelo mbau yatuluka kwaanyi. **8** Omunu yonje woyo okumbela mba biwi, woyo osaela mba wana, kwa woyo ongongota omwelo mbau yatuleliwa. **9** Anyine mukaci kenu woyo otwesa okuba mwanaye eliwee aba amukumbela esinkwa? **10** Simba oku muba enyoka aba akumbela ondi? **11** Cwale nji anyi no kwiiba mulimukile okuba anenu einu no kuwaba, ngasibine onene cwale eyi no kuwaba saabe sitenu nakuwilu kwawo amu kumbela? **12** "Mu inu yonje, mutende akwenu eyo musinga nji amitendele naanyi, kakuli eyi etaluso no mulawo wa Mushe mane ni tuto no anuhi a Nyambe. **13** "Mwingenene mu mwelo no kukumbana onene, kakuli omwelo simba endila eyi itwala kukusinyeha niya kuyatuluka, mi anokupula wa ingenenanga. **14** Kono omwelo ou utwala kukuyoya ni wakukumbana, mi endila itako ni yakubambaba mi niacana aiwana. **15**

Mutokomele asikunuha no mapwa. Kame aiya kwaanyi akuyawekile mu situmba no mukoko kono mukaci kame atendile amaakanyani. **16** Mbamwa limukele kweyo atenda. Omukona kaubeeke embuya no beine mi omukona kaubeeke etifenega. **17** Mu ndila imweya, esitondo no kuwaba kame sibeekanga embuya no kuwaba kono esino kwiiba kame sibeekanga embuya no kwiiba. **18** Esitondo no kuwaba kasitwese okubeeka embuya no kwiiba mi ni sitondo no kwiiba kasitwese okubeeka embuya no kuwaba. **19** Esitondo sonje nji kasibeeke embuya no kuwaba kame sipatuliwa ni kuyumbeliwa mu mulilo. **20** Abo cwale anuhi no mapwa mbamwa limukele ku mbuya yoo. **21** “Kasa omunu yonje woyo wamba kwa mene nji, ‘Mbumu, Mbumu’ nji yoso ingena mu mubuso na kuwilu, kono konji feela awo atenda etato ya sitange na kuwilu. **22** Ba liywaa no katulo aanu no kupula mbaamba kwa mene nji, ‘Mbumu, Mbumu’ katwasiku nuhanga mu litina lyowe, mi katwa sikutundisanga amandimona mu litina lyowe, ni kutendanga etimakazo no kupula-pula? **23** Cwale mbanaambele epatalaza nji, ‘Kanimi limukile mutunde kwa mene, anyi asikutenda ouyi!’ **24** “Cwale abo omunu yonje woyo oyupa amaywi ange ni kwamamela, kame akufekile kanyi omuyaki no kushangama ona kuyaka endoo yaye ba liwee. **25** Abana kwiiya ombula sebeli oloka mi emisindi sebeli iiyala ameyi, mi emebo sebeli efuka onene ni kukafula abo ba ndoo, kono kayasikwa kakuli kame ina kusumiwa ba liwee. **26** “Kono omunu yonje woyo oyupa amaywi ange mi kaamamele, kame akufekile kanyi omuyaki no kweluba woyo ona kuyaka

endoo yaye ba lipumasheke. **27** Cwale ombula sebeli oloka emisindi sebeli iiyala mi emebo sebeli efuka onene ni kukafula ba ndoo mi sebeli ikwa ni kusinyeha onene!” **28** Cwale Jesu aba ana kumana okwamba ngeeso amaywi aa, enyangela sebeli ikomoka ekutazo yaye, **29** kakuli kame ana kwaiyetanga kanyi woyo oli ni maata, kasa kanyi aiyeti no mulawo.

8 Cwale Jesu aba ana shetumukanga okutunda ba lilundu, enyangela sebeli imukoña. **2** Omulume ona kutomanga embingwa, sebeli oiya ni kukubama kwa yonyene ni kwamba nji, “Mbumu nji usinga kamotwesa okuni balisa.” **3** Jesu sebeli oolola elyoko lyaye ni kumulema ni kwamba nji, “Nisinga, woombole.” Mi ababo sebeli obalisiwa ku mbingwa yaye. **4** Cwale Jesu sebeli wamba kwa yonyene nji, “Omone nji kautamba okwambela aanu. Kono ote oka kumonahaze kwa mupulisita mi okabe empo, eyo ana kwamba Mushe nji aanu apumene nji nubala.” **5** Cwale Jesu aba ana kwingena mu Kapenama, omukulu no masole sebeli oiya kwa yonyene okukumbela etuso ni kwamba nji, **6** “Mbumu, omubika wange kame atoine oweti no luñañali, kame alanganine feela ku mundi. **7** Jesu sebeli omwambela nji, “Nikeyili nimubalise.” **8** Cwale omukulu no masole sebeli otambula nji, “Mbumu kanifanene okukuisana nji wiye mu ndoo yange. Kono waambe eliywi feela mi omubika wange mbabala. **9** Kame nilimukile eyi kakuli ni mene kame nili omunu woyo oli munji no maata no akulu ange, mi kame nikwite amasole awo nilaelela, aba nambela omunu nji ote, kame ata. Ku munjili kame nji oiye, kamea iya. Aba nambela

omubika wange nji otenda ngeesi mi kame atenda.”

10 Cwale Jesu aba ana kuyupa ngeeso, sebeli okomoka mi sebeli wamba kwaanu ana mukoña nji, “Kame ni myambela nji, kana siwana kale omunu woyo okwite etumelo inene ngeesi muno mu Isilaele kanyi woyo. **11** Kame ni myambela nji ano kupula mba tundu ku upa ni ku wiko mi mba ikala bamweya ba mukiti ni Abulahama, Isaka ni Jakobo mu mubuso na kuwilu. **12** Kono kwaawo afanena okekala mu mubuso kame saka yumbelwe kundee ku uwi oko cwale sakukekale okulila ni kukweca amaeo.”

13 Cwale Jesu sebeli wamba ku mukulu no masole nji, “Ote ku ndoo yowe, mi mbutendeliwa eyo upumena.” Mi ababo omubika waye sebeli obala. **14** Cwale Jesu aba ana kwingena mu ndoo ya Pitolosi, sebeli owana njemunwaye Pitolosi no mukati yo langanine mu mumbeta yokola elitomaapa. **15** Jesu sebeli omulema ku lyoko, ababo elitomaapa sebeli litunda, mi sebeli obala ni kwinguka oku mutendela eyi no kulya. **16** Mu nako no mangolwaa awo, aanu sebeli alita kwa Jesu anokupula asimandimona. Jesu sebeli otundisa emebo no kwiiba ni liywi ni kubalisa ana kukolanga oonje. **17** Esi neli okwiyateteta eyo ina kwambiwa kwa munuhi wa Nyambe Isaya nji, “Nalondo amayando etu onje, ni meeti etu.” **18** Cwale Jesu aba ana kumona enyangela no aanu imutingulukile, sebeli olaela aiyetwa aye nji, “Mute mu linjaliya no liwate.” **19** Cwale akasita kale omwiyeti no mulawo sebeli oiya kwa yonyene ni kwamba nji, “Mwiyeti, mba niku koño konje soute.” **20** Jesu sebeli omutambula nji, “Aluwawa akwite emina mi otuyunyi tukwite eiyaletto, kono Omwana no

munu kakwite simba aba sasame omutwi waye.” 21 Omunjili omwiyetwa sebeli wamba nji, “Mbumu, mbani kukoño kono oweli nite ni kapumbeke sitange.” 22 Kono Jesu sebeli omutambula nji, “Muni koñe mi mulese aafu apumbeke aafu woo.” 23 Cwale sebeli oingena mu sisepe na iyetwa aye sebele ata naye. 24 Ababo akatile sebeli kwiiya emebo no kunenenba ni mandinda sebeli atateka okwingena mu wato, kono Jesu kame nalangananga. 25 Aiyetwa sebeli ata kwa yonyene ni kumwingula nji, “Mbumu, otuyoyise kame tufa.” 26 Jesu sebeli otambula nji, “Anyi asi tumelo icana, iikene aba mucila?” Cwale sebeli oinguka ni kukanena emebo ni mandinda mi sebeli koondoka onene. 27 Aiyetwa aye sebeli akomoka onene mane ni kwamba nji, “Ngasibine aikalile woyo mulume? Simba emebo ni mandinda kame imu yupa!” 28 Mi cwale Jesu aba ana kukeela mu naha no Magadalení mu linjaliya no lisa, sebeli okuwana nalume ayiili asi mandimona akatundelele ku mabita. Alume awo kame ana kwikalanga ni mandimona no kucilisa onene nji mane kakwisa simba omunu ona kubitanga endila eyo. 29 Ababo sebeli akuwa ni kwamba nji, Siikene usaela okutende kwaaci, weene mwana Nyambe? Ninji kame uneyi mukutu yandisa enako eya kasikwana kale? 30 Bakatamba minwe kame kuna kwikala etingulube no kupula etilemine okulya. 31 Amandimona sebeli akumbela kwa Jesu nji, “Aba ututundisa utu citele muya mu tingulube.” 32 Jesu sebeli wamba ku mandimona nji, “Kamute! Mi ababo isitunda feela sebeli ikengena mu tingulube. Munyima omulaka wonje sebeli oshetumuka oka kuyumbela mu

liwate ni kufela mu meyi.” **33** Alisana no tingulube sebeli aituka nikuta mu muleneñi, sebeli akambela aanu eyo ina tendahala yonje mane neyo yalume asimandimona. **34** Aanu namu muleneñi sebeli ata nuuka kuwana ni Jesu. Mi aba ana kumu mona sebeli amu kumbela nji atunde mu litunga lyoo.

9 Jesu sebeli oingena mu wato ni kuta mu linjaliya mu muleneñi waye. **2** Cwale aanu sebeli amulitela omulume onaku kukutela oluñañali, yo langanine ba museme. Jesu aba namona etumelo yoo, sebeli wamba kwa woyo no kukola nji, “Oongote omucima mwanange, eibi yowe na wilemenwe.” **3** Ababo aiyeti anjili no mulawo sebeli amba mu micima yoo nji, “Uyu mulume kame anyefula Nyambe.” **4** Jesu aba ana ku lemuha emihupulo yoo, sebeli wamba nji, “Anyi iikene munahanela emihupulo no kwiiba mu micima yenu?” **5** Sibine esi sotobile, ni kwamba nji, ‘Eibi yowe nai lemenwe,’ ni kwamba nji, ‘Wimane weende?’ **6** Mi cwale kame ni singa mu limuke nji Mwana no Munu kame ali ni tukelo bano banji noku lemena aanu eibi, ababo Jesu sebeli wambela omulume no kukutelanga oluñañali nji, “Imana olonde omuseme wowe ute ku mundi.” **7** Woyo mulume sebeli oimana nuu kutela ku mundi waye. **8** Aanu no kupula aba ana kumona ngeeso sebeli acila, mi sebeli alumba Nyambe onabi kwaanu etukelo no ngeeso. **9** Abo Jesu aba ana suweta okwenda, sebeli omona omulume no litina lya Mateu yo ikalile ba lubala no ndoo no mutelo. Sebeli wamba kwa yonyene, “Oni koñe” Ababo omulume sebeli oimana ni kumu koña. **10** Ababo Jesu abana lyanga mu

ndoo ya Mateu, atelisi no kupula na sikutenda eibi sebeli aingena ni kulya ni Jesu bamweya naa iyetwa aye. **11** Afalisi aba ana kumona ngeeso, sebeli aibanguta aiyetwa aye nji, “Iikene omwiyeti wenu abalya naanu no ngeesi?” **12** Jesu aba ana ku yupa ngeeso sebeli otambula nji, “Awo nokwa kolo kasaele onganga, kono onganga kame asaeliwa kwa asikukola. **13** Mute muka kwiyete eyo litalusa eliñolo eli nji, ‘Kame ni singa esishemo kasa esitabelo no iyamana.’ Kana siiya mu kwisanena ano kuluka ku kubaka, kono asikutenda eibi.” **14** Cwale aiyetwa a Jowani omukolobezi sebeli aiya kwa Jesu ni kwamba nji, “Aci na Afalisi kame tukuyumenanga eilya mu nako injili. Cwale ngasibine aiyetwa owe aba kaakuyumene eilya?” **15** Mi Jesu sebeli wamba kwa yonyene nji, “Ninji alikani no mukwati kame satwese okulila, omukwati yo sili kwa onyene? Kono eliywaa kame liiya, elyo omukwati aba sa tundisiwe kwa onyene. bokame abo saa kuyumene eilya.” **16** “Ka kwisa omunu woyo so beeka esimanahani no ubya ba sikumango no kukulubala, kakuli esimanahani eso kame sasi kaule esikumango eso, kame sekeza abo no ku kauka.” **17** Kame aanu ka itele ewaine no ubya mu singumbuli no kupangiwa ba itumba no kale, kakuli eyitumba mbei kauka. Mi cwale ewaine mba iitekele banji, mi sonyene esingumbui no kupanga ba itumba mbasi kauka. Kono ewaine no ubya kame iitelwa mu singumbuli no kupanga ba itumba no ubya, mi einu yiili kame ibabalelwa. **18** Cwale Jesu yosamba eyambo eyi, sebeli kukeela onduna nikumu kubamena nji, “Mwanange no mukatana okubinda afe abano, kono wiiye, mu ku

beeka elyoko lyowe beulu yaye mi mba yoyo kame.”

19 Jesu na iyetwa aye sebeli aimana ni kumu koña. **20** Ababo omukati onaku katazaha ku weeti no mweeya emyaka no kukwana likumi ni yiili, sebeli oiya mu nyima ni kulema ku mungundo no mukanjo waye. **21** Omukati sebeli okwambisa yonyene nji, “Aba sanileme feela ba mukanjo waye mbibala.” **22** Jesu sebeli oku setuka, ni kumumona, mi sebeli wamba kwa yonyene nji, “Oongote omucima mwanange, etumelo yowe nai kuyoyisa.” Mi ababo ba nako eyo, omukati sebeli obala. **23** Cwale Jesu aba ana kwingena mu ndoo no nduna, sebeli omona aa alemine okupeta etipala, naanu no kupula alemine okulila onene, **24** sebeli waambela nji, “Komu tunde, kakuli omukatana ka sifa, kono kame alanganine feela.” Mi aanu sebeli a musheka. **25** Cwale ababo aanu aba ana kubanena bandee, sebeli oingena ni kumu lema ku lyooko, mi omukatana sebeli oinguka. **26** Cwale etaba eyo ana kutenda Jesu sebeli ita elibubo mu naha yonje. **27** Jesu aba nasiya esibaka eso, eibofu yiili sebeli imukoña eyikuwa nji, “Mwanaye Dabida otu yupele amakeke.” **28** Aba ana kwingena mu ndoo, eibofu eyo sebeli iiya kwa yonyene, mi Jesu sebeli oiibanguta nji, “Kame mupumena nji kame ni twesa okumi balisa?” Eibofu sebeli itambula nji, “Ee Mbumu.” **29** Cwale Jesu sebeli walema ba miyo ni kwamba nji, “Ku tendwe okuta mu tumelo yenu!” **30** Mi amiyo oo sebeli amona. Cwale Jesu sebeli waa laela onene nji, “Mu mamele nji mulese okwamba etaba eyi kwaanu.” **31** Kono sebeli ata nu kambela aanu eyo ana tende mu naha yonje. **32** Cwale awo alume ayiili asita feela, aanu

sebeli alita kwa Jesu omulume. Mi neli esimumu kakuli kame ana kwikalanga ni mebo no kwiiba. **33** Ababo emebo no kwiiba aba ina kutundisiwa, omulume sebeli otangisa okwamba, mi aanu onje sebeli akomoka. Sebeli amba nji, “Katwa simona kale esinu kanyi esi mu Isilaele.” **34** Kono Afalisi sebeli amba nji, “Kame acita amadimona mu libaka no Mbumu no madimona.” **35** Cwale Jesu sebeli ota yo enda mu mileneñi ni mu mindi yonje. Sebeli oiyetanga aanu mu tindoo too no milapelo, yo amba eliywi no mubuso, yo lemine oku balisa aanu awo ana kwikalanga ni meeti onje. **36** Aba ana kumona aanu no kupula sebeli waa yupela amakeke, kakuli nakuyanda onene okuulwa etuso kanyi emikoko nambulwa omulisani **37** Ababo sebeli wambela aiyetwa aye nji, “Ekutulo niyaku neneba, kono asiku kutula acana. **38** Cwale abo mu lapele kwa Mbumu no kutulo nji atume abeleki nji awaneke ekutulo yaye.”

10 Jesu sebeli oisana aiyetwa aye, noku kwana likumi na yiili mi sebeli waaba amaata no kutundisa emebo no kwiiba, ni kubalisa ameeiti onje. **2** Cwale amatina no atumiwa noku kwana likumi nayiili aa okame. Woyo no weli ni Simoni woyo isaniwa nji Pitulosi ni Adiliyasi minaye, Jakobo ni minaye Jowani anaye Zebediya, **3** Filipi ni Batolome, Tomasi ni Mateu no mutelisi, Jakobo omwana Alufeya, ni Tandeya. **4** Simoni Omukanana ni Judasi isikaliyota woyo ona kubeteka Jesu. **5** Jesu sebeli otuma ano kukwana likumi na yiili ni kwalaela nji, “Mulese kuta kwaa simacaba onje simba mu mindi ni mileneñi no Masamaliya. **6** Kono mute kwaanu no Isilaele, akufekile kanyi emikoko no kutauka. **7** Mute mi

mukakutaze nji, ‘Omubuso naku wilu sebeli oli beebi.’

8 Mubalise asikutoma mi mwingule anokufa, mubalise asikutoma oweeti no mbingwa ni kutundisa amandimona. Namuku tambula okuulwa okuteneka, cwale naanyi mube nambulwa okutenekiwa. **9** Mulese ku shimba egauda, silibela simba amali outale mu tipokoto tenu. **10** Cwale mulese kushimba emikotana, ehembe einjili, etinjangwa tinjili simba olutaa. Abeleki kame afanena okubiwa eyi yaalukele. **11** Aba mwingena mu muleneñi simba mu mindi, mwi bangute woyo ofanena okumitambula mwikale kwa yonyene kubitela aba sa mutundemo. **12** Cwale aba mwingena mu ndoo, mukeete awo alimo. **13** Nji awo anu ali omo mu ndoo kame amitambula, musiye ekozo no kukeeta kwenu, kono nji kaamitambula, mulese okwasiyela okukeeta kwenu. **14** Nji mu ndoo ni mu muleneñi kami tambula ni kumi teeteta, mutundemo mi mututule eliluli no tinjangwa tenu. **15** Niti luli kame ni myambela nji, Nyambe mba monisa amakeke ba liywaa no katulo kwanau namu Sodom ni Gomola okubita aanu namu mileneñi eyo. **16** “Kamumone! cwale kame ni mituma kanyi emikoko mukaci no maakanyani.” Cwale mutende ano kushangama kanyi tinyoka mi mutende ano kukukokobeza kanyi otunkwilimba. **17** Mutokomele aanu, kakuli kwaali awo samitwale ba kuta, mi mbamifulu mu ndoo no milapelo. **18** Mulibaka lyange mba mutwaliwa muku zekisiwa balubala no abusisi ni kwaa mbumu. Mundila eyi mbamwamba eliywi no kuwaba kwa onyene ni kwa simacaba. **19** Cwale aba samilite mukumyeteka, mulese kubilaela neyo samwambe

simba omusa mwitambulele, aba saiiye enako mbamubiwi eyo samwambe. **20** Cwale amaywi samwambe kasa enu, kono mbaatundu ku Mebo ya Nyambe Sitenu okwamba mwaanyi. **21** “Omwabae munu mbabeteke omwabae nji aibaiwe, ni ashemi mbatende ngeeso kwa noo mi aana mbafutukele ashemi oo mane aibaiwe. **22** Omunu yonje mbamitimbi mulibaka lyange. Kono woyo so tundamena okutwala ku mamananeno mbayoyisiwa. **23** Cwale aba amiyandisa mu muleneñi umweya mushotokele mu unjili. Kame nimyambela luli nji, kamutamba okumana omusebezi mu mileneñi yonje no Isilaele abo Omwana no munu yokasiya. **24** “Kakwisa omwiyetwa woyo obita omwiyeti waye, mi simba omubika obita molyaye. **25** Cwale omwiyetwa kame afanena okupumena okwikala kanyi omwiyeti waye, mi ni mubika kanyi molyaye. Nji omunya ndoo kame isaniwa nji Beezebule, asindoo yaye mbanyefulwa onene ni kubitelela ni kwiisaniwa amatina no kwiiba. **26** “Cwale mulese kucila aanu. Eyo yonje ifukilwe mbaifukulwa, mi simba eyi ishwekilwe yonje mbai limukiwa. **27** Eyi nimyambela mu uwi, kame mufanena okuyamba mu liseli, mi neyi muna yupu ku mukunda, kame mufanena okwikuweleza ba kashongwa no ndoo. **28** Mulese kucila awo aibaa olutu kono katwese okuibaa omooyo, kono mucile Nyambe woyo otwesa okusinya olutu bamweya ni mooyo mu lyangalilo. (Geenna g1067) **29** Kasa nji etitaha timbili kame tiula akangwee kamweya, kandi kakwisa etaha simba imweya ikwela banji abo sitenu yo kasipumena. **30** Cwale Nyambe kame alimukile simba etiñuki tili ku mitwi yenu. **31** Cwale

mulese kucila, kame mulukele okubita etitaha no kupula. **32** “Omunu yonje soamba patalaza kwaanu nji kame apumena kwa mene, ni mene kame sanambe kwa sitange naku wilu nji kame ali kwa mene. **33** Kono omunu yonje soni latula kwaanu, ni mene mbani mulatula kwa Sitange naku wilu. **34** “Mulese okuyabuta nji kame nina liti ekozo mu litunga, kokuulwa kanisi kulita ekozo kono olutimbo. **35** Kame nina kwiiya muku fapahanya omwana no ndubana ni sitaye, omwana no mukatana ni inawaye, mi onjemunwa ni njemunwaye no mukati. **36** Eila yowe mbatende asindoo yowe. **37** “Omunu woyo osinga sitaye simba inawaye onene okubita mene, kafanene okutenda omwiyetwa wange, mi omunu woyo osinga mwanaye no ndumbana simba mwanaye no mukatana okubita mene, kafanene okutenda omwiyetwa wange. **38** Mi woyo soulwa okushimba esifapano saye ni kuni koña, kafanene okutenda omwiyetwa wange. **39** Woyo obabalela omooyo waye mbautaukelwe, kono woyo osinyehelwa omooyo waye mulibaka lyange mbauwana. **40** “Onje awo amitambula kame atambula mene, mi onje awo ani tambula kame atambula ni woyo ona ni tumu. **41** Mi woyo yonje so tambula omunuhi wa Nyambe mulibaka lyanji nimuhi wa Nyambe, mba wana omupuzo ou ufanena omunuhi wa Nyambe. Mi woyo yonje sotambula omunu no kuluka kakuli ni wakuluka mba wana omupuzo ou ufanena osikuluka. **42** Niti luli kame nimyambela nji, woyo yonje soba mumweya ameyi no kunwa ku mucana no aiyetwa ange kakuli ni mwiyetwa wange, luli mba wana omupuzo.

11 Cwale Jesu osimana feela okuba etitaelo kwa iyetwa aye anaku kwana likumi na yiili, sebeli osiya esibaka eso ni kuta mukwiyeta ni mukukutaza mu titolopo tili beebi. **2** Cwale Jowani omukolobezi aba ana kuyupa yooli mu tolongo einu eyo Kilesite ana ku tenda, sebeli otuma aiyetwa aye kwa yonyene, **3** Cwale sebeli amwibanguta nji, “Yawene ana kwamba Jowani nji ukeile, nji mundina tufanena okutatelela?” **4** Jesu sebeli waa tambula nji, “Mute muka simwete Jowani eyi muna yupu neeyi muna mono, **5** eibofu kame imona, eiyanga kame yeenda, asi kutoma embingwa kame abalisiwa, ano kwa yupa kame ayupa, aafu kame aingulwa mi amaywi no kuwaba kame akutaziwa kwaanu no kusheeba. **6** Embuyoti ni yaawo aulwa okunikana mulibaka no eyo nitenda! **7** Aiyetwa a Jowani aba ana kuuka, Jesu sebeli otateka okwamba kwaanu eya Jowani nji, “Aba mu nakuta kwa Jowani mu lihalaupa iikene muna ku tatelela okumona? Nji neli olutaka olu lunyendaela mu mebo? **8** Iikene mu nakutela oka mona? Omulume woyo oku mangile eikumango no kutula? Kasa ngeeso! anu awo akumangile ngeseo kame ayoya mu tindoo no ambumu. **9** Mu nambele, iikene eyo muna kutela oka monako? Ninji neli omunuhi wa Nyambe woyo muna kutela oka mona? Ee, kame nimyambela nji, Jowani kame abita omunuhi wa Nyambe. **10** Yokame woyo aamba amañolo nji Nyambe kame ana kwamba nji, ‘Omone! Kame sani tume onumwana wange balubala lowe nji akaku lukisete endila yowe.’ **11** Kame ni myambela eniti luli nji, Jowani omukolobezi yo munene kwaanu onje ana yoya bano banji. Kono woyo mucana

mu mubuso naku wilu yo munene okubita Jowani. **12** Oku tunda ba nako ya Jowani omukolobezi yoiyeta eliywi lyaye oku keela ni balelo lino omubuso naku wilu nau yandisiwa onene, alume no tindwaa kame aulwisa nji aukome. **13** Oku keela ba nako ya Jowani omukolobezi anuhi a Nyambe onje ni mulawo wa Mushe kame ana kwamba eyi no mubuso. **14** Cwale nji kame musinga oku pumena eyo namba, mbamu yupisisa nji Jowani yo Eliya woyo anuhi a Nyambe ana kwamba nji mbaiyi. **15** Woyo okwite amatwi yonje ayupe! **16** Jesu sebeli otwalelela okwamba nji, “Ngaibi sani bapanye aanu no balelo? Kame aku fekile kanyi anuke aikalile mu sibaka no lyuliseto. Esikwata sinjili esi kuweleza akoo, **17** Natumi futele epala kono kamwa sinenga, natu miimbele etindimo no malilo kono kamwa silila. **18** Cwele abo Jowani aba ana kwiiya, kame ana kukuyumena eino kulya ni kunwa kanyi aanu anjili, mi aanu onje sebeli amba nji, ‘Kame ali ni mandimona!’ **19** Cwale abana kwiiya Omwana no munu, sebeli olya ni kunwa, mi aanu onje sebeli amba nji, ‘Komumone woyo mulume! woyo osikulya onene ni undalabangwana omulikani no atelisi ni awo asikutenda eibi! Kono okushangama kame kuku monahaleza ku tikezo. **20** Cwale Jesu sebeli otangisa okwayuta emileneñi omo ana ku tenda etimakazo no kupula, kakuli kaya sibaka. **21** Mba mumono oumai wenu anyi Kolazini ni wene Betisaida! Kambe etimakazo tina tendiwa kwaanyi kambe kame tina tendahala mu Tile ni mu Sidoni, emileneñi eyo kambe naibaka mwiikumango no masaka ni mute na ba litiko. **22** Kono kame ni myambela nji, ekoto

no Tile ni Sidoni kame sa itende eyi no kotoba okubita eyenu mu liywaa no katulo. **23** Ni wene Kapenauma kame so tulekelwe ku wilu? Kokuulwa kame sobeekiwe kunji mu lyangalilo, kakuli etimakazo tina tendahala kwa wene kambe kame tinaku tendahala mu Sodoma, kambe kwa tisili ni balelo lino. (Hadēs g86) **24** Kono kame nimyambela nji ba liywaa no katulo, ekoto no Sodoma kame sa itende eyi no kotoba okubita yowe. **25** Mu nako eyo Jesu sebeli wamba nji, “Kame ni ku lumbeka Sitange, Ombumu no litunga ni liwilu, kakuli na ushweeke eyi inu kwasi kushangama naawo asiku kwiyeta, mi kame ona tishootwele aana acana. **26** Ee, Sitange, mo kwikalele, kakuli mo na singele. **27** Cwale Jesu sebeli wamba kwaanu nji, “Sitange nabi einu yonje kwa mene. Mi kakwisa woyo olimukile Omwana konji sitaye, kame kakwisa woyo olimukile sitaye konji Omwana, naawo asingwa kwa Mwana okwa taluseta. **28** Mwiiye kwa mene monje anyi mu katalile naanyi mu imelwe, mi kame sani mibe epumulo. **29** Muku tweke ecoko yange, mi mu kwiyete kwa mene, kakuli kame nili ni wikokobezo ni mucima no kotoba, mi mba mu wanene Emebo yenu epumulo, **30** kakuli ecoko yange niya kotoba mi omushimbo wange ka ukwite okulema.”

12 Ba nako eyo Jesu sebeli ota mu matema elino Sabata. Aiyetwa aye kame ana kuyomba mi sebeli atangisa oku tola oubeke ni kulya. **2** Kono Afalisi aba ana ku mona ngeeso, sebeli amba kwa Jesu nji, “Komone, aiyetwa owe kame atenda eyi no kwafanena ba liywaa no Sabata.” **3** Jesu sebeli otambula nji, “Kamu si kubala mu mañolo

eyo ana ku tenda Dabida naanu aye abana ku yomba?

4 Sebeli wingena mu ndoo ya Nyambe, mi yonyene nawo ana kwikala naye sebeli alya esinkwa eso sina kulukisetwa Nyambe, mi eyo kaya siku pumenenwa ku mulawo oku tendiwa, kono konji apulisita anaku pumenenwa okulya esinkwa eso. **5** Kame kamwa sikubala mu mulawo wa Mushe nji, eli no Sabata apulisita mu Ndoo ya Nyambe kame acolanga omulawo no Sabata kono ka kwite omubonda? **6** Kame ni myambela nji esinu no kuneneba okubita endoo ya Nyambe sino sokame. **7** Kambe namu ku limuka eyo atalusa amaywi a Nyambe nji, ‘Kame nilakaza esishemo, kasa esitabelo,’ kambe kamwa satula ano kuluka. **8** Cwale abo Omwana no Munu yo Mbumu no Sabata.” **9** Jesu aba ana kutunda omo mu sibaka sebeli oingena mu ndoo yoo no milapelo, **10** omo kuna kwikala omulume no kombola elyoko. Kame kuna kwikalamo aanu ana kusinga okunyaza Jesu nji kame acola omulawo, sebeli amwibanguta nji, “Kasa okufosa okubalisa eli no Sabata?” **11** Jesu sebeli wamba kwa onyene nji, “Cwale nji kwaanyi kame kuli ni woyo oli ni mukoko ona kwele mu wina ba liywaa no Sabata, kamu twese oku utundisamo? **12** Ka utokwa oli ba mukoko okubita omunu? Abohe ni mulawo kame otupumenena oku tenda wino ba liywaa no Sabata.” **13** Cwale sebeli wamba ku mulume no kombola elyoko nji, “Oolole elyoko lyowe.” Cwale sebeli olyolola mi luli nali ku bala, kanyi omwa yupelanga elinjili. **14** Kono Afalisi sebeli ata bandee okalela omo saibaele Jesu. **15** Cwale Jesu aba ana kulimuka eyo ana kulela, sebeli otunda mu sibaka eso. Aanu no

kupula sebeli amu koña, mi sebeli obalisa asikutoma onje. **16** Sebeli waaba emamela nji alese okambela akoo eyaye. **17** Eyi neli okwiyateteta eyo ina kwambiwa kwa omunuhi wa Nyambe Isaya nji, **18** “Woyo yo mubika wange woyo ni na kete, woyo nisinga, woyo nikatelwe onene. Mba ni beeke Emebo yange mwa yonyene, mi mbaamba ku matunga eliñusa no uuwa no katulo yange. **19** Ka tamba okwauta simba okukuwa, kakwisa woyo so yupa eliywi lyaye mu tindila. **20** Ka tamba okucolelela olutaka luna funyuka mi katamba okutima olumonyi olu lusi tunya owise, konji eyi no kuluka aba sa ikome. **21** Mu litina lyaye asimatunga mba musepe. **22** Cwale aanu sebeli amu litela omulume osi madimona woyo no kwa mona ni kwamba, mi Jesu sebeli omubalisa, nji cwale amone ni kwamba. **23** Aanu onje sebeli akomoka ni kwamba nji, “Anyi! Uyu kasa mwanaye Dabida!” **24** Kono cwale afalisi aba ana kuyupa eyi, sebeli amba nji, “Uyu munu kame atundisa amadimona mulibaka no maata a Beeluzebule ombumu no madimona.” **25** Jesu no limuka emihupulo yoo mi sebeli wamba kwa onyene nji, “Omubuso onje aba uku tabile wonyene mbau futuka amatota, mi omuleneñi simba endoo ikutaba yonyene mba ishandauka. **26** Nji Satani kame akulwisa yonyene, cwale ngasibine sa wikale omubuso waye? **27** Mi nji kame ni tundisa amandimona mulibaka lya Beeluzebule, cwale anyine aku tusisa anenu oku tundisa amandimona? cwale abo mba tende aatuli enu. **28** Kono cwale nji kame ni tundisa amandimona mulibaka lya Mebo ya Nyambe, cwale omubuso wa Nyambe na wiiyi kwaanyi. **29** “Nji

kame, ngaibi saingenene omunu mu ndoo no mulume no kongola ni kwiita eibyana yaye, konji aba sa mu nunge oweli? Cwale okubinda sa ite einu yonje mu ndoo yaye. **30** Woyo yonje kasa kwa mene kame ani lwisa, mi woyo onje no kwanitusa okuwaneka kame ashandaula. **31** Mu libaka eli kame ni myambela nji, aanu kame atwesa okulemenwa eibi ni tinyefulo, kono okunyefula ba Mebo No Kukena kaku tamba oku lemenwa. **32** Yonje woyo wamba eliywi no ku lwisa Omwana no munu mba lemenwe, kono woyo yonje soamba eliywi oku lwisa Emebo No Kukena katamba ku lemenwa, simba muno mu nako ni mu nako eyo ikeyile. (aiōn g165) **33** “Esitondo aba sambiya nji sa kuwaba ni mbuya yaso niya kuwaba, esitondo no kwiiba ni mbuya yaso ni yakwiiba, esitondo kame silimukelwa ku mbuya yaso sibeeka. **34** Anyi etinyoka! Ngaibi aba mwamba eyi no kuwaba me muli ano kwiiba? Kamutwese okwamba ngeeso kakuli akanwa kame kamba eyi iyalile mu mucima. **35** Omunu muwa kame alita einu no kuwaba oku tunda mu sitewelo saye no kuwaba, ni munu no kwiiba kame alita eyi no kwiiba oku tunda mu sitewelo saye no kwiiba. **36** Cwale kame ni myambela nji, “Omunu yonje kame sakutambwele ba liywaa no katulo ku liywi lyonje nambulwa tuso ana kwamba. **37** Amaywi enu mba kutusisiwa oku myatula. Eyi munamba mba imonisa nji kame mukenine simba nji kame mukwite emibonda. **38** Cwale anjili no Afalisi na iyeti no mulawo sebeli aiya kwa Jesu ni ku mwibanguta nji, “Mwiyeti, kame tu saela oku mona esisupo no makazo oku tunda kwa wene.” **39** Cwale sebeli otambula nji, “Anyi olusika no kwiiba ni wozwa

kame musinga oku mona emakazo kono ka mu tamba kubiwa konji emakazo no munuhi wa Nyambe Jonasi.

40 Jonasi aba ana kwikala amaywaa aatu ni mausiku aatu mu lipumo no ndi no kuneneba. Mundila imweya Omwana no munu kame sa ikale mu libita amaywaa aatu ni mausiku aatu. **41** Beelyo eliywaa no katulo alume no Nanibe mba imana ba katulo noolu olusika ni ku lunyaza, kakuli naaku baka aba ana kuyupa ekutazo ya Jonasi, mi bano esinu no kuneneba okubita Jonasi sino sokame.

42 Beelyo eliywaa Ombumu no mukati na ku mboela kame sa imane ba katulo ni olu olusika ni ku lunyaza, kakuli nakwiiya oku tunda ku mamameneno no litunga mu ku teeteta kukushangama kwa Solomoni, mi bano esi no kuneneba okubita Solomoni sino sokame. **43** Cwale emebo no kwiiba aba itunda ku munu, kame ikutela mu lihalaupa mu ku saela epumulo mi kaya siiwana.

44 Cwale kame yamba nji, ‘Mbani uku ku ndoo nina ku siya, cwale aba ikeela, sebeli iwana endoo kakwisa eyi ilimo kame ikenine naifiyeliwa ni ku baakanyiwa wino. **45** Cwale kame ita oka shimba emebo injili ikwana mutanu ni twiili no kwiiba okwibitelela, mi kame ingena ni ku yoya mo. Mi omwikalelo waye no mamameneno kame sobambabe okubita ba weli. Mo sa lwikalele nolu olusika no kwiiba. **46** Abo Jesu yo samba kwaanu, inawaye nainaye sebeli aimana ba ndee, okusaela okwamba naye.

47 Omunjili sebeli omwambela nji, “Inaowe na inowe kame aimanine bandee okusaela okwamba nowe.” **48** Kono Jesu sebeli omutambula nji, “Inawange nanyine, mi na inange anyine?” **49** Yo yulekile kwa iyetwa aye, sebeli

wamba nji, “Aa, amandi na inange! **50** Woyo yonje otenda esi asinga sitange naku wilu yo inawange ni minange ni mandange no mulume simba no mukati.

13 Ba liywa elyo, Jesu sebeli otunda mu ndoo nu kekala ba likamba no liwate. **2** Kame ana kwingena mu wato kakuli aanu ana kuungana kwa yonyene neli ano kupula. Sebeli oikala banji abo aanu aimanine ba likamba. **3** Cwale sebeli waambela eyambo no kupula mu tinguli nji, “Omukuni nakuta mukukuna. **4** Aba anaku kunanga ngeeso, einjili embuto sebeli ikwela mu ndila mi otuyunyi sebeli twiyya mukwilya. **5** Einjili embuto sebeli ikwela mu mawee, omo kuulwile omumbu no kupula, mi sebeli imena muwangu kakuli omumbu kawasitunga. **6** Kono eliywaa aba linakupa eimena sebeli iletuka, mi kakuli kaikwite emibisi, sebeli ikukuta. **7** Einjili embuto sebeli ikwela mu mikakani, mi emikakani aba ikula kame iyowelisa eimena. **8** Kono einjili embuto sebeli ikwela mu mumbu no kuwaba mi sebeli ikula ni kubeeka obeeke. Einjili embuto sebeli ibeeka omwaanda, einjili sebeli ibeeka amakumi mutanu ni likumi limweya, einjili makumi aatu. **9** Mi Jesu sebeli omanenena mu kwamba nji, “Woyo yonje oli ni matwi ayupe!” **10** Aiyetwa sebeli aiya kwa yonyene ni kumwibanguta nji, “Iikene aba wamba kwaanu mu tinguli?” **11** Jesu sebeli waatambula nji, “Anyi namubiwi okulimuka etikunutu no mubuso na kuwilu, kono onyene kasibiwa. **12** Woyo yonje okwite mbabiwi onene, mi mbakwiyala kwa yonyene, kono woyo oulwile simba kanyonyo mba byanguliwa nesi ali naso. **13** Eli elibaka naambela noo mu tinguli. Aa aanu

mba mona, kono kamonisisa, mbayupu kono katamba kuyupisisa. **14** Mwa onyene nakwiyatetetwe eyi ana kwamba omunuhi wa Nyambe Isaya nji, “Okuyupa mba muyupu kono kamutamba kuyupisisa, mba mumono kono kamu tamba kumonisisa. **15** Emicima yaa aanu, kame inakulu muku timbiba, amatwi oo kayupisisa mi kame ana kutimi ku miyo nji alese okumona. Amatwi oo kayupu, emicima yoo kaiyupisisa mi kafutukele kwa mene nji naabalise. **16** Kono kwaanyi amiyo enu kame afuyolilwe, kakuli kame amona, ni matwi enu kakuli kame ayupa. **17** Niti luli kame nimyambela nji, asikunuha no kupula naa no kuluka no kupula kame anyolelwe okumona eyi mumona kono kasiimona ni kuyupa eyi muyupa kono kasiyupa. **18** Cwale komuyupe etaluso no nguli no mukuni. **19** Embuto ina kuniwa mu ndila kame ikufekile kanyi omunu woyo ona yupu eliywi no mubuso mi kaliyupisisa, woyo no kwiiba kame aiya kwa yonyene ni kumubyangula esisinakuniwa mu mucima waye. **20** Embuto ina kwele mu mumbu no mawee, kame ikufekile ni munu woyo oyupa eliywi mi ababo ni mulitambula mukuwabelelwa. **21** Abo omunu no ngeeso kakwite emibisi, kono kame atambula eliywi mu nako icana. Kono cwale amayando ni utata aba iya mulibaka no liywii, kame aleluba okukwa. **22** Embuto ina kwele mu mikakani kame ikufekile ni munu woyo ona yupu eliywi, kono etipilaelo na mu litnga ni titakazo no ufumu kame tiyowelisa eliywi, cwale kabeeke embuya. (aiōn g165)

23 Kono embuto eyi ina kwele mu mumbu no kuwaba kame ikufekile kanyi omunu woyo ona yupu eliywi

ni kuliyupisisa ni kuyoya nalyo. Cwale kame akufekile kanyi embuto eyi ibeeka oubeeka, einjili sebeli ibeeka omwanda, einjili makumi mutanu ni likumi limweya mi einjili amakumi aatu okubita eyo inaku kuniwa. **24** Jesu sebeli waambela enguli einjili nji, “Omubuso na kuwilu kame ukufekile kanyi eso sina kutendahala ku munu ona kukuna embuto no kuwaba mu litema lyaye. **25** Kono aanu onje aba alanganine sebeli kwiiya esiila saye ni kukuna omufuka mu uloto nuu kutela. **26** Mi ouloto aba ona mana okumena ni kubeeka, omufuka ni wonyene sebeli okula. **27** Mi abika no munya ndoo sebeli aiya kwa yonyene ni kwamba nji, ‘Mbumu kasanji kame munakukuna embuto no kuwaba mu litema lyenu? Cwale kubine ona tundu omufuka?’ **28** Sebeli otambula kwa onyene nji, ‘Esiila sange yo natende ngeesi, cwale sebeli amwiibanguta nji, ‘Kausingi nji tukautulemo?’ **29** Kono sebeli waatambula nji, ‘Kokuulwa! Kakuli aba samutule omufuka mwendi mba mutulelele bamweya ni uloto. **30** Mwilesele yonje ikulele bamweya okutwala ba nako no kuyangula mi cwale mbani ambele asi kuyangula nji, ‘Muungekemo omufuka muununge otuñata cwale muu ciñe okubinda samuyangule ouloto niku ubeeka mu sishete sange.” **31** Kame Jesu sebeli waambela enguli injili nji, “Omubuso na kuwilu kame ukufekile kanyi embuto no masitete eyi ana shimbi omunu nuu kaikuna mu mutabo waye. **32** Naaba itendile icana kutimbuto tonje, kono aba imena, kame itenda esimena no kuneneba ku miloho yonje mi kame ifutuka esitondo, cwale abo eiyunyi kame iiya mukuyakelako eiyaletu ku mitai yaso. **33** Jesu sebeli

waambela kame enguli injili nji, “Omubuso na kuwilu kame ukufekile kanyi eso sitendahalanga abo omukati aba awaneka omumena ni unga no uloto no kupula okukanda, cwale eliñende lyonje kame litunduluka.” **34** Jesu sebeli wamba eyambo eyi yonje ku sicaba mu tinguli, kasi kwamba noo feela konji mu tinguli. **35** Naku tenda ngeesi okwiyateteta esi sina kwambiwa kwa munuhi wa Nyambe nji, “Kame sani yaamise akanwa kange ni kwamba mu tinguli, mbanamba eyi inaku shweekiwa, okutunda ku matatekelo no litunga.” **36** Cwale Jesu aba ana kusiya aanu no kupula sebeli oingena mu ndoo. Aiyetwa aye sebeli aiya kwa yonyene ni kumu ambela nji, “Otu talusete enguli no mufuka mu mutabo.” **37** Jesu sebeli otambula nji, “Woyo ona kunu embuto no kuwaba, Mwana no Munu. **38** Omutabo wokame elitunga, embuto iwa okame aanu no mubuso wa Nyambe, omufuka okame aanu awo ali kwa woyo no Kwiiba. **39** Mi esila sina kukuna omufuka yokame Diyabulosi, ekutulo okame mamananeno no litunga, mi asi kukutula okame amangeloi. (aiñ g165) **40** Kanyi aba kukutulwa omufuka ni ku uciña ni mulilo, mbakwikala ngeeso niku mamananeno no litunga. (aiñ g165) **41** Omwana no munu kame satume amangeloi aye mi mbawaneke nikutundisa mu mubuso waya awo onje atendisa aanu okutenda esibi nawo acola emilawo ya Nyambe. **42** Mi mbaakondele mu mulilo no kuneneba no lihele omo sa kaikale alila ni kukweca amaeo. **43** Cwale asikuluka mba benye kanyi eliywaa mu mubuso wa sitoo. Woyo oli ni matwi ayupe. **44** Omubuso na kuwilu kame ukufekile kanyi oufumu ona shweekiwa mu mutabo,

Omunu sebeli ouwana niku ushweeka kame. Cwale muku wabelelwa kwaye sebeli ota okaulisa eyaye yonje ni kuula elyo litema. **45** Kame omubuso na kuwilu kame ukufekile kanyi eso sina kutendahala ku muulisi woyo aba ana kuta muku saaela etinyuma no kutula (isaniwa nji etipelela). **46** Aba ana kuwana eyi no utokwa, sebeli ota mukaulisa eyaye yonje nukuulela yo. **47** Mi kame, omubuso na kuwilu kame ukufekile kanyi esisi tendahalanga abo elituwa aba likondelwa mu lisa ni kukoka etindi no mifutafuta. **48** Cwale aba lina kwiya sebeli alikokela ba libamba, cwale sebeli aikala banji nikuketa etimdi no kuwaba ni kubeeka mu matanda, kono niku yumba etino kwiiba. **49** Yongeso mo sa kwikalele ku mamananeno no litunga. Amangeloi mbaiyi mu kutaba ano kwiiba kwaawo no kuwaba (aiōn g165) **50** niku yumbela aanu no kwiiba mu mulilo no kuneneba no lihele, omo sa kwikale okulila ni kukweca amaeo. **51** Jesu sebeli oibanguta aiyetwa aye nji, “Namu yupisisa eyi einu yonje?” Sebeli atambula nji, “Ee.” **52** Jesu sebeli wamba kwa onyene nji, “Abo cwale omwiyeti yonje no mulawo woyo ona tende omwiyetwa mu mubuso na kuwilu kame akufekile kanyi omunya ndoo woyo olita mu sitewelo saye eyi no kale neyi no ubya.” **53** Cwale Jesu aba ana kumana okwamba eyi yonje mu tinguli, sebeli otunda mo. **54** Aba ana kukeela mu muleneñi waye sebeli otangisa okwiyeta aanu mu ndoo yoo no milapelo, mane sebeli akomoka ni kwamba nji, “Kandi uyu mulume kubine ana shimbi okushasngama no ngeesi ni maata no kutenda etimakazo? **55** Aaka! kasa kanaye osi kwaaya? Kasa nji inawaye ni Maliya, kasanji ainaye ni Jakobo,

Josefa, Simoni ni Juda? **56** Kasanji amandaye onje kame ali naaci? Cwale kubine uyu mulume oko ana wana eyi inu yonje? **57** Mi sebeli afosezwa onene mane sebeli akana oku pumena kwa yonyene. Jesu sebeli wamba kwa onyene nji, “Mu sibaka feela omo omunuhi wa Nyambe aulwa okukutekiwa, mu muleneñi waye ni mu ndoo yaye.” **58** Mi kasi kutenda etimakazo no kupula muya mulibaka no kuulwa etumelo koo.

14 Ba nako eyo ombumu Heloda namu Galileya, sebeli oyupa elibubo lya Jesu. **2** Mi Sebeli wambela abika aye nji, “Uyu ya Jowani omukolobezi na inguka kwaafu! Mulibaka elyo aa maata kame abeleka mwa yonyene okutenda etimakazo.” **3** Nakwamba eyi kakuli mu nako nakunyima, kame ana kumulema Jowani okumununga mane ni kumu beeka mu tolongo mulibaka lya Helodiyasi onaku kwaliwangwa oweli kwa mukulwaye Filipi, **4** kakuli Jowani kame ana kwambela Heloda nji, “Kasa etukelo nji weene omukwate.” **5** Heloda osaela okwibaa Jowani, kono kame ana kucila aanu, kakuli aanu kame ana ku yambuta nji Jowani neli munuhi wa Nyambe. **6** Kono ba liywaa no mukiti no kuleiwa kwa Heloda, omwana Helodiyasi no mukatana sebeli onenga balubala no angenda ni ku wabelisa Heloda onene, **7** cwale mane sebeli omusepisa ni kweeta nji, “Kame samube eso sonje sakumbele.” **8** Muku susuweziwa kwa nyinawaye, sebeli wamba nji, “Onibe muno mu siwana omutwi wa Jowani omukolobezi.” **9** Ombumu sebeli weena, kono mulibaka no kweeta naa ngenda, sebeli olaela nji abiwe eyi ana kumbele. **10** Heloda sebeli otuma amasole aye okapatula omutwi wa

Jowani mu tolongo. **11** Omutwi waye nolitiwa mu siwana ni kuuba omukatana, mi sebeli oulita kwa nyinawaye. **12** Cwale aiyetwa a Jowani sebeli aiya ni ku shimba olutu lwaye okapumbeka, cwale sebeli ata nu kambela Jesu. **13** Cwale Jesu aba ana kuyupa eya Jowani eyi ina kutendahala, sebeli ofuula esisepe ni kuta ku mukunda aka ikalako yomboci. Esicaba aba sina kuyupa ngeeso, sebeli simukoña ni makondo okutunda mu mileneñi. **14** Cwale Jesu aba ana ku fuweka sebeli omona aanu no kupula-pula, sebeli waayupela amakeke niku balisa awo ana kutomanga mukaci koo. **15** Cwale aba kuna kutenda amangolwaa, aiyetwa aye sebeli aiya kwa yonyene ni ku mwambela nji, “Kuno ku sibaka ni kwakuleba ni mindi mi eliywaa lyatakale, ouse esicaba sikutele mu mindi sikakuulele sonyene eilya. **16** Jesu sebeli otambula nji, “Kalukele okuta. Mwaabe esinjili esi sa lye.” **17** Aiyetwa sebeli atambula nji, “Aci muno katukwite esi no kwaaba konji feela einkwa mutanu ni tindi timbili.” **18** Jesu sebeli wamba nji, “Mwilite kuno kwa mene.” **19** Jesu sebeli olaela aanu okwikala banji ba moopu. Sebeli oshimbe einkwa mutanu ni tindi timbili ni kwaliketa ku wilu, sebeli okutumela ni kupatoola einkwa. Cwale sebeli oba aiyetwa aye einkwa, mi aiyetwa aye sebeli aaba aanu einkwa. **20** Cwale onje sebeli alya ni kwikuta, mi aiyetwa sebeli atola oungululwa ni kwiyata amatanda no kukwana likumi ni twiili kweyo ina kusiyalako. **21** Epalo yawo ana ku lyako kame ina kukwana eikiti mutanu alume okutundisako akati naa nukana. **22** Ababo Jesu sebeli wambela aiyetwa aye nji aingene mu wato, aku

tangete okuta mu linjaliya no liwate yonyene abo yosi fundula elikwanamunu. **23** Aba ana ku mana okufundula elikwanamunu, sebeli okambama ba lilundu yomboci oka lapela. Cwale aba kuna kutenda amangolwaa, Jesu yoliko yomboci. **24** Ba nako eyo owato omo ana ikalanga aiyetwa owendela kule bakaci no liwate, ouzukuzwa ku mandinda kakuli emebo eifuka onene okulwisa owato. **25** Cwale amalungasiku Jesu sebeli oiiya kwa iyetwa yo enda ba meyi. **26** Cwale aiyetwa aba anaku mumona yoenda ba meyi, sebeli acila. Mukucila koo sebeli akuwa nji, “Silumba!” **27** Kono ababo Jesu sebeli wamba kwa onyene nji, “Moongole emicima! Meene. Mulese kucila.” **28** Cwale Pitolosi sebeli wamba nji, “Mbumu, nji yawene, olaele nji niiye kwa wene ba meyi.” **29** Cwale Jesu sebeli wamba nji, “Wiiye!” Cwale Pitolosi sebeli otunda mu wato ni kweenda ba meyi, okuta kwa Jesu. **30** Kono cwale aba ana ku mona emebo no kupula, sebeli ocila, mi sebeli otangisa okutika. Cwale Pitolosi sebeli okuwa nji, “Mbumu, uni yoyise.” **31** Muwangu Jesu sebeli oolola elyoko lyaye ni kulema Pitolosi ku Lyoko, mi sebeli wamba nji, “Wene ositumelo icana, iikene aba wasepile?” **32** Ababo aba ana ingene mu wato, emebo sebeli yondoka. **33** Cwale awo ana ikalanga mu wato sebeli amukubamena ni kwamba nji, “Niti luli yawene omwana Nyambe.” **34** Cwale aba ana kukanduka elisa, sebeli afuweka ba likamba kunyonga ni mundi no Genesaleti. **35** Munyima no aanu nwaabo ba sibaka aba ana kulimuka nji Jesu, sebeli a tuma eliñusa mu sibaka sonje. Aanu sebeli alita asikutoma onje kwa yonyene. **36** Cwale sebeli amu kumbela nji apumenene

asikutoma okulema feela ku mungundo no sikumango
saye, mi onje ana kulemako sebeli abala.

15 Cwale afalisi na iyeti no mulawo sebeli aiya kwa Jesu okutunda ku Jelusalema, ni kumwibanguta nji, **2** “Iikene aiyetwa owe aba acola esizo no akulu? Abo kakuyowanga ku maoko oo akasilya kale!” **3** Jesu sebeli otambula nji, “Cwale iikene mucolelanga etitaelo ta Nyambe mulibaka no sizo senu?” **4** Nyambe na kwamba nji, ‘Okuteke sitowe ni nyinawowe,’ mi ‘Omunu yonje aba ashwaula sitaye simba inawaye mba ibaiwa.’ **5** Kono anyi kame mwamba nji, ‘Woyo wambela sitaye simba inawaye nji, ‘Etuso sa ni mibe, kame nina ibi Nyambe,’ **6** mu ndila eyi kame mwiyeza nji kafanene okukuteka sitaye ni inawaye kame musinya omulawo wa Nyambe mulibaka no sizo senu. **7** Anyi asikukuba, Isaya naku nuha wino eyenu aba ana kwamba nji, **8** ‘Aa anu kame ani kuteka ni tunwa too, kono emicima yoo kame ili oku no kuleba ni Mene. **9** Kame ani kubamena oku nambulwa tuso, kakuli kame aiyeta aanu emilawo no unu ni kwamba nji titaelo ta Nyambe!’ **10** Cwale Jesu sebeli oisanena aanu no kupula kwa yonyene ni kwamba nji, “Mu teetete ni ku yupisisa. **11** Kasa eso si ingena mu kanwa no munu esi simusilafaza, kono esi situnda mu kanwa kaye, sokame esi sisilafaza omunu.” **12** Cwale aiyetwa sebeli aiya kwa yonyene ni ku mwibanguta nji, “Kauyii nji afalisi nakufoseziwa aba ana kuyupa omwambelo owe?” **13** Jesu sebeli otambula nji, “Esikunanu sonje esi sasi kuniwa kwa sitange na kuwilu mbasi tuliwa emibisi. **14** Mwa lesele nibofu eyi yendisa eyibofu. Nji esibofu sitwaletele esibofu sinjili,

yoenje mba ikwele mu wina.” **15** Cwale Pitolosi sebeli wamba nji, “Otu talusete eyo otalusa aba wamba eyi no inu eyo itenda omunu woyo no kwakena.” **16** Jesu sebeli waambela nji, “Naanyi musulwile oku yupisisa? **17** Kamu limukile nji esinu sonje esi siingena mu kanwa, kame sita mu lipumo mi cwale mba situndisetwe bandee? **18** Kono eliywi eli litunda mu kanwa no munu kame litunda ku muchima waye, mi yokame eyi isilafaza omunu. **19** Kakuli mu muchima mo kame omo kutunda emihupulo no kwiiba, kwibaa, ku buka, owozwa, oumbuyi, oupaki no mapwa, ni nyefulo. **20** Yokame eyi isilafaza omunu. Kono okulya ni maoko aasi yowisiwa, ka ku silafaza omunu.” **21** Cwale Jesu sebeli osiya esibaka eso nuukutela mu sibaka sili kunyonga ni mileneñi no Tile ni Sidoni. **22** Ababo sebeli kwiiya omukati no mukanana, oyo ona kutunda mu sibaka siya, sebeli okuwa nji, “Mbumu Omwana Dabida, oniyupele amakeke, omwanange no mukatana kame ayandisiwa ku mandimona.” **23** Kono Jesu kasi kumu tambula nebe eliywi. Aiyetwa aye sebeli aiya ni ku mukumbela ni kwamba nji, “Omu cite, kakuli kame atukoña munyima ni kutenda elilata.” **24** Cwale Jesu sebeli otambula nji, “Kame nina kutumiwa feela ku Mikoko no kutauka eyi no Isilaele.” **25** Kono omukati sebeli oiya ni ku mukubamena ni kwamba nji, “Mbumu, oni tuse!” **26** Cwale Jesu sebeli otambula omukati nji, “Ka ku fanene oku byangula anukana eilya ni kwikondela ambwa.” **27** Omukati sebeli wamba nji, “Ee Mbumu! Kono nonyene ambwa kame alya ku ungululwa ou ukwa ku tafule no molyoo.” **28** Cwale Jesu sebeli omutambula nji,

“Mukati, etumelo yowe niya kuneneba! Ku tendiwe kwa wene omo usingela.” Mi mwanaye no mukatana sebeli obala ababo. **29** Munyima ya Jesu okutunda mu sibaka eso, sebeli obita ku mukenga no liwate lya Galileya. Mi sebeli okambama ba lilundu, nuu kaikalabo. **30** Aanu no kupula-pula sebeli aiya kwa yonyene, oku mulitela eihole, eimumu, naa no kutika amatwi naanjili ngeso, sebeli aabeka ku makondo aye, mi sebeli waabalisa. **31** Aanu no kupula sebeli akomoka aba ana ku mona eimumu eyamba, eihole eyenda, mi sebeli ayeema Nyambe no Isilaele. **32** Cwale Jesu sebeli oisana aiyetwa aye ni kwamba nji, “Kame ni yupela aanu no kupula amakeke, kakuli sebeli maywaa aatu aikalile ni mene, mi kakwite eyi no kulya, mi okwa usa ni lishebo kani singi, mba tamba awelela mu ndila. **33** Aiyetwa sebeli amba kwa yonyene nji, “Kubine satu wane einkwa no kupula muno mulihalaupa nji tufepe aanu no kupula ngeesi?” **34** Cwale Jesu sebeli wamba kwa onyene nji, “Kame mukwite einkwa no kukuma babine?” Sebeli amba nji, “Einkwa eyi ikwana mutanu ni yiili, ni tusi tu cana.” **35** Jesu sebeli olaela aanu no kupula nji aikale banji. **36** Cwale Jesu sebeli oshimba einkwa mutanu ni yiili ni tindi, mi sebeli okutumela, ni kwipatoola ni kuba aiyetwa, mi aiyetwa sebeli aba aanu. **37** Cwale aanu sebeli alya onje ni kwikuta, mi sebeli atola amatanda no kukwana mutanu naa yiili ku ilya ina ku siyalako. **38** Epalo no aanu awo ana kulyako neli alume akuma ba ikiti inee, ka ku baliwa aana naakati. **39** Jesu aba ana kumana okuusa aanu no kupula, sebeli aingena mu wato

ni kukanduka eliwate ni kuta ku likamba ku nyonga no muleneñi no Magadani.

16 Cwale Afalisi anjili na Saduki sebeli aiya, mukweteka Jesu oku mukumbela nji aamonise sisupo no makazo itunda ku wilu. **2** Kono Jesu sebeli waatambula nji, “Aba ku tenda amangolwaa, kame mwamba nji, ‘Mba kupi wino, kakuli eliwilu nilya mucaa.’ **3** Cwale ba nako no masiku kame mwamba nji, ‘Balelo ombula mba pumu, kakuli eliwilu kame limonahala amakumbi no mbula.’ Kame mu limukile oku toloka esisupo no liwilu, kono kamu twese oku toloka esisupo no tinako. **4** Olusika no kwiiba no kwapumena kame lukumbela esisupo, kono kakwisa esisupo salu biwe, konji esisupo sa Jonasi.” Mi sebeli waa siya, oukutela. **5** Cwale aiyetwa aba ana kukeela mu linjaliya, kame ana ku pulama okushimba einkwa. **6** Jesu sebeli wamba kwa onyene nji, “Mu tokomele mi mumamele omumena no Afalisi na Saduki.” **7** Cwale sebeli akwambota mu kacikoo nji, “Kame amba ngesi kakuli katwasi shimba einkwa.” **8** Kono Jesu naku limuka eyo ana kwambanga aanu mi sebeli wamba nji, “Anyi asitumelo icana, iikene aba mwamba eyi no kwa shimba einkwa? **9** Ninji musili ano kwayupisisa? Ka mwa sipuluka einkwa mutanu eyi ina kufepa aanu ana ku tenda eikiti mutanu ni palo no matanda mu na kwiyata oungululwa? **10** Simba einkwa mutanu ni yiili eyi ina kufepa aanu ana ku tenda eikiti inee ni palo no matanda muna kwiyata oungululwa? **11** Ngasibine aba mukwangwa okuyupisisa nji kanisi kwamba eyi no inkwa? Mumamele omumena no Afalisi na Saduki.” **12** Cwale aiyetwa sebeli ayupisisa nji

kaa si kwaambela nji amamele omumena obekiwangwa mu sinkwa, kono neli nji amamela etuto no Afalisi na Saduki. **13** Cwale Jesu aba ana kukeela mu sibaka no Sesaliya Filipi, sebeli oibanguta aiyetwa aye nji, “Aanu kame amba nji Omwana no munu nanyine?” **14** Cwale aiyetwa sebeli amba nji, “Anjili kame amba nji tiwe Jowani omukolobezi, anjili nji Tiwe Eliya, anjili nji, Tiwe Jelemiya, simba omunjili no anuhi anjili a Nyambe.” **15** Jesu sebeli wamba kwa onyene nji, “Anyi, kame mwamba nji time anyine?” **16** Simoni Pitolosi sebeli otambula nji, “Tiwe Kilesite, Omwana Nyambe noku Yoya.” **17** Cwale Jesu sebeli omu tambula nji, “Kame oli ni mbuyoti, wene Simoni omwana Jona!” Kakuli kasa nyama ni unyinga, kono ni sitange na kuwilu ona ku shootwele eyo. **18** Mi kame ni kwambela nji, tiwe Pitolosi eliwe basa ni yake Ekeleke yange, mi amaata no lufu katamba okwikoma. **(Hadēs g86)** **19** Kame sani kube etinotolo no mubuso naku wilu, mi esi so nunge sonje mu litunga, mbasi nungiwa niku wilu, mi esi so lukulule sonje mu litunga mbasi lukululwa niku wilu. **20** Cwale Jesu sebeli olaela aiyetwa nji alese okwambela omunu nji yokame Kilesite. **21** Ku tunda ba nako eyo, Jesu sebeli otangisa okutoloka kwa iyetwa aye nji, “Kame afanene okuta ku Jelusalema, ayupiswe okukola no kuneneba mu makaa no akulu na pulisita akulu na iyeti no milawo, mi aibaiwe, mi ainguke ba liywaa no waatu.” **22** Cwale Pitolosi sebeli otwala Jesu ku nyonga akamu kalimela nji, “Mbumu! Nyambe akuyoyise kweyi einu ilese okutendahala kwa wene.” **23** Kono Jesu sebeli okusetuka ni kwambela Pitolosi nji,

“Otunde kwa mene, weme osatani, kame oli esisitataliso kwa mene, kakuli kaunahana omo anahanela Nyambe, kono kame onahana kanyi omo anahanela aanu.” **24** Cwale Jesu sebeli wambela aiyetwa aye nji, “Omunu aba asinga okuni koña, kame afanena oku toboha, ashimbe esifapano saye, mi ani koñe munyima. **25** Kwawo onje asinga oku yoyisa omooyo woo, kame sau sinyehelwe, kono omunu yonje woyo sosinyehelwa omooyo waye mulibaka lyange, mbauwana. **26** Kame saku tuse iikene omunu aba sa luwe elitunga lyonje, mi sebeli osinyehelwa omooyo waye? Simba iikene sabe nji ausetwe omooyo waye? **27** Omwana no munu kame saiye mu kanya ya sitaye, ni mangeloi aye, mi mbabi omunu ni munu omupuzo kwesi ana tende. **28** Niti luli kame nimyambela nji kwaa aimanine muno, kame kuli anjili awo sa ulwe okufa, konji amone oweli Omwana no Munu yo keyile mu mubuso waye.”

17 Maywaa mutanu ni limweya aba ana kubwa, Jesu sebeli oshimba Pitolosi ni Jakobo, ni Jowani minaye, mi sebeli waatwala ba lilundu no kuleba nji akaikalebo omboci. **2** Cwale Jesu sebeli ofutuka bo lubala loo, olubala lwaye sebeli lubenya kanyi eliywaa, mi eikumango yaye sebeli ifutuka okutenda eyi no likena tooo. **3** Ababo sebeli kumonahala Mushe ni Eliya alemine okwamba ni Jesu. **4** Cwale Pitolosi sebeli wamba kwa Jesu nji, “Mbumu, kame sa kuwabe aba sa twikale bano. Aba so singe kame sani tende eitebule yaatu, esinjili sitende sowe, esinjili sa Mushe, esinjili sa Eliya.” **5** Yo samba, ababo elikumbi no kubenya sebeli lyaa fuka, mi sebeli ku yupahala eliywi litunda mu likumbi, eli lyamba nji, “Woyo yo mwanange

osingwa, woyo ni katelwa, mu muyupe.” **6** Cwale aiyetwa aba ana kuyupa eyi, sebeli acila onene mane nikukwa aalikete banji. **7** Kono Jesu sebeli oiya, ni kwalema, yo amba nji, “Mwimane, mi mulese kucila.” **8** Cwale aba ana kwaliketa ku wilu kasi kumona omunu konji Jesu feela. **9** Aba ana shetumukanga oku tunda ba lilundu, Jesu sebeli waa laela nji, “Mulese okwambela omunu eyi muna mono, konji Omwana no Munu aba sa inguke kwaafu.” **10** Cwale aiyetwa sebeli aibanguta Jesu nji, “Iikene asi kuñola aba amba nji, Eliya kame afanena okwiiya oweli?” **11** Jesu sebeli waa tambula nji, “Eliya niti luli kame afanena okwiiya oweli nji abaakanye einu yonje.” **12** Kono kame ni myambela nji, “Eliya na kwiiya, mi kasi kumu limuka, mi kame ana tende omu ana saelele monje kwa yonyene. Mundila imweya Omwana no munu niyonyene mba yandisiwa ngeeso kwa onyene.” **13** Cwale aiyetwa sebeli ayupisisa nji kame ana kwaambela eya Jowani omukolobezi. **14** Cwale Jesu na iyetwa aye aba ana kuuka kwaanu no kupula, omulume sebeli oiya kwa yonyene, sebeli omu kubamena balubala, **15** ni kwamba nji, “Mbumu, oyupele mwanange amakeke, kakuli kame akola oweti no kukwa, mi kame ayanda onene, kakuli aka no kupula kame akwelanga mu mulilo ni mu meyi. **16** Cwale Kame nina muliti kwa iyetwa owe, kono kasi twesa okumu balisa.” **17** Jesu sebeli otambula nji, “Anyi olusika no kwa pumena, no kwiiba, kame sani ikale naanyi enako ikuma babine? Kame kubambabile onene okwikala nimucima no kutatelela kwaanyi? Mu mulite kwa mene.” **18** Jesu sebeli okalimela onene emebo no

kwiiba, mi emebo sebeli itunda mwa woyo ondumbana, mi sebeli obala mu yonyene enako eyo. **19** Cwale aiyetwa sebeli aiya kwa Jesu ku mukunda ni kwamba nji, “Iikene aci aba katwasi twesa okucita eyo emebo no kwiiba?” **20** Jesu sebeli wamba kwa onyene nji, “Kakuli etumelo yenu ni icana onene.” Niti luli kame ni myambela nji, “Kambe kame muli ni tumelo eyi ilikana ni mbuto no masitete ku kuneneba, simba aba sa mwambele elilundu elyo nji, ‘Otunde bano oshimbulukele baya,’ kambe kame lishimbuluka, mi kambe kakwisa esi sasi kwangwiwe kwaanyi.” [**21** Kono emebo no mufuta owo ka itundu, konji ni tapelo nuuku yumena eilya.”] **22** Aba akuwanine mu Galileya, Jesu sebeli wamba kwa onyene nji, “Omwana no munu kame sa betekiwe, abiwe mu maoko no aanu **23** mi kame sa mwiibae, kono mu liywaa no waatu, mba inguka.” Cwale aiyetwa sebeli aena onene. **24** Cwale aba ana kukeela mu kapenauma, asiku telisa aanu amali no kekeke sebeli aiya kwa Pitolosi, sebeli amba kwa yonyene nji, “Ninji omwiyeti wenu ka tele omutelo no Ndoo ya Nyambe?” **25** Cwale Pitolosi sebeli otambula nji, “Ee,” kame atelanga. Cwale Pitolosi aba ana kwingena mu ndoo, yo kasamba kale Jesu sebeli wamba kwa yonyene nji, “Iikene onahana Simoni? Kana ambumu no litunga kame ashimbanga omutelo kwanoo, nji kwa njili feela?” **26** Cwale Pitolosi sebeli otambula nji, “Kwaanu feela,” Cwale Jesu sebeli wamba kwa Pitolosi nji, “Aana kandi kame alukuluhile. **27** Nji cwale tulese okwafoseza, ote ku liwate, okakondele akashuto mu meyi, mi oshimbe ondi so leme oweli, aba omuyaamisa mu kanwa, kame so wane

amali no muwayawaya. Wa shimbe mi waabe wo, otenda omutelo wange ni wowe.

18 Mu nako eyo aiyetwa sebeli aiya kwa Jesu ni kumwibanguta nji, “Uyu no kuneneba luli mu mubuso naku wilu anyine?” **2** Jesu sebeli oisana omwanukana, niku mu beeka bakaci koo **3** ni kwamba nji, “Niti luli kame ni myambela, nji kamufutuka okufeka kanyi mwanukana, kamu tamba okwingena mu mubuso naku wilu. **4** Cwale abo omunu yonje so kushuwa kanyi omwanukana wuyo, yo munene mu mubuso naku wilu. **5** Mi woyo otambula omwanukana kanyi wuyo mu litina lyange, kame ani tambula. **6** Kono woyo so sitatalisa omunjili kwa nukana awo apumena kwa mene, esi no kuwaba kwa yonyene nikumu nungelela eliwee no kuneneba mu ndingo mi akondelwe aba no kutunga no liwate. **7** Oumai ku litunga, mulibaka no inu eyo yasitatalisa, einu eyi isitatalisa aanu mbai iyi, kono oumai niwa woyo otendisa aanu okutenda esibi. **8** Nji elyoko lyowe simba elikondo, kame liku sitatalisa, oli patule mi oli kondele okuno kuleba. Esiwa kwa wene ninji oingene mu mooyo ni lyoko limweya, simba elikondo limweya, kasa wokwite amaoko ayili, simba amakondo ayili ni kukondelwa mu mulilo no kwa tima. (aiōnios g166) **9** Mi elitiyo lyowe aba liku sitatalisa, oli tundisemo, olikondele oku no kuleba. Esiwa kwa wene naba so ingene mu mooyo me oli ni litiyo limweya, kasa okwikala ni miyo ayili niku kondelwa mu mulilo no lihele. (Geenna g1067) **10** Mu tokomele, mulese okunyefula mumweya kwa nukana awo, kakuli kame namba kwaanyi nji ku wilu amangeloi oo kame a mona mu nako yonje

olubala lwa sitange woyo oli ku wilu. **11** Kame namba ngesi kakuli Omwana no munu neeyi muku yoyisa esi si taukile. **12** Omu mu yambutela ni ngaibi? Nji omunu kame akwite emikoko no kukwana omwanda, mi sebeli kutauke mumweya, kana katwese okusiya ba malundu eyi no kukwana makumi mutanu naanee ni mutanu ni tune. nji aka saele owo ona tauka? **13** Niti luli kaama ni myambela nji, aba sauwane kame sa wabelelwe onene mwa yonyene okubita eyo no kukwana makumi mutanu naane ni makumi mutanu ni tune. **14** Mu ndila imweya kasa omwasingela Sitenu woyo oli ku wilu nji ku tauke omunjili kwa anukana awo. **15** Nji omukowe naku foseze, ote kwa yonyene oka mwambele yoikalile yomboci. Aba sa kuyupe, naumuusu okutenda omukowe. **16** Kono nji kaku yupu, oshimbe kame mumweya simba ayili ni wene, nji etaba yonje ipakiwe kwaanu ayili simba aatu. **17** Cwale nji ka yupu awo, wambele ekeleke mi aba akana okuyupa simba ekeleke, atende kwa wene kanyi omunu no kwa limuka Nyambe simba omutelisi. **18** Niti luli kame ni myambela nji, eyi sa mununge yonje mu litunga, kame sa inungiwe ku liwilu, mi eyi sa mu lukulule yonje mu litunga, mbai lukululwa mu liwilu. **19** Kame nisi myambela nji ayiili kwaanyi aba akuyupa banji einu yonje eyi akumbela, kame sabiwe kwa Sitange naku liwilu. **20** Kame namba eyi kakuli omo kuli ayiili simba aatu aa aku wanine mu litina lyange, kame nili noo mukaci koo. **21** Cwale Pitolosi sebeli oiya kwa Jesu ni kwamba nji, “Mbumu, omwabange aba ani foseza, kame sa ni mu lemene tunjinga? Ninji ku tende mutanu ni twiili?” **22**

Jesu sebeli wamba kwa yonyene nji, “Kani kwambele oku lemena mutanu ni twiili, kono makumi mutanu na yiili aba itaimisiwa mutanu ni twiili. **23** Mulibaka elyo, omubuso naku wilu kame ufekile kanyi abo Ombumu aba asinga nji abika aye amuteneke amali aye. **24** Aba na tateka okushimba amali, sebeli alita omunjili ona kumu kolotela amasaka no mali akwana olule no mali no kupula. **25** Omubika owo kame ana kuulwa esi sa teneke, ombumu waye sebeli olaela nji aulisiwe, bamweya ni mukatayaye naa naye, neyi akwite yonje nji ateneke esikoloti. **26** Omubika sebeli omu kubamena balubala lwaye ni kwamba nji, ‘Mbumu, oni tende esishemo,’ mi mba ni ku usete esikoloti sowe sonje.’ **27** Ombumu sebeli omu yupela amakeke ni kumu lukulula, mi sebeli omu lemena esikoloti. **28** “Kono omubika woyo aba ana ku tunda abo, sebeli okuwana ni mukwaye mubika woyo ana ku luwiwa naye, ona ku mu kolotela amali no kucaniba. Sebeli omu lema niku moowa yoamba nji, ‘Oniteneke esikoloti sange.” **29** Cwale woyo omukwaye mubika no sikoloti saye sebeli okwa ni manwi, ni kumu kumbela nji, ‘Onifele amakeke mba ni kuteneke esikoloti sowe!’ **30** Kono sebeli okana niku mwingenyeka mu tolongo oku twala ba nako saka tenekele esikoloti. **31** Cwale akwaye abika aba ana kumona esi ana kutenda, sebeli aena onene, nukambela ombumu woo eyi ina tendahala yonje. **32** Cwale ombumu waye, sebeli omu tumena aanu okamwisana ni kumwambela nji, ‘Wene omubika no kwiiba, kame nina kuleselele esikoloti sowe sonje kakuli kame ona kuni kumbela. **33** Kame ona fanene

okuyupela omukowe amakeke kanyi omo nina kuku yupelela amakeke. **34** Cwale mu kutina onene ombumu waye sebeli omuba mu maata no atukufazi no tolongo nji amu yandise oku twala ba nako saka tenekele esikoloti sonje. **35** Eyo yasatende Sitange naku wilu ku munu ni munu woyo oulwa oku lemena omwabaye etifoso taye, okutundelela kunji no mucima waye wonje.

19 Cwale Jesu aba ana kumana okwamba amaywi aa, sebeli otunda mu Galileya mi sebeli oiya mu tolopo no Judeya, eyi ili mu linjaliya no Jodani. **2** Aanu no kupula onene sebeli amukoña, mi sebeli waa balisa oko. **3** Afalisi nonyene sebeli aiya kwa Jesu muku mweteka okwamba nji, “Ninji omulume na pumenenwe okulukulula mukataye, mulibaka no mubonda wonje?” **4** Jesu sebeli otambula nji, “Kamusibala mu mañolo nji ku simuluho omuumbi kame ana kutenda aanu omulume ni mukati? **5** Mi Nyambe sebeli wamba nji, ‘Mulibaka eli, omulume mba siyi sitaye ni inawaye, akumalele mukataye, mi ayili mba tende enyama imweya.’ **6** Cwale kasa ayili, kono sebeli nyama imweya feela. Cwalehe, Nyambe eyi ana waneke bamweya, omunu alese okwitaba.” **7** Afalisi sebeli amba kwa yonyene nji, “Cwale iikene Mushe aba ana kutu laela okuba omukati eliñolo no kulukulula ni ku mulukulula? **8** Jesu sebeli wamba kwa onyene nji, “Neli mulibaka no koongola emicima kwenu, nji mane Mushe sebeli omipumenena okulukulula akatenu. Kono ku simuluho kakwasi ku tendiawangwa ngeeso. **9** Mi kame namba kwaanyi nji, “Woyo yonje so lukulula omukataye ni kukwata mundina kame abuka. Omulume kame atwesa

okulukulula mukataye nji kame na waniwa yo tenda ouhule.” **10** Aiyetwa aye sebeli amba kwa yonyene nji, “Cwale nji mokwikalele ngeso omulume kwa mukataye, ouwa ni kwaa kwata.” **11** Kono Jesu sebeli wamba kwa onyene nji, “Kasa aanu onje aa atwesa oku tambula etuto eyi, kono konji feela kwaawo ana pumenenwe kwa Nyambe okutambula. **12** Kame kuli amabaka no kupula abo alume anjili katwese okukwata. Alume anjili kame ana kuleiwa yongeso nambulwa okwikala naana. Anjili kame ana kutendiwa ngeso kwakoo aanu, mi alume anjili kaakwata mulibaka no mubuso naku wilu. Woyo otwesa yonje atambule etuto eyi.” **13** Cwale aanu sebeli alita aanuke anyonyo kwa Jesu nji aabeeke amaoko, mi aa lapelele. Aiyetwa aye sebeli aayuta ana kwa lita. **14** Kono Jesu sebeli wamba kwa onyene nji, “Mulesele anukana aiye kwa mene mi mulese okwa kanisa okwiiya kwa mene, kakuli Omubuso naku wilu, kame oli kwaanu akufekile kanyi aa anuke.” **15** Cwale Jesu sebeli waa beeka amaoko nuukutela. **16** Cwale omulume munjili sebeli oiya kwa Jesu ni kwamba kwa yonyene nji, “Mwiyeti, esiwa sani tende ni sibine nji nika wane omooyo no kwaabwa?” (aiōnios g166) **17** Jesu sebeli otambula nji, “Iikene oni ibanguteta eyi no uwa? Omuwa ni Nyambe mumweya feela. Nji kame osinga okwingena mu mooyo, oamele emilawo.” **18** Ondumbana woyo sebeli oibanguta Jesu nji, “Ibine emilawo eyo?” Jesu sebeli wamba nji, “Olese kwibaa, Olese kubuka, Olese kwiita, Olese ku paka eyi no mapwa, **19** okuteke sitowe ni inaowe, mi osinge omukowe kanyi omo ukusingela wenyene.” **20** Ondumbana sebeli wamba

kwa Jesu nji, “Eyo yonje kame ni imamele, iikene nisi ulwile?” **21** Jesu sebeli wamba kwa yonyene nji, aba usinga okutenda woyo no kupetahala, ote mi okaulise eyi oluwile yonje, mi otabele afuzana amali, mi mbuikala ni ufumu naku wilu. Cwale oiye oni koñe. **22** Cwale ondumbana aba ana kuyupa ngeeso, sebeli okutela yo enine, kakuli kame ana kuluwa eyi no kupula onene. **23** Cwale Jesu sebeli wamba kwa iyetwa aye nji, “Niti luli kame ni myambela nji, mba kubambaba onene omunu no kuluwa okuingena mu mubuso na kuwilu. **24** Kame nisi myambela nji, nikwa kwakotoba ekamele aba saiingene mu litiyo no ndonga, okubita osi kuluwa akaingene mu mubuso wa Nyambe.” **25** Cwale aiyetwa aba ana kuyupa ngeeso sebeli akomoka onene ni kwamba nji, “Nji mokwikalele ngeesi cwale anyine soka yoyisiwa?” **26** Jesu sebeli waaliketa ni kwamba nji, “Kwaanu kame kukwangwiwa, kono kwa Nyambe einu yonje kame itwisahala.” **27** Cwale Pitolosi sebeli omu tambula nji, “Omone aci natu lesele einu yonje mi natuku koño. Cwale iikene satuwane aci?” **28** Jesu sebeli otambula nji, “Niti luli kame ni myambela nji, “Cwale elitunga aba salitendiwe oubya, cwale Omwana no munu aba saikale ba lubona no kanya yaye, anyi muna nikoño kame sa mwikale naanyi ba mabona likumi na yiili, mi mu atule amasika no Isilaele likumi na yiili. **29** Cwale omunu yonje woyo onasiyi etindoo, simba amandaye, simba inawaye, simba sitaye simba aana ni matema aye mulibaka no litina lyange, kame sa tambule onene oku bitelela omwanda, mi kame salye esanda no mooyo no kwaabwa. (aiōnios g166) **30** Kono ano kupula ali ku lubala,

mba tende aa na munyima, mi aa na munyima asatende
aa na ku lubala.

20 Jesu sebeli otwalelela okwamba omo wikalele
omubuso naku wilu nji, “Eliywaa linjili amasiku omulume
sebeli ota mukwisanena abeleki mu litema lyaye. **2**
Munyima no kulumelelana nabeleki okwabaanga etifo
no baliywaa, mi sebeli waa tuma mu litema lyaye no
beine oka sebeza. **3** Cwale sebeli ota kame ba musika
amasiku enako aba ina kutenda mutanu ni tune mi
sebeli omona anjili aimanine feela nambulwa omusebezi,
4 mi sebeli wamba kwa onjene nji, “Mute naanyi mu
litema no beine muka sebeze, mi mbani mibi esi silukele.”
5 Cwale sebeli ata. Mi aba ana kuuka kame ku musika
mu nako no munji eliywaa elili ba kaci no mutwi ni
mangolwaa kuma 3 okoloko sebeli otenda yongeso. **6** Mi
aba ina kusinga okwana 5 okoloko sebeli ouka ku musika
nuukawana anjili aimanine, mi sebeli wamba kwa onyene
nji, ‘Iikene mwimanene bano eliywaa lyonje nambulwa
esi mutenda?’ **7** Cwale aanu sebeli amba kwa yonyene
nji, ‘Kakuli kakwisa woyo ona tubi omusebezi. Mi sebeli
waambela nji, ‘Mute naanyi mu litema lyange no beine
muka sebeze.’ **8** “Enako no mangolwaa aba ina kukeela,
omunya litema no beine, sebeli wamba ku mwendisi no
musebezi waye nji, ‘Oisane abeleki, mi waabe etituwelo
too, otangise kwaa ana ingene munyima, otwale kwaa ana
ingene ba weli.’ **9** Cwale awo ana kwingena omusebezi,
aba ina kukwana enako no 5 okoloko, omunjili ni munjili
sebeli otambula etuwelo yaye eyi no ba liywaa. **10** Cwale
awo ana kwingena ba weli aba ana kwiiya, kame ana ku

yambutu nji kame sa biwe onene, kono nonyene sebeli
 abiwa kanyi akoo. **11** Cwale aba ana kumana okutambula,
 sebeli ahalala ku munya litema no beine. **12** Cwale aanu
 awo sebeli amba nji, ‘Aa ana ingene munyima, kame ana
 sebeze ehola imweya feela, mi nwaabi kanyi aci tuna
 shimbi okulema ni liywaa ni kubya kwa lyo.’ **13** Kono
 omunya litema sebeli otambula omunjili no kwawo nji,
 ‘Mulikani, kani sikoonga, ninji kawa siku kuyupa ni mene
 nji mbubelekele amali no ba liywaa limweya? **14** Oshimbe
 sowe esi sikulukele mi okutele. Meene kame ni keta okuba
 woyo ona kwisaniwa munyima kanyi omo nina bele wene.
15 Kana kani sipumenenwa okutenda eso nisinga okutenda
 ku mali ange? Nji kame oyupa omuna kakuli kame nili
 ni lyoko no koloka eli liba?’ **16** Mumukwanongeso, “Aa
 na munyima mba tende aa na ku lubala, mi aa na ku
 lubala mba tende aa na munyima.” **17** Cwale Jesu yota
 ku Jelusalema, sebeli oshimbela kunyonga aiyetwa no
 kukwana likumi na yiili, mi sebeli wamba kwa onyene nji,
18 “Komu mone, kame tu katile ku Jelusalema, mi Omwana
 no munu kame sa biwe mu maata no apulisita akulu, na
 iyeti no mulawo mi mba mwa tulele elifu, **19** mi mba
 beekiwa mu maoko no macaba nji mu shubule, amushape
 ni kumu ngongotela ba sifapano, mi mba ingulwa ba
 liywaa no waatu.” **20** Cwale mukataye Zebedeya sebeli
 oiya kwa Jesu na naaye ayiili no andumbana, mi sebeli
 akubama niku kumbela simweya kwa yonyene. **21** Jesu
 sebeli wamba kwa yonyene nji, “Iikene osaela?” Omukati
 sebeli wambela Jesu nji, “Oni sepise nji anange ayiili,
 akwikale omunjili kulyooko lyowe no silyo, omunjili kweli

no simoo, mu mubuso owe.” **22** Kono Jesu sebeli otambula
 nji, “Ka muyii esi mu kumbela.” Ninji kame mu twesa
 oku nweni mu komoki no mayando eyi ni tatelele oku
 nweni? Sebeli amba kwa yonyene nji, “Kame tutwesa.” **23**
 Jesu sebeli wamba kwa onyene nji, “Luli mba mu nweni
 mu komoki yange, kono oku niikala kweli no silyo, simba
 kweli no simoo, kasa mene woyo so keta awo saniikale ku
 lyoko no silyo simba kweli no simoo, kono eyo eibaka
 niyaawo ana lukisetwe ngeeso kwa sitange.” **24** Cwale
 anjili aiyetwa aye aba ana kuyupa eyo, sebeli atinena
 Jacobo ni minaye. **25** Kono Jesu sebeli waibanena kwa
 yonyene ni kwamba nji, “Kame muyii nji abusi no macaba
 kame akwite amaata beulu yoo, mi awo ali mu itulo no
 kuneneba kame abusa mu kutweba. **26** Kono kaku fanene
 okwikala ngeeso mukaci kenu. Woyo yonje osinga oku
 tenda woyo no kuneneba mukaci kenu, atende omubika
 kwaanyi moonje, **27** mi woyo yonje osinga okutenda woyo
 no weli, atende omubika kwaanyi, **28** kanyi Omwana no
 munu kasiiya nji abelekelwe, kono abelekele aanu, ni kuba
 omooyo waye nji aanu no kupula aliululwe.” **29** Ababo
 Jesu na iyetwa aye aatunda mu Jeliko, aanu no kupula-
 pula sebeli amu koña. **30** Eibofu yiili kame ina kwikalanga
 kunyonga no ndila. Aba ina kuyupa nji Jesu kame abita,
 sebeli ikuwa nji, “Mbumu, mwana Dabida, otu yupele
 amakeke!” **31** Ano kupula sebeli aayuta nji aondoke,
 kono onyene sebeli aekeza okukuwa nji, “Mbumu, Mwana
 Dabida, otu yupele amakeke!” **32** Jesu sebeli oimana,
 nikwaisana, mi sebeli waibanguta nji, “Siikene musaela
 nji nimi tendele?” **33** Eibofu sebeli itambula Jesu nji,

“Mbumu amiyo etu amone!” **34** Jesu sebeli waa yupela amakeke ni kwalema ba miyo oo. Mi mu wangu-wangu sebeli amona niku mukoña.

21 Cwale aba ana kukeela kunyonga no Jelusalema, sebeli aiya ku Betefage, ba lilundu no itondo no olibe, Jesu sebeli otuma aiyetwa aye ayiili, **2** ni kwaambela nji, “Mute mu mudi ou mwa likete, mi mu muwanguwangu mba mu wana embongolo ina fungiwa ni mwana yo, mutu fungulule, mi muni litele to. **3** Nji omunu yonje kame sa miibanguta, mu mwambele nji, ‘Ombumu kame atusaela, mi mu wangu mba mi pumenene okutu lita kwa mene.” **4** Etaba eyo na kame ina kutendiwa nji ku tendahale esi sina kwambiwa kwa munuhi wa Nyambe Isaya nji, **5** “Mwambele omuleneñi no Sione nji, Omone, Ombumu wowe uno, Uyu okukokobelize yo ikalile ba mbongolo akana no kambongolo.” **6** Aiyetwa aye sebeli ata, nuu katenda eso ana kwaambela Jesu. **7** Sebeli a lita akambongolo ni mwana ko, sebeli ayala eikumango yoo ba tonyene, mi Jesu sebeli otinabo. **8** Cwale aanu no kupula sebeli ayala eikumango yoo mu ndila, anjili sebeli atema emitayi no itondo ni kwiiyala mu ndila. **9** Cwale aanu no kupula ana kwenda ku lubala, nawo ana kumu koñanga, sebeli akuweleza nji, “Hosanna kwa Mwana Dabida! Ku lumbekwe woyo oiya mulitina lya Mbumu! Etumbo ikale ku mawilu naku liwilu!” **10** Cwale Jesu aba ana kwingena mu Jelusalema, omundi onje sebeli wimana amaefe-eфе, mi sebeli aibanguta nji, “Anyine wuyu?” **11** Cwale aanu no kupula sebeli amba nji, “Ya Jesu, omunuhi wa Nyambe mi kame atunda mu Nazaleta no Ngalilea.”

12 Jesu sebeli wingena mu lilapa no ndoo ya Nyambe, mi sebeli ocitela kundee aanu onje ana kuulisetangamo ni kuula, sebeli okwisa etitafule ta siku cinca amali, ni ipula no awo asi kuulisa otunkwilimba. **13** Jesu sebeli wamba kwa onyene nji, “Kame kuna ñoliwa mu mañolo nji, ‘Endoo yange mba iisanwa endoo no milapelo,’ kandi anyi na mwitende amakundamo no ambuyi!” **14** Cwale sebeli kwiiya kwa yonyene mu lilapa no Ndoo ya Nyambe eibofu ni iyanga, mi sebeli waabalisa. **15** Kono apulisita no akulu na iyeti no milawo, aba ana kumone eyi no kukomokisa eyi ana kutenda, naana alemine oku kuwa mu lilapa no Ndoo ya Nyambe amba nji, “Hosanna kwa Mwana Dabida!” Mi sebeli atina onene. **16** Cwale sebeli amba kwa Jesu nji, “Ninji kame oyupa eyamba aamba?” Jesu sebeli otambula nji, “Ee, anyi kamusi kubala mu mañolo nji, namwiyete aana nawo ayamwa okumiba emilumbeko?” **17** Cwale Jesu sebeli waasiya okutunda mu muleneñi nikuta ku Beteni, mi sebeli oka langanamo. **18** Amasiku Jesu youka ku muleneñi, sebeli oyomba. **19** Cwale aba ana kumona esitondo no feiga ku nyonga no ndila, sebeli otako ku sitondo, kono kasiku wanako eyi no kulya, konji amamuna feela. Sebeli wamba ku sitondoo nji, “Ku lese oku monahala efeiga kwa wene, okuta oku no kwabwa!” Ababo esitondo no Feiga sebeli si kukuta. **(aiōn g165)** **20** Aaiyetwa aye aba ana ku mona ngeeso, sebeli akomoka ni kwibanguta nji, “Esi sitondo no Feiga ngasibine sina kukuta mu wangu-wangu?” **21** Cwale Jesu sebeli waa tambula nji, “Niti luli kame ni myambela nji, “Kambe kame muli ni tumelo no kwiya, kambe kame

mutwesa okutenda kanyi omo nina tendele ku sitondo eso mane ni kubitelela. Kambe simba aba mwambela elilundu eli nji, “Otunde aba, okaku kondele mu liwate, kambe mbaku tendahala ngeseo.” **22** Mi einu yonje eyi sa mu kumbele mu tapelo, aba muli ni tumelo, kame sa mwi biwe. **23** Cwale Jesu aba ana kwingena mu lilapa no Ndoo ya Nyambe ni kutangisa okwiyeta, apulisita akulu na kulu no sicaba, sebeli aiya kwa yonyene ni ku mwibanguta nji, “Otwambele oko itunda etukelo eyi okutusisa okutenda einu eyi? Mi anyine ona kubi etukelo eyi?” **24** Jesu sebeli waa tambula nji, “Ni mene mba nimi ibanguta, aba samuni tambule, ni mene, mba ni myambele oko itunda etukelo eyi nikutusisa okutenda einu eyi. **25** Kubine ana kuwana Jowani etukelo no kukolobeza, kwa Nyambe nji kwaanu? Sebeli akukananisa mukaci koo nji, “Iikene sa twambe?” Cwale aba satu tambule nji, Kame itunda kwa Nyambe, yonyene kame sambe nji, cwale iikene aba ka mu siku pumena Jowani?” **26** Kono aba sa twambe nji, ‘Kame ina kutunda kwaanu, kame tu cila anu no kupula, kakuli onje kame ana kolwa nji Jowani neli munuhi wa Nyambe.” **27** Cwale sebeli atambula Jesu nji, “Aci katu yii.” Mi ni yonyene sebeli wamba kwa onyene nji, “Ni mene, ka nitamba ku myambela mu tukelo yanyine eyo nikutusisa okutenda einu eyi. **28** “Cwale iikene muyambuta okukumanenna neyi enguli? Omulume kame ana kwikalanga naana ayiili, sebeli wiiya ku woyo no weli ni ku mwambela nji, Mwanange, ote oka sebeze mu litema lyange no beine balelo.’ **29** Cwale woyo sebeli otambula nji, “Sisingi.” Kono munyima nokukana sebeli

obaka ni kuta. **30** Cwale sitoo sebeli ota ku mwanaye omunjili sebeli oamba esinu simweya. Mi woyo sebeli otambula nji, ‘Kame nita Sitange,’ kono ka sikuta. **31** Kwaa ayiili, woyo ona tende esi ana ku singa sitaye ubine? Sebeli amba nji, “Woyo no weli.” Cwale Jesu sebeli wamba kwa onyenenji nji, “Niti luli, kame ni myambela nji, Asikutelisa naa kati no mahule mbaingene mu mubuso wa Nyambe okusiya anyi munyima. **32** Kame namba ngeesi kakuli Jowani nakwiya kwanyi mukumimonisa omo mufanena okwikalela ano kuluka, kono ka mwa siku mupumena, kono asikutelisa ni mahule nwa kati naa ku mupumena, kono anyi simba aba muna kumona ngeeso, ka mwa sikubaka nikumu pumena. **33** “Komu yupe enguli injili,” Kame kuna kwikalanga omunyaa litema woyo ona ku kuna elitema no beine mi sebeli oli sileleza ni lukwakwa, mi kame sebeli otombolamo elisima omo kuna kukamunenwanga eino okutunda kuitolwana, niku yaka etawala no mumameli. Sebeli olibeeka mu pabalelo nwo alimi, mi sebeli ota mu naha indina. **34** Enako no ku kutula aba ina kusheteta, sebeli otumena abika aye kwasi kulima nji aka mushimbele etuwelo yaye no kutulo, **35** kono asi kulima sebeli alema abika aye nikufulabo mumweya ni kwibaabo omunjili, mi woyo no waatu kame sebeli amu pobaula ni mawee ni kumwibaa. **36** Kame sebeli otuma anjili abika, aa na ku bitelela aa no weli ku kupula, mi asikulima sebeli aatenda kanyi akoo aya no weli. **37** Ku mamananeno sebeli otumako mwanaye kwa onyene, ni kwamba nji, “Mwanange mbaka mukuteke.” **38** Kono asikulima aba ana ku mono mwanaye, sebeli

akwambela nji, ‘Uno yokame oshwana, twendenyi tu ka mwibaye, mi mbatu yolo esanda saye.’ **39** Sebeli amu lema, ni ku mu kondela ku ndee no litema no bine, mi sebeli a mwibaa. **40** Cwalehe, omunya litema no beine aba asa iye, asikulima awo ngaibi omu saatendele? **41** Sebeli amba kwa yonyene nji, “Kame sa aibae ouyi aanu awo no lunya, mi elitema no beine kame saa libeeke mu pabalelo ya sikulima andina, awo asa mube etuwelo yaye no kutulo.” **42** Jesu sebeli wamba kwa onyene nji, “Kamu sibala mu mañolo awo amba nji, ‘Eliwee ana yumbu asikuyaka, lokame eli lina futuka eli lyongotite elilulu no ndoo. Kame lina tendiwa ngeeso kwa Mbumu, Mm eyi mu miyo etu kame ikomokisa. **43** Mulibaka eli, kame namba kwaanyi nji, “Mba mu byanguliwa omubuso wa Nyambe, mi kame saubiwe esicaba sindina, esi sasi beeke embuya yaso.” **44** Woyo so kwela ba liwee elyo, kame sa coke mi kame sa li pyate woyo sali kwele beulu. **45** Apulisita akulu na falisi aba ana yupu etinguli eto, sebeli alimuka nji kame ti yuleka onyene, **46** Kame ana kusinga okumuleme, kono sebeli acila aanu nokupula, kakuli kame ana kupumena nji, Jesu kame atendile omunuhi wa Nyambe.

22 Jesu kame sebeli otwalelela okwamba kwa kulu no mulawo naakulu no macaba mu tinguli nji, **2** “Omubuso na kuwilu kame uku fekile kanyi eso sina kutendahala abo ombumu aba ana kutendele mwanaye no mulume omukiti no makwala. **3** Sebeli otuma abika aye nji aka isana awo ana kwisanenwa ku mukiti no makwala, kono sebeli akana okwiyyako. **4** Kame kabana tumako anjili

abika nji, ‘Mukaambebe ana kwisaniwa nji, “Nakulukisiwa omulalelo. Mi amapulu ange ni tingombe etinjili no kusuwa nati ibaiwa, mi einu yonje nai lukisiwa mwiye ku mukiti no makwala.” 5 Kono kasitwalako etingana sebeli akutele ku misebezi yoo, omunjili ku matema aye omunjili ku miulo yaye. 6 Mianjili sebeli alema abika aye okwa yandisa ni kwaibaa. 7 Ombumu sebeli otina mane ni ku tuma etimpi taye no masole nji aka yundise aanu no kwiiba nu ka ciña omuleneñi woo. 8 Cwale sebeli wamba kwabika aye nji, ‘Omukiti no makwala nau lukisiwa kono aanu nina isana kawaafanene. 9 Cwale mute ba mangana ndila mi mwambebe omunu yonje sa muwane aiye ku mukiti no makwala.’ 10 Abika awo sebeli ata mu tindila, mi sebeli aungeka aanu onje awo ana kuwana, ano kwiiba naa no kuwaba mi endoo no mukiti sebeli iiyala no angenda. 11 “Kono cwale ombumu aba anaingena okamona ana memiwa ku mukiti, sebeli olemuha omulume nokwa ku manga olwambi no mukiti no makwala. 12 Mi sebeli wamba kwa yonyene nji, ‘Mulikani! ngaibi ona ingene muno me oulwile olwambi no mukiti?’ Kono omulume kakwisa eyi ana kwamba. 13 Cwale ombumu sebeli wamba kwa beleki aye nji, ‘Mumu nunge ku makondo ni ku makaa, mumu kondele ku uwi na ku ndee, oko sakwikale okulila ni ku kweca amaeo.” 14 Jesu sebeli omanenena okwamba nji, “Aa no kupula naisaniwa, kono aa naketiwa na cana.” 15 Cwale afaisi sebeli ata oka kuwana oku lela omo samu swaseze mu maywi aye. 16 Cwale sebeli atuma aiyetwa awo kwa yonyene, naanu a Heloda, sebeli amba nji, “Mwiyeti, kame tu limukile nji weene kame uli wa niti,

mi kame wiiyeta endila ya Nyambe okuta mu niti yayo,
mi kaubilaele neyo amba aanu mi kumonisa esaluluti
kwaanu. **17** Otwambele, omo uyambuteta? Kana, kame
ku lukela oku tundiseta Sezale omutelo nji kakulukele?”
18 Kono Jesu muku limuka eminahano yoo no kwiiba,
sebeli wamba nji, “Anyi asikukubal iikene munetekela? **19**
Muni monise omuwayawaya mutenekanga ku mutelo.”
Sebeli amu litela wo. **20** Mi sebeli wamba kwa onyene nji,
“Esifateho ni litina ilibo yaanyine?” **21** Sebeli atambula
nji, “Ya Sesale.” Cwale sebeli wamba kwa onyene nji,
“Cwalehe, mube Sesale esi sili sa Sesale, mi mube Nyambe
esi sili sa Nyambe.” **22** Cwale aba ana kuyupu ngeeso,
sebeli akomoka niku musiya nuu kutela. **23** Kusili mu
liywaa elyo Asaduki awo amba nji kakwisa okwinguka
nwaafu, sebeli aiya kwa Jesu niku mwibanguta nji, **24**
“Mwiyeti, Mushe kame ana kwamba nji, ‘Omulume aba
afa yoka kwite aana, minaye simba mukulwaye kame
twesa oku kwata ombelwa, aleyeleko aana nji alitele
omwabaye olusika.’ **25** Kwaaci naku kwikala aana no
andumbana ana ku kwana mutanu na yiili, woyo no
weli sebeli okwata nikufa yo kakwite omwana, mi woyo
nomu koñelela munyima sebeli okwata ombelwa. **26**
Cwale sebeli kutendahala ngeeso nikwa woyo no wiili,
nikwa woyo no waatu okutwala mane nikwa woyo no
mutanu ni twiili. **27** Munyima yoo onje, omukati ni
yonyene sebeli ofa. **28** Cwalehe, ba nako no kwinguka
nwafu, omukati woyo kame sa tende waanyine kwawo
noku kwana mutanu ni twiili kakuli onje kame ana kumu
kwatanga.” **29** Jesu sebeli waatambula nji, “Kame mu

fosa, kakuli kamu limukile amañolo, simba amaata a Nyambe. **30** Cwale Nyambe aba saingule aafu, kakwisa woyo so kwata, simba oku kwaliwa, kono kame sa tende kanyi amageloi naku wilu. **31** Mi kweyi no kwinguka nwaafu, kamwa sikubala esi anaku myambela Nyambe nji, **32** ‘Time, Nyambe wa Abulahama, Nyambe wa Isaka, Nyambe wa Jakobo?’ Kasa Nyambe waa no kufa, kono wawo no kuyoya.” **33** Mi enyangela aba ina kuyupa ngeeso, sebeli akomokiswa ku tuto yaye. **34** Cwale Afalisi aba ana kuyupa nji Jesu kame ana ondokisa Asaduki, sebeli akuwana onje. **35** Cwale omunjili kwa onyene omwiiyeti no mulawo sebeli omweteka niku mwibanguta nji, **36** “Mwiiyeti, kandi etaelo inene mu milawo, ibine?” **37** Jesu sebeli wamba kwa onyene nji, “Osinge Ombumu Nyambe wowe ni mucima wowe wonje, ni mooyo wowe wonje mane ni muku yupisisa kowe konje.” **38** Eyi etaelo inene neyi no weli. **39** Ou no wiili nou, owo ukufekile kanyi wonyene mi kame wamba nji, ‘Osinge omwabowe kanyi omo uku singela wenyene.’ **40** Ku titaelo eto timbili, oku beekilwe emilawo ya Mushe yonje ni tituto tonje no anuhi a Nyambe.” **41** Afalisi aba ano kuwana, Jesu sebeli waa ibanguta nji, **42** “Anyi ikene munahana kweyi ya Kilesite? Wa lusika lwa anyine? Sebeli amba kwa yonyene nji, “Kame ali wa lusika lwa Dabida.” **43** Jesu sebeli wamba kwa onyene nji, “Cwale iikene Dabida aba amwisana nji Mbumu? Dabida kame ana kwambanga ni mebo aba ana kwamba nji, **44** “Ombumu Nyambe kame anamba kwa Mbumu wange nji oikale ku lyoko lyange no silyo, okutwala aba sa ni kabeekele eila yowe kunji no

makondo owe.’ 45 Nji Dabida kame aisana Kilesite nji Mbumu, cwale ngasibine satendele nji Kilesite wa lusika lwa Dabida?” 46 Kakwisa simba mumweya woyo ona kutwesa oku mutambula, simba okutunda ba liywaa elyo kakwisa woyo ona kwikala ni undume noku mwibanguta.

23 Cwale Jesu sebeli wamba kwaanu no kupula ni kwa iyetwa aye nji, 2 “Aiyeti no mulawo na Falisi kame ali mu situlo sa Mushe. 3 Cwalehe mu tende ni kumamela eyi amiyeta, kono mulese okutenda kanyi omwatendela onyene, kakuli katende eyi aiyeta. 4 Kame abeeka emishimbo no kulema ba mafuti no anu eyo no kubambaba okwishimba. Kono onyene katende esinjili okwaatusa okushimba emitiyo eyo. 5 Kame atenda eyoo yonje nji imoniwe kwaanu. Mi kame atenda eikwama no mañolo inyonyo ni kwinunga mu lubala ni ba maoko ni kwitenda inene. Mi kame atenda amashamba no kuleba ku mikanjo yoo eyi akumanganga aba alapela nji amoniwe kwaanu. 6 Kame asinga eibaka no kukutekeha ba mikiti ni ipula eyi ili ku lubala mu tindoo no milapelo. 7 Kame asinga oku keetiwa mu likute mu misika ni ku isaniwa kwaanu nji ‘Mwiyeti.’ 8 Kono anyi mule kupumena oku miisana nji ‘Mwiyeti,’ kakuli omwiyeti wenu ni mumweya feela, mi moonje kame muli aiyetwa. 9 Mi mulese kwisana omunu bano banji nji ‘Sitenu,’ kakuli Sitenu ni mumweya feela, woyo oli ku wilu. 10 Mi mulese okupumena oku miisana nji ‘Omwendisi,’ kakuli kame mukwite omwendisi wenu mumweya feela, yonyene Kilesite. 11 Woyo no kuneneba onene mwaanyi, yosotende omubika wenu. 12 Awo onje aku nuneka kame sa kokobeziwe mi awo aku

kokobeza kame sa nunekiwe. **13** “Kono oumai ni wenu aiyeti no mulawo na Falisi, anyi asikukuba! Kame mu yatilela aanu omubuso naku wilu. Anyi ka mwingene, mi kamu pumenene awo asinga okwingenamo. **14** Oumai ni wenu Aiyeti no mulawo na Falisi, anyi asikukuba! Kame moonga etimbelwa ni kwaitela etindoo too. Cwale kame mulapela etitapelo no kuleba oku wabelisa aanu. Cwaleabo ekoto yenu mbaitende eyi no kuneneba ni kubitelela akwenu. **15** “Oumai ni wenu, Aiyeti no mulawo na Falisi, anyi asikukuba! Kame mweenda memu mana elitunga ni komboka amawate, nji mu wane omunu mumweya mi aba mu muwana, kame mu mufutula okutenda omwana lihele twiili kanyi anyi. (Geenna g1067) **16** Oumai ni wenu anyi aendisi no kufa miyo, anyi mwamba nji, “Omunu aba aeta ni ndoo ya Nyambe kakwisa etuso, kono aba aeta ni gauda no ndoo ya Nyambe, na nungiwa mu kweeta kwaye.” **17** Anyi aelo no ibofu, esinene ni sibine? egauda nji endoo ya Nyambe eyo ina kenisa egauda? **18** Mi kame mwamba nji, “Omunu aba aeta ni aletale kakwisa etuso, kono aba aeta ni mpo eyi ili ba aletale kame anungilwe mu kweeta kwaye.” **19** Anyi alume no ibofu! cwale esinene ni sibine, empo nji ni aletale, eyo itenda empo okukena? **20** Cwale omunu yonje aba aeta ni aletale, kame aeta mu yonyene neyo ili ba aletale yonje, **21** mi woyo yonje oeta ni ndoo ya Nyambe, kame aeta kame ni Nyambe woyo oyoyamo. **22** Mi woyo oeta ni liwilu, kame aeta ni lubona lwa Nyambe, ni kwa woyo oikalilebo. **23** “Oumai ni wenu aiyeti no mulawo na Falisi, anyi asikukuba! Kame muba simweya

kweyi itenda likumi eimena eyi itendisa eilya okumamata mi ka mu kwite taba ni inene namu mulawo, okuluka, amakeke ni usepahali. Eyi yokame mufanena okutenda nambulwa ketululo kwaa kwenu. **24** Anyi aendisi no kufa miyo, kame mutundisa otumbulumbulu mu ino yenu, kono kame mumina Ekamele. **25** “Oumai ni wemu aiyeti no mulawo na Falisi, anyi asikukuba! Kame muyowisa ekomoki ni siwana bandee, mi mukaci kame kwiyalile einu munawana mu umbuyi ni ulyangelino. **26** Wene Omufalisi no sibofu, oyowise ekomoki ni siwana mukaci oweli, cwale ni bandee mbakukene ngeeso! **27** “Oumai ni wenu aiyeti no mulawo na Falisi, anyi asikukuba! Kame mu fekile kanyi amabita noku basiwa elikena, amonahala okutenda ano kuwaba bandee, kono mukaci kame aiyalile eifuba no aanu no kufa neyi no kwiiba yonje. **28** Naanyi kame muli ngeso, bandee kame mu monahala okuluka kwaanu, kono mukaci kenu kame mwiyalile omwiipo ni ibi. **29** “Oumai ni wenu aiyeti no mulawo na Falisi, anyi asikukuba! Kame mu yaka amabita no anuhi a Nyanbe, mi kame mu kabisa awo asikuluka, **30** mi kame mwamba nji, ‘Kambe natu kuyoya mu maywaa no anjekulyetu, kambe katwa siku kuwana noo mu kwiita ounyinga no anuhi a Nyambe. **31** Mukwamba eyi kame mukupaka mwenyene nji kame muli asilusika lwawo ana kwiibaa anuhi a Nyambe. **32** Cwale mutwalelele okumanenena eyo anaku tateka anjekulyenu. **33** Anyi etinyoka, aana no imili, ngasibine samu picuke ekatulo no lyangalilo? (Geenna g1067)

34 Cwalehe kame nimi tumena anuhi wa Nyambe, nawo no kushangama, na iyeti no mulawo, anjili kame sa mwaibae

ni kwa ngongotela, anjili mba mwa fulu mu tindoo no milapelo ni kwacita okutunda mu tolopo injili nikuta kwiinjili. **35** Cwale abo ounyinga wao ano kuluka onje mbau saelelwe ba mitwi yenu, okutunda ba unyinga wa woyo osikuluka Abele okutwala ku unyinga wa Zakaliya mwanaye Balakiya, woyo muna kwibaa mukaci no ndoo ya Nyambe ni aletale. **36** Niti luli kame ni myambela nji, anyi aanu muyoya muno mu nako mbamu wana ekoto ku inu eyi yonje! **37** “Jelusalem, Jelusalem, omuleneñi onaibaa anuhi a Nyambe, nikwibaa ni mawee awo ana tumiwa kwa wene! Tunjinga ni lakazanga okuwaneka anowe bamweya kanyi oñuku no seke aba awanekanga anaye munji no maando, kono kawa sisinga! **38** Komone, endoo yowe nai siyala kwa wene kanyi matota. **39** Cwale kame ni myambela nji, “Ka mutamba kuni mona kame, konji aba sa mwambe nji, ‘Ku lumbekwe woyo oiya mu litina lya Mbumu.””

24 Jesu sebeli otunda mu lilapa no ndoo ya Nyambe nukutela kundina, ababo aiyetwa aye sebeli aiya kwa yonyene ni kumu yulekela emiyako no tindoo ta Nyambe. **2** Kono sebeli waatambula nji, “Mumone eyi yonje, mwimwine? Niti luli, kame ni myambela nji, “Ka kwisa eliwee simba limweya elyo sali siyale bano, eli lilemine ba liwee elinjili, elyo sa liulwe okukwisetwa banji.” **3** Cwale Jesu yoikala ba lilundu no itondo no Olibe, aiyetwa aye sebeli aiya kwa yonyene kumukunda, ni kwamba nji, “Otwambele eyo abo saika monahalele, nesi sasi tusimwete okwiiya kowe ni kubwa kwa litunga.” (aiōn g165) **4** Cwale Jesu sebeli waatambula nji, “Mu mamele nji

omunu alese okumiyembulula **5** kakuli aanu no kupula kame saiye mu litina lyange ni kwamba nji, ‘Mene time Kilesite,’ mi kame sayembulule ano kupula. **6** Mi kame sa mu upe etindwaa ni mabulwati no tindwaa, kono mu mone nji mulese kucila, kakuli einu eyo kame ifanene okwiiya, kono abo amamaneneno kasi tendahala kale. **7** Esicaba kame sasi lwise esicaba sinjili, omubuso olwise omubuso munjili, mi olukupwe kame sa luikaleko ni tizikinyeho mu ibaka no kupula. **8** Kono eyo yonje kame sa itende feela amatatekelo no mayando. **9** “Cwale kame saminunge oku mitwala oka yandisiwa ni kumiibaa. Mi kame samu timbiwe ku matunga onje mu litina lyange. **10** Mi cwale aanu no kupula kame sa sitatale, mi kame sa betekane, mane nuukutimba. **11** Mi cwale anuhi no mapwa no kupula mba iyyi, mi kame sayembulule aanu no kupula. **12** Cwale kakuli ouyi kame sau ekezehe onene, elilato no aanu no kupula mba libwi. **13** Kono woyo so tundamena okutwala ku mamaneneno, yokame soka yoyisiwa. **14** Mi eliywi eli no kuwaba eli no mubuso kame sa lyambiwe mu litunga lyonje, cwale nji litende oupaki ku macaba onje, ba sakwiiye amamaneneno. **15** Daniele omunuhi wa Nyambe na kwamba eyi nji, ‘Esinu no kwiiba eso sisilafaza endoo ya Nyambe ni kusilokiwa. Mbamu mono ouyi oimanine mu sibaka no kukena.” (Osi ku bala alemuhe). **16** Cwale awo ali mu Judeya acilele ku malundu. **17** Mi woyo oli ba situwa no ndoo, alese ku shotokela mu ndoo akashimba esinu. **18** Mi woyo oli mu matema, alese okuukela ku mundi oka shimba olwambi. **19** Oumayi ni waawo akati sawaniwe akushimbile nawo

sawaniwe ayamwisa mu maywaa awo! **20** Mu lapele nji mule okashotoka mu nako no mubebo simba mu liywaa eli no Sabata, **21** kakuli ba nako eyo, amayando mbatende ano kuneneba, awo kaa sitendahala kale simba okutunda ku matakelo no litunga ku lita bano, mi kame kakutamba ku tendahala ngeeso. **22** Mi cwale nji amaywaa awo ka kusufaziwa, kakwisa simba mumweya woyo so yoyisiwa. Kono cwale mulibaka lyaawo ana ketiwa, amaywaa awo mba kusufaziwa. **23** Cwale nji omunu kame amba kwa wene nji, ‘Omone, uno ya Kilesite!’ simba uya yokame!’ mulese kupumena. **24** Kame namba eyi kakuli asi konga nji aonyene asi Kilesite na nuhi no mapwa kame samonahale ni kumonisa eisupo inene ni timakazo nji kutwesahala, alyanganise simba awo ana kuketiwa. **25** Kono mumamele! Kame nina myambele oweli. **26** “Cwale, simba naba sa myambele nji, ‘Mumone, kame ali mu mushitu, mulese kutako, simba aba saambe nji, ‘Mumone, kame ali mu misusu no ndoo, mulese ku pumena, **27** kakuli kanyi olumonyi aba lweesa okutunda mu upa nikuka esela mu wiko, mwasa iyele ni Mwana no munu. **28** Mba kumonahala ngeeso kanyi amanoñu aba aungana, aanu kame alimuka nji kame kuli esitupu. **29** “Ababo kusibwa feela eñalelwa no maywaa awo, eliywaa kame sa li ilole, okweti kame sa ulwe eliseli mi etitungweti kame sa tikwe ku wilu, amaata na ku liwilu kame sa nyanganye. **30** Cwale esisupo no Mwana no munu mbasi monahala mu wilu aanu onje noba litunga kame sa lile. Mi kame sa mone Omwana no munu yokeyile mu makumbi no liwilu mu maata ni mu kanya inene. **31** Cwale kame sa tume

amangeloi aye ni titolombita no mulumo no kuneneba, mi kame sa ungeke aketwa aye mu maneku anee okutunda ku mamananeno no litunga linjili okuta ku linjili. **32** “Mu kwiyete ku tuto okutunda ba sitondo no mukuyu, muwangu-wangu aba mumona nji emitai yaso aba yotoba mi kame ishoshela amamuna, mu limuke nji esilimwe kame sili beebi. **33** Mu ndila imweya, aba mu mona eyo yonje, mu limuke nji Omwana no munu sebeli oli beebi mi kame ali ba mwelo. **34** Niti luli kame ni myambela nji, lusika luno no balelo ka lu tamba okubwa, konji eyo naitendahala oweli. **35** Eliwilu ni litunga mbaibwe, kono amaywi ange ka tamba okubwa. **36** “Kono eyi no liywaa ni nako eyo, kakwisa woyo wi limukile, simba amangeloi naku wilu kayii, simba Omwana, konji Sitange. **37** Omo kuna kwikalela mu maywaa a Nuwe, kame sa kwikale ngeeso ni mu kwiiya kwa Mwana no munu. **38** Mu maywaa awo omunda kawasiya kale, aanu kame ana ku lya, oku nwa, oku kwata, oku kwalisa, konji eliywaa ana kwingena Nuwe mu Aleka. **39** Mi kasiku limuka esinjili konji omunda aba ona kwiiya mukwayundisa. Mi mosa kwikalele yongeso aba saiye Omwana no munu. **40** Ba nako eyo kwa alume ayiili aa saikale mu litema, omunjili mba shimbiwa, omunjili mba siyala. **41** Akati ayiili asa silange oubeeke, mumweya mba shimbiwa, omunjili mba siyala. **42** Cwale abo mutone, kakuli ka muyii eliywaa elyo saiye Ombumu wenu. **43** Kono mu limuke eyi, nji omunya ndoo kambe mba limuka enako no usiku aba saiye ombuyi, kambe kame satone mi kambe kaleselela ombuyi okucuula endoo yaye. **44** Cwalehe naanyi muku

tukise, kakuli Omwana no munu kame saiye mu nako eyo mwa limukile. **45** “Anyine cwale omubika no ku sepahala, ni kushangama, woyo sa beeke Ombumu okwendisa abika aye, okwaba eyi no kulya mu nako eyi ilukeele? **46** Embuyoti niya woyo omubika sawane Ombumu yo tenda omusebezi owo aba saiye. **47** Niti luli kame ni myambela nji kame samu beeke okwendisa kweyo aluwile yonje. **48** Kono iikene saitendahale nji woyo omubika ni wakwiiba mi kame ayambuta nji ombumu waye katamba okwiiya wangu, **49** mba tateke oku fula akwaye abika, alye, awee na cakolwa. **50** Ombumu no mubika woyo kame saiye mu liywaa elyo sa ulwe oku mu tatelela, ni mu nako no kwa limuka. **51** Mi kame sa mupatole eibindi, ni kumu beeka na asikukuba, oko sa kwikale okulila ni kukweca amaewo.

25 Ba nako eyo omubuso naku wilu kame sokufeke kanyi eso sina kutendahala abo akatana noku kwana likumi aba ana ku shimba amaboni oo ni kuta oka waniketa omukwati. **2** Ana kukwana mutanu kwa onyene neli aelo, mi mutanu neli ano kushangama. **3** Cwale aelo no kukwana mutanu kasiku shimbela amaboni oo amaati no kupula, **4** kono ano kushangama kame ana ku shimba amaati mwishimbelo yoo, bamweya ni maboni oo. **5** Cwale kakuli omukwati kame ana ku liyeha bakwiiya, sebeli akosa onje ni ku langana. **6** Kono bakaci no usiku omuhuwo sebeli o yupahala nji, ‘Komumone, omukwati uno! Ko mwiiye mu mu wanikete!’ **7** Cwale akatana awo sebeli ainguka onje ni kutateka oku lukisa amaboni oo. **8** Cwale ano kweluba sebeli amba kwaa ano kushangama nji, “Mu tube ku maati enu, kakuli amaboni etu kame

atima.” **9** Kono ano kushangama sebeli aa tambula nji,
 “Ka ku twesahala! katamba ku tu kwana aci naanyi. Mute
 kwa aulisi nji mu ka ku ulele eenu.” **10** Mi cwale akatana
 no kweluba asita feela mukuula amaati, omukwati sebeli
 okeela, mi awo ana kuku tukiseta sebeli aingena naye
 mu mukiti no likwala, mi esaandi sebeli siyatiliwa. **11**
 Munyima nweyo, akatana anjili sebeli aiya nonyene
 ni kwamba nji, ‘Mbumu, Mbumu! otu yatulwele.’ **12**
 Kono omukwati sebeli otambula nji, “Niti luli kame ni
 myambela nji, kani mi yii.” **13** Cwale mwikale anyi me
 mutona, kakuli kamu limuka eliywaa simba enako eyo
 saiye Omwana no munu. **14** Omubuso naku wilu kame
 okufekile kanyi eso sina kutendahala abo omulume aba
 ano kutukiseta okuta mu mwendo waye, sebeli oisana
 abika aye ni kwaambela nji ababalele ofumu waye. **15**
 Sebeli oba omunjili amasaka no mali noku kwana mutanu,
 omunjili sebeli omuba amasaka ayiili no mali, omunjili
 esaka no mali imweya, sebeli oba omunjili ni munjili oku
 faniketa nomo atwesela. Cwale sebeli okutela. **16** Cwale
 woyo ona ku biwa amasaka mutanu no mali, ababo sebeli
 oka belekisa ni ku wanenabo kame no kukwana mutanu.
17 Mi kame ni woyo ona kubiwa amasaka ayiili sebeli ota
 okabelekisa ni kuwanenabo kame amasaka ayiili. **18** Kono
 woyo ona kubiwa esaka iweya no mali sebeli ota, nuka
 tombola owina banji niku shweeka amali no molyaye.
19 Cwale aba kuna kubita amaywaa no kupula omolya
 abika awo sebeli oiya, mi sebeli waisana nji amone omo
 ana belekisete amali aye. **20** Cwale woyo ona kutambula
 amasaka mutanu no mali sebeli oiya kwa molyaye okulita

amasaka no mali kame noku kwana mutanu ni kwamba
 nji, ‘Molyange kame ona kuniba amasaka mutanu no mali,
 komone, kame nina wanenebo kame masaka mutanu no
 mali beulu.’ **21** Omolyaye sebeli wamba kwa yonyene nji,
 ‘Nu tende wino, mi uli mubika no kuwaba ni ku sephala!
 Nu sephala ku inu no kucaniba, mba niku beeke okubusa
 eyi no kupula. Wingene mu kuwabelwa kwa molyowe!’ **22**
 Mi ni woyo ona kubiwa amasaka ayiili no mali, sebeli oiya
 kwa molyaye ni kwamba nji, ‘Molyange, kame ona kuniba
 amasaka ayiili no mali, Omone! kame nina wanenebo
 kame amasaka ayiili no mali.’ **23** Omolyaye sebeli wamba
 kwa yonyene nji, ‘Nu tende wino, wene omubika no
 kuwaba niku sephala, nu twese oku sephala mu inu
 no kucaniba, mba niku beeke okubusa eyi no kupula,
 wingene mu kuwabelwa kwa molyowe!’ **24** Cwale ni woyo
 ona kubiwa esaka imweya no mali, ni yonyene sebeli oiya
 ni kwamba nji, “Molyange, kame niku limukile nji wene
 uli mulume noku bambaba, woyo ukutula omu wasi kuna,
 mi kame uungeka omu kausi kwaa embuto. **25** Cwale
 kakuli kame nina kucila, sebeli nita okatombola owina
 banji niku pumbeka esaka yowe no mali mu mumbu.
 Esinu sowe sino sokame.” **26** Kono omolyaye sebeli omu
 tambula nji, ‘Wene omubika no kwiiba ni kububa! Kame
 wamba nji kame olimukile nji kame ni kutula omo kanisi
 kuna, mi kame ni ungeka omo kanasi kwaa embuto. **27**
 Cwale kame onaku fanena nji obeeke amali ange mu
 Panga, mi aba ni nauku kambe nonu sete amali ange niku
 beekelabo eñambekelo. **28** Cwale mu mu biangule esaka
 no mali, mi mube kwa woyo okwite amasaka likumi no

mali. **29** Kwaawo akwite, mba beekelwa, mi mba ikala neyi nokupula, kono kwaawo aulwile mane kame sa byanguliwe neyo akwite. **30** Kanyi kwa woyo omubika nambulwa tuso, mu mu kondele ku uwi, oko salila ni kukweca amaeo. **31** “Cwale omwana no munu aba saiye mu kanya yaye, yoli ni Mangeloi aye onje, kame saikale ba lubona no kanya yaye. **32** Mba ku ungana ba lubala lwaye amacaba onje, mi mba kete aanu anjili kwaa njili, kanyi omulisana aba ataba omukoko mu tupuli. **33** Mi kame sa beeke omukoko ku lyoko lyaye no silyo, mi abeeke otupuli kweli no simoo. **34** Cwale molyoo kame saambe kwaawo ali ku lyoko lyaye no silyo nji, ‘Komwiye! anyi muna fuyolwa kwa Sitange! Mu yole omubuso ona ku lukisetwa anyi okutunda ku matatekelo no litunga. **35** Ni wenu kakuli kame nina ku yomba, mi sebeli muniba esi no kulya, mi kame nina kufa elinyotwa, mi sebeli muniba esi no kunwa, kame nina kutenda ongenda, mi sebeli muni tambula, **36** kame nina kuulwa esikumango, mi sebeli muniba esi no ukumanga, kame nina kutoma, mi sebeli muni babalela, kame nina kwikala mu tolongo, mi sebeli mwiiya mukunilekula. **37** Cwale ano kuluka kame sa mu tambule nji, ‘Molyetu, ka mwaka tuna ku kumona wo yombile, mi sebeli tu kuba esi no kulya, simba wofile elilyotwa ni kukuba esi no kunwa? **38** Mi cwale ka mwaka aba tuna kuku mona o endile ongenda, mi sebeli tuku tambula, simba oulwile esikumango, mi sebeli tu kuba esi no kukufuka? **39** Mi cwale ka mwaka tu naku ku mona me u tomine, simba ouli mu tolongo, mi sebeli twiiya kwa wene mu kukupotela? **40** Mi molyowo

mba atambula nji, ‘Niti luli kame ni myambela nji kwawo abange acana muna kutendela ngeeso, yamene muna kutenda ngeeso!’ **41** Cwale kame saambe kwawo ali ku lyoko no simoo nji, ‘Anyi mu kutilwe kwa Nyambe, mutunde kwa mene, mute mu mulilo no kwaabwa, ou u lukisetwe Diabulosi ni mangeloi aye! (aiōnios g166) **42** Kame ni tenda ngeesi kwaanyi kakuli kame ni naku yomba, mi ka mwasiku niba esi no kulya, kame nina kufa elinyotwa mi kamwasikuniba esi no kunwa. **43** Kame nina kutenda ongenda, mi ka mwasikuni tambula, kame nina kuulwa esikumango, mi ka mwasi kuni fuka, kame nina kukola, ni kwikala mu tolongo, mi ka mwasi kwiiya mu kuni lekula. **44** Cwale nonyene kame samu tambule nji, ‘Molyetu, ka mwaka tuna kuku mona woyombile, simba wofile elinyotwa, simba wotendile ongenda, simba wo ulwile esikumango, simba wotomine, simba mu tolongo, mi sebeli tu kwangwa oku kubabalela?’ **45** Cwale kame saatambule nji, “Niti luli kame ni myambela nji aba muna kukwangwa oku babalela omunjili kwaa acana ngeeso, yamene muna kukwangwa oku babalela ngeeso.” **46** Mi awo kame saate mu koto no kwaabwa, kono awo no kuluka kame saate mu mooyo no kwaabwa. (aiōnios g166)

26 Cwale Jesu aba ana kumana okwamba eyi yonje, sebeli wamba kwa iyetwa aye nji, **2** “Kanyi omo mulimuukele nji, omukiti no paseka kwasiyala kale amaywaa ayiili nji otendahale, mi cwale Omwana no munu mba beekiwa mu maoko no aanu okumu ngongotela.” **3** Cwale apulisita akulu na akulu sebeli akuwana mu ndoo no mupulisita no mukulu woyo elitina lyaye neli Kefasi. **4** Mi sebeli

ata oka lelisana omo salemene Jesu muku shangama mane ni kumwibaa. **5** Kono sebeli amba nji, “Kuleswe oku tendahala mu nako no mukiti, mwendi esicaba mba sitende omufilili.” **6** Jesu kame ana kwikalanga ku Betani mu ndoo ya Simoni, ona kutomanga kunyima oweti no mbingwa. **7** Cwale omukati sebeli oiya kwa yonyene ni komoki no alabasita no maati no kutula, mi sebeli waitela ku mutwi wa Jesu abo yolemine okulya ku tafule. **8** Kono cwale aiyetwa aba ana kumona ngeso, sebeli atina ni kwamba nji, “Iikene akandakandelwa aa maati?” **9** Amaati awo kame ana lukele oku ulisiwa amali no kupula, nji abiwe kwaa ashebile.” **10** Kono Jesu sebeli olemuha eyo ana kwambanga, ni kwamba kwa onyene nji, “Iikene esi muyandiseta omukati woyo? Kame ana tende ekezo no kuwaba kwa mene. **11** Ano kusheba mba mwikala noo enako yonje, kono mene ka mu tamba okwikala nange enako yonje. **12** Na itele amaati awo ba lutu lwange okulukisa okuteulwa kwange. **13** Niti luli kame ni myambela nji, oko konje sa likutaziwe eliywi eli no kuwaba mu litunga lyonje, kame sa kwambiwe nesi ana tende, sitende eso sa pulukiwe naso.” **14** Cwale omunjili no aiyetwa no kukwana likumi na yiili woyo oisaniwa nji Judasi isikalyota, sebeli ota kwa pulisita akulu. **15** Sebeli wamba nji, “Iikene sa muniteneke aba sani beteke Jesu kwaanyi?” Sebeli amuteneka amali ana kukwana makumi aatu omuwayawaya no silibela. **16** Mi okutunda abo, Judasi sebeli osaela omukwa no kubeteka Jesu. **17** Ba liywaa no matatekelo no mukiti ou no liñende nambulwa omumena, aiyetwa sebeli aiya kwa

Jesu ni kwamba nji, “Kubine usinga nji tukalukise nji ukalyeleko omukiti no paseka?” **18** Jesu sebeli wamba nji, “Mute mu tolopo ku mulume munjili mi mu mwambele nji, ‘Omwiyeti namba nji enako yange kame ili beebi, mbanilyele omukiti no paseka na aiyetwa ange ku ndoo yowe.” **19** Cwale aiyetwa aye sebeli atenda omo na kwaambelela Jesu oku lukisa omulalelo no mukiti no paseka. **20** Jesu kame ana kwikalanga ba tafule na iyetwa aye noku kwana likumi na yiili, **21** mi alemine okulya ngeeso, sebeli wamba nji, “Niti luli kame ni myambela nji, omunjili mwaanyi yosoni beteka.” **22** Mi sebeli aena onene luli mi sebeli atangisa oku mwibanguta, omunjili ni munjili nji, “Mwendi mene, Mbumu?” **23** Jesu sebeli otambula nji, “Woyo ona ingenyeke elyoko bamweya ni mene mu siwana yosoni beteka. **24** Omwana no munu mbafu kanyi omo kuñolelwe mu mañolo, kono oumai ni woyo so beteka Omwana no munu! Esiwa ku munu woyo ni nji kambe ka siku leiwa!” **25** Judasi, woyo ona kumu beteka, sebeli otambula nji, “Mwendi mene, Mwiyeti?” Jesu sebeli wamba kwa yonyene nji, “Nwaamba.” **26** Cwale abo alemine okulya ngeeso, Jesu sebeli oshimba esinkwa, mi munyima no okutumela, sebeli osi patola, nikuba aiyetwa aye, sebeli wamba nji, “Mu shimbe mi mulye, “Olu ni lutu lwange.” **27** Cwale sebeli oshimba ekomoki nuuku tumela, ni kwaaba ni kwamba nji, “Mu nwemo moonje,” **28** “Kakuli ou ni unyinga wange no ulikani ona itekele ano kupula, mulibaka no kulemeniwa eibi. **29** Mi kame namba kwaanyi nji, ku tunda bano, kani tamba kunwa kwesi si bekilwe ku sitondo no beine, mane

kubitela kame ba liywaa elyo sani nwe naanyi, konji esi tendile esi no ubya mu mubuso wa Sitange.” **30** Cwale sebeli aimba olusimo, nukutela ba lilundu no Olibe. **31** Cwale Jesu sebeli wamba kwa onyene nji, “Anyi moonje mba munishotoka mulibaka lyange uno usiku, kakuli na ku ñoliwa nji, ‘Kame sani fule omulisana, mi omulaka no mikoko kame so hasane.’ **32** Kono aba sani inguke kwaafu, mba niku tangete kulubala lweni okuta ku Galileya.” **33** Pitolosi sebeli omu tambula nji, “Simba nji onje kame saku shotoke mulibaka lyowe, “Mene, kani tamba oku kushotoka.” **34** Jesu sebeli wamba kwa yonyene nji, “Niti luli kame ni kwambela nji, ouno ousiku omukombwe owasilila kale, kame soni latule twaatu.” **35** Pitolosi sebeli wamba kwa yonyene nji, “Naaba sani fanene okufa ni wene, ka nitamba okuku latula!” Mi na iyetwa aye anjili onje sebeli amba ngeeso. **36** Cwale Jesu sebeli ota noo ku sibaka siisaniwa Gesemani, mi sebeli wambela aiyetwa aye nji, “Mwikale bano, mene abani sita kuya oka lapela.” **37** Mi sebeli oshimba Pitolosi naana ayiili a Zebedeya Jowani ni Jokobo, mi sebeli otangisa okweena onene nu uku kalelwa. **38** Cwale sebeli wamba kwa onyene nji, “Emebo yange sebeli ili beebi ni kufa mulibaka no likenyi. Mu siyale bano, mi mutone ni mene.” **39** Mi sebeli ota ba lubala mbicana, sebeli okwela banji ni kulapela nji, “Sitange, nji kame ku twesahala, kambe esinweno no mayando ni lufu ibitele aba no kuleba ni mene! Kono kulese kutendahala omo ni singela, ku tendiwe omo usingela wene.” **40** Cwale Jesu sebeli oiya kwa iyetwa aye mi sebeli waa wana alanganine batulo, sebeli wamba

kwa Pitolosi nji, “Kandi kamu twesa oku tona ni mene muhola imweya? **41** Mutone, mi mu lapele nji mulese kwingena mu muliko. Emebo yonyene kame isinga, kono olutu kame lufokola.” **42** Kame sebeli ota aka no wili oka lapela nji, “Sitange, nji esinweno esi no mayando ni lufu kasi twesahala okutunda konji aba sani nwemo, ku tendahale esisi singwa kwa wene.” **43** Mi kame sebeli oiya kwa onyene ni kwaa wana alanganine, kakuli amiyo oo kame ana kuyupahala okulema. **44** Cwale sebeli waasiya kame oka lapela aka no waatu, ni kwamba amaywi kanyi aa ana kwamba ba weli. **45** Cwale sebeli ouka kwa iyetwa aye kame, mi sebeli wamba kwa onyene nji, “Mu silanganine nuku katulusa? Komumone! enako ya keela kale eyo Omwana no munu kame abekiwa mu makaa no asikutenda ouyi. **46** Ko mwimane tute. Komumone, woyo osi kuni beteka wakeela kale!” **47** Ababo yosi lemine okwamba ngeeso, Judasi omumweya kwawo noku kwana elikumi na yiili sebeli okeela naanu no kupula ashimbile etisabule ni milamu. Kame ana kutumiwa kwaa pulisita no akulu ni manduna no sicaba. **48** Cwale omubeteki na kwaaba esisupo, okwamba nji, “Woyo sani tubete yokame, mu mununge!” **49** Muwangu sebeli osheeteta kwa Jesu ni kwamba nji, “Olumele Mwiyeti,” mi sebeli omu tubeta. **50** Jesu sebeli wamba kwa yonyene nji, “Mulikani, otenda eso ona iyele mukutenda!” Cwale sebeli aiya mukumulema ni kumununga. **51** Ababo kwaawo ali kwa Jesu, omunjili sebeli oshomona omukwale waye ni kupatula elitwi no mubika no mupulisita no mukulu. **52** Cwale Jesu sebeli omwambela nji, “Ouse emukwale wowe mu sipusu sawo,

kakuli awo onje akutusisa emikwale mbaafi ku mikwale.

53 Kame oyambuta nji kani twese okwisana kwa sitange, mi mu nako imweya feela kame twesa okulita etimpi no mangeloi likumi ni ayiili? **54** Kono ba kutenda ngeeso, Amañolo ngasibine sa iyatetetwe aa amba nji, Naku fanene oku tendahala ngeeso?” **55** Ba nako eyo Jesu sebeli wamba kwaanu nji, “Na mwiiyi ni mikwale ni milamu muku nilema, kanyi mbili sikebenga? Amaywaa onje nani kwikalanga mu ndoo no milapelo okwiyeta, mi ka mwa siku nilema. **56** Kono eyi yonje na itendahala nji eyi ina ñoliwa kwa nuhi a Nyambe iyyatetetwe.” Cwale aiyetwa onje sebeli amusiya ni kumu shotoka. **57** Awo ana kulema Jesu sebeli amutwala ku ndoo ya Kayafa, omukulu no apulisita, oko ana kuku wanena aiyeti no mulawo naa kulu. **58** Kono Pitolosi kame ana ku mukoñanga munyima aba no kuleba, sebeli oka keela ku lilapa no mupulisita omukulu. Sebeli oingenamo mi sebeli oikala na tateleli nji amone etaba omo saibwele. **59** Cwale apulisita akulu nasi kuta onje sebeli asaela oupaki no mapwa nji amwibae, **60** kono kasi kuuwana, simba naba ana kwiiya apaki no mapwa no kupula. Ku mamananeno sebeli kwiiya ayiili **61** ni kwamba nji, “Uyu mulume nakwamba nji, kame ni twesa oku kwisa endoo ya Nyambe, ni kwiyaka kame mu maywaa aatu.” **62** Omupulisita omukulu sebeli oimana ni kwambela Jesu nji, “Kukwite ekalabo otwesa oku tambula? Kweyo alemine ooku kandimeka?” **63** Kono Jesu kame ana koondoka. Cwale omupulisita omukulu sebeli wamba kwa yonyene nji, “Kame weeta ni Nyambe no kuyoya, otwambele nji ya wene Kilesite Mwanaye Nyambe.” **64**

Jesu sebeli wamba kwa yonyene nji, “Nwamba. Kono kame ni myambela nji, oku tunda abano kame sa mu mone Omwana no munu yoikale ku lyoko no silyo lya Nyambe no Maata, mi yokeile mu makumbi no liwilu!”

65 Cwale omukulu no mupulisita sebeli otina onene ni kukaula eikumango yaye ni kwamba nji, “Na nyefula! Iikene aba tusi saelela oupaki? Na mu yupu akashwau kaye! **66** Anyi ekatulo yenu niibine?” Sebeli atambula nji, “Kame afanena okufa.” **67** Cwale sebeli amusibwela amate ba lubala niku mufula efaindi, niku mufula olubaka **68** amba nji, Kilesite! otu nuhe, Anyine woyo ona kufulu?”

69 Ba nako imweya Pitolosi kame ana ikalanga ku ndee no lilapa no kuta. Omubika no mukatana sebeli oiya kwa yonyene ni kwamba nji, “Ni wene nau kwikalanga ni Jesu Omugalileya.” **70** Kono yonyene sebeli okana ba lubala no aanu onje ni kwamba nji, “Silimukile eso otalusa.” **71** Cwale abana iya ku mwelo, omubika munjili no muskatana sebeli omumona ni kwamba kwaawo ana kwikalangamo nji, “Ni woyo kame ana kwikalanga ni Jesu no Nazaleta.”

72 Mi kame sebeli okana ni kweeta nji, “Mene kani mulimukile woyo mulume!” **73** Munyima no nako icana, awo ana kwimana omo sebeli aiya ni kwambela Pitolosi nji, “Niti luli ni wene kame oli mumweya kwawo ana kwikalanga ni Jesu, kakuli omwambelo wowe kame uku limukisa kanyi omugalileya!” **74** Cwale Pitolosi sebeli kweeta nji, “Nikukaule bakaci, kani mu limukile omunu woyo!” Mi ababo omukombwe sebeli okuwa. **75** Cwale ababo Pitolosi sebeli opuluka eyo anaku mwambela Jesu

nji, “Omukombwe owasikuwa kale mbunikana twaatu.”
Ababo sebeli ota bandee nuuka lila onene.

27 Kusili amasikusiku akulu no apulisita onje na kulu no mulawo sebeli atenda omulelo woo omo saibaele Jesu. **2** Mi sebeli amu nunga ku maoko ni ku mutwala, nuuka mubeeka mu maata a Pilato omubusisi no Maloma. **3** Cwale Judasi omubeteki, aba ana kumona nji Jesu na atulelwe olufu, sebeli okunyaza ni kuusa amali no silibela ana kukwana makumi aatu ano muwaya-wayu kwa kulu no apulisita ni kwa kulu. **4** Sebeli wamba nji, “Kame nina tende ouyi aba nina beteke ounyinga nambulwa omubonda.” Kono sebeli amba nji, “Iikene eyo kwaaci? Eyo ni taba yowe!” **5** Cwale Judasi sebeli oyumbela amali awo no muwaya-wayu mu ndoo ya Nyambe, mi sebeli okutela nuuka kunungelela yonyene. **6** Kono akulu no apulisita sebeli ashimba amali awo no muwaya-wayu ni kwamba nji, “Ka ku fanene okwa beeka mu sitewelo no ndoo ya Nyambe, kakuli ni mali no unyinga.” **7** Munyima no kwambola onje, amali awo sebeli akutusisa okuula elitema lya muumbi no tucoo, esibaka no matutaeti no angenda. **8** Mulibaka eli, elitema elyo kame liisaniwa nji, “Elitema no unyinga” okulita ni balelo lino. **9** Cwale kame kuna kwiyatetetwa eyo ina kwambiwa kwa munuhi wa Nyambe Jelemiya, aba amba nji, “Mi kame ana shimbi amali no silibela ana kukwana makumi aatu, omuulo wamunu mumweya ona kusumiwa kwaana no Isilaele, **10** mi sebeli akutusisa amali awo okuula elitema no muumbi no tucoo, kanyi omo ana kuni laelela Mbumu.” **11** Cwale Jesu sebeli oimana balubala no mubusisi, mi omubusisi

sebeli omwibanguta nji, “Kana ya wene Ombumu no Majuda?” Jesu sebeli omutambula nji, “Nwamba.” **12** Kono naba ana ku nungelelwa eyambo kwa kulu no apulisita naakulu, kasi ku tambula. **13** Cwale Pilato sebeli wambela Jesu nji, “Kuyupile eyo yonje aku nungelela?” **14** Kono kasi kutambula simba simweya kweyo anaku munungelela yonje, mi omubusisi sebeli okomoka onene. **15** Cwale enako yonje ba mukiti no Paseka, omubusisi kame anaku lukulwelanga esicaba omunjili no mapantiti, woyo asinga aanu. **16** Mi cwale mu nako eyo, kame kuna kwikalanga elipantiti no sikebenga ona ku limukiwa onene, no litina lya Jesu Balabasi. **17** Cwale aanu aba ana kumana oukuwana, Pilato sebeli waaibanguta nji, “Anyine mu singa nji nimi lukulwele, Jesu Balabasi nji Jesu woyo oisaniwa nji Kilesite?” **18** Nakwaibanguta ngeeso kakuli naku lemuha nji ni mulibaka no muna aba ana muliti kwa yonyene. **19** Cwale ababo Pilato yoli ba situlo no katulo, mukataye sebeli omutumena amaywi nji, “O lese kutenda esinjili kwa woyo omulume nambulwa omubomda, kakuli balelo kame ni a yanda onene okulota mu libaka lyaye.” **20** Kono akulu no apulisita naakulu nwaanu sebeli asusuweza aanu nji akumbele okulukulula Balabasi, mi Jesu yonyene aibaiwe. **21** Omubusisi kame sebeli waaibanguta nji, “Kwaa ayili, ubine woyo mu singa nji ni i lukulwele?” Onyene sebeli atambula nji, “Balabasi!” **22** Pilato sebeli wamba kwa onyene nji, “Cwale ngasibine sani tende kwa Jesu woyo oisaniwa Kilesite?” Oonje sebeli amba nji, “A ngongoteliwe!” **23** Cwale Pilato sebeli waibanguta nji, “Iikene? ubine ouyi ana tende?” Kono onje sebeli

akuwa onene nji, “Angongoteliwe!” **24** Cwale Pilato aba ana kumona nji katwese okutenda esinjili, kono kame kutwesa okwiiya omufilifili, sebeli oku yowa ku maoko ni meyi balubala no aanu no kupula, ni kwamba nji, “Mene sikwite omubonda mu unyinga wa woyo omulume! Muku monene eyo ni taba yenul!” **25** Cwale esicaba sonje sebeli si tambula nji, “Ounyinga waye wikale beulu wetu na neetu!” **26** Cwale Pilato sebeli olukulula Balabasi kwa onyene. Munyima no kushapa Jesu, sebeli omuba mu maoko no masole nji amungongotele. **27** Cwale amasole no mubusisi sebeli atwala Jesu mu lilapa no mubusisi, mi esitopa no masole sonje sebeli simutinguluka. **28** Mi sebeli amutubula eikumango yaye ni kumu fuka olwambi no mucaa. **29** cwale sebeli amutingela eñata no myunguya nikumu fuka yo ku mutwi waye. Sebeli amulemisa olutaka ku lyooko no silyo ni kukubama okumusheka okwamba nji, “Yoshoo uyoye, wene Ombumu no Majuda!” **30** Cwale sebeli amusibwela amate ni kushimba olutaka ni kumufula mu mutwi. **31** Mi cwale aba ana kumana oku muyandisa, sebeli amutubula olwambi no mucaa ni kumufuka eikumango yaye. Cwale sebeli amutwala oka mungongotela. **32** Amasole aba na taanga ngeso ni Jesu sebeli akuwana ni mulume oisaniwa Simoni, omunu no muleneñi no Silene, mi sebeli amukandimeka nji ashimbe esifapano sa Jesu. **33** Sebeli akeela ba sibaka siisaniwa Gologota, “Okutalusa nji esibaka no katendele.” **34** Sebeli atambeka Jesu ebeine ina ku wanekiwa ni nyoko nji anwe, kono aba na ku lupamo sebeli okana okwiinwa. **35** Mi cwale aba ana kumana okumu ngongotela sebeli

akutabela eikumango yaye muku shebuluka. **36** Cwale sebeli aikala banji niku mu tatelela. **37** Cwale beulu no mutwi waye kame ana ku beekabo eliñolo no mubonda waye eli lyamba nji, “Uyu ni Jesu Ombumu no Majuda.” **38** Cwale sebeli angongotela ni isinyi yiili ni yonye, esinjili ku lyoko lyaye no silyo ni sinjili kweli no simoo. **39** Mi awo ana ku bitanga na ku munyefula ni kunyunga emitwi yoo, **40** ni kwamba nji, “Wene woyo utwesa oku shandola endoo ya Nyambe ni kwiya kame mu maywaa aatu! Okuyoyise wenyene nji yawene Omwana Nyambe Otuluke ba sifapano wiye banji!” **41** Mi noonyene apulisita akulu sebeli amuyandisa, ba mweya na iyeti no mulawo nakulu, aamba nji, **42** “Kame ana kuyoyisanga akwaye, kono katwese oukuyoyisa yonyene! Kame amba nji ni Mbumu no Isilaele. Nji kame sa kutulule ba sifapano mba tu pumene kwa yonyene! **43** Kame ana ku sepanga Nyambe, mulesele Nyambe amu lamulele cwale nji Nyambe kame asinga ngeeso, kakuli kame anamba nji, “Time Mwanaye Nyambe.” **44** Mi ni isinyi yiili ina ku ngongoteliwa ni yonyene ba sifapano sebeli imunyefula ngeeso. **45** Oku tangisa mu nako no munji, ouwi sebeli ufuka elitunga lyonje mu tihola taatu. **46** Mi aba ina kukwana enako no 3 okoloko Jesu sebeli olila ni liywi no kuneneba ni kwamba nji, “Eloi, Eloi, lema sabakatani?” Ninji, “Nyambe wange, Nyambe wange iikene ona ni leselele?” **47** Cwale anjili ana kwimana omo aba ana kuyupa eyo, sebeli amba nji, “Uyu mulume kame aisana Eliya!” **48** Ababo omunjili kwa onyene sebeli oituka oka shimba esiponji esi siiyalile ebenega, sebeli osi beeka ku lutaka ni kumu nwise. **49**

Kono anjili sebeli amba nji, “Tumusiye, tumone nji Eliya mba iyi muku muyoyisa!” **50** Cwale Jesu sebeli olila kame ni liywii no kuneneba, mi sebeli obwelwa Emebo. **51** Ba nako eyeyo olwambi namu Ndoo ya Nyambe sebeli lu kauka bakaci, oku tangisa ku wilu konji banji. Mi sebeli kwiiya ezikinyeho, amawee sebeli akaoka. **52** Cwale amabita sebeli ayatuluka mi eitupu no aanu no kupula a Nyambe ana kufa sebeli inguka. **53** Nakutunda mu mabita munyima ya Jesu okwinguka kwaafu, mi sebeli aingena mu muleneñi no kukena ni kumonahala kwaanu onje ano kupula. **54** Cwale omukulu no masole, nawo ana ku tatelela Jesu noo, aba ana kumona ezikinyeho neeyi ina kutendahala sebeli acila onene ni kwamba nji, “Niti luli, woyo mulume neli Mwanaa Nyambe!” **55** Akati no kupula mwa na kwikala omo, aalikete, aali aba no kuleba, okame ana kukoña Jesu aba ana kutunda ku Galileya, amu belekela. **56** Kwa onyene kame kuna kwikala omukati wisaniwa nji Maliya Magadalena, ni Malia inawaye Jakobo ni Josefa, ni mukataye Zebadeya. **57** Cwale mu nako no mangolwaa, sebeli kwiiya omulume ona kufuma, na ku Alimateya, ona kwiisanwa nji Josefa, mini yonyene neli omwiyetwa wa Jesu. **58** Sebeli ota kwa Pilato, nukakumbela olutu lwa Jesu, cwale Pilato sebeli olaela nji abiwe. **59** Cwale Josefa sebeli oshimba olutu, ni ku lupungela mu lwambi no kukena ni kuwaba, **60** Mi sebeli okabeeka esitupu mu libita lyaye eli no ubya, eli ana ku cakula mu liwee. Sebeli obeeka eliwee no kuneneba ba mwelo no libita mi sebeli okutela. **61** Maliya Magadalena ni mukwaye Maliya kame na ikalanga aalikete ku mwelo

no libita. **62** Eliywaa lina kutatama elino Sabata, apulisita akulu na Falisi sebeli aka kuwanena kwa Pilato **63** sebeli amba nji, “Mbumu, tu si puluka nji omoongi woyo yo si yoya, kame ana kwamba nji, ‘Munyima no maywaa aatu, mba ni inguka kame.’ **64** Cwalehe olaele nji elibita li tatelelwe onene, ku twala ba liywaa no waatu, mwendi aiyetwa aye mba fanene okwiya mu kwiita olutu lwaye, aambelesicaba nji, ‘Na inguka kwaafu.’ Abo okoonga no mamananeno kame sa kutende oku no kwiiba okubita ba weli.” **65** Pilato sebeli wamba kwa onyene nji, “Mushimbe atateleli no masole, mute mu ka tatelele omo mu tweseta monje.” **66** Sebeli ata na tateleli nu kabeeka esisupo ba liwee no ba libita nji cwale kakwisa omunu sotwesa okuli sheeta.

28 Munyima no liywaa no Sabata, elino matatekelo mu sunda amasikusiku aba lina kupa, Maliya Magadalena ni Maliya munjili, sebeli ata muku mona ku libita. **2** Ababo sebeli kwikala ezikinyeho inene luli, kakuli elingeloi no Mbumu na likutunda kuwilu ni kwiiya muku pikulusa eliwee ba libita, ni kwikala ba liwee. **3** Kame lina kumonahala kanyi olumonyi no mbula, ni ikumango yalyo no likena kanyi elitwaa. **4** Atateleli sebeli acila ni kukuña, mi sebeli amonahala kanyi omunu no kufa mulibaka no kumona elingeloi. **5** Elingeloi sebeli lyamba kwakati nji, “Mulese kucila,” “Kame ni limukile nji kame musaela Jesu onaku ngongotelwa ba sifapano. **6** Ka sako kuno, kakuli Nyambe na mwingula kwaafu, kanyi omu ana kwambela Jesu. Ko mwiye mumone mu sibaka ana ku langana. **7** Cwale mute mu lelube, mi mu kambele aiyetwa

aye nji, ‘Nyambe namwingula kwaafu, mi kame akatile
 balubala lweni okuta ku Galileya, okoko kwa samu ka
 mumone. Aa amaywi nineyele muku myambela.” **8** Cwale
 sebeli atunda muwangu ku libita acilile ni kuwabelwa
 onene, sebeli aituka nu kambela aiyetwa aye. **9** Cwale
 aba ana taanga mukwambela aiyetwa aye, Jesu sebeli
 okuwana noo ni kwa keeta mi sebeli aiya kwa yonyene,
 ni kumulema ku makondo ni kumulapela. **10** Cwale
 Jesu sebeli wamba kwa onyene nji, “Mulese ku cila,”
 “Mute mukambele abaange nji ate ku Galileya kwasa kani
 mone.” **11** Ababo akati akatile, atateleli anjiili sebeli ata
 mu muleneñi okabihela apulisita akulu eyi ina tendahala
 yonje. **12** Cwale apulisita akulu nakulu sebeli akuwana
 ni kulelisana. Sebeli aba amasole amali no kupula, **13** ni
 kwaambela nji, “Mwambe nji, aiyetwa aye kame aneyi
 ousiku, mi naiiti olutu lwaye, aci metu langanine. **14** Nji
 omubusisi aba sa yupe etaba eyo, mba tu mu kolwisa, ni
 kumi tundisa mu utata.” **15** Cwale sebeli ashimba amali
 ni kutenda kanyi omo anaku lalelwa. Mi etaba eyi nai
 kuhasana mukaci no Majuda mi isambiwa ni balelo lino.
16 Cwale aiyetwa ana kukwana likumi ni mu mweya sebeli
 ata ku Galileya, ku lilundu elyo ana kwasimweta Jesu.
17 Cwale aba ana kumu mona, sebeli amu kubamena,
 kono anjili alimbululile. **18** Cwale Jesu sebeli oiya kwa
 onyene ni kwaambela nji, “Etukelo yonje namu wilu ni
 mu litunga kame ina biwe kwa mene. **19** Mute cwale mu
 katende aiyeti no macaba onje, mwa kolobeze mu litina
 lya Sitange, ni lya Mwana, neli no Mebo No Kukena. **20**
 Mi mwaiyete oku mamela einu yonje nina milaelele. Mi

mupuluke nji, kame nili nenu mu nako yonje, okutwala
ku mamananeno no litunga.” (aiōn g165)

Maleka

1 Aa amaywi no Kuwaba a Jesu Kilesite Omwana Nyambe.
2 Kanyi omo ku ñolelwe mu buka no omunuhi wa Nyambe
Isaya nji, “Omone, ‘Kame ni tuma onumwana wange
balubala no lubala lowe woyo so lukisa endila yowe,’ **3**
Eliywi lya woyo okuweleza mu lihalaupa, Mu lukise endila
no Mbumu, mutende etindila no kooloka nji yonyene
abitemo.” **4** Cwale Jowani omukolobezi sebeli omonahala
mu lihalaupa, yo lemine okukutaza ekutazo no kubaka
nji, “Mufutuke mi mu kolobeziwe cwale Nyambe mbami
lemene ouyi wenu.” **5** Aanu no kupula ali mu tolopo no
Judeya onje, naa ayakile mu muleneñi no Jelusalema onje,
sebeli abanena kwa yonyene mukuteeteta, mi asimana
okwamba etifoso too, sebeli akolobeziwa mu musindi wa
Jodani kwa Jowani. **6** Jowani kame ano kufuka esikumango
no woza no kamele, ni lukanda no situmba mu mbunda,
mi kame ana kuyoya etimbimba ni uki mu mushitu. **7**
Mi kame ana kwiiyeta aanu nji, “Mu nyima yange, kame
kwiiya omunjili uyu unibita ku maata, mi kanilukela
okwinama ni kunungutula etikwele no tinjatangwa taye.
8 Mene, kame ni mikolobeza ni meyi, kono yonyene
kame sami kolobeze ni Mebo No Kukena.” **9** Ba nako
eyo, Jesu sebeli otunda mu Nazaleta omundi na mu
tolopo no Galileya, mi sebeli okolobeziwa kwa Jowani
mu musindi no Jodani. **10** Ababo Jesu aba ana kukatunda
mu meyi, sebeli omona eliwilu liyatuluka, mi Emebo
No Kukena ifeka kanyi elikwici sebeli ishulumukela kwa
yonyene. **11** Mi sebeli ku yupahala eliywi litundelela
ku wilu, elyamba nji, “Wene yo mwana nge osingwa,

uyu ni katelelwa onene.” **12** Ababo, Emebo No Kukena sebeli imutwala mu lihalaupa. **13** Jesu sebeli okaikala mu lihalaupa amaywaa makumi anee, yo etekiwa kwa Satani. Mi kame ana kwikalanga ni ibatana, mi amangeloi na ku mu babalela. **14** Cwale munyima no kunungiwa kwa Jowani ni kubeekiwa mu tolongo, Jesu sebeli oiya mu Galileya yo kutaza eliywi no kuwaba lya Nyambe. **15** Mi sebeli wamba nji, “Enako na ikwana, mi omubuso wa Nyambe kame uli beebi. Mubake, mi mu pumene ku liywi no kuwaba.” **16** Cwale Jesu aba na endanga ku munanga no lisa no Galileya, sebeli omona Simoni ni minaye Adiliyasi, ayamba otunyandi too mu liwate kakuli neli anduyi. **17** Jesu sebeli wamba kwa onyene nji, “Munikoñe, mi kame sa ni mitende asiku yamba aanu.” **18** Mi ababo sebeli asiya otunyandi too ni kumukoña. **19** Aba ana kusheteta kuusombicani, sebeli omona Jakobo mwanaa Zebedeya ni Jowani minaye, nonyene kame ana kwikala mu wato, alemine okoongolola otunyandi too. **20** Mi ababo sebeli waaaisana mu wangu, mi sebeli asiya sitoo Zebedeya mu wato nawo ana kuteneka okwatusa ni kumukoña. **21** Mi sebeli ata mu Kapenauma, mi ababo ba liywaa no Pumulo, Jesu sebeli oingena mu Ndoo no milapelo no Majuda ni kwiiyeta. **22** Aanu sebeli akomoka onene mulibaka no tuto yaye, kakuli kame ana kwiyeta kanyi omunu oli ni maata, kasa kanyi aiyeti no mulawo. **23** Ababo, aali mu Ndoo no milapelo omulume no mebo no kwakena, sebeli wiiya nikukuwa nji, **24** “Iikene usaela kwaaci wene Jesu no Nazaleta? Ninji kame oneeyi mu kutumana? Ni ku limukile nji tiwe anyine, tiwe Woyo no

Kukena omutumiwa wa Nyambe.” **25** Kono Jesu sebeli oikalimela nji, “Ondoka! Otunde mwa yonyene.” **26** Cwale emebo no kwakena sebeli imukwiseta banji mu koongola, mi sebeli itunda mwa yonyene yokuwa ni liywi no ku neneba. **27** Mi aanu onje sebeli akomoka, sebeli akwambisa mukaci koo nji, “Esi ni siikene? Eyi ni tuto no ubya? Kame akwite amaata no kulaela emebo no kwiiba, mi kame imu kuteka!” **28** Ababo elibubo lyaye sebeli lita kule, mu tolopo yonje no Galileya. **29** Cwale ababo Jesu aba natunda mu Ndoo no milapelo no Majuda, sebeli oingena mu ndoo ya Simoni ni Adiliyasi, yoli ni Jakobo ni Jowani. **30** Cwale onjemunwaa Simoni no mukati kame ana langananga, yotomine oweti no fibeleyi ingangamisa, ababo sebeli asimweta Jesu muwangu. **31** Cwale sebeli osheteteta kwa yonyene, niku mulema ku lyoko mi sebeli omwingula, sebeli obala kuweeti no fibeleyi, mi sebeli waa sebeleza. **32** Amangolwaa, eliywaa aba lina kwiika, sebeli ku litwa kwa yonyene asi kutoma, naa aingenwe Emebo no kwiiba. **33** Aanu mu muleneñi wonje sebeli aungana ba mwelo waye. **34** Mi cwale sebeli obalisa aanu no kupula awo ana kutomanga ameeiti no mifuta-futa, ni kucita Emebo no kwiiba no kupula, mi kasipumenena Emebo no kwiiba nji yaambe kakuli kame imulimukile. **35** Amalungasiku, eliywaa elyakalisipa kale, Jesu sebeli oinguka, ni kuta ku sibaka no mbulwa aanu okuno kuleba yomboci oka lapela. **36** Cwale Simoni naa ana kwikala naye mu ndoo sebeli ata mu ku musaela. **37** Asimana oku muwana, sebeli amwambela nji, “Aanu onje kame aku saela.” **38** Cwale sebeli waatambula nji, “Twendeni kwibaka indina lili

beebi ni mindi, ni ka kutazeko kame, kakuli omusebezi nina iyele.” **39** Mi sebeli ota ngeeso ni mu Galileya monje, yo kutaza mu tindoo no milapelo no Majuda, ni kucita Emebo no kwiiba. **40** Cwale omulume osi mbingwa sebeli wiiya kwa Jesu ni ku mukubamena ni manwi okukumbela ni kumwambela nji, “Nji aba usinga, kame utwesa okunibalisa.” **41** Jesu sebeli omufela amakeke, ni kolola elyoko lyaye okumulema, ni ku mwambela nji, “Ni singa, mi okene.” **42** Cwale ababo embingwa sebeli ibwa kwa yonyene, ni kukenisiwa. **43** Cwale Jesu sebeli omulemusa mukongota, ni kumuusa muwangu, **44** ni ku mwambela nji, “Omone nji olese okwambela omunu esinjili, kono weende oka ku monahaze kwa mupulisita, obe esitabelo sowe mukukenisiwa kowe esi silaelwe kwa Mushe, kutendiwe oupaki kwaanu.” **45** Kono omulume woyo aba kuta sebeli otangisa okutalusa etaba eyo yolukuluhile, ni kwihasanya konje, mumukwanongeso Jesu sebeli okwangwa okwingena mu tolopo injili aanu amumwine, kono kame ana kwikalanga ku mukunda, mi aanu no kupula kame ana kutundanga mu mabaka onje, ni kwiiya kwa yonyene.

2 Munyima no maywaa acana Jesu abana ukela ku Kapenauma, aanu sebeli ayupa nji kame ali mu ndoo. **2** Cwale aanu no kupula sebeli aunganamo, mane sebeli akwangwa oku kwanamo konji ni ba mwelo, mi yonyene yokutaza eliywii kwa onyene, **3** cwale alume anee sebeli aiya kwa Jesu ashimbile omulume no ku kutela oluñañali. **4** Kono sebeli akwangwa okusheteta kwa Jesu mulibaka no aanu okupula, mi sebeli ashuula esituwa no ndoo abo

ana kwikalela Jesu niku shulumukisetamo omuseme abo
ana kulangana omulume osi kukukutela oluñañali. **5**
Cwale Jesu aba ana kumona etumelo yoo, sebeli wamba
kwa woyo osi kukutela oluñañali nji, “Mwana nge, eibi
yowe na wilemenwe.” **6** Aiyeti anjili no mulawo ana
kwikala omo, sebeli anahana mu micima yoo nji, **7**
“Uyu mulume, ngaibi aba aamba ngeesi? Kame anyefula!
Woyo otwesa okulemena eibi anyine konji Nyambe
yomboci!” **8** Jesu sebeli olimuka mu wangu ni mebo
yaye nji kame akengeela ngeeso, mi sebeli waambela nji,
“Iikene mukengeela mu micima yenu? **9** Esi no kotoba ni
sibine, okwambela osi kutoma oluñañali nji, ‘Eibi yowe
nwilemenwe,’ ni ku mwambela nji, ‘Imana, oshimbe
oulangano wowe, mi wende?’ **10** Cwalehe nji mu limuke
nji, Omwana no Munu kame ali ni maata bano banji no ku
lemena eibi, sebeli wambela osi kukukutela oluñañali nji,
11 “Kame nikwaambela nji oimane, oshimbe oulangano
wowe, mi okutele ku mudi wowe.” **12** Cwale woyo
sebeli oimana, mi ababo niku shimba oulangano waye
nuukutela yo monwa kwaanu onje, mi sebeli akomoka
onje ni ku lumba Nyambe nji, “Asimbakwatanga, katu
mono etaba no ngeesi!” **13** Cwale Jesu sebeli ota kame
ku munanga no lisa no Galileya, mi aanu no kupula
onje sebeli sisheteta okuungana kwa yonyene, mi sebeli
waaiyeta. **14** Mi yoenda mu ndila, sebeli omona Lebi
omwana Alufeya, yo ikalile ba ofisi no mutelo, mi sebeli
omwambela nji, “Onikoñe.” Lebi sebeli oimana, niku
mukoña. **15** Mi Jesu yo ikalile ba tafule mu ndoo ya Lebi,
asikutelisa no kupula na sikutenda eibi sebeli aikala naye

ba tafule na iyetwa aye, kakuli aanu no kupula kame ana ku mukōña. **16** Cwale aiyeti no mulawo no afalisi aba ana kumona Jesu yo lya na sikutelisa na sikutenda eibi, sebeli aibanguta aiyetwa aye nji, “Iikene Omolyenu aba alya ni kunwa naanu no ngeeso?” **17** Mi cwale Jesu aba na yupa eyo, sebeli waatambula nji, “Awo ayoya wino ka saele onganga, kono kame asaelwa kwaa tomine. Kani siiya nji ni isane awo alukile, kono asikutenda eibi.” **18** Cwale aiyetwa a Jowani na Falisi kame anooku yumenanga eilya, mi aanu sebeli aiya kwa Jesu niku mwibanguta nji, “Iikene aiyetwa a Jowani na Falisi aba aku yumenanga eilya, kono ikene aiyetwa owe abaka ku yumenanga eilya?” **19** Jesu sebeli waatambula nji, “Kana kame kutwesahala nji alikani no mukwati aku yumene eilya, omukwati yo sili kwa onyene? Omukwati yosili kwa onyene, kakutwesahala nji aku yumene eilya. **20** Kono enako kame iiya, eyo omukwati aba sa tundisiwe kwa onyene, abohe, kame sa kuyumene eilya mu liywaa elyo. **21** “Kakwisa omunu so beeka esimanahanyi no ubya ba sikumango no kukulubala, kakuli esimanahanyi no ubya mba sikaula esi no kukulubala, mane kwiyezehe abono kukauka. **22** Kame kakwisa omunu so itela ewaine no ubya mu singumbuli no kupangiwa ba itumba no kukulubala, aba ku tendiwa ngeeso, ewaine no ubya kame ikaula esingumbuli sipangilwe ba situmba, mi ewaine kame isinyeha bamweya ni singumbuli sipangilwe ba situmba. Kono ewaine no ubya kame itelwa mu singumbuli sipangilwe ba situmba no ubya.” **23** Eliywaa linjili eli no Pumulo, Jesu yo bita mu matema no uloto na

iyetwa aye alemine okucola ni kububula oubeke. **24** Cwale Afalisi sebeli amba kwa Jesu nji, “Komone, aiyetwa owe ikene aba atenda esi no kwapumenenwa mu liywaa no Pumulo?” **25** Jesu sebeli waatambula nji, “Ka musibala esi sinaku tendiwa kwa Dabida, enako ana ku ulwa esi no kulya, mi yoyombile, yonyene naa ana kwikala naye? **26** Omo ana kwingenena mu ndoo ya Nyambe, omupulisita omukulu yoli Abiatale, mi nolya ku inkwa ina kubeekelwa Nyambe, eyi ina kulukela okuliwa kwa pulisita feela, mane Dabida na kubako naa ana kweenda naye.” **27** Mi Jesu sebeli wekeza nji, “Eli no Pumulo kame litendelwe aanu, kasa omunu okutendelwa eli no Pumulo, **28** Mihe, Omwana no Munu ni Mbumu neli no Pumulo.”

3 Cwale Jesu abana kuukela kame mu Ndoo no milapelo no Majuda, mi omo kame kuna kwikalanga omulume no kombola elyoko. **2** Aanu sebeli aaliketa Jesu okumona nji, kana mba mubalisa mu liywaa no Pumulo, nji awane omo no kumunungelela eyambo. **3** Jesu sebeli wambela omulume no lyoko no kombola nji, “wiiye kuno ku lubala.” **4** Cwale sebeli waaibanguta nji, “Esi sipumenenwa mu liywaa no Pumulo, okutenda wino nji okutenda ouyi? Oku yoyisa omunu nji oku mwibaa?” Kono sebeli aondoka feela. **5** Cwale sebeli waaliketa onje ni miyo yo tinine ni kufilikana onene, mulibaka no micima yoo no kongola, sebeli wamba ku mulume nji, “Oolole elyoko lyowe.” Sebeli olyolola, ababo elyoko lyaye sebeli libala. **6** Ababo Afalisi sebeli atunda mu ndoo no milapelo no Majuda okalelisana nasi Heloda omo sa ibaele Jesu. **7** Cwale Jesu na iyetwa aye sebeli ata ku lisa no Galileya. Mi aanu

no kupula sebeli amukoña okutunda mu Galileya, mu Judeya, **8** mu Jelusalema, ku Idumeya ni mu naha na mulinjaliya no Jodani, ni mu naha ikubapile ni Tile ni Sidoni, aba ana kuyupa eyi ana tende yonje, sebeli aiya kwa yonyene. **9** Mi cwale Jesu sebeli wambela aiyetwa aye nji amu lukisete owato, mulibakano aanu okupula, nji alese oku sinanisiwa. **10** Kakuli kame ana ku balisa aanu no kupula, mi cwale awo onje ana kutoma ameeiti kame ana lwelanga kwa yonyene oku mulema. **11** Cwale aanu ana kwikalanga ni mebo no kwakena aba ana kumumona, sebeli akwela mu makondo aye ni kukuwa nji, “Ya wene Omwana Nyambe!” **12** Cwale Jesu sebeli waalaela nji alese okumu limukisa. **13** Cwale Jesu sebeli ota ba lilundu nukaisana awo anaku singa onje, mi sebeli aiya kwa yonyene, **14** mi sebeli oketa ano kukwana likumi na yiili, awo ana kutumbiwa elitina no atumiwa, nji aikala naye ni kwatuma nji akakutaze aanu, **15** ni kwaaba amaata no kucita emebo no kwiiba. **16** Aa ana kukwana likumi na yiili ana kuketa, neli Simoni uyu ona bekiwa elitina lya Pitolosi, **17** anjili naa, Jakobo ni minaye Jowani ana a Zebedeya, awo, nakwabeka elitina lya Boanegesi, ninji aana no mulumo no mbula. **18** Adiliyasi ni Filipi ni Batolome ni Mateu ni Tomasi ni Jakobo omwana Alufea, Tadeya ni Simoni no Mukanana, **19** ni Judasi Sakalyote ona ku mubeteka. **20** Cwale Jesu sebeli oukela ku ndoo, mi aanu no kupula sebeli aiya kame, mane Jesu na iyetwa sebeli akwangwa okulya. **21** Mi abaaye Jesu aba ana kuyupa nji mwaali, sebeli aiya nji amushimbe, kakuli aanu nakwamba nji, “Kame apulumuka.” **22** Cwale aiyeti

no mulawo aa na kutunda mu Jelusalema, ni kwamba nji, “Kame akwite amaata no Beeluzebule mwa yonyene, mi naaba acita emebo no kwiiba ni mu maata no mukulu no mebo no kwiiba.” **23** Jesu sebeli waisana, ni kwamba noo mu nguli nji, “Satani ngaibi sa twese okucita Satani? **24** Mi omubuso aba uku futukela ookulwisa, omubuso owo kame sa ukutabe bakaci mi kautamba okwimana. **25** Na asindoo imweya aba akulwisa, endoo eyo kaitamba kwimana. **26** Cwale nji Satani kame akulwisa, nuukutaba, ka twese okwimana, kono kame satende amamaneneno aye. **27** Cwale kakwisa woyo so ingena mu ndoo no ndume no koongola, nji ashimbe einu yaye, konji aba sa tangise okununga omulume woyo no ndume, mi cwale basatwese okumushimbela einu aye. **28** “Niti luli kame ni myambela nji eibi yonje no aanu mba ilemeniwa, bamweya ni tinyefulo too. **29** Kono omunu yonje so nyefula Emebo No Kukena, ka tamba oku lemenwa, kono kame ali ni mubonda no sibi no kwaabwa.” (aiōn g165, aiōnios g166) **30** Jesu na kwamba ngeeso, kakuli aanu kame ana kwambanga nji, “Kame ali ni mebo no kwakena.” **31** Inawaye Jesu na inaaye sebeli akeela ni kwimana ba ndee, mi sebeli atuma omunu okamwisana mu Ndoo. **32** Aanu no kupula aikalile, amu beekile mukaci. Sebeli aambela Jesu nji, “Inaowe na inoowe kame ali ba ndee, kame aku saela.” **33** Kono Jesu sebeli waatambula nji, “Inawange na inange anyine?” **34** Sebeli waliketa aanu ana kwikala naye mu Ndoo amu beekile mukaci, mi sebeli wamba nji, “Ko mumone, ainawange na inange okame aa!” **35** Kakuli

omunu yonje woyo otenda esi sisingwa kwa Nyambe, yokame ominange, ni mandange ni Inawange.”

4 Jesu sebeli otangisa kame okwiyeta aanu ba likamba no lisa, mi kakuli aanu no kupula kame anaku ungana kwa yonyene, cwale sebeli oingena mu wato ni kuta mu lisa, mi aanu mu kupula koo, sebeli aikala ba likamba. **2** Cwale sebeli waaiyeta eno kupula mu tinguli, mi mu tuto yaye sebeli waaiyeta nji, **3** “Komuteetetel! Omukuni na kuta okakuna, **4** mi yo lemine okukuna, embuto injili sebeli ikwela mu ndila, mi otuyunyi sebeli twiia mu kwiila. **5** Embuto injili na ikukwela mu mumbu noku kukutela ni mawee, omo kuulwile omumbu no kupula, sebeli imena muwangu kakuli ka yasi kwingena onene mu mumbu. **6** Kono eliywaa aba lishashumuka, eyi ina mene kame iletuka, mi kakuli kame yulwile emibisi, kame ikukuta. **7** Einjili embuto sebeli ikwela mu mikakani, emikakani aba ikula kame iipukelisa, mi embuto sebeli yuulwa okubeeka oubeke. **8** Embuto injili sebeli ikwela mu mumbu no kuwaba, mi sebeli ikubeeka eila no kupula, naiku mena ni koongola, mi embuto imweya sebeli ibeeka amakumi aatu, einjili amakumi mutanu ni kamweya, einjili kame sebeli ibeeka omwaanda. **9** Ku mamananeno Jesu sebeli wamba nji, “Woyo okwite amatwi ayupe mi ayupisise.” **10** Ababo Jesu yoli yomboci, awo ana kwikala na iytwa aye, sebeli amwibanguta etuso no tinguli. **11** Mi sebeli waambela nji, “Anyi na mubiwi oku limuka etikunutu no mubuso wa Nyambe, kono aa ali kundee kame abeekelwe einu yonje mu tinguli. **12** Nji cwale, Asikumona mbamono, kono katamba kuyupisisa, ni kuyupa ayupe, kono alese

oku yupisisa, Mane kame afanene oku siuluka, nji awane okulemenwa.” **13** Cwale Jesu sebeli wamba kwa onyene nji, “Ninji ka mu yupisisa enguli eyo? Ngaibi cwale sa mu yupisise etinguli tonje? **14** Osikukuna, woyo okuna Eliywi. **15** Embuto ina kwele mu ndila kame ikufekile kanyi aanu awo ayupa eliywi kono ababo Satani kame aiya ni kulitundisa mwa onyene. **16** Aanu anjili kame akufekile kanyi embuto ina kwele ba mumbu no mawee, aba ayupa eliywi, ababo kame alitambula mu kuwabelelwa, **17** mi kakwite emibisi, kono kame atundamena enako icana fela, mihe outata simba amayando aba yiiya mulibaka no Liywi, ababo kame akwa. **18** Anjili aanu kame akufekile kanyi embuto ina kwele mu mikakani, okame awo ayupa eliywi, **19** kono etipilaelo no litunga ni kongiwa ku ufumu niku lakaza einjili, aba ingena kwa onyene kame ipukutisa eliywi, mi kaibeeke embuya. (aiōn g165) **20** Kono anjili aanu kame akufekile kanyi embuto ina kuniwa ba mumbu no kuwaba, okame awo ana yupu eliywii ni kulitambula ni kubeeka embuya, embuto injili naibeeke eyi ikwana makumi aatu, injili makumi mutanu ni kamweya, einjili ikwana omwanda. **21** Cwale Jesu kame sebeli wamba nji, “Aba mulita elambi kame ibee kiwa mu tubana nji munji no mumbeta, kasa okwibeeka aba ku monahala? **22** Cwale kakwisa esinu esi sishweekilwe, konji si shootolwe, simba esinu sina tendiwa ku mukunda konji siiye ba ngandaleza. **23** Nji omunu kame akwite amatwi no ku yupisa, a yupe!” **24** Mi kame sebeli waambela nji, “Mutokomele kweeyi mu yupa, omo mutendela akwenu, mwasamu tendelwe naanyi, mane niku bitelela. **25** Ku munu woyo okwite

esinu sinjili mba bekelwa mukupula, kame kwa woyo ulwile, nesi ali naso mba byanguliwa simba eso alinaso. **26** Jesu sebeli wamba kame nji, “Omubuso wa Nyambe kame ukufekile kanyi omunu okwaa embuto mu litema lyaye. **27** Simba alangane nji atone omunji ni usiku, embuto kame ikula ni kubeeka, yo kalimukile omo ina menene. **28** Kakuli omumbu onyene kame ubeeka, oweli omutungo, okubinda omukuñu, basa kwiiye oubeke ba mukuñu. **29** Kono oubeke aba wiimba, mu nako imweya kame abeeka ecekesi, kakuli enako no kutulo nai kwana. **30** Cwale kame sebeli wamba nji, “Siikene eso tutwesa oku faniketa ni mubuso wa Nyambe, simba ka nguli eyo satukutuse okwamba eyi? **31** Kame ikufekile kanyi embuto no Masitete, eyo aba ikuniwa mu mumbu, ni mbuto icana onene ku timbuto tonje na mu litunga, **32** cwale aba ikuniwa kame ikula ni ku tenda esimena sinene okubitelela yonje eyi ikuninwe mu litema ni kubeeka emitai inene, mane cwale otuyunyi na kuwilu kame tutwesa okuyaka eiyaletu mu mwinda waso. **33** Jesu na kwasimweta amaywi mu tinguli okukumanena mukuyupisisa koo. **34** Ka sikwaambela okuulwile enguli, kono ku mukumda nakwa mbelanga aiyetwa aye eyambo yonje. **35** Mu liywaa elyo, mu nako no mangolwaa, Jesu sebeli waambela nji, “Tulutelenyi mu linjaliya no lisa.” **36** Aba ana kumana okuusa aanu no kupula, aiyetwa sebeli akulonga mu wato omo ana ikalanga Jesu, ni mato anjili kwana kwikalanga. **37** Mi eliñungwa linene sebeli liinguka, mi amandinda sebeli aiya nikufula ba wato mane ni meyi sebeli atateka okwingena mu wato, mane

owato sebeli osinga okwiwala ku meyi. **38** Kono Jesu yo langanine yoli mutulo ku litusi no wato na kunyima ana kwikala yosamine ba musamo, sebeli amwingula ni kwamba kwa yonyene nji, “Mwiyeti, kaukwite taba naaba tufaa?” **39** Cwale Jesu sebeli oinguka ni kukalimela emebo, ni kwambela elisa nji, “Ondoka!” Mi ababo emebo sebeli yimana, mi sebeli kwiiya okondoka kunene. **40** Cwale Jesu sebeli wambela aiyetwa aye nji, “Iikene aba mu cila? Mu sikwangwa okupumena ni mu nako ino?” **41** Aiyetwa aye sebeli acila onene, mi cwale sebeli akwambisa nji, “Uyu anyine, nji mane emebo ni lisa imu kuteke?”

5 Jesu na iyetwa aye sebeli akeela mulinjaliya no lisa mu sibaka no Magelaseni. **2** Ababo Jesu abana kutunda mu wato, sebeli okuwana ni mulume osi mebo no kwiiba, **3** uyu munu kame ana kwikalanga mu mabita, ka ku sikwikala omunu ona kutwesa okumununga simba ni mawenge. **4** Aka no kupula aba na kunungiwangwa amawenge ku makondo ni ku maoko, na kucolanga amawenge ni yoondo ku makondo aye, mi kakwisa ni munu ona kutwesa oku mubita ku maata. **5** Aka no kupula, ousiku ni munji kame ana kwikalanga mu libita ni ba malundu, yolemine okukuwa nukulemeka ku mawee. **6** Aba ana kumona Jesu yosili kule, sebeli witukela kwa yonyene, nikuka mukubamena, **7** mi sebeli okuwa ni liywi linene nji, “Iikene osaela kwa mene, Wene Jesu, Omwana Nyambe? Omwambakani uli-beulu? Kame ni ku kumbela weete kwa Nyambe nji kautamba ku ni yandisa!” **8** Kakuli Jesu kame ana kwamba kwa yonyene nji, “Wene Emebo no kwiiba, otunde kwa uyu omulume.”

9 Cwale Jesu sebeli omwibanguta nji, “Elitina lyowe tiwe anyine?” Emebo sebeli itambula nji, “Elitina lyange, time Mpi, kakuli kame tuli ano kupula!” 10 Mi sebeli omukumbela onene nji, alese oku citela emebo eyo oku no kuleba ni sibaka eso. 11 Cwalehe, kame kuna kwikala omutapi munene no tingulube tinaku lyelanga kunyonga no lilundu elyo. 12 Amadimona sebeli akumbela Jesu nji, “Otupumenene okwingena mu tingulube tica, tuka ingenemo.” 13 Ababo Jesu sebeli oipumenena, mi Emebo no kwakena sebeli itunda, nukaingena mu tingulube. Ababo omutapi sebeli witukela ba liñope mi sebeli umatukela mu lisa, eli lifanena okutenda eikiti yiili mi sebeli tikwela mu lisa ni kulwela. 14 Alume no alisana sebeli acilako, mi sebeli ata mu ku simweta etaba eyo mu mundi oli beebi. Mi aanu no kupula sebeli aiya mu kumona eyi ina ku tendahala. 15 Cwale sebeli aiya kwa Jesu, ni ku mona woyo onaku yandisiwa ku Mpi no madimona, yoikalile yo kufukile mane yokuketile, sebeli acila. 16 Mi awo ana kumona esisina kutendahala, sebeli ambela akoo esi sina kutendiwa kwa woyo omunu no mandimona, niku tingulube. 17 Cwale sebeli atangisa oku kumbela kwa Jesu nji atunde mu naha yoo. 18 Mi Jesu yoingena mu waato, omunu no kwingenwa ku mebo no kwiiba sebeli oiya muku kumbela nji aikale naye. 19 Kono Jesu sebeli okana niku mwambela nji, “Ute ku ndoo yowe ni kwa boowe, mi okaambele monje omo ana kutendele Ombumu, noomo ana kufele amakeke. 20 Cwale sebeli ota, ni kukatangisa okendisa eyambo yonje eyo ana mutendele Jesu mu (Dekapolisi) okutalusa nji

esibaka no mindi likumi mi aanu onje sebeli akomoka onene. **21** Jesu aba na kuukela kame mu linjaliya no lisa mu wato, aanu no kupula sebeli aungana kwa yonyene ku nyonga no lisa. **22** Cwale sebeli kwiiya omunjili no akulu no sindoo no milapelo no Majuda, no litina lya Jailosi. Cwale aba anaku mona feela Jesu, sebeli okwela ku makondo aye. **23** Sebeli omukumbela onene nji, “Omwanange no mukatana kame ali beebi nikufa. Wiiye, omubeeke amaoko beulu, nji abale mi ayoye.” **24** Cwale Jesu sebeli ota naye, mi aanu no kupula onene sebeli amukoña amu umbelele. **25** Ababo kame kuna kwikala omukati ona kutoma oweeti no mweeya, ba myaka likumi ni yiili, **26** omukati kame anaku yanda onene mukubangiwa kwa nganga no kupula, mi na kusinyehelwa onene eiluwo yaye yonje, kakwisa ni tuso ana ku mona simba icana, mane oweti waye na ukweekezeha onene. **27** Cwale omukati woyo abana kuyupa eya Jesu, sebeli okukandimeka okwingena mwaanu no kupula, abana atumela Jesu munyima, mi sebeli omulema ba sikumango saye. **28** Abo sebeli okwambisa mu mucima waye nji, “Abasa nileme feele ku sikumango saye mbibala.” **29** Ababo omweeya waye sebeli wimana, mi kame ana kuyupa mu lutu lwaye nji nabala ku weeti waye. **30** Cwale ababo Jesu sebeli oyupa mukaci kaye nji amaata naatundu mwa yonyene, sebeli okutemuna mukaci no aanu no kupula ni kwamba nji, “Anyine onaleme ku ikumango yange?” **31** Aiyetwa aye sebeli amutambula nji, “Kumwine nji aanu no kupula kame akuumbelele, ngasibine aba wibanguta nji, ‘Anyine ona kuleme?’” **32**

Kono Jesu sebeli okusetuka nji amone woyo ona tende ngeeso nji anyine. **33** Omukati sebeli wiiya kwa Jesu yocilile ni kukuña, kakuli kame ana kulimuka esi sina kutendahala kwa yonyene, sebeli okukwiseta ku makondo aye, nikumwambela eniti yonje. **34** Jesu sebeli wamba kwa yonyene nji, “Mwanange no mukati, etumelo yowe nai kuyoyisa. Ote ni kozo, mi obalelele luli ku weeti wowe.” **35** Jesu osamba eyo, sebeli kwiiya aanu ana kutunda ku ndoo ya Jailosi, okwiiya muku mwambela nji, “Mwanowe nafu. Siikene eso okataleza Omwiyeti kame?” **36** Kono Jesu na kuulwa oku mamela amaywi awo, mi sebeli wambela Jailosi nji, “Olese kucila, kono opumene feela. **37** Mi Jesu sebeli okanisa aanu okumukoña, konji Pitolosi ni Jakobo, ni Jowani minaye Jakobo sebeli ata naye. **38** Jesu abana kakeela ku ndoo ya Jailosi, sebeli omona aanu aimanine amaefe-eфе ni kulila onene. **39** Mi cwale abana ingena sebeli wamba kwa onyene nji, “Iikene aba mwimanine amaefe-eфе ni kulila? Omwana kasifa kono kame alanganine feela. **40** Cwale aanu sebeli amusheka, kono sebeli watundiseta bandee, sebeli oshimba sitaye ni nyinawaye nawo ana kwikalanga naye, ni kuta noo ku muzuzu oko kuna kulangana omwana. **41** Mukumu lema ku lyooko, sebeli wamba kwa yonyene nji, “Talita kumi” okutalusa nji, “Mwanuke munyonyo, kame namba kwa wene nji, inguka!” **42** Cwale ababo omwanuke sebeli oimana, mi sebeli weenda, mi kame ana kwikala ni myaka likumi ni yiili. Cwale ababo sebeli akomoka onene luli. **43** Cwale Jesu sebeli walaela luli nji kuulwe omunu soyupa etaba eyo, sebeli wamba nji, omwanukana abiwe eilya.

6 Jesu aba na tunda omo mu sibaka, sebeli ota ku mundi waye, mi aiyetwa aye sebeli amwenda mu nyima. **2** Cwale elino Pumulo, sebeli otangisa okwiyeta aanu mu ndoo no milapelo no Majuda, mi ano kupula aba ana ku muyupa sebeli akomoka ni kwamba nji, “Kubine ana itundisa eyi wuyu mulume? Kaku shangama oko anabiwi? Kubine ana wana amaata no kutenda etimakazo ni maoko aye? **3** Kasa yokame osikwaya omwana Maliya, omukulwaa Jakobo, Jose, Juda ni Simoni? Amandaye kasaa, tuli noo? Mi kame ana sitatala mu libaka lyaye. **4** Cwale Jesu sebeli wamba kwa onyene nji, “Omunuhi wa Nyambe omu aulwa okukutekiwa mu naha yaye felea, kwasi lusika lwaye na sindoo yaye.” **5** Omo kasiku twesa okutendamo omusebezi no koongola, konji okubalisa aanu acana ana kutoma, mukwabeeka amaoko aye beulu ni kwa balisa. **6** Mi kame anaku komoka okwa pumena koo. Cwale Jesu sebeli ota mu mindi ili beebi yoiyeta aanu. **7** Cwale Jesu sebeli oisana ano kukwana likumi na yiili, mi kame ana kwatuma mu wiili, mu wiili. Mi nikwaaba amaata beulu no mebo no kwakena, **8** sebeli walaela nji, “Mulese okushimba esinu sonje, konji omulamu, mulese okushimba esinkwa, omukotana, simba amali mu tipokoto tenu. **9** Mukumange einjatangwa yenu, mi mulese okushimba esikumango sinjili no wiili.” **10** Cwale kame sebeli waambela nji, “Mu ndoo yonje omo samwingene, mwikalemo okutwala aba sa mukatundemo. **11** Cwale omo mu ndoo sakane oku mitambula ni kumiyupa, mutundemo mututule amaluli ku makondo enu, otenda oupaki kwa onyene. **12** Cwale sebeli ata, mukwiyeta aanu nji abake. **13** Cwale sebeli

acita amadimona no kupula, mi sebeli awaa amaati kwawo asikutoma no kupula, mane sebeli abala. **14** Cwale Ombumu Heloda aba ana kuyupa ya Jesu, kakuli elitina lyaye naliku bubaana mi aanu sebeli aamba nji, “Jowani mukolobezi nainguka kwaafu, elibaka aba atenda etimakazo mwa yonyene.” **15** Anjili sebeli amba nji, “Yo kame Eliya,” Mi anjili nji omunuhi wa Nyambe, kanyi omunjili no anuhi a Nyambe na kukale. **16** Kono Heloda aba ana kuyupa ngeeso, sebeli wamba nji, “Yokame Jowani nina kupatula omutwi, nainguka kwaafu!” **17** Kakuli Heloda yona kutuma aanu okalema Jowani, ni kumununga okumubeka mu tolongo mulibkalya Helodiyasi omoywaa Filipi minaye, kakuli yonaku mukwata. **18** Jowani kame ana kwambela Heloda nji, “Katukelo yowe okukwata omoywaa minowe!” **19** Kakuli Helodiyasi kame ana kutimba onene Jowani mi sebeli osinga oku mwibaa, kono kame ana kukwangwa omusa mwiibaele. **20** Kakuli Heloda kame ana kucilanga Jowani, mukulimuka nji mulume no kuluka, mi ni wakukena. Mi kame na ku musilelezanga. Aba ana kuyupanga yo amba, kasi kuwabelelwanga mu mucima simba nji kame ana kumu teetetanga. **21** Ku mamananeno Helodiyasi sebeli otandala okuwana esibaka, Heloda abana kutenda omukiti no kuleiwa kwaye, mi sesbeli oisanenako amanduna no kuta yaye na kulu no masole na kulu namu Galileya. **22** Cwale omwana Helodiyasi no mukatana abana kukeela sebeli onenga onene niku wabelisa Heloda naa ana kwikala naye ba tafule. Cwale Ombumu sebeli wambela omukatana munyonyo nji, “Okumbele esi sosinge kwa mene sonje, mi mbani kubi

so.” **23** Mane sebeli okununga oluci nji, “Esi so kumbele sonje, simba eseemba no mubuso wange mbani kubi. **24** Cwale omukatana sebeli ota okaibanguta inawawe nji, “Ni kumbele eikene?” Inawawe sebeli omutambula nji, “Okumbele omutwi wa Jowani omukolobezi.” **25** Cwale ababo omukatana sebeli oukela kwa Mbumu muwanguwangu ni kukumbela nji, “Kame nisinga nji abano, onibe omutwi wa Jowani omukolobezi mu siwana.” **26** Cwale ombumu sebeli weena onene, kono mulibaka no kweeta oluci kwaye na ngenda awo ana kwikala naye, sebeli okwangwa okumatuka amaywi aye. **27** Ababo Ombumu sebeli otuma omunjili no masole no atateleli, niku laela nji akalite omutwi wa Jowani mukolobezi. Woyo sebeli ota nukapatula omutwi wa Jowani mukolobezi mu tolongo, **28** ni kulita omutwi mu siwana, ni kuuba omukatana, mi omukatana yonyene sebeli ouba inawaye. **29** Cwale aiyetwa a Jowani aba ana kuyupa etaba eyo, sebeli aiiya muku shimba esitupu saye oka siteula mu libita. **30** Atumiwa sebeli auka kwa Jesu, oka mwambela yonje eyo ana kutenda neyi ana kwiyeta aanu. **31** Cwale sebeli wamba kwa onyene nji, “Mwiiye, tute ku mukunda muka pumuleko mbicani oku kuulwile aanu. Kakuli kame ku nakwikala aanu no kupula aa na iyanga ni kuuka mane kame ana kukwangwa ni nako no kulya.” **32** Cwale sebeli ata mu wato okaikala omboci mu sibaka no kondoka. **33** Cwale aanu no kupula sebeli aamona akatile, ni kwalimuka nji anyine, mi sebeli aitukelako ni makondo okutunda mu mileneñi yonje, mi aanu sebeli aka keelako oweli Jesu na iyetwa aye asili munyima. **34** Cwale Jesu aba

ana kutunda mu wato, sebeli omona aanu no kupula, mi sebeli wayupela amakeke, kakuli kame ana kufeka kanyi omukoko nambulwa mulisana. Mi sebeli otangisa okwaiyeta einu no kupula. **35** Cwale eliywaa aba lina kwiika, aiyetwa aye sebeli aiya kwa yonyene ni kwamba nji, “Sino ni sibaka no kondoka, mi enako yatakale. **36** Mwaa use, nji aka ku ulele eino kulya mu matema ni mu mindi ili beebi.” **37** Jesu sebeli waatambula nji, “Mwaabe eino kulya mwenyene, Onyene sebeli amwibanguta nji, “Tukaule einkwa no mali a atenda emianda yiili no muwayawaya nji twaabe alye?” **38** Cwale Jesu sebeli wamba kwa onyene nji, “Injinga einkwa mukwite? Mute muka imone. Cwale aba anaku imona, sebeli amba nji, “Kame kuli feela einkwa mutanu ni tindi timbili.” **39** Cwale sebeli olaela nji, “Aanu onje aikale mu ikwata, ba moopu no musuhela.” **40** Cwale aanu sebeli aikala banji mu ikwata, esinjili esikwata no aanu akwana omwaanda, anjili aanu ana ku kwana makumi mutanu. **41** Jesu sebeli oshimba einkwa mutanu ni tindi timbili, ni kwaliketa kuwilu, mi sebeli okutumela ni kupatola einkwa okuba aiyetwa aye nji atabele aanu, mi kame ni kutabela aanu etindi. **42** Cwale onje sebeli alya ni kwikuta. **43** Cwale sebeli ashimba amatanda likumi na yiili, ana kwiwala oubulumusi no inkwa, nou no tindi. **44** Mi awo ana kulya neli alume ana kukwana eikiti Mutanu. **45** Ababo Jesu sebeli wambela aiyetwa aye nji aingene mu wato nji akutangete okuta mu linjaliya no lisa, ku Betisaida, yonyene yo suusa aanu. **46** Osimana felea okuusa aanu sebeli ota ba lilundu oka lapela. **47** Cwale enako no

mangolwaa aba ina kukwana, owato owendela ba kaci no lisa, mi Jesu yoli yomboci ba likamba. **48** Mi sebeli omona nji kame apuwa me aziyelehile, kakuli emebo kame ina kwalwisa onene. Mi mu nako no malungasiku, Jesu sebeli oiya kwa onyene yo enda ba meyi, mi sebeli osinga okwabitelela. **49** Kono aba ana ku mumona yo enda ba meyi no lisa, sebeli akuwa onene nji ni silumba. **50** Cwale onje sebeli acila aba ana kumumona. Kono sebeli oleluba okwamba noo nji, “Mu koongote, ya meene, mu lese kucila.” **51** Cwale sebeli oku longa mu wato nonyene, mi emebo sebeli yondoka. Cwale aiyetwa aye sebeli akomoka onene. **52** Kakuli kasi ku yupisisa etaluso no kufepa aanu no kupula bokame abo emicima yoo kame ina koongola. **53** Cwale aba ana kumana okuluta elisa ni kuta ba likamba, mi sebeli akeela mu naha iisaniwa Genesaleta mi sebeli afuweka ku likamba. **54** Mi abana kutunda mu wato, ababo aanu sebeli amu limuka. **55** Cwale sebeli aitukela mu naha yonje ni kutangisa okalita asikutoma onje oko ana kuyupa nji Jesu kwaali. **56** Mi konje Jesu oku ana ku bita, mu mindi icana ni mu mindi inene, simba mwibaka no matema, asi kutoma kame ana kubeekiwa ba tipatelo, mi aanu kame ana kukumbela nji aa pumenene oku lema feela simba ku mungundo no sikumango saye, mi aa amulema onje kame abala.

7 Cwale Afalisi na iyeti no mulawo anjili ana kutunda mu Jelusalema, sebeli aiya ni kuungana kwa Jesu. **2** Sebeli alemuha nji aiyetwa anjili a Jesu kame alya eilya ni maoko no kwakena, okutalusa amaoko nokwa yowisiwa. **3** Kakuli Afalisi, ni aanu onje no Majuda kaali, konji akuyowe

oweli ku maoko, okumamela esizo no akulu, 4 mi cwale naba auka okutunda ku musika, kaali konji abasa kuyowe oweli. Kusili eizo injili no kupula eyi imamela, kanyi eno kuyowisa etikomoki ni tucoo, ni injili no oukutusisa. 5 Cwale Afalisi na iyeti no mulawo sebeli aibanguta Jesu nji, “Iikene aiyetwa owe aba kayoyo ni sizo no akulu, kame alya ni maoko nokwakena? 6 Jesu sebeli waatambula nji, “Anyi asikukuba, Isaya kame ana kunuha wino eyenu kanyi omo ku ñolelwe, Aanu aa kame ani kuteka ni tunwa too, kono emicima yoo kame ili okuno kuleba ni mene. 7 Kame ani kubamena oku nambulwa tuso, okwiyeta koo ni kwa milawo no aanu. kanyi ni milawo yange!’ 8 Kame munasiyi etaelo ya Nyambe, mi kame mukuteka esizo no aanu.” 9 Cwale Jesu sebeli wamba kame kwa onyene nji, “Kame muli ni ndila noku shangama no kukana emilawo ya Nyambe, nji mongote esizo senu. 10 Kakuli Mushe kame ana kwamba nji, ‘Okuteke sitowe ni inaowe’ kame, ‘Woyo soshwaula sitaye simba inawaye, aibaiwe.’ 11 Kono kame mwamba nji omunjili aba ambela sitaye simba inawaye nji, “Etuso sa ni mi tuse ni Kolobani”, okutalusa nji esitabelo sina biwi kwa Nyambe. 12 Cwale mu lese ku mu pumenena yo tenda esinjili kwa sitaye simba kwa inawaye. 13 Mi kame mu mana eliywi lya Nyambe mu sizo senu esi mongotite, mi kame mu tenda einjili no kupula no ngeeso.” 14 Jesu sebeli oisana aanu no kupula kame ni kwaambela nji, “Munitetete anyi moonje, mi muyupisise. 15 Ku inu ili bandee eyi ingena ku munu, kakwisa esi sitwesa oku musilafaza, kono esi situnda kwa yonyene, sokame esi simu silafaza.” [16 Nji omunu

kame ali ni matwi no ku yupisa, ayupe.] **17** Mi cwale aba ana kusiya aanu okwingena mu ndoo, aiyetwa aye sebeli amwibanguta etaluso no nguli eyo. **18** Cwale Jesu sebeli wamba kwa onyene nji, “Ninji naanyi kamu yupisisa? Kamu lemuha nji esinu sili bandee aba siingena ku munu kasimu silafaza? **19** Kakuli ka siingene mu mucima waye, kono kame siingena mu lipumo, mi kame situndela bandee.” (Bokame abo ana kulaela nji eilya yonje niya kukena.) **20** Cwale Jesu sebeli wamba nji, “Esi situnda ku munu, so kame esi sisilafaza omunu. **21** Kakuli ni mu micima no aanu omo ku tunda emihupulo no kwiiba, outanya, oumbuyi ni kwibaa. **22** Okubuka, etitakazo no inu simba amali, olunya, okoonga, okuyoya mu uhule, omuna, okooba oukukumusa ni weelo. **23** Einu yonje eyi no kwiiba kame itunda mukaci mi kame isinya omunu.” **24** Cwale Jesu sebeli otunda mo nuukutela mu sibaka sili mukaci no muleneñi wa Tile ni Sidoni. Sebeli oingena mu ndoo, mi ka sikusinga nji alimukiwe, kono na ku kwangwa oukushweeka. **25** Kono ababo omukati ona kwikala ni mwanaye no mukatana ona kwingenwa ku mebo no kwakena, abana kuyupa eyi, sebeli wiya mu kukwela ba makondo a Jesu. **26** Omukati neli Mugelike ona ku leyelwa mu Silofenisiya. Sebeli okumbela Jesu nji atundise emebo no madimona kwa mwanaye no mukatana. **27** Cwale Jesu sebeli wambela omukati nji, “Olesele oweli anukana alye eyi asinga yonje, kakufanene okushimba esilya no anukana ni kondela otumbwanana.” **28** Kono omukati sebeli otambula nji, “Ee Mbumu, simba otumbwanana munji no tafule kame tulyanga oubulumusi ou ukwa

kwanukana.” **29** Cwale Jesu sebeli wambela omukati nji, “Mukutambula kowe ote emebo no madimona naitundu mwa mwanowe.” **30** Cwale omukati sebeli ota ku ndoo nukawana mwanaye yo langanine ba mumbeta, mi emebo no madimona naitundu mwa yonyene. **31** Cwale Jesu sebeli otunda ku Tile ni kuta ku Sidoni okushetumuka ku lisa no Galileya ni kubita mu naha no Dakapolisi. **32** Mi aanu sebeli amulitela omulume no susu ni umumu ni kukumbela Jesu nji abeeke amaoko aye beulu yaye. **33** Cwale Jesu sebeli omutwala ku nyonga, kule naanu, Jesu sebeli obeeka eminwe mu matwi no mulume. Cwale sebeli osibula amate ni kulema omulume ba lulimi. **34** Cwale Jesu sebeli waliketa ku wilu, ni kutula emebo ni kwamba kwa yonyene nji, “Effata!” Okutalusa nji, “Otikuke!” **35** Ababo amatwi no mulume sebeli atikuka, olulimi lwaye sebeli lutangisa okwamba wino. **36** Cwale Jesu sebeli olaela aanu nji alese okwambela omunu yonje. Kono omo ana kwakaniseta, mwana ku ongoteteta okwamba etaba eyo. **37** Aanu kame ana ku wabelelwa ni ku komoka onene. “Kame atenda einu wino sebeli aamba. Mane kame ayupisa aanu no kwayupa, ni kwambisa awo no kwatwesa okwamba.”

8 Mu maywaa awo kame aanu no kupula sebeli aungana, mi na kuulwa esi no kulya, cwale Jesu sebeli oisana aiyetwa aye ni kwaambela nji, **2** “Kame nifela amakeke aa aanu no kupula, kakuli kame ana ikala ni mene ba maywaa aatu mi kakwite esi no kulya. **3** Cwale nji nause ayombile ku mindi yoo, kame sa welele ba ndila kakuli anjili kame atunda oku no kuleba.” **4** Cwale aiyetwa aye

sebeli amwibanguta nji, “Ngasibine omunu omo sa fepele aanu ni sinkwa muno nimu lihalaupa?” **5** Cwale Jesu sebeli waibanguta nji, “Kame mukwite einkwa ikwana bukai?” Sebeli atambula nji, “Mutanu ni yiili”. **6** Cwale Jesu sebeli olaela aanu no kupula nji aikale banji. Cwale sebeli oshimba einkwa mutanu ni yiili nuukutumela ni kwipatola ni kuba aiyetwa aye nji atabele aanu no kupula, mi sebeli atenda ngeeso. **7** Mi kame ana kwikala ni tusi tunyonyo no kucaniba, cwale sebeli otulapelela ni kulaelela nji ni tonyene otu mwaatabele to. **8** Cwale sebeli alya ni kwikuta ni kutola oubulumusi ou ona kusiyalako ni kwiyata amatanda ana kukwana mutanu na yiili. **9** Mi aanu kame ana kukwana eikiti inee. **10** Cwale Jesu sebeli waambela nji akutele, ababo yonyene sebeli oingena mu wato na iyetwa aye ni kuta mu sikiliti no Dalumanuta. **11** Afalisi sebei aiya kwa Jesu niku tangisa okukanana naye, okumukumbela nji amonise esisupo situnda ku wilu, oku mweteka. **12** Jesu sebeli otula emebo onene ni kwamba nji, “Iikene aa aanu aba asaela esisupo? Niti luli kame ni myambela nji, kakwisa esisupo sasi biwe ku lusika olu!” **13** Mi sebeli waasiya kame, ni kwingena mu wato ni kuta mu linjaliya no lisa. **14** Aiyetwa kame ana kupulama okushimba einkwa konji feela simweya ana kwikala naso mu wato. **15** Jesu sebeli waaba emamela nji, “Mutokomele omumena no Afalisi nou wa Heloda.” **16** Cwale sebeli akwambota mukaci koo ni kwamba nji, “Kakuli katu kwite einkwa.” **17** Jesu sebeli olemuha eyi anaku kwambota ni kwaambela nji, “Iikene aba mukwambisa eyi no kuulwa esinkwa? Anyi nibano kamu mono ni kuyupa? Emicima

yenu iso ngolile? **18** Kame muli ni miyo kono ka mumono? Kame muli ni matwi kono kamu yupu? Mi ka mupuluka?

19 Aba nina kupatola einkwa mutanu baanu ana kukwana eitiki mutanu, amatanda muna kutolabo kame anaku kwana babukai no ubulumusi ona kusiyalako?” Sebeli atambula nji, “likumi na yiili.” **20** “Mi cwale aba nina kupatola einkwa mutanu ni yiili, baanu ana kukwana eikiti inee bukai amatanda mu na kutolabo?” Sebeli atambula nji, “Mutanu na yiili.” **21** Jesu sebeli wamba kwa onyene nji, “Nibano kame kamu yupisisa?” **22** Cwale sebeli aiya ku Betisaida, mi aanu sebeli alita omulume no kufa amiyo, ni kukumbela Jesu nji amuleme. **23** Jesu sebeli olema omulume no sibofu ni kumutundisa mu mudi. Mi cwale aba na mana okusibwela omulume amate ba miyo ni kabeeka amaoko beulu waye, Jesu sebeli omwibanguta nji, “Kame kuli eso mona?” **24** Omulume sebeli waaliketa ni kwamba nji, “Kame ni mona aanu, kono kame amonahala kanyi eitondo eyi yeenda.” **25** Cwale kame Jesu sebeli obeeka amaoko aye ba miyo no mulume. Mi omulume sebeli oukela oku mona, mi amiyo aye sebeli atateka okumona ni ku mona einu yonje wino-wino. **26** Jesu sebeli omwambela nji, “Ote ku mudi wowe, olese okuuka ku mudi ou.” **27** Cwale Jesu sebeli otunda mo na iyetwa aye, sebeli oingena mu mudi ya Filipi Sesaliya. Mi mu ndila sebeli oibanguta aiyetwa aye nji, “Aanu kame amba nji time anyine?” **28** Cwale aiyetwa sebeli atambula nji, “Anjili kame amba nji, tiwe Jowani omukolobezi, anjili nji tiwe Eliya, kono anjili kame aamba nji, kame oli omunjili no anuhi a

Nyambe.” **29** Cwale Jesu sebeli waibanguta nji, “Kono anyi kame mwamba nji time anyine?” Pitolosi sebeli omutambula nji, “Tiwe Kilesite.” **30** Cwale Jesu sebeli waakanisa nji alese okwambela omunu eyaye yonje. **31** Cwale Jesu sebeli otangisa okwaiyeta nji omwana no munu kame alukela oku yandisiwa onene, akaniwe kwa kulu, akulu no apulisita ni kwa aiyeti no milawo. Mi aibaiwe, mi aingulwe munyima no maywaa aatu. **32** Cwale Jesu sebeli waambela etaba eyo patalaza. Cwale Pitolosi sebeli omushimbela ku nyonga ni kumwayuta. **33** Kono Jesu sebeli okutemuna okwaliketa aiyetwa aye, sebeli wayuta Pitolosi ni kwamba nji, “Otunde kwa mene, wene Osatani,” kakuli emihupulo yowe kasa mihupulo ya Nyambe, kono ni yaanu!” **34** Cwale Jesu sebeli oisana aanu na iyetwa aye ni kwaambela nji, “Nji omunu yonje kame asinga okunikoña akutobohe mi ashimbe esifapano saye anikoñe munyima. **35** Kakuli omunu yonje woyo osinga okuyoyisa omooyo waye, kame sausinyehelwe, kono woyo so sinyehelwa omooyo waye mulibaka lyange ni liywi no kuwaba, kame sayoyisiwe. **36** Cwale etuso ni ibine, omunu naba sa luwe elitunga lyonje, mi yosinyehelwa omooyo waye? **37** Abo siikene satende omunu nji ausetwe omooyo waye? **38** Kakuli omunu yonje woyo soneenena ni maywi ange, mu lusika olu no abuki na sikutenda eibi, Omwana no Munu ni yonyene kame samwenene aba saiye mu kanya ya Sitange ni mangeloi aye no kukena.”

9 Cwale Jesu sebeli wamba kwa onyene nji, “Niti luli kame ni myambela, kwaali anjili aimanine bano awo katamba okufa konji abasa mone omubuso wa Nyambe abasa wiye

ni maata wawo.” **2** Cwale munyima no maywaa mutanu ni limweya Jesu sebeli oshimba Pitolosi, Jakobo ni Jowani ni kwaatwala ba lilundu no kuleba, oko ano kaikala omboci mi abana kwaliketa Jesu, sebeli ofutuka balubala woo, **3** mi eikumango yaye sebeli ifutuka eino likena onene mi kakwisa omunu sotwesa okuyowisa esikumango saye nji sitende elikena ngeeso. **4** Cwale sebeli amona Eliya ni Moshe aamba ni Jesu. **5** Cwale Pitolosi sebeli wamba kwa Jesu nji, “Labbi, esi no kuwaba kwaaci ninji tuikalelele okuno, tuyake eitebule yaatu, esinjili sitende sowe, esinjili sa Mushe, esinjili sa Eliya.” **6** Abo kasi kulimuka esi no kwamba kakuli kame ana kucila onene. **7** Cwale elikumbi sebeli liiya ni kwafuka, cwale eliywi sebeli liyupahala mu likumbi elyamba nji, “Woyo ya mwanange ni singa mumuyupe!” **8** Ababo abana kwaliketa kasi kumona aanu ana kwimana noo konji Jesu yomboci. **9** Kono abana shetumukanga okutunda ba lilundu, Jesu sebeli walaela nji alese okwambela omunu eyi ana mono, konji enako sainguke Omwana no munu kwaafu.” **10** Cwale sebeli ateula etaba eyo mu micima yoo, nu kwaambota nji okwinguka kwaafu iikene eyi italusa?” **11** Mi sebeli amwibanguta nji, “Iikene aiyeti no mulawo aba amba nji Eliya yoso ku tangeta okwiiya?” **12** Jesu sebeli waatambula nji, “Eliya kame afanene okwiiya oweli nji alukise einu yonje. Cwale iikene aba ku ñolilwe nji Omwana no Munu kame fanene okuyandisiwa onene ni kukaniwa? **13** Kono kame ni myambela nji, “Eliya nakwiiya mi nakutenda einu yonje kwa yonyene omo ana kusingela okwiyateteta omo iñolelwe eyaye mu mañolo.” **14** Mi cwale abana

kukeela kwa iyetwa aye sebeli amona aanu no kupula na iyeti no mulawo akanana noo. **15** Cwale ababo aanu no kupula abana kumona Jesu, sebeli akomoka onene ni kumwitukela okamukeeta. **16** Cwale Jesu sebeli wibanguta aiyetwa aye nji, “Iikene eyi muna kanananga noo?” **17** Mi omunjili mukaci no aanu no kupula sebeli otambula nji, “Mwiyeti, kame nina liti mwanange kwa wene, kakuli kame akwite emebo no kwiiba katwese okwamba. **18** Aba imulemena booshe kame imukwiseta banji ni kulita olufulo ku kanwa ni kukweca amaeo ni ku kukutela. Kame ninambele aiyetwa owe nji aitundise kono na kwangwa okwitundisa.” **19** Cwale Jesu sebeli wamba kwa onyene nji, “Anyi olusika no kwapumena, kame sani ikale nanyi enako ikuma babine? Kanako ikuma babine eyi samuni yupisise? Komulite ondumbana kwa mene.” **20** Mi sebeli alita ondumbana kwa Jesi. Cwale emebo aba ina ku mona Jesu, ababo sebeli imukwiseta banji ni ku tundu olufulo ku kanwa. **21** Jesu sebeli wibamguta sitaye ndumbana nji, “Ba nako no kukuma babine yotoma eyi mebo no kwiiba?” Mi sebeli otambula nji, “Okutundelela kuwa nukana waye. **22** Etinako no kupula emebo kame imukwesetenga mu meyi ni mulilo nji imwibae. Kono nji kame utwesa okutenda esinjili otuyupele amakeke mi otutuse.” **23** Cwale Jesu sebeli otambula nji, “Nji kame utwesa! Einu yonje kame itwisahala ku munu woyo oli ni tumelo.” **24** Ababo sitaye omwanuke sebeli okuwa ni kwamba nji, “Kame nili ni tumelo kono icana, onituse nji niikale neyi no kupula” **25** Cwale Jesu abana mona nji aanu no kupula akeile kwa yonyene, sebeli okalimela

emebo no kwakena, ni kwamba nji, “Wene emebo no umumu ni ususu, kame ni kulaela nji, otunde mwa yonyene mi olese okuukela mo kame.” **26** Cwale emebo no kwiiba sebeli ikuwa ni kumukwiseta ku makondo, emebo no kwiiba sebeli itunda. Cwale ondumbana sebeli osiyala kanyi omunu no kufa, cwale anu onje sebeli aamba nji, “Wafakale.” **27** Cwale Jesu sebeli omulema ku lyooko ni kumutusa okwimana, mi sebeli oimana. **28** Cwale Jesu abana kwingena mu ndoo, aiyetwa aye sebeli amwibanguta ku nyonga nji, “Cwale iikene aci aba tuna kwangwa okutundisa emebo eyi no kwiiba?” **29** Cwale Jesu sebeli waambela nji, “Eyi mebo no mushobo ou kaitwesiwa okutundisiwa feela konji okulapela.” **30** Cwale Jesu na iyetwa aye sebeli asiya eso sibaka nikubita endila no Galileya. Mi Jesu kasi kusinga nji aanu alimuke, **31** kakuli kame ana kwiyetanga aiyetwa aye ni kwambela nji, “Omwana no munu mbabekiwa mu maoko no alume amwibae, mi abasa mane okwibaiwa, munyima no maywa aatu mbainguka kwaafu.” **32** Kono kasi yupisisa eyi ana kutalusanga, mi sebeli acila oku mwibanguta. **33** Cwale Jesu na iyetwa aye sebeli aiya mu Kapenamu, cwale yo ikalile mu ndoo, Jesu sebeli waibanguta nji, “Iikene muna kanananga mu ndila?” **34** Kono aiyetwa aye sebeli aondoka, kakuli kame anoku kananisanga nji cwale munene ni anyine bano. **35** Cwale Jesu sebeli oikala banji ni kwisana ano kukwana likumi na yiili ni kwamba kwa onyene nji, “Nji omunjili kame asaela okutenda uyu no weli, kame afanena okutenda ono mamaneneno ni kutenda omubika kwawo onje.” **36** Cwale Jesu sebeli

oshimba omwanuke ni kumulita mukaci koo mane ni
 kumwambeka ba maoko aye ni kwamba nji, **37** “Woyo
 yonje sotambula omwanukana mumweya kwaa anukana
 mu litina lyange na tambula mene, mi yonje sonitambula,
 kasi tambula mene, kono kame ana tambula woyo onani
 tumu.” **38** Cwale Jowani sebeli wamba kwa Jesu nji,
 “Mwiyeti, natu mono omunu ona tundisa amadimona
 mu litina lyowe, mi natu mukanisa kakuli kasa wetu.” **39**
 Kono Jesu sebeli wamba nji, “Kamufanene okumu kanisa,
 kakwisa omunu otwesa okutenda etimakazo mu litina
 lyange kame nji munyima aambe amaywi no kwiiba kwa
 mene. **40** Kakuli omunu yonje woyo uulwa okutulwisa
 ni wetu. **41** Niti luli kame ni myambela nji omunu
 yonje somiba ekomoki no meyi nji munwe kakuli kame
 mupumena mwa Kilesite mbatambula omupuzo waye. **42**
 “Cwale mumweya nji kame atenda esino kwiiba kwawo
 apumena kwa mene, nji atende esibi, mba kwikala wino
 nji omunu woyo amunungelele eliwee linene luli mu
 ndingo ni kumuyumbela mu liwate. **43** Nji elyoko lyowe
 kame liku tendisa eino kwiiba, olipatule kakuli esiwa kwa
 wene nukaingena mu mooyo ni lyooko limweya, kasanji
 okaingene ni maoko ayilii nu ukayumbelwa mu liangalilo,
 omulilo no kwaabwa. (Geenna g1067) **44** Omo kaifi emibila
 yoo, nomo no kwatima omulilo. **45** Mi simba nji elikondo
 lyowe kame likutwala mukutenda ouyi, olipatuleko, ouwa
 nu okaingena mu mooyo woli ni likondo limweya, kasa nji
 oikale ni makondo ayiili nji oka yumbelwe mu liangalilo.
 (Geenna g1067) **46** Omo kaifi emibila yoo, ni mulilo no
 kwatima. **47** Mi nji elitiyo lyowe kame likusaeseta nji

otende eino kwiiba, olitundisemo, ouwa nuukaingena mu mubuso wa Nyambe ni litiyo limweya, kasa nji ni miyo ayiili nuka yumbelwa mu lyangalilo. (Geenna g1067) 48 Omo emibila yoo kaifu, nomo no kwaabwa omulilo. 49 Omunu yonje mbaka lungiwa ni mulilo (kanyi esitabelo aba sina lungiwa omungwa.) 50 Omungwa ni wakuwaba kono nji waamuba kale okuwaba ngasibine sausetwe okumamata kwawo kame? “Mwikale kanyi omungwa muno mwanyi mi mwikale ni kozo kwaa kwenu.”

10 Cwale Jesu sebeli osiya esibaka eso ni kuta mu naha no Judeya ni kuta mu linjaliya ya Jodan. mi aanu no kupula sebeli aiya okuungana kwa yonyene kame, mi sebeli otangisa okwaiyeta, kakuli neli omukwa waye. 2 Cwwale Afalisi anjili sebeli aiya kwa yonyene okumweteka oku mwibanguta nji, “Kana kame kufanena nji omulume alukulule omukataye?” 3 Cwale Jesu sebeli waatambula nji, “Ngasibine omo ana ku milaelela Mushe?” 4 Cwale sebeli atambula nji, “Mushe kame anaku pumenena omulume nji oñolele mukataye eliñolo no tukuluho ni kumulukulula nji akutele.” 5 Kono Jesu sebeli waambela nji, “Mushe naku miñolela omulawo owo kakuli emicima yenu niyaku bambaba oyi. 6 Kono ku matatekelo no kumbiwa elitunga, “Nyambe sebeli oumba omulume ni mukati.’ 7 ‘Mu libakaelyo mulume kame sasiye inawaye ni sitaye ni kwikala ni mukataye, 8 mi aanu awo ayili kame satende olutu lumweya.’ Abo kasa tinyutu timbili kono sebeli lutu lumweya. 9 Cwale eso ana beeke Nyambe bamweya, mulese oku pumenena omunu okusitaba.” 10 Cwale Jesu na iyetwa aye ali mu ndoo, sebeli amwibanguta

kame etaba eyo. **11** Mi sebeli waambela nji, “Woyo yonje so lukulula omoyo waye ni kukwata mundina kame alwisa moyo waye mu kubuka. **12** Simba nji omukati okukana mbumwaye nji akwaliwe kundina kame abuka.” **13** Cwale aanu sebeli alita anukana kwa Jesu nji aafuyaule, kono aiyetwa sebeli aayuta. **14** Cwale Jesu abana mona ngeeso, sebeli otina ni kwamba kwa onyene nji, “Komulesele anuke anyonyo aiye kwa mene, kakuli omubuso wa Nyambe niwoo. **15** Niti luli kame nimyambela nji, omunu yonje nji katambula omubuso wa Nyambe kanyi mwanuke, katamba okuwingena.” **16** Mi Jesu sebeli waashimba nikwabeeke ba maoko mane ni kwafuyaula okubeeke amaoko aye beulu yoo. **17** Cwale Jesu abana tateka okwenda omwendo waye, sebeli kwiiya omulume yoitukela kway onyene ni kukwela ku makondo aye okukubama balubala lwaye ni kumwibanguta nji, “Weene omwiyeti no kuwaba, ngasibine sa nitende nji ni kawane omooyo no kwaabwa?” (aiōnios g166) **18** Cwale Jesu sebeli otambula nji, “Iikene oniisanena nji mbili wa kuwaba? Kakwisa uyu no kuwaba konji Nyambe yomboci. **19** Olimukile emilawo, olese kwibaa, olese kubuka, olese kwiita, olese okupaka einu no mapwa, olese okoonga omukowe nji omubyangule esinu saye mi cwale okuteke inaowe ni sitowe. **20** Omulume woyo sebeli otambula nji, “Mwiyeti, eyi yonje kame nii mamele okutunda ku undumbana wange.” **21** Jesu sebeli omwaliketa niku musinga ni ku mwambela nji, “Kosili esinu simweya onasiyi. Cwale ote okaulise oufumu wowe wonje cwale otabele awo ashebile, mbuwana oufumu kuwilu mi cwale

wiiye onikoñe.” 22 Omulume abana yupa ngeeso, sebeli okomoka ni kweena onene kakuli kame ana kwikalanga ni ufumu no kupula. 23 Cwale Jesu sebeli waliketa oku noku ni kwamba kwa iyetwa aye nji, “Ngasibine kubambabile nji afumi aka ingene mu mubuso wa Nyambe!” 24 Cwale aiyetwa sebeli akomoka onene amaywi aye. Kono Jesu sebeli wamba kame nji, “Anaange, kame ku bambabile ngaibi nji awo asepile oufumu akaingene mu mubuso na ku wilu! 25 Kwakotoba ekamele okwingena mu litiyo no Ndonga okubita omunu no kufuma okwingena mu mubuso wa Nyambe.” 26 Aiyetwa aye sebeli akomoka onene, nuukwambota nji, “Cwale anyine so kayoisiwa?” 27 Jesu sebeli waaliketa ni kwamba nji, “Kwaanu kame ku pala, kono kwa Nyambe kame kutwesahala, einu yonje kame itwesahala kwa Nyambe.” 28 Cwale Pitolosi sebeli wamba kwa Jesu nji, “Omone, na tusiyi einu yetu yonje okukukoña.” 29 Jesu sebeli wamba nji, “Niti luli kame ni myambela, kakwisa omunu ona siyi endoo, simba amandaye, inawaye, sitaye, anaaye, amatema mulibaka lyange ni liywi no kuwaba, 30 woyo so kwangwa okutambula omwanda muno mu nako ino, etindoo, amandaye, inawaye, aana ni matema, niku yandisiwa mba tambula omooyo no kwabwa mu nako iiya. (aiñn g165, aiñnios g166) 31 Kono aanu no kupula no weli asaikale ku mamameneno, anaku mamameneno asa ikale ano weli.” 32 Cwale Jesu na iyetwa aye sebeli akambamena ku Jelusalema, Jesu yo twaletete aiyetwa aye ku lubala, mi aiyetwa sebeli akomoka okumona aanu awo ana ku mukoña acilile. Kame sebeli oshimbela ana kukwana

likumi na yiili kunyonga ni kwaambela eyo saikatendahale kwa yonyene. **33** Jesu sebeli waambela nji, “Muteetete, kame tukambamena ku Jelusalema, Omwana no munu kame akabiwa mu maoko no apulisita akulu na iyeti no mulawo, mba mwatulele elifu ni ku mubeeke mu maata ano macaba, **34** mi awo kame samu shubaule ni ku musibwela amate, okumushapa ni ku mwibaa, mi munyima no maywaa aatu mba inguka kame.” **35** Cwale Jakobo ni Jowani aana a Zebedia, sebeli aiya kwa Jesu ni ku mwambela nji, “Mwiyeti, kame tusinga nji otutendele eyo tukukumbela.” **36** Cwale Jesu sebeli waibanguta nji, “Iikene musinga nji nimi tendele?” **37** Sebeli amutambula nji, “Otupumenene nji aba so ikale mu kanya yowe, tukwikale omunjili nwaci ku silyo sowe omunjili ku simoo.” **38** Kono Jesu sebeli wamba kwa onyene nji, “Kamu limukile esi mu kumbela. Kame samutwese okunwena mu sinweno sani nwene? Simba oku kolobezwa ni kolobezo sani kolobeziwe?” **39** Cwale sebeli amutambula nji, “Kame tutwesa.” Mi Jesu sebeli wamba kwa onyene nji, “Kame sa mu nwene mu sinweno sa ni nwene, ni ku kolobeziwa ni kolobezo sa ni kolobeziwe, **40** kono okwikala ku lyoko lyange no silyo simba kweli no simoo, kasa mene sa nimiba, kono kame sa ku biwe kwawo ana lukisetwe ngeeso.” **41** Mi cwale aiyetwa no kukwana likumi aba ana kuyupa okukumbela oko, sebeli atinena Jakobo ni Jowani. **42** Cwale Jesu sebeli waaisana ni kwaambela nji, “Kame mulimukile nji aa aliketiwa nji ambumu no sicaba, kame atenda abika oo, mi akulu kame aendisa ni maata oo. **43** Kono kwaanyi kakutamba kwikala ngeeso,

kono woyo yonje osinga okutenda omunene kwaanyi, atende omubika wenu, **44** mi omunu yonje mwaanyi woyo osinga okutenda uyu no weli, atende omubika wenu moonje. **45** Kakuli Omwana no munu kasiiyela nji abelekelwe, kono ninji abeleke mi abe omooyo waye nji aliulula aanu no kupula.” **46** Cwale sebeli aiya mu Jeliko, mi Jesu abana tunda mu Jeliko na iyetwa aye, naanu no kupula, Batimeya omukumbeli no sibofu omwana Timeya, yo ikalile kunyonga no ndila. **47** Mi cwale abana kuyupa nji Jesu no Nazaleta, sebeli otangisa okukuwa nji, “Jesu, wene omwana Dabida, oni yupele amakeke.” **48** Mi aanu no kukupula sebeli amwayuta nji aondoke, kono sebeli okuwa onene nji, “Wene omwana Dabida oni yupele amakeke!” **49** Cwale Jesu sebeli oimana ni kwamba nji, “Mu mwisane.” Sebeli aisana esibofu nji, “O koongote, oimane, kame akwisana.” **50** Yonyene sebeli oyumba olwambi aye, ni kwimana ni makondo, mi sebeli oiya kwa Jesu. **51** Cwale Jesu sebeli omwambela nji, “Siikene osinga nji niku tendele?” Esibofu sebeli sitambula nji, “Molyange, ni biwe okumona.” **52** Cwale Jesu sebeli wamba kwa yonyene nji, “Ote, etumelo yowe naiku balisa.” Ababo sebeli obiwa okumona, mi sebeli okoña Jesu mu mukwakwa.

11 Cwale Jesu na iyetwa aye aba anaku keela ku nyonga no Jelusalema, ku mindi no Betefage ni Beteni, ba Lilundu lya Olibe, Jesu sebeli otuma aiyetwa aye ayiili, **2** ni kwaambela nji, “Mute mu mundi oli balubala lwenu, mi ababo musiingena feela mu mundi omo mba muwana akambongolo kanungilwe, aka kakasiikaliwa kale omunu,

mukanungutule mu kalite kuno. **3** Nji omunu kame sa
 miibangute nji, likene aba mutenda ngesi? Mwambe nji,
 ‘Ombumu kame akasaela mi kame tukausa abano.” **4**
 Mi sebeli ata, nuukawana akambongolo akanungilwe
 ku mwelo mu ndila, mi sebeli akanungutula. **5** Cwale
 awo ana kwimananga oko sebeli amba kwa onyene nji,
 “likene mutenda, aba munungutula akambongolo?” **6**
 Mi awo sebeli aambela eyo Jesu ana kwaambela, mi
 sebeli aapumenena okuta. **7** Cwale aiyetwa sebeli alita
 akambongolo kwa Jesu, ni kubekabo eikumango yoo
 beulu no kambongolo, mi Jesu sebeli oikalabo. **8** Mi aanu
 no kupula sebeli ayala eikumango yoo mu ndila, anjili
 sebeli ayala amamuna no mitayi no itondo ana kutema
 mu matema. **9** Mi awo ana kwendanga ku lubala naawo
 ana kwendanga munyima kame ana kukuwelezanga
 nji, “Hosana! Kulumbekwe woyo okeyile mu litina lya
 Mbumu! **10** Kulumbekwe omubuso wa Sitetu Dabida owo
 okeyile! Hossana mu wilu naku wilu!” **11** Jesu abana
 ingena mu Jelusalema, sebeli ota mu Ndoo ya Nyambe, mi
 abana kumana okumonamo einu yonje, abana kumona
 nji kwaika kale, sebeli ota mu Beteniya na iyetwa aye
 likumi na yiili. **12** Eliywaa linjili, abo Jesu na iyetwa
 aye akatundelele ku Beteni, sebeli oyomba. **13** Jesu yo
 sili aba no kuleba sebeli omona esitondo no mukuyu,
 sebeli otako okamona nji nakubekiwa esino kulya, mi
 kasikuwanako esinjili kono konji amamuna feela aliko,
 kakuli kayasi kukukwana enako no mukuyu. **14** Cwale
 Jesu sebeli waambela esitondo nji, “Kuulwe omunu solya
 kame ku mbuya yowe.” Na iyetwa aye ayupetete eyi

aamba. (aiōn g165) **15** Cwale aba ana kukeela mu Jelusalema, Jesu sebeli oingena mu Ndoo ya Nyambe ni kutangisa okucita asikuulisa naa asikuula, ni kukwisa etitafule no asikucinca amali ni ipula no asikuulisa otunkwilimba, **16** mi Jesu kasiku pumenena omunu yonje okubita mu Ndoo ya Nyambe yoshimbile esinu. **17** Cwale Jesu sebeli waaityeta ni kwaambela nji, “Kaku siñoliwa nji, ‘Endoo yange kame saisaniwe nji ndoo no milapelo no aanu onje? Kono aanyi namwifutula amakundamo no ambuyi.” **18** Cwale apulisita akulu na iyeti no mulawo abana kuyupa eyi, sebeli asaela omo sa ibaele Jesu, kono kame anaku mucila kakuli kame kuna kwikala aanu no kupula ana kukomoka etuto yaye. **19** Cwale aba kuna kwiika, Jesu na iyetwa aye sebeli atunda mu muleneñi. **20** Eliywaa lina kutatamako amasiku alemine okwenda, sebeli amona esitondo no mukuyu esikukutile sonje kutangisa ku mamuna okutwala niku mibisi yaso. **21** Cwale Pitolosi sebeli opuluka eyi ina kutendahala ni kumwambela Jesu nji, “Omone, Mwiyeti, esitondo ona kukuta nasi kukuta.” **22** Cwale Jesu sebeli waatambula nji, “Mu pumene kwa Nyambe. **23** Niti luli kame ni mwiambela nji, woyo yonje so ambela elindu eli nji, ‘Otunde aba okaku kondele mu liwate,’ mi kame atenda yokashungula mu mucima waye, kono kame apumena nji eyi aamba kame itwesa okutendahala, mba itendahala kwa yonyene. **24** Cwalehe kame ni myambela nji, “Einu yonje sa mukumbele mu tapelo, mupumene nji namwibiwi mi mbaitende yenu.” **25** Mi aba mwimana okulapela, mu lemene oweli akwenu anami foseze nji kwaali, nji cwale sitenu na kuwilu

atwese okumi lenena emibonda yenu naanyi.” [26 Kono cwale aba kamwa lemene, Siteni na kuwila katamba okumi lemene emibonda yenu.] 27 Cwale sebeli aukela kame ku Jelusalema, Jesu yoenda mu Ndoo ya Nyambe, apilisita akulu na iyeti no mulawo na kulu sebeli aiya kwa yonyene, 28 mi sebeli aibanguta Jesu nji, “Otwambele amaata otenda nawo einu eyi? Anyine ona kubi amaata awo nji otende eyo?” 29 Jesu sebeli waatambula nji, “Kame sa nimiibanguta epuzo, nji kame sa muni tambule, ni mene mbani mitalusete amaata ni tenda nawo einu. 30 Ekolobezo ya Jowani kame ina kutunda kwa Nyambe nji ku munu? Muni tambule.” 31 Sebeli atangisa oukukananisa onyene nji, “Abasa twambe nji kame itunda kwa Nyambe,’ yonyene kame saambe nji, ‘Iikene, cwale, aba ka mwasiku pumena Jowani?’ 32 Kono aba sa twambe nji, ‘Kame ina kutunda kwaanu,’” abohe kame ana kucila aanu no kupula kakuli aanu kame anaku pumena nji Jowani neli munuhi wa Nyambe. 33 Cwale sebeli atambula Jesu nji, “Katu yii.” Cwale Jesu sebeli waambela nji, “Ni mene kani myambe amaata ni tendisa nawo einu.”

12 Cwale Jesu sebeli otateka okwamba kwa onyene mu tinguli nji, “Kame kuna kwikalanga omulume munjili woyo ona kukuna elitema lyaye, mi sebeli obeeka olukwakwa okutingulusa elitema lyonje, ni kutombola owina nji abeeke mo ewaine mane ni kuyakabo etawala mi sebeli olisiyela alimi nji alimangemo ni kuta omwendo waya mu naha indina. 2 Cwale enako aba ina kukwana no kukutula, sebeli otumako omubeleki waye kwa limi nji akashimbe ku timbuya na mu litema. 3 Mi sebeli

amu shimba ni kumufula ni kumucita mane ni kumuusa
youlwile esi ana kushimba. **4** Kame sebeli otumako
omubeleki mundina mi ni yonyene sebeli aka mulemeka
mu mutwi, ni kumwenisa onene. **5** Cwsale sebeli otumako
omunjiili kame, cwale woyo sebeli akamwibaa. Kame
sebeli otumako ano kupula anjili sebeli akafuliwako
anjili okwibaiwa. **6** Ku mamananeno sebeli omutumako
mwanaye ana kusinga onene ni kwamba nji, ‘Uyu mbaka
mukuteke kakuli ni mwanange.’ **7** Kono alimi sebeli
akwaambela mukaci koo nji, ‘Uyu yoshwana okeile muya
yo mwanaye omunya litema, twendenyi tu mwibae cwale
nji oufumu waye utende wetu!’ **8** Cwale sebeli amulema
ni kumwibaa ni kuyumbela esitupu saye kundee no
litema no beine. **9** Cwale Jesu sebeli waibanguta nji,
“likene satende omunya litema? Mba iyi mukwiibaa alimi
awo ni kubeeka elitema mu maata no anjili. **10** Kana
kamwa sibala Eliñolo eli? “Eliwee ana kukana ayaki nali
futuka okutenda eli no tuso onene ku mawee onje? **11**
Uyu neli Mbumu woyo ona kutenda ngeeso, mi kome
ikomokisa mu miyo etu!” **12** Cwale sebeli aeteka nji
amununge, kono sebeli acila aanu, kakuli nakulimuka nji
kame amba eyi nguli okwa lwisa, cwale sebeli amusiya
nukutela. **13** Cwale sebeli atuma kwa yonyene Afalisi
anjili ni kalulo injili no anu a Heloda nji aka muswase
mu etipuzo. **14** Mi sebeli aiya ni kwamba kwa yonyene
nji, “Mwiyeti, tulimukile nji kame wambanga eniti, mi
kaukwite etaba neyo aamba aanu, mi kukwite taba nomo
aikalele omunu, kono kame osimweta etato ya Nyambe
kwaanu. Kana naku pumenenwe okuteneka omutelo kwa

Sizale nji kakwa sipumenenwa? **15** Twaa teneke nji tulese kuteneka?” Kono Jesu mulibaka no kukuba koo, sebeli waatambula nji, “Iikene aba muneteka? Komu nilitele amali no muwayawaya nji nimonebo.” **16** Sebeli amulitela imweya, mi sebeli waibanguta nji, “Esifateho ni litina ilibo aba niyaa nyine?” Sebeli amutambula nji, “Ya Sizale.” **17** Cwale Jesu sebeli wamba kwa onyene nji, “Mube Sizale ya Sizale, ni kwa Nyambe ya Nyambe” Cwale sebeli akomoka onene okutambula kwaye. **18** Cwale Asaduki sebeli aiya kwa yonyene amba nji omunu abaafa kakwisa okwinguka, mi sebeli aiya kwa yonyene ni kumwibanguta nji, **19** “Omwiyeti, Mushe nakutu ñolela okwamba nji, Mukulowe abaafa mi kame asiya mukataye yokakwite omwana, minaye simba mukulwaye no mulume akwate woyo mukataye nji aleyeleko mukulwaye simba minaye aana.’ **20** Nakukwikalanga andumbana no kukwana mutanu na yiili, omweeli sebeli okwata mukataye, mi cwale abana kufa kasikusiya omwana, **21** cwale ondundamweli sebeli okwata woyo mukati mi niyonyene sebeli ofa oku nambulwa omwana, mi sebeli kutendahala ngeeso nikwa woyo no waatu. **22** Mi onje mutanu na yiili naku mukwata kono sebeli afa oku nambulwa aana, mane kumamaneneno ni mukati sebeli ofa. **23** Cwale abo abasa inguke onje, anyine so tenda omunya mukati? Kakuli onje mutanu na yiili naku mukwatanga.” **24** Jesu sebeli waibanguta nji, “Kamu limukile nji namufoso? Kakuli kamuyii amañolo ni maata a Nyambe. **25** Abo cwale ano kufa abasa inguke kakutamba kwikala okukwata simba okukwalwa kono mbafeke kanyi amangeloi mu liwilu. **26**

Cwale kweyi no kwingulwa kwafu, kamwa sibala mu buka ya Mushe, mu mubamba ou wamba eyino siputa, omo ana kwambelela Nyambe kwa yonyene nji, “Time Nyambe wa Abulahama Nyambe wa Isaka mane ni Nyambe wa Jakobo.’ 27 Kasa Nyambe wawo no kufa kono Nyambe wawo asikuyoya. Na mufoso!” 28 Cwale omunjili no aiyeti no mulawo na kwikalako abaana kukananisanga. Mi nakumona nji Jesu naatambula wino, ababo sebeli oiya kwa yonyene ni kumwibanguta nji, “Ibine etaelo inene ku titaelo tonje?” 29 Jesu sebeli otambula nji, Etaelo inene ino, “Oyupe, weene Isilaele! Ombumu Nyambe wetu ni mumweya. 30 Osiinge Ombumu Nyambe ni mucima wowe wonje, ni mooyo wowe wonje, ni tingana towe mane ni maata owe onje.’ 31 Eyi no wiili ino, ‘Osiingi woyo oyakile naye kanyi omo okusingela weenyene.’ Kakwisa etaelo inene okubita eti.” 32 Cwale omwiyeti no mulawo sebeli wambela Jesu nji, “Kame wamba eniti, Mwiyeti! nwamba eniti aba wamba nji ni mumweya mi niyonyene feela kakwisa mundina. 33 Mi muku musinga onene ni mucima wowe wonje, mane muku yupisisa kowe konje ni maata onje, ni kusinga omukowe kanyi omo okusingela weenyene, ni yautokwa onene okubita etinubu no kuciña ni itabelo.” 34 Cwale Jesu abaana mona nji natambula mukushanganma, sebeli wamba kwa yonyene nji, “Kauli oku no kuleba ni mubuso wa Nyambe.” Mi munyima no eyo, kakwisa woyo no kuba okumwibanguta epuzo yonje. 35 Cwale abo Jesu abana iyetanga mu Ndoo ya Nyambe, sebeli wibanguta nji, “Cwale ngasibine aiyeti no mulawo aba amba nji Kilesite ni mwanaa Dabida?

36 Dabida yonyene yokame ona kwamba ni Mebo No Kukena nji, ‘Ombumu naamba kwa mbumu wange nji, Oikale ku lyoko lyange no silyo, konji aba sani beeke esiila senu ku nji no makondo enu.’ **37** Dabida yonyene luli kame amwisananga nji Mbumu, cwale Kilesite ngasibine satende mwanaye Dabida?” Mi aanu no kupula kame ana kumuyupa wino. **38** Cwale mukusimweta kwaye sebeli wamba nji, “Mumamele eyi no aiyeti no mulawo, ao asinga okuta mu tindila ni tinyambi no kuleba, mane ni kubiwa elikute mu ibaka no misika, **39** ni kwikala ba ipula no kuwaba mu tindoo no milapelo mane ni ibaka no kuwaba ba nako no mikiti, **40** aa kame alyela etimbakati einu yoo mulibaka no kwatendela etitapelo no kuleba. Mba tambula ekoto yoo inene. **41** Cwale sebeli okaikalela abeebi ni sibaka no tinubu okumona omo ana kubeekelanga amali aanu mu siwana no tinubu. Afumi no kupula alemine okuyumbelanga amali no kupula mu iwana. **42** Mi cwale ombakati no kusheba ni yonyene sebeli oiya, ni kuyumbela mo otupene twiili no muwayawaya. **43** Cwale Jesu sebeli oisana aiyetwa aye ni kwamba kwa onyene nji, “Niti luli kame nimyambela nji, uyu mbakati no kusheba na beeke okubita onje alemine okubeeka amali mu siwana no tinubu. **44** Kakuli anjili kame atundisa abo bali esinjili, kono woyo yonyene kame ana tundisa abo kuulwile, kame nabi abo ayoyela omooyo waye wonje.”

13 Cwale Jesu abana kutunda mu Ndoo ya Nyambe, omunjili no aiyetwa aye sebeli wamba nji, “Mwiyeti! Komone, ouwa no mawee ni miyako eyi!” **2** Mi Jesu

sebeli omutambula nji, “Wimwine emiyako inene? Kwa onyene kakwisa eliwee lyulwile okulema ba liwee elinjili, elisa lisiwe okutwisetwa banji.” **3** Cwale Jesu yoikalile ba lilundu no itondo no olibe, amabapa ni ndoo ya Nyambe, Pitolosi, Jacobo, Jowani ni Adiliyasi sebeli aiya kwa yonyene ku mukunda ni kumwibanguta nji, **4** “Otwambele, kamwaka saika monahalele eyo,” mi kame otwambele eisupo saitendahale okutumonisa nji enako yakeela kale nji okutwa iiye einu yonje?” **5** Cwale Jesu sebeli otangisa okwaambela nji, “Mutokomele nji omunu alese okumyoonga. **6** Aanu no kupula kame saiye mu litina lyange, aambe nji, Time Kilesite! mi kame saonge aanu no kupula. **7** Mi cwale aba samuyupe emilumo no tindwaa abeebi, ni liñusa no tindwaa kule, mule kucila, kame ifanena yonje okumonahala, kono kakutalusa nji amamaneno aawo. **8** Kakuli esicaba sinjili mbasi lwisi esinjili, mi omubuso munjili olwise omunjili, ezikinyeho mba imoniwa mu litunga, mu mabaka no kupula, ni lukupwe ngeeso, eyo kame saitende feela kanyi amatatekelo no mayando. **9** “Kono anyi mutone. Kakuli kame samunungiwe ni kutwaliwa ku tikuta, niku mifula mu ndoo no milapelo, kame samutwaliwe balubala no abusisi na Mbumu mulibaka lyange mukatende etipaki tange kwa onyene. **10** Kono eliywi no kuwaba kame lifanena okukutaziwa kwaanu onje. **11** Mi cwale aba samileme ni kumitwala ku kuta mulese kubilaela neyo samwambe, kono mwaambe eyi samubiwe okwamba mu nako eyo. Kakuli kasa anyi asambe, kono ni Mebo No Kukena. **12** Mandaye munu kame sabeteke mandaye nji

aibaiwe. Sitaye munu atende ngeeso kwa mwanaye. Aana kame safutukele asitoo ni kwaaijaa. **13** Omunu yonje kame samitimbe mulibaka no litina lyange. Kono woyo sotundamena okutwala ku mamananeno mba yoyisiwa. **14** Kono cwale abasa mumone ouyi ou usilafaza nji kame oli aba no kwafanena, (omubali ayupisise) abohe aali mu Jundeya, aitukele ku malundu. **15** Woyo oli ba situwa no ndoo yaye alese okutundabo nji aingene mu ndoo ashimbemo simba sinu simweya. **16** Mi kame woyo oli mu litema alese okuuka ku mudi nji akashimbe omukanjo waye. **17** Kono oumayi kame sawikale kwakati awo sawaniketwe akushimbile ni kuyamwisa otumbututu. **18** Mulapele kwa Nyambe nji einu eyi ilese okutendahala omubebo. **19** Kakuli omo mu maywa awo eñalelwa kame sainenebe. Okutunda ku matatekelo elitunga abana kulyuumba Nyambe, okulita bano, kakusi moniwa eñalelwa inene ngeeso, mane ni ku lubala kaitamba kumonwa. **20** Mi kwaulu Ombumu apatule kumaywaa awo kambe kakwisa omunu yonje soka yoyisiwa, kono mulibaka no aketwa, awo ana kuketa, napatula ku maywaa. **21** “Nji cwale omunu kame amyambela nji, Komumone, Kilesite uno yokame kuno simba nji komumone uya yokame mulese okupumena.” **22** Asi Kilesite no mapwa na nuhi no mapwa mbaku monahaza, ni kutenda etiponiso ni timakazo nji kame kutwesahala naawo ana isaniwa. **23** Kono mutokomele, kame nina kumilemusa eyambo eyo yonge ba weli. **24** Kono mu maywaa awo, eñalelwa aba saibwe, eliywaa kame sa liilole, okweti kame sakwangwe okulita eliseli. **25** Etitungweti mbatikwi kuwilu, mi

amaata naku wilu mba nyanganya. **26** Mi cwale kame samumone Omwana no munu yo keile mu makumbi ni maata no kuneneba ni kanya inene. **27** Cwale kame satume amangeloi aye, mu maneku anee no litunga okuunganya aanu anakete, okutangisa kumatatekelo no litunga okuta ku mamananeno no liwilu. **28** Mukwiyete mu nguli no sitondo no mukuyu. Emitai yaso aba itangisa okotoba ni kushoshela amamuna mulimukenji esilimwe kame sili beebi. **29** Cwale naanyi ngeeso aba samumone eyambo eyo, sebeli itendahala mulimukenji Omwana no munu sebeli oli beebi ni kwiiya. **30** Niti luli kame ni myambelanji, olusika olu kalutamba kubwa einu eyi ekayasi tandahala kale. **31** Elitunga ni liwilu mba ibu kono amaywi ange katamba okubwa. **32** “Kono kakwisa omunu olimukile eliywaa simba enako eyo aba saiye simba Amangeloi naku wilu simba Omwana, konji Sitange yolimukile yomboci. **33** Mutone, mutatelele mi mulapele, kakuli kamu limukile enako aba saitendahale. **34** Kame kukufekile kanyi omunu oli mu mwendo okusiya endoo yaye okuta ku ndina ni kusiya abika aye omunjili ni mujili kame abiwa omusebezi waye, mi ni woyo osikutatelela ba mweelo kame alaelelwanji atatelele. **35** Cwale mutatelele, kakuli kamu limukile enako eyo sakauke omunya ndoo, kana ni mangolwaa, simba bakaci no usiku, simba ba mikombwe aba saikuwe,nji enako no masiku. **36** Cwalenji kame saiye mu sipundumukela alese kumiwana musi langanine. **37** Mi esi ni myambela, kame ni sambela naanu onje menenji mutatelele!”

14 Aba kunaku siyala amaywaa ayiili nji aingene mu mukiti no Paseka ni kulya kuliñende nambulwa omumena. Apulisita akulu na iyeti no mulawo ku mukunda sebeli saela omukwa no kulema Jesu nji amununge ni ku mwibaa. **2** Sebeli amba nji, “Katufanene okumulema bano ba mukiti kakuli aanu mbatende emifili-fili ni kutufutukela.” **3** Cwale Jesu yoli ku Beteniya mu ndoo ya Simoni osi mbingwa. Cwale Jesu yoikalile ku tafule, sebeli kwiiya omukati yoshimbile amaati no kunuka wino auliwa ba teko inene aisaniwa nadi. Sebeli ofukula ni kwitela amaati awo ku mutwi wa Jesu. **4** Kono aanu anjili ana kwikala omo ni Jesu sebeli atina nukwambisa mukati koo nji, “Iikene amaati aa aba asinyiwa ngeesi? **5** Kakuli kambe amaati aa naulisiwa amali no kubitelela emyanda yaatu ni kwaaba kwaanu no kusheba.” Mi sebeli atongoka onene kwa yonyene. **6** Kono cwale Jesu sebeli waambela nji, “Komumu siye yomboci, iikene mumushupela? Uyu mukati kame ana tende wino kwa mene. **7** Mba mwikala naanu no kusheba enako yonje, mi abo musingela bonje mba mwatusu. Kono kamutamba okwikalanga ni mene enako yonje. **8** Uyu mukati natende eyi ana twese, na niwaa amaati no kunuka wino ba lutu lwange okululukisa mulibaka no kepelo yange. **9** Mi niti luli kame nimyambela nji, konje oko sakaiyetiwe amaywi no kuwaba mu litunga lyonje, eyi ana tende uyu mukati mba yambiwa mukumu puluka. **10** Cwale Judasi Isakalyota omunjili no aiyetwa aye no kukwana elikumi na yiili, sebeli ota kwa kulu no apulisita nji abeteke Jesu kwa onyene. **11** Mi cwale abana kuyupa

eyo sebeli awabelelwa onene ni kumusepisa okumuba amali. Cwale Judasi sebeli osaela omukwa no kubeteka Jesu. **12** Cwale ba liywaa no matatekelo no mukiti no liñende nambulwa omumena, abo abana kwibaa emikoko no kulya ba mukiti no paseka, cwale aiyetwa aye sebeli amwibanguta nji, “Kubine osinga nji tukaku lukisete nji ukalyeleko omulalelo no Paseka?” **13** Cwale Jesu sebeli otuma aiyetwa aye ayiili ni kwaambela nji, “Mute mu tolopo, mi mba muwana omulume yo shimbile esindunga no meyi mi mumukoñe, **14** ku ndoo sakaingene, cwale mwambele omunya ndoo nji, “Omwiyeti naamba nji, kubine oli omusiyo wange oko sani lyele epaseka na iyetwa ange?” **15** Cwale mba mimonisa omusiyo naku wilu omunene ona lukisiwa wino, omo mosa mukalukise einu yetu yonje.” **16** Cwale aiyetwa sebeli ata mu tolopo, mi sebeli awana einu yonje kanyi omo ana kwaambelela Jesu, mi sebeli alukisa eino kulya ba paseka. **17** Cwale aba kuna kutenda amangolwaa, Jesu sebeli oiya na iyetwa no kukwana elikumi na yiili. **18** Mi abaana lyaanga ba tafule, Jesu sebeli wamba nji, “Niti luli kame nimyambela nji, mumweya mukaci kenu mbani beteke mi kame nilya naye bamweya.” **19** Aiyetwa sebeli aena, ni kutateka oku mwibanguta omunjili ni munjili nji, “Kana meene?” **20** Jesu sebeli waatambula nji, “Mbatende mumweya kwanyi no kukwana likumi na yiili, mi kame lemine okubeeka eliñende lyaye mu siwana simweya ni mene. **21** Omwana no munu mbafu kanyi omoku ñolelwe eyaye, kono oumayi ni wa woyo sobeteka Omwana no Munu! Ouwa kambe woyo mulume kasi kuleiwa.” **22** Cwale

alemine okulya ngeseo, Jesu sebeli oshimba esinkwa ni kulapela etapelo no oukutumela, ni kusipatola ni kuba aiyetwa aye, ni kwaambela nji, “Mushimbe, olu nilutu lwange.” **23** Kame Jesu sebeli oshimba ekomoki mi cwale abana mana oukutumela ni kwaaba mi sebeli anwa onje. **24** Cwale Jesu sebeli waambela nji, “Ou ni unyinga wange no ulikani no ubya, ona itekelwe ano kupula. **25** Niti luli kame ni myambela nji, si tamba okunwa kame ku waine konji elyo liywaa aba sani kanwe kame eyi no ubya mu mubuso wa Nyambe.” **26** Cwale sebeli aimba olusimo ni kuta ku lilundu no itondo no Olibe. **27** Cwale Jesu sebeli wamba kwa onyene nji, “Moonje mba muni shotoka okuta oku no kuleba, kakuli kame kuñolilwe nji, ‘Kame sani ibae omulisani mi emikoko yaye yonje mba ihasana.’ **28** Kono cwale munyima no kwinguka kwange, mbanimi ende ku lubala okuta ku Galileya” **29** Cwale Pitolosi sebeli wamba nji, “Simba nji onje mbaku siiyi oukutela, mene nyaa sitamba kuku siya.” **30** Mi Jesu sebeli wambela Pitolosi nji, “Niti luli kame nikwambela, balelo ouno usiku mbuni latula twaatu emikombwe ekayasilila kale twiili.” **31** Kono Pitolosi sebeli wamba okongota nji, “Simba okufa ni wene, sitamba kuku latula!” Cwale na kwaye aiyetwa onje sebeli aamba yongeso. **32** Cwale sebeli ata ku sibaka siisaniwa Gesemani, mi Jesu sebeli wambela aiyetwa aye nji, “Kamwikale bano aba nisilapela.” **33** Cwale Jesu sebeli oshimba Pitolosi, Jakobo ni Jowani, sebeli otangisa oukushonda nuukukalelwa, **34** mi sebeli waambela nji, Omooyo yange kame wenine onene, okutwala balufu lwange, mwikale abano mi mutone.” **35** Mi sebeli waasiya

okusheteta oku no kuleba mbicani, ni kukwela banji ni kulapela nji, nji kame kutwesahala eyi nako no mayando kambe ilese okwiiya kwa mene. **36** Cwale Jesu sebeli olapela nji, “Abba,” Okutalusa nji, “Sitange! Einu yonje kame itwesahala kwa wene, otundise ekomoki eyi kwa mene, kulese kutendiwa esi singwa kwa mene, kono esi osinga wene.” **37** Cwale sebeli ouka kwa iyetwa aye ni kwawana alanganine, sebeli wambela Pitolosi nji, “Simoni, kame mulanganine? Kamutwese okutona simba ba hola imweya? **38** Komutone, mi mulapele nji mulese kwingena mu miliko kakuli Emebo kame isinga kono enyama kame ifokola.” **39** Cwale kame sebeli ouka oka lapela, okaamba amaywi akufekile. **40** Cwale sebeli ouka kame ni kwawana alanganine, kakuli amiyo oo neli ano kulema onene mi kasi kulimuka neyi noku mutambula. **41** Kame sebeli oiya akano waatu, ni kwaibanguta nji, “Musilanganine nuuku katulusa? Nakubu, enako yakeela kale. Omwana no Munu wabekiwa kale mu maoko no asikutenda ouyi. **42** Mwinguke, twendenyi, mwalikete, osikunibeteka sebeli oli beebi!” **43** Cwale ababo Jesu yosamba, Judasi omunjili kwawo no kukwana elikumi na yiili sebeli okeela. Kame ana kwiya naanu no kupula ashimbile emikwale ni milamu, ana kutumiwa kwa kulu no apulisita, aiyeti no mulawo ni kwa kulu no aanu. **44** Cwale omubeteki sebeli oba aanu esisupo, no kwamba nji, “Woyo sani tubete yokame omulume musaela. Mumuleme ni kumushimba wino nji alese kushotoka.” **45** Mi cwale Judasi abana kukeela, sebeli osheteta kwa Jesu ababo ni kwamba nji, “Mwiyeti!” Niku mutubeta. **46** Cwale

alume sebeli alema Jesu niku mununga. **47** Kono omunjili kwawo ana kwimananga ku manyonga sebeli oshomona omukwale waye ni kupatula omunjili omubika no mu Pulisita mukulu elitwi. **48** Cwale Jesu sebeli waambela nji, “Kame muneeyi ni mikwale ni milamu muku nilema kanyi mbili mbuyi? **49** Etinako tonje nani kwikalanga nanyi okwiyeta mu ndoo ya Nyambe kono kamwa sikuninunga. Kono amañolo kame afanene okwiyatetetwa.” **50** Cwale aiyetwa aye sebeli ashotoka niku musiya. **51** Cwale kame kuna kwikalanga ondumbana onaku koñanga Jesu, yoku mangile feela olwambi ba lutu lwaye. Ni yonyene sebeli amushimba, **52** kono sebeli oshotoka yoli njeshe ni kusiya olwambi lwaye. **53** Cwale Jesu sebeli otwaliwa ku ndoo no pulisita mukulu ni kwa pulisita ni kwakulu mane ni kwa iyeti no mulawo oko ana kuunganena. **54** Mi Pitolosi sebeli okoña Jesu munyima akatile mu lilapa no kuta no mupulisita mukulu, mi sebeli okaikala na tateleli yoyota omulilo. **55** Cwale apulisita akulu bamweya ni manduna no kuta no Majuda sebeli aibanguta Jesu nji awane omubonda owo sa twese okumwibaela, kono sebeli akwangwa. **56** Cwale aanu no kupula sebeli aamba eyi no mapwa nji amuwanenebo omubonda, kono oupaki woo neli wa mapwa. **57** Cwale anjili sebeli aimana niku munungelela oupaki no mapwa nji, **58** “Natu kumuyupa yo amba nji, ‘Kame nitwesa okushandaula endoo ya Nyambe eyi ina kuyakiwa kwaanu, mi munyima no maywaa aatu mbani twese okuyaka indina eyo kaitamba kuyakiwa kwaanu.” **59** Kono simba abana kwamba ngeeso, oupaki woo kawasiku lumelelana. **60** Cwale omupulisita mukulu

sebeli oimana ni kwibanguta Jesu nji, “Kakwisa eso otwesa okutambula eyo aamba aanu kwa wene?” **61** Kono Jesu sebeli wondoka feela, kasi kutambula esinjili. Mi kame apulisita akulu sebeli amwibanguta nji, “Yawene Kilesite omwana Nyambe ona fuyaulwa?” **62** Cwale Jesu sebeli otambula nji, “Yamene, mi mba mumono Omwana no munu yo ikalile ku lyoko no silyo no maata mi yo keile mu makumbi no liwilu.” **63** Cwale omupulisita no mukulu sebeli okaola eikumango yaye ni kwamba nji, “Iikene eyo tuisaelela oupaki kame! **64** Namuku yupele enyefulo yaye. Cwale anyi iikene munahana bo?” Mi cwale onje sebeli amwatula nji kame afanena okufa. **65** Cwale anjili sebeli atateka okumu sibwela amate, okumununga olwambi ba miyo, kumufula tiñindi mame ni kumwambela nji onuhe kwaaci Kilesite anyine ona kufulu mane na tateleli nonyene sebeli amubakula etimaka. **66** Cwale Pitolsi yoli mu lilapa, omunjili no abika no mukatana no mupulisita mukulu sebeli oiya. **67** Mi abana kumona Pitolsi yoyota omulilo, sebeli omwaliketa ni kumwambela nji, “Ni wene kame ona kwikalanga ni Jesu no Nazaleta.” **68** Kono Pitolsi sebeli okana ni kwamba nji, “Silimukile mane ni kuyupisisa eyi wamba,” mi sebeli otunda okaimana ku mwelo [ababo omukombwe sebeli olila.] **69** Cwale omubika sebeli omumona mi sebeli wamba kame kwawo ana kwimananga naye nji, “Ni uyu omulume ni mumweya waawo ana kwikalanga ni Jesu.” **70** Kono kame Pitolsi sebeli okana, Mi munyima kame kwawo ana kwimananga sebeli aambela Pitolsi nji, “Niti luli ni wene, kame uli mumweya woo kakuli kame oli Omugalileya.” **71**

Kono Pitolosi sebeli otateka okweeta ni kwamba nji, “Uyu mulume mwaamba, mene simuyii.” **72** Mi ababo omukombwe sebeli olila aka no wiili. Pitolosi sebeli opuluka eyo anaku mwambela Jesu nji, “Omukombwe owakasilila kale twiili mbunikana twaatu.” Mi sebeli waliketa banji ni kulila onene.

15 Cwale amasikusiku, akulu no apulisita, na kulu na iyeti no mulawo na sikuta onje sebeli anahana emihupulo, mi sebeli anunga Jesu ni ku mu twala kwa Pilato. **2** Cwale Pilato sebeli oibanguta Jesu nji, “Ninji yawene Ombumu no Majuda?” Jesu sebeli omutambula nji, “Kame wamba.” **3** Cwale akulu no apulisita kame ana ku mununga einu no kupula. **4** Mi Pilato sebeli oibanguta Jesu kame nji, “Ku kwite ekalabo no kutambula? Komone, kame akununga eyambo no kupula!” **5** Kono Jesu kasi ku tambula, cwale Pilato sebeli okomoka. **6** Cwale ba nako no mukiti Pilato kame anakwa lukulwelanga omupantinti woyo ana kukumbelanga aanu nji alukululwe. **7** Mi kwawo ana kunungiwa mu tolongo naku kwikala omulume no litina lya Balabasi ona ku lemiwa mu mubonda no kwibaa omunu ba mufilifili no kufutukela omubuso no naha. **8** Cwale aanu no kupula sebeli aiya niku tangisa okukumbela Pilato nji atendele kanyi omo ana kwatendelanga mu maywaa onje. **9** Cwale Pilato sebeli waaibanguta nji, “Kame mu singa nji ni milukulwele Ombumu no Majuda?” **10** Pilato kame ana ku limbulula apulisita no akulu nji aba ana kumu litele Jesu, neli feela omuna. **11** Kono apulisita akulu sebeli asusuweza aanu nji akumbele Pilato okwa lukulwela Balabasi. **12** Mi Pilato kame sebeli waibanguta

nji, “Cwale ngasibine sani tende, ni woyo mwamba nji ni Mbumu no Majuda?” **13** Cwale aanu sebeli akuweleza nji, “Angongotelwe!” **14** Cwale Pilato sebeli waaibanguta nji, “Siikene ana foso?” Kono sebeli akuweleza onene nji, “Angongotelwe!” **15** Cwale Pilato mu kusinga oku wabelisa aanu no kupula, sebeli waalukulwela Balabasi, Jesu sebeli oshapiwa, ni kumuba kwa onyene nji aka mungongotele. **16** Cwale amasole sebeli atwala Jesu mukaci no Kuta no muleneñi no mubusisi, mi sebeli oisana esitopa sonje no amasole. **17** Cwale Jesu sebeli amufuka omukanjo no mucaa, ni ku mutingela eñata no myunguya ni kumufuka ku mutwi. **18** Mi sebeli atangisa kumukeeta muku musheka aamba nji, “Yoosho Ombumu no Majuda!” **19** Cwale Jesu sebeli amufula olutaka ku mutwi ni ku musibwela amate ni kumu kubamena ni ku musheka. **20** Mi cwale aba ana kumana oku mushubaula ngeeso, sebeli amufukula olwambi no mucaa ni ku mu fuka eikumango yaye, cwale sebeli amutwala oka mu ngongotela. **21** Cwale sebeli akandimeka omulume omunjili woyo ana kukubitelanga okutunda ku matema mi woyo neli Simoni Omusailini, sitoo Alekizanda ni Lufusi oku shimba esifapano sa Jesu. **22** Mi sebeli atwala Jesu ku sibaka sina kwisaniwa Gologota, okutalusa nji esibaka no Katendele. **23** Cwale Jesu sebeli amu litela ebeine ina kuwanekiwa ni Mila nji anwe, kono kasi kuinwa. **24** Mi sebeli amu ngongotela, nuuku tabela eikumango yaye muku shebuluka nji alimuke omunu ni munu eso sa shimbe. **25** Cwale neli ku ma 9 okuloko amasiku aba na kumu ngongotela. **26** Mi omubonda ana

kwatulelwa olufu kame una kuñoliwa ba liñolo eli lili beulu lyamba nji, “Ombumu no Majuda.” **27** Cwale Jesu sebeli ongongotelwa ni ikebenga yiili, simweya ku silyo esinjili kweli no simoo. **28** Nakwiyatetetwe amañolo awo aamba nji, “Kame ana baliwa na sikucola omulawo” **29** Cwale aanu ana kubitanga mu ndila sebeli akuweleza niku musheka, aanyunga emitwi yoo ni kwamba nji, “Aha! Kayawene otwesa okusinya endoo ya Nyambe ni kwiyaka mu maywaa aatu! **30** Okuyoyise mi otuluke ba sifapano! **31** Cwale akulu no apulisita sebeli amusheka ngeeso bamweya na iyeti no mulawo, aamba nji, “Kame anaku yoyisanga akwaye, kono yonyene katwese oukuyoyisa! **32** Mu lesele uyu Kilesite Ombumu no Isilaele, atuluke ba sifapano cwale, nji tumone mi tu pumene mwa yonyene! Naawo ayiili ana ku ngongotelwa naye sebeli amwaangola. **33** Cwale omunji eliywaa aba lina kukela bakaci no mutwi kuma 12 okuloko, sebeli kwiiya ouwi ona kufuka enaha yonje oku twala aba lina kusiuluka ba nako no 15 okuluko. **34** Cwale ba nako no 15 okuluko Jesu sebeli okuwa ni liywi linene nji, “Eloi, eloi lemasabakatani? Okutalusa nji, “Nyambe wange, Nyambe wange, iikene aba oni leselela?” **35** Cwale awo ana kwimananga ba nyonga aba na kuyupa ngeseo sebeli amba nji, “Muyupe kame aisana Eliya!” **36** Mi omunjili sebeli oituka oka cupwa esiponji mu fenega ni ku litela Jesu nji anwe, ni kwamba nji, “Cwale musiyenyi tumone nji Eliya mba iiyi ku mu tulula ba sifapano!” **37** Cwale Jesu sebeli okuwa ni liywi linene, mi sebeli obwelwa Emebo. **38** Cwale olwambi na mu Ndoo ya Nyambe sebeli lukauka bakaci oku tangisa ku wilu

okutwala kunji. **39** Mi cwale omutateleli no musole ona kwimana ba nyonga ya Jesu aba na kumona omo ana fele, sebeli wamba nji, “Niti luli omulume uyu neli Mwana Nyambel!” **40** Akati ana kwimana oku no kuleba okumona, abo omunjili neli Maliya Magadalena, Maliya inawaye Jakobo omwanuke ni Jose okubeeka Salome. **41** Mu Galileya ana kwikalanga Jesu, akati kame ana kumu koña ni kumu babalela. Nakati anjili ano kupula ana kumukoña oku tunda ku Jelusalema nonyene na kwikalako. **42** Cwale aba ina kukwana enako no mangolwaa neli eliywaa nou kutukiseta eliywaa no pumulo, **43** Josefa no Alimateya omunjili no Kuta no Majuda, woyo neli omunjili wawo ana kutatelelanga okwiiya no mubuso wa Nyambe, mu undume sebeli ota kwa Pilato okamu kumbela olutu lwa Jesu. **44** Pilato sebeli okomoka abana kuyupa nji Jesu wafa kale. Sebeli oisana omutateleli, ni ku mwibanguta nji Jesu wafa kale? **45** Cwale aba na kuyupa kwa mutateleli nji mo kwikalele, sebeli oba olutu ku mukulu no masole. **46** Cwale Josefa sebeli oula olwambi, niku pungelamo Jesu niku mubeeka mu libita no liwee no kuchakuliwa. Sebeli opindumunenabo eliwee ba mwelo no libita, **47** Maliya Magadalena ni Maliya inawaye Jose kame ana kumona omo ana kumu langeka Jesu.

16 Mi cwale elino pumulo aba lina kubwa, Maliya Magadalena ni Maliya inawaye Jacobo, ni Salome, sebeli a ula amaati no kunuka wino, nji akawae olutu lwa Jesu. **2** Cwale amasiku luli ba liywa no weli mu sunda, sebeli ata ku libita abo eliywaa aba linakupa. **3** Mi sebeli akwambota mukaci koo nji, “Anyine osokatu tundiseta eliwee ba

mwelo no libita?” 4 Kono aba ana kwaliketa, sebeli amona nji eliwee linene nali tundisiwabo ba libita. 5 Aba ana kwingena mu libita sebeli amona ondumbana yo kumangile olwambi no likena yoikalile ku silyo mi sebeli acila. 6 Mi sebeli waambela nji, “Mulese kucila, kame musaela Jesu no Nazaleta ona kungongotelwa. Na inguka! Kuno kasako. Mumone mu sibaka omo ana kumulangeka. 7 Kono mute, mukambele aiyetwa aye ni Pitolosi nji, ‘Kame akatile balubala lwenu okuta ku Galileya. Oko mbamu kamu mono kanyi omo ana ku myambelela.” 8 Mi sebeli anjanjata ni ku komoko, cwale akati sebeli a tundako mukucila ku libita. Kasi kwamba esinjili kwaanu, kakuli kame ana kucila onene. 9 (note: The most reliable and earliest manuscripts do not include Mark 16:9-20.) Cwale Jesu aba ana kwinguka amasikusiku ba liywaa elino weli mu sunda, sebeli okumonahaza oweli kwa Maliya Magadalena, woyo ana kucita kwa yonyene Emebo no kwiiba mutanu ni twiili. 10 Sebeli ota nukambela awo ana kwikalanga ni Jesu, kakuli kame ana kwikala mu maswabi ni ku lila. 11 Kono abana kuyupa nji Jesu nainguka mi naamu mono, kasi kupumena. 12 Okutunda abo Jesu sebeli okumonahaza mumu monahalelo mundina kame kwa yiili. Eyi kame ina kutendahala aenda enda mu naha. 13 Awo ayiili aba ana kuuka sebeli ambela akoo, kono kaasi kwaa pumena. 14 Cwale okutunda abo Jesu sebeli okumonahaza kwa iyetwa likumi ni mumweya, aali ba tafule alemine okulya, sebeli waanyaza mu kuulwa okupumena koo, ni ku micima yoo no koongola, kakuli kasi kupumena kwaawo ana kumumona munyima no kwinguka kwaafu. 15 Cwale Jesu

sebeli wamba kwa onyene nji, “Mute mu litunga lyonje mwiyele eliywi no kuwaba ku munu yonje. **16** Omunu yonje woyo so pumena ni ku kolobeziwa mba yoyisiwa, kono omunu yonje woyo sokana okupumena mba biwi omubonda. **17** Eyi eyisupo no timakazo eto sate nato awo apumena, kame sa cite amadimona mu litina lyange. Kame saambe mu tipuwo no ubya. **18** Kame saleme etinyoka ni maoko oo. Mi naba sanwe omulyashinji, kautamba okwalemeka. Kame sabeke amaoko kwasi kutoma mi aanu awo mbabala. **19** Cwale Jesu aba na kumana okwamba noo, sebeli oshimbelwa ku wilu, ni ku kekala ku lyooko no silyo lya Nyambe. **20** Cwale aiyetwa sebeli ata muku kutaza mu litunga lyonje, abo Mbumu yo sebeza noo mukoongoteteta eliñusa mu libaka no timakazo ana kutendanga.

Luka

1 Kanyi aka no kupula, Aanu no kupula naeteke okuñola etitaba no inu eyi inaku tendahala mukaci ketu. **2** Kanyi omo ana kutwambelela awo ana kwikalanga kumatatekelo ana kwimona mi aambi no liywi. **3** Kame imonahala wino kwa mene muku koña einu wino mu nako ina kubwa, okuñola eliywi kwa wene no kutompeha Teufilasi. **4** Nji cwale olimuke ouniti okukumanena ni inu ona kwambeliwa. **5** Mu tinako ta Heloda ombumu no Judeya, kame kuna kwikalanga omupulisita no litina lya Zakaliya, woyo noikalanga mu sikwata no mupulisita no Abija. Mukataye neli osilusika lwa Aloni, mi elitina lyaye neli Elizabeta. **6** Onje neli ano kuluka balubala lwa Nyambe, okuyoya oku nambulwa okunyazahala okukumanena ku titaelo tonje ni milawo ya Mbumu. **7** Kono kasi kwikalanga ni mwana kakuli Elizabeta neli muumba, mi onje naku kulubala. **8** Cwale yo sebeza kanyi mupulisata balubala lwa Nyambe abo esikwata saye esili ba nako no kusebeza. **9** Okukumanena ku sizo no upulisita, kame ana kuketiwa okwingena mu keleke ya Mbumu okaciña eisense. **10** Cwale aanu no kupula kame ana kulapelelanga bandee ba nako no kuciña einsense. **11** Ababo cwale sebeli kumonahala kwa yonyene elingeloi lya Nyambe, eli imanine ku silyo no aletale no insense. **12** Cwale Zakaliya kame ana kuziyeleha aba ana kumona elingeloi, sebeli okucila. **13** Kono elingeloi sebeli lyamba kwa yonyene nji, “Olese kucila Zakaliya! Kakuli etapelo yowe naiyupiwa, mi mukatowe Elizabeta mbaku leyele omwana no ndumbana mi mbomu tumbu elitina lya Jowani. **14** Mi mbu wabelelwa

nuukutumela mi ano kupula mba wabelelwe ba kuleiwa kwaye! **15** Kakuli mbatende woyo no kuneneba balubala lwa Mbumu. Mi katamba okunwa ewaine simba amalopu cwale mba iyala ni Mebo No Kukena simba okutunda mu lipumo lya inawaye. **16** Mi mba usu aanu no kupula no Isilaele kwa Mbumu Nyambe woo, **17** mi mbati balubala lwaye mu mebo ni maata a Eliya okuusa emicima no ashemi kwaana ni awo nambulwa okukoña okushangama no kuluka, oku baakanya aanu ana kulukisetwa kwa Mbumu.” **18** Zakaliya sebeli wamba ku lingeloi nji, “Ngasibine sani limuke eyi? Kakuli mene nakulubala kale ni mukatange nakulubala ku myaka.” **19** Elingeloi sebeli limutambula nji, “Time Gabiliyele woyo oimanine mu sibaka sa Nyambe mi kame nina tumiwa okwamba kwa wene mane nuukulitela amaywi no kuwaba. **20** Cwale komone, kame sondoke ni kuulwa okwamba okutwala ba liywaa elyo aba saiyele einu eyi. Kakuli kawasi pumena amaywi ange awo saiyatetetwe mu nako yawo.” **21** Cwale aanu sebeli atatelela Zakaliya ni kukomoka okuliyeha kwaye mu keleke. **22** Cwale aba ana kubanena bandee kasi kutwesa okwamba kwa onyene, mi sebeli anahana nji namono epono mu keleke. Zakaiya sebeli wamba noo mu kuyuleka yooli esimumu. **23** Cwale Zakaliya enako yaye no kusebeza aba ina kubwa, sebeli ota ku ndoo yaye. **24** Munyima no maywaa awo mukataye Elizabeta sebeli oimana mu mundi (oukushimba) mi sebeli okushweeka mu ndoo ba tikweti no kukwana titanu ni kwamba nji, **25** “Eyi yokame ana tende Nyambe kwa mene mu maywaa ona likete, okutundisa elikenyi lyange mukaci no aanu!”

26 Mukweti no utanu ni kamweya elingeloi Gabiliyele sebeli litumiwa okutunda kwa Nyambe okuta ku muleneñi wisaniwa nji Nazaleta. **27** Kwa mukatana no naluleya woyo ona kubeleziwa ku mulume oisaniwa Josefa, no lusika lwa Dabida. Woyo naluleya elitina lyaye neli Maliya. **28** Mi selbeli oiya kwa yonyene ni kwamba nji, “Olumele, wene no kufuyaulwa! Nyambe kame ali ni wene!” **29** Kono kame ana komokisiwa ku maywi aye ni kumakala kumukwa no kuketiwa kwaye. **30** Cwale Elingeloi sebeli lyamba kwa yonyene nji, “Olese kucila, Maliya, kakuli nuwana omuhau kwa Nyambe. **31** Cwale komone kame sokushimbe mu lipumo lyowe ni kuleya omwana no ndumbana, mi mbumu tumbu elitina lya Jesu. **32** Mba tende wuyu no kuneneba mi mba isaniwa Omwana a Nyambe OMWAMBAKANI onene mane Ombumu Nyambe mba mubi olubona lwa nyakulyaye Dabida, **33** mba busu endoo ya Jakobo okuta oku no kwaabwa mane ni mubuso waye no kwaabwa!” (aiōn g165) **34** Maliya sebeli oibanguta elingeloi nji, “Ngasibine saitendahale eyi kakuli mene silimukile omulume?” **35** Elingeloi sebeli lyamba kwa yonyene nji, “Emebo No Kukena mba iiyi kwa wene, mi amaata a Nyambe OMWAMBAKANI mba kufuku. Cwale abo omwana woyo soleiwa mba isaniwa nji wa kukena Omwana Nyambe. **36** Cwale komone, mwabowe Elizabeta mu nako yaye no ku kulubala naku shimbi omwana no ndumbana, mi okweti uno sebeli ou no utanu ni kamweya, woyo ona kutoiwa nji muumba. **37** Kakuli kwa Nyambe kakwisa esi sikwangwiwa” **38** Cwale Maliya sebeli wamba nji, “Komone, mene uno,

omubika wa Mbumu, “sitendiwe kwa mene okukumanena ni maywi owe.” Cwale elingeloi sebeli limusiya. **39** Mu maywaa awo Maliya sebeli okutukiseta okuta mu naha no malundu mu muleneñi no Judeya. **40** Cwale sebeli okaingena mu ndoo ya Zakaliya niku keeta Elizabeta. **41** Cwale Elizabeta aba ana kuyupa okukeetiwa kwa Maliya, omwana sebeli weenda mu lipumo. Mi Elizabeta sebeli oiyala Emebo No Kukena **42** mi sebeli okuweleza ni liywi no kuneneba nji, “Nufuyolwa mukaci no akati onje, mi embuyoti nimbuya no lipumo lyowe. **43** Mi iikene eyi aba ina tendahala kwa mene, nji inawaye Mbumu wange aiye kwa mene? **44** Kakuli komone, abo eliywi lyowe no kuni keeta aba lina keela mu litwi lyange, ababo omwana oli mu lipumo lyange sebeli weenda mulibaka no kuwabelelwa. **45** Cwale embuyoti niya woyo opumena nji mba kwiyaatetwe eso sina kwambiwa kwa yonyene okutunda kwa Mbumu.” **46** Mi Maliya sebeli wamba nji, “Emebo yange kame ilumbeka Ombumu, **47** mi emebo yange kame iwabelelwa mwa Nyambe omuyoyisi wange, **48** kakuli nalikete oukushuwa no mubika waye! Komumone okutunda bano amasika onje mbani isana nji wuyu no kufuyolwa, **49** kakuli wuyu no kuneneba Nyambe nani tendele esinu sinene. Mi okukena lyokame elitina lyaye, **50** cwale amakeke aye kame ali kwaawo amucila okutunda ku lusika okuta ku lusika. **51** Namonisa amaata ni lyoko lyaye nahasanya oukuyeema koo mu mihupulo no micima yoo. **52** Natulula ano kuneneba ba mabona oo, mi natuleke awo no ukushuwa. **53** Naiyata ano kuyomba ni inu no kuwaba, ni kucita asikufuma oku

nambulwa simweya. **54** Natusu omubika waye Isilaele, mu kupuluka amakeke aye. **55** Kanyi aba ana kwamba kwa njekulyetu kwa Abulahama ni ku masika aye okuta oku no kwabwa.” (aiōn g165) **56** Cwale Maliya aba ana kusiyalelwa etikweti tiñatu sebeli ouka ku mundi waye. **57** Cwale enako sebeli ikeela eyi no kuleya kwa Elizabeta, mane sebeli oleya omwana no ndumbana. **58** Cwale awo ayakile noo ku nyonga nabaaye aba ana kuyupa Ombumu namonisa amakeke no kuneneba kwa yonyene, sebeli awabelelwa naye. **59** Cwale ba liywaa no mutanu ni twaatu sebeli atwala olukeke ku mupato, mi kame ana kusinga nji amutumbe Zakaliya elitina lya sitaye. **60** Kono inawaye sebeli wamba nji, “Kokuulwa! mbaisaniwa nji Jowani.” **61** Cwale sebeli aamba kwa yonyene nji, “Kakwa kwasi mukowa wowe oisaniwa ni litina eli!” **62** Cwale sebeli ambela sitaye ni tiponiso, nji aasimwete elitina elyo asinga okubeeka mwanaye. **63** Zakaliya sebeli okumbela akabala ni ku ñolabo nji, “Elitina lyaye ni Jowani.” Mi onje sebeli akomoka! **64** Cwale ababo akanwa kaye sebeli kayatuluka ni lulimi lwaye sebeli lunungutuka, ni kwamba, oku lumbeka Nyambe. **65** Cwale awo onje ayakile amabapa noo sebeli alemiwa okucila, mi etaba eyo sebeli ihasana mu naha yonje no malundu no Judeya. **66** Cwale onje awo ana kwiwupa sebeli aiteula mu micima yoo ni kwamba nji, “Cwale uyu mwanukana kame sa kule oku tenda anyine?” Kakuli elyoko lya Mbumu kame lina kwikala ni yonyene. **67** Cwale Zakaliya sitaye sebeli oiyala ni Mebo No Kukena, ni kunuha okwamba nji, **68** “Ku lumbiwe Ombumu Nyambe no Isilaele! Kakuli na poto ni

ku liulula aanu aye. **69** Mi na tulitele omuyoyisi no maata, mu ndoo ya mubika waye Dabida. **70** Kanyi omo ana kwambela ni tunwa no anuhi aye no kukena oku tunda ku kale (aiōn g165) **71** nji kame sa tuyoyisiwe ku ila yetu, ni mu maoko no awo atu timbile. **72** Oku monisa amakeke ana kusepisiwa kwa anjekulyetu ni ku puluka oulikani waye no kukena **73** oluci ana kweeta kwa sitetu Abulahama **74** na ku tusepisa nji aba tuna mana oku lamulelwa mu maoko no iila yetu, tu mu sebeleze mu kwaacila, **75** me tuli ano kukena ni kuluka balubala lwaye amaywaa onje no mooyo wetu. **76** Cale weene, olukeke, kame soisaniwe nji omunuhi wa Nyambe OMWAMBAKANI kakuli kame sote balubala lwa Mbumu okalukisa endila yaye, **77** okuba ezibo no kuyoya kwaanu aye mu ku lemenwa eibi yoo, **78** mulibaka no mukekecima wa Nyambe wetu. abo eliywaa aba saliiye beulu yetu okutunda ku wilu **79** okuba eliseli kwawo ali mu uwi ni mu mwiinda no lifu, oku simweta amakondo etu mu ndila no kozo.” **80** Cwale omwana sebeli okula ni koongola mu Mebo, mi kame ana kwikala mu lihalaupa okutwala ba liywaa elyo ana kumonahala mu Isilaele.

2 Mu tinako tiya sebeli kwiiya etaelo ya Sesale Augasitasi nji elitunga lyonje kutendiwe esipalo. **2** Esi neli esipalo no weli, abo Kuiliniyasi yoli omubusisi no Siliya. **3** Cwale onje sebeli ata okañoliwa, omunu ni munu mu muleneñi waye. **4** Josefa ni yonyene sebeli otunda mu Galileya, omuleneñi na mu Nazaleta okuta ku Judeya, omuleneñi wa Dabida ona kwiisanwa nji Betelehema, kakuli neli osindoo ni lusika lwa Dabida. **5** Sebeli oka ñoliwa ni

Maliya, woyo ana ku beeleza, woyo ona kwimananga mu munda 6 mi asili omo, enako yaye no kuleya sebeli ikeela. 7 Cwale sebeli oleya mwanaye no mweeli, ni ku mufuka eikumango no ukeke niku mu langeka mu silyelo, kakuli naku kuulwa esibaka soo mu ndoo no angenda. 8 Cwale mu sibaka omo kame kuna kwikala alisana mu matema oo, ana ku tonenanga emilaka no mitapi yoo ousiku. 9 Cwale elingeloi Iya Mbumu sebeli liku monahaza kwa onyene, mi ekanya ya Mbumu sebeli yabeeka mukaci, mane sebeli acila onene, 10 kono elingeloi sebeli Iyaamba kwa onyene nji, “Mulese kucila! kakuli komumone, kame nina militele eliywi no kuwaba eyo salilite oku wabelelwa no kuneneba oko sakwiiye kwaanu onje. 11 Balelo na mu leyelwe Omuyoyisi mu muleneeni wa Dabida, yokame Kilesite Ombumu. 12 Cwale eso sasitende esisupo kwaanyi sino, mba mukawana olukeke ona tingiwa etinyambi mi kame alangekilwe mu silyelo.” 13 Cwale ababo sebeli kwiiya empi na ku wilu no kupula, sebeli iya ni lingeloi, ni kulumbeka Nyambe nji, 14 “Ekanya iikale kwa Nyambe mu mawilu na ku wilu, ni banji ni kozo iikale mu litunga mwaanu awo sa shemubiwe!” 15 Cwale amangeloi aba ana kwasiya okuukela ku wilu, alisana sebeli akwambisa omujili ku munjili nji, “Twendeni ku Betelehema tu kamone etaba eyo ineeyi, eyo ana tu simwete Ombumu.” 16 Cwale sebeli atako mu kuleluba, mi sebeli akawana Maliya ni Josefa, ni lukeke ona langekilwe mu silyelo. 17 Cwale aba ana kumana okumona, sebeli ata alimukisa okwamba etaba eyo anambelwe no mwana. 18 Mi onje awo ana kwiyupa, sebeli akomoka etaba eyo

ambeliwa kwa alisana. **19** Kono Maliya sebeli oteula eyo inu yonje, ni kwimamela mu mucima waye. **20** Cwale alisana sebeli auka alemine okukanyisa ni kulumbeka Nyambe kweyo ana yupu neyo ana mono, kanyi omo ana yambelelwe. **21** Cwale ku mamananeno no maywaa atanu naatu, aba ana kubeekiwa ku mupato, sebeli amubeeka elitina lya Jesu, elyo ana ku biwa ku lingeloi yo kasi kushimba kale. **22** Mi cwale enako aba ina kukwana no ku kenisiwa okukumanena ku mulawo wa Mushe, sebeli akambamiseta Jesu ku Jelusalema oka mu monahaza kwa Mbumu, **23** kanyi omo ku ñolelwe mu mulawo wa Mbumu nji, “Omwana no mweeli yonje kame saisanwe nji wa kukena kwa Mbumu.” **24** Cwale sebeli ata okaba esitabelo okukumanena mu mulawo wa Mbumu amakwici ayiili simba otwana no tunkwilimba twiili. **25** Cwale kame kuna kwikalanga omulume mu Jelusalema no litina lya Simoni, mi woyo mulume neli wa kuluka ni kucila Nyambe, yo tatelele omuyoyisi no Isilaele, mi Emebo No Kukena na ikwikala mwa yonyene **26** mi kame ana kusepisiwa ku Mebo No Kukena nji katamba oku mona elifu yo kasi mona kale Kilesite Ombumu. **27** Cwale sebeli osusuweziwa ku Mebo okwiiya mu Ndoo ya Nyambe. Mi cwale ashemi aba ana kulita omwana yonyene Jesu, nji ku tendahale kwa yonyene okuta mu sizo no mulawo, **28** Simoni sebeli omubeeka mu maoko aye ni ku lumbeka Nyambe nji, **29** “Mbumu, cwale olukulule omubika wowe afunduke mu kozo, okukumanena ku liywi lyowe, **30** Kakuli amiyo ange na mono oku yoyisa kowe, **31** oko ona lukisa balubala no aanu onje, **32** Eliseli limonisa asimacaba ni ku lita ekanya

kwaanu owe no Isilaele.” **33** Sitaye ni inawaye sebeli okomokisiwa kweyo ana kwambiwa mulibaka lyaye. **34** Cwale Simoni sebeli waafuyola ni kwamba kwa Maliya inawaye nji, “Komone, wuyu mwana na beekelwe okufa ni kuyoya kwano kupula no Isilaele. Aikale kanyi esisupo eso sasi kananiwe **35** mi omukwale mba ukuyaa mu mooyo wowe, nji emihupulo itunda mu micima no kupula imonahale.” **36** Cwale kame kuna kwikala omunuhi no mukati no litina lya Anna, omwana Faniwelu no mukatana no lusika lwa Asele. Kame ana ku kulubala onene mi na kuyoya ni mbumwaye emyaka itanu ni yaatu oku tunda ba walanjo waye. **37** Yoli ombakati konji aba ana ku keela ba myaka makumi atanu ni aatu ni inee. Kasi kutunda mu Ndoo ya Nyambe, oku sebeleza Nyambe, ouku yumena eilya ni kulapela ousiku ni munji. **38** Mi sebeli oiya ba nako eyeyo nuukutumela kwa Nyambe ni kwamba ya Jesu kwaanu onje awo ana ku tatelela oku liululwa no Jelusalema. **39** Cwale aba ana kumanenena einu yonje okukumanena ku mulawo wa Mbumu, sebeli aukela mu Galileya ku Nazaleta omuleneñi woo luli. **40** Mi omwana sebeli okula ni koongola, ni kwiiyala okushangama, ni sishemo sa Nyambe kame sina kwikala beulu yaye. **41** Cwale ashemi aye kame ana ku taanga ku Jelusalema mu mwaka ni mwaka ku mukiti no Paseka. **42** Cwale Jesu aba ana ku kwanisa emyaka likumi ni yiili sebeli akambamenako okukumanena ku sizo. **43** Cwale omukiti aba ona kubwa sebeli aukela kwaawo, ondumbana Jesu sebeli osiyalela mu Jelusalema. Ashemi aye kasi kulimuka eyo, **44** kono mu kupuluka nji ni yonyene na kwikala mu

sikwata, sebeli aenda eliywaa lyonje mi sebeli amu saela kwaboo ni kwawo aku limuka noo. **45** Mi cwale aba ana kuulwa oku mu wana, sebeli aukela ku Jelusalema oka mu saela. **46** Munyima no maywaa aatu, sebeli amuwana mu Ndoo ya Nyambe, yo ikalile mukaci no aiyeti, okwa teeteta ni kwa ibanguta etipuzo. **47** Cwale onje awo ana ku muyupa sebeli akomoka mu ku yupisisa kwaye ni tikalabo taye. **48** Cwale aba ana ku mu mona sebeli akomoka onene, mi inawaye sebeli omwibnguta nji, “Mwanange, iikene ona tu tendele ngeeso? Komone, sitowe ni mene kame tu lemine oukusaela kame tu ziyelehile.” **49** Cwale Jesu sebeli wamba kwa onyene nji. “Iikene mu ni saelela? Kamu limukile nji kame ni fanena okwikala mu ndoo ya Sitange?” **50** Mi onyene kasi ku yupisisa etaba ana kwamba kwa onyene. **51** Cwale sebeli oshetumuka noo ni kwiiya ku Nazaleta, kame anoku kokobeza kwa onyene, cwale inawaye sebeli oteula einu eyi yonje mu mucima waye. **52** Cwale Jesu sebeli wekeza mu kushangama ni mu kukula, ni mu ku wabelisa Nyambe naanu.

3 Mu mwaka no likumi ni mutanu mu puzo ya Tibelesale, Ponse Pilato abo yooli omubusisi no Judeya, Heloda neli omwendisi no Galileya, minaye Filipi yooli omwendisi no naha ya Ituliya ni Tilakonita, mi Lisanyasi neli omwendisi no Abilene, **2** mi Annasi ni Kayafasi ali apulisita akulu, eliywi lya Nyambe sebeli liiya kwa Jowani omwana Zakaliya mu lihalaupa. **3** Cwale sebeli ota mu naha yonje eyo ikubapile ni Jodani yo kutaza ekolobezo no kubaka nji eibi ilemenwe. **4** Kanyi omo ku ñolelwe mu buka no maywi a Isaya omunuhi wa Nyambe nji, “Eliyiwi

no munjili kame likuweleza mu lihalaupa eli lyaamba
 nji, mu lukise endila no Mbumu, mubakenye endila yaye
 nji yoloke! **5** Omusindi onje mba wiyala, mi akalundu
 ni lilundu mbei ulululiwa. mi eyi ibetile mbei oloka, ni
 tindila no ku tengama mbati lukisiwa. **6** Mi omunu yonje
 mba mono okuyoyisa kwa Nyambel!” **7** Cwalehe sebeli
 wambela aanu no kupula awo ana kwiiya ku kukolobeziwa
 kwa yonyene nji, “Anyi aana no tinyoka! Anyine ona
 milemusa okucila okutweba oko kwiiya? **8** Mu beeke
 etimbuya eto tifanena nji na mubaka. Mi mulese oku
 tangisa okwamba mukaci kenu nji, ‘Sitetu ni Abulahama.’
 Kakuli kame ni myambela nji Nyambe kame atwesa oku
 shimba amawee aa okwaatenda aana a Abulahama! **9**
 Simba abano esamu kame si beekilwe ba mibisi no itondo,
 mi cwale esitondo sonje eso suulwa oku beeka embuya no
 kuwaba kame sitemiwa ni ku siyumbela mu mulilo.” **10**
 Cwale enyangela sebeli imwibanguta nji, “Iikene cwale sa
 tutende?” **11** Jowani sebeli waatambula nji, “Woyo yonje
 okwite eikumango yiili, aku tabele ni woyo waakwite, ni
 woyo okwite esilya, atende ngeeso ni yonyene.” **12** Atelisi
 nonyene sebeli aiiya kwa Jowani mu kukolobeziwa, sebeli
 amwibanguta nji, “Mwiyeti, iikene sa tutende?” **13** Cwale
 sebeli waambela nji, “Mulese okutelisa oku bitelela eso
 mu nalaelelwe. **14** Amasole nonyene sebeli amwibanguta
 nji, “Cwale aci iikene sa tutende?” Cwale sebeli waambela
 nji, “Mulese okwitela omunu mu kukandimeka simba
 oku mubyangula, mi musepe etituwelo tenu.” **15** Aanu
 atatelele, mi onje kame ano kwibanguta mu micima yoo
 nji mwendi Jowani yokame Kilesite. **16** Jowani sebeli

waatambula onje nji, “Mene, kame ni mikolobeza ni meyi, kono woyo onibita ku maata kame akeile, simba etikwele no tinjangwa taye sitwese okuti nungutula, yonyene kame sa mikobeze ni Mebo No Kukena ni mulilo. **17** Enumbi yaye kame ili mu lyoko lyaye, mi kame sa fefule oubeke ba patelo niku ungeka ouloto waya mu sishete, kono omuuku kame sa uciñiwe mu mulilo no kwaabwa.” **18** Cwale mu tindila tinjili no kupula, kame ana ku kutaza amaywi no kuwaba kwaanu. **19** Kono Ombumu Heloda, sebeli onyaziwa kwa Jowani mu taba no Helodiyasi omukataa minaye, ni mu inu yonje no kwiiba eyo ana ku tenda. **20** Cwale Heloda sebeli oekeza kweyo yonje no kwiiba mu kwingenyeka Jowani mu tolongo. **21** Cwale onje aanu aba ana ku kolobeziwa, ni Jesu ni yonyene sebeli okolobeziwa. Yo lapela, eliwilu sebeli liyatuluka, **22** mi Emebo No Kukena sebeli ishetumuka beulu yaye mu siumbiwa sikufeka kanyi elikwici, mi eliywi sebeli litunda ku wilu eli lyaamba nji, “Yawene mwanange woyo osingiwa, ni kukatelwa.” **23** Jesu aba ana ku tangisa omusebezi waye yoli ni myaka makumi aatu. Yoli omwana, kanyi omo kuna kutendahalela, nji wa Josefa, omwana Heli, **24** omwana Matate, omwana Lebi, omwana Meleki, omwana Janai, omwana Josefa, **25** omwana Matatiyasi, omwana Amosi, omwana Nahumi, omwana Eseli, omwana Nagayi, **26** omwana Maate, omwana Matatiyasi, omwana Semeini, omwana Joseke, omwana Juda **27** omwana Joanani, omwana Lesa, omwana Zalubabele, omwana Shealutiele, omwana Neli, **28** omwana Meleki, omwana Adi, omwana Kosamu, omwana Elimadamu, omwana Ele,

29 omwana Joshuwa, omwana Eliezele, omwana Julimu, omwana Matate, omwana Libi, 30 omwana Simioni, omwana Juda mwana Josefa, omwana Jonami, omwana Eliyakimi, 31 omwana Meleya, omwana Mena, omwana Matasa, omwana Nasani, omwana Dabida, 32 omwana Jese, omwana Obedi, omwana Bowasi, omwana Salumoni, omwana Nashoni, 33 omwana Aminadabi, omwana Adamini, omwana Alini, omwana Heziloni, omwana Pelezi, omwana Juda, 34 omwana Jakobo, omwana Isaka, omwana Abulahama, omwana Tela, omwana Naholi, 35 omwana Selugi, omwana Leu, omwana Paleki, omwana Ebele, omwana Shela, 36 omwana Kainani, omwana Alifakasadi, omwana Sema, omwana Nuwe, omwana Lameke, 37 omwana Metusela, omwana Enoki, omwana Jalidi, omwana Mahalaele, omwana Kainani 38 omwana Enosi, omwana Seta, omwana Adama, omwana Nyambe.

4 Cwale Jesu aba ana kwiwala Emebo No Kukena, sebeli ouka ku Jodani, mi sebeli otwaliwa ku Mebo ku lihaupa, 2 sebeli oka ikalamo mu lihalaupa amaywaa makumi anee, yo etekiwa kwa Diyabulosi. Kasi kulya esilya mu maywaa awo, amaywaa awo aba ana kubwa, sebeli oyomba. 3 Odiyabulozi sebeli wamba kwa Jesu nji, “Nji uli mwana Nyambe, olaele amawee aa nji afutuke esinkwa.” 4 Cwale Jesu sebeli omutambula nji, “Kame ku ñolilwe nji, ‘Omunu katamba kuyoya ba sinkwa feela.’” 5 Cwale Diyabulozi sebeli omutwala aba kulumbiile niku mumonisa emibuso yonje no litunga mu nako eyeyo. 6 Odiyabulozi sebeli wamba kwa yonyene nji, “Kwa wene kame sa ni kube amaata onje ni kanya yawo yonje, kakuli yonje eye kame

ina ibiwi, mi kame niiba kwa woyo ni singa. **7** Nji wene, cwale, kame soni lapele, yonje kame saitende yowe.” **8** Cwale Jesu sebeli omutambula nji, “Kame ku ñolilwe nji, ‘Olapele Mbumu Nyambe wowe ni ku sebeleza yonyene feela!’” **9** Kame sebeli omutwala mu Jelusalema nuukamu beeka ba monngola no Ndoo ya Nyambe, ni kwamba kwa yonyene nji, “Nji uli Mwana Nyambe, oku kondele banji wenyene okutunda bano, **10** kakuli kame ku ñolilwe nji, ‘Nyambe mba laele amangeloi aye nji aku sileleze.’ **11** Mi ‘Ba maoko oo mba kwakele nji cwale amakondo owe aulwe oukulemeku ku liwee.” **12** Cwale Jesu sebeli omutambula nji, “Kame ku ñolilwe nji, ‘Ku twese okweteka Ombumu Nyambe wowe.” **13** Cwale Diyabulosi aba ana kumana oku mweteka mu mikwa yonje, sebeli otunda kwa yonyene, oku twala ba nako injili. **14** Cwale Jesu sebeli oukela ku Galileya mu maata no Mebo, mi elibubo lyaye sebeli lita okakeela mu maneku onje no naha. **15** Cwale sebeli oiyeta mu tindoo too no milapelo ni kububekwa ku munu yonje. **16** Cwale sebeli oiya mu Nazaleta, omu ana kulitiwa, mi sebeli ota mu ndoo no milapelo kanyi omo ana kwikalela omukwa waye ba liywaa no Pumulo. Sebeli oimana okubala **17** mi omo sebeli obiwa ebuka no munuhi Isaya. Yonyene sebeli ofukula ebuka ni kuwana aba ku ñolilwe nji, **18** “Emebo ya Mbumu kame ili beulu yange, kakuli nani kete oku kutaza eliywi no kuwaba kwaa ashebile. Kame anani tumu oku kutaza etukuluho no awo ali mu ukoba ni kubalisa amiyo no ibofu, ni kulukulula awo ayandisiwa **19** mi naambe omwaka ona kupumenenwa wa Mbumu.” **20** Cwale Jesu sebeli ofuka ebuka, ni ku yuusa

ku mubika, mi sebeli oikala banji. Amiyo no awo onje ana kwikala mu ndoo no milapelo sebeli amwaliketa. **21** Cwale sebeli otangisa okwamba kwa onyene nji, “Balelo eliñolo eli nali iyatetetwa, me mu kuyupela.” **22** Cwale onje sebeli aamba wino eyaye, ni ku komoka amaywi aye no musa ana ku tunda mu kanwa kaye, sebeli aamba nji, “Kana wuyu, kasa yokame Mwana Josefa?” **23** Cwale Jesu sebeli wamba kwa onyene nji, “Luli mba mu nambele enguli eyi, ‘Onganga, oku balise wenyene.’ Eyo tuna yupu ona tende mu kapenauma, witende ngeeso ni muno mu naha yowe. **24** Cwale sebeli wamba nji, “Niti luli kame nimyambela nji, kakwisa omunuhi okutekiwa mu naha yaye. **25** Kono niti luli, kame nimyambela nji kame kuna kwikalanga ambakati no kupula mu Isilaele mu maywaa a Eliya, abo eliwilu aba lina ku fukiwa mu myaka yaatu ni tikweti mutanu ni kamweya, mi kame kuna kwikala elishebo linene mu naha yonje. **26** Cwale Eliya kasiku tumiwa ku munu yonje kono konji feela kwa Zalefasi, mu naha no Sidoni ku mukati no mbakati. **27** Mi kame kuna kwikalanga asimbingwa no kupula mu Isilaele mu nako ya munuhi Elisha, mi kakwisa woyo ona kubalisiwa, kono konji feela Naamani Omusiliya.” **28** Cwale aba ana kuyupa eyi, onje mu ndoo no milapelo sebeli atweba. **29** Cwale sebeli aimana ni ku mucita mu muleneñi, ni ku mutwala ba liñope no lilundu elyo ana ku yakela omuleneñi woo, nji amu kwisete kunji. **30** Kono sebeli waabita mukaci koo nuukutela. **31** Cwale Jesu sebeli ota ku Kapenauma, omuleneñi no Galileya, mi na kwaaiyeta ba liywaa no Pumulo. **32** Cwale kame ana ku komoka onene etuto yaye,

kakuli amaywi aye kame ana kwikala ni maata. **33** Mi mu ndoo no milapelo kame kuna kwikala omulume osi mebo no kwiiba, cwale sebeli okuwa ni liywi no kuneneba nji, **34** “Etaba yetu ni wene ibine, Jesu no Nazaleta? Kame oneeyi muku tusinya? niku limukile nji tiwe anyine, tiwe no Kukena wa Nyambe!” **35** Kono Jesu sebeli omukalimela nji, “Ondoka, mi otunde mwa yonyene!” Mi cwale emebo aba inaku mukwiseta banji mukaci no aanu, cwale sebeli itunda mwa yonyene eyulwile okumutenda esi no kwiiba. **36** Cwale onje sebeli akomoka nuukwambisa omunjili ku munjili nji, “Eliywi eli libine? Kame ali ni tukelo ni maata no ku laelela emebo no kwakena, mi kame itunda!” **37** Cwale elibubo lyaye sebeli lita mu ibaka yonje itingulukile enaha eyo. **38** Jesu sebeli otunda mu ndoo no milapelo, ni kwingena mu ndoo ya Simoni. Njemunwa Simoni yo langanine yotomine onene elitomapa, mi sebeli aamba eyaye kwa Jesu. **39** Cwale Jesu sebeli oimana ku nyonga yaye ni ku kalimela litomapa, mi sebeli litunda mwa yonyene, cwale ababo sebeli oinguka ni kwaa sebeleza. **40** Cwale eliywaa aba lina kwiika, onje awo ana kwikalanga naanu no meeti no oukusiya-siya sebeli aalita kwa Jesu, mi sebeli wabeeka amaoko aye beulu ni kwaabalisa. **41** Cwale emebo no kupula no kwiiba sebeli itunda, eyi kuwa nji, “Tiwe Mwana Nyambe!” Kono Jesu sebeli oikalimela, ni kwilaela nji ilese okwamba, kakuli naiku limuka nji yokame Kilesite. **42** Cwale eliywaa aba lina kupa, Jesu sebeli ofunduka ni kuta okaikala mu sibaka yomboci. Mi aanu sebeli amusaela ni kwiiya kwa yonyene nji amu kanise okwasiya. **43** Kono sebeli waatambula nji, “Kame

nifanena okakutaza eliywi no kuwaba no mubuso wa Nyambe mu mileneñi injili ngeeso, kakuli sokame eso ina tumenwe.” 44 Cwale sebeli okutaza mu tindoo no milapelo mu Judeya.

5 Jesu yoli ba likamba no lisa lya Genesaleta, aanu sebeli amusheeteta onene nji ayupe eliywi lya Nyambe. 2 Cwale sebeli omona amato ayiili mu lisa, kono ayambi natundumo mi alemine oku yowisanga otunyandi too. 3 Jesu sebeli oingena mu wato omunjili wa Simoni, sebeli omwambela nji aufule kanyonyo okutunda ba likamba. Cwale sebeli oikala banji ni kwiyeta aanu no kupula yoli mu wato. 4 Cwale aba ana kumana okwamba sebeli wambela Simoni nji, “Obeeke aba no kutunga onene mi oyambe otunyandi towe.” 5 Cwale Simoni sebeli otambula nji, “Molyange, natu yamba ousiku wonje kono kakwisa esi tuna wana. Kono okuta mu liywii lyowe kame niyamba otunyandi.” 6 Cwale aba ana kutenda ngeeso, sebeli akuuya elibunda linene no tindi, mane akanyandi sebeli ka kauka. 7 Cwale sebeli akobeta alikani oo nji aiye mukwaatusa. Cwale sebeli aiya ni kwiiyata amato ayiili mane sebeli atateka okutika. 8 Kono Simoni Pitolosi abana kumona ngeeso, sebeli okukwiseta banji ni manwi aye kwa Jesu ni kwamba nji, “Otunde kwa mene, kakuli mene kame nili osiku tenda eibi, Mbumu!” 9 Mulibaka elyo kame ana kukomoka onene naawo ana kwikala naye ba ku mona okupula no tindi anaku kuuya. 10 Cwale sebeli ku tendahala ngeeso ni kwa Jacobo ni Jowani aana a Zebedeya, alikani a Simoni, mi Jesu sebeli wambakwa Simoni nji “Olese ku cila, okutunda bano mbuyamba

aanu.” **11** Cwale aba ana kulita amato oo ku likamba, sebeli asiya einu yonje ni ku mukoña **12** Jesu yoli mu muleneñi munjili, sebeli kwiiya omulume osi kutoma embingwa, mi aba ana kumona Jesu, sebeli okwela banji ni lubala lwaye ni kwamba nji, “Mbumu, nji kame osinga, kame otwesa okuni balisa!” **13** Cwale Jesu sebeli oolola elyoko lyaye ni ku mulema ni kwamba nji, “Nisinga, obale!” Mi ababo embingwa sebeli ibwa. **14** Cwale sebeli omulaelela nji alese okwambela omunu, “Kono ote oka kumonahalise kwa mupulisita, mi olite enubu no ku balisiwa kanyi omu ana ku laelela Mushe, itende oupaki kwaanu.” **15** Kono cwale elibubo lyaye sebeli lihasana, mi aanu no kupula sebeli aungana oku muteeteteta ni ku balisiwa ku meeti oo. **16** Kono sebeli ota mu lihalaupa oka lapela. **17** Ba liywaa elinjili yo iyeta, kame kuna kwikala Afalisi na iyeti no mulawo awo nakwiiya okutunda mu mindi yonje no Galileya ni Judeya ni mu Jelusalema, mi amaata a Mbumu kame ana kwikala kwa yonyene oku balisa aanu. **18** Komumone, sebeli kwiiya alume ashimbile omulume ba saala osi luñañali, mi sebeli akumbela oku mwingenyika mukaci ni ku mu langeka ba lubala lwa Jesu. **19** Kono kasi kuwana esibaka no kwingena, mulibaka no aanu okupula, sebeli atina ba lituwa no ndoo ni ku mu shulumukiseta ni saala saye mukaci no aanu balubala lwa Jesu. **20** Cwale Jesu aba ana kumona etumelo yoo, sebeli wamba nji, “Mulume, eibi yowe na wilemenwe.” **21** Cwale aiyeti no mulawo na Falisi sebeli atangisa okwibanguta aamba nji, “Anyine wuyu mulume woyo wamba mu malimbuluti? Woyo so twesa okulemena eibi konji feela konji Nyambe

yomboci.” **22** Cwale Jesu aba ana kulimuka etipuzo too, sebeli waatambula nji, “Ngasibine aba mukwibanguta mu micima yenu? **23** Sibine esi sootobile, okwamba nji, ‘Eibi yowe nwilemenwe,’ ni kwamba nji, ‘Oimane mi weende?’ **24** Kono nji mulimuke nji Omwana no munu kame akwite etukelo no kulemena eibi bano banji.” sebeli wambela omulume osi luñañali nji, “Kame nikwambela nji, oimane, oshimbe oulangano wowe mi ote ku mundi!” **25** Cwale ababo sebeli oimana ba lubala loo onje, ni ku shimba oulangano waye, ni kuta ku mundi waye yo yeema Nyambe. **26** Sebeli akomoka onene onje, ni ku yeema Nyambe mane sebeli aiyala okucila aamba nji, “Balelo na tumono einu indina no ku komokisa!” **27** Eyo aba ina kubwa, Jesu sebeli otundamo, mi sebeli omona Lebi omutelisi yo ikalile ba ofisi no mutelo, mi sebeli omwambela nji, “Onikoñe.” **28** Cwale Lebi sebeli osiya einu yonje, ni ku mu koña **29** Cwale Lebi sebeli otendeliwa omukiti no kuneneba mu ndoo yaye, mi kame kuna kwikala atelisi anjili no kupula naanjili ana kwikala noo ku tafule. **30** Cwale Afalisi naa iyeti no mulawo sebeli añuñuta ni kwambela aiyetwa aye nji, “Iikene aba mulya ni kunwa na telisi na sikutenda eibi?” **31** Cwale Jesu sebeli waatambula nji, “Aanu awo ayoya wino kasaele onganga, kono awo atomine okame amusaela. **32** Kani siiya mu kwisana awo alukile, kono awo asikutenda eibi nji abake.” **33** Cwale aanu sebeli aamba kwa Jesu nji, “Aiyetwa a Jowani aka no kupula kame aku yumenanga eilya mi kame alapelanga, na iyetwa no Afalisi kame atendanga ngeeso, kono aiyetwa owe kame alya ni kunwa.” **34**

Cwale Jesu sebeli waambela nji, “Kame ku twesahala nji alikani no mukwati aku yumene eilya omukwati yoli noo? **35** Amaywaa mba iyyi omukwati aba sa tundisiwe kwa onyene, mi cwale kame saaku yumene eilya mu maywaa awo.” **36** Jesu kame sebeli waambela enguli injili nji, “Kakwisa omunu otwesa oku tundisa esimanahanyi ba sikumango no ubya nji asi beeke ba sikumango no ku kulubala. Nji atende ngeeso, mba kaula esikumango no ubya, mi esimanahanyi no ubya kasi tamba oku lumelelana ni sikumango noku kulubala. **37** Kakwisa omunu otwesa oku beeka ewaine no ubya mu sindunga no ku umbiwa ba itumba no ku kulubala, nji atende ngeeso, ewaine no ubya mbai kaula eitumba mane ni kwiteka, ni itumba mbai sinyehe. **38** Kono ewaine no ubya kame ifanena okwibeeke mu indunga no kuumbiwa ba itumba no ubya. **39** Cwale kakwisa omunu so tateka okunwa ewaine no kale nji asinge eyi no ubya, kakuli kame saambe nji, ‘Ewaine no kale ya kuwaba okubita eyi no ubya.’”

6 Ba liywaa linjili no Pumulo, Jesu yo bita mu matema no ubeke, aiyetwa aye sebeli ayangula amakunka no ubeke, ni kwapolola mu maoko oo ni kulya oubeke. **2** Kono anjili no Afalisi sebeli aamba nji, “Iikene aba mutenda eyi no kwafanena ba liywaa no Pumulo?” **3** Cwale Jesu sebeli otambula nji, “Kamwa sikubala eyo ana ku tenda Dabida yo yombile, yonyene naawo ana kwikala naye? **4** Omo ana kwingenena mu ndoo ya Nyambe, noomo ana kushimbela ni kulya esinkwa sina ku lukisetwa Nyambe, eyo nakwafanena okuliwa ku munu yonje konji apulisita,

mi sebeli obako nawo ana kwikala naye.” 5 Cwale Jesu sebeli wamba kwa onyene nji, “Omwana no Munu ni Mbumu no Pumulo.” 6 Ba liywaa elinjili no Pumulo, Jesu aba ana kwingena mu ndoo no milapelo ni kwiyetamo, na ku kwikala omulume osi ku kukutela oluñañali ku lyooko no silyo. 7 Afalisi anjili na iyeti no mulawo sebeli aaliketa Jesu oku mona nji mba balisa omunu ba liywaa no Pumulo, nji cwale awane elibaka no kumununga eyambo. 8 Kono Jesu sebeli olimuka emihupulo yoo, mi sebeli wamba ku mulume osiku kukutela elyoko nji, “Wiiye wimane bano.” Cwale sebeli oimana ni kuta ba lubala no aanu. 9 Cwale Jesu sebeli wamba kwa onyene nji, “Kame nimi ibanguta nji, kakufanene eli no Pumulo okutenda eyi no kuwaba simba okutenda ouyi? Oku yoyisa omooyo nji okuusinya?” 10 Cwale sebeli waaliketa onje ni kwambela woyo mulume nji, “Oolole elyooko lyowe.” Mi sebeli otenda ngeeso, cwale elyoko lyaye sebeli libala. 11 Kono sebeli aiyala okutweba nuukwambisa mukaci koo eso sa fanene okutenda kwa Jesu. 12 Mu maywaa aa Jesu sebeli ota ku lilundu oka lapela, mi usiku onje yotwalelela okulapela kwa Nyambe. 13 Cwale aba lina kupa eliywaa, sebeli oisana aiyetwa aye, ni kuketa mwa onyene aa no kukwana likumi na yiili, awo ana kubeekiwa nji atumiwa. 14 Simoni, ana kubeeka elitina lya Pitolosi, ni Adiliyasi minaye, Jakobo, ni Jowani, ni Filipi, ni Batolome, 15 ni Mateu, ni Tomasi ni Jakobo omwana Alufeya, ni Simoni wisanwa nji Zeloti, 16 ni Judasi Mwana Jakobo, ni Judasi Isikaliota, omubeteki. 17 Cwale sebeli oshetumuka noo ni kwimana ba saana, ni kupula no aiyetwa aye

naanu no kupula ana ku tunda mu Judeya monje ni mu
 Jelusalema ni ba likamba lya Tile ni Sidoni, ana kwiiya mu
 kumuteeteta ni ku balisiwa ku meeti oo, **18** naawo ana ku
 zieleha ku mebo no kwiiba naku balisiwa. **19** Cwale oundi
 no aanu sebeli ayeya nji amuleme, kakuli amaata kame
 ana kutunda kwa yonyene ni kwaa balisa onje. **20** Cwale
 sebeli waliketa aiyetwa aye ni kwamba nji, “Embuyoti
 ni yenu anyi mushebile, kakuli omubuso wa Nyambe ni
 wenu! **21** Embuyoti ni yenu anyi mu yombile bano, kakuli
 mba mwikuta! Embuyoti ni yenu anyi mu lila bano, kakuli
 mba musheke! **22** “Embuyoti ni yenu aba mutimbiwa
 kwaanu, naaba amicita, naaba amyangola, ni kukana
 elitina lyenu kanyi lyakwiiba, mulibaka lya Mwana no
 Munu! **23** Mu wabelelwe mu liywaa elyo, mu nenge mu ku
 nyakalala, kakuli komone, omupuzo wenu ni wakuneneba
 ku wilu, kakuli anjekulyenu naaku tenda ngeeso kwa
 nuhi a Nyambe. **24** “Kono oumai ni wenu asikufuma,
 kakuli na mu tambula omooyo no kotoba! **25** Oumai
 ni wenu anyi mwiikutile bano, kakuli mba muyombo!
 Oumai ni wenu anyi musheka bano, kakuli mbamweene
 ni ku lila. **26** “Oumai ni wenu, abo aanu onje aba aamba
 ouwa wenu, kakuli anjekulyoo kame ana kutenda ngeeso
 kwa nuhi no mapwa. **27** “Kono kame namba kwaanyi
 muyupa, mu singe eila yenu, mu tende wino kwawo ami
 timbile, **28** mu fuyole awo amikuta, mu lapelele awo
 ami timbile. **29** Woyo okufula ku litama limweya omube
 akufule kame ku litama linjili, mi omunu nji aku byangule
 ebaki yowe omube mane ni hembe yowe. **30** Obe woyo
 okumbela kwa wene, ni woyo oshimba einu yowe olese ku

mubyangulayo kame. **31** Cwale omu musingela nji aanu ami tendele, naanyi mutende ngeeso kwa onyene. **32** “Nji kame musinga awo ami singa, kawitumelo sa mu mone? Kakuli simba asikutenda eibi kame asinga awo aasinga! **33** Cwale nji otenda ouwa kwaawo atenda ouwa kwa wene, ka witumelo sau mone? kakuli simba nonyene asi kutenda eibi mwatendela ngeeso! **34** Cwale nji kame mukalima awo mu sepile nji mba myusete, ka witumelo sa mu mone? Simba asiku tenda eibi, kame akalimana nawo atenda eibi, nji ausetwe mukupula ngeeso. **35** Kono mu singe eila yenu, mwaa tende wino, mwaa kolotise me mwabilaele nji muusetwe esinjili, mi omupuzo wenu kame saunenebe, mi kame sa mu tende aana a Nyambe Oli Beulu, kakuli yonyene niwa sishemo kwaawo no kwaku tumela naawo akusinga onyene. **36** Mwikale ni makeke kanyi Sitenu aba ali ni makeke. **37** “Mu lese kwatula nji naanyi muulwe okwatuliwa, mu lese oku nyaza nji naanyi muulwe oku nyaziwa, mu lemene akwenu nji naanyi mu lemenwe. **38** Mube, nji naanyi mubiwe, niti luli kame sa mu tambule empo no utokwa eyo saibeekwe mu makaa enu. Kakuli esikala no kuwaba, mwetela banji mane mwinyunge bamweya, mwituke beulu mi mbaibekiwa ba yeelo yenu. Kakuli esikala muba kwa kwenu, naanyi sokame eso sa muwane.” **39** Kame Jesu sebeli waambela enguli nji, “Kana esibofu kame sitwesa oku twaletela esibofu sinjili? Yonje kaitamba okukwela mu wina?” **40** Omwiyetwa katwese okubitelela omwiyeti waye, kono omunu yonje aba ana mana okwiyetiwa kame safeke kanyi omwiyeti waye. **41** Ngasibine waliketa esoopu sili mu litiyo no mwabowe,

kono wene kumono omusumo oli mu litiyo lyowe? **42** Simba nji ngasibine so twesete okwambela omwabowe nji, 'Mwabange, tumone ni kutundise esoopu sili mu litiyo lyowe,' abo weene kumono omusumo owo oli mu litiyo lyowe? Wene osikukuba, oweli otundise omusumo oli mu litiyo lyowe, okubinda cwale somone wino oku tundisa esoopu sili mu litiyo no mwabowe. **43** "Kakuli kakwisa esitondo no kuwaba sibeke embuya no kwiiba, simba nji kame esitondo no kwiiba sibeke embuya no kuwaba. **44** Mulibaka elyo esitondo sonje kame silimukelwa ku mbuya yaso sibeeka, kakuli etifeiga kati yangulwa ku mikakani, simba esisansa no beine kasi yangulwa ku mukona. **45** Omunu no kuwaba kame atundisa eyi no kuwaba mu sitewelo na mu mucima waye, mi omunu no kwiiba kame atundisa eyi no kwiiba mu sitewelo saye no kwiiba, kakuli akanwa no munu kame kaamba eso siiyalile mu mucima waye. **46** "Ngasibine aba mu niisana nji 'Mbumu, Mbumu,' mi ka mutende eso ni myambela? **47** Omunu yonje woyo wiiya kwa mene ni ku teeteta ku maywi ange ni kwasebelisa, mbimi simwete eso aku fekile naso. **48** Kame aku fekile kanyi omulume oyaka endoo yaye, woyo ona kutungisa onene bakutombola, ni kuyaka omutomo waye ba liwee, mi cwale omuunda aba wiiya, ameyi aba afula onene ba ndoo, mi katwese okunyanganyisa endoo eyo, kakuli kame iyakilwe wino. **49** Kono woyo oyupa amaywi ange mi kaasebelisa, kame akufekile kanyi omulume oyaka endoo yaye ba mumbu feela aba nambulwa omutomo, mi ameyi aba afulabo

onene ababo kame ikwa, mi oku sinyeha no ndoo eyo kame sakutende oku no kuneneba onene!”

7 Cwale Jesu aba ana kumana okwambela aanu sebeli oingena mu Kapenauma. **2** Cwale omukulu no masole kame ana kwikalanga ni mubika waye ona ku singiwangwa onene, ona ku tomanga mi kame ana kwikala abeebi ni kufa. **3** Cwale aba ana kuyupa eya Jesu, sebeli omutumena akulu no Majuda oka mukumbela nji aiye mu kubalisa omubika waye. **4** Mi cwale awo aba ana kwiiya kwa Jesu, sebeli amu kumbela onene mu likute aamba nji, “Kame ku fanena nji wene omutendele eyi ngeeso. **5** Kakuli kame asinga aanu etu, mane na tuyakele endoo no milapelo.” **6** Cwale Jesu sebeli ota noo. Abana ka keela ku nyonga no ndoo, omukulu no masole sebeli omutumena alikani, sebeli aiya mukwamba kwa yonyene nji, “Mbumu olese oku kataza kakuli silukele nji wene wingene munji no lituwa no ndoo yange, **7** bokame nina ku mona nji simba oukumonahaza kwa wene sifanene. Kono waambe eliywi mi omubika wange mba bala. **8** Kakuli mene naba nili munji no maata no akwange, kame nili ni masole ange, mi aba naamba ku munjili nji, ‘Otel!’ kame ata, ni ku munjili nji, ‘Wiiye!’ kame aiya, ni ku mubika wange aba naamba nji, ‘Otende esi!’ mi kame asi tenda.” **9** Cwale Jesu aba ana kuyupa eyi sebeli okomoka, niku siulukela kwaanu ana ku mukoña ni kwaambela nji, “Kame ni myambela, simba mu Isilaele kani siwana etumelo iku fekile kanyi eyi!” **10** Mi cwale awo ana ku tumiwa aba ana kuukela ku ndoo, sebeli aka wana omubika yooli wino. **11** Munyima nweyo, Jesu sebeli ota mu muleneñi

wisanwa Naine, na iyetwa aye ni undi no aanu sebeli ata naye. **12** Ababo yo keela feela ba mwelo no muleneñi, sebeli okwangana naanu ashimbile omufu, neli mwana mumweya no ndumbana kwa inawaye mi neli mbakati, naanu no kupula ana ku tunda mu muleneñi aenda naye. **13** Cwale Ombumu aba ana kumona omukati woyo, sebeli omuyupela amakeke ni ku mwambela nji, “Olese ku lila” **14** Cwale sebeli wiiya ni ku lema ba lukutu, mi awo ana ku lushimba sebeli aimana. Cwale sebeli wamba nji, “Ndumbana, kame naamba kwa wene nji, inguka!” **15** Cwale omunu ona kufa sebeli oimana ni kutangisa okwamba, mi Jesu sebeli omuusa kwa inawaye. **16** Cwale onje sebeli aingenwa okucila, ni kuyeema Nyambe aamba nji, “Omunuhi munene wa Nyambe na monahala mukaci ketul!” mi “Nyambe na potele aanu aye!” **17** Cwale elibubo lyaye sebeli lihasana mu naha yonje no Judeya ni mu tinaha tonje tiku bapile nayo. **18** Aiyetwa a Jowani sebeli amwambela einu yonje. **19** Cwale Jowani sebeli oisana aiyetwa aye ayiili, ni kwatuma kwa Mbumu nji akaibangute nji, “Kana yawene woyo fanene okwiiya, nji tu tatelele omunjili?” **20** Cwale alume awo aba ana kukeela kwa Jesu, sebeli aamba nji, “Jowani Omukolobezi natu tumu kwa wene mukwibanguta nji yawene onafanene okwiiya, nji tutalele omunjili?”” **21** Mu nako eyo Jesu na kubalisa aanu no kupula ku meeti oo ni iyanga ni mebo no kwiiba, ni ibofu no kupula sebeli oimonisa. **22** Cwale Jesu sebeli waatambula nji, “Mute mi mukambele Jowani eyi muna mono neyi muna yupu, eibofu kame imona, eiyanga kame yeenda, asi mbingwa kame akenisiwa, aafu

kame aingulwa, mi aa ashebile kame aambelwa eliywi no kuwaba. **23** Cwale embuyoti niya woyo oulwa oku sitatala kwa mene!” **24** Cwale awo ana kutumiwa kwa Jowani aba ana kuuka, Jesu sebeli otangisa okwamba eyi ya Jowani kwaanu no kupula nji, “Iikene muno kamona aba muna kuta mu lihaupa, neli olutaka luna ku nyanganyisiwa ku mebo? **25** Iikene cwale muna kutela oka mona? Nji neli omunu ona kukufuka eikumango no kotoba? Komumone, awo aku fukile eyi no kubenya ni ku yoya wino kame ali mu tindoo no Ambumu! **26** Cwale iikene muna kutela oka mona? Neli omunuhi wa Nyambe? Ee, kame nimyambela nji, mane okubitelela omunuhi wa Nyambe. **27** Eyi yokame eyaye iñolilwe nji, ‘Komumone, kame nituma onumwana wange ba lubala no lubala lowe yokame solukisa endila yowe balubala lowe.’ **28** Kame ni myambela nji, “Kwaaawo ana leiwa kwaakati kakwisa woyo no kuneneba kwa Jowani, kono woyo no kucaniba mu mubuso wa Nyambe yo munene okubita Jowani.” **29** Aanu onje aba ana kumuyupa na telisi sebeli ayeema Nyambe ni ku kolobeziwa mu kolobezo ya Jowani omukolobezi. **30** Kono Afalisi na iyeti no mulawo sebeli akana omulelo wa Nyambe mu kukolobeziwa mu kolobezo ya Jowani. **31** Cwale aanu no lusika olu kame sana fanikete ni siikene? Mi iikene aku fekile nayo? **32** Kame aku fekile kanyi anukana awo aikalile mu sibaka no musika akwisana omunjili ku munjili nji, ‘Natu mipetele, kono kamwa sinenga! Natu miimbele etindimo no malilo kono kamwa silila! **33** Kakuli Jowani nakwiiya yo kali esinkwa ni kunwa ewaine, mi kame mwamba nji, ‘Kame akwete

emebo no kwiiba!’ **34** Omwana no Munu kame aneeyi yoolya ni kunwa, mi kame mwamba nji, ‘Komumone, kame alya ni kunwa, omulikani no atelisi na sikutenda eibi!’ **35** Kono oku shangama na kukenisetwe anaye onje.”

36 Omujili no Afalisi sebeli okumbela Jesu nji akalye naye, mane sebeli ota mu ndoo no mufalisi nukekala ba tafule. **37** Mi omukati na mu muleneñi, osi kutenda eibi aba ana kuyupa nji Jesu kame ali mu ndoo no Mufalisi, sebeli olita esitewelo no maati siisaniwa alabasita **38** ni kwimana ku nyonga ya Jesu ku makondo aye, sebeli olila ni kombisa amakondo a Jesu ni myooti yaye. Cwale sebeli otundisa emyooti ni tiñuki na ku mutwi waye, ni kwatubeta, okwawaa ni maati. **39** Cwale Omufalisi woyo ona ku mwisana aba ana ku mona eyo, sebeli okwambisa yomboci nji, “Kambe wuyu mulume munuhi wa Nyambe luli, kambe kame amulikile wuyu mukati omulema ni ku limuka eyi atenda nji osiku tenda eibi!” **40** Cwale Jesu sebeli otambula ni kwamba kwa yonyene nji, “Simoni, kwasili eso ni singa okwamba kwa wene.” Mi sebeli otambula nji, “Iikene eyo, Mwiyeti?” **41** Omunu munjili kame ana ku kolotisa alume ayiili amali, omunjili sebeli omukolotisa amali no ku kwana ba myaanda itanu, mi omunjili kame sebeli omuba makumi atanu. **42** Cwale aba ana ku kwangwa oku teneka sebeli walemena onje. Cwale kwaawo ayiili anyine somu singa onene?” **43** Simoni sebeli otambula nji, “Kame ni kakanya nji woyo ona lemeniwa onene.” Cwale Jesu sebeli omwambela nji, “Nu atula wino.” **44** Cwale Jesu sebeli ofutukela ku mukati ni kwamba kwa Simoni nji, “Omwine wuyu mukati, ine

ingene mu ndoo yowe, kausiniba ameyi no ukuyowa ku makondo ange, kono wuyu mukati na ombisa amakondo ange ni myooti yaye ni kwitundisa ni tiñuki taye. **45** Kawasi nitubeta, kono oku tunda ba nako ina ingene muno, kasi lesela oku tubeta amakondo ange. **46** Kausi waa omutwi wange ni maati, kono yonyene na waa amaati ku makondo ange. **47** Cwalehe kame ni kwambela nji, eibi yaye eyo itendile nji yakupula, nai lemenwe kakuli kame anisinga onene, kono woyo olemeniwa mbicani kame asinga mbicani.” **48** Cwale Jesu sebeli wambela omukati nji, “Eibi yowe nwilemenwe.” **49** Cwale awo ana kwikala naye ku tafule sebeli atangisa okwambisa mu micima yoo nji, “Anyine wuyu, wuyu otwesa simba oku lemena eibi?” **50** Cwale Jesu sebeli wamba ku mukati nji, “Etumelo yowe naiku yoyisa, weende mu kozo.”

8 Munyima no eyo Jesu sebeli ota mu mileneñi ni mu mindi yo iyeta Eliywi no kuwaba no mubuso wa Nyambe. Aiyetwa aye no ku kwana likumi na yiili aali naye **2** nakati ngeeso ana ku balisiwa ku mebo no kwiiba ni ku meeti. Maliya ona kwiisaniwa nji Magdalena woyo ona ku tundisiwa emebo no kwiiba itanu ni yiili, **3** ni Joana omoywa Chuza, esikombwa sa Heloda, ni Suzana, nanjili ngeeso ano kupula, ana ku sebeleza Jesu ni ufumu woo. **4** Cwale oundi no aanu aba ona kumana oukuwana, naanu ana ku tunda mu titolopo tonje sebeli aiya kwa Jesu, sebeli waambela enguli nji, **5** “Omukuni nakuta muku kuna embuto yaye, mi yo lemine okukuna ngeeso, injili embuto sebeli ikwela mu ndila, mi sebeli ilyatangiwa ni makondo, mi otuyunyi na mu wilu sebeli iilya. **6** Injili sebeli ikwela

ba mawee, eikula sebeli iletuka, kakuli kakwa sikwikala omukamo. **7** Cwale einjili sebeli ikwela mu mikakani, mi emikakani aba ina kukulelela bamweya sebeli iyowelisa embuto. **8** Cwale injili mbuto sebeli ikwela mu mumbu no kuwaba niku kula wino ni kubeeka omwaanda no etimbuto.” Yo amba ngeeso, sebeli okuweleza nj, “Woyo oli ni matwi no ku yupisa, ayupe!” **9** Cwale aiyetwa aye aba ana ku mwibanguta etaluso no nguli eyo, **10** sebeli wamba nj, “Anyi na mubiwi oku limuka etikunutu no mubuso wa Nyambe, kono anjili kame atalusetwa mu tinguli, nj cwale oku mona kame amona kono kayupisisa. **11** Cwale enguli kame italusa ngeesi nj, embuto eliywi lya Nyambe. **12** Embuto ina ku kwela mu ndila okame awo ana yupu eliywi, cwale Diyabulosi aba aiya kame atundisa eliywi ana yupu mu micima yoo nj alese oku pumena ni ku yoyisiwa. **13** Embuto eyo ili ba liwee okame awo, aba amana okuyupa eliywi, kame alitambula mu kuwabelelwa, kono kakwite emibisi mi kame alitambula mu nako icana feela, cwale emiliko aba iya kame akwa. **14** Mi kweyo ina kwele mu mikona, okame awo ayupa eliywi, kono aba ata mu ndila yoo kame akeshabiswa ni tipilaelo ni ufumu, ni myelembo no mooyo, mi embuya yoo kayiimbi. **15** Mi kweyo mbuto ili mu mumbu no kuwaba, okame awo ayupa eliywi ni ku litambula muwangu ni mu ku sephala ni micima no kuwaba, ni ku beeka embuya mu ku tundamena. **16** Kakwisa omunu otwesa oku monyeka elambi ni kwifukela munji no siwana, simba okwibeeka munji no mumbeta, kono ibeeke ba lutala nj omunu aba aingena amone eliseli. **17** Kakuli kakwisa

eso sishweekiwa eso sasi ulwe oku shootolwa, simba esi sili kuuwi sasi ulwe oku limukiwa ni kwiiya ba liseli. **18** Cwale mumamele omu muyupela, kakuli woyo okwite eso ali naso, mba beekelwa, kono awo aulwile esinjiili, simba eso apuluka nji kame ali naso mbasi byanguliwa.”

19 Cwale inawaye Jesu na inaaye sebeli aiya kwa yonyene, kono kasi ku twesa okukeela ku nyonga yaye, mulibaka no kupula no aanu. **20** Cwale Jesu sebeli wambeliwa nji, “Inaowe na inoowe kame aimanine bandee, kame ashukele oukumona.” **21** Kono Jesu sebeli wamba kwa onyene nji, “Inawange na inaange okame awo ayupa eliywi lya Nyambe niku libelekisa.” **22** Eliywaa linjili Jesu sebeli okulonga na iyetwa aye mu wato ni kwamba kwa onyene nji, “Tu lutelenyi mu linjaliya no lisa.” Cwale sebeli afuula. **23** Alemine okuluta ngeeso, Jesu sebeli olangana okutela ba tulo. Cwale emebo no liñungwa sebeli iinguka ba lisa, mane sebeli asinga okutika ku meyi mi kame ana kwikala mu utata no kuneneba. **24** Aiyetwa sebeli ata kwa Jesu oka mwingula aamba nji, “Molyetu, Molyetu! kame tufa!” Mi Jesu sebeli oinguka ni ku kalimela eliñungwa ni mandinda, mi sebeli iimana ni kondoka tuu. **25** Cwale Jesu sebeli wamba kwa iyetwa aye nji, “Etumelo yenu ibine?” Mi sebeli acila ni ku komoka nuukwambisa omunjili ku munjili nji, “Anyine cwale wuyu mulume? Nji mane kame alaela emebo ni meyi, mi kame imukuteka!” **26** Cwale Jesu na iyetwa aye sebeli aka fuweka mu naha no Magelasenesi, eyo ikubapile ni Galileya. **27** Cwale Jesu yosi longoka feela okuta ba likamba, sebeli okwangana ni mulume ona ku tunda mu

muleneñi osi mebo no kwiiba, ba nako no kuleba kasi kumanganga eikumango mane kasi ku yoyanga mu ndoo, kono mu mayumbelo. **28** Cwale omulume woyo aba ana kumona Jesu, sebeli okuweleza ni liywi no kuneneba ni ku mukubamena balubala lwaye ni kwamba niliywi linene nji, “Iikene osaela oku tenda ni mene, Jesu Mwana Nyambe OMWAMBAKANI oli beulu? Kame niku kumbela, olese oku ni yandisa!” **29** Kakuli Jesu kame ana ku laela emebo no kwiiba oku tunda mwa woyo mulume. Kakuli mu tinako no kupula kame ina ku katazanga onene, mane kame ana ku babalelwangwa yo nungilwe ni tungongolo, ni yoondo ku makondo, kono kame ana kucola otungongolo, mi emebo no kwiiba sebeli imu twala mu lihalaupa. **30** Jesu cwale sebeli omwibanguta nji, “Tiwe anyine elitina?” Mi sebeli otambula nji, “Time empi,” kakuli emebo no kupula no kwiiba kame ina ku mwingena. **31** Cwale emebo no kwiiba sebeli ikumbela Jesu nji alese okwilaela nji ite mu wina. **(Abyssos g12)** **32** Cwale omulaka no kuneneba no angulube kame ona ku lyelanga ba lilundu, mi cwale emebo no kwiiba sebeli ikumbela Jesu nji iingene mu tingulube, sebeli oipumenena okaingenamo. **33** Cwale emebo no kwiiba sebeli itunda ku mulume nukaingena mu tingulube, mi omulaka sebeli witukela mu liñope no lisa ni ku mina ameyi. **34** Cwale aanu aba ana kumona eyo ina tendahala, sebeli acila nuukabiha etaba eyo mu muleneñi ni mu naha. **35** Cwale aanu sebeli ata oka mona eyo ina tendahala, mi sebeli aiya kwa Jesu nuukawana omulume ona ku tundisiwa emebo no kwiiba yo ikalile ba makondo a Jesu, yo ku fukile yo ku ketile wino ni

tingana taye, cwale sebeli acila. **36** Cwale awo ana ku mona eyo sebeli aambela aanu omu ana ku yandisetwa ku mebo no kwiiba nomo ana balisetwe. **37** Cwale aanu onje na mu manyonga no naha no Magelesani sebeli akumbela Jesu nji aasiye kakuli kame ana ku lemiwa ku kucila onene, mi sebeli oingena mu wato ni kuuka. **38** Omulume woyo ona ku tundisiwa emebo no kwiiba sebeli okumbela Jesu nji ate naye, Kono Jesu sebeli omulukulula nji akutele ni ku mwamba nji, **39** “Ouke ku mundi wowe, mi okaambe einu no kuneneba ana tende Nyambe kwa wene.” Mi woyo mulume sebeli okutela okaamba eyo inene ana tendelwe kwa Jesu mu muleneñi monje. **40** Cwale Jesu aba ana kuuka, oundi no aanu sebeli omu tambula, kakuli onje kame ana ku mu tatelela. **41** Cwale sebeli kwiya omulume no litina lya Jailasi, omwendisi no ndoo no milapelo, ni ku kwela ku makondo a Jesu, mi sebeli omu kumbela nji ate ku ndoo yaye, **42** kakuli kame ana kwikalanga ni mwana mumweya no mukatana, osi myaka likumi ni yiili, mi kame ana kwiikala beebi ni kufa. Cwale Jesu yo seenda, aanu sebeli amuumbelela. **43** Cwale omukati ona ku tomanga oweeti no mweeya mu myaka likumi ni yiili, kasi ku twesahala oku balisiwa ku munu, **44** sebeli wiiya munyima ya Jesu, ni kulema ku mungundo no mukanjo waye, mi ababo sebeli obala ku weeti waye no mweeya. **45** Cwale Jesu sebeli oibanguta nji, “Anyini ona nileme?” Cwale aanu onje sebeli akana, mi Pitolosi sebeli wamba nji, “Molyange, oundi no aanu akuumbelele, mi kame aku sinanisa.” **46** Kono Jesu sebeli wamba nji, “Omunjili nani leme, kakuli kame ni lemuha

nji amaata anjili naabu mwa mene.” 47 Cwale omukati abana kumona nji katwese oukushweeka, sebeli oiya kwa Jesu yo cilile, ni ku mukubamena ni kwamba balubala no aanu eso ana ku mulemena noomo ana balele muwanguwangu. 48 Cwale Jesu sebeli wamba kwa yonyene nji, “Mwanange, etumelo yowe naiku yoyisa. Ote mu kozo.” 49 Jesu yo saamba, sebeli kwiiya omulume ona ku tundelela ku ndoo no mwendisi ni kwamba nji, “Mwanowe nafu, olese oku kataza Omwiyeti.” 50 Kono Jesu aba ana kuyupa ngeeso, sebeli wambela Jailosi nji, “Olese ku cila, opumene feela, mi mwanowe mba yoyisiwa.” 51 Cwale aba ana ku keela ku ndoo, kasi ku pumenena omunu okwingena mu ndoo, konji Pitolosi, ni Jowani, ni Jakobo, sitaye ni inawaye omwanukana. 52 Cwale onje aanu kame anaku lilanga ni ku musilisa, kono Jesu sebeli waambela nji, “Mulese kulila, omwanukana kasifa, kono kame alanganine feela!” 53 Cwale onje sebeli asheka Jesu, muku limuka nji omwanukana nafu. 54 Jesu sebeli omulema ku lyooko ni ku mwisana nji, “Mwanukana, inguka!” 55 Cwale emebo yaye sebeli yukela mwa yonyene, mi ababo omwanukana sebeli oinguka, cwale Jesu sebeli olaela nji omwanukana alukisetwe esi no kulya nji alye. 56 Cwale ashemi aye sebeli akomoka, kono Jesu sebeli waalaelela nji alese okwambela omunu eyo ina tendahala.

9 Cwale sebeli oisana aiyetwa no kukwana likumi ni twiili bamweya mi sebeli waaba amaata ni tukelo beulu no mandimona onje mane ni ku balisa ameeti. 2 Cwale Jesu sebeli waatuma nji akaiyete eino mubuso wa Nyambe mane nuka balisa awo akola ameeti, 3 mi sebeli wamba

kwa onyene nji, “Mulese okushimba esinu sinjili ba mwendo, simba olusata, simba esipaupau, simba esinkwa, simba amali, mane mulese okushimba etihembe timbili. **4** Endoo yonje mwingena mi kame amitambula, mwikalemo okubitela abo samutunde mu muleneñi omo, **5** mi oko konje samwingene nji kamitambula, aba mutunda mu tolopo omo, mutotomone amaluli na kumakondo enu nji atende oupaki kwa onyene.” **6** Aiyetwa sebeli ata mu mindi yonje aka iyete eliywi ni kubalisa asikutoma ameeiti mu ibaka yonje. **7** Cwale Heloda, omubusisi abana kuyupa eyo ina kutendahala yonje, sebeli okomoka onene kakuli anjili kame ana kwambanga nji Jowani omukolobezi nainguka kwaafu. **8** Anjili kame ana kwambanga nji Eliya wamonahala kale, mi anjili kame ana kwambanga nji omunjili no anuhi a Nyambe nakukale nainguka. **9** Heloda sebeli wamba nji, “Jowani woyo nina kupatula omutwi, kono anyine woyo niyupa eyaye?” Mi sebeli osaela okumona Jesu. **10** Atumiwa aba ana kuuka sebeli ambela Jesu einu yonje ana tende. Cwale sebeli washimba ni kuta noo ku muleneñi oisaniwa Betisaida. **11** Cwale aanu no kupula aba ana kuyupa ngeeso, sebeli amukoña mi sebeli waatambula wino ni kwamba kwa onyene eyo no mubuso wa Nyambe mane sebeli obalisa awo ana kusinga okublisiwa. **12** Abo eliywaa elita mu kwiika, atumiwa no kukwana elikumi na yiili sebeli aiya kwa Jesu ni kwamba nji, “Ouse aanu nji akutele mu mindi ni mwilalanda monje ili beebi nji aka kusaelele oko sakalangane neso no kulya kakuli muno tuli ni mu sibaka sikushweekile.” **13** Kono Jesu sebeli wamba kwa onyene nji, “Anyi luli mwaabe eyi

no kulya.” Cwale sebeli atambula nji, “Kame tuli feela ni inkwa itanu ni tindi timbili, konji aba satute nji tukaa ulele eino kulya onje. **14** Oko kame kuna kwikalanga alume no kukwana eikiti itanu Cwale Jesu sebeli wamba kwa iyetwa aye nji, “Mwambele aanu aikale banji mu ikwata akwanine eititi makumi atanu mu sikwata ni sikwata.” **15** Cwale sebeli atenda ngeeso mane ni kwikala mu ikwata ni kwikala onje banji, **16** cwale Jesu sebeli olonda einkwa itanu ni tindi timbili, sebeli waliketa kuwilu ni kuba etumbo mane ni kwipatola ni kwiiba kwa iyetwa aye nji atabele aanu. **17** Cwale onje sebeli alya ni kwikuta, mane sebeli atolabo amatanda no kukwana likumi ni twiili no ubulumusi onaku siyalako. **18** Cwale Jesu yoli yomboci yolapela aiyetwa sebeli aiya kwa yonyene mi sebeli waibanguta nji, “Kandi aanu kame aamba nji time anyine?” **19** Mi sebeli atambula nji, “Kame aamba nji tiwe Jowani omukolobezi, aanjili nji tiwe Eliya, mi anjili kame aamba nji omunjili no anuhi naku kale nainguka.” **20** Cwale Jesu sebeli waibanguta nji, “Cwale anyi kame mwamba nji time anyine?” Mi Pitolosi sebeli otambula nji, “Tiwe Kilesite wa Nyambe.” **21** Kono cwale Jesu sebeli waaba emamela nji alese okwambela omunu yonje **22** nji, “Omwana no munu kame afanena okuyanda einu no kupula, mi akaniwe kwa kulu ni kwa kulu no apulisita mane na sikuñola, mi aibaiwe mane nji ba liywa no waatu aingulwe kwaafu.” **23** Cwale sebeli wamba kwa onyene nji, “Omunu yonje woyo osaela oku nikoña akutobohe yonyene mi akutweke esifapano saye mu maywaa onje cwale anikoñe. **24** Abo kwa woyo osaela okuyoyisa omooyo

waye mbau taukelwe, mi woyo otaukelwa omooyo waye mulibaka lyange mba yoyisiwa. **25** Siikene sawane omunu aba amuna elitunga lyonje, ni kutaukelwa omooyo waye simba okukomiwa? **26** Woyo yonje soni enene mane ni maywi ange, ni yonyene Omwana no munu mba mwenene aba saiye mu kanya yaye ni mu kanya ya sitaye neyi no mangeloi no kukena. **27** Kono kame ni myambela eniti luli nji kwaali anjili aimanine bano awo katamba okufa akasi mona kale omubuso wa Nyambe.” **28** Munyima no maywaa atanu naatu Jesu aba ana kumana okwamba eyi sebeli oshimba Pitolosi, Jowani ni Jakobo ni kuta noo ba lilundu okalapela. **29** Jesu yo lapela, sebeli omonahala olutu ni ikumango yaye okufutuka mane sebeli itenda eyi no likena too onene. **30** Ababo sebeli kumonahala alume ayiili aambola ni Jesu. Awo neli Mushe ni Eliya **31** awo ana kumonahala mu kanya aamba eyi no kuta kwaye eyo ana kufanena oka manenena ku Jelusalema. **32** Cwale Pitolosi nawo ana kwikala noo kame nalangananga onene ba tolo, cwale aba ana kwinguka sebeli amona ekanya ya Jesu na lume ayiili awo ana kwimananga naye. **33** Cwale alume aba ana kusiya Jesu, Pitolosi sebeli wamba kwa Jesu nji, “Molyange, nikwakuwaba ngasibine nji twikale feela bano! Tuyake eikuñwa yaatu, esinjili sitende sowe, esinjili sa Mushe mane esinjili sitende sa Eliya.” Mukwalimuka eso ana kwamba. **34** Abo yo amba eyo, sebeli kwiiya elokumbi ni kwafuka, mi sebeli acila aba ana kufukiwa ku likumbi. **35** Cwale eliywi sebeli litunda mu likumbi eli lyamba nji, “Wuyu ya Mwanange woyo ni nakete, mumuyupe!” **36** Cwale eliywi aba lina kumana

okwamba, Jesu sebeli okumona nji kame ali yomboci. Aiyetwa sebeli aondoka feela nambulwa okwambela omunu kweyi ana mono. **37** Eliywaa linaku tatamako Jesu na iyetwa aatu aba ana kushetumuka okutunda ba lilundu, cwale aanu no kupula sebeli akuwana ni Jesu. **38** Cwale komumone, omulume sebeli okuwa okutunda mwaanu no kupula nji, “Mwiyeti! Kame ni kukumbela nji oni monene mwanange, kakuli yomwanange nili naye nisepile yomboci! **39** Cwale komumone emebo no kwiiba kame imulemanga muwanguwangu ni kulila onene ni kumoowa okutwala abo sakatundele olufulo ku kanwa mane ni kumukwiseta banji yonyakola eyisi mulemine. **40** Cwale kame nina kumbele aiyetwa owe nji aitundise kono nakwangwa.” **41** Jesu sebeli otambula nji, “Anyi aanu nakwapumena ni lusika nakwayupa! Ba nako no kukuma babine saniikale naanyi? Ba nako no kukuma babine sani miiyete? Kolite mwanowe kuno.” **42** Ababo ondumbana yokeyile, emebo no kwiba sebeli ingena mwayonyene okumulyanganisa. Kono Jesu sebeli olaela emebo no kwiiba, sebeli obalisa ondumbana ni kumuba kwa sitaye. **43** Mi onje kame ana kukomoka amaata no kuneneba a Nyambe. Kono abo aanu asikomokile kweyo yonje anatende, sebeli wamba kwa iyetwa aye nji, **44** “Muteetete wino ku maywi awo sanambe bano, Omwana no munu mbabeekiwa mu maoko no aanu. **45** Kono kasi kuyupisisa omwambelo ou, kakuli kame ona kushwekiwa kwa onyene, nji alese okuyupisisa wino mi kame ana kucilanga okumwibanguta etaluso no mwambelo owo. **46** Cwale etiñananyi sebeli tiinguka mukaci koo nji

anyine no kuneneba mukaci koo. **47** Kono Jesu aba ana kumona emihupulo eli mu micima yoo, sebeli oshimba omwanuke ni kumwimeka kunyonga yaye, **48** cwale sebeli wamba kwa onyene nji, “Woyo yonje sotambula wuyu mwanuke mu litina lyange natambula mene, mi woyo yonje sotambula mene natambula woyo ona nitumu. Mi cwale woyo no mamananeno mukaci kenu yo munene kwaanyi.” **49** Jowani sebeli otambula nji, “Molyange, natumono omulume woyo otundisa amandimona mu litina lyowe natu mukanisa, kakuli kasa wetu. **50** Kono cwale Jesu sebeli wamba kwa yonyene nji, “Mulese okumu kanisa kakuli nji omunu kakulwisi woyo kame ali kwa wene.” **51** Cwale amaywaa aba ana kusheeteta abeebi nji atambuliwe ku wilu, sebeli okutukiseta okuta ku Jelusalema. **52** Cwale sebeli otuma atumiwa balubala mu mundi wisaniwa nji Samalitani nji aka mulukisete einu. **53** Kono aanu kasiku mutambula kakuli olubala lwaye kame luna kulukisetwa okuta ku Jelusalema. **54** Mi cwale aiyetwa aye Jakobo ni Jowani aba ana kumona ngeeso, sebeli aamba nji, “Mbumu, kame usinga nji aci tukumbele omulilo okutunda ku wilu nji wiiye mukwa ciña? **55** Kono Jesu sebeli ofutuka ni kwakalimela. **56** Cwale sebeli aekeza okuta mu mundi munjili. **57** Cwale akatile ngeseo mu mweendo woo, omulume munjili sebeli wamba kwa Jesu nji, “Kame sani kukoñe oko konje soote.” **58** Cwale Jesu sebeli wamba kwa yonyene nji, “Aluwawa kame akwite emina, mi otuyunyi oto tutuka mu mebo kame tukwite eiyaleto, kono Omwana no munu kakwite naba no kusama omutwi waye.” **59** Ku munjili sebeli

wamba nji, “Onikoñe.” Kono sebeli wamba nji, “Mbumu oweli nite nika pumbeke sitange.” **60** Cwale Jesu sebeli otambula nji, “Mulesele aafu apumbeke aafu oo, cwale kono wene ote oka iyete eyi no mubuso wa Nyambe.” **61** Kame omunjili kwa onyene sebeli wambela Jesu nji, “Mbi kukoño, kono oweli nite nikalaane asi ndoo yange.” **62** Jesu sebeli wamba kwa yonyene nji, “Kakwisa omunu olemine ku sikekele ni kwaliketa kunyima woyo kafanene mu mubuso wa Nyambe.”

10 Munyima noeyi, Ombumu sebeli oketa ano kukwana makumi atanu nayili naanu ayiili, mane ni kwatuma balubala lwaye ayiili mu mileneñi yonje ni mu sibaka eso afanena yonyene okuta. **2** Cwale sebeli wamba kwa onyene nji, “Kame kuli ekutulo inene kono asi kuyangula acana, mulapele nji Ombumu no kuyangula atume asikuyangula mu iyangulo yaye. **3** Mute cwale! Komumone kame ni mituma kanyi emikoko mukaci no andiwi. **4** Mulese okushimba esikwama no mali, simba esipaupau, simba etinjatangwa mi mulese kwimana nji mukeete omunu mu ndila. **5** Endoo samwingene yonje, oweli mwambe nji, ‘Ekozo iikale mu ndoo muno.’ **6** Cwale nji omunu woyo osinga ekozo mwaali mwa onyene cwale ekozo yenu mbaiikala noo, kono nji kasamo ekozo yenu mbayuuku kwaanyi. **7** Cwale mwikale mu ndoo eyo mulye mane ni kunwa eyo samubiwe kakuli omubeleki kame afanena okubiwa okutenikiwa kwaye, mulese kuta endoo ni ndoo. **8** Aba mwingena mu tolopo mi kame amitambula, mulye eso samubiwe, **9** mubalise asikutoma omo mu ndoo mi mwambe kwa onyene nji, ‘Omubuso wa

Nyambe nawiyi abeebi kwaanyi.’ **10** Kono aba mwingena mu tolopo nji kamitambula, mute mu mikwakwa yayo mi mwambe nji, **11** ‘Simba eliluli na mu tolopo yenu elyo lina kakatele ku tinjatangwa tetu, kame tumi tomonena lyo, kono cwale mulimuke nji omubuso wa Nyambe nawiyi abeebi!’ **12** Kame nimyambela nji, ba liywaa no katulo, Nyambe mba monisa esishemo ku muleneñi no Sodom okubita etolopo iya! **13** Oumai niwenu Asikolazini! Oumai niwenu kame asi Besesaida! Abo kambe etimakazo tina kutendiwa mwaanyi kambe nati kutendiwa mu Tile ni Sidoni, kambe naakubaka kale mane ni kukumanga eikumango no masaka ni kulangana ba mute! **14** Kono Nyambe mba monisa esishemo onene mu katulo no Tile ni Sidoni okubita aanyi. **15** Mane ni wene Kapenauma kame solumbekwe ku wilu? mbu kwisetwe banji mu lyangalilo. (Hadēs g86) **16** “Cwale omunu yonje woyo omiyupa kame ayupa mene, mi kame woyo omikana kame akana mene, mi woyo okana mene kame akana ni woyo ona nitumu.” **17** Ano kukwana makumi atanu na yiili naanu ayiili sebeli akauka awabelelwe onene, ni kwambela Jesu nji, “Mbumu, simba amadimona kame atuyupa aba twa kalimela mu litina lyowe!” **18** Cwale Jesu sebeli wamba kwa onyene nji, “Kame nina mono Satani yokwa okutunda ku wilu kanyi olumonyi no mbula. **19** Komumone! Kame nina mibi amaata no kwenda ba tinyoka ni tubanse, mane ni maata onje beulu no ila, mi cwale kakwisa eso sasi milemeke. **20** Kono simba kuli ngeeso mulese kuwabelelwa mwesi nji abo emebo kame imiyupa, kono muwabelelwe nji amatina enu nañoliwa mu wilu.” **21** Mu hola eyeyo luli

Jesu sebeli owabelelwa mu Mebo No Kukena ni kwamba
 nji, “Kame ni kutumela kwa wene Sitange, Ombumu no
 liwilu ni litunga, kakuli namushweeke eyi inu kwawo
 no kushangama na sikukwiweta mi namwi shootwele
 anuke acana. Eee, Sitange, kakuli mona kusingela nji
 kutendahalele. **22** “Einu yonje nai kubiwa kwa mene
 okutunda kwa Sitange. Mi kakwisa woyo olimukile
 Omwana konji Sitaye, simba woyo olimukile Sitaye konji
 Omwana, simba awo anakete Omwana okwaa shotwela
 Sitaye.” **23** Cwale Jesu sebeli osiulukela kwa iyetwa
 aye kunyonga ni kwamba nji, “Embuyoti niyawo amiyo
 awo amona eyi mumona! **24** Kono kame nimyambela
 nji, Anuhi no kupula na mbumu nashukele okumona
 eyi mumona, kono kasiimona, mane ni kuyupa eyi
 muyupa, kono kasiyupa. **25** Cwale komumone! omwiyeti
 no mulawo sebeli oimana ni kweteka okulema Jesu
 mukwamba nji, “Mwiyeti,” ngasibine sanitende nji
 nikaingene mu mooyo no kwaabwa? (aiōnios g166) **26**
 Cwale Jesu sebeli omutambula nji, “Siikene siñolilwe
 mu mulawo? Ngasibine mubalanga?” **27** Cwale sebeli
 otambula nji, “Osinge Mbumu, Nyambe wowe ni mucima
 wowe wonje, ni mooyo wowe wonje, ni maata owe
 onje, ni tingana towe tonje, mi osinge awo oyakile noo
 kanyi omo okusingela wenyene.” **28** Cwale Jesu sebeli
 wamba kwa yonyene nji, “Nwaamba eniti,” “Otende
 ngeeso mi mbuyoyo.” **29** Kono yonyene omulume woyo
 nakushukela oukukenisa yonyene sebeli wambela Jesu
 nji, “Anyine woyo ni yakile naye kunyonga?” **30** Jesu
 sebeli otambula nji, “Omulume kame ana kuta ku Jeliko

okutunda ku Jelusalema, mi ababo sebeli okuwana na mbuyi sebeli amubyangula eikumango ni kumufula mane sebeli akutela okumusiya yo langanine mu mandingwe no lifu. **31** Cwale omupulisita sebeli obita endila eyo, mi aba naku mumona sebeli oyauka ni kumusiya. **32** Mu mukwa mumweya owo, omulebi ni yonyene sebeli obita endila eyo mi sebeli omumona mi ni yonyene sebeli oyauka ni kumubitelela. **33** Kono Omusamaliya yo enda mu ndila eyo sebeli okeela abo ana kwikala omulume woyo ona kulemekiwa, aba ana kumumona omo aikalele, sebeli omufela amakeke. **34** Seli osheeteta kwa yonyene ni kwitela amaati ni waine ba itombo yaye mane ni kunungabo, mi sebeli omubeeka ba mbongolo yaye mane ni kumutwala ku ndoo no angenda oko ano kamu babalela. **35** Cwale eliywaa lina kutatamako sebeli olita amali no muwayawaya no silibela, ni kwaaba kwa babaleli ni kwamba nji, ‘Mubabalele wuyu munu, mi mbi miteneke kweyo samu sinyehelwe aba saniuke oku nikatile.’” **36** Cwale Jesu sebeli omana mukwamba nji, “Anyine mu waatu woo, woyo ona monisa nji mwabaye woyo mulume onaku fuliwa kwa mbuyi?” **37** Omwiyeti no mulawo sebeli otambula nji, “Woyo ona monisa amakeke kwa yonyene.” mi Jesu sebeli wamba kwa yonyene nji, “Ote mi okatende ngeeso.” **38** Cwale ababo Jesu na iyetwa aye aba ana kutaanga mu ndila yoo, sebeli aingena mu mundi omunjili mi omukati oisaniwa Maleta sebeli omutambula mu ndoo yaye. **39** Cwale kame ana kwikalanga ni minaye no litina lya Maliya woyo ona kwikala ku makondo a Mbumu okuteeteta ku kutazo yaye. **40** Kono Maleta

yonyene kame ana kupatehanga okulukisa eyi no kulya, cwale sebeli ota kwa Jesu oka mwambela nji, “Mbumu, kumwine nji Maliya nanisiyi memboci okulukisa eyi no kulya? Omwambele nji aiye anituse!” **41** Kono Ombumu sebeli omutambula nji, “Maleta, Maleta! Kame unyolelwe ni kushupiwa kwiinu no kupula, **42** esinu simweya kame sisaeliwa. Maliya nakete esinu simweya no kuwaba eso kasitamba kubyanguliwa kwa yonyene.”

11 Kame ana kulapelelanga mu sibaka sinjili, mi aba ana kumana, omunjili no aiyetwa aye sebeli wamba kwa yonyene nji, “Mbumu, otwiyete okulapela kanyi Jowani aba ana kwiye aiyetwa aye.” **2** Cwale Jesu sebeli waambela nji, “Aba mulapela, mwambe nji, ‘Sitetu, elitina lyowe liikale eli no kukena, kwiye omubuso wowe. **3** Otube balelo esilyanu setu omo otubelanga mu liywaa ni liywaa. **4** Otu lemene emibonda yetu kanyi omo tulemenanga akwetu awo atu foseza. Ole kutu leselela okwingena mu miliko.” **5** Cwale sebeli wamba kwa onyene nji, “Anyine kwaanyi woyo otwesa okuta kwa mulikani waye bakaci no usiku nuka mwambela nji, ‘Mulikani, onibeko einkwa yaatu. **6** Omulikani wange naiyi mi sikwite esi no kumuyumbula. **7** Cwale kame satambule yoli mukaci nji, ‘Ole kunikataza esaandi nasi yatiliwa kale, mene na naange twalangana kale mi sitwese okwinguka okukuba eso asaela.’ **8** Kame nimyambela nji, simba nji katamba okwiinguka okumuba eso asaela kakuli mulikani waye, kono mbainguka mane nikukuba eyo asaela yonje kakuli kaene okutwalelela okukumbela. **9** Cwale kame nimyambela nji, mukumbele mi mba mubiwi, musaele mi

mba muwana, mungongote mi mba muyatulelwa. **10** Kwa woyo yonje okumbela mba biwi, woyo osaela mbawana mi woyo ongongota mba yatulelwa. **11** Anyine omushemi mukaci kenu, nji mwanaye kame akumbela ondi, kana kame atwesa okumuba enyoka okubita ondi? **12** Simba nji kame akumbela eliki kame otwesa okumuba esoowa? **13** Cwale nji anyi no kwiiba mulimukile okuba anenu eyi no kuwaba aba amikumbela, cwale mbakwikala ngasibine kwa Sitetu nakuwilu kwawo amukumbela Emebo No Kukena!” **14** Cwale Jesu kame ana kutundisanga esidimona no umumu, cwale esindimona aba sina kutunda, omulume no simumu sebeli otateka okwamba mi aanu sebeli akomoka, **15** kono aanu anjili sebeli aamba nji, “Kame atundisa amadimona mulibaka lya Beluzibule, omukulu no madimona.” **16** Cwale anjili sebeli amweteka muku kumbela esisupo okutunda kuwilu. **17** Kono Jesu sebeli olimuka eyo ana nahananga, sebeli wamba kwa onyene nji, “Omubuso wonje owo okutabile wonyene, kame osinyeha, mi nji endoo kame ikutaba bakaci kame ikwa. **18** Mi cwale nji Satani kame akutabile yonyene, ngasibine sawongolele omubuso waye? Anyi kame mwamba nji kame nitundisa amadimona mulibaka lya Beluzibule. **19** Mi nji kame nitundisa amadimona mulibaka lya Beuzibule, cwale anenu kame tundisanga amadimona mulibaka lyaanyine? Abo cwale mbatende aatuli enu. **20** Kono nji ni mulibaka no munwe wa Nyambe aba nitundisa amadimona, cwale omubuso wa Nyambe nawiya kwaanyi. **21** Cwale omulume no koongola okutukisete okumamela endoo yaye, eibyana yaye mbaikala mu kozo. **22** Kono

cwale nji omulume no koongola okumubita aba aiya
 niku mukoma, kame atundisa eilwiso yaye eyo asepile
 ni kutaba oufumu waye. **23** “Woyo kasa kwa mene
 kame anilwisa, mi nji omunu kakuwana ni mene kame
 ashandola. **24** “Cwale emebo no kwakena aba ina tundu
 ku munu, kame ibita mu ibaka nambulwa meyi okusaela
 esibaka no kwikala. Nji kaiwana cwale kame yamba nji,
 ‘Mbiuku mu ndoo yange omo nina tundu ni kayoyemo.’
25 Cwale aba iya sebeli iwana nji nai fiyeliwa ni kubeeka
 einu wino. **26** Cwale kame ita okashimba kame injili no
 kwiiba okubita ni yonyene no kukwana itanu ni yiili,
 mi kame iya ni kuyoya mo. Cwale aba iyoya mo yonje
 omwikalelo wa woyo munu kame sawiibe onene okubita
 ba weli.” **27** Jesu aba ana kwambanga ngeeso, omukati
 sebeli otumuka mukaci no aanu yokuweleza ni liywi no
 kuneneba ni kwamba nji, “Embuyoti niya lipumo elyo
 linaku kuleya mane ni maele owo ona kuyamwa!” **28** Kono
 Jesu sebeli wamba nji, “Embuyoti cwale niyawo ayupa
 eliywi lya Nyambe ni kuliteula!” **29** Cwale oundi no aanu
 aba ona kwekezeha, sebeli otateka okwamba nji, “Olusika
 olu nilwa kwiiba, kame akumbele emakazo kono kakwisa
 emakazo saibiwe kwa onyene konji feela emakazo ya
 Jonasi. **30** Kanyi Jona omo ana kutendela emakazo kwaanu
 a Nenibe, cwale ni Mwana no munu mba tende emakazo
 ku lusika olu. **31** Ombumu no mukati naku mutulo mba
 imana ba katulo na lume no lusika olu nik wanyaza,
 kakuli kame ana kutunda ku mamameneno no litunga
 mukuteeteta okushangama kwa Solomoni, mi komumone
 esinjili no kubitelela Solomoni sino sokame. **32** Alume no

Nenibe mba inguka ba katulo ni lusika olu ni kulunyaza, kakuli nakubaka ba kutazo ya Jonasi, mi cwale komumone esinu no kuneneba okubitelela Jona sino sokame. **33** “Kakwisa omunu woyo otumbula elambi ni kwibeeke munji no tafule simba okwishweeka, kono kame aibeeke beulu nji cwale awo aingena amone eliseli. **34** Amiyo enu eliseli no lutu lwenu, cwale amiyo enu nji kame amona wino, olutu lwenu lonje kame lwiyalile eliseli kono cwale nji amiyo enu kamono wino, olutu lwenu kame lwiyalile ouwi. **35** Cwalehe mumamele nji eliseli lyenu lilese okufutuka ouwi. **36** Nji cwale olutu lwenu lonje kame lwiyalile eliseli mi kalukwite esilama no uwi, kame salubenye kanyi abo elambi aba iba eliseli.” **37** Ababo yo sambola, Omulume no Mufalisi sebeli omukumbela nji alye naye, abo sebeli oingena nukekala ku tafule. **38** Omufalisi sebeli okomoka onene okumona nji Jesu kasiku kuyowa ku makaa aye yokasilya kale. **39** Abo Ombumu sebeli wamba kwa yonyene nji, “Cwale bano, anyi Afalisi kame muyowisa bandee no komoki yenu ni siwana, kono mukaci kenu kame kwiyalile ouyi ni ufokoli. **40** Anyi aelo! Kasa nji Nyambe woyo ona kuumba bandee yona kutenda ni mukaci kame? **41** Kono mube awo ashebile eyo inu ili mukaci, cwale komumone, einu yonje yakukena kwaanyi. **42** “Kono oumai niwenu Afalisi! Kakuli kame muba Nyambe esino likumi eso no Minta ni Lue ni miloho yonye ni kusheununa eniti ni lilato lya Nyambe eyi yamuna kufanena okutenda okuulwile okusheununa akwenu. **43** Oumai ni wenu Afalisi! Kakuli kame musinga eipula no utokwa mu tindoo no milapelo mane ni kuba

elikute mu ibaka no misika. **44** Oumai ni wenu! Kakuli kame mukufekile kanyi amayumbelo no kwamoniwa mi aanu kame aenda beulu wawo nambulwa kulimukiwa. **45** Omunjili no mwimaneni no mulawo sebeli otambula nji, “Mwiyeti, mu kwamba ngeeso kame otwangula kame!” **46** Cwale Jesu sebeli wamba nji, “Oumayi ni wenu aimaneni no mulawo! Kakuli kame mushimbisa aanu ashimbo no kulema kono aanyi kame mukwangwa okushimba emishimbo yenu simba ni minwe. **47** Oumai ni wenu! Kakuli kame muyaka amayumbelo no anuhi a Nyambe awo ana kwibaiwa kwa njekulyenu. **48** Abo kame muli apaki naikaleli ku tikezo ta njekulyenu, kakuli naakwaibaa mi anyi kame muyaka amayumbelo oo. **49** Abo cwale kame okushangama kwa Nyambe kame kwamba nji, ‘Mbi atumene anuhi ni atumiwa, anjili kwa onyene mbaa ibaa mane ni kwayandisa.’ **50** Abo cwale olusika olu mba lubalelwe emibonda no ashemi oo no kwibaa anuhi okutunda ku matatekelo no litunga, **51** okutunda ku unyinga wa Abele okutwala ku unyinga wa Zakaliya, woyo ona kwibaelwa mukaci no aletale ni sibaka no kukena. Eee kame nimyambela nji olusika olu mba lubalelwe emibonda eyi yonje. **52** “Oumai ni wenu aimaneni no mulawo kakuli namushimbi etinotolo no tingana. Kamusi kwingenamo kono kame muna kukwangwesa awo ana kusinga okwingenamo!” **53** Abo Jesu yositunda abo, aiyeti no mulawo na Falisi sebeli amukandimeka ni kumutinisisa nji aambe einu no kupula, **54** okumu tatelela nji aleme einu saambe.

12 Mu nako icana abo aanu no kukwana eikiti no lule aba anoukuwana bamweya akulyatangela omunjili ku munjili, Jesu sebeli otateka okwamba kwa iyetwa aye oweli nji, “Mumamele omumena no Afalisi, owo oli asikukuba. **2** Kakwisa eso sifukilwe eso sasiulwe okumonahala, simba eso sishweekilwe sasiulwe okulimukiwa. **3** Cwalehe eso sonje munaamba mu uwi mba siyupiwa mu liseli, mane neso muna obo ku kuuwi mu musiyo mba sambiya beulu no ndoo. **4** “Abaange kame nimyambela nji, mulese okucila woyo oibaa olutu, kono munyima katwese okutenda esinjili kame. **5** Kono mbi milemusa woyo mufanena okucila. Mucile woyo munyima no kwibaa kakuli kame akwite amaata no kumi kondela mu lyangalilo. Eee kame ni myambela nji mumucile! (Geenna g1067) **6** Kana kasa nji otutaha atanu kame tuuliwa etipene timbili? Mi kakwisa simba kamweya ako katwesiwa okupulamiwa kwa Nyambe. **7** Ngasibine cwale nji simba etiñuki tenu naku mutwi wenu tonje titwesiwa okubaiwa. Cwale mulese kucila, anyi kame muli ano utokwa onene okubita otutaha no kupula. **8** Cwale kame nimyambela nji, omunu yonje woyo sotambula mene balubala no aanu, Omwana no munu niyonyene mbaka mutambula balubala no mangeloi a Nyambe. **9** Kono omunu yonje oni kana balubala no aanu, mbaka kaniwa niyonyene balubala no mangeloi a Nyambe. **10** Mi omunu yonje woyo wamba eliywi okulwisa Omwana no munu mba lemenwe, kono woyo so nyefula ba Mebo No Kukena katamba kulemenwa. **11** “Cwale aba amilita balubala no tindoo no milapelo, simba kwabusisi ni kwasi milawo, mulese kubilaela kweso sa mutambule

simba eso samwambe. **12** Kakuli Emebo No Kukena mbai miiyete eyo mufanena okwamba ba nako eyeyo.” **13** Omunjili kwawo no kupula sebeli wamba kwa Jesu nji, “Mwiyeti, wambele mukulwange nji tukutabele oufumu ana kusiya ashemi etu.” **14** Kono Jesu sebeli wamba kwa yonyene nji, “Mulume, anyine ona nitende omwatuli simba omutabi mwaanyi?” **15** Cwale Jesu sebeli wamba kwa onyene onje nji, “Mutokomele mi mukubabalele mu titakazo no ufumu kakuli omooyo no munu aukutingile feela ba sifumu saye.” **16** Cwale sebeli waambela enguli nji, “Omumbu no mulume no kufuma kame ona kumulitela esifumu no kupula. **17** Mi sebeli onahana yonyene nji, ‘Cwale iikene sani tende, kakuli sikwite omo no kutewela etimbuto tange? **18** Cwale sebeli wamba nji, ‘Kame sani shandole eishete yange ni kuyaka eyino kuneneba mane nibeeekemo embuto ni ibyana yange. **19** Mi mbi aamba ku Mooyo wange nji, mooyo, kame ukwite oufumu no kupula ubeekelwe ba myaka no kupula, okukete mu mooyo, olye, onwe mi owabelelwe!’ **20** Kono Nyambe sebeli wamba kwa yonyene nji, ‘Wene omwelo! Ouno ousiku omooyo wowe mba utundisiwamo mwa wene. Cwale eyo ona kutukisete yaanyine?’” **21** Cwale kame kukufekile kanyi omunu woyo oli ni ufumu waye, kono cwale kasifuma ba miyo a Nyambe. **22** Jesu sebeli wamba kwa iyetwa aye nji, “Cwalehe kame nimyambela nji mulese kubilaela kweyi no mooyo wenu, eso sa mulye simba olutu lweni eso samukumange. **23** Kakuli omooyo niwa utokwa okubita esilya, mane ni lutu nilwa utokwa okubita eikumango. **24** Kamumone amañwalala, kakunu mane ni kuyangula,

kakwite endoo noku tewela simba esishete, kono cwale
 Nyambe kame aababalela. Cwale anyi kame muli ano
 utokwa okubita otuyunyi! **25** Cwale anyine mwaanyi
 mukubilaela woyo otwesa okwekeza ku nako yaye no
 kuyoya? **26** Nji cwale kutwese okutenda ngeeso kusinu
 simba sinyonyo, iikene aba obilaela kwiinu yonje? **27**
 Komumone amapalisa omo akulela, katingi owanda simba
 okutenda eikumango. Kono cwale kame nimyambela,
 simba Solomoni mu kanya yaye yonje kasiku kufuka
 kanyi imweya no tipalisa eti. **28** Kono nji cwale Nyambe
 kame afuka omoopu owo uyoya mu litema balelo mi
 byuunda kame uyumbeliwa mu mulilo okuuciña, cwale
 anyi tunjinga samifuke. Anyi alume no tumelo icana!
29 “Cwale mulese kusaela eyi samulye neyi samunwe
 simba okubilaela mu minahano. **30** Kakuli aanu onje
 namu litunga kame asaelanga einu eyi, mi Siteni kame
 alimukile nji kame mwisaela. **31** Kono musaele oweli
 Omubuso waye mi cwale einu yonje eyi mba itende
 yenu. **32** “Anyi omutapi mucana, mulese kucila, kakuli
 Siteni naku wilu kame awabelelwe okumiba Omubuso. **33**
 Muulise oufumu wenu wonje mi mutabele nawo ashebile,
 mi mukuunganyekele oufumu owo nakwa kulubala, ni
 ufumu naku wilu owo nakwa kwangwa, oko kakwisa
 ombuyi so wiita mane kakwisa ni munu sou sinyi. **34**
 Kakuli oko kuli oufumu wowe ni mucima wowe kooli. **35**
 “Mukutukisete mi etilambi tenu ti tumbuke. **36** Cwale
 mufeke kanyi alume atatelele omolyoo okutunda ku
 mukiti no likwala. Nji cwale atwese oku muyatulwela
 aba saiiye mukungongota. **37** Embuyoti niyawo abika

sawaniwe kwa molyoo atona aba saiye. Niti luli kame ninyambela nji, mba kunungu ni kwaikata ba tafule mane mbaiyi kwa onyene mukwabelekela. **38** Nji aba aiya akano wiili simba aka no waatu nikwawana asitona ngeeso, embuyoti niyoo awo abika! **39** Kono mulimuke eyi, kambe omunya ndoo nakulimuka enako ana kwiiya ombuyi, kambe kasi kusiya endoo yaye nji aitemo. **40** Naanyi mutatelele ngeeso kakuli Omwana no munu kame akeile mu nako no kwalimikiwa.” **41** Cwale Pitolosi sebeli oibanguta nji, “Mbumu, enguli eyi kame oyambela aci nji kwanu onje?” **42** Cwale Ombumu sebeli wamba nji, “Anyine cwale omubika no kusepahala ni kushangama woyo ombumu waye mbamubeeke ba ndoo yaye ni kumuba esemba saye no ilya ba nako no kufanena. **43** Embuyoti niya woyo omubika nji ombumu waye aba sauke mba muwana yotenda eyo ana ku musiyele nji atende. **44** Niti luli kame ninyambela nji, ombumu mba mubeeke okumamela esifumu saye sonje. **45** Kono cwale nji omubika woyo amba yonyene nji omolyange naliyehe okwiiya, ni kutateka okufula abika no alume naakati ni kulya ni kunwa mane ni kukoliwa, **46** cwale molyaye aba saiye ba liywaa elyo no kwalimukiwa nji kame aiya ba nako nokwa limukiwa kame samube omubonda bamweya nawo no kwasepahala. **47** Cwale omubika woyo ona kulimuka eso asaela molyaye, kono kasiku tukiseta mane nikutenda okukumanena nomo asingela molyaye mba shapiwa onene. **48** Kono woyo omubika ona kuulwa okulimuka kono sebeli otenda mukucila okufuliwa kame safuliwe kanyonyo. Omunu yonje ona

biwi onene kwa yonyene mbaku saeliwa onene kwa yonyene. Cwale woyo ona siyeliwa einu no kupula kame saku saeliwe onene kwa yonyene. **49** “Kame nineyi muku beeka omulilo ba litunga, cwale iikene nisi saela kame omulilo owatumbuka kale! **50** Kame nili ni kolobezo eyo nifanena okukolobezwa nayo, cwale kame nishukelwe nji itendahale! **51** Kame muyambuta nji kame nineyi okulita ekozo bano ba litunga? Kokuulwa, kasa ekozo kono etifapahano. **52** Kakuli okutunda bano mu ndoo imweya kame sakutabe atanu, aatu kame salwise ayiili mane ayiili kame salwise aatu. **53** Kame sakwikale oukutaba omushemi no mulume mba kulwisa ni mwanaye no ndumbana mane omushemi no mukati mba kulwisi ni mwanaye no mukatana, onjemunwa no mukati mba kulwisi ni njemunwaye no mukati.” **54** Jesu sebeli wamba kame kwaanu no kupula nji, “Aba mumona elikumbi eliyaluka okutunda mu wiko, mwambe bamweya nji ombula mbaloko, mi kame kutendahala ngeeso. **55** Cwale aba mumona emebo namu mbowela aba ifuka, kame mwambanga nji mbakwikala okwenya onene, mi kame kutendahala ngeeso. **56** Anyi asikukuba! kame mutwesa okutoloka omo limonahalela elitunga ni liwilu, kono cwale iikene aba kamwatwese okutoloka eyi itendahala ba nako ino? **57** “Cwale iikene aba mukwangwa oukuketa mwenyene okutenda eino kuluka? **58** Nji kame mukutwala ku kuta ni woyo ona foseze balubala no mwatuli, mweteke oukweleza mwenyene mu ndila yokasiku kutwala kale baubala no mwatuli mi omwatuli mba kubeeke mu maata no mubeleki no muuso mi omubeleki no muuso

kame sakutwale ku tolongo. **59** Kame nikwambela nji kutamba kutunda mo konji aba sotenekelele omubonda no mamananeno.”

13 Ba nako eyo kame kuna kwikalanga aanu awo ana kwambela Jesu eyi no Magalileya awo ounyinga woo Piloto kame ana kuwaneka ni matabelo. **2** Cwale Jesu sebeli watambula nji, “Anyi kame munahana nji Amangalileya aa ana kutenda esibi esinene okubita Amangalileya onje, mulibaka lya eyo ina kutendahala kwa onyene? **3** Kame ni myambela nji, kokuulwa, kono konji aba samubake, monje mba mufi kanyi onyene omo ana kufela. **4** Simba aanu awo no kukwana likumi ni atanu ni twaatu na mu Siloamu ana kukweliwa ku tawala ni kwaaibaa, kame munahana nji onyene ni asikutenda ouyi no kuneneba okubita awo ana kuyoya mu Jelusalema? **5** Kame nimyambela nji kokuulwa, kono konji aba sa mubake nji kasa ngeseo mba mufi moonje kanyi onyene.” **6** Cwale Jesu sebeli waambela enguli eyi nji, “Omulumbe kame ana kwikalanga ni sitondo no feiga eso ana kukuna mu litema lyaye, cwale sebeli ota nji aka shimbeko eilya kono kasi ukawanako simba simweya. **7** Cwale sebeli wamba kwa asikubabalela elitema nji, ‘Esitondo esi sebeli myaka yaatu me niiya muku saelako eilya, kono Siwanako cwale bano musiteme feela! Iikene aba sikutusisa feela omumbu?’ **8** Cwale osikubabalela elitema sebeli omutambula nji, ‘Musisiye feela mu mwaka uno mumweya nji nitomboleko nji mane ni beekeko omununo, **9** Mi cwale nji mbasibeeke embuya omwaka wiiya kwakuwaba, kono cwale nji kasitamba kubeeka okubinda satu sipatule.’” **10** Cwale Jesu kame

ana kwiyetanga mu ndoo injili no milapelo ba liywaa no Pumulo. **11** Mukaci kame kuna kwikalanga omukati no siyanga ba myaka no kukwana likumi ni atanu ni twaatu, kame anaku kupunganga mane kasi kutwesanga okooloka. **12** Cwale Jesu aba ana kumumona sebeli omwisana ni kwamba kwa yonyene nji, “Mukati, nulukululwa ku weeti wowe!” **13** Cwale Jesu sebeli obeeka amaoko aye beulu no mukati, mi ababo sebeli ooloka mane sebeli oyeema Nyambe. **14** Kono omubusisi no ndoo no milapelo sebeli otina onene kakuli Jesu nakubalisa omunu ba liywaa no Pumulo, mi sebeli wamba kwaanu nji, “Kame tuli ni maywaa atanu ni kamweya awo ana pumenenwe okutenda emisebezi, cwale mwiiye mu maywaa awo nji mubalisiwe, cwale kasa ba liywaa no Pumulo!” **15** Cwale Ombumu sebeli omutambula nji, “Anyi asikukuba! Kana omunjili kwaanyi nji kame afumine amapulu simba ombongolo katwese oku munungutula ni kumutwala mukunwa ameyi ba liywaa no Pumulo? **16** Cwale uno yo mwanaye Abulahama no mukati woyo ona kunungiwa kwa satani ba myaka no kukwana likumi ni itanu ni yaatu cwale katwese okulukululwa mukunungiwa oku ba liywaa no Pumulo?” **17** Mukwamba ngeeso, eila yaye yonje sebeli yeena, mi aanu onje sebeli awabelelwa kwiinu eyo ana tende Jesu. **18** Cwalehe sebeli wamba nji, “Kana omubuso wa Nyambe kame okufekile niikene? Mi siikene saniubapise ni onyene? **19** Cwale kame ukufekile kanyi embuto no Masitete eyo ana shimbi omulume ni kuka kuna mu litema lyaye, mi sebeli ikula ni kutenda esitondo sinene, mi otuyunyi na mu mebo kame tutenda

eiyaletu ku mitayi yaso.” **20** Jesu kame sebeli wamba nji, siikene sani bapise ni Mubuso wa Nyambe? **21** Kame ukufekile kanyi omumena owo ana kushimba omukati nukaushweka mu ipimo yaatu eyi no unga no fulawa konji aba una kumenena wonje.” **22** Jesu sebeli okutela mu mileneñi ni mu mindi yo iyeta mane ni kwenda emyendo mu Jelusalema. **23** Cwale omunu munjili sebeli wamba kwa yonyene nji, “Mbumu, kana mba kuyoyisiwa felea aanu anyonyo?” Mi sebeli waatambula nji, **24** “Mweteke omo mutweseta monje okwingena ni mwelo no kukumbana, kame nimyambela kakuli aanu no kupula mba eteke nji aingene kono katamba kutwesa. **25** Cwale abo omunya ndoo aba sainguke ni kuyatila emyelo, mba mutateke okwimana ni kungongota ba sandi ni kwamba nji, ‘Mbumu otu yatulwele!’ Cwale yonyene mba tambula nji, ‘Simiyii, kubine mukatundelele!’ **26** Cwale mba mutateke okwamba nji, ‘Natu kunwa ni kulya ba lubala lowe, mi nau kwiyetanga mu titolopo tetu!’ **27** Kono mbaamba kame nji, ‘Kame ni myambela nji siyii oko mutunda kamutunde kwa meene anyi asikutenda ouyi!’ **28** Oko mbamu lili ni ku kweca amaeo aba sa mumone Abulahama ni Isaka ni Jakobo mane na nuhi onje mu Mubuso wa Nyambe mi anyi mba muyumbelwe kundee. **29** Aanu mbaiyi okutunda ku upa ni ku wiko, simba ku mutulo ni ku mbowela okwikala ba tafule mu mubuso wa Nyambe. **30** Kamumone, anjili ali balubala mbatende ana munyima, mi aali munyima mbatende ana balubala.” **31** Ba nako eyeyo, Afalisi anjili sebeli aiya ni kwamba kwa yonyene nji, “Otunde bano kakuli Heloda kame asinga

nji aibae wene.” **32** Cwale sebeli wamba kwa onyene nji, “Mute mukambele oluwawa olo nji, ‘Kamumone, kame nitundisa amadimona mane ni kutenda etimakazo no kubalisa balelo ni byuunda mane mu liywaa no waatu mbi mana omusebezi wange.’ **33** Simba ngeeso kame nifanena okuta mu mweendo wange kakuli kakufanene nji omunuhi wa Nyambe aibaelwe ku ndina okubita mu Jelusalema. **34** Jelusalema, Jelusalema, okwibaa anuhi a Nyambe ni kupwacaula ni mawee awo ana tumiwa kwa wene! Tunjinga ni na kuwaneka anowe kanyi onasikuku woyo owaneka anaye munji no maando aye, kono kawasi nipumenena! **35** Komone, endoo yowe kame ikaninwe! Mi kame nikwambela nji, kutamba kunimona konji aba sowambe nji, ‘Embuyoti niya woyo oiya mu litina lya Mbumu!’”

14 Eliywaa linjili no Pumulo abo Jesu aba ana kuta mu ndoo no mubusisi no Afalisi okalya esinkwa, onje amwalikete. **2** Kamumone, sebeli kwiiya kwa yonyene omulume woyo ona kutimbanga amakondo ni makaa. **3** Cwale Jesu sebeli wamba kwa simulawo na Falisi nji, “Kana kame kufanena okubalisa eli no Pumulo? **4** Kono onyene sebeli aondoka feela. Cwale Jesu sebeli oshimba omulume woyo ni kumu balisa mane ni kumu lukulula nji akutele. **5** Cwale sebeli wamba kwa onyene nji, “Cwale anyine kwaanyi woyo okwite mwanaye simba opulu waye ona kwele mu wina woyo sokwangwa okumu tundisamo eli no Pumulo?” **6** Kono kasi kutwesa oku mutambula epuzo yaye eyo. **7** Cwale sebeli wambela awo ana kwisaniwa ku mukiti enguli nji, aba ana kumona

omo ana kukuketela eibaka no kukutekeha, sebeli wamba kwa onyene nji, **8** “Nji kame ona memiwa ku mukiti no likwala, olese okwikala esipula no kukutekeha. Kakuli kame kutwesahala nji mwendi omunu no utokwa okubita wena ni yonyene namemiwa, **9** mi cwale woyo ona mimeme monje mbaiyi ni kwamba kwaanyi nji, ‘Mube wuyu mulume esipula esi cwale wene mbweene ba kwikala ba sipula no sibaka na kundi. **10** Kono cwale nji numemiwa, okaikale ba sipula na kunji nji cwale omunya mukiti aba saiye kame saambe kwa wene nji, ‘Mulikani ote okaikale ba sipula na balubala,’ mi cwale mbukutekehe mu miyo aawo aikalile onje ba tafule. **11** Cwale omunu yonje woyo oku nuneka mba kokobeziwa, mi woyo oku kokobeza mba nunekiwa. **12** Cwale Jesu sebeli wamba ngeeso ku mulume ona kumumema nji, “Cwale aba uba omukushuko simba omulalelo, olese okumema alikani owe, simba abowe, mane simba awo oyakile noo ano kufuma, kakuli nonyene mbaa kumeme eliywaa linjili muku kuuseta mi watenekiwa kale. **13** Kono cwale aba otenda omukiti, omeme awo ashebile, eiyanga, eirole mane ni ibofu, **14** cwale mukutenda ngeeso mbu fuyauliwa, kakuli katwese oukuuseta. Mi mbu tenekiwa mu niti ba liywaa no kwinguka no aafu.” **15** Omunjili kwawo ana kwikala naye ba tafule sebeli oyupa eyi, mi sebeli wamba kwa Jesu nji, “Embuyoti niya woyo sokalya esinkwa mu mubuso wa Nyambe!” **16** Kono Jesu sebeli wamba kwa yonyene nji, “Kame kuna kwikalanga omulume woyo ona kutenda omukiti no kuneneba, mi sebeli omema aanu no kupula. **17** Cwale

enako no mukiti aba inaku keela sebeli otuma omubika waye okambela awo onje ana kwisaniwa nji, ‘Komwiye cwale einu yonje yaluka kale!’ **18** Kono cwale onje sebeli atateka okuba amabaka. Woyo no weli sebeli wamba ku mubika nji, ‘Kame nina ulu elitema mi kame nisinga nji nite ni kalimone, kame ni lapela nji munilemene.’ **19** Omunjili ni yonyene sebeli wamba nji, ‘Kame nina ulu eipani no mapulu no kukwana itanu mi kame nisinga nji ni kayeteke, cwale muyupe okukumbela kwange.’ **20** Omunjili kame sebeli wamba nji, ‘Abano okubinda ni kwate, mulibaka elyo sitwese okwiiya. **21** Cwale omubika sebeli oukamo nukambele molyaye. Cwale omolyaye sebeli ofilikana ni kwambela omubika waye nji, ‘Kandi cwale olelube ote mu makululu mane ni misika mi okashimbe ano kusheeba, eiyanga, eihole mane nawo no kwa mona aiye ku mukiti.’ **22** Cwale omubika sebeli wamba nji, ‘Molyange eyi ona nambele naitendahala kono kame kusionyalile esibaka.’ **23** Cwale omolyaye sebeli wamba ku mubika waye nji, ‘Ote mu mikwakwa ni mu mikulo okandimeke aanu aiye mukwingena, nji endoo yange iiyale. **24** Kakuli kame ni kwambela nji kakwisa kwaawo aanu nina kumema oweli awo saiye mukulya ku silya sange!’” **25** Cwale enyangela sebeli imukoña mi Jesu sebeli ofutukela kwaanu ni kwamba nji, **26** “Nji omunu kame aiya kwa mene mi katimbi sitaye, inawaye, mukataye, anaye mane nainaye nakulwaye, ee simba mane ni mooyo waye, katamba kutenda omwiyetwa wange. **27** Nji omunu yonje kashimbi esifapahano saye ni kuni koña katamba kutenda omwiyetwa wange. **28**

Cwale anyine mukaci kenu woyo otwesa okuyaka etawala yokasiikala banji nji amone etisinyehelo taye eto satitwese okumana omusebezi waye? **29** Kono cwale aba abeeka amatatekelo no muyako, mi katwese oku umanenena, awo onje aumona kame atateka oku musheka. **30** Mbaamba nji, ‘Wuyu mulume nakutateka okuyaka kono kame ana kwangwa okumanenena. **31** Simba anyine ombumu woyo ota okalwisa omukwaye woyo nokwatwesa okwikala banji ni kunahana nji kana kame atwesa okalwa ni sikwata saye no kukwana eikiti likumi nji aka kuwane ni woyo okwite esikwata no kukwana eikiti makumi ayiili. **32** Cwale nji otwesa abo omunjili yonyene kame amubita, mba tumu ondumeleti okakumbela ekozo asili kule. **33** Cwalehe omunu yonje kwaanyi kakutoboha oufumu waye katamba okutenda omwiyetwa waye. **34** “Omungwa ni wakuwaba, kono nji waamuba kale, cwale ngasibine sausetwe nji mungwa kame? **35** Kaukwite etuso ku mumbu simba ku mununo, aanu kame auyumba. Cwale woyo okwite amatwi ayupe.”

15 Cwale atelisi nasi kutenda eibi onje sebeli asheeteta abeebi okuteeteta Jesu. **2** Cwale Afalisi na iyeti no mulawo sebeli akushobotela aamba nji, “Wuyu mulume kame atambulanga asikutenda esibi mane ni kulya noo!” **3** Cwale Jesu sebeli waambela enguli eyi nji **4** “Cwale ngasine sakwikale nji omunjili kwaanyi kame akwite emikoko no kukwana omwanda nji nakutauka mumweya, kana katwese okusiya emikoko no kukwana makumi atanu nanee ni mutanu ni tune mu lihalaupa ni kuta okasaela owo ona tauka okubitela abo sakauwanene? **5**

Cwale aba auwana kame aubeeka ba mafuti yo wabelelwe, 6 mi aba akeela ku mudi kame aisana alikani aye bamweya nawo ayakile naye, ni kwamba kwa onyene nji, ‘Kamuwabelelwe ni mene kakuli inawana omukoko wange owo ona kutauka!’ 7 Mukutenda ngeeso kame ninyambela nji mba kwikala okuwabelelwa kunene mu wulu abo osikutenda ouyi mumweya aba afutuka okubaka okubita awo no kukwana makumi atanu nanee ni mutanu ni tune awo nokwabaka. 8 “Simba abo omukati woyi okwite emiwayawaya no kukwana likumi mi sebeli bataukabo kamweya, kana katwese okutumbula elambi ni kufiyela mu ndoo okusaela akamuwayawaya kamweya okutwala abo sakakawanene? 9 Cwale aba amana oukawana, sebeli oisana alikani aye nawo ayakile naye ni kwamba nji, ‘Muwabelelwe ni mene kakuli inawana akamuwayawaya kange kana kutauka.’ 10 Mukutenda ngeeso kame ninyambela nji kame kuli okuwabelelwa balubala no mangeloilo a Nyambe abo osikutenda ouyi mumweya ona baka.” 11 Cwale Jesu sebeli otwalelela okwamba nji, “Kame kuna kwikalanga omulume woyi ona kwikalanga naana no andumbana ayili. 12 Cwale omwanukana bo sebeli wambela sitaye nji, ‘Sitange, mene munibeko ekabelo yange kweyo muluwile.’ Cwale omulume sebeli waatabela oufumu waye. 13 Cwale munyima no maywaa feela acana, woyi mwanaye no mwanukana sebeli oungeka bamweya eyo ana kubiwa ni kwingena enaha muule mane oko sebeli oka kandakanda oufumu waye mukuyoya no kwiiba. 14 Cwale munyima no kumana oufumu waye onje, elishebo no kuneneba sebeli

liingena omo mu naha, mi sebeli otateka okusaela omo sayoyele. **15** Ababo sebeli ota okaingena omusebezi ku mulume woyo ona kwikalanga omomo mu naha mi sebeli oka mutwala mu litema lyaye nuka muba omusebezi no kulisa angulube. **16** Mu mukwa no lishebo cwale sebeli olakaza fela okulya ku ilya no angulube, kono kakwisa simba mumweya woyo ona kumuba esi no kulya. **17** Kono cwale aba nausa etingana taye sebeli wamba nji, 'Kandi anjinga abika a sitange awo akwite esinkwa simba esi no kulya mane kame ateulanga, kono kame nifa elishebo kuno! **18** Mbani inguka eliywaa linjili ni kuta kwa sitange nukamba nji, "Sitange, kame ina tende ouyi balubala lwa Nyambe mane ni balubala lowe. **19** Cwale sifanene okuniisana mwanowe bano, kono oniisane kanyi omunjili no abika owe.' **20** Eliywaa linjili sebeli oinguka ni kuuka kwa sitaye. "Cwale yo sili kule sitaye sebeli omumona ni kumulimuka mane ni kumufela amakeke, sebeli omwitukela oka mukwela musaali ni kumu tubeta. **21** Cwale omwana sebeli wamba kwa sitaye nji, 'Sitange, kame ina foso balubala lwa Nyambe mane ni balubala lowe, cwale sifanene okwiisanwa mwanowe.' **22** Kono sitaye sebeli wambela abika aye nji, 'Mulite muwangu wangu olwambi no kuwaba mu mumangeke mane mumubeeke elisala naku munwe naku lyooko mane ni tinjatangwa ku makondo. **23** Cwale mulite olilole no kusuwa mwiibae nji tutende omukiti tuwabelelwe! **24** Kakuli wuyu mwanange kame ana kufa mi nayoyo kame, na kutauka cwale na waniwa, mi ababo sebeli atateka omukiti. **25** Cwale omwanaye no mukulu kame

ana kwikalanga ku matema. Cwale aba ana kusheeteta abeebi ni ndoo sebeli oyupa etindimo ni kunenga. **26** Cwale sebeli oisana omunjili no abika ni kumwibanguta nji, ‘Siikene sitendahala?’ **27** Cwale sebeli omutambula nji, ‘Minowe naiyi,’ mi sitowe naibaa olilole no kusuwa kakuli namu tambula wino mi yokwanine.’ **28** Kono cwale yonyene sebeli otina ni kukana okwingena, ababo sitaye sebeli oiya ni kumususuweza nji aingene. **29** Kono mwana sebeli otambula sitaye nji, ‘Mumone, nani mibelekele ba myaka no kupula nambulwa okwakuteka emilawo yenu, kono kamwa siniba elilole nji nitende omukiti na likani ange! **30** Kono cwale wuyu mwanenu woyo ona kuta mukulya ekalulo no ufumu wenu ni mahule aba aneeyi, namu mwibaele olilole no kusuwa!’ **31** Cwale sitaye sebeli wamba kwa mwanaye nji, ‘Mwanange enako yonje kame uli ni mene, mi eyo niluwile yonje yowe. **32** Cwale kame kulukela nji nitendele wuyu minowe omukiti mi owabelelwe, kakuli wuyu minowe nakufa mi nayoyo, mane naku tauka, kono cwale bano na waniwa.’”

16 Jesu sebeli wamba kame kwa iyetwa nji, “Kame kuna kwikala omulume no kufuma ona kwikala ni mubika waye. Cwale epiho sebeli iya kwa yonyene nji omunu woyo kame ana kusinya esifumu saye, **2** mi sebeli omwisana ni kwamba kwa yonyene nji, ‘Iikene eyi niyupa mulibaka lyowe? Otunde ba sipula sowe no ubika kakuli kufanene okutenda omubika wange.’ **3** Cwale omubika sebeli okwambisa yomboci nji, ‘Iikene sani tende kakuli molyange nani tundisa ba ubika? Songolile onene okutombola mi kame neena okukumbela. **4** Kame

niyii esi sanitende! Nji cwale aanu ani tambule mu tindoo too aba ina tundu ba musebezi wange.’ 5 Cwale sebeli oisana awo ana kukolotela molyaye omunjili ni munjili. Sebeli oibanguta woyo no weli nji, ‘Bukai ona kolotele molyange?’ 6 Sebeli otambula nji, ‘Omwanda no sipimo no oli,’ cwale sebeli wamba kwa yonyene nji, ‘Oshimbe esikoloti sowe mi oikale banji muwangu oñole nji makumi atanu 50.’ 7 Cwale sebeli wamba ku munjili nji, ‘Bukai ona koloto?’ Sebeli wamba nji, ‘Masaka akwana omwanda no uloto,’ Sebeli omwambela nji, ‘Oitundise mi oñole makumi atanu naatu.’ 8 Molyaye sebeli onyaza omubika mulibaka no kwasepahala kwaye kakuli aanu no litunga lino kame amonahala okutenda wino eyi no lusika loo feela okubita aanu no liseli. (aiñ g165) 9 Cwale kame nimyambela nji, “Mukutende oulikani mwenyene mulibaka no kwaluka, nji cwale aba sai kwangwe kame samitambule mu mundi no kuta oku no kwaabwa. (aiñios g166) 10 Woyo no kusepahala kweyi no kucaniba mba sepahala kweyi no kupula, mi woyo no kwasepahala kweyi no kucaniba katamba kusepahala ngeeso kweyi no kupula. 11 Nji cwale kamusi sepahala mu inu no kwaluka, anyine so misepa mu ufumu no niti? 12 Cwale nji kamusi sepahala mu sinu no mukowe, anyine sokuba eso sili senu? 13 Kakwisa omubika otwesa okusebeleza ambumu ayiili, kakuli mbu timbibo mumweya ni kusingabo munjili simba oukubeeke onene kumumweya ni kukana omunjili. Kutwese okusebeleza Nyambe ni mali.” 14 Afalisi awo ana kusinganga amali aba ana kuyupa eyi, cwale sebeli atimba Jesu. 15 Kono Jesu sebeli wamba kwa onyene nji,

“Anyi mukuyeema mwenyene balubala no aanu, kono Nyambe kame ayii emicima yenu kakuli eyo itendile eyi no utokwa mukaci no aanu akwiiba mu miyo ya Nyambe. **16** “Omulawo na nuhi konji ba nako ya Jowani okutunda abo cwale eliywi no kuwaba no mubuso wa Nyambe aba lina kukutaziwa, mi omunu yonje sebeli weteka onene okwingenamo. **17** Kono kwakotoba eliwilu ni litunga nji ibwe okubita enombolo imweya no mulawo nji ibwe. **18** “Munu yonje woyo olukulula mukataye ni kukwata omunjili kame abuka mane ni woyo okwata omukati ona lukululwa kwa mbumwaye kame abuka. **19** “Kame kuna kwikalanga omulume no kufuma ona kukumanganga eikumango no undilu ona kulyanga eilya no kuwaba ba liywaa ni liywaa. **20** Cwale ba mweelo waye kame kuna kulangananga omulume no kusheba no litina lya Lazalo ona kwikalanga ni itombo olutu lonje, **21** woyo ona kulakazanga okulya eyo ina kukwanga ku tafule no mulume no kufuma, cwale ambwa sebeli aiya ni kulasa ba itombo yaye. **22** Omulume no kusheba sebeli ofa mi amangeloi sebeli amushimbela kwa Abulahama mu saali saye. Omulume no mufumi ni yonyene sebeli ofa mane sebeli oteuliwa, **23** mi mu lyangalilo, yoli mu mayando sebeli waliketa ni kumona Abulahama aba no kuleba mane Lazalo yoli mu saali saye. (Hadēs g86) **24** Cwale sebeli okuwa nji, ‘Sitange Abulahama! Onifele amakeke, mi otume Lazalo acupwe amamaneneno no munwe waye mu meyi nji aombote olulimi lwange, kakuli kame nili mu utata onene muno mu mulilo!’ **25** Kono Abulahama sebeli omutambula nji, ‘Mwanange opuluke nji mu nako

no kuyoya kowe nukutambulanga einu no kuwaba, mi Lazalo kasi kwikalanga ni inu no kuwaba. Kono bano kame ali wino kuno, mi wene kame oli mu utata. **26** Cwale okwekeza kweeyi, mukaci ketu ni wene kame kuli owina no kuneneba onene, nji cwale awo ali muno katwese okwiiya kwa wene mane kakwisa woyo sotwesa okuta okutunda omo okwiiya kwaaci.’ **27** Cwale omufumi sebeli wamba kwa Abulahama nji, ‘Kame ni kukumbela, sitange, otume Lazalo ku ndoo ya sitange, **28** kakuli kame nikwite ainange atanu nji cwale akaalemuse nji alese okwiiya mu sibaka sino no mayando.’ **29** Kono Abulahama sebeli wamba nji, ‘Kame akwite Mushe na nuhi a Nyambe cwale walesele aayupe.’ **30** Cwale omufumi sebeli wamba nji, ‘Kokuulwa, sitange Abulahama! Kono nji kute omunjili kwa onyene ona tundu kwaafu, mba baka.’ **31** Cwale Abulahama sebeli wambela omufumi nji, ‘Nji katamba okuyupa Mushe na nuhi a Nyambe, katamba okuyupa simba woyo soingulwa okutunda kwaafu.’”

17 Jesu sebeli wamba kwa iyetwa aye nji emiliko ku kutenda esibi mu niti ikeeyile, kono oumai ni kwa woyo ikeyele! **2** Nikwa kuwaba kambe kame sa nungelelwe eliwee linene mu ndingo yaye niku muyumbela mu liwate, okubita nji asaitete anyonyo okutenda esibi. **3** Cwale mu kumamele mukaci kenu, nji omwabowe kame atenda esibi omukalimele, mi nji na baka omulemene. **4** Cwale nji kame ana kufoseze katanu ni twiili mu liywaa limweya, mi ni kwaliketa kwa wene katanu ni twiili ni kwamba nji, ‘Nabaka kale,’ kame ofanena oku mulemena.” **5** Atumiwa sebeli aamba kwa Mbumu nji, “Otwekeleze ku tumelo

yetu.” **6** Cwale Ombumu sebeli wamba nji, “Kambe kame mukwite etumelo no okufeka kanyi oubeke no mbuto no masitete, kambe kame mutwesa okwambela esitondo no molobeni nji okutule mi okakunwe mu liwate, mi mbasi mikuteke. **7** Anyine mukaci kenu woyo okwite omubika olima simba okubabalela omukoko, so amba kwa yonyene aba atunda mu litema nji, ‘Oiye muwangu kuno tulye ba tafule?’ **8** Katamba kwamba kwa yonyene nji, ‘Oni lukisete omulalelo, okuyumene mi oni sebeleze, konji aba sa nilyele ni kunwa mi munyima bosolye ni kunwa.’ **9** Kana mba kutumele ku mubika ba kutenda eso anambeliwa? **10** Naanyi yongeso nji aba mutenda yonje mu nalaelwa, mwambe nji, ‘Tuli abika awo no kwafanena, kame tuna tende eyo tufanena okuteda.’” **11** Jesu abana kuta ku Jelusalema, sebeli weenda mu museto mukaci no Samaliya ni Galileya. **12** Cwale abana kwingena mu mudi, sebeli okwangana ni aanu no kukwana likumi asikutoma embingwa, aimanine kule, **13** cwale sebeli akuweleza ni kwamba nji, “Jesu, Molyetu! Otufefe amakeke!” **14** Cwale aba ana kwamona sebeli waambela nji, “Mute muka kumonahaze kwa pulisita aka mitatube.” Ba ndila alemine okuta, sebeli abala. **15** Cwale mumweya kwa onyene aba ana kumona nji nabala, sebeli ouka ni kulumbeka Nyambe ni liywi linene. **16** Cwale sebeli okwela banji ni lubala ku makondo a Jesu nuukutumela. Omulume woyo neli Musamaliya. **17** Cwale Jesu sebeli wamba nji, “Kasa likumi awo ana balisiwa? Kanti kubine ali awo akwana atanu nanee? **18** Ngasibine kasiuka nji alumbeka Nyambe konji wuyu osi mushobo mundina? **19** Cwale sebeli omwambela

nji, “Oimane okutele etumelo yowe nai kuyoyisa.” **20** Afalisi aba ana ku mwibanguta nji omubuso na kuwilu kamwaka sawiye. Sebeli waatambula nji, “Omubuso wa Nyambe kautamba kwiiya ni imoniso. **21** Kautamba kwambiwa nji, ‘Komumone, kuno kwauli, simba nji, Uya baya, kakuli omubuso wa Nyambe kame uli mukaci kenu.” **22** Jesu sebeli wamba kwa iyetwa aye nji, “Amaywaa akeyile abo samushukele okumona limweya eliywaa no Mwana no Munu, kono kamutamba kulimona. **23** Mi kame saambe kwanyi nji, ‘Komumone uno kuno, simba nji, ‘Komumone, uya kuya! Mulese kuta simba okwakoña. **24** Kanyi olumonyi aba lumonyeka ni kutumbuka mu liwilu ku maneku ayiili, mwasa kukaikalele mu liywaa no Mwana no Munu. **25** Kono ayande oweli kwiinu no kupula mane ni kukaniwa ni lusika olu. **26** Kanyi mu maywaa a Nuwe mwasa kuka ikalele ni mu liywaa no Mwana no munu. **27** Kame ana kulya, ni kunwa, ni kukwata, ni kukwalisa konji mane ba liywaa elyo Nuwe aba ana kwingena mu wato no aleka, mi ameyi no kupula sebeli aiya ni kwayundisa onje. **28** Kanyi kame omo kuna kwikalele mu maywaa a Lota, kame ana kulya, ni kunwa, kame ana kuulanga ni kuulisa, kame ana kukunanga ni kuyaka. **29** kono ba liywaa ana kutunda Lota mu sondoma omulilo ni silufula sebeli iloka ku wilu ni kwaibaa onje. **30** Cwale mwasa kukaikalele ni mu liywaa no Mwana no munu aba sa monahale. **31** Ba liywaa elyo woyo oli ba situwa no ndoo, ni ibyana yaye mu ndoo alese kutuluka nji aishimbe, mi kame ni woyo oli mu litema alese okuuka ku mundi. **32** Mupuluke mukataye Lota. **33** Woyo yonje okununeka omooyo waye

mba utaukelwe, kono woyo otaukelwa omooyo waye mba yoyisiwa. **34** Kame ni myambela nji mu usiku owo kame sakwikale ayiili ba mumbeta, mumweya mba shimbiwa omunjili mba siiwa. **35** Akati ayiili satwe mu sinu simweya, mumweya mba shimbiwa omunjili mba siiwa **36** Alume ayiili awo sa ikale mu litema, omunjili mba shimbiwa munjili mba siiwa. **37** Cwale sebeli aamba kwa yonyene nji, “Mbumu, kubine oko?” Jesu sebeli waambela nji, “Oko kuli olutu ni manoñu kwa sa kaungane bamweya.”

18 Cwale Jesu sebeli waambela enguli nji atundamene mu kulapela mi alese kuzwafa. **2** Sebeli waambela nji, “Mu muleneñi munjili kame kuna kwikalanga omwatuli woyo kasi kucilanga Nyambe simba aanu. **3** Cwale kame kuna kwikalanga ni mbakati woyo ona kwiya kwa yonyene ni ku mwambelanga nji, ‘Onituse kwa wuyu oni zekisa!’ **4** Omwatuli sebeli okana ba nako no kuleba, kono munyima sebeli wamba kwa yonyene nji, ‘Simba nji sicili Nyambe simba okukuteka omunu, **5** ee kakuli wuyu mbakati kame ani bilaeza, kame sani mutuse nji alese okuni kataza okuni iyelanga!’” **6** Cwale Ombumu sebeli wamba nji, “Muyupe eyo amba omwatuli nambulwa niti. **7** Cwale Nyambe katamba okutusa aketwa aye, awo alila kwa yonyene ousiku ni munji? Kana mba liyehe mukaci koo? **8** Kame ni myambela nji, kame saatuse muwangu, simbangeeso, Omwana no munu aba saiye mbawana etumelo ba litunga?” **9** Jesu sebeli wamba enguli eyi kwa njili awo ana kukusepa onyene nji akukena mane ni kushendaula akoo. **10** “Alume ayiili sebeli ata mu ndoo ya Nyambe okalapela, mumweya neli Mufalisi

omunjili neli mutelisi. **11** Omufalisi sebeli oimana niku lapela nji, ‘Nyambe kame ni kutumela kwa wene kakuli mene sikufekile kanyi aanu anjili asikuyumena, nawo no kwa sepahala, asikubuka, simba mane kanyi wuyu mutelisi. **12** Kame niku yumenanga eyi no kulya twiili mu sunda, kame nibanga esi no likumi kweyo ni wananga.’ **13** “Kono omutelisi yoimanine oku no kuleba mane kasikutwesa okwinula amiyo aye okwaliketa ku wilu, kono sebeli ofula ba saali saye nikwamba nji, ‘Nyambe, onifele amakeke mene osikutenda eibi!’ **14** Kame nimyambela nji,” “Wuyu mulume kame ana uku ku ndoo yaye yo lukile okubita omukwaye. Kakuli omunu yonje woyo okununeka yonyene mba kokobeziwa, kono woyo oku kokobeza mba nunekiwa.” **15** Cwale sebeli amulitela anuke nji aaleme amaka aye beulu. Cwale aiyetwa aye aba ana kumona ngeeso sebeli aayuta. **16** Kono Jesu sebeli waianena kwa yonyene ni kwambela nji, “Mulesele anuke aiye kwa mene, mi mulese okwakanisa kakuli omubuso wa Nyambe niwoo. **17** Niti luli kame nimyambela! Omunu yonje nji katambula omubuso wa Nyambe kanyi mwanuke katamba kwingena mo.” **18** Cwale omubusisi sebeli oibanguta Jesu nji, “Omwiyeti no kuwaba, siikene sa nitende nji nika yole omooyo na kwaabwa?” (aiōnios g166) **19** “Cwale Jesu sebeli wamba kwa yonyene nji, “Iikene abonisana nji nili muwa?” Kakwisa muwa konji Nyambe yomboci. **20** Oyii etitaelo, ‘Mulese okubuka, Mulese kwibaa, Mulese kwiita, Mulese kuba oupaki no mapwa, Mukuteke asitenu na inawenu.” **21** Mi sebeli wamba nji, “Yonje eyi ina imamela okutunda ku wanuke wange.” **22** Cwale Jesu

abana kuyupa ngeeso sebeli wamba kwa yonyene nji,
 “Kwasili esinu simweya eso ulwile. Oulise einu yowe yonje
 okwite mi otabele awo ashebile, mi mbu wana esifumu na
 kuwilu, cwale oiye oni koñe.” **23** Kono abana kuyupa eyi,
 sebeli weena, kakuli neli wakufuma onene. **24** Jesu sebeli
 omwaliketa ni kwamba nji, “Ngasibine kubambabile nji
 awo akwite esifumu akaingene mu mubuso wa Nyambe!
25 Kono ni kwa kotoba ekamele okwingena mu litiyo
 no ndonga kasanji omufumi okwingena mu mubuso
 wa Nyambe.” **26** Awo ana kwiypa sebeli amba nji,
 “Cwale anyine so kayoyisiwa?” **27** Kono Jesu sebeli
 wamba nji, “Eso sibambabile kwaanu ni sakotoba kwa
 Nyambe.” **28** Cwale Pitolosi sebeli wamba nji, “Komone!
 natusiyi etindoo tetu nuukukoña.” **29** Cwale Jesu sebeli
 wamba kwa onyene nji, “Niti luli kame nimyambela nji,
 “Kakwisa omulume ona siyi endoo simba omukati simba
 mukulwaye simba ashemyaye simba anaye mulibaka no
 mubuso wa Nyambe, **30** awo aulwile okuwana onene ba
 nako ino, mi ba nako no mamananeno mbawana omooyo
 no kwabwa. (aïōn g165, aïōnios g166) **31** Cwale Jesu sebeli
 oshimba aiyetwa aye no kukwana elikumi ni twiili, ni
 kwamba kwa onyene nji, “Muteetete, kame tukatile ku
 Jelusalema, mi eyo yonje ina kuñoliwa eyi no Mwana no
 munu kwa nuhi a Nyambe mba iyatetetwe. **32** Kakuli
 kame sa biwe kwa simacaba, mi kame sa shendaulwe
 mane ni ku yandisiwa no kwenisa mane ni kumu sibwela
 amate. **33** Kame sa mufule ni kumwibaa, mi ba liywaa
 no waatu mba inguka.” **34** Kono aiyetwa kasi kuyupa
 simba simweya kweyo ana kwamba, omwambelo ou kame

una ku shweekiwa kwa onyene mi kasi kulimuka eyo Jesu ana kwamba. **35** Abo Jesu yoli beebi ni Jeliko, kame kuna kwikalanga esibofu no mulume sina kwikalanga ku nyonga no ndila, esikumbelanga **36** Cwale aba ana kuyupa aanu no kupula abita, sebeli oibanguta nji, “Siikene esi?” **37** Sebeli amwambela nji, “Jesu no Nazaleta yokame woyo obita” **38** Cwale sebeli okuwa nji, “Jesu! Omwana Dabida! Onifele amakeke!” **39** Cwale awo ana kwikala balubala sebeli amukalimela nji aondoke. Kono sebeli okuwa onene nji, “Omwana Dabida oni yupele amakeke!” **40** Cwale Jesu sebeli oimana niku laela nji amulite kwa yonyene mi aba ana kukeela abeebi, sebeli omwibanguta nji, **41** “Iikene osaela nji niku tendele?” Sebeli otambula nji, “Mbumu, kame ni singa okumona.” **42** Cwale Jesu sebeli wamba kwa yonyene nji, “Omone! Etumelo yowe naiku yoyisa.” **43** Cwale ababo sebeli omona niku mukoña yo kanyisa Nyambe, mi aanu onje aba ana kumona eyi, sebeli alumbeka Nyambe.

19 Jesu sebeli oingena mu Jeliko mi kame ana kubita feela. **2** Cwale kame kuna kwikalanga omulume no litina lya Zakiyasi, neli omukulu no mutelisi ni kufuma. **3** Cwale sebeli osaela nji amone Jesu nji anyine, kono sebeli okwanggwa mulibaka no aanu no kupula ni kwibiba ku siyema saye. **4** Cwale sebeli oitukela balubala nuukatina ku sitondo no sikamole nji amumone, kakuli Jesu nakubita endila eyo. **5** Cwale Jesu aba ana kukeela ba sibaka eso, sebeli waliketa ku wilu ni kwamba kwa yonyene nji, “Zakiyasi otuluke muwanguwangu kakuli kame nifanena okwikala mu ndoo yowe balelo.” **6** Cwale Zakiyasi

sebeli oleluba ni kutulukela banji ni ku mutambula mu kuwabelelwa onene. **7** Cwale aanu aba ana kumona ngeeso sebeli añuñuta nji, “Kame anati okatenda ongenda no mulume osikutenda eibi!” **8** Cwale Zakiyasi sebeli oimana ni kwamba kwa Mbumu nji, “Komone, Mbumu, elicika no ufumu wange kame niba kwa sikusheba, nji kame nina byangula omunu esinu saye, kame nimuusetata etitikanyo no kukwana tinee.” **9** Cwale Jesu sebeli wamba kwa yonyene nji, “Balelo okuyoyisiwa na kwiiyi muno mu ndoo, kakuli ni yonyene mwana a Abulahama. **10** Kakuli Omwana no munu neeyi muku saela ni kuyoyisa eso sinatauka.” **11** Aba ana kuyupa einu eyi, Jesu sebeli otwalelela okwaambela enguli. Kakuli kame ana kwikala beebi ni Jelusalema, mi kakuli kame ana ku yambuta nji omubuso wa Nyambe kame uli beebi oku monahala ababo. **12** Cwale Jesu ababo sebeli wamba nji, “Omulume no ku kutekeha sebeli ota ku naha oko no kuleba akatambula omubuso mi cwale sebeli ouka. **13** Sebeli oisana abika aye no kukwana likumi ni kwaaba etipondo likumi ni kwamba kwa onyene nji, ‘Mu fundote amali aa okutwala abo sanika ukele.’ **14** Kono aanu aye naku mutimba mane sebeli atuma onumwana munyima yaye okaamba nji, ‘Ka tusingi wuyu mulume nji atubuse.’ **15** Aba ana kuuka munyima no katambula omubuso sebeli olaela abika aye awo ana kuba amali nji aiye kwa yonyene nji alimuke eso anawana mukuulisa koo. **16** Ono weli sebeli oiya ba lubala lwaye ni kwamba nji, Molyange, epondo yowe naini wanene etipondo likumi beulu.’ **17** Cwale sebeli wamba kwa yonyene nji, ‘Nutende wino, wene omubika no kuwaba!

Kakuli nusepahala kwicana onene, mbu busu emileneñi no kukwana likumi.’ **18** Omubika no wiili sebeli oiya ni kwamba nji, ‘Molyange, epondo yowe ina wanenebo etipondo titanu kame.’ **19** Cwale sebeli wamba kwa yonyene nji, ‘Cwale mbu busu mileneñi itanu.’ **20** Cwale omubika munjili sebeli oiya ni kwamba nji, ‘Molyange, ino yokame epondo yowe eyo nina kupungelanga mu lwambi. **21** Kakuli kame nina kucilanga wene kakuli uli munu no kubambaba. Kame oshimba omo kausi beeka mane kame okutula omo kausi kuna.’ **22** Cwale sebeli wamba kwa yonyene nji, ‘Kame sani kwatule kweyo itunda mu kanw kowe! Wene omubika no kububa! Kame ona kulimuka nji mene nili omunu no kubambaba mene nishimba omo kanisibeeka mane niku kutula omo kani sikukuna. **23** Cwale iikene aba wasikubeeka amali ange mu panga? Cwale bakwiya kwange kambe kame nina ishimbi ni ñambeko yayo.’ **24** Cwale sebeli wamba kwawo ana kwimana naye kunyonga nji, ‘Mushimbe epondo kwa yonyene mi mwiibe woyo okwite etipondo likumi.’ **25** Cwale sebeli aamba kwa yonyene nji, ‘Mbumu kame akwite etipondo likumi!’ **26** ‘Kame ni myambela nji, ‘Omunu yonje woyo okwite mbabiwi onene, kono kwa woyo owlile simba neso akwite mba byanguliwa. **27** Kono kanyi kwiila yange awo ka sikusinga nji nabuse, mwalite kuno nikwaibaele balubala wange!’” **28** Cwale Jesu aba ana kumana okwamba eyi, sebeli wekeza okuta ku Jelusalema. **29** Cwale aba ana kukeela ku nyonga no Betefage ni Betani ku lilundu elyo liisaniwa nji Olibeti, sebeli otuma aiyetwa aye ayiili balubala, **30** ni kwambela nji, “Mute mu mundi

oli balubala lweni, abasa mwingenemo mba muwana akana no mbongolo kanungilwe ako kaka sitiniwa kale ku munu. Mu kanungutule mi mukalite kuno. **31** Nji omunu kame sami ibangute nji, 'Iikene aba muka fungutula,' mu mwambele nji, 'Ombumu kame aka saela.'" **32** Cwale awo ana kutumiwa sebeli ata nukawana akambongolo kanyi omo ana kwaambela Jesu. **33** Cwale alemnene oku fungutula akambongolo, omunyako sebeli wamba kwa onyene nji. "Iikene aba mu fungutula akambongolo?" **34** Cwale sebeli aamba nji, "Ombumu kame aka saela," **35** Cwale sebeli alita akambongolo kwa Jesu, ni kuyala eikumango yoo beulu no kambongolo ni kwikatabo Jesu. **36** Cwale yoenda, sebeli ayala eikumango yoo mu ndila. **37** Cwale aba ana kukeela abeebi ni Jelusalema, ba ndila ishetumuka ba liundu no Olibe, okupula no aiyetwa sebeli atateka okuwabelelwa ni kuyeema Nyambe ni liywi no kuneneba mullibaka no musebezi no kuneneba ana mono. **38** aamba nji, "Embuyoti ni yawoyo oiya mu litina lya Mbumu! Ekozo iikaleko mu wilu ni kanya mu liwilu. **39** Cwale Afalisi anjili mu kupula sebeli aamba nji, "Mwiyeti," okalimele aiyetwa owe!" **40** Jesu sebeli otambula nji, "Kame ni myambela nji, aa nji aondoke, amawee mba kuwu." **41** Cwale aba ana kusheeteta abeebi ni muleneñi no Jelusalema sebeli oulilela, **42** ni kwamba nji, "Kambe na mukulimuka mu liywaa na balelo einu itenda ekozo! Kono cwale kame ishweekilwe ku miyo enu! **43** Kakuli amaywaa mbaiyi kwa wene abo eila yowe mbai kutinguluka ni lukwakwa no kwambeka ikuyatilele ku maneku onje. **44** Cwale kame sa kukwisete banji wene bamweya naanowe,

mi katamba kusiya eliwee limweya beulu no likwayo mwa wene, kakuli kusilimuka enako ona poteliwa!”

45 Cwale Jesu sebeli oingena mu Ndoo ya Nyambe ni kutateka okucita awo ana kuulisangamo, **46** ni wamba kwa onyene nji, “Kame kuñolilwe nji, ‘Endoo yange kame saitende eyi no tapelo.’ Kono aanyi namwifutula omo akushweeka ambuyi!” **47** Cwale Jesu nakwiyetanga mu Ndoo ya Nyambe amaaywaa onje. Apulisita akulu na ñoli, ni manduna no sicaba sebeli alela okumwibaa, **48** kono kasi kuwana esinjili eso ana kufanena okutenda, kakuli aanu onje kame ana ku teetetanga ku maywi aye.

20 Eliywaa linjili Jesu yoiyeta ni kukutaza eliywi kwaanu mu Ndoo ya Nyambe, apulisita akulu na ñoli bamweya na kulu sebeli aiya, **2** ni kwamba kwa yonyene nji, “Otwambele, ka maata awo otendisa einu eyi, simba anyini ona kubi woo.” **3** Jesu sebeli waatambula nji, “Ni mene kame sani mibangute epuzo nji munambele, **4** kana ekolobezo ya Jowani kame ina kutunda ku wilu nji neli kwaanu?” **5** Cwale sebeli akwambota mukaci koo, ni kwamba nji, “Aba satwambe nji, ‘Kame itunda kuwilu,’ kame saambe nji, ‘Cwale iikene kamwa sikumupumena?’” **6** Kono aba satwambe nji, ‘Niya aanu feela, aanu onje kame satu pwacaule ni mawee, kakuli kame apumena nji Jowani neli munuhi.” **7** Cwale sebeli atambula nji, “Katuyii oko ina kutunda.” **8** Cwale Jesu sebeli wamba kwa onyene nji, “Ni mene simyambele amaata ni kutusisa okutenda einu eyi.” **9** Cwale Jesu sebeli otateka okwambela aanu enguli eyi nji, “Omulum kame ana kukuna elitema no beine ni kulisiya mu maoko no abeleki, mi sebeli ota mu

naha indina ba nako no kuleba. **10** Cwale enako aba ina kukwana, sebeli otuma omubika kwa beleki nji amube ku mbuya na mu litema no beine. Kono abeleki sebeli amufula ni kumuusa nambulwa esi ana kushimba. **11** Mi kame sebeli otuma omubika munjili, kono abeleki sebeli amufula ni yonyene ni ku muyandisa mu mukwa no kwenisa mane ni kumuusa nambulwa esi ana kushimba. **12** Cwale sebeli otuma woyo no waatu, woyo sebeli amulemeka ni kumuyumbela kundee. **13** Cwale omunya litema sebeli wamba nji, ‘Cwale iikene sanitende? Mbi tumu mwanange woyo nisinga onene, mwendi mba ka mukuteke!’ **14** Kono cwale abeleki abana ku mumona, sebeli akwambota mukaci koo nji, ‘Woyo yokame shwana twendenyi tu mwibae, nji cwale aci tu kayole esifumu!’ **15** Cwale sebeli amuyumbela kundee no litema no beine niku mwibaa. “Cwale siikene satende omunya litema kwa onyene? **16** “Kame saiye mukusinya abeleki ni kuba anjili.” Cwale aanu aba ana kuyupa ngeeso sebeli aamba nji, “Nyambe otulemene!” **17** Kono Jesu sebeli waaliketa ni kwamba nji, “Iikene cwale eyo iñolilwe? ‘Eliwee elyo lina kukaniwa kwayaki kame lina futuka omusumo no utokwa namu lilulu.’ **18** Omunu yonje woyo so kwelabo mba patuka otubindi-bindi, kono cwale nji eliwee elyo likwele omunu mba limulemeke.” **19** Aiyeti no mulawo na pulisita akulu sebeli aeteka oku beeka amaoko oo beulu ya Jesu ba nako eyeyo, kono sebeli acila aanu kakuli kame ana lemuha nji naambele enguli eyo yalwisa. **20** Cwale sebeli amwaliketa, ni kutumena amatwela awo ana kukumonahalisa nji akuluka, nji ayupe eyo saambe,

nji amube mu maata ni mupuso no mubusisi. **21** Cwale amatwela sebeli aibanguta Jesu nji, “Mwiyeti, kame tuyii nji kame wamba ni kwiyeta wino mane kukwite esishweka, kono kame wiyeta endila ya Nyambe mu niti. **22** Kame tulukeele aci okuba omutelo kwa Sesale nji katulukeele?” **23** Kono Jesu sebeli omona etingana too ni kwamba kwa onyene nji, **24** “Komunimonise omuwayawaya. Sanyine esifateho neyi ina ñoliwabo?” Sebeli aamba nji, “Ya Sesale.” **25** Cwale Jesu sebeli wamba kwa onyene nji, “Cwale mube Sesale eso sili sa Sesale, mi mube Nyambe eso sili sa Nyambe. **26** Cwale sebeli akwangwa mukaci no aanu okulema eso ana kwamba, kono sebeli akomoka akalabo yaye, mi sebeli aondoka feela. **27** Cwale sebeli kwiiya Aduki anjili kwa Jesu awo ana kwamba nji kakwisa okwinguka kwaafu, **28** mi sebeli amwibanguta nji, “Mwiyeti, Mushe kame ana kutuñolela omulawo owo wamba nji mukulwaye munu nafi yo kwite omukati kono kakwite omwana, minaye kame afanena okukwata woyo mukati nji alitele mukulwaye aana.’ **29** Cwale kame kuna kwikalanga alume atanu na yiili, wuyu no weli sebeli okwata omukati kono sebeli ofa nambulwa kuleyelako omwana. **30** Wuyu no wiili **31** mane wuyu no waatu sebeli omushimba. Mi onje atanu na yiili sebeli aafa nambulwa kusiya aana. **32** Cwale munyima yoo ni mukati sebeli ofa. **33** Cwalehe mukwinguka kwaafu anyine sotenda omunya mukati? Kakuli onje kame naku mukwatanga.” **34** Cwale Jesu sebeli wamba kwa onyene nji, “Aana namu nako ino kame akwata ni kukwaliwa, (aiōn g165) **35** kono awo sa biwe etukelo no kumona elitunga

na kulubala ni kwinguka no aafu awo katamba kukwata ni kukwaliwa. (aiōn g165) **36** Cwale katamba kufa kame, kakuli kame afekile kanyi mangeloi mi aana a Nyambe, atendile aana no kwinguka. **37** Kono nji aafu mba inguka, simba Mushe ni yonyene na kwamba ngeeso ku liputa lina kutumbuka aba ana kwisana Mbumu nji Nyambe wa Abulahama, ni Nyambe wa Isaka mane ni Nyambe wa Jakobo. **38** Cwale ka Nyambe waa no kufa, kono wawo no kuyoya, kakuli kwa yonyene onje kame ayoya.” **39** Cwale añoli anjili sebeli aamba nji, “Mwiyeti nwamba wino!” **40** Kakuli kame ana kucila oku mwibanguta epuzo injili kame. **41** Kono Jesu sebeli wamba kwa onyene nji, “Ngasibine aba aamba nji Kilesite ni Mwana Dabida? **42** Kakuli Dabida yonyene kame ana kwamba mu buka no Lisamu nji, ‘Ombumu naamba kwa Mbumu wange nji, Oikale ku lyooko lyange no silyo **43** okutwala abo sani tendele eila yowe eipula no kulyatabo makondo owe. **44** Dabida kame amwisana nji Mbumu, cwale ngasibine omo satendele nji mwanaye? **45** Jesu sebeli wambela aiyetwa aye aanu onje ateetete. **46** Mucile añoli awo asinga oukumanga mu ikumango no kuleba mane ni kusinga okupota mu ibaka no misika ni kwikala mu ipula no utokwa mu tindoo no milapelo ni mu ibaka no kukutekeha ku mikiti. **47** Kame amana eiluwo no akati no ambakati aatendela etitapelo no kuleba! Awo kame sabiwe ekoto no kubambaba onene ni kubitelela!”

21 Jesu sebeli waliketa ni kumona awo no kufuma abeeka etimpo too mu sitewelo, **2** cwale sebeli omona ombakati no kusheba yo beeka otumiwayawaya twiili. **3** Cwale

sebeli wamba nji, “Niti luli kame nimyambela nji wuyu mbakati na beeke amali no kupula okubita aanu onje. **4** Kakulii onje kame ana tundisa aba no kupula, kono yonyene mukusheba kwaye nabeeke eso ana kwikalanga naso sonje eso ana kufanena nji ayoyelebo.” **5** Cwale anjili alemine okwamba eyi no Ndoo ya Nyambe omo ina kuyakelwa wino ni mawee no kuwaba mane ni tinubu, sebeli wamba nji, **6** “Kanyi einu yonje eyi mumona, enako mba ikwana abo kakwisa eliwee elyo lishangamine ba linjili elyo salikwangwe oku kwisetwa banji.” **7** Cwale sebeli amwibanguta nji, “Mwiyeti, kaliywaa sa itendahale eyi? Mi kasisupo eso sasi monise nji abano okutwa itendahala? **8** Cwale Jesu sebeli wamba nji, “Mumamele nji mulese okoongiwa kakuli ano kupula mbaiyi mu litina lyange ni kwamba nji, ‘Yamene Jesu!’ mi ‘Enako naikwana!’ Kono mulese kwa koña **9** Mulese kucila aba sa muyupe etindwa ni tizikinyeho kakuli eyi kame ifanena okutendahala oweli, kono kasanji amamaneneno kame ali beebi.” **10** Cwale sebeli wamba kwa onyene nji, “Amatunga kame saku futukele oukulwisa, mi emibuso kame sai kufutukele oukulwisa. **11** Kame sakwikale etizikinyeho tinene mane mu maneku no kupula kame sakwikale elishebo ni mafu mane kame sakutunde einu no kucilisa kuwilu **12** Kono eyi yonje eyakasitendahala kale, kame sa mileme ni makaa oo mane amiyandise ni ku mitwala mu tindoo no milapelo ni mu titolongo mane niku mitwala balubala no ambumu mane na busisi mulibaka no litina lyange. **13** Eyo kame saimiiyele nji mube oupaki wange. **14** Mukukete mu micima yenu nji mulese kubilaele eyo

samwambe. **15** Kakuli kame sanimibe eyi no kwamba mane ni kushangama nji kakwisa kwawo amitimbile satwese oku kanana naanyi. **16** Kame samubetekiwe simba kwa shemyenu, kwabeenu, asi mukowa wenu mane na likani enu mi anjili kwaanyi kame saibaiwe. **17** Aanu onje kame samitimbe mulibaka no litina lyange. **18** Kono kakwisa simba oluuki naku mutwi wenu salu sinyehe. **19** Mukukoongota kwenu mbamu kawana okuyoyisiwa. **20** “Kono abasa mumone nji Jelusalema kame atingulukilwe ku masole mulimuke nji oku sinyeha kwaye kame kuli beebi. **21** Cwale awo ali mu Judeya ashotokele ku malundu, mi awo ali mukaci no muleneñi atundemo, mi awo ali kundee no naha alese kwingena kame. **22** Kakuli aa amaywaa no mayando, okwiyateteta eyo yonje ina kuñoliwa. **23** Oumai kwawo saikale naana mane nawo sayamwisa mu maywaa awo! Kakuli outata unene kame sawikaleko mu litunga mi okutweba kame sakwikale kwanuu aa. **24** Anjili mbaibaiwa ni kutweba no mukwale mi kame sa komiwe ni kutwaliwa mukaci no asimacaba onje mi Jelusalema kame sa lyatangiwe okubitela abo enako no asimacaba aba saiyatetetwe. **25** “Cwale kame sakwikale esisupo ba liywaa ni kweti ni titungweti, mi ba litunga etinaha kame sati cile ni milumo no mawate ni mandinda. **26** Alume kame sa welele mukucila mukumona eyo ikeyile ba litunga, kakuli amaata no liwilu kame sa nyanganyisiwe. **27** Cwale kame sa mone Omwana no munu yokeyle mu likumbi ni maata ni kanya inene. **28** Cwale einu eyi aba saitangise okutendahala, mwalikete kuwilu mi mwinule emitwi yenu kakuli okuliululwa

kwenu sebeli kuli beebi. **29** Cwale Jesu sebeli waambela enguli nji, “Komumone ku esitondo no Feiga ni itondo injili yonje. **30** Aba itangisa okumena amamuna, kame mu mona mwenyene mane ni kulimuka nji embumbi sebeli ili beebi. **31** Cwale naanyi ngeeso aba mumona einu eyi eitendahala, mulimuke nji omubuso wa Nyambe sebeli oli beebi. **32** Niti luli kame nimwyambela nji olu lusika kalutamba kubwa konji yonje yatendahala kale. **33** Eliwilu ni litunga mba ibwi kono eliywi lyange kalitamba kubwa. **34** “Cwale mumamele nji emicima yenu ilese oku kandakandiwa ni mikiti ni kunwa ni tinongosi no litunga kakuli elyo eliywaa kame saaliye mukwa limukiwa. **35** Kakuli kame saaliyele aanu onje awo ayoya ba litunga lyonje. **36** Kono mutone enako yonje memu lapela nji muwane amaata no ka banduka einu eyi saitendahale mane ni kwimana balubala no Mwana no munu.” **37** Cwale Jesu amaywaa onje kame ana kwiyetanga mu Ndoo ya Nyambe, kono ousiku sebeli ota okalangana ba lilundu no itondo no olibe, **38** Amasikusiku onje aanu kame ana kutanga ku Ndoo ya Nyambe oka muteeteta

22 Cwale enako no mukiti no inkwa nambulwa omumena aba ina kusheeteta owo wisaniwa nji Paseka. **2** Cwale akulu no apulisita na ñoli sebeli asaelanga omo saibaele Jesu kakuli kame ana kucila aanu. **3** Cwale Satani sebeli oingena mwa Judasi woyo oisaniwa nji Isikaliota, woyo ona kutenda omunjili kwawo no kukwana likumi na yiili. **4** Cwale Judasi sebeli ota nu kakwambota na pulisita akulu na endisi omo sa twesete okumubeteka kwa onyene. **5** Mi sebeli awabelelwa nji mane kame atwesa okumuba

amali. **6** Cwale Judasi sebeli opumena nji awane ekolo no kumubeteka oku nambulwa aanu no kupula. **7** Cwale eliywaa no mukiti no liñende nambulwa omumena abo cwale omukoko no sitabelo aba sina kufanena okutendahala. **8** Cwale Jesu sebeli otuma Pitolosi ni Jowani ni kwamba nji, “Mute mi mukalukise esibaka oko satukalyele omulalelo no Paseka. **9** Sebeli aamba kwa yonyene nji, “Cwale kubine satu kakulukisete?” **10** Jesu sebeli wamba kwa onyene nji, “Komumone, aba sa mwingene mu muleneñi mbamu kuwana ni mulume woyo oshimbile ekomoki no meyi mi mumukoñe mu ndoo eyo sakaingene, **11** cwale mwambele omunya ndoo nji, ‘Omwiyeti kame aamba kwa wene nji, kubine oko kuli omusiyo no angenda oko sa nilyele epaseka na iyetwa ange?’ **12** Cwale mbami monise omusiyo munene na kuwilu ona wabisiwa wino oko cwale mukalukise einu yonje.” **13** Cwale sebeli aata nukawana kanyi omo ana ambelele Jesu, mi sebeli alukisa eilya no paseka. **14** Cwale enako aba ina kukwana sebeli oikala ku tafuke na tumiwa aye. **15** Cwale sebeli wamba kwa onyene nji, “Kame niwabelelwe onene okulya epaseka eyi naanyi abo me kani siyanda kale. **16** Kakuli kame nimyambela nji sitamba kuulya kame konji aba saiiyatetetwe mu muboso wa Nyambe.” **17** Cwale Jesu sebeli oshimba ekomoki, mi aba ana kumana oukutumela sebeli wamba nji, “Mushimbe esi mi mu kutabele mukaci kenu, **18** kakuli kame nimyambela nji okutunda balelo sitamba kunwa embuya no waine konji omubuso wa Nyambe aba sa ukeyele.” **19** Cwale Jesu sebeli oshimba esinkwa mi abana mana oukutumela

sebeli osipatola ni kusiba kwa onyene mane ni kwamba
 nji, “Olu ni lutu lwange luna biwi kwaanyi. Mutende esi
 memu ni puluka.” **20** Mi kame mundila imweya sebeli
 waba ekomoki munyima no mulalelo ni kwamba nji, “Eyi
 ekomoki no unyinga wange ina itelelwe aanyi ni ulikani
 no ubya. **21** Kono komumone elyoko lya woyo oni beteka
 kame lili ni mene ba tafule. **22** Kakuli Omwana no munu
 kame ata kanyi omo kuñolelwe, kono oumai niwa woyo
 omubeteka. **23** Cwale sebeli atangisa okwibanguta mukaci
 koo nji anyine mukaci ketu woyo ofanena okutenda eyi.
24 Etiñananyi sebeli tiinguka mukaci koo nji omunene
 nanyine. **25** Jesu sebeli wamba kwa onyene nji, “Ambumu
 no asimacaba kame akubabaza nji kame akwite amaata
 mukaci koo, mi abusisi kame aku babaza nji alikani no
 aanu.’ **26** Kono kasangeeso kwaanyi, cwale aanyi mulesele
 awo no kuneneba mukaci kenu atende kanyi anyonyo,
 mane omwendisi kanyi woyo wasebeleza. **27** Cwale
 omunene naanyine woyo oikalile ba tafule simba nji woyo
 wabelekela? Kana kasa nji woyo oikalile ba tafule, kono
 kame nili naanyi kanyi woyo omi belekela. **28** “Anyi kame
 muli awo ana kwikala nange mu miliko yange, **29** mi cwale
 kame ni mituma kanyi sitange omo ana ku nitumena
 mu litunga. **30** Kame sa mulye mane ni kunwa ba tafule
 mu mubuso wange, mane ni kwikala ba lubona lwange
 okwatula amasika likumi na yiili no Isilaele. **31** “Simoni,
 Simon! Komone! Satani nai saele nji amyuuluse kanyi
 uloto. **32** Kono kame nina milapelele nji etumelo yenu
 ilese kubwa. Mi cwale abasa mwiye kwa mene mongote
 abeenu. **33** Cwale Pitolosi sebeli wamba kwa onyene nji,

“Mbumu, kame nikutukisite okuta nowe mu tolongo
 mane ni ku lifu. **34** Cwale Jesu sebeli wamba nji, “Kame ni
 kwambela Pitolosi nji omukombwe kautamba kukuwa
 balelo lino mbu nikana twaatu.” **35** Cwale Jesu sebeli
 wamba kwa onyene nji, Cwale aba nina kumituma oku
 nambulwa esikwama simba esipaupau simba etinjangwa
 siikene muna kuulwa? Seli amba nji “Kakwisa.” **36**
 Cwale Jesu sebeli wamba kwa onyene nji, “Woyo okwite
 esipusu asishimbe mane ngeeso ni woyo okwite esipaupau
 ashimbe mi woyo wakwite omukwale aulise esikumango
 saye aule mumweya. **37** Kakuli kame nimyambela nji
 eliñolo eli kame lifanena okwiyyatetetwa mwa mene elyo
 lyamba nji, ‘Kame ana balelwe kwiisinyi, Kakuli eyange
 eyo ina ñoliwa sebeli ikwiyyateteta.” **38** Cwale sebeli aamba
 nji, “Omone! Mbumu, ino emikwale yiili!” Cwale sebeli
 wamba kwa onyene nji, “Naku kwana!” **39** Cwale Jesu
 sebeli otunda, ni kuta kanyi omo kuna kutendela nji
 omukwa waye, ku lilundu no itondo no Olibe, aiyetwa aye
 sebeli amukoña **40** Cwale aba ana kukeela ba sibaka Jesu
 sebeli wamba kwa onyene nji, “Mulapele nji cwale mulese
 okwingena mu miliko.” **41** Cwale sebeli osheeta okutunda
 kwa onyene esibaka sikwana ba myeendo no liwee aba
 likondiwa ni kukubama banji ni manwi sebeli olapela
 nji, **42** “Sitange,” nji kame osinga, otundise esinweno esi
 kwa mene, kulese okutendiwa eso sisingwa kwa mene,
 kono eso sisingwa kwa wene.” **43** Cwale elingeloi sebeli
 liiya okutunda ku wilu mukumoongota. **44** Cwale yoli mu
 ñalelwa no kuneneba sebeli otwalelela okulapela onene,
 mane esitukutuku saye sebeli sitenda kanyi ounyinga

wooyela banji. **45** Cwale aba ana kumana okulapela, sebeli oiya kwa iyetwa aye nu kawana alanganine mulibaka no kweena. **46** Cwale sebeli wamba kwa onyene nji, “Iikene aba mulanganine? Mwinguke mulapele nji mulese okwingena mu miliko.” **47** Abo yo silemine okwamba sebeli kwiiya enyangela no aanu ni mulume oisaniwa nji Judasi mumweya nwawo no kukwana likumi na yiili, yoatwaletete. Cwale sebeli osheeteta abeebi kwa Jesu ni kumutubeta. **48** Kono Jesu sebeli wamba kwa onyene nji, “Judasi iikene aba obeteka Omwana no munu okumutubeta?” **49** Cwale awo ana kwikala naye aba ana kumona eyo ina kutendahala, sebeli amba nji, “Mbumu tulwe ni mikwale yetu?” **50** Cwale omunjili mwa onyene sebeli oyaa omubika no mupulisita omukulu niku mupatula elitwi lyaye no silyo. **51** Kono Jesu sebeli wamba nji, “Kulese kame okutendahala ngeesi! Cwale sebeli olema elitwi lyaye ni ku mubalisa. **52** Cwale Jesu sebeli wamba kwa pulisita akulu na endisi no ndoo ya Nyambe na kulu awo ana kwiiya muku mulwisa nji, “Kame muneeyi kanyi kame mulwisa ombuyi ni mikwale mane ni milamu? **53** Kono aba nina kwikalanga naanyi amaywaa onje mu Ndoo ya Nyambe, kamu si kunilemanga. Kono ino enako yenu, ni maata no woyo no osiuwi. **54** Cwale sebeli anunga Jesu ni kumutwala mu ndoo no mupulisita omukulu. Pitolosi yo mukoña munyima abano kuleba. **55** Cwale abana mana okutumbula omulilo mu lilapa no kuta ni kwikala banji bamweya, Pititolosi sebeli oikala mukaci koo. **56** Cwale omubeleki no mukati aba ana kumona yo ikalile mu liseli, sebeli omwaliketa ni kwamba

nji, “Wuyu mulume ni yonyene mumweya wa Jesu!” **57** Kono sebeli okana ni kwamba nji, “Wene wo mukati, mene si muyii!” **58** Aba kuna kubita enako icana omunu munjili sebeli omumona ni kwamba nji, “Ni wene kame oli mumweya wa onyene!” Kono Pitolosi sebeli wamba nji, “Wene we mulume, kasa mene!” **59** Aba kuna kubita enakao icana omunji kame sebeli oongoteta okwamba nji, “Ni yonyene wuyu mulume mumweya waye, kakuli ni yonyene, Mugalileya!” **60** Kono Pitolosi sebeli wamba nji, “Wene we mulume, siyii eso wamba!” Cwale ababo yo samba omukombwe sebeli okuwa. **61** Cwale Jesu sebeli okusetuka ni kwaliketa Pitolosi, cwale Pitolosi sebeli opuluka amaywi ana kwamba Jesu kwa yonyene nji, “Omukombe owakasikuwa kale balelo mbuni kana twaatu.” **62** Cwale sebeli ota kundee nu kalila onene. **63** Cwale alume awo ana kulema Jesu sebeli amuyandisa mane ni kumufula. **64** Cwale sebeli amununga ku miyo ni ku mwibanguta nji, “Onuhe! anyine ona kufulu?” **65** Cwale sebeli aamba amaywi anjili no kupula no kashwau kwa yonyene oku munyefula. **66** Cwale eliywaa aba lina kukeela omukopano no akulu no apulisita na ñoli sebeli akuwana bamweya. cwale sebeli atwala Jesu ba kuta yoo ni kwamba nji, **67** “Nji ya wene Kilesite, otwambele?” Kono Jesu sebeli wamba kwa onyene nji, “Nji ni myambele, kamutamba kupumena, **68** cwale nji ni mibangute ka mutamba ku ni tambula. **69** Kono okutunda bano Omwana no munu kame saikale ku lyoko no silyo no maata a Nyambe.” **70** Cwale onje sebeli aamba nji, “Ya wene cwale Omwana Nyambe? Mi Jesu sebeli wamba kwa onyene nji,

“Na mwamba ya mene.” **71** Cwale sebeli aamba nji, “Ka upaki tusi saela kame! Natu kuyupele twenyene okutunda mu kanwa kaye!”

23 Cwale esikwata sonje sebeli siimana ni kutwala Jesu kwa Pilato. **2** Cwale sebeli atateka oku mukandimeka aamba nji, “Kame tuna wana wuyu mulume yo yaulula aanu ni kutukanisa nji tulese okuba omutelo kwa Sesale mane ni kwamba nji yonyene yokame Kilesite Ombumu.”

3 Cwale Pilato sebeli omwibanguta nji, “Kana ya wene Ombumu no Majuda? Cwale Jesu sebeli otambula nji, “Nwaamba.” **4** Cwale Pilato sebeli wamba kwa Pulisita akulu naanu no kupula nji, “Kanisiwana omubonda mwa wuyu omulume.” **5** Kono sebeli aongoteta okwamba nji, “Kame afilikanya aanau yo iyeta mu Judeya monje, okutunda mu Galileya mane ni kukeela kuno ku sibaka.”

6 Cwale Pilato aba ana kuyupa eyi, sebeli oibanguta nji, “Wuyu mulume neli Mugalileya?” **7** Cwale abana kuyupa nji Jesu kame atunda mu mubuso wa Heloda, sebeli omutumena kwa Heloda ona kwikalanga mu Jelusalema ba nako eyo. **8** Cwale Heloda aba ana kumona Jesu sebeli owabelelwa onene kakuli kame ana kushukelanga onenene oku mumona, kakuli na kuyupa eyaye mi kame ana kusepa nji atende emakazo injili. **9** Cwale Heloda sebeli oibanguta Jesu etipuzo no kupula, kono yonyene kasi kutambula. **10** Akulu no apulisita na noli sebeli aimana balubala lwa Jesu niku mukandimeka. **11** Heloda ni maslola aye sebeli ayandisa Jesu ni ku mushubaula mane ni kumufuka olwambi no kubenya ni kumuusa kwa Pilato. **12** Okutunda ba liywaa elyo Heloda ni Pilato sebeli

akulema oulikani, naba ano kutimbanga onene kunyima.

13 Pilato cwale sebeli oisana bamweya apulisita akulu na busisi naanu, **14** ni kwamba kwa onyene nji, “Kame muna liti wuyu mulume ni kwamba nji kame ayembulula aanu. Cwale aba nina mwibanguta balubala lweni esawana omubonda mu yaambo yenu mumu kandimeka. **15** Simba Heloda ni yonyene namono ngeeso, sana muusete kwaaci. Komumone, kakwisa omubonda ana tende owo ofanena elifu. **16** Cwale kame sa ni mufule ni ku mu lukuluka.” **17** Kakuli Pilato na kufanena okwa lukulwela omunjili ba nako no mukiti. **18** Kono onje sebeli akuwa nji, Aibaiwe! Otulukulwele Banabasi!” **19** (Omulume ona kubekiwa mu tolongo mulibaka no mifilifili ana kwingula mu muleneñi ni kwibaa.) **20** Pilato sebeli wamba noo kame, mukusinga nji alukulule Jesu. **21** Kono sebeli akuweleza onene nji, “Angongoteliwe! Angongoteliwe!” **22** Sebeli kame wamba noo aka no waatu nji, “Iikene, eso no kwiiba ana tende? siikene esiyi eso ana tende? Mene kakwisa omubonda nina wana mwa yonyene owo ofanena elifu, kame sani mufule ni ku mulukulula.” **23** Kono onje sebeli amba mu kukuweleza nji angongoteliwe, mi okusinga koo sebeli kwiyaatetwa. **24** Cwale Pilato sebeli watula nji kutendiwe omo mu singela. **25** Cwale sebeli olukuluka omulume ona kubekiwa mu tolongo mulibaka no mifilifili ni kwibaa, woyo ana kukumbela, kono sebeli waaba Jesu mukusinga koo. **26** Cwale aka mutwalile sebeli alema Simoni na ku Sillene, woyo ona kwiiya okutunda ku naha indina. Sebeli amushimbisa esifapano munyima ya Jesu. **27** Aanu no kupula sebeli amukonanga munyima na

akati alila nukufula ba saali mulibaka lyaye. **28** Kono Jesu sebeli okutemuna ni kwamba kwa onyene nji, “Aana no akati no Jelusalema, mulese ku lila mene, kono mukulile mwenyene naanenu. **29** Kakuli komumone amaywaa akeyile abo aanu saambe nji, ‘Embuyoti yawo akati no kwaleye, ni mapumo awo nokwa kushimba mane ni maele awo no kwayamwisa!’ **30** Cwale kame satateke okwamba ku malundu nji, ‘Mutukwele beulu!’ mane ni ku tulundu tucana nji, ‘Mutufuke!’ **31** Kakuli nji atende eyi abo eitondo esili eyi no kuyuba, ngasibine saku tendahale aba saikukute?” **32** Eikebenga yiili no alume sebeli aishimba bamweya naye nji akaibae ni Jesu. **33** Cwale abana kukeela ba sibaka siisaniwa nji Katendele ababo sebeli amungongotela bamweya ni ikebenga yiili. Mi esikebenga esinjili ku lineku no silyo esinjili ku simoo. **34** Cwale Jesu sebeli wamba nji, Sitange, waa lemene, kakuli kayii eso atenda.” Cwale sebeli akutabela eibyana yaye mu kushebuluka. **35** Cwale aanu sebeli aimana aalikete. Kono abusisi sebeli anyefula Jesu ni kwamba nji, “Kame ana ku yoyisanga aanu cwale akuyoyise yonyene nji ya Kilesite wa Nyambe, woyo ana kuketa!” **36** Amasole nonyene sebeli amuyandisa ni kwiiya kwa yonyene ni kumuba ebeine, **37** ni kwamba nji, “Nji yawene Ombumu no Majuda okuyoyise wenyene!” **38** Mi beulu yaye kame kuna kuñoliwa eliñolo nji, “Wuyu ya Mbumu no Majuda,” **39** Esinjili no sikebanga eso sina kungongoteliwa ni Jesu sebeli saamba nji, “Kawene Kilesite? Okuyoyise mane naaci otuyoyise!” **40** Kono esinjili sebeli simukalimela ni kwamba nji, “Kucili Nyambe, kakuli wene kame

oli mu katulo imweya no kufanena okufa. **41** Cwale kame tufanena kakuli kame tutambula omupuzo no eyi tunatende, kono wuyu mulume kasitenda esi no kwiiba.”

42 Cwale sebeli wamba nji, “Jesu oka nipuluke abo so kaingene mu mubuso wowe!” **43** Jesu sebeli wamba kwa yonyene nji, “Niti luli kame ni kwambela nji balelo kame so kaikale ni mene mu Paladaisi.” **44** Kame ina ku kwana enako no munji mi ouwi sebeli ufuka enaha yonje mane konji okakeela ba hola no utanu ni tune **45** mi eliywaa sebeli liilola, cwale olwambi luna ku tulekiwangwa mu kekeke sebeli lukauka bakaci. **46** Cwale Jesu abana mana okulila ni mulumo munene sebeli wamba nji, “Tate mu maoko owe mwa nibeeka emebo yange!” Cwale abana mana okwamba eyo, sebeli ooyela aka no mamananeno.

47 Cwale omutateleli abana kumona eso sina tendahala sebeli oyeema Nyambe ni kwamba nji, “Niti luli wuyu mulume muwa kakwite omubonda!” **48** Cwale oundi ona kuungana ba sibaka aba ona kumona eso sina kutendahala, cwale sebeli auka ku mindi alemine ba yaali aenine onene. **49** Cwale onje awo ana kulimukanga Jesu nakati ana kumukoña okutunda ku Galileya sebeli aimana oku no kuleba alikete einu eyi. **50** Cwale kame kuna kwikalanga omulume no litina lya Josefa na ku Alimateya etolopo no Mujuda. Neli omunjili no manduna no Kuta, omulume no kuluka ni uwaa, **51** woyo kasi kutenda esi no kwiiba, kono kame ana kusaelanga omubuso wa Nyambe.

52 Woyo mulume sebeli ota kwa Pilato nuka kumbela olutu lwa Jesu. **53** Cwale sebeli oshimba olutu lwa Jesu ni ku lupungela mu lwambi no likena ni kumubeeka mu

liyumbelo omo kaku sikupumbekiwamo kale omunu.
54 Mi neli eliywaa no ukutukiseta omukiti no Pumulo
nji otateke. **55** Akati ana kumukoña Jesu okutunda ku
Galileya sebeli amona eliyumbelo omo ana kulangeka
Jesu. **56** Cwale sebeli auka okalukisa emitondo ni maati no
kumuwaa ba lutu. Ba liywaa no Pumulo sebeli apumula
okukumanena ni mulawo.

24 Kono cwale ba liywaa no matatekelo no sunda
amasikusiku akati sebeli ata ku liyumbelo, okutwala
emitondo ana kuula. **2** Cwale sebeli akawana eliwee
nali tundisiwa ba liyumbelo, **3** kono aba ana kwingena
mu liyumbelo kasi kuwana olutu lwaye. **4** Asikomokile
eyo sebeli amona alume ayiili aimanine aku mangile
eikumango no kumyamyata. **5** Cwale asikomokike ni
kwinamena etimala banji, alume sebeli amba kwa onyene
nji, “Iikene aba musaela wuyu no kuyoya kwaafu? **6**
Kamupuluke eyo ana kumyambela Jesu yosili mu Galileya.
7 ‘Nji Omwana no munu kame sabeekiwe mu maoko no
aanu asikutenda esibi, mane angongoteliwe, mi liywaa
no waatu ainguke.” **8** Cwale akati awo sebeli apuluka
amaywi aye, **9** mi aba ana kuuka okutunda ku liyumbelo
sebeli ambela ano kukwana likumi ni mumweya ni
kwaanu onje eyo ina tendahala. **10** Cwale neli Maliya
Magdalena ni Jo-anna ni Maliya inawaye Jakobo na njili
akati sebeli aamba eyi kwa tumiwa. **11** Kono amaywi aa
kame ana kumonahala kwa onyene nji matangu mi kasi
kwapumena. **12** Kono Pitulosi sebeli oimana ni kwitukela
ku liyumbelo aka nangelamo, kono sebeli okawana feela
olwambi ana kupungeliwamo mi Jesu kasamo. Sebeli ouka

yo komokile esi sina tendahala. **13** Ba liywaa elyo ayiili kwawo ana ku koñanga Jesu sebeli ata ku mudi wisaniwa nji Emausi ibima ikwana itanu ni yiili okutunda ku Jelusalema, **14** alemine okwambota kwiinu yonje eyo ina tendahala. **15** Alemine okwamba nu kwambota bamweya, Jesu ni yonyene sebeli osheeteta ni kuta noo. **16** Kono amiyo oo sebeli akwangwwa oku mulimuka, **17** Jesu sebeli wamba nji, “Iikene mukwambota me mweenda?” Cwale sebeli aimana ni kumonahala okweena. **18** Cwale omunjili mukaci koo, osilitina lya Kileopasi sebeli otambula Jesu nji, “Wene wemboci feela ongenda nokwalimuka eyo ina tendahala mu Jelusalema mu maywaa ano?” **19** Jeau sebeli wamba kwa onyene nji, “Iikene einu eyo? mi sebeli aamba nji, “Okukumanena neyi ya Jesu no Nazaleta,” woyo ona kutendanga omunuhi wa Nyambe mu musebezi ni liywii balubala wa Nyambe naanu onje. **20** Omo apulisita etu no akulu na busisi omo ana kumutwalela nji aibaiwe ni kungongoteliwa. **21** Kono kame tuna kusepa nji yoso yoyisa Isilae! Ee, mi komone munyima no eyi, sebeli maywaa aatu okutunda abo ina kutendahalela eyi. **22** Cwale akati no sikwata setu nakutu komokisa, kakuli kame ana kwikala ku liyumbelo amasiku-siku. **23** Kono kasi kuwana olutu lwaye, cwale sebeli auka aamba nji kono kame ana kumona epono no mangeloi awo ana kwamba nji kame ayoya. **24** Mu sikwata setu anjili sebeli ata ku liyumbelo nu kawana kanyi eso ana kwamba akati, kono yonyene kasi kumumona.” **25** Cwale Jesu sebeli wamba kwa onyene nji, “Anyi alume no aelo no micima no kwapumena wangu yonje eyo ana kwamba anuhi a

Nyambe! **26** Kana kasi kulukela nji Kilesite ayandele einu ni kwingena mu kanya yaye?” **27** Cwale okutateka kwa Mushe nanuhi onje a Nyambe na kwatolokela mu mañolo onje okukumanena ni Jesu. **28** Cwale aba ana kusheeteta abeebi ni mundi ana kuta, Jesu sebeli omonahala yoli balubala loo, **29** kono sebeli amuusa ni kwamba nji, “oikale naaci kakuli sebeli mangolwaa mi eliywaa lyaika kale.” Cwale sebeli ota okaikala noo. **30** Cwale yoli noo ba tafule sebeli oshimba esinkwa ni kusifuyola ni kusipatoola mane ni kwaaba. **31** Cwale amiyo oo sebeli atona ni kumulimuka nji ya Jesu, kono sebeli opicuka mukaci koo. **32** Cwale sebeli akwambota mukaci koo nji, “Kandi ngasibine emicima yetu kai simatuka aba ana mbanga naaci mu ndila, abo mane yo tubalela amañolo?” **33** Cwale sebeli aimana mu nako eyeyo ni kuuka ku Jelusalema, nukawana ano kukwana likumi ni mumweya aunganine bamweya nawo ana kwikalanga noo, **34** ona kwamba nji, “Ombumu nainguka luli mi namonahala kwa Simoni!” **35** Cwale sebeli aamba eyo ina tendahala mu ndila, mane nomo ana kumu limukela ba kupatoola esinkwa. **36** Asilemine okwamba eyi, Jesu yonyene sebeli oimana mukaci koo. **37** Sebeli acila onene oku yambuta nji mwendi silumba ana mono. **38** Sebeli wamba kwa onyene nji, “Iikene eyo mukukataleza mane nuukwibanguta etipuzo mu micima yenu? **39** Komumone amaoko ni makondo nji yamene, komuni leme kakuli esilumba kasikwite olutu simba eifuba kakuli mene mumwine nji nikwite.” **40** Kame ana kwamba eyi ni kwamonisa amakaa aye ni makondo aye. **41** Asiulwile okupumena, mulibaka no ku

wabelelwa, ni kukomoka, sebeli wamba kwa onyene nji,
“Mukwite esi no kulya?” **42** Sebeli amuba eseemba no
ndi no kukoñela, **43** mi sebeli oshimba ni kulya balubala
woo amwine. **44** Cwale sebeli wamba kwa onyene nji, “Aa
amaywi ange awo nina kwamba kwaanyi meni sili nenu
nji yonje eyo iñolilwe mu mulawo wa Mushe nanuhi a
Nyambe ni mu lisamu iiyatetetwe.” **45** Cwale Jesu sebeli
oyatulula etingana too nji ayupisise amañolo, **46** cwale
sebeli wamba kwa onyene nji, “Esi sokame siñolilwe
nji Kilesite afanene okuyanda nji eli no waatu ainguke
kwaafu, **47** mi nji okubaka ni kulemeniwa eibi iyitiwe mu
litina lyaye mu tinaha tonje okutateka mu Julusalema.
48 Aanyi muli apaki no inu eyi. **49** Cwale komumone,
kame nituma esepiso ya sitange kwaanyi, kono mwikale
mu muleneñi okutwala abo samu katambulele amaata
atunda ku wilu. **50** Cwale Jesu sebeli washimba ni kuta ku
Betaniya, cwale sebeli oimeka amakaa aye ni kwa fuyola.
51 Ababo yo lemine okwa fuyola sebeli waasiya ni ku
shimbelwa kuwilu. **52** Cwale sebeli auka ku Jelusalema
awabelelwe onene, **53** cwale sebeli atwalelela mu Ndoo ya
Nyambe alumbeka Nyambe.

Jowani

1 Ku simuluhokame kuna kwikala Eliywi, mi Eliywi kame lina kwikala ni Nyambe, mi Eliywi neeli Nyambe. **2** Kame ana kwikala ku simuluhokame ni Nyambe. **3** Einu yonje kame ina tendiwa mwa yonyene, mi kweyi ina tendiwa kakwisa esinu no kwaa tendiwa yonyene. **4** Mwa yonyene kame kuna kwikala omooyo, mi omooyo neli eliseli no aanu onje. **5** Eliseli kame libenya mu uwi, mi ouwi kawasikoma eliseli. **6** Kame kuna kwikala omunu ona ku tumiwa okutunda kwa Nyambe, mi elitina lyaye neli Jowani. **7** Kame ana kwiyela oupaki, mukupaka eyi no liseli, nji mwa yonyene aanu onje apumene. **8** Kasa nji yokame eliseli kono kame ana kwiiya mu kupaka eino liseli. **9** Neli eliseli no niti elyo limonyekela omunu yonje woyo oiya mu litunga. **10** Na kwikala mu litunga, mi elitunga kame lina tendiwa mwa yonyene, mi elitunga kalisi ku mulimuka kale. **11** Kame ana kwiiya ku naha yaye, mi aanu aye kasi kumu tambula. **12** Kono kwa onyene onje ana kumu tambula, awo ana kupumena mu litina lyaye, kame anaabi amaata no kutenda aana a Nyambe. **13** Awo na kwa leiwa ku unyinga, simba etakazo no unu, simba oku singa kwa munu, kono oku singa kwa Nyambe. **14** Cwale Eliywi sebeli litendiwa omunu ni kuyaka mwaaci, yo iyalile esishemo ni niti, mi kame tuna kubuha ekanya yaye, eili ekanya eyi ilukela Omwana no libanda woyo otunda kwa Sitange. **15** Jowani kame ana ku paka eyaye niku kuweleza nji, “Yokame woyo nina kwamba nji, ‘Woyo oniiya munyima kame anibita, kakuli kame ana kwikalako oweli kwa mene.’” **16** Cwale mu kwiyala kwaye kame tuna

wana tonje, esishemo esi siekeza ba sishemo. **17** Kakuli omulawo na ukwiiya mu libaka lya Mushe, esishemo ni niti kame ineeyi mu libaka lya Jesu Kilesite. **18** Kakwisa omunu onaku monabo Nyambe. Konji Omwana feela, woyo oli ba saali sa Sitaye, yo kame woyo ona mutende nji alimukiwe. **19** Cwale uno oupaki wa Jowani, aendisi no Majuda aba ana kutuma apulisita ni Malebi okutunda ku Jelusalema okwiiya muku mwibanguta nji, “Tiwe anyine?” **20** Jowani sebeli opumena, kasikukana, kono sebeli wamba nji, “Kasa mene Kilesite.” **21** Cwale sebeli amwibanguta nji, “Iikene cwale?” “Tiwe Eliya?” Jowani sebeli wamba nji, “Kokuulwa kasa mene,” “Tiwe omunuhi wa Nyambe?” Mi sebeli otambula nji, “Kokuulwa.” **22** Cwale sebeli aamba kwa yonyene nji, “Tiwe anyine, nji tu limuke omo sa tu tambwele awo anatu tumu. Ikene cwale wamba mulibaka lyowe?” **23** Jowani sebeli otambula nji, “Time eliywi eli likuweleza mu lihalaupa, eli lyamba nji, Mu lukise endila ya MBUMU, kanyi omo anambele omunuhi wa Nyambe Isaya.” **24** Cwale awo ana kutumiwa kame ana kutunda kwa Afalisi, **25** cwale sebeli aibanguta Jowani nji, “Cwale iikene aba okolobeza nji kasa wene Kilesite, simba Eliya, simba omunuhi wa Nyambe?” **26** Jowani sebeli waatambula nji, “Mene kame ni kolobeza ni meyi, kono omo mwaanyi kame kwimanine omunu mwaayii. **27** Simba yonyene woyo oiiya munyima yange, ka nitwese oku nungutula etikwele no etinjangwa taye.” **28** Eyo yonje kame ina ku tendahala mu Betani mu linjaliya lya Jodani, omo ana kwikala Jowani yo kolobeza. **29** Eliywaa lina ku tatamako Jowani sebeli omona Jesu yoiya kwa yonyene,

mi sebeli wamba nji, “Komumone, uno omukoko wa Nyambe woyo utundisa esibi no litunga! **30** Woyo yokame nina kwamba nji, ‘Woyo oniiya munyima kame anibita, kakuli kame ana kwikalako oweli kwa mene.’ **31** Ni mene kanisi kumu limuka, kono aba ni neeyi mu ku kolobeza ni meyi, neeli nji amonahale kwa Isilaele.” **32** Mi Jowani sebeli omupaka nji, “Kame nina mono Emebo ina tundu ku wilu ikufekile kanyi elikwici mane sebeli liikala ba yonyene. **33** Mene kani sikumu limuka, kono woyo onani tumu muku kolobeza ni meyi kame ana nambele nji, ‘Woyo so mone Emebo ishetumuka kwa yonyene niku mwikala beulu, yokame woyo so kolobeza ni Mebo No Kukena.’ **34** Cwale kame nina mono, mi kameni paka nji yokame Omwana a Nyambe.” **35** Eliywaa lina kutatamako kame Jowani sebeli oimana na iyetwa aye ayiili, **36** mi aba anaku mona Jesu yoenda sebeli wamba nji, “Komumone omukoko wa Nyambe!” **37** Aiyetwa ayiili sebeli amuyupa yoamba eyi mane sebeli akoña Jesu. **38** Jesu aba ano kutemuna, cwale sebeli waamona amukoña, mi sebeli wamba kwa onyene nji, “Iikene mu saela?” Cwale sebeli aamba kwa yonyene nji, “Labbi” (okutalusa nji Mwiyeti,) “Kubine wikala?” **39** Jesu sebeli waatambula nji, “Mwiye mumone.” Sebeli aiya niku mona oko ana kwikalanga, mi sebeli aikala naye eliywaa elyo, kakuli neli enako no likumi ni tutanu ni kamweya (4 okuloko) no mangolwaa. **40** Adiliyasi minaye Simoni Pitolosi, neli omunjili kwa iyetwa ayiili woyo ona kuyupa Jowani yo amba, mi sebeli amukoña. **41** Kame ana kutateka oweli okuwana Simoni omukulwaye ni kwamba kwa yonyene nji, “Kame tuna

wana Mesiya” (okutalusa nji “Kilesite”.) **42** Adiliyasi sebeli olita mukulwaye kwa Jesu. Jesu sebeli omwaliketa ni kwamba nji, “Tiwe Simoni omwana a Jowani, kame soisanwe nji Kefasi.” (Okutalusa nji, “Pitolosi.”) **43** Eliywaa lina kutatamako Jesu sebeli osinganyeka okuta ku Galileya. Cwale sebeli owana Filipi ni kwamba kwa yonyene nji, “Onikoñe!” **44** Cwale Filipi kame ana ku tunda ku Betisaida, omuleneñi wa Adiliyasi ni Pitolosi. **45** Filipi sebeli owana Natanaele ni kwamba kwa yonyene nji, “Natumu wana woyo ona ñoliwa eyaye kwa Mushe mu mulawo mane ngeseo ana kuñola anuhi. Jesu no Nazaleta, omwana a Josefa.” **46** Natanaele sebeli omwibanguta nji, “Kwa sili esinjili no kuwaba esisa si tunde ku Nazaleta?” Filipi sebeli wamba nji, “Wiiye, omone.” **47** Jesu sebeli omona Natanaele yoiya kwa yonyene, sebeli wamba eyaye nji, “Komumone omwisilaele no niti, mi mwa yonyene kakwisa esi sinyazahala!” **48** Natanaele sebeli wamba kwa Jesu nji, “Ngasibine omo onani limukele?” Jesu sebeli omutambula nji, “Filipi yokasi kwisana kale, me oikalile munji no sitondo no mukuyu kame nina kumono.” **49** Natanaele sebeli omutambula nji, “Labbi, tiwe Mwana Nyambe! Ombumu no Isilaele!” **50** Jesu sebeli otambula Natanaele nji, “Kakuli kame nina kwambele nji kame nina kumono oikalile munji no sitondo no mukuyu, bokame aba opumena? Mbumono einu no kuneneba okubita eyi!” **51** Jesu sebeli omwambela nji, “Niti luli kame nikwambela nji mbumono eliwilu eliyatulukile, mi amangeloi a Nyambe akambama mane niku shetumukela beulu ya Mwana no Munu.”

2 Ba liywaa no waatu, sebeli ku tendiwa omukiti no likwala mu Kana na mu Galileya. Mi inawaye Jesu kwana kwikala, **2** Jesu ni yonyene sebeli oisaniwako ku likwala na iyetwa aye. **3** Cwale ewaine aba ina kubwa, inawaye Jesu sebeli wamba kwa yonyene nji, “Ewaine naibu.” **4** Cwale Jesu sebeli otambula inawaye nji, “Inawange, etaba yange ni wene ibine? Enako yange kai sikeela kale.” **5** Inawaye Jesu sebeli wambela abika nji, “Mutende eso asa myambele sonje.” **6** Cwale kame kuna kwikala otucoo no mawee tuna kukwana tutanu ni kamweya tu suminwe abo, otu tuyoweelwa mu mukwa no Majuda, akanjili ni kanjili kame kana ku shimba owima ukuma ba mwanda. **7** Jesu sebeli waambela nji, “Mwitelemo ameyi twiiyale.” Mi sebeli atwiyata mane niku yubooka. **8** Jesu sebeli waambela nji, “Cwale mu tekulemo mi mu twalele osi kutaba eilya no mukiti.” Mi sebeli amu twalela. **9** Cwale omutabi no ilya no mukiti aba ana kwetekako ku meyi ana ku futulwa ewaine, kakuli kasi kulimuka omo ina ku tunda, (kame kuna ku limukiwa feela abika ana ku tekula ameyi), omwendisi no mukiti sebeli oisana omukwati **10** ni kwamba kwa yonyene nji, “Omunu yonje kame abaanga ewaine no ku mamata oweli, mi cwale aanu aba mana okukoliwa onene, cwale okubinda aabe eyi no kwamuba, kono wene kame ona teula eyi no kuwaba konji abano!” **11** Yo kame emakazo no weli eyi ana kutenda Jesu mu Kana no Galileya, mi sebeli omonisa ekanya yaye, na iyetwa aye sebeli apumena mwa yonyene. **12** Aba kuna kubwa eyo, Jesu sebeli oshetumuka ku Kapenauma, ni Inawaye na inaaye, na iyetwa aye, mi omo sebeli aikalamo

amaywaa no kucaniba feela. **13** Epaseka no Majuda aba ina kukeela abeebi, cwale Jesu sebeli okambamena ku Jelusalema. **14** Ba patelo no Ndoo ya Nyambe sebeli oka wanabo asi ku ulisa etingombe ni mikoko ni tunkwilimba, naasi kucinca amali aikalile ba myuulo yoo. **15** Cwale Jesu sebeli okutendela olunupa no mihala icana, mi onje sebeli waacitela ku ndee no patelo no Ndoo ya Nyambe, bamweya ni mikoko ni tingombe, ni kwitela banji amali no asikucinca mane ni ku kwisa etitafule too. **16** Cwale sebeli wambela asi kuulisa otunkwilimba nji, “Mu tundise einu eyi yonje! Kamufanene okutenda endoo ya Sitange okwifutula endoo no kuuliseta!” **17** Aiyetwa aye sebeli apuluka cwale esi sina kuñoliwa nji, “Kame ni liwa mu kutukufalelwa endoo ya sitange.” **18** Cwale aendisi no Majuda sebeli aibanguta Jesu nji, “Ibine emakazo otu monisa nji kame oli ni maata no kutenda eyi no ngeesi?” **19** Jesu sebeli waatambula nji, “Mu yakulule Endoo eyi, mi mene mba ni ingula mu maywaa aatu.” **20** Aendisi no Majuda sebeli aamba kwa yonyene nji, “Kame ina kwana emyaka makumi anee ni mutanu ni kamweya ba kuyaka Endoo ya Nyambe eyi, cwale wene mbwiiyaka mu maywaa aatu?” **21** Kono kame ana kwamba Endoo ya Nyambe no lutu lwaye. **22** Abo cwalehe aba ana kumana okwiingulwa kwaafu, aiyetwa aye sebeli apuluka nji kame ana kwaambela eyo, mi sebeli apumena eliñolo ni liywi elyo ana kwamba Jesu. **23** Cwale yooli mu Jelusalema ku mukiti no Paseka, aanu no kupula sebeli apumena mu litina lyaye aba ana kumona etimakazo ana kutenda. **24** Kono Jesu kaasi kwasepa, **25** kakuli kame ana kulimuka

aanu onje, mi kasi kusinga oupaki no munu kakuli kame ana ku limuka esi sili mu munu.

3 Cwale kame kuna kwikalanga omulume no Mufalisi no litina lya Nekudemasi, omwendisi no Majuda. **2** Woyo mulume sebeli oiya kwa Jesu ousiku ni kwamba kwa yonyene nji, “Labbi, kame tuyii nji yawene omwiyeti woyo otunda kwa Nyambe, kakuli kakwisa omunu otwesa okutenda etimakazo eti otenda, konji Nyambe aba ali ni yonyene.” **3** Jesu sebeli omu tambula nji, “Niti luli kame ni kwambela nji, omunu nji kaleiwa oubya, katwese okumona omubuso wa Nyambe.” **4** Nekudemasi sebeli wamba kwa Jesu nji, “Ngasibine saleiwe omunu yowa kulubala kale? Ninji kame saukele kame mu lipumo lya Inawaye aka leiwe aka no wiili kame?” **5** Jesu sebeli otambula nji, “Niti luli kame ni kwaambela nji, konji omunu aba saleiwe ni meyi ni Mebo, ka twese okwingena mu mubuso wa Nyambe. **6** Esi sina leiwa ku unu sa unu, mi esi sina leiwa ku Mebo sa Mebo. **7** Olese okukomoka aba ni kwambela nji kame ofanene okuleyiwa oubya. **8** Emebo kame ifukela omo isinga, mi kame oyupa omulumo wayo, kono kuyii oko itunda noko ita. Yo ngeeso ni ku munu yonje woyo oleilwe ku Mebo.” **9** Nekudemasi sebeli oibanguta Jesu nji, “Ngasibine sa itendahale eyo?” **10** Jesu sebeli otambula nji, “Wene kame otendile omwiyeti no Isilaele, mi cwale eyi kawiypisisa? **11** Niti luli kame ni kwambela nji kame twamba eyi tu limukile, mi kame tupaka esi tuna mono, kono kutambula oupaki wetu. **12** Aba nina kwambele eyi no litunga kausi pumena, ngasibine so pumene nji ni kwambela einu na kuwilu?”

13 Kakwisa omunu woyo ona kambamene ku liwilu, konji woyo ona shetumuka okutunda ku liwilu, yonyene Omwana no munu.” 14 Cwale kanyi Mushe omo ana ku tulekela enyoka mu lihalaupa, Omwana no munu ni yonyene kame afanena okutulekiwa ngeeso, 15nji cwale omunu yonje woyo opumena mwa yonyene aikale ni mooyo no kwaabwa. (aiōnios g166) 16 Kakuli Nyambe kame ana singi onene elitunga, mane kame ana libi Mwanaye no libanda, nji omunu yonje woyo opumena mwa yonyene alese okufa kono aikale ni mooyo no kwaabwa. (aiōnios g166) 17 Kakuli Nyambe kasiku tuma Mwanaye mu litunga nji atule elitunga, kono neli nji elitunga liyoyisiwe mwa yonyene. 18 Woyo opumena mwa yonyene ka atuliwa, kono woyo nokwa pumena na atuliwa kale, kakuli kasi pumena mu litina lya Mwanaye Nyambe no libanda. 19 Cwale ino ekatulo, eliseli kame lineeyi mu litunga, kono aanu kame ana singi ouwi okubita eliseli kakuli emisebezi yoo niya kwiiba. 20 Kakuli omunu yonge woyo otenda esi no kwiiba kame atimbile eliseli mi kaiyi ku liseli nji emisebezi yaye ilese oku nyaziwa. 21 Kono woyo otenda eyi no niti kame aiya ku liseli, nji ku monahale emisebezi yaye nji kame itundelela mwa Nyambe. 22 Aba kuna kubwa eyo, Jesu na iyetwa aye sebeli ata mu naha no Judeya. Omo sebeli oikala noo ni kwa kolobeza. 23 Jowani ni yonyene kame ana ku kolobeza mu Enoni, abeebi ni Salimi, kakuli ameyi kame ana kupula mo. Cwale aanu kame ana kwiyaanga mane nikwakolobeza. 24 Kakuli abo Jowani yokasi bekiwa kale mu tolongo. 25 Cwale sebeli kwiiya etiñananyi mukaci no aiyetwa a Jowani ni Mujuda

omunjili ba taba no kukenisiwa. **26** Cwale sebeli aiya kwa Jowani ni kwamba nji, “Mwiyeti, omunu ona kwikala naye mu linjaliya no Jodani, yonyene uya ona kupaka, uno yokame kame akolobeza, mi aanu kame ata kwa yonyene!” **27** Jowani sebeli otambula nji, “Omunu ka twese oku tambula esinu, konji esi ana biwi ku wilu. **28** Anyi mwenyene kame muli apaki ange, kame ninaamba nji, ‘Kasa mene Kilesite, kono kame nina tumiwa balubala lwaye.’ **29** Woyo oli ni mukwaliwa yo mukwati, kono omulikani no mukwati, woyo oimane ni kuyupa, kame awabelelwa onene aba ayupa eliywi no mukwati, cwalehe oku wabelelwa kwange naku petahala. **30** Yonyene kame afanene okweekeza, mene ni tundise.” **31** Woyo wiiya okutunda ku wilu kame ali beulu no akwaye onje. Woyo otunda mu litunga ni wa litunga, mi kame aamba kanyi woyo no litunga, woyo otunda ku wilu yonyene kame ali beulu no akwaye onje. **32** Woyo opaka eso ana mono neso ana yupu, kono kamu pumene oupaki waye. **33** Woyo ona pumene oupaki waye kame ana ongota nji Nyambe niwa niti. **34** Kakuli woyo ona tumiwa kwa Nyambe kame aamba amaywi a Nyambe, kakuli Nyambe ka mubi Emebo no kwetekela. **35** Sitange kame asinga Omwana, mi kame ana beeke einu yonje mu makaa aye. **36** Woyo opumena mwa Mwana kame ali ni mooyo no kwaabwa, mi woyo no kwakuteka Omwana katamba okumona omooyo, kono okutweba kwa Nyambe kame kuli beulu yaye. (aiōnios g166)

4 Cwale Jesu aba ana kulimuka nji Afalisi kame ana kuyupa nji na kuwana ni ku kolobeza aiyetwa no kupula okubita Jowani, **2** simba nji kasa Jesu ona ku kolobeza,

kono neli aiyetwa aye, **3** cwale sebeli otunda mu Judeya ni ku ukela kame ku Galileya. **4** Cwale kame ana kubita endila eyi no Samaliya. **5** Cwale sebeli okeela mu muleneñi no Samaliya wisaniwa nji Sikale, ou uli abeebi ni litema lya Jakobo, elyo ana kuba Josefa mwanaye. **6** Ba kwikalile elisima lya Jakobo, mi cwale Jesu ona ku katala mu mweendo waye, sebeli oikala banji ku nyonga no lisima. Kame ina ku singa okukwana enako no hola no utanu ni kamweya akamwii luli. **7** Cwale sebeli kwiiya omukati no Musamaliya mu kutekula ameyi, mi Jesu sebeli wamba kwa yonyene nji, “Onibe ku meyi ni nwee.” **8** Kakuli aiyetwa aye kame ana kuta mu muleneñi mu kuula eilya. **9** Omukati no Musamaliya sebeli wamba kwa Jesu nji, “Wene Omujuda, kame oni kumbela ameyi mene me nili omukati no Musamaliya?” (Kakuli Amajuda kasamo mu ukuwana ni Masamaliya.) **10** Jesu sebeli otambula omukati nji, “Kambe kame ona limuka empo ya Nyambe ni woyo wamba kwa wene nji, ‘Onibe ku meyi ni nwee,’ kambe kame ona mukumbele, mi kame sa kube ameyi no mooyo.” **11** Omukati sebeli wamba kwa Jesu nji, “Mbumu, ku kwite esitekuliso, mi elisima kame litungile. Kubine ona kuwana ameyi no mooyo? **12** Ninji kame oli no kuneneba okubita sitetu Jakobo woyo ona kutuba elisima eli, mane kame anwa mo, yonyene na naaye ni tingombe taye?” **13** Jesu sebeli otambula omukati nji, “Woyo onwamo yonje mu meyi aa, kame safe elilyotwa kame, **14** kono woyo onwa ku meyi awo sani mube, katamba okufa elilyotwa, mi ameyi sani mube kame sa futuke mwa yonyene eliweluwelu no meyi no kububa

okutwala ku mooyo no kwaabwa.” (aiōn g165, aiōnios g166) 15

Omukati sebeli wamba kwa Jesu nji, “Mbumu, onibe ku meyi awo, nji nilese okufa elilyotwa simba okwiiya kuno muku tekula ameyi.” 16 Jesu sebeli wambela omukati nji, “Ote, okaisane mbumowe, mi uuke kuno.” 17 Omukati sebeli otambula nji, “Mene sikwite mbumwange.” Jesu sebeli wamba kwa yonyene nji, “Esi wamba sokame aba wamba nji, ‘Sikwite mbumwange’ 18 kakuli kame ona kwikala na mbumowe atanu, mi woyo oikalile naye bano kasa mbumowe kame ona amba eniti.” 19 Omukati sebeli wamba kwa yonyene nji, “Molyange, kame nina mono nji tiwe omunuhi wa Nyambe.” 20 “Asitetu kame ana ku lapelelanga ba lilundu aba, kono anyi kame mwamba nji mu Jelusalema esibaka omo afanena aanu okulapelela.” 21 Jesu sebeli wamba kwa yonyene nji, “Mukati oni pumene, enako ikeyile abo sitange katamba oku lapelelwa ba lilundu aba simba mu Jelusalema. 22 Anyi kame mu lapela esi mwa limukile, Aci kame tu lapela esi tu limukile, kakuli oku yoyisiwa kame kutunda ku Majuda. 23 Kono enako ikeyile, mane ya iya kale, abo awo alapeli no niti kame sa lapele sitange ni mebo ni mu niti kakuli okame awo asaelwa kwa Sitange. 24 Nyambe nimebo, mi awo amulapela kame afanena oku mu lapela ni mebo ni mu niti.” 25 Omukati sebeli wamba kwa Jesu nji, “Kame ni limuka nji Mesiya kame aiya woyo oisanwa nji Kilesite. Aba sa keele, mba tu monisa einu yonje.” 26 Jesu sebeli wamba kwa yonyene nji, “Mene woyo wamba kwa wene, ya mene.” 27 Mu nako eyo aiyetwa aye sebeli akeela, mi sebeli akomoka oku muwana yo amba ni mukati,

kono kakwisa simba mumweya ona ku mwambisa nji, “Siikene eso osaela?” Simba nji, “Iikene eyo onaamba naye?” **28** Cwale omukati sebeli osiya esitekulo saye no meyi ni kuukela mu muleneñi, nuuka ambela aanu nji, **29** “Mwiiye mu mone omunu woyo ona nambele eyi yonje nina tende. Mwendu yokame Kilesite?” **30** Cwale sebeli atunda mu muleneñi ni kwiiya kwa Jesu. **31** Ababo asiiya feela, aiyetwa sebeli amu kumbela nji, “Labbi, olye esinjili!” **32** Kono Jesu sebeli wamba kwa onyene nji, “Kame nili ni silya no kulya eso mwalimukile.” **33** Cwale aiyetwa sebeli akwambela omunjili ku munjili nji, “Kame kuli omunu ona mulitele esi no kulya?” **34** Jesu sebeli wamba kwa onyene nji, “Esilya sange ninji ni tende eso si singwa kwa woyo ona ni tumu, mi ni manenene omusebezi waye. **35** Esi kame mwamba nji, ‘Ku sili ni tikweti tinee, okutwala abo sakuka yangulelwe.’ Kono kame ni myambela nji, mu none amiyo enu, mwa likete amatema, kakuli sebeli aimba ouloto nji uyanguliwe. **36** Woyo oyangula kame awana mu musebezi waye, niku ungeka embuya no mooyo no kwaabwa, nji cwale woyo osikukuna ni woyo oyangula awabelelwe bamweya. (aiōnios g166) **37** Mo kumonahalela eniti no taba eyi yaamba nji, ‘Omunjili kame akuna, omunjili kame ayangula.’ **38** Kame nina mi tumu oka yangula eyo ka mwa si sebeza, anjili kame ana sebeze, mi na mwingene mu musebezi woo.” **39** Amasamaliya no kupula na mu muleneñi owo sebeli apumena mwa Jesu mulibaka no mukati woyo ona kupaka nji, “Kame ana nambele eyi nina tende yonje.” **40** Cwale Amasamaliya aba ana kwiiya kwa yonyene,

sebeli amu kumbela nji aikale noo, mi sebeli oikala noo amaywaa ayiili. **41** Mi anjili no kupula sebeli a pumena kwa yonyene, mulibaka no liywi lyaye, **42** ni kwamba ku mukati nji, “Cwale aba tu pumena, kasa mu liywi lyowe, kakuli twenyene natu kuyupele, mi kame tu limuka nji yokame luli Omuyoyisi no litunga.” **43** Munyima no maywaa ayiili, Jesu sebeli oukela ku Galileya. **44** Kakuli Jesu yonyene sebeli wamba nji, “Omunuhi wa Nyambe kakutekiwa mu naha yaye.” **45** Cwale Jesu aba ana kukeela mu Galileya, sebeli oka tambulwa wino ku Magalileya ana ku mona eyi ana kutenda yonje mu Jelusalema ku mukiti, kakuli nonyene kwana kuta ku mukiti. **46** Cwale Jesu sebeli oiya kame mu Kana no Galileya, omo ana ku futula ameyi okwatenda ewaine. Cwale mu Kapenauma kame kuna kwikala onduna omunjili no molyaye woyo mwanaye neli omweeti. **47** Aba ana kuyupa nji Jesu neeyi mu Galileya okutunda ku Judeya, sebeli oiya kwa yonyene, ni ku mukumbela nji ashetumuke muku balisa mwanaye no mulume, kakuli kame ana kwikala abeebi ni kufa. **48** Jesu cwale sebeli wamba kwa yonyene nji, “Konji aba sa mumone etiponiso ni timakazo okubinda samu pumene.” **49** Onduna sebeli omu tambula nji, “Mbumu, oshetumuke mwanange yo kasifa kale.” **50** Jesu sebeli wamba kwa yonyene nji, “Ote, mwanowe kame ayoya!” Omulume woyo sebeli opumena eliywi lya Jesu nuukutela. **51** Yosi shetumuka ngeeso, abika aye sebeli amu waniketa ni ku mwambela nji, “Mwanowe kame ayoya!” **52** Cwale sebeli waibanguta enako ana ku tangisa omwana okwikala wino, mi sebeli aamba kwa yonyene nji, “Bingolwa ba nako no

utanu ni twiili akamwii (13 okuloko) elitomapa sebeli limu lesela.” **53** Cwale sitaye sebeli olimuka nji yokame enako ana kwamba Jesu nji, “Mwanowe kame ayoya.” Mi sebeli opumena yonyene na sindoo yaye onje. **54** Eyo neli emakazo no wiili ana kutenda Jesu aba ana kwiiya mu Galileya, okutunda ku Judeya.

5 Aba kuna kubwa eyo, sebeli ku tendahala omukiti no Majuda mi Jesu sebeli okambamena ku Jelusalema. **2** Cwale mu Jelusalema abeebi ni Mwelo no Mikoko, kame kuli akasa kaisanwa nji Betizata mu Sihebelu, no myelo itanu. **3** Mu myelo eyo kame kuna kulangana aeti no kupula, eibofu, ei hole no makondo, nasi luñañali. **4** [Kakuli abanjili elingeloi kame lina ku shetumukelanga mu kasa, mi kame lina kushelaulanga ameyi. Cwale omunu no weli woyo oingena mu meyi aba amana okushelauliwa, kame ana ku tuseha, simba otoma oweti ubine nji ubine.]

5 Omulume mumweya kame ana kwikalanga omo, ona kutoma oweti emyaka makumi aatu ni mutanu ni twaatu.

6 Cwale Jesu aba ana kumumona ni kulimuka nji kame ana kulanganamo enako no kuleba, sebeli omwibanguta nji, “Kame osinga oku balisiwa?” **7** Omweeti sebeli omu tambula nji, “Mbumu, sikwite omunu no ku ni beeka mu kasa ameyi aba amana okushelauka, aba nisinga nji niingenemo omukwange wa nisiya kale oku shetumukamo oweli.” **8** Jesu sebeli wamba kwa yonyene nji, “Imana, oshimbe oulangano wowe, mi weende.” **9** Ababo omulume sebeli obala, ni ku shimba oulangano waye, mi sebeli weenda. Cwale eliywaa elyo neli elino Pumulo. **10** Cwale aendisi no Majuda sebeli ambela woyo

mulume ona ku balisiwa nji, “Lino ni lya Pumulo, ka kupumenenwe nji oshimbe oulangano wowe.” **11** Kono sebeli waatambula nji, “Omunu woyo onani balisa na nambele nji, ‘Oshimbe oulangano wowe mi weende.’” **12** Cwale sebeli amwibanguta nji, “Anyine omunu woyo ona kwambele nji oshimbe oulangano wowe mi weende?” **13** Kono omunu woyo ona ku balisiwa kasi kulimuka nji anyine, kakuli Jesu kame ana kwikiseta mu kupula no aanu ana kwikala omo mu sibaka. **14** Kutunda abo, Jesu sebeli omu wana mu Ndoo ya Nyambe ni kwamba kwa yonyene nji, “Omone, nu bala kono olese okutenda esibi kame, mwendi esi sicilisa oku bitelela mba si kwiyele.” **15** Omulume woyo sebeli ota nu kambela aendisi no Majuda nji neli Jesu ona mubalisa. **16** Cwale esi sokame eso aendisi no Majuda ana kuyandiseta Jesu, kakuli na kutenda eyo eli no Pumulo. **17** Kono Jesu sebeli waatambuta nji, “Sitange kame asebeza enako yonje, mi ni mene kame ni sebeza.” **18** Elibaka elyo aendisi no Majuda ana kusinga oku mwibaela okubita ba weli, kakuli kasi kumatuka feela omulawo no Pumulo, kono kame yonyene ni kwisana Nyambe nji Sitaye mane nuukubeeka ba siyemo simweya ni Nyambe. **19** Cwale Jesu sebeli waambela nji, “Niti luli kameni myambela nji, Omwana katwese okutenda esinu yonyene, konji ana kumona Sitaye yo sitenda. Kakuli eyo atenda yonje, ni yonyene Mwana kame aitenda ngeeso. **20** Kakuli Sitaye kame asinga Omwana, mane kame amu monisa eyo atenda yonje, mi mba mumonisa emisebezi no kuneneba okubita eyi nji mu komoke. **21** Kakuli kanyi Sitange aba aingula asikufa ni kwa yoyisa, ni Mwana

yongeeso kame aaba awo asinga. **22** Sitange kaatula omunu, kono kame anabi Omwana etikatulo tonje, **23** nji onje awo akuteke Omwana kanyi omo akutekela Sitange. Woyo no kwakuteka Omwana ka kuteke ni Sitange ona mu tumu.” **24** “Niti luli kame ni myambela nji, woyo oyupa eliywi lyange ni ku pumena kwa woyo onani tumu, kame ali ni mooyo no kwaabwa. Ka tamba okwatuliwa, kono nabiti mu lifu okwingena mu mooyo. (aiōnios g166) **25** Niti luli kame ni myambela nji, enako kame iya, mane yaiya kale, abo aafu kame sa yupe eliywi lya Mwana Nyambe, mi awo aliyupa mba yoyo. **26** Kakuli kanyi Sitange aba ali ni mooyo mwa yonyene, ni Mwana ngeeso kame ana mubi okwikala ni mooyo mwa yonyene. **27** Mi na mubi ni maata no kwatula, kakuli yokame Omwana no Munu. **28** Mulese ku komoka ba taba eyo, kakuli enako kame iya, abo aali mu mayumbelo onje mba yupu eliywi lyaye, **29** mi awo ana tende eino kuwaba aingukele omooyo, mi awo ana tende eino kwiiba aingukele ekatulo.” **30** “Sitwese okutenda esinu mu maata ange, kanyi aba niyupa, kame na tula, mi ekatulo yange ya kuluka, kakuli sitende esisi singwa kwa mene, kono esisi singwa kwa yonyene onani tumu.” **31** “Nji kame ni kupaka menyene, oupaki wange kasa wa niti. **32** Kwaali omunjili woyo opaka eyange, mi kame niyii nji oupaki owo ani paka nawo niwa niti. **33** Kame muna tumu aanu kwa Jowani, mi na paka eniti. **34** Kasa nji oupaki nina tambula kame onatundu ku munu, kono kame naamba feela eyo nji mu kayoyisiwe. **35** Yonyene neli olumonyi lu tumbuka, ni lambi eyi imonyeka, mi anyi namu singi oku wabelelwa enako icana mu liseli lyaye. **36**

Kono oupaki nili nawo ni wa kuneneba okubitelela wa Jowani, kakuli emisebezi ana nibi Sitange oku manenena, yokame emisebezi eyi nitenda, eini paka nji Sitange nani tumu. **37** Cwale Sitange ona nitumu, ni yonyene kame ana paka eyange. Eliywi lyaye ka musili yupa simba okumona omo aikalele, **38** mi eliywi lyaye kali siikala mwaanyi, kakuli woyo ona tumiwa kwa yonyene kamu mupumene. **39** Kame musaisisa amañolo, kakuli kame mu yambuta nji mba mu wanamo omooyo no kwaabwa. Amañolo awo okame apaka eyange! (aiñnios g166) **40** Kono kame mukana okwiiya kwa mene nji mwikale ni mooyo no kwaabwa. **41** “Sitambula okububekwa oko kutunda kwaanu. **42** Kono kame ni yii nji kakwisa elilato lya Nyambe mwaanyi. **43** Mene kame nineyi mu litina lya Sitange, mi ka mu sini tambula, nji mundina aiye mu litina lyaye feela, yonyene mbamu mu tambula. **44** Ngasibine sa mu pumene woyo otambula emilumbeko itunda kwaanu, mi ka musaele emilumbeko itunda feela kwa Nyambe? **45** Mu lese oku yambuta nji kame sani mikandimeke kwa sitange, neli Mushe woyo ona kumikandimeka, ba yonyene bamuna kubeeka esepo yenu. **46** Nji kame mu na kupumena Mushe, ni mene mba muni pumene, kakuli yonyene na ñolo eyange. **47** Kono nji kamwa sipumena eyo ana kuñola, ngasibine sa mu pumene amaywi ange?”

6 Aba kunabu eyo, Jesu sebeli ota mu linjaliya no liwate no Galileya, eliwate no Tibeliyasi. **2** Mi aanu no kupula onene sebeli amukoña, kakuli kame ana ku mona etimakazo eti ana kutenda kwa asikutoma. **3** Cwale Jesu sebeli okambamena ba lilundu, mi abo sebeli okaikala banji na

iyetwa aye. **4** Cwale Epaseka, omukiti no Majuda kame
 ona kwikala abeebi. **5** Jesu aba ana kwaliketa cwale sebeli
 omona aanu no kupula onene aiya kwa yonyene, mi sebeli
 wambela Filipi nji, “Kubine sa tuule einkwa nji cwale
 aa aanu awane esi no kulya?” **6** Eyi kame ana kuyamba
 ngeeso oku mweteka, kakuli yonyene kame ana ku limuka
 esi ana kufanena okutenda. **7** Filipi sebeli omutambula
 nji, “Emyanda yiili no muwaya-wayaya ka yuulu einkwa
 no kupula nji omunjili ni munjili awane esino kucaniba
 feela.” **8** Omunjili no aiyetwa aye, Andiliyasi mina Simoni
 Pitolosi, sebeli wamba kwa yonyene nji, **9** “Kame kuna
 kwikala ondumbana omo, ona kwikala ni inkwa itanu ni
 tusi twiili. Kono eyo ni iikene kwaanu no kupula ngeeso?”
10 Jesu sebeli waambela nji, “Mwiikate aanu banji.” Abo
 kame kuna kwikala omoopu no kupula onene ba sibaka
 eso, cwale alume sebeli aikala banji, mu palo no kukwana
 eikiti itanu. **11** Cwale Jesu sebeli oshimba einkwa, cwale
 aba ana kumana ouku tumela, sebeli otabela awo ana
 kwikala banji, mi cwale sebeli otenda ngeeso niku tindi,
 cwale sebeli waaba omu ana kusingela. **12** Cwale aba ana
 kumana okwikuta, sebeli wambela aiyetwa aye nji, “Mu
 tole oubulumusi ona siyalabo, nji ku lese oku yumbiwabo
 esinjili.” **13** Cwale sebeli autola mane ni kwiyata amatanda
 likumi na yiili no inkwa itanu, ou ona ku siiwa kwa
 sikulya. **14** Cwale aanu aba ana kumona emakazo ana
 kutenda Jesu, sebeli aamba nji, “Niti luli yokame omunuhi
 wa Nyambe ona kufanena okwiiya mu litunga!” **15** Cwale
 Jesu aba na limuka nji kame ana ku singa oku mulema
 nji atendiwe ombumu, sebeli okutela kame yomboci ba

lilundu. **16** Cwale aba kuna kutenda amangolwaa, aiyetwa aye sebeli ashetumuka ku liwate, **17** ni kwingena mu wato, niku tangisako oku lutela mu linjaliya no liwate okuta ku Kapenauma. Neli ousiku luli, mi Jesu yoka sikeela kale kwa onyene. **18** Cwale sebeli kwinguka amandinda mulibaka no mebo ina kufuka onene. **19** Aba ana kumana okupuwa etibima taatu simba tinee, sebeli amona Jesu yo enda ba liwate, ni kusheeteta ku wato, cwale sebeli acila onene. **20** Kono sebeli wamba kwa onyene nji, “Meene, mu lese kucila!” **21** Cwale sebeli awabelelwa ni kumulonga mu wato, mi ababo owato sebeli ofuwama ba likamba abo ana kulumba. **22** Ba liywaa lina ku tatamako, aanu awo ana kusiyala mu linjaliya no liwate, sebeli alemuha nji kakwa siku siyala owato omunjili muya. Cwale Jesu kasi kwingena mu wato na iyetwa aye, kono aiyetwa aye kame ana kuta omboci. **23** Simbakulingeeso cwale amato anjili ana ku tunda mu Tibeliya, me akeela kale abeebi ni sibaka eso ana kulyela einkwa Ombumu aba ana kumana ouku tumela. **24** Cwale aanu aba ana kumona nji Jesu kasi kwikalamo, simba aiyetwa aye, onyene sebeli aingena mu maato omo ni kuta ku Kapenauma alemine oku saela Jesu. **25** Cwale aba ana kuwana Jesu mu linjaliya no liwate, sebeli amwibanguta nji, “Labbi, ka mwaka oneyi kuno?” **26** Jesu sebeli waatambula nji, “Niti luli kame ni myambela nji, aba mu ni saela, kasa nji na mumono etimakazo, kono ninji na muli einkwa mane na mwikuta. **27** Mu lese oku sebeleza esilya eso sibwa, kono esilya eso simi twala ku mooyo no kwaabwa. Eso Omwana no Munu asa mibe, kakuli ba yonyene Nyambe Sitange kame ana mubeeke

eliswayo.” (aiōnios g166) **28** Cwale sebeli amwibanguta nji, “likene satu tende, nji tu tende emisebezi ya Nyambe?” **29** Jesu sebeli waatambula nji, “Uno omusebezi wa Nyambe nji mu pumene kwa woyo ona tumiwa kwa yonyene.” **30** Cwale sebeli aamba kwa yonyene nji, “Kaike emakazo sotende nji tumone, mi tu pumene kwa wene? Kamwike omusebezi otenda? **31** Asitetu kame anali amaana mu lihalaupa, kanyi aba kuñolilwe nji, ‘Na kwaaba esinkwa eso situnda ku wilu nji alye.’” **32** Jesu sebeli waambela nji, “Niti luli kame ni myambela,” “Mushe kasi kumiba esinkwa naku wilu, kono Sitange na mibi esinkwa no niti naku wilu. **33** Kakuli esinkwa sa Nyambe sokame eso situnda ku wilu mi kame siba omooyo ku litunga.” **34** Sebeli aamba kwa yonyene nji, “Mbumu, otube esinkwa eso mu nako yonje.” **35** Cwale Jesu sebeli waambela nji, “Time esinkwa no mooyo,” “Woyo oiya kwa mene ka tamba okuyomba, mi woyo opumena kwa mene katamba okufa elinyotwa. **36** Kono kame nina myambele nji namu nimono kono kamu sipumena. **37** Sonje esi aniba sitange, kame sa siiye kwa mene. Cwale woyo oiya kwa mene sitamba oku mucitela kundee. **38** Kakuli kame nina shetumuka okutundu ku wilu kasa mu kutenda eso si singwa kwa mene, kono esi si singwa kwa woyo ona ni tumu. **39** Mi sokame eso si singwa kwa woyo ona ni tumu, nji ni lese oku taukelwa ku sinjili kweeyo ana nibi yonje, kono ni iingule mu liywaa no mamananeno. **40** Kakuli sokame eso si singwa kwa Sitange nji omunu yonje woyo omona Omwana ni ku pumena mwa yonyene aikale ni mooyo no kwaabwa. Mi mba ni mwingula ba liywaa no

mamaneneneno.” (aiōnios g166) 41 Amajuda sebeli añuñuta mulibaka lyaye, kakuli kame ana kwamba nji, “Time esinkwa esi situnda ku wilu.” 42 Cwale sebeli aamba nji, “Kasa yokame Jesu, omwana Josefa, woyo sitaye ni inawaye tu yii? Ngaibi aamba nji, kame ni tunda ku wilu?” 43 Jesu sebeli waatambula nji, “Mu lese okuñuñuta mukaci kenu. 44 Kakwisa omunu soiya kwa mene konji aba sakokiwe kwa sitange ona ni tumu, mi mene mba ni mwingula ba liywaa no mamaneneneno. 45 Kame ina ñoliwa mwa nuhi a Nyambe nji, ‘Omunu yonje mba iyetiwa kwa Nyambe.’ Cwale omunu yonje woyo ona yupu mane ni kwiyetiwa kwa Sitange kame aiya kwa mene. 46 Kasa nji kame kuli omunu ona mono Sitange, konji yonyene woyo ona tundu kwa Nyambe yonyene ona mono Sitange. 47 Niti luli kame ni myambela nji, woyo opumena kwa mene kame ali ni mooyo no kwaabwa. (aiōnios g166) 48 Time esinkwa no mooyo. 49 Asitenu naali amaana mu lihalaupa, mi naafu. 50 Kono sino esinkwa esi situnda ku wilu, nji omunu olyako alese okufa. 51 Time esinkwa no kuyoya, esi sina tundu ku wilu. Omunu nji alye esinkwa eso, kame sa yoye enako yonje. Mi esinkwa sa nibe oku yoyisa elitunga, enyama yange.” (aiōn g165) 52 Cwale Amajuda sebeli aku kananisa mukaci koo nji, “Omunu uyu ngaibi sa tube enyama yaye nji twiilye?” 53 Jesu sebeli wamba kwa onyene nji, “Niti luli kame ni myambela konji aba sa mulye enyama no Mwana no Munu ni kunwa ounyinga waye, omooyo kausako mwaanyi. 54 Woyo yonje solya enyama yange ni kunwa ku unyinga wange, kame sa ikale ni mooyo no kwaabwa mane mbani mwingula ba liywaa

no mamananeno. (aiōnios g166) 55 Kakuli enyama yange, silya luli ni unyinga wange wa kunwa luli. 56 Woyo olya ku nyama yange ni kunwa ku unyinga wange kame ali mwa mene, ni mene mwa yonyene. 57 Kanyi Sitange no kuyoya aba anani tumu, mane niku yoya mulibaka lya sitange, cwale woyo onilya kame sa yoye mulibaka lyange. 58 Esi sokame esinkwa sina tundu ku wilu, ka siku feke neso anali asitenu ni kufa. Woyo olya ku sinkwa esi mba yoyo enako yonje.” (aiōn g165) 59 Jesu kame ana kwamba etaba eyo mu ndoo no milapelo kanyi omo ana kwiyetela mu Kapenauma. 60 Anjili no kupula kwa iyetwa aye, aba ana kuyupa eyo sebeli aamba nji, “Omwambelo uno niwa kubambaba. Anyine so uteeteta?” 61 Kono Jesu naku limuka mu mucima waye nji aiyetwa aye kame añuñuta ba taba eyo, sebeli wamba kwa onyene nji, “Ninji etaba eyo kame imi sitatalisa? 62 Cwale ngasibine saku tendahale abasa mumone Omwana no munu yo kambamena oko ana kwikala oweli? 63 Emebo yokame eyi iba omooyo, enyama ka itusu esinjili. Amaywi nina myambele okame mebo ni moyo. 64 Kono muno mwaanyi kwaali anjili no kwa pumena.” Kakuli Jesu kame ana kulimuka ku matangiseto awo saulwe oku pumena, ni woyo somu beteka. 65 Cwale sebeli wekeza okwamba nji, “Lyo kame elibaka nina myambele nji kakwisa woyo soiya kwa mene konji woyo ona biwi ngeeso kwa Sitange.” 66 Okutunda abo, ano kupula kwa iyetwa aye sebeli aukela munyima okulesa oku mukoña okweenda naye. 67 Jesu sebeli wamba kwawo ana kukwana likumi na yiili nji, “Naanyi kame musinga oukutela ngeeso?” 68 Simoni

Pitolosi sebeli omu tambula nji, “Mbumu, kame sa tute kwa nyine? Kame oli ni maywi no mooyo no kwaabwa. (aiōnios g166) 69 Cwale aci nату pumene ni kulimuka nji ya wene no Kukena wa Nyambe.” 70 Jesu sebeli waatambula nji, “Kasa mene nina mikete moonje ano kukwana likumi na yiili? Cwale omunjili kwaanyi ni mudimona!” 71 Kame ana kwamba Judasi Omwana Simoni Isikalioti, kakuli yokame omunjili no asikukwana likumi na yiili yoso mu beteka.

7 Aba ku nabwi eyo, Jesu sebeli ota yo iyeta aanu mu Galileya, kasi kusinga okuta mu Judeya, kakuli aendisi no Majuda kame ana kusinga oku mwibaa. 2 Cwale omukiti no Majuda ona kwisaniwa nji Tabanakele (eikuñwa) kame ana kwikala abeebi, 3 cwale ainaye Jesu sebeli aamba kwa yonyene nji, “Otunde muno mi ote ku Judeya, nji aiyetwa owe amone emisebezi eyi otenda. 4 Kakuli kakwisa omunu osebeleza ku mukunda nji kame asinga okulimukiwa wino. Nji kame otenda einu eyi, oku monahaze wenyene ku litunga!” 5 Kakuli simba onyene ainaye kasi kupumena mwa yonyene. 6 Jesu sebeli wamba kwa onyene nji, “Enako yange ka isikeela kale, kono enako yenu kame iliko enako yonje. 7 Elitunga kali twese oku mitimba, kono kame litimbile mene, kakuli kame nipaka emisebezi ya lyo nji niya kwiiba. 8 Anyi mute ku mukiti. Mene ka niti ku mukiti owo, kakuli enako yange ka isi petahala kale.” 9 Aba ana ku mana okwamba eyo, sebeli osiyala mu Galileya. 10 Kono munyima no ainaye okuta ku mukiti, cwale ni yonyene sebeli otako, kasa mu uku monahaza, kono mu kwa limukiwa. 11 Cwale aendisi no

Majuda ba mukiti sebeli a musaela, ni kwibanguta nji, “Ku bine ali?” **12** Mi oko kame kuna kwikala onene eyi no kumooba. Anjili sebeli aamba nji, “Jesu niwa kuluka,” Anjii nji, “Kokuulwa, kame ayaukisa aanu.” **13** Mulibaka no kucila aendisi no Majuda kakwisa omunu ona kwamba eyaye mu kulukuluha. **14** Bakaci no Mukiti Jesu sebeli okambamena ku Ndoo ya Nyambe nuuka iyetamo. **15** Aendisi no Majuda sebeli a komoka ni kwamba nji, “Ngasibine aikalile uyu munu aba alimukile, mi ka siku kwiiyeta?” **16** Jesu sebeli waatambula nji, “Etuto yange ka itundu kwa mene, kono kame itunda kwa woyo onani tumu. **17** Nji omunu omunjili kame asinga okutenda esisi singwa kwa Nyambe kame sa limuke etuto yange nji kame itunda kwa Nyambe, nji kame ni kwambela feela menyene. **18** Woyo okwambela mu maata aye yonyene kame asinga ekanya yaye feela. Kono woyo osinga ekanya ya woyo ona mutumu niwa niti, mi kakwisa okwiiba mwa yonyene. **19** Kasa nji Mushe kasi kumiba omulawo? Kono kakwisa mwaanyi ona mamele omulawo. Iikene mu saelela okuni ibaa?” **20** Aanu sebeli atambula nji, “Kame okwite edimona.” “Anyine woyo osaela oku kwibaa?” **21** Jesu sebeli waatambula nji, “Kame nina tende omusebezi mumweya, mi moonje kame mu na ukomoka. **22** Mushe na ku miba omulawo no mupato (kasa nji kame utunda kwa Mushe, kono kame utunda kwa Sitenu naku kale), mi anyi kame mu beeka omunu mu mupato eli no pumulo. **23** Nji cwale eli no Pumulo omunu kame abekiwa mu mupato nji omulawo wa Mushe omameliwe, iikene muni kaniseta oku balisa omunu olutu lwaye lonje ba liywaa elino

pumulo? **24** Mu lese okwatula ni sobozi, kono mwatule mu kuluka.” **25** Cwale anjili aanu namu Jelusalema sebeli aamba nji, “Kasa yokame uyu mulume asaela okwibaa? **26** Mi yokame uno, kame aamba patalaza, mi kakwisa esinjili esi aamba kwa yonyene! Ninji aendisi no Majuda nalimuka nji luli yokame Kilesite? **27** Kono kame tuyii oko atunda wuyu munu, mi cwale Kilesite aba sa monahale, kakwisa woyo so limuka oko sa tunde.” **28** Cwale Jesu sebeli wamba kanyi omo ana kwiyetela ba patelo no Ndoo ya Nyambe nji, “Kame muni limukile ni kulimuka oko ni tunda? Kono kani siku kulita menyene, woyo onani tumu niwa niti, mi yonyene mwa limukile. **29** Mene ni muyii, kakuli kame ni tunda kwa yonyene mi yokame onani tumu.” **30** Cwale sebeli aeteka oku mununga, kono kame kuna kuulwa omunu no ku mulema, kakuli enako yaye kaya si kukeela kale. **31** Cwale aanu no kupula sebeli apumena mwa yonyene ni kwamba nji, “Cwale Kilesite aba sa iye, kame sa tende etimakazo no kupula okubita eti anatende wuyu mulume?” **32** Afalisi sebeli ayupa aanu no kupula alemine okumooba, cwale apulisita akulu na Falisi sebeli atuma amapolisa oka mununga. **33** Jesu sebeli wamba nji, “Ni sili naanyi enakoicana, mi cwale kame sa nite kwa woyo onani tumu. **34** Mba muni saele, kono kamu tamba ku niwana, mi kamu twese okwiiya omu nili.” **35** Cwale aendisi no Majuda sebeli akwambisa omunjili ku munjili nji, “Kubine sate wuyu munu, nji tu kwangwe oku muwana? Ninji kame sate ku Magelike, aka iyete Amagelike? **36** Iikene eyo atalusa aba aamba nji, mba muni saele kono ka mutamba kuni wana,

mi oko nili kamutwese okwiyako?” **37** Ba liywaa noku manenena omukiti, eliywaa no utokwa, Jesu sebeli oimana ni kwamba nji, “Omunu aba afile elinyotwa aiye kwa mene mi anwe, **38** mi woyo opumena mwa mene, kanyi amañolo omo ambela nji, ‘Okutunda mu mucima waye kame sa kubube emisindi no meyi ayoyisa.” **39** Cwale eyi kame ana kwamba eyi no Mebo, eyo awo apumena mwa yonyene asa fanene okwitambula. Kakuli abo Emebo eka yasibiwa kale, mulibaka lya Jesu yo kasi ku yeemiwa kale. **40** Cwale aba ana kuyupa amaywi awo, aanu anjili sebeli aamba nji, “Luli yokame omunuhi wa Nyambe!” **41** Anjili sebeli aamba nji, “Yokame Kilesite!” Kono anjili sebeli aamba nji, “Ninji Kilesite kame sa fanene okutunda mu Galileya! **42** Kasa nji eliñolo kame lyamba nji Kilesite kame sa tunde mu lusika lwa Dabida mi kame atunda mu Betelehema, omundi ana kwikala Dabida.” **43** Cwale sebeli kwiiya oukutaba mukaci no aanu mulibaka lyaye. **44** Cwale anjili sebeli asinga oku mununga, kono kakwisa ona kubeeka elyooko ba yonyene. **45** Cwale amapolisa sebeli aukela kwa pulisita akulu ni kwa Afalisi, awo ana kwaibanguta nji, “Iikene aba kamwasi mulita?” **46** Amapolisa sebeli atambula nji, “Simba kwatanga kakwisa omunu onaamba kanyi omunu wuyu!” **47** Cwale Afalisi sebeli aatambula nji, “Ninji naanyi na moongiwa? **48** Kwa endisi no Majuda ni kwa Afalisi kame kuli awo ana pumene mwa yonyene? **49** Kono aanu no kupula aa, awo no kwa limuka omulawo, kame akutilwe!” **50** Nekudemasi ona kukutangeta okuta kwa Jesu mi yoli omunjili kwa onyene sebeli waambela nji, **51** “Kana omulawo wetu

kame otwesa okwatula omunu yo kasi yupa oweli ni kukwiyeta esi ana tende.” 52 Sebeli atambula nji, “Ni wene kame otunda mu Galileya? Osingisise mi mbu mono nji kakwisa omunuhi wa Nyambe so imekwa okutunda mu Galileya.” [53 Cwale omunjili ni munjili sebeli okutela ku ndoo yaye.

8 Cwale Jesu sebeli ota ba lilundu no itondo no Olibe. 2 Amasiku luli Jesu kame sebeli oukela ku patelo no Ndoo ya Nyambe. Aanu onje sebeli aiya kwa yonyene, cwale sebeli oikala banji ni kwaiyeta. 3 Cwale aiyeti no mulawo na Falisi sebeli alita omukati onaku waniwa yo buka ni kumubeeka mukaci koo. 4 Sebeli aamba kwa Jesu nji, “Mwiyeti, omukati wuyu kame ana waniwa yo buka. 5 Cwale mu mulawo, Mushe kame ana tu laele okwibaa ni mawee aa no ngeeso. Wene ngasibine wamba mulibaka lyaye?” 6 Esi kame ana kwamba ngeeso oku mweteka, nji atwese oku mukandimeka. Kono Jesu sebeli oinamena banji yo ñola ni munwe waye. 7 Cwale alemine okwekeza oku mwibanguta, Jesu sebeli oinumuka ni kwamba kwa onyene nji, “Nji omunjili mukaci kenu no kwatenda esibi atende wuyu no matatekelo okukonda eliwee ba yonyene.” 8 Cwale sebeli oinama kame ni kuñola ni munwe waye banji. 9 Kono aba ana kuyupa eyo, sebeli akutela omunjili ni munjili oku tangiseta kwa kulu oweli. Jesu sebeli osiyala yomboci, omukati yo imanine balubala lwaye. 10 Cwale Jesu sebeli oinumuka ni kwamba kwa yonyene nji, “Mukati kubine ali aanu? Kakwisa wuyu ona kubi omubonda?” 11 Omukati sebeli otambula nji, “Kakwisa omunu, Mbumu.” Cwale Jesu sebeli wamba kwa

yonyene nji, “Ni mene sikubi omubonda. Ote, mi olese okutenda esibi kame.”] **12** Jesu kame sebeli wamba kwa onyene nji, “Time eliseli no litunga,” “Woyo oni koña katamba okwenda mu uwi, kono kame sa ikale ni liseli no mooyo.” **13** Cwale Afalisi sebeli aamba kwa yonyene nji, “Kame okupaka wenyene, oupaki wowe kasa wa niti.” **14** Jesu sebeli otambula nji, “Naba niku paka menyene, oupaki wange ni wa niti kakuli kame ni limuka omu ni tunda, nomu nita. Kono anyi ka mulimukile omuni tunda nomu nita. **15** Anyi kame mwatula ni unu, mene kani atula omunu. **16** Cwale naaba sani atule, ekatulo yange niya niti, kakuli kasa mene memboci natula, kono kame natula ni sitange ona ni tumu. **17** Mu mulawo wenu kame kuñolilwe nji oupaki no aanu ayiili niwa niti. **18** Time niku paka menyene, mi sitange ona ni tumu kame ani paka ni yonyene.” **19** Cwale sebeli aamba kwa yonyene nji, “Okwali Sitowe?” Jesu sebeli otambula nji, “Kamu niyii, simba Sitange kamu muyii,” “Nji kambe namu kuni limuka, kambe ni sitange namu mulimuka ngeeso.” **20** Jesu kame ana kwamba amaywi aa yo iyeta ba patelo no Ndoo ya Nyambe abeebi ni ibaka omo kutewelwangwa enubu. Kono kakwisa omunu ona ku mununga, kakuli enako yaye kaya sikukeela kale. **21** Jesu sebeli waambela kame nji, “Kame ni kutela, mi mba muni saele, mi mbamufele mu sibi senu. Oko nita, kamu twese okwiyako.” **22** Aendisi no Majuda sebeli akwibanguta nji, “Ninji kame sa kwibae yonyene kakuli kame aamba nji oko nita kamu twese okwiyako?” **23** Jesu sebeli waambela nji, “Anyi kame mu tunda banji, mene kame ni tunda

ku wilu. Anyi kame muli asi litunga lino mene kasa nili wa litunga lino. **24** Kame nina myambele nji kame sa mufele mu ibi yenu. Kakuli anyi mba mufele mu ibi yenu konji aba samu pumene ‘esi nili so’.” **25** Sebeli amwibanguta nji, “Tiwe anyine?” Jesu sebeli waatambula nji, “Kanyi aba nina myambele okutunda ku matatekelo. **26** Kame nili neyi no kupula eyi no kwamba mulibaka lyenu neyi no kwatula, kono woyo ona nitumu niwa niti, mi kame nambela elitunga esi nina yupu okutunda kwa yonyene.” **27** Kame ana ku kwangwa oku yupisisa nji kame ana kwamba noo eya Sitaye. **28** Cwale Jesu sebeli wamba kwa onyene nji, “Aba sa mumane oku tuleka Omwana no munu, cwale basa mulimukele esi nili so, mi ka nitende esinjili menyene, kono kame naamba esi anani iyete Sitange. **29** Cwale woyo ona nitumu kame ali ni mene. Yonyene kasi nisiya memboci, kakuli enako yonje kame nitenda eyi imu wabelisa.” **30** Yo lemine okwamba eyo, ano kupula sebeli apumena mwa yonyene. **31** Cwale Jesu sebeli wambela Amajuda awo ana kupumena mwa yonyene nji, “Nji kame mutwalelela mu liywi lyange, mba mu tende aiyetwa ange no niti, **32** mi mba mulimuka eniti, mane eniti mbaimi lukulula.” **33** Sebeli amu tambula nji, “Aci kame tuli asi lusika lwa Abulahama, mi katusi tendiwa kale abika ku munu. Iikene eso sikwambisa nji, ‘Mba mu lukululwa?’” **34** Jesu sebeli waatambula nji, “Niti luli kame ni myambela nji omunu yonje woyo otenda esibi kame ali omubika ku sibi. **35** Omubika katwalelele okwikala mu ndoo enako yonje, kono omwana kame aikalamo enako yonje. (aiōn g165) **36** Cwale nji Omwana

kame ami lukulula, mba mu tende asi kulukululwa luli. **37** Kame ni yii nji aanyi olusika lwa Abulahama. Cwale kame musaela oku nibaa, kakuli eliywi lyange kame lyulwile esibaka mwaanyi. **38** Kame namba esi nina mono kwa Sitange, mi anyi kame mu tenda esi mu nayupu kwa Sitenu.” **39** Cwale sebeli amutambula nji, “Abulahama Sitetu.” Jesu sebeli wamba kwa onyene nji, “Nji kame muli aana a Abulahama, kambe kame mu tenda emisebezi ana tende Abulahama. **40** Kono bano kame mu saela oku nibaa, omunu ona myambele eniti nina yupu okutunda kwa Nyambe. Esi kasokame ana kutenda Abulahama. **41** Anyi kame mu tenda eso ana kutenda Sitenu.” Sebeli aamba kwa yonyene nji, “Aci katusiku leyelwa mu unyazi Sitetu ni mumweya, yokame Nyambe.” **42** Jesu sebeli wamba kwa onyene nji, “Nji Nyambe neli Sitenu, kambe kame muni singa, kakuli kame ni simuluha ni kwiiya okutunda kwa Nyambe, kani siku kwiyela menyene, kono yokame ona ni tumu. **43** Iikene aba kamwa yupisisa eyi ninaamba? Kakuli ka mupumene amaywi ange. **44** Anyi kame mu tunda kwa sitenu Satani, mi kame mu singa okutenda etitakazo ta sitenu. Neli omwibai okutunda ku matangiseto, mi kakwisa eso atenda ni niti, kakuli kakwisa eniti mwa yonyene. Aba aonga, kame aamba esi ali so luli kakuli niwa mapwa mi sitaye amapwa. **45** Kono kakuli kame ni myambela eniti, kamuni pumene. **46** Anyine mwaanyi woyo soni monisa nji kame nili ni sibi? Nji kame ni myambela eniti, iikene aba kamwa nipumene? **47** Woyo oli wa Nyambe kame amamela amaywi a Nyambe. Elibaka aba kamwa mamele ninji

kamutendile aa a Nyambe.” 48 Amajuda sebeli atambula Jesu nji, “Katwamba wino aba twamba nji kame oli Omusamaliya mi kame okwite edimona?” 49 Jesu sebeli otambula nji, “Sikwite amadimona, kono kame nikuteka Sitange, mi anyi kamuni kuteke. 50 Cwale kani saele ekanya yange, kwaali woyo oisaela mane kame satende omwatuli. 51 Niti luli kame ni myambela nji omunu kame ateula eliywi lyange, ka tamba okufa.” (aiōn g165) 52 Amajuda sebeli aamba kwa yonyene nji, “Cwale kame tu limuka nji kame uli ni madimona! Abulahama nafu kanyi omo ana tendele anuhi a Nyambe, mi wene kame wamba nji, Omunu aba ateula eliywi lyange katamba okufa. (aiōn g165) 53 Kana kame onenebile okubitelela sitetu Abulahama woyo onafu? Mane na nuhi a Nyambe naafu. Wene kame oku beeka anyine?” 54 Jesu sebeli waatambula nji, “Nji kame niku kanyisa menyene, ekanya yange ka ikwite tuso. Sitange yoni kanyisa, woyo mwamba nji Nyambe wenu. 55 Kono kamwasi mulimuka mene ni muyii. Nji nambe nji kani muyii kame sani tende omoongi kanyi anyi, kono mene kame nimu limuka mane kame ni mamela eliywi lyaye. 56 Sitenu Abulahama naku wabelelwa nji amone eliywaa lyange naku limona mane naku wabelelwa.” 57 Cwale Amajuda sebeli aamba kwa yonyene nji, “Ka wasikwanisa kale emyaka makumi atanu, mi nu mono Abulahama?” 58 Jesu sebeli wamba kwa onyene nji, “Niti luli kame ni myambela nji, Abulahama yokasiikalako kale, ‘Me niliko’.” 59 Cwale sebeli atola amawee ni kumu konda, kono Jesu sebeli okushweeka, mane ni kutunda ba patelo no Ndoo ya Nyambe.

9 Jesu yobita, sebeli omona omulume ona kuleiwa yoka mono. **2** Cwale aiyetwa aye sebeli amwibaguta nji, “Labbi, anyine ona tende esibi kana niyonyene nji ashemi aye, aba ana leiwa yoka mono?” **3** Jesu sebeli otambula nji, “Kasanji wuyu mulume kame ana tende esibi, simba ashemi aye. Kono ninji emisebezi ya Nyambe imonahalele mwa yonyene. **4** Kame tufanena okusebeza emisebezi ya woyo ona nitumu, abo kusili omunji, ousiku aba sowiye kakwisa omunu sotwesa okusebeza. **5** Kanyi aba nisili mu litunga, time eliseli no litunga. **6** Jesu aba ana kumana okwamba ngeeso, sebeli osibwela banji niku kanda endowa no mate awo, mi sebeli olamba ba miyo no mulume ni ndowa **7** ni kwamba kwa yonyene nji, “Ote oka kuyowe mu kasindi no Siloamu” (okutalusa nji kutumiwa). Cwale sebeli ota oka kuyowa ni kuukamo yo mona. **8** Aa ayoya naye nawo ana ku mu monanga yoli omukumbeli kunyima sebeli aamba nji, “Kana wuyu kasa yokame omulume ona kwikalanga mane yo kumbelanga?” **9** Anjili sebeli aamba nji, “Yo kame” Anjili nji, “Kokuulwa, kono kame akufekile kanyi yokame.” Yonyene sebeli wamba nji “Ya mene luli.” **10** Sebeli amwibanguta nji, “Cwale ngasibine kuna kutendahala nji amiyo owe afukuke?” **11** Sebeli otambula nji, “Omulume wisaniwa Jesu kame ana ku kanda endowa ni kunokela mu miyo ange ni kwamba kwa mene nji ote ku kasindi no Siloamu, cwale sebeli nita nukakuyowa sebeli nimona.” **12** Sebeli amwibanguta nji, “Okwaali yonyene?” Sebeli otambula nji, “Siyii.” **13** Cwale sebeli alita kwa Afalisi omulume no kwamona. **14** Cwale neli eliywaa no Pumulo abo Jesu ana kukanda endowa ni kuyatulula

amiyo aye. **15** Afalisi sebeli amwibanguta kame omu ana kutendelwa nji amiyo aye amone. Cwale sebeli wamba kwa onyene nji, “Kame ana kubeeka endowa ba miyo ange nukuyowa mi sebeli ni mona.” **16** Cwale Afalisi anjili sebeli aamba nji, “Wuyu mulume katundu kwa Nyambe, kakuli kamamela Epumulo.” Kono anjili sebeli aamba nji, “Ngasibine omulume woyo oli osikutenda eibi nji atende etimakazo no ngeesi?” Kame kuna kwikala oukutaba mukaci koo. **17** Cwale kame sebeli aibanguta omulume no kwamona nji, “Iikene wamba mulibaka lyaye, okutunda abo ana kuyatulula amiyo owe?” Omulume sebeli wamba nji, “Kame ali omunuhi wa Nyambe.” **18** Cwale aendisi no Majuda kasiku pumena nji omunu woyo kame ana ku leiwa yoli esibofu, mi nawana okumona kwaye, konji aba ana kwisana ashemi no mulume ona kutwesa okumona **19** ni kwaibanguta nji, “Wuyu mwanenu? Woyo mwamba nji kame ana kuleiwa yoli esibofu, ngasibine kuna tendahala nji bano amone?” **20** Ashemi aye sebeli atambula nji, “Mwanetu wuyu mi kame ana kuleiwa yoka mono. **21** Kono omo kunaiyele nji amone katuyii simba okulimuka woyo ona yatulula amoyo aye. Mu mwibangute, nakulu kame saambe yonyene!” **22** Ashemi aye kame ana kwamba ngeeso mu kucila aendisi no Majuda, kakuli Amajuda kame ana kupumena nji omunu aba sa pumene nji Jesu yokame Kilesite, kame sa kondelwe kundee no ndoo no milapelo. **23** Cwale ashemi aye sebeli amba nji, “Mukulu, mu mwibangute!” **24** Cwale aka no wiili sebeli aisana omulume ona kuleiwa yoka mono ni kwamba kwa yonyene nji, “Oyeeme Nyambe! Kame tuyii nji wuyu

mulume ni osikutenda eibi.” 25 Yonyene sebeli otambula
 nji, “Simba nji ninatende esibi, siyii.” “Esinu simweya niyii
 ninji kame nina kutenda wuyu no kwamona, kono bano
 kame ni mona.” 26 Sebeli amwibanguta nji, “Iikene ana
 kutenda kwa wene?” “Ngasibine ana kuyatulula amiyo
 owe?” 27 Sebeli waatambula nji, “Kale aba nina myambele
 kono ka musu teeteta. Iikene aba musinga okuyupa kame?
 Kame musinga okutenda aiyetwa aye?” 28 Cwale sebeli
 amu nyefula ni kwamba nji, “Tiwe omwiyetwa waye
 kono aci kame tuli aiyetwa a Mushe. 29 Aci kame tuyii
 nji Nyambe kame ana kwamba kwa Mushe, kono kanyi
 ba wuyu mulume katu yii oko atunda!” 30 Omulume
 sebeli waatambula nji, “Iikene esi kame sikomokisa!
 Kamutamba okulimuka oko atunda mi cwale nani yatulula
 amiyo ange! 31 Cwale kame tuyii nji Nyambe ka yupu
 asi kutenda eibi, kono nji omunu kame ali omulapeli
 wa Nyambe mane nikutenda eso asinga, Nyambe kame
 amuteeteta. 32 Asimba kwatanga okutunda ku matatekelo
 no litunga kaku siyupiwa kale omunu ona yatulula amiyo
 no munu ona kuleiwa yoka mono. (aiōn g165) 33 Nji omunu
 wuyu kasi kutunda kwa Nyambe, kambe kakwisa esi ana
 twese okutenda.” 34 Seli amutambula nji, “Wene kame
 oleyelwe mu sibi no kumanenena, cwale kame wamba
 nji mbu twiyete?” Mi sebeli amucitela kundee. 35 Jesu
 kame ana kuyupa nji namuciti, mi aba ana ku muwana
 sebeli wamba nji, “Kana kame opumena mwa Mwana no
 Munu?” 36 Omulume sebeli otambula nji, “Mi anyine
 woyo, Mbumu, nji ni pumene mwa yonyene!” 37 Jesu
 sebeli wamba kwa yonyene nji, “Nu mumono, mi yokame

wuyu wamba kwa wene.” 38 Omulume woyo sebeli wamba
nji, “Kame ni pumena, Mbumul!” Mi sebeli omulapela. 39
Cwale Jesu sebeli wamba nji, “Kakuli ekatulo nina iyele
muno mu litunga nji cwale awo no kwamona afanene
okumona mane nji awo amona aulwe okumona.” 40 Anjili
Afalisi ana kwikala ku nyonga ni yonyene aba ana yupa
eyi, cwale sebeli amwibanguta nji, “Naaci kame tuli ano
kwamona?” 41 Jesu sebeli wamba kwa onyene nji, “Nji
kambe kame muli eibofu, kambe ka mu kwite ouyi no
sibi, kono cwale kame mwamba nji kame tumona, ouyi
wenu khausili.”

10 Jesu sebeli waambela nji, “Niti luli kame ni myambela
nji, woyo no kwaingena omulaka no mikoko okutusisa
omwelo kono kame atina beulu ni ku matukelamo
okutusisa endila indina, woyo munu mbuyi ni sisinyi. 2
Kono woyo oingena okutusisa omwelo yokame omulisana
no mikoko. 3 Kwa yonyene omutateleli no mwelo kame
au yatulula, mi emikoko kame iyupa eliywi lyaye, mane
nikwisana emikoko yaye ni matina ni kwitwala kundee. 4
Cwale aba amana oku tundisa emikoko yaye yonje, kame
aitwaletela mi emikoko kame imu koña, kakuli kame
ilimukile eliywi lyaye. 5 Mundina kaitamba oku mukoña,
kono kame sai cilele oku no kuleba ni yonyene, kakuli
kaiyii eliywi no andina.” 6 Jesu sebeli waambela enguli
eyi, kono kasikuyupisisa eso ana kwamba kwa onyene.
7 Cwale Jesu sebeli wamba kwa onyene kame nji, “Niti
luli kame nimyambela nji, Time omwelo no mikoko. 8
Awo onje aneyi oweli kwa mene ambuyi ni isinyi, kono
emikoko kaisa yupa. 9 Time Omwelo. Nji omunu kame

aingena okutusisa mene mba yoyisiwa, mane mba ingene
 ni kubanamo mi mba wana amauyiseto. **10** Ombuyi kame
 aiyanga feela mu kwiita, okwibaa ni kusinya. Mene kame
 nina iyele nji iwane omooyo, mane iuwane mu kupula.
11 “Time omulisana no kuwaba. Omulisana no kuwaba
 kame aba emikoko yaye omooyo waye. **12** Kono woyo oli
 omubeleki mi kasa mulisana, woyo oluwile emikoko no
 kwatenda eyaye, aba a mona ondiwi yoiya, kame asiya
 emikoko mi kame acila mane ondiwi kame alema emikoko
 ni kwihasanya. **13** Omubeleki kame acila ngeeso, kakuli
 yonyene kame ali omubeleki feela mi kababalele emikoko.
14 Time omulisana no kuwaba, kame niyii emikoko yange
 mane emikoko yange kame iniyii. **15** Kanyi Sitange aba ani
 limukile, ni mene kame ni limukile Sitange, mi omooyo
 wange kame niuba emikoko yange. **16** Cwale kame nikwite
 emikoko injili eyo kasa ya mu mulaka uno. Kame ni
 fanena okwilita ngeeso, mi kame seiyupe eliywi lyange,
 cwale kame sakwikale omutapi mumweya ni mulisana
 mumweya. **17** Mulibaka eli Sitange yani singela, kakuli
 kame nikutoboha omooyo wange, nji ni uwane kame. **18**
 Kakwisa omunu woyo soushimba kwa mene. Kono kame
 nina kutoboha wo mukusinga kwange. Kame nili ni maata
 no ukutoboha wo mane ni kuushimba kame. Etaelo eyi
 kame nina itambula okutunda kwa Sitange.” **19** Kame
 kuna kwikala oukutaba kame mukaci no Majuda mulibaka
 no maywi aa. **20** Ano kupula mwa onyene sebeli aamba
 nji, “Jesu kame akwite amadimona mane kame atakana,
 iikene aba muteeteta kwa yonyene?” **21** Kono anjili sebeli
 aamba nji, “Amaywi aa kasa omwambelo no munu woyo

oli ni madimona. Kana edimona kame itwesa okuyatulula amiyo no sibofu?” **22** Cwale neli omukiti no kakulo ku Jelusalema. **23** Neli omubebo mi Jesu yo enda-enda ba patelo no Ndoo ya Nyambe, mu makozwana no mwelo wa Solomoni. **24** Cwale Amajuda sebeli akuwana okumu beeka mukaci ni kwamba nji, “Kanaiko ikuma babine eyo sotu teule mu kwayupisisa? Nji ya wene Kilesite otwambele wino eniti.” **25** Jesu sebeli waatambula nji, “Na niku myambela, mi ka mwasi pumena. Emisebezi eyi ni tenda mu litina lya Sitange yokame eyi ini paka. **26** Kono ka muni pumene, kakuli kamulamata ku mikoko yange. **27** Emikoko yange kame iyupa eliywi lyange, mi kame ni ilimukile mane kame ini koña, **28** kame niiba omooyo no kwaabwa, mi kaitamba okusinyeha, mane kakwisa omunu so itundisa mu lyoko lyange. (aiōn g165, aiōnios g166) **29** Sitange ona kuniba yo, wa kuneneba okubitelela einu yonje, mi kakwisa omunu so twesa okwitundisa mu lyoko lya Sitange. **30** Mene ni Sitange kame tuli bamweya.” **31** Amajuda sebeli atola amawee kame, nji amukonde oo. **32** Jesu sebeli waatambula nji, “Kame ninami monisa emisebezi no kuwaba eyi no kupula eyo itunda kwa Sitange. Ku yonyene emisebezi eyo ubine omusebezi ni ibaelwa?” **33** Amajuda sebeli amutambula nji, “Katuku pwacauzele omusebezi no kuwaba, kono ni mu kunyefula, kakuli wene kame oli omunu mi kame okutenda nji tiwe Nyambe!” **34** Jesu sebeli waatambula nji, “Kana kaya sikuñoliwa mu mulawo wenu?, Kame naamba nji, ‘Aanyi emilimu.’ **35** Nji kame ana isana nji milimi, kwanyine oko lina kwiiya eliywi lya Nyambe, (mi amañolo ka coliwa.) **36**

Kame mwamba ya yonyene woyo ona sepiwa kwa Sitange ni kumu tuma mu litunga. Kame mu nyefula kakuli kame nina aamba nji time Omwana Nyambe? **37** Nji kani tende emisebezi ya Sitange, cwale mulese oku nipumena. **38** Kono nji kame niitenda, simba nji anyi kamuni pumene, mupumene amaywi awo mufanena oku limuka niku yupisisa nji Sitange kame ali mwa mene mane ni mene mwa Sitange. **39** Kame sebeli aeteka okununga Jesu, kono sebeli obanduka mu maoko oo. **40** Jesu sebeli ota kame oka luta okuta mu linjaliya lya Jodani ku sibaka eso ana kwikala Jowani ba weli yo kolobeza mi omo sebeli oka ikalamo. **41** Cwale ano kupula sebeli aiya kwa yonyene ni kwamba nji, “Jowani kasiku tenda emakazo.” “Kono einu yonje eyo Jowani anaamba okukumanena ni wuyu mulume neli ya niti.” **42** Cwale ano kupula sebeli apumena mwa Jesu.

11 Cwale kame kuna kwikala omulume munjili neli omweti ona kwisanwa Lazalo no Beteni, omundi wa Maliya ni mukulwaye Maleta. **2** Maliya yokame ona kushokona Ombumu amati no sende, ni kumu kuumuna amakondo aye ni tiñuki taye, Lazalo ona ku toma neli mandaye. **3** Cwale amandaye sebeli atuma aanu kwa Jesu okaamba nji, “Mbumu, omusingiwa wowe kame atomine.” **4** Kono Jesu aba ana kuyupa ngeeso sebeli wamba nji, “Ou weeti kasa wa kufa, kono ni wa kuyeema Nyambe, nji cwale Omwana Nyambe ayemiwe mu libaka lyawo.” **5** Jesu kame ana kusinga Maleta ni minaye ni Lazalo. **6** Cwale aba ana kuyupa nji Lazalo neli omweti, sebeli oekeza okwikala amaywaa ayiili kame mu sibaka

omo ana kwikala. **7** Munyima no eyo Jesu sebeli wamba kwa iyetwa aye nji, “Twendeni kame mu Judeya.” **8** Aiyetwa sebeli aamba kwa yonyene nji, “Labbi, Amajuda kame ana kusinga okukukonda amawee, cwale kosinga okuta kuya kame?” **9** Jesu sebeli otambula nji, “Kasanji kame kuli etihola likumi ni timbili mu liywaa? Nji omunu kame aenda omunji kasisitala, kakuli kame amona eliseli no litunga lino. **10** Kono omunu aba aenda ousiku kame asitatala, kakuli eliseli ka lisako kwa yonyene.” **11** Aba ana mana okwamba eyo ni kwaambela nji, “Lazalo omulikani wetu nalangana, kono nisita nika mwingule.” **12** Aiyetwa sebeli atambula nji, “Mbumu, nji nalangana, mbaikala wino.” **13** Cwale Jesu kame ana kwamba olufu lwaye, kono onyene kame ana ku yambuta nji kame aamba otulo feela. **14** Cwale Jesu sebeli waataluseta wino nji, “Lazalo nafu, **15** mi mulibaka lyenu kame ni wabelelwa aba nina kuulwako, nji mu pumene. Kono cwale twendeni kwa yonyene.” **16** Tomasi ona kwisaniwa Mbile sebeli wamba kwa iyetwa nji, “Twendeni naaci, tu kafe naye.” **17** Cwale Jesu aba ana kukeela kame ana kuwana nji Lazalo sebeli okwite amaywaa anee yo teulilwe mu liyumbelo. **18** Cwale Betaniya neli beebi ni Jelusalema omwendo ofanena eibima yiili, **19** mi Amajuda no kupula kame ana kwiiya kwa Maleta ni Maliya, muku silisa mulibaka no lifu lya mandoo. **20** Cwale Maleta aba ana kuyupa nji Jesu kame akeile, sebeli ota nukuwana naye, abo Maliya yoikalile mu ndoo. **21** Maleta sebeli waambela Jesu nji, “Mbumu, kambe na ukwikalako, kambe mandange ka sifa! **22** Cwale simba bano niyii nji esi sonje so kumbele

kwa Nyambe, Nyambe mba kubiso.” **23** Jesu sebeli wamba kwa yonyene nji, “Mandowe mba inguka kame.” **24** Maleta sebeli wamba kwa yonyene nji, Nilimukile nji mba inguka kame mu nako no kwinguka ba liywaa no mamananeneno. **25** Jesu sebeli omwambela nji, “Time omooyo ni kwinguka. Woyo opumena mwa mene, simba afe mba yoyo, **26** mi omunu yonje woyo oyoya mane ni kupumena mwa mene, katamba okufa luli. Kana kame opumena ngeeso?” (aiōn g165) **27** Maleta sebeli otambula nji, “Ee Mbumu, kame nipumena nji ya wene Kilesite omwana Nyambe, oneyi mu litunga.” **28** Aba ana kumana okwamba eyo, sebeli ouka oka isana minaye Maliya yo aamba mukondoka nji, “Omwiyeti kwaali bano, mi kame akwisana.” **29** Cwale Maliya osi yupa ngeeso, sebeli oimana wangu ni kuta kwa Jesu. **30** Cwale Jesu yokasi ingena kale mu mudi, kono yosili abo Maleta ana ku muwaniketela. **31** Cwale Amajuda awo ana kwikala ni Maliya mu ndoo a mongota, abo ana kumona nji kame ana leluba okwimana ni kubanena bandee, sebeli amukoña. Kame ana ku yambuta nji kame ata ku liyumbelo oka lila. **32** Cwale Maliya abo ana kukeela oko Jesu ana kwikala, osimu mona feela, sebeli okwela ba makondo aye, yo aamba kwa yonyene nji, “Mbumu, kambe kona kwikala, kambe mandange ka sikufa!” **33** Cwale Jesu abo ana kumumona yo lila, ni Majuda amukoñelele alemine okulila no nyene, sebeli oyaiwa mu mebo ni kusiisimuka. **34** Jesu sebeli oibanguta nji, “Kubine muna mubeeke?” Seli aamba kwa yonyene nji, “Molyetu, wiiye omone.” **35** Cwale Jesu sebeli olila. **36** Cwale Amajuda sebeli aamba

nji, “Komumone omo anaku musingela!” **37** Kono anjili sebeli aamba nji, “Yokame wuyu ona kuyatulula amiyo no sibofu no mulume, iikene kasi teula wuyu mulume nji alese okufa?” **38** Jesu sebeli oyaiwa kame mu mebo, mi sebeli ota ku libita, neli owina ona kuyatiliwa ni liwee. **39** Jesu sebeli wamba nji, “Mu tundise eliwee!” Maleta omandaa no mulume onafu, sebeli wamba kwa Jesu nji, “Mbumu, ba nako ino sebeli onuka, kakuli sebeli amaywaa anee yofile!” **40** Jesu sebeli wamba kwa yonyene nji, “Ka nisi kwambela nji aba opumena, mbu mono ekanya ya Nyambe?” **41** Cwale sebeli atundisa eliwee. Jesu sebeli waliketa amiyo aye ku wilu ni kwamba nji, “Sitange, kame ni kutumela mwa wene, kakuli nuni yupu. **42** Kame niyii nji kame oni yupa enako yonje, kono kame naamba ngeeso mulibaka no aanu no kupula aa ana nibeke mukaci, nji apumene nji nuni tumu.” **43** Jesu aba ana kumana okwamba ngeeso, sebeli okuwa ni liywi linene nji, “Lazalo, otunde mu liyumbelo!” **44** Omulume ona kufa sebeli obanamo, yo tingetilwe ku makondo ni ku maoko olwambi, mi olubala lwaye olu fukilwe ependeka. Jesu sebeli wamba kwa onyene nji, “Mu munungutule, mi mumu lesele akwendele.” **45** Cwalehe Amajuda no kupula awo ana kwiiya ni Maliya mi sebeli amona eyo ana tende Jesu, sebeli apumena mwa yonyene. **46** Kono anjili kwa onyene, sebeli ata kwa Afalisi mu kwaambela esi ana tende Jesu. **47** Cwale apulisita akulu na Falisi sebeli awaneka aendisi no Keleke ni kwamba nji, “Iikene satutende? Kakuli wuyu mulume kame atenda etimakazo no kupula. **48** Nji tu muleselele yo tenda ngeeso, aanu

onje kame sa pumene mwa yonyene, mi Amaloma kame saiiye mu kushandola esibaka setu no kukena ni sicaba setu.” **49** Kono omunjili kwa onyene, Kayafa, omupulisita mukulu mu mwaka owo, sebeli wamba kwa onyene nji, Kakwisa esi mulimukile! **50** Ka muyupisisa nji kwakuwaba omunu mumweya aba afela aanu, nji cwale esicaba sonje silesele okusinyeha? **51** Ka sikwamba feela mukusinga kwaye, kono bakutenda nji neli omupulisita mukulu mu mwaka owo, kame ana kunuha nji Jesu kame sa fele esicaba, **52** mi kasa esicaba feela, kono bamweya naana a Nyambe awo ana hasana. **53** Cwale okutunda ba liywaa elyo, sebeli alela nji a mwibae. **54** Jesu sebeli olesela okuta yoku monahaza mukaci no Majuda, kono sebeli otundamo oukutela mu naha ina kwikala ku nyonga ni lihalaupa, mu tolopo isaniwa nji Efalaimu, mi sebeli oikalamo na iyetwa aye. **55** Cwale omukiti no Paseka no Majuda oli beebi, mi ano kupula sebeli atunda mu naha okuta ku Jelusalema okutangeta omukiti no Paseka owakasi tendahala kale nji aka kukenise. **56** Kame ana kusaelanga Jesu akwambisa omunjili ku munjili aimanine mu patelo no Ndoo ya Nyambe nji, “Kame mu yambuta ngasibine? Ninji katamba okwiiya ku mukiti?” **57** Cwale apulisita akulu na Falisi sebeli alaela nji omunu olimukile omo ali Jesu, kame afanena okwasimweta, nji cwale amununge.

12 Aba kuna kusiyala amaywaa atanu ni kamweya nji Epaseka itendiwe, Jesu sebeli wiiya ku Beteni, omo ana kwikala Lazalo woyo ona kwingulwa kwaafu. **2** Omo sebeli otendelwa omulalelo, Maleta yo sikutaba eilya,

mi Lazalo neli mumweya kwa sikulya naye ku tafule. **3** Maliya sebeli oshimba amaati no sende awo ali elicika mu katele, mane ni kuwaa amakondo a Jesu. Mi sebeli watundisa ni tiñuki taye. Mi endoo yonje mane sebeli iiyala ni mumwee no maati. **4** Kono Judasi Isikaliota omunjili no aiyetwa aye woyo so mubeteka, sebeli wamba nji, **5** “Iikene esende eyo aba ka isiulisiwa emyanda yaatu no muwayawaya, mi amali awo atabelwe awo ashebile?” **6** Kame ana kwamba ngeeso, kasa nji kame ana ku tokomela awo ashebile, kono mulibaka no kutenda nji neli mbuyi yokame ona ku teulanga esikwama no mali, mi kame ano ku shimbela eyo ina ku bekiwangwa mo. **7** Kono Jesu sebeli wamba nji, “Mu mulesele yomboci, mu mulesele aateule konji ba liywaa no kepelo yange. **8** Kakuli awo ashebile kame muli noo enako yonje. Kono ka mutamba okwikala ni mene enako yonje.” **9** Amajuda no kupula aba ana kuyupa nji Jesu mwaali omo mi sebeli aiya, mi kasa mulibaka lya Jesu feela, kono ni mu kumona Lazalo ona kwingulwa kwaafu. **10** Apulisita akulu sebeli alela okwibaa ni Lazalo, **11** kakuli Amajuda no kupula kame ana kwa siya mulibaka lya Lazalo, mi sebeli apumena mwa Jesu. **12** Aba kuna kupa okupula no ku neneba no aanu aa ana kwiiya ku mukiti, aba ana yupa nji Jesu kame aiya mu Jelusalema, sebeli ashimba emitayi no tinzalu. **13** Cwale sebeli ashimba emitayi no itondo no tinzalu ni kuta okamu waniketa akuweleza nji, “Hosana! Embuyoti ya woyo wiiya mu litina lya Mbumu, Ombumu no Isilaele!” **14** Mi Jesu sebeli owana akana no mbongolo, sebeli oikala beulu wako kanyi aba kuñolilwe nji, **15** “Olese kucila,

wene Omwana Sione no mukatana! Komone, ombumu wowe okeyile, yo ikalile beulu no kana no mbongolo.” **16** Aiyetwa aye kasi kuyupisisa eyo ba weli, kono Jesu aba ana kumana okukanyisiwa, cwale sebeli apuluka nji eyi kame ina kuñoliwa eyaye mane namutendele yo. **17** Mi oundi no aanu awo ana kwikala naye aba ana kwisana Lazalo okutunda mu liyumbelo, mi sebeli omwingula kwaafu, kame ana ku mupaka. **18** Mi elibaka elyo oundi no aanu aba ana kuta okamuwaniketa, neli nji kame ana kuyupa nji kame anatende emakazo. **19** Afalisi sebeli akwambisa omunjili ku munjili nji, “Mu mone nji ka mutwese okutenda esinjili. Komumone, elitunga lyonje na limukoño!” **20** Cwale kame kuna kwikala Amagelike anjili kwaa ana kwiiya mu kulapela ku mukiti. **21** Seli aiya kwa Filipi na ku Betasaida na mu Galileya, mi sebeli amu kumbela nji, “Molyetu, kame tu singa oku mona Jesu.” **22** Filipi sebeli ota nuka ambela Andiliyasi mi cwale Andiliyasi ni Filipi sebeli akambela Jesu. **23** Jesu kame ana kwatambula nji, “Enako naiyi eyo Omwana no munu eyi sa kanyisiwe. **24** Niti luli kame ni myambela nji, embuto no uloto eyi ikunwa mu mumbu aba yulwa okufa, mba ikala yomboci, kono aba ifa, mba iliti eilya no kupula. **25** Woyo osinga omoyo waye, mba utaukelwe, kono woyo otimbile omoyo waye mu litunga lino, mba tewelwa omoyo no kwaabwa. (aiōnios g166) **26** Omunu aba ani sebeleza ani koñe, mi omu nili, woyo oni sebeleza mba ikala mo ni yonyene mi omunu aba ani sebeleza, Sitange mba mukuteke. **27** “Cwale Omoyo wange kame ukalelwe mi iikene sa naambe? ‘Sitange onisileleze mu nako eyi’? Kokuulwa

mulibaka eli kame ineyi ba hola ino. **28** Sitange okanyise elitina lyowe!” Cwale eliywi sebeli litunda ku wilu eli lyaamba nji, “Kame ninalikanyisa mi mbani likanyisa kame.” **29** Cwale oundi no aanu ona kwimananga sebeli oyupa eliywi ni kwamba nji nalilumu, anjili sebeli aamba nji, “Elingeloi na lyamba kwa yonyene!” **30** Jesu sebeli otambula nji, “Eliywi elyo kame lineyi mulibaka lyenu, kasa mulibaka lyange. **31** Cwale ino ni katulo no litunga lino, cwale ombumu no litunga lino mba citelwe kundee. **32** Cwale mene aba sani none okutunda ba litunga mba niliti aanu onje kwa mene.” **33** Kame ana kwamba ngeso oku monisa elifu elyo safe. **34** Ano kupula sebeli atambula nji, “Kame tuna iyetwa ku mulawo nji Kilesite mba ikala enako yonje. Ngasibine aba wamba nji omwana no munu mba noniwa okutunda ba litunga? Anyine Omwana no Munu?” (aiōn g165) **35** Jesu sebeli wamba kwa onyene nji, Eliseli kwa li sili mwaanyi enako icana fela. Mweende aba mu sili ni liseli, nji ouwi olese oku milema, kakuli woyo weenda mu uwi ka limukile oko ata. **36** Aba mu sili ni liseli, mu pumene mu liseli, nji mu futuke aana no liseli. Jesu osi mana okwamba ngeso, sebeli okutela mi sebeli okushweeka kwa onyene. **37** Simba nji kame ana kutenda etimakazo no kupula ngeso balubala loo, kono aendisi no Majuda kasi kupumena mwa yonyene. **38** Esi neli okwiyateteta amaywi ana kwambiwa kwa munuhi Isaya, eli lyaamba nji, “Mbumu, anyine ona pumene etaba yetu? Mi kwanyine oko ku monahalisa elyoko lya Mbumu?” **39** Cwalehe kame ana ku kwangwa okupumena, kakuli Isaya na kwamba kame nji, **40** “Nyambe kame

ana fofalisa amiyo oo mi kame ana tatafalisa emicima yoo, nji alese okumona ni miyo oo, alese okuyupa ni micima yoo, alese oku siulukela kwa mene, nji nabalisa.”

41 Isaya kame ana kwamba eyo kakuli kame ana kumona ekanya yaye, mane sebeli wamba eya Jesu. **42** Simba aba kulingeso, aa no kupula kwa endisi no Majuda anjili kame ana pumene kwa yonyene, kono kasiku kutoya, mu kucila Afalisi nji alese oku citelwa ku ndee no ndoo no milapelo. **43** Kakuli kame ana kusinga oku bubekwa kwaanu, okubita oku bubekwa kwa Nyambe. **44** Jesu sebeli okuweleza nji, “Woyo opumena mwa mene, ka pumene mwa mene, kono kame apumena mwa woyo ona ni tumu. **45** Mi woyo oni mona, kame amona ni woyo ona ni tumu. **46** Kame ni neyi mu litunga kanyi eliseli nji woyo yonje opumena mwa mene alese okwikala muuwi. **47** Nji omunu kame ayupa amaywi ange, mi yo ulwa okwa teula, mene kani mwatula, kakuli ka ni siiya mu kwatula elitunga, kono nji ni yoyise elitunga. **48** Woyo oni kana mi yo ka tambula amaywi ange, kame akwite woyo so mu atula, Eliywi ninaamba lyokame elyosa limwatule mu liywaa no mamananeno! **49** Kakuli ka ni kwambele mu maata ange feela, kono Sitange woyo ona ni tumu, yokame ona laele esi ni fanena okwamba, ni mukwa owo naamba nawo. **50** Mi kame ni yii nji etaelo yaye ni moyo no kwaabwa. Mi cwale esi naamba, kame ni saamba kanyi Sitange aba ana nambele so.” (aiōnios g166)

13 Cwale omukiti no Paseka waka sikeela kale, Jesu naku limuka nji enako yaye no kutunda mu litunga okuta kwa sitaye naikwana mukusinga aye awo ana kwikalanga mu

litunga, sebeli wasinga okutwala ku mamananeneno. **2** Cwale enako no kulya omulalelo aba ina kukwana, abo cwale Odiabulozi yo waingena kale mumucima wa Judasi Isikaliota, omwana Simoni, oku mubeteka. **3** Jesu mu kulimuka nji Sitaye kame ana kubeeka einu yonje mu maoko aye, ni nji kame ana kutunda kwa Nyambe, mi kame auka kwa Nyambe. **4** Seli oimana ba mulalelo ni kutubula esikumango saye nabeulu, mane nuku nunga olwambi mu mbunda. **5** Seli oitela ameyi ba siwana, mi sebeli otangisa oku yowisa eilyatiso no aiyetwa aye, ni kwa kuumuna ni taulo eyi ano kununga mu mbunda. **6** Seli oiya ngeso nikwa Simoni Pitolosi, mi cwale Pitolosi sebeli wamba kwa yonyene nji, “Mbumu, kame oyowisa eilyatiso yange nji?” **7** Jesu sebeli omutambula nji, Esi ni tenda ka usilimukile bano, kono mbu si yupisisa ku lubala. **8** Pitolosi sebeli wamba kwa yonyene nji, Ku tamba ku ni yowisa eilyatiso yange. Jesu sebeli omutambula nji sikuyowisa kukwite ekabelo ni mene. (aiōn g165) **9** Simoni Pitolosi sebeli wamba kwa yonyene nji, “Mbumu! kasa eilyatiso yange feela, kono ni maoko ange mane ni mutwi.” **10** Jesu sebeli wamba kwa yonyene nji, “Woyo yonje ona ku yowo, kasaele okuyowa konji kuilyatiso, olutu lwaye lusikenine lonje. Mi anyi kame mu kenine, kono kasa aanyi moonje.” **11** Kakuli kame ana kulimuka woyo so mu beteka. Ni mulibakelyo aba ana kwamba nji, “Ka mu kenine moonje.” **12** Aba ana kumana okwa yowisa kwilyatiso, sebeli okumanga esikumango saye nabeulu, sebeli oikala ba tafule kame, mi sebeli wamba kwa onyene nji, “Kana kame mu yupisisa esi nina mitende?” **13** Kame

mu ni isana nji Mwiyeti ni Mbumu, mi kame mwamba wino, kakuli ya meene. **14** Mi cwale nji mene ombumu ni mwiyeti wenu inayowisa eilyatiso yenu, naanyi kame mu fanena ouku yowisa kwilyatiso. **15** Kakuli kame nina mimonisa omwanda nji mutende omu nina mitendele. **16** Niti luli kame ni myambela nji, omubika ka bitu Ombumu waye, mi woyo ona tumiwa ka bitu woyo ona mutumu. **17** Nji kame mulimuka einu eyi, namufuyaulwa nji kame muitenda. **18** “Kanaamba anyi moonje, nilimukile aa ninakete, kono eliñolo kame saliiyatetetwe nji, ‘Woyo ona kulya esinkwa sange nanifutukele.’ **19** Kame ni myambela etaba eyi bano abo yakasiiya kale, nji aba saitendahale mupumene nji yameene. **20** Niti luli kame ni myambela nji, woyo otambula omunu yonje nituma, kame ana tambula mene, mi woyo otambula mene, kame atambula woyo ona nitumu.” **21** Cwale Jesu aba ana kumana okwamba ngeso, sebeli oshupeka mu mucima ni kwambela aiyetwa aye nji, “Niti luli kame ni myambela nji, omunjili mwaanyi kame sani beteke.” **22** Cwale aiyetwa sebeli akwaliketa, abo kalimukile woyo aamba. **23** Omunjili kwa iyetwa aye Jowani, woyo ona ku singiwa kwa Jesu yo shendamine ba saali saye. **24** Simoni Pitulosi sebeli omu kobeta nji, “Otwibangutele woyo aamba.” **25** Cwale yonyene sebeli oshendamena ba Saali sa Jesu, sebeli oibanguta nji, Mbumu anyine cwale? **26** Jesu sebeli otambula nji, “Woyo sani be esinkwa esi sina cupwiwa mu siwana.” Mi aba ana kumana okusi cupwa, sebeli osiba Judasi omwana Simoni Isikalyoti. **27** Aba ana kumana oku tambula esinkwa, Satani sebeli oingena mu mucima wa Judasi. Cwale Jesu

sebeli wamba kwa yonyene nji, “Esi osinga okutenda, ositende wangu.” **28** Cwale kakwisa simba mumweya ba tafule woyo ona kulimuka elibaka anambele ngeso kwa yonyene. **29** Anjili kame ana ku yambuta nji, Judasi aba ana kutenda nji yo kame osikuteula esikwama, Jesu kame ana ku mwambela nji, akaule esi tusaela ba mukiti simba nji akabe aa ashebile esinjili. **30** Yonyene aba ana kumana okushimba esinkwa, ababo sebeli otundamo. Mi neli usiku. **31** Judasi aba ana kumana oku bana, Jesu sebeli wamba nji, “Cwale Omwana no munu na kanyisiwa, mi mwa yonyene, Nyambe na kanyisiwa. **32** Nji Nyambe na kanyisiwa mwa yonyene, Nyambe kame mba kamu kanyisa mwa yonyene, mi mba mu kanyisa ababo. **33** Anange, mbaniikala naanyi ba nako inyonyo feela. Mba muni saele, mi kanyi omo nina kwambela kwa aendisi no Majuda, kame ni myambela naanyi ngeso, ‘Okò nikatile ka mutwese kuni koña.’ **34** Kame ni miba omulawo no ubya, ninji muku singe kanyi omu nina misingele, naanyi muku singe ngeso. **35** Mweesi aanu onje mbalimuka nji muli aiyetwa ange, nji kame mukusinga omunjili ku munjili. **36** Simoni Pitilosi sebeli wamba kwa yonyene nji, “Mbumu, kubine okatile?” Jesu sebeli omu tambula nji, “Okò nikatile ka mutwese okunikoña cwale, kono munyima mba muni koño.” **37** Pitolosi sebeli wamba nji, “Mbumu iikene abo kani kukoño abano? Mene kame sanife ni wene!” **38** Jesu sebeli omu tambula nji, “Kana kame otwesa okutoboha omoyo wowe kwa mene? Niti luli kame ni kwambela nji, Omukombwe owa kasilila kale, kame sonilatule twaatu.”

14 “Mulese okubilaela mu micima yenu, mupumene mwa Nyambe mane mupumene ni mwa mene ngeso. **2** Mu ndoo ya Sitange emizuzu ni yakupula, kambe kasa ngeso kambe kanisi myambela ngeso nji kame nikatile oka milukiseta esibaka. **3** Cwale aba nita oka milukiseta esibaka, mbani uku kame mukumishimbela kwa mene nji mukaikale nange oko nili. **4** Kame mulimuka endila ita ku sibaka oko nita.” **5** Tomasi sebeli wamba kwa Jesu nji, “Mbumu, katuyii oko ukatile, cwale ngasibine satu limuke endila itako?” **6** Jesu sebeli wamba kwa yonyene nji, “Time endila, ni niti, mane ni moyo, kakwisa omunu sota kwa Sitange konji mwa mene. **7** Nji namuku nilimuka, kambe namu limuka ngeso ni Sitange, okutunda bano namu mulimuka mane namumu mono.” **8** Filipi sebeli wamba kwa Jesu nji, “Mbumu, otumonise Sitetu, mi mba tukolwa.” **9** Jesu sebeli omwambela nji, “Kame nina ikala naanyi enako no kuleba, mi kausi nilimuka Filipi? Woyo ona nimono kame ana mono ni Sitange. Ngasibine aba wamba nji, ‘Otu monise Sitetu’? **10** Kaupumene nji kame nili mwa Sitange mane ni Sitange kame ali mwa mene? Amaywi awo naamba kwa wene kani myambelee oo mu maata ange, kono Sitange woyo oli mwa mene yokame woyo otenda emisebezi yaye. **11** Mu nipumene nji kame nili mwa Sitange mane Sitange kame ali mwa mene. Nji kasangeso mu nipumene mulibaka no misebezi eyo. **12** Niti luli kame ni myambela nji, “Woyo opumena mwa mene mbatende emisebezi nitenda mane kame sa tende minene niku bitelela, kakuli kame nita kwa Sitange.” **13** Eyo yonje okumbela mu litina lyange, kame

sani itende nji Sitange akanyisiwe mwa Mwana. **14** Nji kame mukumbela esinjili mu litina lyange, mba nisi tende. **15** “Nji kame muni singa, mu mamele etitaelo tange. **16** Cwale mba nilapele Sitange, mi mba mibi omuombaombi omunjili, nji aikale naanyi okuta oku no kwaabwa. (aiōn g165) **17** Simba Emebo no niti, eyo elitunga ka litwese okwitambula simba okwilimuka kakuli kali imwine, mi kali ilimuka. Kono anyi kame mu muyii, kakuli kame ali naanyi mane mba ikala kwaanyi. **18** “Kani tamba ku misiya memuli andiyala, mba ni uku kwaanyi. **19** Kusili enakoicana mi elitunga kali tamba oku ni mona kame, kono anyi mbamu nimono. Kakuli mene kame ni yoya, naanyi mba muyoyo. **20** Mu liywaa elyo, mba mu limuka nji kame nili mwa Sitange, naanyi kame muli mwa mene mane ni mene mwaanyi. **21** “Woyo oli ni titaelo tange mane nikutiteula, yokame woyo oni singa. Mi woyo oni singa, mba singiwa kwa Sitange ni mene mba nimu singi mane niku monahaze kwa yonyene.” **22** Judasi (kasa Isikalioti) sebeli wamba nji, “Mbumu, ngasibine wamba nji mbu kumonahaza kwaaci, mi kasa ku litunga?” **23** Jesu sebeli omutambuta nji, “Omunu aba ani singa, mba mamele eliywi lyange. Mi Sitange mbamu singi, mi mbatwiwi kwa yonyene mane tuyake omundi wetu ni yonyene.” **24** Woyo no kwani singa ka teula amaywi ange mi eliywi muyupa kasa lyange kono lya Sitange ona nitumu. **25** Einu eyi kame nina myambele yo aba ni sili nenu. **26** Kono Omombaombi, Emebo No Kukena eyo Sitange mba itumu mu litina lyange, mba imiiyete einu yonge mane mbaimi pulukisa einu yonje

eyo nina myambele. **27** Kame nimi siyela ekozo, ekozo yange nimiba, kaikufefe ni omo limibelanga elitunga, omo nimibela. Emicima yenu ilese okukatazaha simba okucila. **28** Na mukuyupa eyi nina myambele nji, 'Kame nita, mi mba niiyi kwaanyi.' Kambe namukunisinga, kambe mbamu wabelelwe kakuli kame nita kwa Sitange, kakuli Sitange wa kuneneba okubita mene. **29** Cwale kame nina myambele eyo ekaya sitendahala, nji aba imana okwiiya, mu pumene. **30** Sitamba okwamba eino kupula naanyi, kakuli omubusisi no litunga lino okeyile. Ka kwrite amaata beulu yange, **31** kono kame nitenda kanyi Sitange omo anani laelele, nji cwale elitunga lilimuke nji kame ni singa Sitange. Ko mwimane, twendenyi abano.

15 Time ebeine no niti, mi osi kulima ni Sitange. **2** Omutayi onje uli kwa mene nokwa beeka embuya, kame au temako mi omutayi onje ou ubeeka embuya, kame au kolela nji obeeke onene embuya. **3** Anyi namu kenisiwa mulibaka no liywi nina myambele kale. **4** Mwikale mwa mene, kanyi mene aba nili mwaanyi. Kanyi omutayi aba kautwese okubeeka embuya wonyene, konji aba okubeeka mu beine, kame kuli ngeso ni kwaanyi, konji aba samukubeeke mwa mene. **5** Time ebeine, anyi kame muli emitayi. Woyo okubeeka mwa mene, ni mene kame nili mwa yonyene, yokame woyo obeeka embuya onene, kakuli nji sisako ka mutwese okutenda esinjili. **6** Nji omunu kakubeeke mwa mene, kame akoliwa kanyi omutayi ni kukukuta, mi emitayi kame yungekiwa ni kukondelwa mu mulilo mane ni kubya. **7** Nji kame mukubekile mwa mene mane amaywi ange kame ali mwaanyi, mukumbele

eso sonje musinga mi mbamu sitendelwe. **8** Ba kutenda ngeso Sitange mba kanyisiwa nji kame mubeeka onene embuya, mi bokame aba samutende aiyetwa ange. **9** Kanyi Sitange aba ana nisingi ni mene kame nimi singa ngeso, mu yoye mu lilato lyange. **10** Nji kame muteula etitaelo tange, kame sa mwikale mu lilato lyange, kanyi aba nina mamele etitaelo ta Sitange mane kame niikalile mu lilato lyaye. **11** Kame nina myambele eyo nji okuwabelelwa kwange kwikale mwaanyi nji cwale okuwabelelwa kwenu kwiyale. **12** Etaelo yange ninji muku singe omunjili ku munjili, kanyi aba nina misingi. **13** Kakwisa omunu woyo oli ni lilato no kuneneba okubitelela eli, konji omunu okutoboha omoyo waye mulibaka no alikani aye. **14** Kame muli alikani ange nji kame mutenda eyo nimi laelela. **15** Sitamba oku miisana nji muli abika, kakuli omubika ka limuka eso atenda Molyaye. Kono kame nimiisana alikani ange, kakuli kame nina misimwete eyi nina yupu yonje kwa Sitange. **16** Kasa anyi muna nikete, kono time nina mikete ni kumi tuma nji mute mane muka beeke embuya onene. Cwale embuya yenu iikalelele, nji cwale esi sonje samu kumbele kwa Sitange mu litina lyange amibe so. **17** Esi nimi laela ninji, muku singe omunjili ku munjili. **18** Nji elitunga kame limi timbile, mulimuke nji kame lina tateke okutimba mene oweli ekalya sitimba anyi. **19** Kambe kame muli asi litunga, elitunga kame lisinga esi sili salyo. Kono kakuli kasa muli ano litunga, kono kame nina mikete mu litunga, bokame abo elitunga aba limi timbile. **20** Mu puluke eliywi elyo nina kumyambe nji, 'Omubika kasa wakuneneba okubitelela Molyaye.'

Nji kame ani yandisa, mba mi yandisa naanyi, nji kame ana mamele eliywi lyange, mba mamele ngeso ni lyenu. **21** Kono kame sami tende eyo yonje mulibaka lyange, kakuli kayii woyo ona ni tumu. **22** Kambe kani siiya mu kwaambela kambe kakwite esibi, kono cwale kaku tatula ku sibi soo. **23** Woyo onitimbile kame atimbile ngeso ni Sitange. **24** Kambe ka ni sitenda mukaci koo emisebezi eyo kakwisa omunu ona itende, kambe kakwite esibi kono cwale kame ana mono, mane kame atimbile mene bamweya ni Sitange. **25** Neli okwiyateteta eliywi elyo lina kuñoliwa mu mulawo woo nji, 'Kame ani timbile feela okuulwile omubonda.' **26** Kono cwale Omombaombi aba saiye, woyo sani tume kwaanyi okutunda kwa Sitange. Simba Emebo no niti eyo saitunde kwa Sitange kame saibe oupaki kwa mene. **27** Cwale naanyi mba mwipaka, kakuli namwikala ni mene okutunda ku matatekelo.

16 Kame nina myambele eyo nji mulese oku sitatala. **2** Mba mitundisa mu tindoo no milapelo mane enako kame iya eyo omunu yonje oso miibaa, mba yambuta nji kame abelekela Nyambe. **3** Cwale mbami tende einu eyo kakuli kasi limuka Sitange simba mene. **4** Kono kame nina myambele einu eyi nji cwale enako yoo aba saiye, mba puluka nji kame nina ku myambela einu yoo. Ka nisi myambela einu eyi mu matangiseto, kakuli kame nina kwikala naanyi. **5** Kono cwale kame nita kwa woyo ona kunituma, mi kakwisa kwaanyi woyo soni ibanguta nji kubine ukatile. **6** Kono kakuli kame nina myambele einu eyi, elikenyi naliyala mu micima yenu. **7** Simbakutendengeso kame nina myambela eniti,

kame kumi lukeele aba nita kakuli aba niulwa okuta, Omuombaombi katamba okwiiya kwaanyi. Kono aba nita, mba nimu tumu kwaanyi. **8** Cwale aba saiye, mba kolwisa elitunga mulibaka no sibi, okuluka mane ni katulo. **9** Okukumanena ni sibi kakuli ka pumene mwa mene, **10** okukumanena ni kuluka kakuli kame nita kwa Sitange, mi kamu tamba kuni mona **11** okukumanena ni katulo, kakuli omubusi no litunga lino na atuliwa. **12** Ni sili neyi no kupula no kumyambela, kono kamu twese okwiyupisisa bano. **13** Emebo no niti aba saiye, kame sa mi twale mu niti yonje kakuli ka tamba okwambela yonyene, kono mba myambele eyi ana yupu yonje mane ami lemuse neyi isiiya. **14** Mba nikanyisa, kakuli mba shimbi kweyi ili yange, mi mba myambele yo. **15** Esi sonje ali naso Sitange sange, cwalehe kame ninaamba nji mba shimbi kwesi sili esange, mi kame sami limukise so. **16** Kwesili enakoicana, mi ka mu tamba kuni mona, mi kame enakoicana mba muni mono. **17** Anjili kwa iyetwa aye sebeli akwambota omunjili ku munjili nji, “Iikene eyi aamba wuyu kwaaci? Nji mu nako icana feela kamutamba kuni mona, mi mu nako icala kame mbamu nimono ni kwamba nji, ‘Kame nita kwa Sitange.’ **18** Seli aamba nji iikene aba aamba nji, ‘Mu nako icana feela?’ Katuyii esi atalusa.” **19** Jesu muku limuka nji kame asinga okumwibanguta, cwale sebeli wamba kwa onyene nji, “Esi sokame mukwibanguta mukaci kenu nji ‘Mu nako icana feela kamutamba kunimona, mi mu nako icana kame mbamu nimono’? **20** Niti luli kame ni myambela nji mba mu lili, mane kame sa mu bokolole, mi elitunga

mba linyakalala. Mba mweene, kono okweena kwenu mba kufutuka okuwabelelwa. **21** Omukati aba aleya kame akukalelwa, kakuli enako yaye na ikeela, kono aba amana okuleya omwana, ka puluka eñalelwa yaye, mulibaka no kuwabelelwa nji omwana na leiwa mu litunga. **22** Naanyi ngeso, kame muli mu likenyi bano, kono mba nimi mono kame emicima yenu mba iwabelelwa. Mi kakwisa omunu so mi byangula okuwabelelwa kwenu. **23** Ba liywaa elyo kamu tamba kuni ibanguta simweya. Niti luli kame ni myambela nji eso sonje sa mukumbele kwa Sitange, mba mibi so mu litina lyange. **24** Kubitela bano ka mu sikumbela simweya mu Litina lyange. Mu kumbele mi mba musu biwi, nji okuwabelelwa kwenu kutende okuno kwiwala. **25** “Kame nina myambele eyi mu tinguli. Kono enako kame iya, eyi sa ni lesele okwamba naanyi mu tinguli, ni myambele eniti eyi ya Sitange. **26** Eliywaa elyo, kame sa mu kumbele mu Litina lyange, mi ka naamba nji mbani mi lapelele kwa Sitange. **27** Kakuli Sitange yonyene kame amisinga, kakuli namu nisingi, mi kame muna pumene nji kame nina tundu kwa Sitange. **28** Kame nina tundu kwa Sitange, mi kame ni neeyi mu litunga kono cwale kame ni siya elitunga okuuka okuta kwa Sitange.” **29** Aiyetwa aye sebeli aamba kwa yonyene nji, “Omone, cwale kame wamba wino, kasa okwamba mu tinguli. **30** Cwale na tu lemuha nji kame ulimuka einu yonje, mi ku saele nji omunu a kwibangute. Mumukwanongeso, kame tu pumena nji kame utunda kwa Nyambe.” **31** Jesu sebeli otambula nji, “Cwale bano kame mu pumena? **32** Enako kame ikeyile, mane naikeela, eyi sa muhasane,

munu ni munu ku ndoo yaye mi mba mu ni siyi memboci.
Kono ka nili memboci, kakuli Sitange kame ali ni mene.
33 Kame nina myambele eyo nji mwamene mwikale ni
koko mu micima mulibaka lyange. Kame sa muyandisiwe
mu litunga kono mongole emicima, kame nina komo
elitunga.”

17 Cwale Jesu aba ana kumana okwamba amaywi awo,
sebeli waliketa amiyo aye ku wilu ni kwamba nji, “Sitange,
enako naikeela. Okanyise Mwanowe nji Omwana aku
kanyise. **2** Kakuli kame ona mubi amaata beulu no aanu
onje, okuba omoyo no kwaabwa kwa woyo yonje ona
mubi. (aiōnios g166) **3** Uno omoyo no kwaabwa, nji aku
limuke, wene Nyambe no niti ni Jesu Kilesite woyo ona
kutuma. (aiōnios g166) **4** Kame ni kukanyisa mu litunga,
mukumana omusebezi ona kuniba mu litunga nji ni
utende. **5** Cwale bano Sitange, onikanyise ba lubala lowe
ni kanya iya nina kwikala nayo ni weene abo elitunga
ekalya sumbiwa kale.” **6** “Kame nina limukisa elitina
lyowe kwaanu ona nibi mu litunga. Kame ali kwa wene mi
nonibi woo mane na mamele eliywi lyowe, **7** cwale kame
alimukile nji esinu sonje eso ona nibi, kame situnda kwa
wene. **8** Kakuli kame ninaabi amaywi ona nibi, mi kame
anaa tambula mane na limuka muniti nji kame ninatundu
kwa wene, mi na pumene nji kame ona nitumu.” **9** Kame
na lapelela. Silapelele elitunga kono kame nilapelela
awo ona nibi, kakuli owe. **10** Yonje eyo nili nayo yowe,
mi yowe yange, mi kame ni kanyisiwa mwa onyene. **11**
Cwale bano silimo mu litunga, kono onyene kame ali
mu litunga mi mene kame ni keyile kwa wene. Sitange

No Kukena, wateule mu litina lyowe, elyo onanibi wene
 nji atende amweya kanyi aci. **12** Abo meni sili noo,
 kame nina kwateula mu litina lyowe, awo ona kuniba, mi
 kame nina kwa sileleza mi kwa onyene kakwisa woyo
 ona tauka, konji woyo anakulimuka nji mbatauka, nji
 eliñolo liyatetetwe. **13** Kono bano kame ni iya kwa
 wene, mi einu eyi naamba mu litunga, nji cwale aikale
 ni kuwabelelwa kwange nji iyatetetwe mwa onyene.
14 Kame ninaambele eliywi lyowe, mi elitunga kame
 lyatimbile kakuli onyene kaa ano litunga, kanyi mene
 aba ka nili osi litunga. **15** Ka niku lapelele nji wa tundise
 mu litunga, kono nji wa sileleze kwa woyo no kwiiba. **16**
 Kasa ano litunga lino, kanyi mene aba ka nili osi litunga.
17 Wakenise mu niti yowe kakuli eliywi lyowe lyokame
 eniti. **18** Kanyi aba ona nitumu mu litunga, cwale ni mene
 kame ninaa tumu mu litunga. **19** Mi mulibaka lyoo kame
 ni kukenisa menyene, nji nonyene abiwe okukenisa mu
 yonyene eniti. **20** “Ka nilapelele onyene feela, kono kame
 ni lapelela ngeso nawo sa pumene mwa mene mu liywi
 lyoo. **21** Nji onje atende mumweya, kanyi wene Sitange
 aba uli kwa mene, ni mene kwa wene. Nonyene ngeso
 atende mumweya kwaaci, nji elitunga li pumene nji tiwe
 ona nitumu. **22** Ekanya eyo ona nibi kame ninaibi kwa
 onyene nji atende amweya kanyi aci aba tuli mumweya.
23 Mene, ni ikale kwa onyene, ni wene kwa mene, nji
 atendiwe asi kupetahala mu umweya, mi elitunga li
 limuke nji tiwe onani tumu, ninji kame onaa singi kanyi
 omu ona nisingele. **24** “Sitange, kame ni lakaza nji awo
 onanibi aikale ni mene omo nili, nji amone ekanya yange

eyo onakuniba kakuli kame ona kunisinga elitunga eka lyasitendiwa kale. **25** Wene Sitange no kuluka! Elitunga kalikuyii, kono mene nikuyii, mi nonyene kame ayii nji nauni tumu. **26** Kame ninaa simwete elitina lyowe, mi mba na simweta lyo, kakuli elilato ona nisingi liikale mwa onyene, mane nimene niikale mwa onyene.”

18 Cwale Jesu aba ana kumana okwamba amaywi aa, sebeli ota naiyetwa aye mu linjaliya no Kasindi no Kediloni, omo kuna kwikala elitema, mi sebeli oingenamo na iyetwa aye. **2** Cwale Judasi woyo ona kumu beteka, kame ana kulimuka esibaka eso, kakuli Jesu mwana ku kuwanenanga na iyetwa aye aka no kupula. **3** Cwale Judasi sebeli oshimba esikwata no Masole ni tinumwana eti titunda kwa pulisita akulu nafalisi, sebeli ata mu litema ni tilambi ni mamonyi, mane neyi no kulwisa. **4** Cwale Jesu muku limuka eso sasi mwiyele, sebeli wiiya kwa onyene ni kwamba nji, “Anyine musaela?” **5** Seli amutambula nji, “Jesu no Nazaleta,” Jesu sebeli wamba kwa onyene nji, “Yamene.” Judasi, ona kumubeteka, yo imanine noo. **6** Aba ana kwaambela nji, mene uno, sebeli auka ngombemongo, ni kukwela banji. **7** Jesu sebeli waibanguta kame nji, “Anyine mu saela?” Seli aamba nji, “Jesu no Nazaleta.” **8** Jesu sebeli waatambula nji, “Kame nina myambele nji, yamene uno,” “Nji kame mu saela mene, mu lesele aa alume akutele.” **9** Neli nji kwiyaetetwe eliywi eli ana kwamba nji, “Ka nisi taukelwa omunu simba mumweya, kwawo ona nibi.” **10** Cwale Simoni Pitolosi ona kulema omukwale, sebeli oushomona ni kuuyaa omubika no mupulisita omukulu, mi sebeli omu

patula elitwi no silyo, Omubika woyo kame ana kwisaniwa nji Malukuse. **11** Jesu sebeli wamba kwa Pitulosi nji, “Ouse omukwale mu sipusu sao. Ninji nikwangwe okunwa mu sinweno esi ana nibi Sitange?” **12** Cwale esikwata no masole ni mwendisi waso ni tinumwana naendisi no Majuda, sebeli alema Jesu ni kumu nunga, **13** mi sebeli amu twala oweli kwa Anasi, kakuli neli njemunwaye Kayafa woyo ona kutendanga omupulisita mukulu mu mwaka owo. **14** Kayafa yokame ona kweleza aendisi no Majuda nji kame kufanena nji omunu mumweya afela aanu. **15** Simoni Pitulosi kame ana kukoñanga Jesu, bamweya ni mwiyetwa munjili. Omwiyetwa woyo kame ana kulimukiwa kwa mupulisita mukulu, cwale sebeli oingena bamweya ni Jesu mu lilapa no mupulisita mukulu, **16** ababo Pitulosi yo imanine kundee ba mweelo. Cwale omwiyetwa munjili woyo ona kulimukiwa kwa mupulisita mukulu sebeli obanena kundee nukaamba ni mutateleli naba mweelo, mi sebeli oingenyeka Pitulosi mu lilapa. **17** Cwale omutateleli naba mwelo sebeli wamba kwa Pitulosi nji, “Kana ni wene kame uli omunjili nwaa iyetwa no munu wuyu?” Pitulosi sebeli otambula nji, “Kokuulwa, kasa mene.” **18** Cwale abika ni tinumwana tina kwikala omo sebeli atumbula omulilo, kakuli kame kuna kombola mi kame ana kwimana ayota omulilo. Ni yonyene Pitulosi na kwikala noo yoimanine okuyota omulilo. **19** Omupulisita omukulu sebeli oibanguta Jesu mulibaka no aiyetwa aye ni tuto yaye. **20** Jesu sebeli otambula nji, “Kame ninaamba aba no kukena kwaanu, aka no kupula kame nina kwa iyeta mu tindoo no milapelo, omo

anaku kuwanenanga Amajuda onje, mi kanasi kwamba esinjili ku nyonga. **21** Iikene aba oni ibanguta? Oibangute awo ana niyupu esi ninaamba kwa onyene kame ayii eyi naamba.” **22** Cwale Jesu aba ana kumana okwamba eyi, omunjili no atateleli ona kwimana abeebi ni yonyene, sebeli omu fula ni lyoko lyaye ni kwamba nji, “Mokame omo otambulela omupulisita mukulu!” **23** Jesu sebeli omu tambula nji, “Nji kani saamba wino, otaluse eso sinaibi, kono nji kame ninaamba wino, siikene eso oni fulela?” **24** Cwale Anasi sebeli omu tumena kwa Kayafa omupulisita omukulu yo nungilwe. **25** Cwale Simoni Pitulosi yo imanine okututumuna ku mulilo. Seli aamba kwa yonyene nji, “Kasanji ni wene kame uli omunjili no aiyetwa aye?” Pitulosi sebeli okana ni kwamba nji, “Kokuulwa kasa mene.” **26** Omunjili kwabika no mupulisita omukulu, omwabaye woyo ona ku patuliwa elitwi kwa Pitulosi, sebeli omwibanguta nji, “Kanisi ku kumona ni yonyene mu litema?” **27** Pitulosi sebeli okana kame mi ababo, omukombwe sebeli olila. **28** Cwale sebeli atundisa Jesu mu ndoo ya Kefasi okumutwala ku kuta, neli amasiku. Kono onyene kasikwingena mu Kuta, nji cwale onyene aulwe ouku silafaza, kono atwese okulya Epaseka. **29** Cwale Pilato sebeli obanena kwa onyene ni kwaibanguta nji, “Iikene mu mukandimeka wuyu mulume?” **30** Sebeli amutambula nji, “Nji wuyu mulume kasitenda eyi no kwiiba, kambe katusi mulita kwa wene.” **31** Pilato sebeli wamba kwa onyene nji, “Mu mushimbe anyi, mi mu mwatule ni mulawo wenu.” Aendisi no Majuda sebeli amu tambula nji, “Kasa etukelo yetu nji twibae omunu.”

(32 Esi neli okwiyateteta eliywi elyo ana kwamba Jesu okumonisa elifu safe.) 33 Cwale Pilato sebeli oingena mu Kuta kame ni kwisana Jesu ni kumwibanguta nji, “Tiwe Ombumu no Majuda?” 34 Jesu sebeli otambula nji, “Kana kame okwambela feela mu maata owe nji anjili onakwambele yo mulibaka lyange?” 35 Pilato sebeli otambula nji, “Kana mene kame nili Omujuda? Aanu owe napulisita akulu kame ana kuliti kwa mene. Iikene ona tende?” 36 Jesu sebeli otambula nji, “Omubuso wange kasa no litunga lino, kambe omubuso wange neli ouno litunga lino, kambe abika ange kame alwa ni kuulwa kuniba kwa endisi no Majuda. Kono cwale omubuso wange kasa wa litunga lino!” 37 Pilato sebeli oibanguta Jesu nji, “Kame uli Ombumu?” Jesu sebeli otambula nji, “Kame wamba nji kame nili Ombumu. Sokame esi nina leyelwe, mane sokame nina iyele mu litunga nji nipake eniti. Omunu yonje woyo oli no niti kame ayupa eliywi lyange.” 38 Pilato sebeli omwibanguta nji, “Cwale eniti niikene?” Munyima no kwamba eyi sebeli obanena kame ku Majuda ni kwaambela nji, “Kani siwana omubonda mwa yonyene. 39 Kono kame muli ni sizo senu nji kame nifanena okumi lukulwela omunu mumweya ba Paseka. Kame muni pumena nji nimi lukulwele Ombumu no Majuda?” 40 Cwale sebeli akuwa kame nji, “Kokuulwa kasa wuyu mulume! Kono Banabasi!” Mi abo Banabasi neli sisinyi.

19 Cwale Pilato sebeli oshimba Jesu ni kumushapa. 2 Mi amasole sebeli atinga eñata no myunguya ikufekile kanyi omushukwe ni kwibeeka ku mutwi wa Jesu mane

sebeli amufuka esikumango no undilu **3** cwale sebeli asheteta kwa yonyene ni kwamba nji, “Yoosho, Ombumu no Majuda!” Mi alemine oku mufula ni maoko oo. **4** Pilato sebeli obana kame ni kwamba kwa onyene nji, “Komumone kame ni mulita kwaanyi cwale mulimuke nji kanisiwana omubonda mwa yonyene.” **5** Cwale Jesu sebeli obana, yo ku fukile omushukwe no myunguya, ni sikumango no undilu. Pilato sebeli wamba kwa onyene nji, “Komumone wuyu munu!” **6** Cwale apulisita akulu naanu oo, aba ana kumumona, sebeli akuwa nji, “Omungongotele! Omungongotele!” Pilato sebeli wamba kwa onyene nji, “Mu mushimbe anyi, mi mumu ngongotele, kakuli kani siwana omubonda mwa yonyene.” **7** Aendisi no Majuda sebeli amu tambula nji, “Kame tuli ni mulawo, mi mu mulawo wetu kame afanena okufa, kakuli kame ana kwamba nji Mwana Nyambe.” **8** Cwale Pilato aba ana kuyupa amaywi awo, sebeli ocila onene. **9** Seli oingena kame mu Kuta, mi sebeli oibanguta Jesu nji, “Kubine uka tundile?” Kono Jesu kasiku mutambula. **10** Pilato sebeli wamba kwa Jesu nji, “Iikene aba ka wamba nange? Ka uyii nji kame nili ni maata no kuku lukulula, ni maata no kuku ngongotela ba sifapano.” **11** Jesu sebeli omutambula nji, “Kaukwite amaata beulu yange konji na wabiwi okutunda ku wilu, cwalehe woyo ona kubi mene kwa wene yokwite esibi no kuneneba.” **12** Mukuyupa amaywi awo, Pilato sebeli osinga oku mulukulula. Kono aendisi no Majuda sebeli akuwa nji, “Nji kame omu lukulula, kau sepahala kwa Sesale kakuli omunu yonje aba akutenda Oumbumu, kame alwisa Sesale!” **13** Cwale

Pilato aba ana kuyupa amaywi aa, sebeli otwala Jesu kundee, ni kwikala ba sipula no katulo, mu sibaka si isaniwa nji “Liwee limakilwe.” Mi mu Sihebelu kame italusa nji “Gabata.” **14** Cwale neli eliywaa no ukutukiseta Epaseka, mi kame ina ku singa okutenda enako no kamwii luli likumi ni twiili, (12 okuloko). Mi Pilato sebeli wamba kwa endisi no Majuda nji, “Komumone, Ombumu wenu uno!” **15** Kono onyene kame ana kukuwa, nji, “Atwaliwe! Atwaliwe! Omungongotele!” Pilato sebeli wamba kwa onyene nji, “Ni ngongotele Ombumu wenu?” Kono apulisita akulu sebeli atambula nji, “Ka tukwite Ombumu mundina, konji Sesale!” **16** Cwale Pilato sebeli waaba Jesu nji angongoteliwe ba sifapano. Mi sebeli ashimba Jesu, ni kuta naye. **17** Cwale sebeli ashimba Jesu ni kushimbisa esifapano saye nikuta ku sibaka siisaniwa nji Katendele, eso siisaniwa nji Gologota mu Sihebelu. **18** Abo sebeli amu ngongotela ba sifapano, nanjili ayiili, omunjili kweeli elineku, omunjili kweeli elineku, Jesu yoli mukaci koo. **19** Pilato sebeli oñola eliñolo no kulimukisa ni kulituleka ba sifapano. Kame kuna kuñoliwa nji, “Jesu no Nazaleta, Ombumu no Majuda.” **20** Amajuda no kupula sebeli abala beulu no sifapano abo, kakuli esibaka ana ku ngongotelwa Jesu ba sifapano, kame sina kwikala abeebi ni muleneñi. Beulu kame kuna kuñoliwa mu Sihebelu, mu Siloma, ni mu Singelike. **21** Apulisita akulu no Majuda sebeli aiya mu kwambela Pilato nji, “Olese okuñola nji, ‘Ombumu no Majuda,’ kono oñole nji, ‘Yonyene ona kukwamba nji, Time Ombumu no Majuda.’” **22** Pilato sebeli otambula nji, “Esi nina ñolo, na si ñoliwa.” **23** Cwale amasole aba

ana kumana oku ngongotela Jesu ba sifapano, sebeli ashimba eikumango yaye, sebeli aitaba etikalulo tinee, nji omunjili ni munjili aikale ni saye. Seli ashimba ni sonyene esikumango na kunji kono esikumango eso kasi sikwikala ni mapeka, kame sina kutungiwa ngeso esinu simweya feela. **24** Seli akwambota mukaci koo nji, “Tulese okusikaula, kono tusi shebuluke, tu limuke nji kame sa sitende sa nyine.” Neli nji kutendahale esi sinambiwa mu liñolo nji, “Sebeli akutabela eikumango yange mi kame ashebuluka esikumango sange.” Sokame ana tende Amasole. **25** Cwale abeebi ni sifapano sa Jesu kame kuna kwikala Inawaye ni minaye Inawaye, Maliya, omoywa Kulopasi, ni Maliya Magadalena. **26** Jesu aba ana kumona Inawaye, ni mwiyetwa ana kusinga, aimanine abeebi ni yonyene, sebeli wamba kwa Inawaye nji, “Mukati, omone mwanowe.” **27** Cwale Jesu sebeli wamba kwa mwiyetwa nji, “Komone, Inaowe.” Mi okutunda abo, omwiyetwa sebeli omu twala ku lilapa lyaye. **28** Eyo aba ina kubwa, Jesu ba kulimuka nji einu yonje na ipetahala, sebeli wamba nji, eliñolo liiyatetetwe “Kame nifile elinyotwa.” **29** Kame kuna kwikala esindunga sina kwiyala ebenega omo, cwale sebeli abeeke esiponji sina bekiwa mu benega niku sishomeka ku lunupa no hisopa, mi sebeli asi sheeteta ku kanwa kaye. **30** Cwale Jesu aba ana kumana okunwa ebenega sebeli wamba nji, “Na kubu!” Cwale sebeli okobeka omutwi mane niku kuba Emebo yaye. **31** Kakuli neli eliywaa no Ukutukiseta omukiti no Paseka. Amajuda kasikusinga nji olutu lwikale ba sifapano ba liywaa no Pumulo kakuli Epumulo eyo neli

eliywaa no utokwa onene, cwale aendisi no Majuda sebeli
 akumbela Pilato nji amakondo nwawo ali ba sifapano
 simba acoka mi mane kame atwesiwa okushimbiwa. **32**
 Cwale amasole sebeli aiya nikucola amakondo no munu
 no weli ni wuyu no wiili awo ana kungongoteliwa ni
 Jesu. **33** Kono aba ana kukeela kwa Jesu, sebeli amona
 nji nafu, kasi kucola amakondo aye. **34** Kono omunjili
 no masole sebeli omuyaa ku lubaci ni mbiinji, mi mu
 wangu sebeli otunda ounyinga ni meyi. **35** Mi woyo ona
 mono eyo ni paki, mi oupaki waye niwa niti, mi kame
 ayii nji kame aamba eyi no niti, nji naanyi mu pumene.
36 Kakuli einu eyi naitendahala nji eliñolo liiyatetetwe,
 eli lyaamba nji, “Kakwisa esifuba saye sasi coliwe.” **37**
 Kame eliñolo linjili kame lyamba nji, “Mba mono woyo
 ana yaa.” **38** Aba ku nakubwa eyi, Josefa no Alimateya
 omwiyetwa wa Jesu, kono kunyonga mukucila aendisi
 no Majuda sebeli okumbela Pilato nji ashimbe olutu lwa
 Jesu. Mi Pilato sebeli opumena okushimba olutu lwa Jesu.
39 Nekudemasi niyonyene ona kwiiya oweli ousiku kwa
 Jesu, sebeli oiya okulita milasi ni aloye inakuwanekiwa,
 inakukwana owima ukuma ba mwanda no tipondo. **40**
 Seli ashimba esitupu sa Jesu, ni kusipungela mu lwambi
 bamweya neyo ina kuwanekiwa, mu mukwa no sizo no
 Majuda owo anakupumbeka nawo afu. **41** Mi mu sibaka
 ana ku ngongoteliwa kame kuna kwikala elitema, mi mu
 litema elyo kame kuna kwikala eliyumbelo no ubya, omo
 mu na kuulwa okupumbeka mo kale omunu. **42** Cwale
 kakuli neli eliywaa no Majuda no Ukutukiseta omukiti no

Paseka, mi kakuli eliyumbelo kame lina kwikala abeebi, sebeli apumbekamo Jesu.

20 Cwale ba liywaa no weli mu sunda, Maliya Magadalena sebeli omenekela ku liyumbelo kusiilolile mi sebeli omona nji eliwee na litundisiwa ba liyumbelo. **2** Cwale sebeli oitukela kwa Simoni Pitolosi ni ku mwiwetwa woyo ona ku singiwa kwa Jesu, ni kwamba kwa onyene nji, “Kame ana tundisa Ombumu mu liyumbelo, mi katuyii oko ana mubeekel!” **3** Cwale Pitolosi sebeli oimana ni mwiwetwa omunjili mi bamweya sebeli ata ku liyumbelo. **4** Kame ana kwituka onje ayiili, kono omwiwetwa omunjili sebeli oituka okusiya Pitolosi, mane nukakeela oweli ku liyumbelo. **5** Cwale sebeli onangelamo nikumona etinyambi ti bekilwe banji, kono kasi kwingena mo. **6** Cwale Simoni Pitolosi sebeli okeela ona kumukoña, mi sebeli oingena mu liyumbelo. Seli omona etinyambi tibekilwe banji, **7** ni lwambi luna kumufuka ku mutwi. Kono lonyene kalusi kubekiwa bamweya ni tinjili, kono lonyene kalu sikuwanekiwa ni tinyambi tinjili kono kame luna kupungiwa lomboci, olu bekilwe kunyonga. **8** Cwale omwiwetwa omunjili ona kutateka okakeela ku liyumbelo, sebeli oingena ni yonyene mane nikumona, mi sebeli opumena. (**9** Kakuli kasi kuyupisisa kale eliñolo eli lyamba nji Jesu kame ana kufanena okwinguka kwaafu.) **10** Cwale aiyetwa awo, sebeli aukela ku mindi yoo. **11** Kono Maliya sebeli oimana yo lila kundee no liyumbelo. Mi yolila sebeli obama ni kwaliketa mu liyumbelo **12** ni kumona amangeloi ayiili akufukile eyi no likena, aikalile omo ana kulangeka olutu lwa Jesu, elinjili ku

mutwi elinjili kwilyatiso. **13** Mi sebeli amwibanguta
nji, “Mukati iikene olila?” Yonyene sebeli otambula nji,
“Kakuli kame anashimbi Ombumu wange, mi kani yii
omo ana mubeeke!” **14** Osamba ngeso sebeli okutemuna
ni kumona Jesu yo imanine, kono kasi kulimuka nji neli
Jesu. **15** Jesu sebeli omwibanguta nji, “Mukati, iikene
olila?” “Anyine osaela?” Yonyene ba kuyambuta nji niosi
kulima elitema, sebeli wamba nji, “Molyange, nji wene
ona mushimbimo, onambele omo ona mubeeke nika
mushimbe.” **16** Jesu sebeli wamba kwa yonyene nji,
“Maliya!” Yonyene sebeli okutemuna ni kwamba kwa
yonyene mu Sihebelu nji, “Labboni!” (Okutalusa nji,
“Mwiyeti”.) **17** Jesu sebeli wamba kwa yonyene nji, “Olese
okunilema,” “Kakuli kani siuka kale kwa Sitange. Kono ote
kwa singiwa ange okaambele nji, kame nita kwa Sitange
yonyene Sitenu, kwa Nyambe wange yonyene Nyambe
wenu.” **18** Maliya Magadalena sebeli ota nuka simweta
aiyetwa nji kame ninamono Ombumu, ni kwaambela nji
kame ana mwambele einu eyi. **19** Ba mangolwaa no liywaa
elyo, eliywaa no matatekelo mu sunda emyelo eyi pakilwe
omo ana kwikala aiyetwa okucila aendisi no Majuda,
Jesu sebeli oiya mukwimana mukaci koo ni kwamba kwa
onyene nji, “Ekozo ikale naanyi.” **20** Jesu aba ana kumana
okwamba ngeso, sebeli waamonisa amaoko ni lubaci
lwaye. Cwale aiyetwa sebeli awabelelwa onene aba ana
kumona Ombumu. **21** Jesu sebeli wamba kwa onyene
kame nji, “Ekozo ikale naanyi. Kanyi omu ana ni tumene
Sitange, ni mene kame ni mituma ngeso.” **22** Cwale aba
ana kumana okwamba eyi, sebeli waoyelela beulu yoo

mane nikwamba kwa onyene nji, “Mu tambule Emebo No Kukena. **23** Nji kame sa mulemene eibi no munu yonje, kame sa ilemenwe, nji kamwa lemene eibi yoo, katamba okwilemenwa.” **24** Cwale Tomasi omunjili no kukwana likumi nayiili, (wisaniwa nji Mbile) ka sikwikala nonyene Jesu aba ana kwiiya. **25** Cwale anjili aiyetwa sebeli amwambela nji, “Na tumono Ombumu!” Kono Tomasi sebeli wamba kwa onyene nji, “Konji aba sani mone mu maoko aye omo kunakuyaa esipikili mane nibeekemo omunwe wange mu liñiba muna kuyaa esipikili ni kulema amaoko ange ku lubaci lwaye, kani tamba kupumena.” **26** Munyima no maywaa atanu ni aatu aiyetwa aye aali kame mu ndoo ni Tomasi yoikalile noo. Emyeelo eipakilwe, kono Jesu sebeli okeela ni kwimana mukaci koo ni kwamba nji, “Ekozo ikale naanyi.” **27** Cwale sebeli wamba kwa Tomasi nji, “Obeeke omunwe owe muno, omone ni maoko ange oshimbe amaoko owe obeeke ku lubaci lwange cwale olese oku tenda wuyu no kwapumena, kono opumene!” **28** Tomasi sebeli otambula nji, “Ombumu wange, ni Nyambe wange!” **29** Jesu sebeli wamba kwa yonyene nji, “Nupumene kakuli nu nimono? Embuyoti yawo ana pumene naba kasi mona!” **30** Cwale Jesu natende etimakazo no kupula balubala no aiyetwa, eyo kaisi ñoliwa mu buka eyi. **31** Kono eyi nai ñoliwa nji mupumene nji Jesu yokame Kilesite, Omwana Nyambe, mi cwale okupumena kwenu mwikale ni moyo mu litina lyaye.

21 Munyima no eyi, Jesu sebeli oku monahaza kame kwa iyetwa aye, kunyonga no lisa no Tibeliya mi sebeli

oku monahaza mu mukwa ou. **2** Simoni Pitolosi, Tomasi woyo ona kwisaniwa nji Mbile, Natanaele na mu Kana no Galileya, naana a Zebediya, na njili ayiili no aiyetwa aye kame ano kuwana. **3** Simoni Pitolosi sebeli wamba kwa onyene nji, “Kame nita mu kuyamba.” Seli aamba kwa yonyene nji, “Naaci kame tuta niwene.” Seli ata mane nukaku longa mu wato, kono ousiku owo kasi kuuya esinjili. **4** Aba kuna kupatalala, Jesu sebeli oimana ba likamba, kono aiyetwa kasi kulimuka nji neli Jesu. **5** Jesu sebeli waaibanguta nji, “Anukana, kamu kwrite ondi simba mumweya?” Seli amu tambula nji, “Ka kwisa.” **6** Cwale Jesu sebeli waambela nji, “Muyambe akanyandi ku lineku no silyo no wato, mi mba muwana esinjili.” Seli ayamba, mi sebeli akwangwa okuyambula akanyandi, mulibaka no tindi okupula. **7** Cwale omwiyetwa woyo ona kusingiwa kwa Jesu, sebeli wamba kwa Pitolosi nji, “Mbumu wuyu!” Cwale Simoni Pitolosi aba ana kuyupa nji Mbumu wuyu, sebeli okufuka esikumango saye kakuli kame ana kutundisa yo sebeza, ni kumatukela mu liwate. **8** Kono aiyetwa anjili sebeli aiya ni wato alemine okuyambula akanyandi akaiyalile etindi. Kakuli kame ana kwikala abeebi kanyonyo ni likamba, neli amatambo no kukwana omwanda mumweya. **9** Cwale aba ana kumana okufuweka owato ba likamba, sebeli amona amakala no mulilo abo ni ndi yoboniwabo ni sinkwa. **10** Jesu sebeli wamba kwa onyene nji, “Mu lite ku tindi eti muna uyu.” **11** Simoni Pitolosi sebeli oingena mu wato nikukokela akanyandi ku likamba aka kaneyala etindi no kuneneba eti tina kukwana omwanda mumweya ni

makumi atanu ni twaatu cwale simba nji etindi kame tina kupula ngeso, akanyandi kaka sikukauka. **12** Jesu sebeli wamba kwa onyene nji, “Mwiiye mulye.” Mi kwa iyetwa ka kwisa wuyu ona kongola oku mwibangute nji, “Tiwe anyine?” Kakuli kame ana kulimuka nji Mbumu. **13** Cwale Jesu sebeli oshetetako, ni kushimba esinkwa mane bamweya ni ndi mi sebeli waaba. **14** Aka cwale neli aka no waatu ako ana kukumonhaza kwa iyetwa munyima no kwingulwa kwaafu. **15** Cwale aba ana kumana okusuka, Jesu sebeli oibanguta Simoni Pitolosi nji, “Simoni Omwana Jowani, kana kame oni singa okubita aa?” Seli otambula nji, “Ee Mbumu, kame uyii nji kame niku singa.” Jesu sebeli wamba kwa yonyene nji, “Olise otwana no mikoko yange.” **16** Jesu sebeli omwibanguta kame aka no wiili nji, “Simoni mwana Jowani kana kame oni singa?” Seli omu tambula nji, “Ee, Mbumu, kame uyii nji kame niku singa.” Jesu sebeli omwambela nji, “Olise emikoko yange.” **17** Jesu sebeli omwibanguta kame aka no waatu nji, “Simoni mwana Jowani, kana kame oni singa?” Pitolosi sebeli weena, kakuli Jesu kame ana ku mwibanguta emyendo yaatu nji, “Kana kame uni singa?” Mi Simoni sebeli wamba kwa yonyene nji, “Mbumu kame uyii einu yonje, kame olimukile nji kame niku singa!” Jesu sebeli omwambela nji, ‘Olele emikoko yange.’ **18** Niti luli kame ni kwambela nji, “Aba ona kwikala osili wuyu no ubya, kame onoku nunga olukanda wenyene, kame ono kwendelanga omu osingela, kono aba so kulubale, kame so olole amaoko, mi omunjili kame sa kununge olukanda, mi kame sa kutwale oko wasingi.” **19** Jesu

kame ana kwamba ngeso okumonisa Pitolosi elifu safe okukanyisa Nyambe. Munyima no eyi sebeli wamba kwa Pitolosi nji, “Onikoñe!” **20** Pitolosi sebeli okutemuna, nikumona omwiyetwa ona ku singiwa kwa Jesu ywakoña, woyo ona ku shendamena ba saali sa Jesu mu nako no mulalelo, mi yokame woyo onakumwibanguta nji, “Mbumu, anyine woyo so kubeteka?” **21** Cwale Pitolosi aba ana ku mumona, sebeli oibanguta Jesu nji, “Mbumu, ngasibine sakwikale kwa wuyu mulume?” **22** Jesu sebeli omutambula nji, “Nji kame nisinga nji asiyale okutwala abo sanikaiyele, kwa wene iikene siliko? Onikoñe!” **23** Cwale elibubo sebeli lihasana mu sicaba nji omwiyetwa wuyu katamba okufa. Kono Jesu kasi kumwambela nji katamba okufa. Kono nji nisinge nji aikale okutwala aba sa nikeyele, cwale eso siikene kwa wene? **24** Wuyu yokame omwiyetwa woyo opaka etitaba eti, mi yokame ona tiñolo mi kame tuyii nji oupaki waye niwa niti. **25** Kono kweeli einu injili no kupula eyo ana kutenda Jesu. Kambe yonje nai kuñoliwa kame nisepa nji elitunga kalitwese okuteula eyo ina ñoliwa.

Tikezo

1 Mutompehi Teofilasi, mu buka no matatekelo, kame nina kuñola etingambolo no inu yonje ana ku tenda Jesu ni kwiyeta **2** okutwala ba liywaa ana ku shimbela ku wilu, aba ana kumana okuba etaelo mu maata no Mebo No Kukena kwaa tumiwa awo ana kuketa. **3** Munyima no mayando aye sebeli okumonahaza kwa onyene yo yoya mu ukumonahaza aka no kupula mu maywaa anakukwana makumi anee mi yo lemine okwamba eyi no mubuso wa Nyambe. **4** Yo ikalile noo, sebeli waaba etaelo nji mulese okutunda mu Jelusalema, kono mu tatelele esepiso ya Sitange eyo ana kwamba, eyi muna yupu kwa mene. **5** Kakuli Jowani naku kolobeza ni meyi, kono kakwisa amaywaa no kupula okutunda abano anyi mba mukolobeziwa ni Mebo No Kukena. **6** Cwale atumiwa aba ana kukuwana ni Jesu, sebeli amwibanguta nji, “Mbumu, ninji ba nako ino kame so usete omubuso kwa Isilaele?” **7** Jesu sebeli waatambula nji, “Ka musibiwa okulimuka enako simba emiaka eyo ana beeke sitange mu maata aye. **8** Kono mba mutambula amaata aba saiye Emebo No Kukena baanyi, mi kame samutende etipaki tange mu Jelusalema, ni mu Judeya ni mu Samaliya moonje, ni kutwala ku mamananeno no litunga.” **9** Aba ana kumana okwamba ngeso, sebeli oshimbela ku wilu amwalikete, mi elikumbi sebeli limutundisa mu miyo oo. **10** Yo katile ku wilu, mi onyene aaliketile ku wilu, ababo alume ayiili akufukile etinyambi no likena, sebeli aiya mukwimana ku nyonga yoo. **11** Sebeli aamba nji, “Aanyi alume no Galileya, ngasibine aba mwimanine me mwaliketile ku wilu?”

Uyu Jesu, ona shimbiwa okuta ku wilu, mbaiyi mundila imweya kanyi omo mumumonena yo katile mu wilu.” **12** Cwale atumiwa aba ana kuukela ku Jelusalema okutunda ba lilundu no itondo ya Olibe, eli lili beebi ni Jelusalema mi omusipili wateni kame okukumanena ni liywaa no Sabata ba ku weenda. **13** Cwale aba ana kwingena mu muleneñi, sebeli ata ku musiyo oli kuwilu omo ana kwikalanga Pitulosi, ni Jowani, ni Jakobo, ni Andiliyasi, ni Filipi, ni Tomasi, ni Batolome, ni Mateu, ni Jakobo omwana Alufeya, ni Simoni Zeloti, ni Judasi omwana Jakobo. **14** Onje aa muumweya sebeli aongoteteta oku lapela, bamweya naakati, okubekabo ni Maliya inawaye Jesu, na inaaye. **15** Mu maywaa awo Pitulosi sebeli oimana mukaci no aasikupumena bamweya naaanu no kupula aa akwana omwaanda naanu makumi ayili, ni kwamba nji, **16** “Aalikani ange, eliñolo kame lifanena okwiyatetetwa, elyo ku Mebo No Kukena eli lina kwambiwa kwa Dabida, eli lyaama oku kumanena eya Judasi woyo ona kutwaletela aa ana kununga Jesu. **17** Kakuli neli omunjili mwaaci mi kame ana kubiwa ekalulo mu musebezi wetu.” (**18** Cwale wuyu mulume sebeli oula elitema ni mupuzo no mali no uyii waye, mi sebeli okwela banji ni kukauka bakaci mi einu na mu lipumo lyaye sebeli itundela bandee. **19** Cwale etaba eyi sebeli ilimukiwa kwaanu onje ana kwikala mu Jelusalema, mi elyo litema sebeli liisaniwa nji Hakeludama mu mushobo woo, okutalusa nji, “Elitema no unyinga.”) **20** “Kakuli kame ku ñolilwe mu buka no Lisamu nji, ‘Cwale esibaka saye sifutuke amatota, cwale mi kuulwe omunu so yoya mo.’ Kame kuñolilwe kame nji,

‘Mi esibaka saye no musebezi sishimbiwe ku munjili.’ **21**
“Abakulingeso, omunjili kwa lume onakwendanga naaci
mu nako yonje Mbumu Jesu yoenda naaci, **22** okutangisa
ba kolobezo ya Jowani okulita ba liywaa ana ku shimbiwa
kwaaci, omunjili kwa lume aa kame afanena okutenda
opaki naaci ku kwinguka kwaye.” **23** Cwale sebeli alita
aanu ayili, Josefa osi litina lya Basabasi, (nakwisaniwa
kame nji, Jusitasi) ni Matiyasi. **24** Cwale sebeli a lapela
ni kwamba nji, “Mbumu, weene olimukile emicima no
aanu onje, otumonise kwaa ayili anyine ona kete **25**
nji ashimbe esibaka mu situlo ni muutumiwa owo ana
tundu Judasi, ni kuta ku sibaka saye.” **26** Cwale sebeli
ashebuluka oonje, mi sebeli kulemiwa Matiyasi, woyo
ona kwekiziwa kwao atumiwa likumi ni mumweya.

2 Cwale eliywaa no Pentakota aba lina ku keela, onje
kame ana kuungana mu sibaka simweya. **2** Ababo sebeli
kuyupahala omulumo ona kutundelela ku wilu kanyi
Emebo no liñungwa, mi sebeli iiyala endoo yonje omo
ana ikalanga. **3** Cwale sebeli ku monahala kwa onyene
eso sikufekile kanyi etindimi no mulilo, awo aku tabile
mi ni kwiiya mu kwikala beulu yoo ba munjili ni munjili.
4 Onje kame ana kwiya ku Mebo No Kukena mi sebeli
atangisa okwamba mu tipuwo tindina, omo Emebo No
Kukena ina kwaa bela okwamba. **5** Cwale kame kuna
kwikalanga aendisi no Majuda mu Jelusalema, awo ana
kucilanga Nyambe aa atundelela mu tinaha tonje na mu
litunga. **6** Cwale omulumo owo aba una kuyupahala aanu
no kupula sebeli aunganako, mi kame ana kukomoka,
kakuli onje kame ana kwayupa aamba mu tipuwo too. **7**

Mi onje kame ana kukomoka onene, ni kwamba nji, “Kasa nji aa onje aamba ni Magalileya? **8** Cwale iikene aba twaa yupa aamba mutipuwu tetu toonje? **9** Aaci Amapanta ni Mamede ni Maelami naa ayakile mu Mesopotoniya, ni mu Judeya ni mu Kapadosiya, mu Ponto ni mu Esiya, **10** aa na ku Filikiya ni Panfiliya, Egepita naa ali mu ibaka no Lebiya ikubapile ni Silene naa atunda mu mindi no Loma, oonje Majuda ni mapulosebelite, **11** Amakilete ni Maalabe, kame twa yupa aamba mu malimi etu omusebezi no kuwaba wa Nyambe!” **12** Mi oonje kame ana kukomoka ni ku hakanyeha, akwambisa oonje nji, “Eyi taba kame italusa iikene?” **13** Kono anjili sebeli aasheka okwamba nji, “Kame akolilwe ni waine no ubya!” **14** Kono Pitolosi sebeli oimana naa akwana likumi ni mumweya ni kwamba ni liywii no kuyupahala onene nji, “Anyi aanu na mu Judeya naanyi monje muyoya mu Jelusalema, mulimuke etaba eyi, mi muteetete wino ku maywi ange. **15** Aa aanu kasikoliwa, omo mu hupulela, kakuli ino isili ehola no (9 okoloko), **16** kono esi esi nakwambiwa kwa munuhi wa Nyambe Jowele nji, **17** ‘Cwale enako no mamananeno aba saiye, kame kwamba Nyambe, kame sani itele Emebo yange ba munu yonje. mi aanenu no ashimani naa no akatana kame sa nuhe, mi andumbana enu mba mono etipono, mi naa supali enu mbaa loto etitolo. **18** Ee, mi mane naabika ange no alume naa no akati mu maywaa awo, mba na itele Emebo yange mi kame sa nuhe. **19** Kame sani tende etimakazo mu wilu neyi saimonahale ba litunga bano banji. ounyinga, ni mulilo, ni wise **20** eliywaa kame saali futuke okutenda ouwi okweti afutuke

kanyi ounyinga, abo eliywaa lya Mbumu ekalya siiya kale, eliywaa linene eli lilimukiwa. **21** Mi cwale ao onje aisana ba litina lya Mbumu kame sayoyisiwe.’ **22** “Anyi alume no Esilaele, muyupe amaywi aa! Jesu no Nazaleta omulume muna limukisiwa kwa Nyambe ni emisebezi no kongola, ni timakazo, ni tiponiso eyo ana kutenda Nyambe mwa yonyene mukaci kenu, kanyi omo mulimukele naanyi. **23** Wuyu Jesu ona kubetekiwa mu muhupulo ni mukulimuka kwa Nyambe, na muku mungongotela ni ku mwibaa ni maoko aawo asiku tenda ouyi. **24** Kono Nyambe na ku mwingula kwaafu, okumu lukulula kweeyi no kucilisa no aafu, kakuli ka kwa siku twesahala nji anungiwe ku lufu. **25** Kakuli Dabida abaamba okukumanena ni yonyene nji, “Kame ni monanga Ombumu balubala wange enako yonje, kakuli kame ali ku Lyoko lyange no silyo mi kanitamba okunyanganyisiwa. **26** cwale abo omucima wange kame onaku wabelelwa, mi olulimi lwange kame lunaku nyakalala. mane ni lutu lwange mba luyoyo mu sepo, **27** kakuli kautamba kuleselele Emebo yange mu sibaka no afu, simba nji oleselele woyo no kukena nji aole. (Hadēs g86) **28** Kame ona nimonisa endila ita ku moyo, mi okumonahala kowe kame sakuni iyate oku nyakalala.” **29** “Abaange, kame ni myambela epatalaza eyi no njekulyetu Dabida nji kame ana kufa ni kupumbekiwa, mi elibita lyaye kwa lisili kwaaci ni balelo lino. **30** Mu kutenda omunuhi wa Nyambe, ni mu kulimuka nji Nyambe kame ana musepisa mukweeta kwaye nji kame sakutunde omunjili ku lusika lwaye ni kwikala ba lubona lwaye. **31** kame ana kumona eyi nakuuso ni kwamba eyi

no kwinguka kwa Kilesite nji, ‘Katamba okuleselelwa musibaka no ao no kufa, simba nji olutu lwaye luole.’

(Hadēs g86) 32 Yokame Jesu ona ingulwa kwa Nyambe kwaafu, mi mutaba eyo aaci toonje kame tuli etipaki. 33 Munyima no kukambamisetwa ku Lyoko no silyo lya Nyambe, mi sebeli otambula Emebo No Kukena ana ku sepisiwa kwa Sitaye, cwale na iitelwe kwaaci yo mumona ni ku yupa. 34 Kakuli Dabida kasiku kambamena ku wilu, kono yo kame onamba nji, ‘OMBUMU naamba kwa Mbumu wange, Oikale ku Lyoko lyange no silyo 35 konji aba sani tende eila yowe esipula no malyatelo no makondo owe.’ 36 “Cwale mulesele onje asi ndoo no Isilaele alimuke eniti nji Nyambe na mutende oumbumu ni Kilesite wuyu Jesu woyo munaku ngongotela!” 37 Mi cwale aba ana kuyupa eyi, kaa sikukuyupa wino ku micima mi sebeli aamba kwa Pitolosi ni kwa atumiwa onje nji, “Abeetu, ngasibine sa tu tende?” 38 Cwale Pitolosi sebeli wamba kwa onyene nji, “Mubake mi mu kolobeziwe moonje mu litina lya Jesu Kilesite nji mu lemenwe ku ibi yenu, mi mba mu tambula empo no Mebo No Kukena. 39 Kakuli esepiso kame ili kwaanyi ni kwaa nenu ni kwao ali oku no kuleba, awo onje sa isaniwe kwa Mbumu Nyambe wetu. 40 Pitolosi kame ana kwa kutaza ni maywii amanjili no kupula ana kwa kumbela, yo amba nji, “Mu ku babalele ku lusika olo no kwiiba!” 41 Cwale awo ana ku tambula amaywii aye sebeli akolobeziwa, mi kame sebeli kwekeziwa aanu no kukwana eikiti yaatu ba liywaa elyo. 42 Mi cwale sebeli aongoteteta onyene mu tuto no atumiwa, ni muukuwana, muukutabela esinkwa ni

mu titapelo. **43** Mi okucila sebeli kwikala mwaanu onje, mi etimakazo no kupula ni tiponiso na ikutendahala mwa atumiwa. **44** Mi asikupumena sebeli aikala bamweya nukutabela einu yoo yonnje. **45** Mi kame ana kuulisa amatema oo ni ufumu woo ni ku tabela aanu onje, omo ana kusaelela omunu yonje. **46** Mi mu liywaa ni liywaa kame ana kwikalanga bamweya mu ndoo ya Nyambe, nuukutabela esinkwa mu tindoo too, kame ana kulya eilya yoo mu tabo ni micima no kuwabelelwa. **47** Aalemine okulumbeka Nyambe ni ku wabelelwa kwaanu onje. Mi mu liywaa ni liywaa Nyambe kame na kukeza ku palo no awo anakuyoyisiwa.

3 Cwale Pitolosi ni Jowani kame ana ku kambemena ku ndoo ya Nyambe ba nako no milapelo, enako no munji eitenda eyi no waatu (15:00 okoloko). **2** Mi kame kuna kwikala omulume no siyanga okutunda ba kuleiwa kwaye kame ana kushimbiwangwa, woyo ona kubekiwangwa ba mwelo no limota lya Jeluslema mu liywaa, owo ona kwisaniwa nji wa kuwaba nji akumbele etuso kwaanu awo ana kwingenanga mu ndoo ya Nyambe. **3** Cwale aba na kumona Pitolosi ni Jowani aingena, sebeli waakumbela amali. **4** Mi Pitolosi sebeli omwaliketa, bamweya ni Jowani ni kwamba nji, “Otwa liketel!” **5** Cwale yonyene sebeli waaliketa ni ku tatelela okutambula esinjili okutundelela kwa onyene. **6** Kono Pitolosi sebeli omwambela nji, “Mene sikwite esilibela ni gauda, kono kame ni kuba esi nikwite, mu litina lya Jesu Kilesite no Nazaleta, oimane wendel!” **7** Pitolosi sebeli omushimba ni Lyoko no silyo ni ku mwimeka, mi ababo amakondo ni tingongo taye sebeli

yongola. **8** Mi sebeli omatoka ni kwimana ni kweenda ni kwingena mu lilapa no ndoo ya Nyambe nonyene, yo enda ni ku matoka ni ku lumbeka Nyambe. **9** Mi aanu onje sebeli amumona yo enda ni ku lumbeka Nyambe, **10** sebeli amulimuka nji yokame osikukumbela etituso ba mweelo no kuwaba no ndoo ya Nyambe, mi kame ana kukomoka onene ni kumakala kweyo ina tendahala kwa yonyene woyo mulume. **11** Abo yo situndamene Pitolosi ni Jowani, aanu onje sebeli aitukela kwa onyene mu sibaka no mukunda wa Solomoni, akomokile onene. **12** Mi cwale Pitolosi aba na mono ngeso sebeli waambela aanu nji, “Alume no Isilaele, iikene aba mu komoka etaba eyi, simba iikene aba mu twaliketile ngeso, kanyi ni mu maata etu simba ni mu kukuna kwetu kwa Nyambe aba tuna twese wuyu mulume nji aende? **13** Nyambe wa Abulahama ni wa Isaka ni wa Jakobo, Onyambe wa anjekulyetu, kame ana kanyisa omubika waye Jesu, woyo muna kuba ni ku mu kana balubala wa Pilato, naba ana kusinga nji amu lukulule. **14** Kono kame mu na kukana uyu no kukena ni kuluka, mi kame muna kukumbela omwibai nji alukululwe. **15** Namukwibaa omunya moyo, woyo ana kwingula Nyambe kwaafu, mi aaci kame tuli etipaki no taba eyi. **16** Mi elitina lyaye, mulibaka no tumelo mu litina lyaye, na li ongota wuyu mulume woyo mu mona ni ku limuka mi ni tumelo mwa Jesu na ibalisa wino wuyu mulume balubala wenu moonje.” **17** “Cwale bano, abange, Kame ni limukile nji kame mutenda mukwalimuka, kanyi omo anaku tendala aendisi enu. **18** Kono eyo ana kwamba Nyambe ni tunwa no anuhi aye onje, nji Kilesite waye

mba yanda, naiyatetetwe cwale. **19** Mubake cwale, mi musiuluke kame, nji eibi yenu ilemeniwe, enako eyo sakwiiye okuwetuluka sakutunde kwa Mbumu, **20** mi cwale kame sa tume Kilesite ona ketelwe aanyi, yonyene Jesu. **21** Woyo eliwilu kame lifanena okutambula okutwala enako eyo einu yonje abasa itendiwe eyino ubya eyo Nyambe ana kwamba ni tunwa no anuhi aye nokukena okutunda ku kale. (aiōn g165) **22** Mushe na kwamba nji, ‘Mbumu Nyambe mba tumu kwaanyi omunuhi okutunda kwaabenu kanyi omo anakuni tumena. Kame samu tetete kwa yonyene mu inu yonje eyo samiambele. **23** Mi kame sakutende nji omunu yonje woyo soulwa oku teteta kwa munuhi wa Nyambe mba sinyiwa okutunda kwaanu.’ **24** Cwale anuhi a Nyambe onje aa anamba eliñusa, okutunda kwa Samuele na aneyi munyima, kame ana nuhu etinako eto. **25** Kame muli aana no anuhi a Nyambe ni ulikani owo Nyambe ana kuba kwanjekulyenu. Ana kwamba kwa Abulahama nji, ‘cwale mu lusika lowe aanu onje na ba litunga mba fuyauliwa.’ **26** Nyambe nakutuma omubika waye kwaanyi oweli, okumi fuyola okufutula omunu yonje mwaanyi okutunda kuufokoli wenu.”

4 Cwale alemine okwamba kwaanu, apulisita ni omukulu no atateleli no ndoo ya Nyambe na Saduki sebeli aiya kwa onyene. **2** Atinine kakuli kame ana kwiyetanga aanu ni kupaka mwa Jesu eyi no kwinguka kwaafu. **3** Cwale sebeli aanunga ni kwabeka mu tolongo okutwala ba liywaa linaku tatamako, kakuli neli amangolwaa. **4** Kono anokupula anakuyupa eliywi kame anaku pumena, mi epalo no aanu kame inaku kwana eikiti mutanu. **5**

Eliywaa linaku tatamako abusisi oo na kulu, na iyeti no mulawo wa Mushe sebeli aungana mu Jelusalema. **6** Aali ni Anna omukulu no apulisita ni Kayafa, ni Jowani, ni Alekizanda, nanjili no lubasi no apulisita akulu. **7** Cwale aba ana kumana okwaimeka mukaci koo, sebeli aaibanguta nji, “Ka maata simba ka litina lya nyine mukutusisa okutendisa einu eyii?” **8** Cwale Pitolosi yo iyalile Emebo No Kukena, sebeli wamba kwa onyene nji, “Abusi no aanu na kulu, **9** nji balelo kame twiibangutiwa okukumanena kweyi no kuwaba ina tendiwa ku mulume no sihole ni mumukwa ubine ana balisetwe, **10** ilimukiwe kwaanyi moonje naanu onje no Isilaele, nji mu litina lya Jesu Kilesite no Nazaleta, woyo munaku ngongotela ba sifapano, woyo Nyambe ana ingula kwaafu, mwa yonyene uyu mulume kame aimanine wino balubala wenu. **11** ‘Eli eliwee muna kukana anyi ayaki kono kame lina futuka omutomo no muyako.’ **12** Cwale okuyoisisa kakusako ku munu yonje, kakuli kakwisa elitina linjili munji no liwilu eli libilwe kwaanu nji tuyoyiswe mwa lyonyene.” **13** Cwale aba ana mona oundume wa Pitolosi ni Jowani sebeli alemuha nji kaasiku kwiyeta, mi neli aanu feela alume no utokwa sebeli akomoka ni lemuha nji kame na kwikalanga ni Jesu. **14** Kono ba kumona omulume onaku balisiwa oimanine kunyonga yoo, sebeli aulwa nesi ana kwamba. **15** Kono cwale aba ana kumana okwaa laela nji atunde ba kuta, sebeli atangisa okwaambisa mu kaci koo nji, **16** “Iikene sa tutende kwaa alume?” Kakuli emakazo eyi ilimukiwa ina tendiwa kwa onyene kame inayupahala kwaanu onje aa ayakile mu Jelusalema, mi

katu twese okwilatula. **17** Kono nji etaba eyi yulwe oku
 yupahala kwaanu, twaakanise onene okwamba kame ku
 munu yonje mu litina lya Jesu.” **18** Cwale sebeli aaisana
 ni kwaambela nji alese okwamba simba okwiyeta kame
 mu litina lya Jesu. **19** Kono Pitolosi ni Jowani sebeli
 aatambula nji, “Mu kwatule mwenyene nji kame kulukile
 mu miyo a Nyambe okumikuteka, aanyi mwatule. **20**
 Kakuli aaci katutwese okulesela okwamba eyi tuna mono
 neyi tuna yupu.” **21** Cwale aba ana kumana okwacilisa
 sebeli aalukulula nji akutele. Kasikuwana oufosi nji
 aabe ekoto, mulibakano aanu onje kame anaku lumbeka
 Nyambe kweyo inaku tendahala. **22** Kakuli omulume
 woyo inaku tendahalela emakazo no ku balisiwa kame
 ana kwikala ni myaka ibitelela makumi anee. **23** Cwale
 aba ana kumana oku lukululwa sebeli ata kwaa likani oo
 ni kwaambela eyo anaambe apulisita akulu na kulu. **24**
 Cwale aasikupumena aba ana kuyupa eyi, sebeli atumusa
 ku maywii oo onje oku lapela kwa Nyambe ni kwamba nji,
 Mbumu, wene ona uumbu eliwilu ni litunga ni liwate neyi
 ilimo! **25** Kame ona kwamba ni kanwa no mushemi wetu
 Dabida, omubika wowe, okwamba ni meyo no kukena
 nji, ‘Iikene amacaba aba atwebile, mi aanu ikene alelela
 eyi na mbulwa tuso? **26** aambumu no litunga kame
 ana lumelelana, na endisi kame aku wanine bamweya
 okulwisa MBUMU ni ku lwisa Omuwabiwa waye.’ **27**
 Niti luli mu mumuleneñi kame ana kukuwana bamweya
 okulwisa omubika no kukena woyo ona kuketa, onje
 Heloda ni Ponse Pilato na simacaba naanu no Isilaele.
28 Kame ana tende einu yonje eyi mu maata owe ni

mulelo wowe eyo una kulela eyaka sitendahala kale, nji itendahale. **29** Cwale bano, Mbumu, omone emihupulo yoo, mi obe abika owe amaata no kwamba eliywi lyowe mu undume. **30** Cwale wolole elyoko lyowe oku balisa, mi etiponisa ni timakazo titendiwe mu litina lya Jesu omubika wowe no kukena.” **31** Cwale aba ana ku mana oku lapela, esibaka omo ana kukuwanena bamweya sebeli sizikinyeha. Mi oonje sebeli aiyala ni Mebo No kukena ni kwamba amaywi a Nyambe ni undume. **32** Cwale esikwata no aasikupumena sinakukuwana neli sa mucima ni mebo imweya. Kakwisa mukaci koo ona kwamba nji esinu ali naso nisaye yomboci, kono kame ana kuku tabelanga esinu akwite omukoo onje. **33** Cwale mu maata no kuneneba atumiwa ana kupaka onene okwinguka kwa Mbumu Jesu, mi esishemo sinene nasikwikala kwa onyene onje. **34** Kakwisa omunu ona kusinga esinjili mwa onyene. kakuli ano kupula awo anakwikala ni matema simba etindoo kame ana kuyulisanga, ni kulita amali nweso sina ulisiwa, **35** mi ni kusibeeka ku makondo no atumiwa, mi munu ni munu kame ana kutabelwanga omo asingela. **36** Cwale Josefa ona kwisaniwa kwa atumiwa nji Banabasi (okutalusa nji, “Omwana no susuwezo”), neli Mulibi, onaku leyelwa mu Saipulisi, **37** sebeli oulisa elitema lyaye, ni ku lita amali, ni kwabeeka ku makondo no atumiwa.

5 Kono omulume wiisaniwa Ananiasi ni moywaye Safila sebeli aulisa esemba no litema lyoo. **2** Kono mu tingana no moyo waye sebeli oteulako amanjili amali awo anaku ulisako ni kulitako fela amanjili amali ni kwabeeka ku

makondo no atumiwa. **3** Cwale Pitoosi sebeli wamba nji, “Ananiasi, ikene Satani aba ona mulumelele mu mucima wowe nji woonge Emebo No Kukena okuteulela ku mali ona ulisa elitema? **4** Abo owasiku ulisa kale elitema neli lyowe, mi naaba onamana okuli ulisa, amali asitendile owe. Kasa neli omuhupulo wowe? Iikene cwale ona tendele ngesi mu mucima wowe? Kausonga aanu, kono kame onaungo Nyambel!” **5** Cwale Ananiasi aba ana kuyupa amaywi aa, sebeli okwela banji ni kufa. Mi aanu onje ana kuyupa etaba eyi sebeli acila onene. **6** Andumbana sebeli aiya ni kufuka olutu lwaye ni kumutwala oka mu pumbeka. **7** Munyima no nako itenda etihola taatu moywaye sebeli okeela, yo kalimukile eyi ina tendahala. **8** Pitulosi sebeli omwibanguta nji, “Ona mbele nji kame muna ulisa elitema amali akuma aba?” Mi sebeli otamula nji, “Ee, banakumu.” **9** Kono Pitulosi sebeli wamba kwa yonyene nji, “Ngaibi muna lumelelana moonje okweteka Emebo no Mbumu? Omone, amakondo aawo anati muku pumbeka mbumowe aa okame ba mwelo, mi kame saku sakutwale ni wene!” **10** Ababo sebeli okwela banji ku makondo aye ni kufa, mi sebeli amushimba nukamu pumbeka ku nyonga ya mbumwaye. **11** Cwale okucila kunene sebeli kwingena kwaanu no ndoo ya Nyambe ni kwaanu onje anakuyupa etaba eyi. **12** Cwale etimakazo ni tiponiso no kupula kame tinaku tendahala kwaanu ni maoko no atumiwa. Mi kame ana kukuwanenga mu sibaka sinjili sa Salomoni siisaniwa nji Kozwana. **13** Kakwisa omunu onakutwesa oukuwana noo, kono aanu kame ana kwaanumba onene mulikute. **14** Cwale anokupula

ana kupumena kwa Mbumu kame anakwekezeha, alume naakati. **15** Mane kame kuna litiwa asikutoma mu tindila ni kwalangeka ba mimbeta ni bamiseme nji Pitolosi abasabite anjili kwa onyene afukiwe ku mwinda waye. **16** Naanu kame sebeli akuwana okutunda mumindi mu Jelusalema, sebeli alita asikutoma nawo akwite Emebo nokwiiba, onje sebeli abalisiwa. **17** Kono omupulisita omukulu bamweya nawo akuyupa naye onje na njili no Masaduki, sebeli ayupa omuna. **18** sebeli anunga atumiwa ni kwaabeka mu tolongo no sicaba. **19** Kono ousiku eliñeloi lya Mbumu sebeli liiya mukuyatulula emwelo no tolongo nikwatundisamo ni kwamba nji, **20** “Mute mi mwimane mu ndoo ya Nyambe mi mwaambe kwaanu amaywi onje no moyo noubya.” **21** Mi cwale aba ana kuyupa eyi, sebeli aingena lilapa no ndoo ya Nyambe amasiku ni kwiyeta. Cwale omupulisita omukulu sebeli oiya naawo anakwikalanga naye ni kwisana bamweya ekuta naanu onje no Isilaele, ni kutumena ku tolongo mukwaalita. **22** Kono otupaso aba tunakukeela, kasitu kwaawana mu tolongo, mi sebeli tuuka kukuta okabiha, **23** “Natuwana etolongo iyatililwe wino natateleli aimanine ba mwelo, kono abatuna iyatulula katusiwanamo omunu mukaci!” **24** Cwale onduna no ndoo ya Nyambe napuliisita akulu aba ana kuyupa amaywi aa, sebeli aziyeleha ni kukomoka onene kweyo inatendahala kwa atumiwa, abilaela nji eyi taba ngasibine saitendahale. **25** Cwale sebeli kwiiya omunu ni kwaambela nji, “Alume munakubeka mu tolongo kame aimanine mu ndoo ya Nyambe mi kame aiyeta aanu!” **26** Cwale onduna ni tupaso sebeli

ata okaashimba, kono kasa mukubambaba, kakuli kame ana kucila aanu okwakonda ni mawee. **27** Cwale aba anakumana okwaalita, sebeli aabeka balubala no Kuta, mi omukulu no mupulisita sebeli waibanguta nji, **28** “Natukumi laelela onene nji mulese okwiyeta mu litina lya Jesu, cwale bano namwiyata Jelusalema ni tuto yenu mi kame musinga okulita ounyinga no munu woyo beulu wetu!” **29** Kono Pitolosi naatumiwa sebeli atambula nji, “Kame tufanena okukuteka Nyambe, kasa omunu. **30** Onyambe no ashemi etu naingula Jesu kwaafu woyo muna kwibaa okumu ngongotela ba sitondo. **31** Nyambe nakumukulisa ni Lyoko lyaye no silyo nji atende omubusi ni muyoisi, woyo oba Isilaele okubaka ni kulemenwa eibi. **32** Kame tuli aapaki kwiinu eyi, mi kame tukwite Emebo nokukena eyo anabi Nyambe kwaao amukuteka.” **33** Cwale aba ana kuyupa eyi sebeli atina onene nikusinga okwaibaa. **34** Kono omufalisi munjili onakwisaniwa nji Gamaliele, omwiyeti no mulawo woyo olumbiwa ku sicaba sonje, sebeli oimana ni kulaelela nji aatumiwa atundisette bandee ba nako icana, **35** cwale sebeli wamba kwa onyene nji, “Alume no Isilaele, mutokomele eyi musinga kutenda kwaa alume. **36** Kakuli munyima no maywaa aaTeudasi sebeli omonahala, nuukutoya nji nisinu sinene, mi aanu no kukwana emyanda inee sebeli akuwana naye, kono nakwibaiwa nawo onje anakumu koñanga sebeli ahasana ni kubwa. **37** Munyima ya woyo, Judasi omu Galileya sebeli omonahala mu nako no sipalo mi sebeli okoka aanu no kupula, kono ni yonyene sebeli ofa, mi naawo anakumu koñanga sebeli ahasana. **38**

Cwalehe mu taba eyi, kame ni myambela nji, mutundeko kwalume aa mi mwasiye omboci, nji ni mulelo simba omusebezi otunda kwaanu, mbaukwangwa, **39** kono nji kame itunda kwa Nyambe, kamutamba okwatwesa. mba mumonahala nji naanyi kame mulwisa Nyambe. **40** Cwale sebeli asitokomela ekelezo yaye, mi cwale abana mana okwisana atumiwa, sebeli aashapa ni kwaalaela nji alese okuukela okwiweta aanu mu Litina lya Jesu, sebeli aalukulula nji akutele. **41** Cwale sebeli asiya esibaka no Kuta awabelelwe, kakuli kame atendilwe aa alukela okwenisiwa mulibaka no Litina lya Jesu. **42** Mi amaywaa onje kasi kulesela okwiweta mu Ndoo ya Nyambe ni mu tindoo nji Jesu yokame Kilesite.

6 Cwale mu nako eyo epalo no aiyetwa abainakwekezeha, aendisi no Majuda ao aamba esigelike sebeli atongokela aendisi no Majuda ao aamba esihebelu kakuli neli ambelwa ao kame anakuketululwa abaku biwa eilya no liywaa ni liywaa. **2** Cwale atumiwa likumi nayili sebeli aisana aiyetwa onje ni kwaambela nji, “Kakulukele nji tulese okwiweta eliywi lya Nyambe nji tube eiya no kulya ba titafule. **3** Abetu, abakulingeso, mukete alume mutanu nayili mwaanyi aa asepahala aa aiyalile Emebo niku shangama, mi twabeke mu musebezi ou. **4** Kono aci mbatukongota muku lapela ni mu sebelezo no Liywi.” **5** Mi etaba eyo ana kwamba esikwata sonje sebeli siwabelelwa, mi sebeli aketa Setefani, omulume onaiyala etumelo ni Mebo No Kukena ni Filipi, ni Polokolasi, ni Nikolasi ni Timoni, ni Pamena, ni Nikolasi omupolosebelite na mu Antiyoke. **6** Esikwata esi sebeli asiimeka balubala

no Atumiwa, sebeli alapela ni kwabeka amaoko oo beulu woo. **7** Cwale eliywi lya Nyambe sebeli lyekezeha okwambiwa, ni palo no aiyetwa sebeli yekezeha onene mu Jelusalema, mane ni palo no kupula no apulisita sebeli akubeeka ku tumelo. **8** Setefani ona kwiya esishemo ni maata, sebeli otenda etimakazo ni tiponiso no kupula mu sicaba. **9** Cwale aanu anjili no ndoo no milapelo eyi isaniwa nji no alukuluhi, naa naku Sileni, naa naku Alekizandiya, naa naku tolopo no Silisia ni ku Asiya sebeli atangisa okukanana ni Setefani. **10** Kono sebeli akwangwa okukanana okushangama kwaye ni mebo eyo ana kwamba nayo. **11** Cwale sebeli ashonga alume anjili anakwamba nji, “Natumuyupu yo amba amaywi noku nyefula Mushe ni Nyambe!” **12** Sebeli asusuweza ngeso esicaba nakulu, naiyeti no mulawo wa Mushe, mi sebeli amupatisa okumulema niku mulita balubala no Kuta. **13** Sebeli alita apaki no mapwa ana kwamba nji, “Uyu mulume kalesele okwamba eyambo no ku nyefula endoo ya Nyambe ni mulawo wa Mushe. **14** Kakuli natumu yupu yo amba nji Jesu no Nazaleta wuyu mba sinyi esibaka eso, afutule ni mikwa no sizo eyi tunabiwi kwa Mushe!” **15** Aanu onje aa anakwikala ba Kuta aba ana kumulubukela, sebeli amona olubala lwaye nji kame lukufekile kanyi olubala no liñeloi.

7 Omupulisita omukulu sebeli wibanguta nji, “Etaba eyo kana moikalele?” **2** Setefani sebeli otambula nji, “Abaange, naanyi asitange, muyupetete kwa menel! Nyambe no kanya nakumonahaza kwa sitetu Abulahama abo yosiikala mu Mesopotamiya yokasita kale okaikala mu Halani, **3** mi

sebeli wamba kwa yonyene nji, ‘Osiye esibaka sowe ni lusika lowe mi ote mu sibaka saniku monise.’ **4** Cwale sebelli otunda mu naha no Makaladeya ni kuta okaikala mu Halani. Munyima ya sitaye Abulahama okufa, Nyambe sebeli omutundisamo niku mulita mu naha ino muyoya nibalelo lino. **5** Ka simuba esanda omo, simba esibaka no kulyata elikondo, kono sebeli omusepisa nji yonyene ni masika aye mbaabiwa esibaka simba nji kakwite omwana. **6** Cwale Nyambe sebeli omwambela nji, ‘Aikulyowe mba kayoyo mu naha no akoo omo sakaikale mu ukoba niku yandisiwa mu myaka nokukwana emyanda inee. **7** Kono kame sani atule aanu saabeeke mu ubika Nyambe sebeli wamba, mi munyima nweyo kame satundemo ni kwiya mukuni lumbekela muno mu sibaka.’ **8** Cwale Nyambe sebeli omuba oulikani no mupato. Mi cwale Abulahama sebeli oleya Isaka, ni kumubeeka ku mupato ba liywaa no mutanu ni twaatu, mi Isaka sebeli oleya Jakobo, Jakobo sebeli oleya anjekulyetu nokukwana likumi ni twiili. **9** Kakuli anjekulyetu kame ana kufela minoo Josefa omuna niku muulisa mu Engepita, kono Nyambe nakwikala naye, **10** mi sebeli omulamulela mu mayando aye onje niku muba okukateleha ni kushangama, balubala wa Falo Ombumu no Engepita woyo onaku muba oubusisi no Engepita ni beulu no asindoo yaye yonje. **11** Cwale sebeli kwiiya olukupwe munaha yonje no Engepita ni mu Kanana, ni mayando manene mane na shemi etu sebeli akwangwa oku wana eilya. **12** Kono cwale Jakobo aba ana kuyupa eyo nji kame kuli eilya mu Engepita, sebeli otumako anjekulyetu akano weli. **13** Ba musipili no wiili Josefa sebeli okulimukisa

kwakulwaye, mi olusika lwa Josefa sebeli lulimukiwa kwa Falo **14** Cwale Josefa sebeli otuma aanu okashimba sitaye Jokobo ni lusika lwaye lonje, anakukwana makumi mutanu na yili naanu mutanu. **15** Cwale Jakobo sebeli ota ku Engepita, nukafelako yonyene na njekulyetu. **16** Eitupu yoo kame inaku twaliwa mu Shekemu nukateuliwa mu libita anaku ula Abulahama ni mali kwaana aa Homoli namu Shekemu. **17** “Kono enako no sepiso aba inaku sheteta, eyo Nyambe anaku sepisa Abulahama epalo no aanu mu Egepita sebeli yekezeha onene. **18** Mane sebeli kuyola Ombumu munjili mu Engepita woyo nokwa limuka Josefa. **19** Woyo sebeli otenda omushobo wetu mu kushangama no kwiiba, na kuyandisa anjekulyetu, sebeli wataukisa anoo nji alese okupula afee. **20** Munako eyi Mushe sebeli oleiwa, neli omwana no kuwaba onene balubala wa Nyambe. Mi kame anaku litiwa ba tikweti taatu mu ndoo ya sitaye, **21** mi ababo yosi limukiwa fela, mwanaye Falo no musizana sebeli okutolelaye, ni ukukuliseta ye nji atende mwanaye luli. **22** Cwale Mushe sebeli oiyetiwa okushangama konje no Aengepita mi sebeli oikala ni maata mu kwamba ni mu misebezi. **23** “Cwale aba ana kukwanisa emyaka makumi anee, sebeli oiyelwa etakazo mu mucima waye nokuta oka potela abaye aana no Isilaele. **24** Cwale sebeli omona omunjili no abaye yo tendiwa ouyi, sebeli omulwela, okumu lamulela mukwibaa Omuegepita. **25** Nakuyambuta nji abaye kame sa yupisise nji Nyambe kame saayoyise mulibaka no Lyoko lyaye, kono kaasikuyupisisa. **26** Cwale liywaa linaku tatamako sebeli omumonahaza kwaonyene aalwa

mi sebeli waaeleza nji, ‘Alume, kame muli omwabaye munu, iikene aba mukulwisa?’ **27** Kono omulume woyo onakutenda omukwaye ouyi sebeli okasha Mushe, ni kumwibanguta nji, ‘Anyine onaku beeke omubusisi ni mwatuli wetu?’ **28** ‘Kame usinga okunibaa kanyi omo unakwibaela Omuegepita bingolwa?’ **29** Mulibaka no liywi elyo, Mushe sebeli otunda mu Engepita okuta mu naha no Mindiyani, omo anokaleyelamo aana ayili. **30** Cwale aba kuna mana emyaka makumi anee, eliñeloi sebeli likumonahaza kwa Mushe mu lihalaupa no lilundu no Sinai, mu lulimi no mulilo mu liputa. **31** Cwale Mushe aba anakumona ngeso sebeli okomoka, abana shetetako nji amonisisse, sebeli oyupa eliywi lya Mbumu elyamba nji, **32** ‘Time Nyambe wa njekulyowe, Nyambe wa Abulahama Nyambe wa Isaka ni wa Jakobo.’ Cwale Mushe sebeli ocila ni kukwangwa okwaliketako. **33** Cwale MBUMU sebeli wamba kwa yonyene nji, ‘Otundise etinjangwa towe ku makondo, kakuli esibaka wimanine ni sakukena. **34** Kame ninalikete mi kame nimono amayando no aanu ange mu Egepita mi nuyupu okutonga koo, mi kame nineyi mukwaa lukulula. Cwale wiiye, niku tume ku Egepita.’ **35** “Mushe woyo ana kukana aamba nji, ‘Anyine ona kubeeke omubusisi ni mwatuli?’ Yokame ana beeke Nyambe omubusisi ni mulukululi woo mulibaka no lingeloi linaku monahala mu liputa. **36** Sebeli watundisa mu Egepita, yo tenda etimakazo neyi ikomokisa ni ba liwate no mucaa ni mu lihalaupa emyaka makumi anee. **37** Mushe yokame onakwambela aana no Isilaele nji, ‘Nyambe wenu mba mi litele omunuhi mukaci no abenu kanyi omo ana kuni

beekela.’ **38** Yokame woyo onakukuwana mu lihalaupa ni lingeloi linakwamba kwa yonyene ku lilundu lya Sinai, yoli na anjekulyetu, ni ku tambula amaywi a yoyisa nji atube oo. **39** Kono anjekulyetu sebeli akana okumukuteka, kono sebeli amukuteka ku nyonga mu micima yoo ni kuukela ku Engepita. **40** Cwale sebeli aamba kwa Aluni nji, ‘Otutendele emilimu eyi itwenda ku lubala, kanyi Mushe woyo onaku tutwaletela okutunda mu naha no Egepita, katu limukile esi sinamwiyele.’ **41** Cwale mu maywaa awo sebeli aumba onamani, ni kutundiseta etinubu esiswaniso eso ni ku wabelelwa mu misebezi no maoko oo. **42** Kono Nyambe sebeli wafutukela ni kwaaba oku lapelela empi nakuwilu, kanyi omo kuñolelwe mu buka no anuhi nji, ‘Anyi asi ndoo no Isilaele, ninji kame munaku nilitela eiyamana no kuyonda ni matabelo, emyaka inee mu lihalaupa. **43** Cwale kame munakushimba Endoo ya Nyambe ya Muloke, ni lutungweti lwa Nyambe Lefani, neli amaswaniso munakukuketela okulapelela Cwale kame sanimitundise mu Babilona.’ **44** “Anjekulyetu nakwikala ni tabanakele no upaki mu lihalaupa, simba kanyi woyo ona kwamba kwa Mushe nakumu laelela yonyene ona kwitenda, kanyi esiswaniso eso anaku mona. **45** Munyima anjekulyetu sebeli aiya mu naha ni Joshuwa ku sicaba anakucita Nyambe balubala wa anjekulyetu. Sebeli iikalamo okutwala ba maywaa a Dabida. **46** Dabida naku wana esishemo kwa Nyambe mi sebeli okumbela nji awanene Nyambe wa Jakobo esibaka. **47** Kono neli Solomoni ona kumuyakela endoo. **48** Kono Nyambe Omwambakani ka ikala mu tindoo tina yakiwa ni maoko,

kanyi omunuhi aba anakwamba nji, **49** ‘Eliwilu lyokame olubona lwange, mi elitunga lyokame esipula nilyatile amakondo ange Mufuta ubine no ndoo muniyakela, kame kwamba MBUMU, kamba kasibaka eso ni fanena oku pumulela? **50** Kasanji amaoko ange kasikuyaka einu yonje eyi?” **51** “Anyi anu no tindingo tisatalalile, aa ulwile okwingenyeka emicima ni matwi yenu mu mupato, enako yonje kame mukanisa Emebo No Kukena! Kanyi omo ana kwikalela anjekulyenu, naanyi momwikalele. **52** Anyine omunuhi wasiku yandisiwa kwa njekulyenu? mane kame anakwibaa awo anakwamba baweli nji kame sakwiye woyo no kuluka. Cwale woyo muna kubeteka niku mwibaa. **53** Aanyi munaku tambula omulawo wa Nyambe onaku lukululwa ku mangeloi kono kamusi kuuteula. **54** Cwale aba ana kuyupa einu eyi sebeli atina, ni kukweca amaeo okumu lwisa. **55** Kono Setefani, yo iyalile Emebo No Kukena, sebeli omona ekanya ya Nyambe ni Jesu yoimanine ku Lyoko no silyo lya Nyambe. **56** Cwale sebeli wamba nji, “Komumone, kame nimona eliwilu eli liyatulukile ni Mwana no munu yoimanine kweli no silyo lya Nyambe!” **57** Cwale sebeli akuwa ni liywi linene ni kutika amatwi oo ni kwitukela kwa yonyene onje, **58** niku mukokela kundee no muleneñi niku mupwacula ni mawee. Etipaki sebeli abeeka eikumango yoo banji, ba makondo no ndumbana wisaniwa Saule. **59** Cwale alemine okupwacula Setefani, sebeli olapela nji, “Mbumu Jesu otambule Emebo yange!” **60** Cwale sebeli okubama ni kukuwa ni liywi linene nji, “Mbumu, olese okwahupulela esibi sino!” Aba ana mana ngeso, sebeli okulanganena.

8 Saule naku pumena olufu lwa Setefani. Cwale ba liywaa elyo sebeli kwinguka okuyandisiwa kunene mu Ndoo ya Nyambe mu Jelusalema, mi onje kame anakuhasanela mu naha no Judeya ni Samaliya sebeli kusiyala fela Atumiwa omboci. **2** Alume anjili no aasikupumena sebeli ata oka pumbeka Setefani, niku mulila onene. **3** Kono Saule sebeli otateka okusisinya Endoo ya Nyambe, ni kwingena mu tindoo okukokamo alume na kati ni kwaaingenyeka mu tolongo. **4** Cwale awo anaku hasanyiwa sebeli ata alemine okukutaza eliywi. **5** Filipi sebeli ota mu muleneñi no Samaliya, nukaamba eyi ya Kilesite kwa onyene. **6** Aanu nokupula sebeli aikala ni mucima mumweya okutambula eyo anakwamba Filipi, Cwale sebeli amuyupa nikumona etimakazo ana kutende. **7** Kakuli Emebo no kwiiba sebeli inakutunda mwaanu nokupula awo anakwingeniwa yolemine okukuwa ni liywi linene, naanu asikukutela oluñañali ni iyangano no makondo sebeli abalisiwa. **8** Cwale okuwabelelwa noku neneba sebeli kwikalamo omo mu muleneñi. **9** Kono oweli kame kunakwikala omulume onakwisaniwa Simoni onakutendanga amabibo mu tolopo no Samaliya onaku komokisanga esicaba, yonyene kame ana kukyemanga nji munu nokuneneba, **10** mi onje kame anaku mukutekanga, okutangisa ku mwanukana okutwala ku mukulu, sebeli aamba nji, “Uyu mulume ni maata a Nyambe awo aisanwa nji, ‘Amaata no kuneneba.’” **11** Kame anaku mukolwa kakuli naku tangisa kale okwakomokisa ni mabibo aye. **12** Kono aba anaku pumena Filipi aba anakwaambela eliywi no kuwaba no muboso wa Nyambe ni litina lya Jesu Kilesite onje alume

nakati sebeli akolobeziwa. **13** Simba yonyene Simoni naku pumena, mi munyima no ku kolobeziwa sebeli okumalela Filipi, mi aba mona etimakazo neyi ikomokisa, sebeli okomoka. **14** Cwale atumiwa ku Jelusalema abaana kuyupa nji amasamaliya kame anatambula eliywi lya Nyambe, sebeli atuma Pitolosi ni Jowani. **15** Awo abaana kukeela sebeli aalapelela nji abiwe Emebo No Kukena. **16** Kakuli Emebo No Kukena kaya siku shulumukela simba ku mumweya kwa onyene, kono kame anaku kolobeziwa fela mu litina lya Mbumu Jesu. **17** Cewale sebeli abeka amaoko oo beulu yoo mi sbeli atambula Emebo No Kukena. **18** Cwale Simoni aba aaku mona nji Emebo kame inabiwi mukubeka amaoko no atumiwa, sebeli waasepisa okwaba amali, **19** ni kwamba nji, “Munibe ku maata awo, nji omunu yonje sanibeeke amaoko mba tambula Emebo No Kukenaa.” **20** Kono Pitolosi sebeli omwambela nji, “Amali owe ofe nawo, kakuli kame onahana nji kame ofanena okula empo ya Nyambe ni mali! **21** Kakwisa esi sobiwe simba esemba, mu taba eyo, kakuli omucima wowe kausiluka mu miyo a Nyambe. **22** Obahe mu uyi wowe, mi olapele Nyambe, mwendi mbufanene okulemenwa omuhupulo oli mu mucima wowe. **23** Kakuli kame ni mona nji kame oli mu mioti no kulula onene ni mu tolongo no sibi.” **24** Simoni sebeli otambula nji, “Muni lapelele kwa Nyambe, nji kakwisa esinjili kweyo mu naamba sasini kwele.” **25** Cwale aba anakumana okupaka eliywi lya Nyambe, sebeli aukela ku Jelusalema, okakutaza eliywi no kuwaba kwaanu no kupula no masamaya. **26** Kono eliñeloi lya Mbumu sebeli lyambela Filipi nji, “Oimane

mi ote ku Mbowela, ku ndila ishetumuka ku Jelusalema okuta ku Gaza, no lihalaupa, eyo nokwa endiwangwa.” 27 Cwale sebeli oimana ni kutako, sebeli omona omulume no muisopiya, neli muumba, esikombwa sinene sa Kandasi, Ombumu no mukati no isopiya, neli omubabaleli no ufumu waye onje, neyi mu Jelusalema muku lapela 28 mi muku ukela kwaawo yoikalile mu koloi yaye yo lemine okubala mu buka no munuhi Isaya 29 Emebo No Kukena sebeli yamba kwa Filipi nji, “Otwalelelele, oshetete ku koloi eyi.” 30 Cwale Filipi sebeli oitukela kwa yonyene, niku muyupa yobala mu buka no munuhi Isaya, ni kumwibanguta nji, “Kame uyupa eyo olemine okubala?” 31 Onduna sebeli otambula nji, “Ngasibine sani yupisise, okuulwile omunu onisimweta?” mi sebeli omema Filipi okutina nji aikale naye. 32 Cwale ekalulo no liñolo anaku bala neli eyi, “Kanyi omukoko utwaliwa mukwiibaiwa simba akana no mukoko nokwalila owoya wako aba upatuliwa, kasi yaamisa akanwa kaye. 33 Mu kwenisiwa, mi ekatulo yaye sebeli iimekiwa. Anyine sotwesa okwa olusika lwaye, kakuli omoyo waye nautundisiwa mu litunga.” 34 Cwale onduna sebeli oibanguta Filipi nji, “Onambele, kame ni kulapela, omunuhi aba aamba eyi, kame akwamba yonyene nji kame aamba omunjili?” 35 Cwale Filipi sebeli oyamisa akanwa kaye ni kutangisa nelyo eliñolo okumwambela amaywi no kuwaba a Jesu. 36 Cwale alemine okuta mu ndila sebeli awana abakuli ameyi, mi onduna sebeliwamba nji, “Omone, bano kame kuli ameyi. sikene esi sasini kanise oku kolobeziwa?” 37 Filipi sebeli wamba nji, “Nji kame opumena ni mucima

wowe wonje, kame kukonahala. Nduna sebeli otambula
nji, Kame ni pumena nji Jesu Kilesite ni Mwanaa Nyambe.”

38 Onduna sebeli olaelela ekoloi okwimana, onje Filipi ni
Nduna sebeli aingena mu meyi, mi Filipi sebeli kolobeza
onduna. **39** Cwale aba anakutunda mu meyi, Emebo
ya Nyambe sebeli ishimba Filipi, mi onduna nakuulwa
okumona Filipi kame, cwale sebeli otwalelela mu mwendo
waye yo wabelelwe. **40** Kono Filipi nokakuwana mu Azoto,
yo twalelela okukutaza eliywi no kuwaba mu titolopo
tonje mane sebeli okakeela ku Sizeliya.

9 Kono Saule yosi tukufalile okufumbela okwibaa aiyetwa
no Mbumu, sebeli ota ku mupulisita omukulu **2** oka
kumbela kwa yonyene amañolo no kuta nawo mu tindoo
no milapelo naku Damaseka, nji abasa kawane anjili
asi Ndila eyo, alume simba akati, aanunge ni kwalita
mu Jelusalema. **3** Cwale Saule yo atumele okukeela
ku Damaseka, ababo olumonyi lunaku tunda ku wilu
sebeli lumubeeka mukaci. **4** Cwale sebeli okwela banji ni
kuyupa eliywi elyaamba kwa yonyene nji, “Saule, Saule,
iikene oniyandiseta?” **5** Sebeli oibaguta nji, “Tiwe anyine,
Mbumu?” Mbumu sebeli wamba nji, “Time Jesu woyo
oyandisa.” **6** “Cwale winguke oingene mu muleneñi, mi
mbuka simwetiwamo eyo so fanene okutenda.” **7** Alume
anakwenda naye kame anakwimana ni kukomoka, kakuli
kame anaku yupa eliywi kono kaasiku mona omunu. **8**
Saule sebeli oinguka banji mi cwale amiyo aye abaana
kutona nakukwangwa okumona omunu, cwale sebeli
amulema ku Lyoko niku mulita mu Damaseka. **9** Mu
maywaa aatu yoka mono, ni kulya simba okunwa. **10**

Cwale kame kuna kwikala omwiyetwa mu Damaseka no litina lya Ananiasa. Ombumu sebeli omwambela mu pono nji, “Ananiasa.” mi sebeli otambula nji, “Yamene yauno, Mbumu.” **11** Ombumu sebeli omwambela nji, “Oimane mi ote mu ndila isaniwa nji eyi noku luka, okasaele mu ndoo ya Judasi omulume naku Tasusi no litina lya Saule. Kakuli kame alapela, **12** mi ni yonyene namono omulume wisaniwa Ananiasa mu pono yoiya niku beeka amaoko aye beulu yaya nji cwale amone kame.” **13** Kono Ananiasa sebeli otambula nji, “Mbumu, kame nina yupu ya uyu omulume kwaanu nokupula eyi ana tende, omo ana yandisete ouyi aasikupumena owe mu Jelusalema. **14** Naaba aneyi kuno, kame ana biwi amaata okutunda kwa apulisita akulu ni kununga onje aa alapela elitina lyowe.” **15** Kono Ombumu sebeli omwambela nji, “Ote, kakuli kame ninamukete okutenda esibelelekiso sange nji atwale Elitina lyange kwaa simacaba na Mbumu naana no Isilaele. **16** Cwale kame sanimu simwete okuneneba no kukola oko sayupe mulibaka no kuyandisa elitina lyange.” **17** Cwale Ananiyasi sebeli ota nuka ingena mu ndoo ni kubeeka amaoko aye beulu yaye ni kwamba nji, “Minange Saule, Ombumu onaku monahaza kwa wene mu ndila nani tumu, yonyene Jesu nji omone kame mi wiyale Emebo No Kukena.” **18** Cwale ababo esinu sikufekile kanyi amayayu sebeli situnda mu miyo aye ni kumona kame. Cwale sebeli oimana ni kukolobeziwa. **19** Cwale sebeli olya ni kuukeliwa amaata Saule sebeli oikala naiyetwa mu Damaseka amaywaa acana. **20** Mu ndoo no milapelo ababo sebeli okutaza nji Jesu ni Mwanaa Nyambe. **21** Onje anaku

muyupa sebeli akomoka ni kwibanguta nji, “Kasa yokame onaku yandisanga ouyi anaku isananga ba litina Jesu mu Jelusalema? mane mulibaka elyo bokame aba aneyi kuno, mukwaanunga ni kwatwala kwa apulisita akulu?”

22 Kono Saule sebeli oekeza onene mu kongola kwaye, ni kukoma aendisi no Majuda okwamonisa nji Jesu yokame Kilesite. **23** Cwale amaywaa nokupula abaanakubwa, amajuda sebeli asinganyeka okwibaa Saule, **24** kono Saule sebeli olimuka omulelo woo. kame anaku mundamenanga munji ni ousiku ku myelo nji amwibae. **25** Kono aiyetwa aye sebeli amushimba ousiku oku mumatukiseta ba limota, amubekile mu litanda. **26** Saule aba ana kukeela mu Jelusalema sebeli weteka nji akuwane naiyetwa, mi onje kame anaku mucila, kakuli kasiku pumena nji niyonyene neli omwiyetwa. **27** Kono Banabasi sebeli omushimba, ni kumu twala kwa atumiwa, ni kwataluseta omo anaku monena Ombumu mu ndila, woyo ona kwamba naye, nomo ana kutaleze ni maata mu Damaseka mu litina lya Jesu. **28** Cwale Saule sebeli oyoya noo mane nikukwendela oomo anakusingela mu Jelusalema, **29** yo kutaza mukuzwafisa mu litina lya Mbumu, ni kwamba muku kanana ni Majuda ao aamba esi Gelike onyene aafumba okumwibaa. **30** Cwale abaye aba anakuyupa eyo, sebeli alita Saule kwa Sesaaliya, ni kumu fundula okuta ku Tasusi. **31** Cwale etikeleke monje mu Judeya ni mu Galileya ni mu Samaliya sebeli tiikala mu kozo, ni kweenda mu kucila kwa Mbumu, mi kame tina kukula ni kususeziwa mu tuso no Mebo No Kukena. **32** Pitolosi yo lemine okupotela eibaka yonje no naha, sebeli oiya ni kwa

asikupumena aa ayakile mu Lida. **33** Omo sebeli okawana omulume no Litina Iya Aneya, woyo onaku langana ba mumbeta yokola oweti no luñañali mu myaka mutanu ni twaatu. **34** Cwale Pitolosi sebeli wamba kwa yonyene nji, “Aneya, Jesu Kilesite kame akubalisa, oshimbe oulangano wowe.” Ababo Aneya sebeli oinguka. **35** Onje aa ayakile mu Lida ni Shaloni naku mumona, mi sebeli asiulukela kwa Mbumu. **36** Mu Jopa kame kuna kwikala omuiyetwa no mukati elitina Iyaye neli Tabita, (okutalusa nji Dokasi) Kame ana kutendanga emisebezi no kuwaba ni tituso. **37** Mu maywaa ao sebeli okola ni kufa. Cwale aba anakumana okumu yowisa, sebeli akamu beeka mu musiyo na kuwilu. **38** Lida kakuli kame ina kwikala beebi ni Jopa, aiyetwa sebeli ayupa nji Pitolosi kwaali, sebeli atuma alume ayili okamu kumbela nji, “Shangwe, ulese ku liyeha wiye kwaaci.” **39** Cwale Pitolosi sebeli oinguka nikuta noo. Aba anaku keela, sebeli amutwala ku musiyo na kuwilu, etimbelwa tonje sebeli tiimana ku nyonga yaye alemine okulila, nikumu monisa eikumango ni misisi anaku tendanga Dokasi yo siyoya noo. **40** Kono Pitolosi sebeli watundiseta bandee onje, sebeli okubama ni manwi banji ni kulapela, cwale nikusiulukela ku situpu ni kwamba nji, “Tabita, oinguke!” sebeli otona, mi aba anaku mona Pitolosi sebeli oikala. **41** Pitolosi sebeli omulema ku Lyoko okumwimeka. Cwale sebeli oisana etimbelwa naa asikupumena ni kwaaba Tabita yo yoya. **42** Etaba eyo sebeli ilimukiwa kwaanu onje mu Jopa, mi anokupula sebeli apumena kwa Mbumu. **43** Cwale Pitolosi sebeli

oikala mu Jopa amaywaa nokupula ku mulume oisaniwa Simoni, omusuhi no itumba.

10 Mu Sesaaliya, kame kuna kwikala omulume no litina lya Koneliyasi, omukulu no masole, no mpi iisaniwa nji, “Italiya.” **2** Neli omunu ona kukubeeka ni kucila Nyambe nia sindoo yaye onje, kame ana kutusanga onene anokusheba mi kame ana kulapelanga enako yonje kwa Nyambe. **3** Ba nako no waatu omunji sebeli omona wino mu pono eliñeloi lya Nyambe eliiya kwa yonyene ni kwamba nji, “Koneliyasi!” **4** Cwale Koneliyasi sebeli waliketa eliñeloi mukucila ni kwamba nji, “Etaba ni ibine, Mbumu?” Eliñeloi sebeli limu tambula nji, “Etitapelo ni tituso towe kwawo ashebile nati kambamene kwa Nyambe, mi natipulukiwa. **5** Cwale otume alume ku Jopa akashimbe Simoni woyo oisaniwa Pitolosi. **6** Kame ali ni Simoni omusuhi no itumba, endoo yaye kame ikubapile ni liwate.” **7** Cwale eliñeloi lina kwamba naye aba linakuta, sebeli oisana abika aye ayili ni musole mumweya woyo ona kukubeeka kwa Nyambe kwawo ana ku mutatelelanga. **8** Munyima ya Koneliyasi okwaambela eyi inatendahala yonje sebeli waatuma ku Jopa. **9** Eliywaa linaku tatamako, awo asili mu ndila, aali beebi ni Jopa, Pitolosi sebeli otina ba situwa no ndoo oka lapela, ba nako aba ina kukwana likumi ni twiili omunji. **10** Pitolosi sebeli oyomba ni kusaela esino kulya, aasilemine okumu lukiseta eilya, sebeli omona epono. **11** Cwale sebeli omona eliwilu liyatuluka ni sinu siiya banji kanyi olwambi lunene lunungilwe ku mamananeno yalo anee. **12** Mukaci yalo kame kuna kwikala emifuta yonje no iyamana neyi yenda

ni mapumo ni tuyunyi na kuwilu. **13** Cwale eliywi sebeli liiya kwa yoyene lyaamba nji, “Imana, Pitolosi, wibae mi olye!” **14** Kono Pitolosi sebeli wamba nji, “Kokulwa, Mbumu, kakuli kanisilya kale esinu sonje no kwakena neyo no litilo.” **15** Eliywi sebeli liiya kwa yonyene kame akano wili nji, “Esi sikenisitwe kwa Nyambe, olese okwamba nji nisaalitilo.” **16** Nakuku tendahala ngeso twaatu, esinu eso sebeli susetwa ku wilu. **17** Pitolosi yosi nahana epono ana mono nji iikene, komumone, alume ana tumiwa kwa Koneliyasi munyima no kwibanguta ku ndoo ya Simoni sebeli akeela ni kwimana ba mwelo. **18** Cwale sebeli aisana ni kwibanguta nji, “Kana mokame muno ana tibebele Simoni wisaniwa Pitolosi?” **19** Pitolosi yo sinahana eyi no pono eyo, Emebo sebeli yamba kwa yonyene nji, “Omone, alume aatu kame akusaela. **20** Wimane mi oshetumuke, ote noo oulwile oku lindalinda, kakuli time ninaa tumu.” **21** Cwale Pitolosi sebeli oshetumukela kwaao alume ana tumeniwa kwa yonyene ni kwamba nji, “Yamene mu saela. Mulibaka libine aba muneeyi?” **22** Cwale sebeli atambula nji, “Koneliyasi, omukulu no masole, kuluka, woyo ocila Nyambe ni kukutekiwa ku sicaba sonje no Majuda. Kame ana laeliwa ku lingeloi no kukena okwisanena ku ndoo yaye, nji ayupe eyo so wambe.” **23** Cwale Pitolosi sebeli waatambula ni kwaingenyeke mu ndoo. Eliywaa linaku tatamako Pitolosi sebeli ota noo, nanjili abaye namu Jopa sebeli ata naye. **24** Kweeli linaku tatamako eliywaa sebeli aingena mu Sesaaliya. Koneliyasi kame anakwa atatelela, mane kame anakwisana bamweya aa asinga onene naabaye. **25** Cwale Pitolosi aba anakwingena,

Koneliyasi sebeli omuwaniketa niku kwela banji ni manwi ku makondo aye niku mukubamena. **26** Kono Pitolosi sebeli omwimeka ni kwamba nji, “Imana,” “Nimene, kame nili omunu fela.” **27** Pitolosi yo ambola ni Koneliyasi, sebeli aingena mu ndoo ni kuwanamo aanu nokupula aunganine. **28** Pitolosi sebeli wamba kwa onyene nji, “Aanyi kame mulimukile nji ni kulwisa omulawo omunu kakuli o Mujuda kalukele okuwana nasimacaba andina simba okulekula omunjili kwa yonyene. Kono Nyambe nanikete nji nilese okwaliketa omunu yonje nji kame aiyalile elitilo kasikena. **29** Cwale aba nina kutumeniwa, kame nineyi nambulwa mukwakana. Cwale kame nimi ibanguta nji, iikene munani isanene?” **30** Koneliyasi sebeli otambula nji, “Kwabita kale amaywaa anee, Kame naikalanga mundoo yange me nilapela omunji ba nako no waatu mi sebeli nimona omulume onaku manga eikumango no kubenya yo imanine balubala wange **31** ni kwamba nji, ‘Koneliyasi okulapela kowe naku yupahala mi ni tituso towe na tihupuliwa kwa Nyambe. **32** Cwale otumene ku Jopa mi okaisane Simoni no litina lya Pitolosi, kame ali mu ndoo ya Simoni osikusuha eitumba, eyi ili beebi ni liwate.’ **33** Cwale bokame aba nina leluba ookutumena, mi nutende wino aba uneyi. Cwale tonje kame tuli bamweya balubala wa Nyambe, oku yupa eyo ona laelwe yonje kwa Mbumu okutwambela.” **34** Cwale Pitolosi sebeli oyatulula akanwa kaye ni kwamba nji, “Niti luli kame nilemuha nji Nyambe kakete omunu omo aikalele. **35** Kono mu sicaba ni sicaba munu yonje woyo omucila ni kutenda eyi ilukile, kame alumelelwa kwa

yonyene. **36** Kame mulimukile eliñusa anaku tuma kwaana a Isilaele, okwa kutaza eliywi no kuwaba no kozo ya Jesu Kilesite Ombumu no aanu onje. **37** Kame mulimukile eyo ineyi mu Judeya monje eyi inaku tangisa mu Galileya munyima ya Jowani oku kutaza ei no kolobezo. **38** Kame mulimukile Nyambe omo anaku wabela Jesu wa Nazaleta ni Mebo no Kukena ni maata, ao anaku tendisa einu no kuwaba niku balisa aanu onje awo anakwi kalanga munji no maata a Satani, kakuli Nyambe kame ana kwikala naye. **39** Cwale kame tuli apaki kwiinu yonje anaku tenda bamweya mu naha no Majuda ni mu Jelusalema. Kame ana mwibaa, okumu tuleka. **40** Kono Nyambe naku mwingula ba liywaa no waatu ni kumuba oku monahala, **41** kasa kwaanu onje kono kwaaci anaku yulekiwa kwa Nyambe okutenda apaki, awo anakulya ni kunwa naye munyima no kwinguka kwaafu. **42** Kame ana tulaelele okukutaza kwaanu ni kupaka nji yokame ona ketiwa kwa Nyambe oku tenda omwatuli no asikuyoya naa sikufa. **43** Kwayonyene anuhi a Nyambe onje kame apaka nji munu yonje so pumena kwa yonyene kame sa tambule okulemenwa eibi mu litina lyaye.” **44** Abo Pitolosi yo saamba eyi, Emebo No Kukena sebeli ishetumuka beulu no aanu onje awo ana yupu eliywi. **45** Aasikupumena mwa onyene asimupato ana kwiiya ni Pitolosi sebeli akomoka, kakuli empo no Mebo No Kukena naitelwe simba kwaa siacaba. **46** Kakuli kame ana kwayupa aamba mu tipuo tindina oku lumbeka Nyambe. Cwale Pitolosi sebeli wamba nji, **47** “Kana kame kuli omunu so kanena aa aanu oku kolobeziwa ni meyi aa ana tambula Emebo No Kukena

kanyi aaci?” **48** Cwale sebeli waalaela nji akolobeziwe mu litina lya Jesu Kilesite. Sebeli amukumbela okwikala noo amaywaa acana.

11 Cwale Atumiwa naasikupumena awo ali mu Judeya sebeli ayupa nji asimacaba nonyene kame ana tambula eliywi lya Nyambe. **2** Cwale Pitolosi aba nata ku Jelusalema, onyene asimupato sebeli amuzekisa nji, **3** “Iikene aba onati kwaalume aa kasita ku mupato ni kulya noo!” **4** Kono Pitolosi sebei otangisa okwaataluseta mu utungi nji, **5** “Kame nina kwikala mu muleneñi wa Jopa meni lapela, mi muku hapiwa sebeli ni mona epono no sinu simonahala okwiiya banji kanyi olwambi no kuneneba olu lunungilwe ku mamananeno anee, mane ni kwiiya kwa mene. **6** Aba nishetetako okwaliketa, sebeli ni mona eiyamana ni ibatana neyi yeenda ni mapumo ni iyunyi naku wilu. **7** Cwale sebeli ni yupa eliywi elyamba kwa mene nji, ‘Oimane, Pitolosi, oibae mi olye!’ **8** Kono sebeli naamba nji, ‘Kokuulwa Mbumu! Kakuli asimbakwatanga kakwisa esi no matilo simba nokwakena esi sina ingene mu kanwa kange.’ **9** Kono eliywi sebeli litambula aka no wiili okutunda ku wilu nji, ‘Eso ana kenisa Nyambe kaufanene okusi isana nji litilo.’ **10** Esi kame sinaku tendahala kaatu, mi einu eyo yonje sebeli yukela ku wilu. **11** Ba nako eyo alume aatu sebeli akeela ku ndoo omo tuna kwikala, anaku tumenwa kwa mene okutunda kwa Sesaaliya. **12** Cwale Emebo sebeli inambela nji nite noo, okuulwile okuba elibaka. Abaange mutanu ni mumweya sebeli ata nange, mi nuukaingena mu ndoo no mulume woyo. **13** Cwale sebeli otwambela omo ana kumonena eliñeloi

eli imanine mu ndoo yaye ni kwamba nji, 'Waatume ku Jopa mi akalonde Simoni woyo oisaniwa Pitolosi. **14** Kame saambe kwa wene eliñusa elyo saaliku yoyise, wene naasindoo yowe onje.' **15** Nji ni tangise okwamba, Emebo No Kukena sebeli ishulumukela beulu yoo kanyi omo ina kwiwela kwaaci ku matatekelo. **16** Cwale sebeli ni puluka eliywi lya Mbumu, omo ana kwambela nji, 'Jowani naku kolobeza ni meyi, kono anyi mbamu kolobeziwa ni Mebo No Kukena.' **17** Nji cwale Nyambe nakwaaba etimpo no kukufeka kanyi eto anakutuba aba tuna kupumena mwa Jesu Kilesite time anyine cwale nji nikanene Nyambe!" **18** Cwale aba anaku yupa eyi, sebeli akwa emicima ni ku kanyisa Nyambe aamba nji, "Cwale kwa simacaba Nyambe naabi ngeeso okubaka no moyo." **19** Cwale awo anaku hasana mulibaka no mayando ana kwiiya ba nako ana kweenda Setefani okakeela ku Foenisiya ni ku Sipulasi ni ku Antiyoki, aulwile okwamba eliywi kumunu yonje konji ku Majuda omboci. **20** Kono kame kuna kwikala anjili kwa onyene, alume naku Sipulasi ni ku Sileni nakwiiyanga ku Antiyoki mu kwambola ni Mangelike, oku kutaza eliywi lya Mbumu Jesu kwa onyene. **21** Amaata a Mbumu na kwikala noo, mi ni palo no kupula awo ana kupumena sebeli asiulukela kwa Mbumu. **22** Eliñusa no eyi sebeli liiya mukuyupahala mu Ndoo ya Nyambe na mu Jelusalema, mi sebeli atuma Banabasi ku Antiyoki. **23** Cwale aba ana kukeela ni kumona esishemo sa Nyambe, sebeli owabelelwa ni kwasusueza onje nji aongotete kwa Mbumu ni mucima no ku tundamena. **24** Kakuli neli mulume no kuwaba, nokwiyala Emebo no Kukena ni tumelo. Cwale

aanu no kupula sebeli aekezeha kwa Mbumu. **25** Cwale Banabasi sebeli ota kwa Tesasi oka saela Saule. **26** Cwale aba anaku muwana, sebeli omulita ku Antiyoki. Kame ana kwikalamo omwaka aakuwana ni Ndoo ya Nyambe ni kwiyeeta aanu no kupula onene. Mu Antiyoki aiyetwa neli ano weli okwisaniwa nji aasikupumena. **27** Cwale mu maywaa aa, anuhi a Nyambe sebeli aiya okutunda ku Jelusalema okuta ku Antiyoki. **28** Cwale omunjili mwa onyene ona kwisaniwa nji Angabusi sebeli wimana ni kwamba ni Mebo nji kame sakwikale elishebo linene mu litunga lyonje, mi eyi kame inaku tendahala mu nako ya Kilaundiyasi. **29** Aiyetwa sebeli alela oku twalela aasikupumena ayakile mu Judeya etituso omunu ni munu oku tundisa omwa tweseta monje. **30** Cwale sebeli atenda ngeso, mi niku tumena akulu no Ndoo ya Nyambe, mu maoko a Banabasi ni Saule.

12 Mu nako eyo Ombumu Heloda sebeli otangisa oku yandisa anjili no Ndoo ya Nyambe. **2** Sebeli oibaa Jakobo minaye Jowani ni sabule. **3** Cwale aba ana kumona nji aendisi no Majuda na wabelelwa, sebeli wekeza okununga ni yonyene Pitolosi. Eyi neli mu maywaa no inkwa na mbulwa omumena. **4** Cwale aba ana kumana okumununga, sebeli omu beeka mu tolongo ni kumuba mu maoko no ikwata inee no masole, mi kame ana kulela oku mubeeka balubala noanu munyima no Paseka. **5** Cwale Pitolosi kame ana kuteulwa mu tolongo, kono Endoo ya Nyambe kaisiku lesele oku mulapelela mukusepahala kwa Nyambe. **6** Ousiku owo luli abo Heloda yo hupula nji amulite bandee kwaanu, Pitolosi kame nalangananga mukaci no

masole ayili yo nungilwe amawenge ayili, mi atateleli ayili aali ba mwelo no tolongo. 7 Cwale komumone, eliñeloi lya Mbumu sebeli limonahala, mi eliseli sebeli limonahala mu tolongo, mi sebeli likuba Pitolosi ku timaci ni kumwingula okumwambela nji, “Oinguke mu wangu.” Amawenge sebeli akwa ku maoko aye. 8 Cwale eliñeloi sebeli limwambela nji, “Okufuke mi okumange amakatulo owe.” mi sebeli otenda ngeso, eliñeloi sebeli limwambela nji, “Okufuke omukanjo wowe mi onikoñe.” 9 Cwale sebeli obana ni kukoña eliñeloi, kasiku limuka nji eliñeloi eyi litenda niya luli, kono yonyene kame anaku nahana nji kame amona epono. 10 Cwale aba anakusiya omutateleli no weli ni uyu no wili, sebeli akeela ba mweelo no sondo ou ota mu muleneñi. Omweelo sebeli oku yatulula wenyene kwa onyene, mi sebeli atundamo ni kwenda mu ndila, cwale ababo eliñeloi sebeli limusiya. 11 Cwale Pitolosi sebeli olemuha yonyene ni kwamba nji, “Bano cwale kame ni yii nji ni niti! Mbumu na tumu elingeloi lyaye oku nilukulula mu maoko a Heloda ni kweyo yonje ana kutatelela aanu no Majuda.” 12 Cwale aba anaku lemuha sebeli ota ku ndoo ya Maliya, inawaye Jowani no litina linjili lya Maleka, omo ana kuungana ano kupula alemine okulapela. 13 Cwale abana kokota ba saandi no mweelo, omubika oisaniwa Loda sebeli oiya mukutambula. 14 Aba ana kulimuka eliywi lya Pitolosi, yo wabelelwe kasiku yatulula omweelo kono sebeli oituka okuta mukaci okaamba nji Pitolosi uno, kame aimanine ba mweelo. 15 Sebeli aamba kwa yonyene nji, “Kame otakana!” Kono yonyene sebeli ongoteta nji yokame.

Sebeli aamba nji, “Ni lingeloi lyaye.” **16** Kono Pitolosi sebeli otwalelela okukokota, mi aba anaku yatulula sebeli amumona mi sebeli akomoka. **17** Kono sebeli waakobeta ni Lyoko nji aondoke, mi sebeli waatolokela omo ana mutundisete Mbumu mu tolongo. Mi sebeli wamba nji, “Mu simwete Jakobo naasikupumena etaba eyi.” Cwale sebeli waasiya ni kuta ku sibaka sinjili. **18** Cwale aba kunakupa, sebeli kwikala omufilifili munene mukaci no masole kweeyo ina tendahala kwa Pitolosi. **19** Cwale Heloda aba ana kumusaela mi sebeli okwangwa okumuwana, sebeli ozekisa aatateleli ni kulaela nji kame afanena okufa. Cwale Heloda sebeli otunda mu Judeya okuta mu Sesaaliya oka ikalamo. **20** Cwale Heloda onaku tinena aanu namu Tile ni Sidoni, cwale sebeli aiya kwa yonyene aali muumweya onje mi aba anaku twesa okususueza Bulasitasi esikombwa sa Mbumu, sebeli akumbela ekozo. Kakuli eilya yoo kame inakutundanga mu naha ya Mbumu. **21** Ba liywaa linaku ketiwa Heloda sebeli okufuka eikumango no umbumu ni kwikala mu lubona lwaye, mi sebeli wamba kwaanu mu umbumu. **22** Aanu sebeli akuweleza nji, “Eliywi eli lya mulimu, kasa lya munu.” **23** Ababo eliñeloi lya Nyambe sebeli limufula, kakuli kasiku kanyisa Nyambe, sebeli oliwa ku mibila ni kufa. **24** Kono eliywi lya Nyambe sebeli likula ni kwekezeha. **25** Cwale Banabasi ni Saule sebeli auka ku Jelusalema aba anakumana okwiyateteta omusebezi woo, sebeli aiya ni Jowani no litina linjiili lya Maleka.

13 Cwale mu Ndoo ya Nyambe namu Antiyoki kame kuna kwikala aanuhi naaiyeti, Banabasi, Simyoni ona

kwisaniwa Nija, Lusiusi namu Sileni ni Manaeni omunjili
no manduna no kuta ya Heloda omubusisi ni Saule. **2**
Abo alemine oku kubamena Ombumu ni kukuyumena
eilya, Emebo No Kukena sebeli yaamba nji, “Muni ketele
Banabasi ni Saule atende omusebezi owo ninaa isanene.”
3 Cwale aba ana kumana okuuyumena eilya ni kulapela
sebeli abeeka amaoko woo beulu yoo ni kwaafundula **4**
Cwale, bakutumiwa ku Mebo No Kukena sebeli ata ku
Selusia, mi okutunda abo sebeli alutela mu Sipulasi. **5**
Cwale aba anoka keela mu Salamisi, sebeli aaka kutaza
eliywi lya Nyambe mu tindoo no ilapelo no Majuda.
Kame ana kweenda ni Jowani ona kwaatusanga. **6** Cwale
aba anaende mu sooli mane okakeela ku Pafosi, sebeli
akuwana ni mulume no mabibo, omunuhi no mapwa no
Majuda no Litina lya Bal-Jesu. **7** Kame ana kwikalanga
ku mubusisi Selgiusi Paulusi, omulume no kushangama.
Woyo sebeli oisana Banabasi ni Saule na kulakaza okuyupa
eliywi lya Nyambe. **8** Kono Elimasi no mabibo (kakuli
neli yonyene etaluso no litina lyaye) sebeli wahanyeza,
ni kweteka okukanisa omubusisi nji alese okupumena.
9 Kono Saule, woyo wisaniwa kame nji Paulusi, sebeli
wiyala ni Mebo No Kukena mi sebeli omwaliketa **10** ni
kwamba nji, “Weene omwana no kwiiba, wene esila no
inu yonje nokuluka, wene wiyalile ouyi onje, kaulesele
okusinya endila no kooloka ya Mbumu! **11** Cwale omone,
elyoko lya Mbumu kame lili beulu yowe, kame sotende
esibofu mi uulwe okumona eliywaa ba nako icana.” Ababo
okwilola ni uwi sebeli ifuka amiyo aye, mi sebeli osaela
omunu no kumwendisa ni Lyoko. **12** Cwale omubusisi

sebeli opumena aba ana kumona esi sineeyi, kakuli kame ana kukomokisiwa ku tuto ya Mbumu. **13** Cwale Paulusi naa ana kwenda noo sebeli atunda mu Pafosi ni kuta okakeela ni ku Pega namu Pamfiliya. Mi Jowani sebeli waasiya ni kuuka ku Jelusalema. **14** Kono onyene sebeli atunda mu Pega nuuka keela mu Antiyoki namu Pisidiya, mi ba liywaa no Pumulo sebeli aingena mu ndoo no milapelo nuu ka ikala banji. **15** Munyima no ku bala omulawo naanuhi a Nyambe, aendisi no ndoo no milapelo sebeli aatumena omunu ona kwamba nji, “Abaange, nji kame muli ni liywi no kususuweza aanu, mu lyaambe.” **16** Cwale Paulusi sebeli oimana, mi yo kobetite ni Lyoko, sebeli wamba nji, “Alume no Isilaele, naanyi mucila Nyambe, komuteetete! **17** Nyambe no aanu aa no Isilaele kame ana kukuketela asitetu ni kwaakulisa asiikalile mu naha no Engepita, ni Lyoko no kwimana sebeli waatundisamo, **18** cwale mu myaka no kukwana makumi anee sebeli oyanda noo mu lihalaupa. **19** Cwale aba ana kumana okuyundisa amasika mutanu naayili mu naha no Kanana, mi sebeli waaba enaha yoo kanyi ayooli. **20** Cwale munyima nweeyo, Sebeli waaba aatuli okutwala ba nako no munuhi wa Nyambe Samwele, mi kame sina kushimba emyaka ina kukwana emwenda inee ni makumi atanu. **21** Cwale aba anaku kumbela nji abiwe ombumu, Nyambe sebeli waaba Saule omwana Kishi, omulume no lusika lwa Benjamine, ni kubusa emyaka inakukwana makumi anee. **22** Cwale aba ana kumana oku mutundisa, sebeli oimeka Dabida okutenda ombumu woo, yonaku pakiwa ni kwamba eyaye nji, ‘Kame nina wana

Dabida omwana Jese, omulume woyo okolwisa omucima wange, woyo sotenda eyo nisinga yonje.’ **23** Mu lusika no mulume uyu Nyambe na liti omuyoyisi no Isilaele, yonyene Jesu, kanyi omo ana kusepiseza. **24** Cwale Jesu yo kasiya kale Jowani yo wakutaza kale ekolobezo no kubaka kwaanu onje no Isilaele. **25** Cwale Jowani yoli beebi niku mana omusebezi waye, sebeli nji, ‘Ngasibine muyambuta nji time anyine? Kasa mene yonyene. Kokuulwa, kono munyima yange omunjili okeile, simba etinjatangwa naku makodo aye sitwese okwa nungutula.’ **26** “Abaange, aanu no lusika lwa Abulahama naanyi monje aa acila Nyambe, kwaaci na kwiiyi eliñusa no kuyoyisa. **27** Kakuli awo ayoya mu Jelusalema naa endisi oo, mulibaka nji kasi limuka Jesu simba okwayupa amaywii no anuhi a Nyambe aa abaliwa ba liywaa ni liywaa eli no Pumulo, naiyateetete eyi no kumwatula. **28** Simba nji kasikuwana omubonda owo ofanena elifu, sebeli akumbela Pilato kwalukulwela yonyene nji aibaiwe. **29** Cwale aba ana kumana okwiiyateteta eyo inakuñoliwa eyaye, sebeli amutundisa ba sitondo ni kumu langeka mu libita. **30** Kono Nyambe naku mwiingula kwaafu, **31** ni kumoniwa mu maywaa no kupula kwaao ana kwiiya naye okutunda ku Galileya okuta ku Jelusalema, awo atendile cwale apaki aye kwaanu. **32** Cwale na tumilitele eliywi no kuwaba elyo Nyambe ana kusepisa kwaa njekulyetu nji, **33** esi ana iyatetete mwaaci anoo mu kwingula Jesu, kanyi kame omo kuñolelwe mu Lismu no wiili nji, ‘Tiwe Mwanange, balelo kame nina kuleye.’ **34** Cwale esisupo no niti aba ana mwingula kwaafu, nji katamba kuukela okoola, ya naamba

Nyambe nji, ‘Kame sa nikube okukena ni timbuyoti no niti tina kusepisiwa kwa Dabida.’ **35** Cwale ni mu lisamu linjili nakwambiwa nji, ‘Kutamba kupumenena woyo no kukena wowe nji amone okoola.’ **36** Kakuli Dabida aba ana kumana okusebeza mu maywaa aye eso sina kusaelwa kwa Nyambe, sebeli ofa, ni kulangekwa kwa sitaye, ni kumona okoola. **37** Kono woyo anaingula Nyambe, katamba kumona okoola. **38** Cwalehe Abange, mu limuke nji, mwa yonyene woyo mulume na mwambeliwa oku lemenwa eibi yenu, **39** mwa yonyene omunu yonje woyo opumena kame alukululwa ku inu yonje eyo kamutwese oku lukululwa mu mulawo wa Mushe. **40** Mu tokomele nakubu, nji cwale mu lese okwiyelwa kweyo inambiwa kwaanuhi nji, **41** ‘Komumone, anyi akamashungu, mu komoke, mi mufe! Kakuli kame ni tenda omusebezi mu maywaa enu, omusebezi samuulwe oku pumena, naba sami talusete woo omunu!’” **42** Aba ana kusinga okubanamo, aanu sebeli akumbela nji atalusete einu eyo afanena okutalusetwa eli no Pumulo linjili. **43** Cwale asi mukopano aba ana kufundulwa, aendisi no Majuda no kupula na pulosebelite awo asebeleza Nyambe sebeli akoña Paulusi ni Banabasi, awo sebeli aambola noo, ni kwakutaza okongoteta mu sishemo sa Nyambe. **44** Eli no Pumulo lina kutatamako omunu yonje namu muleneñi sebeli oiya mukuungana bamweya mukuyupa eliywi lya Nyambe. **45** Kono aendisi no Majuda aba ana kumona elikwanamunu, sebeli ayupa omuna, ni ku kanana eyo ina kwambiwa kwa Paulusi, ni ku mushendoola. **46** Cwale Paulusi ni Bananbasi sebeli aambela mukwacila nji,

“Kame ku lukeele nji eliywi lya Nyambe lyambelwe anyi oweli. Kono aba mulikana kame mukwatula mwenyene nji kamu fanenwe omooyo no kwaabwa, komumone, kame tusiulukela kwa simacaba. (aiōnios g166) 47 Kakuli cwale Ombumu natu laelele nji, ‘Kame nina kutumu nji otenda eliseli no asimacaba, nji olita oku yoyisa mu litunga lyonje okutwala ku mamananeno.’” 48 Cwale asimacaba aba ana kuyupa ngeso, sebeli awabelelwa, ni kukanyisa eliywi lya Nyambe, mi ano kupula aa ana ketelwe omoyo no kwaabwa, sebeli apumena. (aiōnios g166) 49 Cwale eliywi lya Mbumu sebeli lihasana mu silalanda sonje eso. 50 Kono aendisi no Majuda sebeli asusueza akati aa aketukiwa naalume abusai no muleneñi, ni kwingulela Paulusi ni Banabasi amayando, mi sebeli aacita mu naha yoo. 51 Kono onyene sebeli atutula eliluli ku makondo oo, ni kuta ku Ikoniya. 52 Cwale aiyetwa sebeli aiyala okuwabelelwa ni Mebo no Kukena.

14 Cwale mu Ikoniya sebeli aingena bamweya mu ndoo no milapelo no Majuda, aba ana kwambamo eliywi, epalo no kupula sebeli ipumena bamweya ku Majuda niku Mangelike 2 Kono aendisi no Majuda anokwa pumena sebeli asusueza asimacaba, mi ni kwafilikanya emicima okulwisa aasikupumena. 3 Cwale sebeli aikalamo enako no kuleba, aamba eyi no Mbumu mukwacila, awo aaba oupaki ku liywi no sishemo saye, mukutenda eisupo neyi ikomokisa ni maoko oo. 4 Kono aanu namu muleneñi kame anokutaba, anjili ku lineku no Majuda anjili ku lineku no atumiwa. 5 Cwale omufilifili aba una kutendiwa ku Majuda bamweya na asimacaba, naa endisi

oo, aba ana kusinga nji akatende asiku pumena ouyi ni kwaafula ni mawee. **6** Atumiwa aba anaku lemuha etaba eyo, sebeli acilela ku Lisitila ni ku Deba emuleneñi namu Likaoniya, ni mu naha ikubapile nayo. **7** Omo sebeli akutazamo eliywi. **8** Cwale mu Lisitila kame kuna kwikalanga omulume onaku leiwa yoli esiyanga no makondo, neli esiyanga okutunda ba kuleiwa kwaye. **9** Yonyene kame ana kuteteta Paulusi yo aamba. Paulusi sebeli omwaliketa, mi sebeli omona nji kame ali ni tumelo nji abalisiwe **10** cwale sebeli omwambela ni liywi no kuneneba nji, “Oimane ni makondo owe!” mi sebeli omatuka ni kweenda. **11** Cwale enyangela aba ina kumona eyo ana kutenda Paulusi, sebeli atangisa okukuwa mu puo no Silikaniya nji, “emilimu kame ineyi kwaaci mu sumbiwa sikufeka kanyi aanu!” **12** Banabasi kame anaku mubeeka elitina lya Zeusi, Paulusi neli lya Hemasi, kakuli neli yonyene omukulu ku kwamba. **13** Omupulisita, no ndoo ya Zeusi onyambe woo eyo inakwikala balubala no muleneñi, sebeli olita amapulu akabisitwe ni tipalisa ba myelo kame anaku singa okutenda esitabelo bamweya naanu. **14** Kono atumiwa Banabasi ni Paulusi aba ana kuyupa eyo, sebeli akaola eikumango yoo, mi sebeli aitukela mukaci no aanu no kupula alemine okukuwa nji, **15** “Alume, ikene aba mutenda ngesi? naaci tuli alume kanyi aanyi, mi kame tuna militele amaywi no kuwaba, nji kame mufanena okusiuluka okutunda ku inu eyi no mbulwa tuso okuta kuwa Nyambe no kuyoya woyo ona kutenda eliwilu ni litunga, ni liwate, neyo yonje ilimo. **16** Mu tinako naku nyima kame ana ku lumelelanga

aanu onje okwenda mu mikwa yoo. **17** Nabakulingeso, kasikulesela okuba oupaki kakuli kame anatende wino ni kumiba ombula na kuwila ni tinako no kukutula, okumiba eilya ni kwiiyata emicima yenu oku wabelelwa.” **18** Mu maywi aa kasikutwesa aanu okwakanisa okwatendela eitabelo. **19** Kono sebeli kwiiya aendisi no Majuda ana kutunda mu Antiyoki ni mu Ikoniya, ni kusususweza aanu, sebeli afula Paulusi ni mawee ni ku mukoka oku mutundisa mu muleneŋi mu kuhupula nji nafu. **20** Kono aiyetwa sebeli amubeeka mukaci mi sebeli oinguka ni kwingena mu muleneŋi. Ba liywaa linaku tatamako sebeli ota ni Banabasi ku Deba. **21** Cwale aba ana kumana okukutaza eliywi mu muleneŋi owo, ni kuwana aiyetwa no kupula sebeli aukela ku Lisitila ni ku Ikoniya ni ku Antiyoki. **22** Kame ana kongota emicima no aiyetwa ni kwaa susuweza nji atundamene mu tumelo, ni kwamba nji kame tufanena okwingena mu mayando no kupula nji twingene mu mubuso wa Nyambe. **23** Cwale aba ana kumana okuketa akulu mu keleke ni keleke, ni kulapela nuukuyumena eilya, sebeli aasiya mu sishemo no Mbumu woyo ana ku pumena mwa yonyene. **24** Cwale sebeli abita mu naha no Pisidiya ni kuta ku Pamfiliya. **25** Cwale aba ana kumana okwamba amaywi mu Pega, sebeli ata ku Ataliya, **26** cwale okutunda abo sebeli alutela ku Antiyoki, omo ana kubeekiwa mu sishemo sa Nyambe mu musebezi owo ana kwiyateteta. **27** Cwale aba ana kukeela, sebeli awaneka Ekeleke bamweya ni kwamba yonje eyo Nyambe ana tende noo, nomo ana yatulwele omweelo no tumelo

no asimacaba. **28** Cwale sebeli aikala enako no kuleba naaiyetwa.

15 Kono anjili alume ana kwiiya oku tunda mu Judeya sebeli aiyeta aasikupumena nji, “Aba kamwaingene mu mupato okuta mu mulawo wa Mushe, ka mu tamba okuyoisiwa.” **2** Cwale Paulusi ni Banabasi abaana kukanana noo onene, Paulusi ni Banabasi naanjili ngeso sebeli ayulekiwa nji ate ku Jelusalema kwaatumiwa naakulu akambole etaba eyo. **3** Cwale Endoo ya Nyambe sebeli yaafundula ngeso, sebeli ata endila no kubita mu Foenisiya bamweya ni mu Samaliya, alemine okwamba eyi no ku siuluka no asimacaba, mi sebeli aaba okuwabelelwa no kuneneba kwa asikupumena onje. **4** Cwale aba ana kwiiya ku Jelusalema, sebeli atambuliwa kwaatumiwa ni keleke, ni kwaakulu, mi sebeli atalusa yonje eyo ana kutenda Nyambe mwa onyene. **5** Kono aasikupumena anjili ao ali ku seemba no Afalisi sebeli aimana ni kwamba nji, “Esi sifanena ni kwatwala ku mupato, ni kwaa laela nji akuteke omulawo wa Mushe.” **6** Atumiwa naakulu sebeli akuwana bamweya okutatuba etaba eyi. **7** Cwale munyima no kwaambota onene, Pitolosi sebeli oimana nikwamba nji, “Abaange, kame mulimukile nji mu maywaa ana kubwa Nyambe na kuniketa mukaci kenu nji mulibaka no kanwa kange asimacaba kame afanena okuyupa eliywi lya Nyambe ni kupumena. **8** Cwale Nyambe woyo olimukile emicima yoo, kame aapaka mu kwaaba Emebo No Kukena kanyi omo ana tendele kwaaci. **9** Kasi tenda eshutano mukaci ketu nonyene, kono kame anaakenisa ni tumelo. **10** Cwalehe, iikene aba mweteka Nyambe mu

kubeeka ecoko mu tindingo no aiyetwa eyo ana kwangwa anjekulyetu simba eyo natukutwesa okushimba? **11** Cwale kame tupumena nji kame satu yoyisiwe mu sishemo sa Mbumu Jesu, kanyi omo sayoyisetwe nonyene.” **12** Cwale esikwata sonje sebeli sondoka mi kame ana kuyupeteta kwa Banabasi ni Paulusi aba ana kotalusa etiponiso ni timakazo eto Nyambe ana kutenda mwa onyene mukaci no asimacaba. **13** Munyima aba ana kumana okwamba, Jakobo sebeli otambula nji, “Abaange muteetete kwa mene! **14** Simoni sebeli otalusa omo Nyambe ana ku tangiseta oweli okupotela asimacaba, nji mukaci koo akuketele aanu aa afanena elitina lyaye. **15** Eyambo eyi kame ilumelelana ni maywi no anuhi a Nyambe, kanyi omo kuñolelwe nji, **16** ‘Munyima no eyi, kame sa nuuke, mi kame sa ni yake esibaka ana kuyoya Dabida, eso sinakwi Kame sani yake ba matota no kale, mi kame sani wiimeke. **17** Nji aanu ana siyalako asaele Mbumu, naa simacaba onje awo ana isaniwa mulibaka no litina lyange. **18** Kame kwamba Mbumu, woyo ona kutenda einu eyi nji ilimukiwe okutunda ku matatekelo.’ (aiōn g165) **19** Abakulingeso, ekatulo yange ninji, “Katu fanene oku kataza asimacaba awo asiulukela kwa Nyambe. **20** Kono kame tufanena okwaañolela nji atunde kweyi no litilo no maswaniso, ni kuuhule, ni kweyi no kowiwa, ni ku unyinga. **21** Kakuli okutunda ku nako na kukale mu muleneñi ni muleneñi kame kuli ao akutaza eyi no milao ya Mushe eli no Pumulo neli no Pumulo mu tindoo no milapelo.” **22** Cwale kame kuli wino atumiwa naakulu ni keleke yonje, okuketa alume okutunda mwaonyene ni

kwaatuma ku Antiyoki bamweya ni Paulusi ni Banabasi. Sebeli atuma Juda woyo oisanwa nji Banabasi, ni Sailasi, alume abusa mukaci no aasikupumena, **23** ni kwatumena eliñolo linjili eli lyamba nji, “Abaange, atumiwa bamweya naakulu, nikwaaasikupumena nwa simacaba mu Antiyoki ni mu Siliya ni mu silisiya, mulumele. **24** Kakuli na tuyupu nji aanu anjili ana tundu mwaaci kame ana mishupu ni maywi, oka mifilikanya emicima yenu, simba nji katwasikwa laela ngeso. **25** Naku monahala wino mwaaci, aba tuna lumelelana bamweya, okuketa alume okwatuma kwaanyi naa singiwa etu Banabasi ni Paulusi, **26** alume ana ku toboha omoyo woo mulibaka lya Mbumu wetu Jesu Kilesite. **27** Cwalehe natu mitumene Judasi ni Sailasi, awo onyene mbami talusete einu imweya mu liywi no kanwa. **28** Kakuli na kumonahala wino ku Mebo no kukena ni kwaaci okwamibeeka omushimbo no kuneneba okubita eyi einu no utokwa, **29** nji mukulya kweyo ina tendiwa esitabelo ku maswaniso neyi itunda ku unyinga ni kweyi no kowiwa neyi itunda mu uhule. Nji kame okuteula wenyene kweeyi, mbu tende wino. Musiyale wino.” **30** Cwale aba ana kufundulwa awo, sebeli ata ku Antiyoki, niku waneka bamweya emikopano ni kwaaba eliñolo. **31** Cwale aba ana ku libala, sebeli awabelelwa onene ku maywi alyo no susuezo. **32** Cwale Judasi ni Sailasi, awo ana kutenda onyene aanuhi a Nyambe, sebeli asusueza aasikupumena ni maywi no kupula ni kwaaongota. **33** Cwale aba ana kwikalamo enako no kuleba, sebeli afundulwa mu kozo kwaaasikupumena awo ana kwafundula. **34** Kono Sailasi sebeli osinga oku siyala.

35 Kono Paulusi ni Banabasi sebeli asiyala mu Antiyoki, aiyeta ni kukutaza eliywi lya Mbumu, bamweya naanjili ano kupula. **36** Cwale munyima no maywaa anjili, Paulusi sebeli wambela Banabasi nji, “Wiiye, tuuke tukapotele aasikupumena mu muleneñi ni muleneñi omo tuna kwambanga eliywi lya Mbumu, ni kumona omo ayoyela.” **37** Cwale Banabasi sebeli osinga okushimba Jowani woyo oisaniwa nji Maleka. **38** Kono Paulusi sebeli onahana nji alese okushimba omunu ona kwaasiya asili mu Pamfiliya, mi kasi kuta noo mu musebezi woo. **39** Cwale sebeli kwinguka efapano no kuneneba, mane sebeli akutaba, Banabasi sebeli oshimba Maleka ni ku lutela mu Sipulasi, **40** kono Paulusi sebeli oketa Sailasi ni ku funduka, yo beekilwe mu sishemo no Mbumu kwaaasikupumena. **41** Cwale sebeli ota mu Seliya ni mu Silisiya, yo ongota etikeleke namo.

16 Paulusi sebeli wiiya mu Deba ni ku Lisitila. Omo kame ku na kwikalanga omwiyetwa, no litina lya Timoteya. Omwana no mukati no Mujuda omuasikupumena, kono sitaye neli omungelike **2** Kame ana kupakiwa wino kwaa asikupumena na mu Lisitila ni mu Ikoniyaamu, **3** Paulusi kame ana ku saela Timoteya nji amu sindekete, mi sebeli omushimba ni ku mubeeka ku mupato mulibaka no Majuda ana kwiikalanga mu ibaka eyo, kakuli kame ana kulimuka nji sitaye neli mungelike **4** Aali mu musipili woo okuta ku mileneñi, sebeli alaela aaasikupumena nji amamele omulawo ana kubeeka atumiwa naakulu awo ana kwikalanga mu Jelusalema. **5** Cwale etikeleke kame tina kongotiwa mu tumelo, ni kwekeza ku palo

mu liywaa ni liywaa. **6** Cwale sebeli ata mu naha no Filinjiya ni mu Galatiya, kakuli Emebo No Kukena kame ina kwaakanisa okwamba amaywi mu Asia. **7** Cwale aba ana kwiiya okusheeteta amabapa ni Misiya, sebeli a saela okuta mu Betiniya, kono Emebo ya Jesu kaisikwa alumelela. **8** Cwale aba ana kumana okweenda mu naha no Misiya, sebeli ashetumukela ku Tulowasi. **9** Paulusi sebeli omona epono mu usiku, omulume naku Mesodoniya yo imanine yo mu kumbela ni kwamba nji, “Wiiye mu Mesodoniya mukututusa.” **10** Cwale aba ana kumana okumona epono eyo, Ababo sebeli tuku tukiseta mu wangu okuta ku Mesodoniya, me tunahana nji Nyambe kame ana twisanene oka kutazamo eliywi kwa onyene. **11** Aba tuna kufuula okutunda mu Tulowasi, sebeli tuta ku Samotilasi, eliywaa lina kutatamako sebeli tukafuweka mu Ne-yapolisi. **12** Aba tuna kutundamo sebeli tukaingena mu Filipi, omuleneñi no weli mu sikiliti no Mesodoniya, kame ni koloni no Maloma. Sebeli twiikalamo amaywaa no mupula. **13** Cwale ba liywaa no Pumulo sebeli tuta ku nyonga no musindi, oko tuna kuhupula nji kame kuli esibaka no milapelo, mi sebeli twiikala ni kwamba naakati ana ku unganako. **14** Omukati omunjili mwa onyene ona kutuyupa neli no litina lya Lidiya, ona kutunda mu muleneñi no Tiyatila, omuulisi no ibyana no undilu. Woyo olapela Nyambe, mi Ombumu sebeli oyatulula omucima waye nji atokomele eyo aamba Paulusi. **15** Cwale aba ana kumana okukolobeziwa, naasindoo yaye, sebeli otu kumbela nji, “Nji namwaatula nji mbili wa ku sepahala kwa Mbumu, mwiiye mu ndoo yange mwikalemo.” Sebeli

otu hapeleza okuta. **16** Eliywaa linjili kame tuna tanga mu sibaka no milapelo, sebeli tukuwana ni musizana no mubika woyo oli ni mebo no unuhi, naku fumisa onene molyaye mu ku nuha. **17** Sebeli okoña Paulusi naaci yo kuweleza nji, “Alume aa nabika a Nyambe oli beulu! Kame amyambela endila no mooyo!” **18** Eyi kame ana kwitenda mu maywaa no kupula. Kono Paulusi sebeli otina, ni ku futuka ni kwamba ku mebo nji, “Kame ni ku laela mu litina lya Jesu Kilesite otunde mwa yonyene!” Cwale sebeli itunda mwa yonyene ababo ba nako eyeyo. **19** Kono aolyaye aba ana kumona nji naabwelwe esepo no ku fuma, sebeli alema Paulusi ni Sailasi ni kwatwala mu sibaka no musika balubala nwaa busisi. **20** Cwale aba ana kumana okwaalita bouso nwaatuli, sebeli aamba nji, “Alume aa, Majuda mi kame alyanganisa omuleneñi wetu. **21** Kame aiyeta emikwa eyo no kwafanena nji twiikoñe ni kwiitambula aaci Amaloma.” **22** Enyangela sebeli itateka okwaalwisa, mi aatuli sebeli akaola eikumango yoo ni kuba etaelo nji afuliwe ni pafa. **23** Cwale aba ana kumana okwafula emiupa no kupula, sebeli aaingenyeka mu tolongo, ni ku laela omutateleli nji aatatelele onene. **24** Woyo aba na laeilewe ngeeso, sebeli waabeeka mu tolongo na mukaci ni kwaabeeka amakondo oo mu itondo. **25** Kono ba kaci no usiku Paulusi ni Sailasi sebeli alapela ni kwiimba etindimo kwa Nyambe, mi amapantiti ateeteta. **26** Mu nako imweya fela sebeli kwiiya ezikinyeho no litunga, cwale emitomo no tolongo sebeli inyanganya mi ababo emyelo sebeli iyatuluka mi amawenge onje sebeli anungutuka ku munu yonje. **27** Cwale omutateleli aba

ana kwinguka ni kumona nji emyelo naiyatuluka, sebeli oshomona omukwale waye nji akwibae, ba kuhupula nji mwendi amapantiti onje naatundumo. **28** Kono Paulusi sebeli okuwa ni liywi no kuneneba nji, “Olese okwibaa, kakuli tusilimo toonje.” **29** Omutateleli aba ana ku kumbela elibona, sebeli witukelamo, mu kucila sebeli okakwela ku makondo a Paulusi ni Sailasi. **30** Cwale sebeli waatundiseta ba ndee ni kwamba nji, “Alume, ngasibine sani tende nji ni yoyisiwe?” **31** Cwale sebeli aamba nji, “Olumele mwa Mbumu Jesu, mbuyoyisiwa, wene mane naasindoo yowe.” **32** Cwale sebeli aamba amaywi no Mbumu kwa yonyene ni kwao onje ana kwikala mu ndoo yaye. **33** Sebeli waashimba mu nako eyeyo no usiku, ni kwaayowisa ba miupa-upa yoo, mi sebeli okolobeziwa ababo naasindoo yaye onje. **34** Cwale sebeli waalita mu ndoo yaye, ni kwaaba eilya balubala woo, ni ku wabelelwa naa sindoo yaya onje kakuli na lumele mwa Nyambe. **35** Kono aba kuna kupa, aatuli sebeli alaela omupolisa, ni kwamba nji, “Waalukulule awo alume akutele.” **36** Cwale omupolisa sebeli osimweta Paulusi amaywi awo, ni kwamba nji, “Aatuli nani tumu nji mu lukululwe mu kutele. Cwalehe na mulukululwa, mi mweende mu kozo.” **37** Kono Paulusi sebeli wamba kwa onyene nji, “Kame ana tufulu balubala nwaanu, kono kasikutwatula oweli, aci tutendile tuli amaloma, mi naatubeeke mu tolongo. Cwale kame asaela oku tu tundisamo ku mukunda? Kokuulwa! Mwaalesele onyene aiye muku tutundisamo.” **38** Amapolisa sebeli asimweta aatuli amaywi ao, mi sebeli acila aba ana kuyupa nji neli Maloma. **39** Cwale sebeli

aiya nuuku kokobeza kwaonyene. Sebeli aatundisamo, ni kwakumbela nji asiye omuleneñi. **40** Cwale aba ana kutunda mu tolongo, sebeli ata kwa Lidiya, mi cwale aba ana kumana okumona naasikupumena, ni kwaaongota emicima, mi sebeli afunduka.

17 Cwale aba ana kubita mu Amfipolisi ni mu Apoloniya, sebeli aiya mu Tesalonika omo kuna kwikala endoo no milapelo no Majuda. **2** Paulusi mu mukwa waye sebeli oingena kwa onyene, mi mu tisunda taatu, yo kanana noo okutunda mu mañolo **3** ni kwataluseta ni kwamonisa nji kame kuna kufanena Kilesite oku yupisiwa okukola ni kwinguka kwaafu, ni kwamba nji, “Woyo Jesu nineeyi mu kwamba kwaanyi eyaye, yokame Kilesite.” **4** Cwale anjili mukaci koo sebeli asusuezwa, nuukuwana ni Paulusi ni Sailasi bamweya naa nokupula no Mangelike mane naakati no kupula ao akutekiwa. **5** Kono aendisi no Majuda kame ana kwafelanga omuna, mi sebeli ashimba aafokoli anjili anatoliwa, ni kwaawaneka okwaatenda esitopa, ni kubeeka omuleneñi mukaci, okutinguluka endoo ya Njasoni, okwaasaela nji aalite kwaanu. **6** Cwale aba na kuulwa okwawana, sebeli akokela Njasoni naanjili aasikupumena balubala no abusisi no muleneñi alemine okukuwa nji, “Alume awo ana liti outata mu litunga, kame aneyi ni kuno, **7** mi Njasoni naatambula, mi onje kame alwisa emilao ya Sizale aamba nji kame kuli omunjili Ombumu yonyene Jesu.” **8** Cwale aanu naabusisi no muleneñi sebeli ahakanyeha aba ana kuyupa eyi. **9** Cwale aba ana kushimba amali kwa Josani ni kwaanjili, sebeli aalesela nuukutela. **10** Ababo aasikupumena sebeli

afundula Paulusi ni Sailasi ousiku okuta ku Beliya, mi aba ana kukeela sebeli aingena mu ndoo no milapelo no Majuda. **11** Cwale aendisi no Majuda aa kame ana kwikala ni micima no kuwaba okubita awo na mu Tesalonika, kakuli kame ana tambula eliywi mu kutukufalelwa, ni kusaisisa mu mañolo mu liywaa ni liywaa okumona nji einu eyi moikalele. **12** Ano kupula mwaonyene sebeli apumena, naakati no kukutekeha no Mangelike naalume ngeeso. **13** Kono cwale aendisi no Majuda na mu Tesalonika aba ana kuyupa nji eliywi lya Nyambe kame lyambiwa kwa Paulusi mu Beliya, sebeli aiya mo mu kufilikanya esicaba. **14** Cwale aasikupumena ababo sebeli afundula Paulusi, okumutwala ku liwate, kono Sailasi ni Timoteya sebeli asiyalamo. **15** Awo ana sindeketa Paulusi sebeli akakeela ku Atenesisi, abaana kuuka sebeli aiya ni titaelo okutunda kwa Paulusi nji, Sailasi ni Timoteya ate kwa yonyene muwangu mi ababo sebeli afunduka. **16** Ababo Paulusi yosaatatelele mu Atenesi, sebeli otina aba ana kumona nji omuleneñi kame wiyalile eifekiso no milimu. **17** Cwale sebeli okanana ni Majuda mu ndoo no milapelo naanu awo acila Nyambe, sebeli otenda ngeso muliywaa ni liywaa ku munu yonje woyo ona kuwaninga mu musika. **18** Cwale a si Epikulini ni sitoiki filosofi sebeli aambola naye. Mi anjili sebeli aamba nji, “Osibuwabuwi uyu iikene aamba?” Anjili sebeli aamba nji, “Kame amonahala kanyi omukutazi no milimu indina.” kakuli kame ana kwaataluseta ya Jesu neyi no kwinguka kwaafu. **19** Cwale sebeli amushimba, okuta naye ku Aleopangasi ni kwamba nji, “Kame tusinga okulimuka

eyi tuto no ubya eyi wamba iikene italusa? **20** Kakuli nuliti eyambo no kwatwaelwa mu matwi etu, cwale kame tusinga okulimuka eyi italusa.” **21** Cwale Amaatenesi onje naanu andina ao ayoyanga mo kaasikutenda esindina konji okwamba simba okuyupa eyi no ubya. **22** Cwale Paulusi sebeli oimana bakaci nwa Aleopangasi ni kwamba nji, “Anyi alume no Atenesi, kame ni lemuhiile nji mu ndila yonje kame muli ni tumelo. **23** Kakuli aba ninabiti kame nina mono outokwa wetu noo ku lapela, sebeli ni wana ealetale aba ku ñolilwe nji, ‘Kwa Nyambe no kwalimukiwa.’ Iikene cwale aba mu lapelela einu no kwalimukiwa, eyi yanamba kwaanyi. **24** Nyambe ona ku tenda elitunga niinu yonje ilimo, bakutenda Ombumu no liwilu ni litunga, ka yoyo mu tikeleke ti yakilwe ni maoko nwaanu. **25** Simba kame asebelezwa ni maoko nwaanu, kanyi nji kame asaela esinjili, kakuli yonyene kame aba aanu onje ouplo ni kooyela ni inu yonje. **26** Cwale kame ana kutenda mumweya mu matunga onje nwaanu oku yoya ba lubala no litunga longwe, yokame ona lukisa etinako ni miseto no aanu omo ayayo. **27** Cwale nji kame afanena okusaela Nyambe, mu kuyambuta nji mba mubabatele ni ku muwana, mi yonyene kayoyo oku no kuleba naaci. **28** kakuli mwa yonyene kame, ‘Tuyoya, ni kweenda, ni kwikala kwetu.’ Sokame anaamba asikuloka anjili nji, ‘Naaci kame tuli anaaye luli.’ **29** Cwale aba tuli ana a Nyambe, ka tulukele oku yambuta nji Nyambe mba feke kanyi gauda, simba esilibela, simba eliwee, eili eyi imanena esifekiso no mihupulo no munu. **30** Mu nako na kunyima Nyambe kame ana kwaliketanga aanu feela,

kono bano kame alaela aanu onje okwaali nji abake. **31** Kakuli na kubeeka eliywaa elyo saatule elitunga mu niti mu mulume woyo ana kuketa, mi mweesi nabi aanu onje mu kumwingula kwaafu!” **32** Cwale aba na kuyupa eyi no kwinguka kwaafu, anjili sebeli asheka kono anjili sebeli aamba nji, “Kame satu kuyupe kame wamba ba tuto eyi.” **33** Cwale Paulusi ababo sebeli waasiya. **34** Kono aanu anjili sebeli akoña ni ku pumena, mwaonyene Denisi no Aleopangasi ni mukati no litina lya Damalisi naanjili aanu.

18 Aba kuna bwi eyo, Paulusi sebeli otunda mu Atenesi okuta ku Kolinte. **2** Cwale sebeli okawana Omujuda no litina lya Akila, kakuli Kulaude kame ana ku laela aendisi no Majuda okutunda mu Loma. Cwale sebeli ota okaamona, **3** kakuli neli omunu no musebezi umweya nonyene, sebeli oikala noo, mi kame ana ku sebezanga, kakuli neli asiku tenda amatende. **4** Cwale kame anakukanananga mu ndoo no milapelo eli no Pumulo lyonje, mi sebeli osusuweza aendisi no Majuda ni Mangelike **5** Cwale Sailasi ni Timoteya aba ana kukeela okutunda ku Mesodenia, Paulusi yo patehile ni kukutaza, okuba oupaki ku Majuda nji Kilesite yokame Jesu. **6** Cwale aba ana ku mu sheununa, sebeli otutula eikumango yaye ni kwamba nji, “Ounyinga wenu wikale ba mitwi yenu! Mene sikwite omubonda ku onyene. Okutunda bano kame sanite kwaa simacaba.” **7** Cwale sebeli otundamo ni kuta ku ndoo ya mulume no litina lya Tite Justusi omulapeli wa Nyambe, endoo yaye kame ina kwikalanga abeebi ni ndoo no milapelo. **8** Kilisipo omubusisi no tindoo no milapelo,

ona ku pumena mwa Mbumu, bamweya naa sindoo yaye, mi Amakolinte ano kupula ana kuyupa Paulusi sebeli apumena mane niku kolobeziwa. **9** Cwale Ombumu sebeli wamba kwa Paulusi mu usiku umweya mu pono nji, “Olese kucila, kono waambe mi olese okondoka, **10** kakuli kame nili ni wene, mi kakwisa omunu so kulwisa simba okulemeka, kakuli kame nili naanu no kupula muno mu muleneñi.” **11** Cwale sebeli oikala omwaka mu mweya ni tikweti mutanu ni kamweya, yo iyeta eliywi lya Nyambe mwaonyene. **12** Kono cwale Galiyo yoli omubusisi no Akaya, aendisi no Majuda sebeli akuwana ni ku lwisa Paulusi ni ku mulita balubala no Kuta. **13** Sebeli aamba nji, “Wuyu mulume kame asusuweza aanu ku lapele Nyambe mu ndila eyo ilwisa omulawo!” **14** Kono Paulusi aba ana kusinga okwamba, Galiyo sebeli wambela aendisi no Majuda nji, “Kambe ni mulibaka no kufosa simba okutenda omubonda, kambe kame kuli elibaka elyo ni twesa oku miyupisisa anyi aendisi no Majuda. **15** Kono kakuli ni mulibaka no tipuzo no maywi ni matina ni mulawo wetu, mu kumonene mwenyene. Kame ni kana okwatula eyambo eyi. **16** Cwale sebeli waatundisa mu Kuta. **17** Cwale onje sebeli alema Sosiene, omwendisi no ndoo no milapelo ni ku mufula balubala no Kuta. Kono Galiyo kasi kutwalako omucima. **18** Munyima no eyi, Paulusi sebeli oikala amaywaa no kupula, ni kusiya akwaye ni kulutela ku Siliya, yo enda ni Pulisila ni Akila. Ku Senkiliya, sebeli okukuliwa etiñuki, kakuli kame ano kununga esinjili. **19** Cwale sebeli akeela mu Efese, mi sebeli waasiyamo, kono yonyene sebeli ota mu ndoo no

milapelo mu ku kanana ni Majuda. **20** Cwale aba ana ku mukumbela nji aikale noo enako no kuleba, sebeli okana. **21** Kono aba kwaasiya, sebeli waambela nji, “Kame sani kauke kwaaci nji Nyambe mba singi.” Cwale sebeli oluta okusiya Efese. **22** Cwale aba ana kukeela mu Sesaaliya, sebeli ota okakeeta etikeleke mi cwale sebeli oshetumuka ku Antiyoki. **23** Munyima no kwikalamo enako, sebeli ota ku sibaka ni sibaka mu naha yonje no Galatiya ni Filigiya yo ongota aiyetwa. **24** Cwale Omujuda onakwisaniwa nji Apolosi, woyo ona kuleyelwa mu Alekizandiliya, sebeli wiiya mu Efese. Neli omulume no kulimuka okwamba wino ona kwiyeza eliywi. **25** Kame ana kwiyeza mu ndila ya Mbumu, ni kutenda omubika mu mebo, kame aamba ni kwiyeza wino-wino einu eyi yaama Jesu, kono eyo ana kulimuka yonyene neli kolobezo ya Jowani fela. **26** Sebeli otateka okwamba mu undume mu ndoo no milapelo, kono cwale Pulisila ni Akila aba ana ku muyupa, sebeli amutwala ku ndoo ni ku mutaluseta omo aikalele Nyambe wino. **27** Cwale aba ana kusinga okuta okulutela ku Akaya, aasikupumena sebeli amususuweza ni kuñolela aiyetwa nji amutambule. Aba ana kukeela, sebeli otusa onene mu sishemo awo ana ku pumena. **28** Kakuli kame ana kutwesa okwambela aendisi no Majuda mu maata no kuneneba mukwamonisa mu mañolo nji, Kilesite yokame Jesu.

19 Apolosi yoli mu Kolinte Paulusi sebeli okaula enaha eyi ilumbile ni kwiiya mu Efese. Omo sebeli owana aiyetwa anjili. **2** Cwale sebeli waaibanguta nji, “Na mukutambula Emebo No Kukena aba muna ku pumena?” Mi sebeli atambula nji, “Kokuulwa, katwa siku yupa

simba mbicana nji kame kuli Emebo No Kukena.” **3** Cwale sebeli waaibanguta nji, “Ka kolobezo mu na kukolobezwa nayo?” Sebeli atambula nji, “Mu kolobezo ya Jowani.” **4** Cwale Paulusi sebeli wamba nji, “Jowani kame ana ku kolobeza ni kolobezo no kubaka, okwambela aanu nji apumene kwa woyo soiya munyima yaye, yonyene Jesu.” **5** Aba ana kuyupa eyo, sebeli akolobezwa mu litina lya Mbumu Jesu. **6** Cwale Paulusi aba anakumana okwabeeka amaoko aye beulu, Emebo No Kukena sebeli yaashulumukela beulu yoo, mi sebeli aamba mu tindimi no kwalimukiwa mane ni kunuha. **7** Oonje kame ana kukwana epalo ikuma ba likumi naayili. **8** Cwale sebeli oingena mu ndoo no milapelo mi mu tikweti taatu yo aamba mu undume, yo kanana noo ni kwakolwisa eyi no mubuso wa Nyambe. **9** Kono anjili kame ana kwikala ni mahanyi okwapumena, aamba eyi no kwiiba eyi no Ndila balubala no mukopano, sebeli otunda kwa onyene, ni ku shimba aiyetwa, yo ambola noo mu liywaa ni liywaa mu muyako no ndoo ya Tilanasi. **10** Eyo sebeli yekeza mu myaka yiili, nji cwale aanu no Asiya ayupe eliywi lya Mbumu aendisi no Majuda bamweya ni Magelike **11** Cwale Nyambe naku tenda etimakazo no ku komokisa mu maoko a Paulusi. **12** Etitaulo mane ni tinyambi naiku tundisiwa ba lutu lyaye sebeli ibeekiwa kwaa sikukola, ni meeti sebeli atunda, ni mebo no kwiiba sebeli itunda mwa onyene. **13** Cwale anjili no aendisi no Majuda ana kwendanga atundisa Emebo no kwiiba, kame ano kutusisanga okwamba elitina lya Jesu nji, “Kame ni ku laela mu litina lya Jesu, woyo ona kukutaziwa kwa

Paulusi.” **14** Aana mutanu na yiili no mupulisita mukulu no Majuda no litina lya Sikeba ana kutenda ngeso. **15** Kono emebo no kwiiba sebeli yaatambula nji, “Jesu ni muyii, ni Paulusi ni muyii, kono wene tiwe anyine?” **16** Cwale omulume woyo ona kwingeniwa ku mebo kwiiba sebeli waamatukela beulu ni kwaakoma, mane sebeli atunda ku ndoo eyo aali njeshe ni ku lemekiwa. **17** Cwale eyi yonje sebeli ilimukiwa kwaanu onje na mu Efese, aendisi no Majuda bamweya ni Magelike, mi sebeli aingenenwa okucila onje, mi elitina lya Mbumu Jesu sebeli lilumbiwa onene. **18** Aasikupumena no kupula kwaao ana kupumena sebeli aiya, mu kuukunyaza ni shongotola eyo no kwiiba ana kutendanga. **19** Cwale epalo nwao ana kutendanga amabibo sebeli alita etibuka too ni kuticiña aanu onje amwine, mi sebeli abala eteko no tibuka kame ina kwana eikiti makumi mutanu no muwaya-wayaya no silibela. **20** Cwale eliywi lya Mbumu sebeli liyanduluka ngeso ni kukula. **21** Cwale eyo aba ina kubwako, Paulusi sebeli olela mu muhupulo no mebo nji abite mu Mesodeniya ni Akaya ni kuta ku Jelusalema, yo aamba nji, “Munyima no kwikala kuya,” sebeli wamba nji, “Kame ni fanena okamona ku Loma.” **22** Cwale aba ana kumana otuma aiyetwa aye ayili mu Mesodoniya awo amutusa, Timoteya ni Elasito, yonyene yosili mu Asiya mbicani. **23** Kusili mu nako eyo omufilifili no kuneneba sebeli wiiya mulibaka no Ndila. **24** Kakuli omulume wisaniwa Demetiliusi, woyo ona kuumbanga endoo no silibela no milimu no Atemisi, kame ana kuluwisa onene abeleki no musebezi owo. **25** Cwale sebeli waawaneka

bamweya, naawo anjili asebeza omusebezi kanyi woo, ni kwamba kwa onyene nji, “Alume, kame mulimukile nji aba mufuma ni mulibaka no musebezi ou. **26** Cwale kame mu mona ni kuyupa nji kasa mu Efese feela kono ni mu naha yonje no Asia Paulusi kame ana susuweze ni kukolwisa epalo no aanu, yo aamba nji, emilimu itendiwa ni maoko kasa emilimu. **27** Ekozi eyo iya, kasa nji omusebezi wetu mbau shwauka, kono ngeso ni ndoo no mulimu mukati otompeha oisniwa nji Atemisi kame saya liketwe kanyi esinu na mbulwa tuso, nji mane niku tompeha kwaye kame saku sinyehe, yonyene woyo olapelelwa mu Asiya ni mu litunga lyonje!” **28** Cwale aba ana kuyupa eyo, sebeli atina onene ni kukuwa nji, “Woyo no kuneneba ni Aetemisi no Maifese!” **29** Cwale omuleneñi sebeli wiyala ni ku hakanyeha, mi sebeli aitukela bamweya mu teatele nikulema Gayusi ni Alisitako aanu na mu Mesodoniya awo ana ku sindeketanga Paulusi mu misipili. **30** Paulusi kame ana kusinganga oku monahaza kwaanu no kupula, kono aasikupumena kasi ku mulumelelanga. **31** Cwale ni manduna anjili na mu Esiya awo anokusinga naye, sebeli amutumena ni ku mukumbela nji alese okumonahaza ba patelo. **32** Cwale anjili sebeli akuwa sinu simweya, anjili sinjili kame, kakuli kame ana kuungana mu kuhakanyeha, mi ano kupula kasiku limuka eso ana kuunganena. **33** Anjili aanu mu nyangela sebeli atundisa Alekizanda, woyo aendisi no Majuda ana kubeeka kuuso. Cwale Alekizanda sebeli okobeta ni Lyoko nji akutambwele kwaanu. **34** Kono aba ana ku lemuha nji neli Mujuda, mu tihola timbili sebeli akuwa onje mu liywi limweya nji,

“Ounene ni wa Atemisi no Maifese!” **35** Cwale omuñoli no Kuta no muleneñi sebeli ondota enyangela ni kwamba nji, “Aana no Efese!” anyine kwaanu no kwalimuka nji omuleneñi no Efese omubabaleli no ndoo no mulimu no mukati no kutompeha Atemisi ni wa liwee no sitabelo no kukena sinakwi ku wilu? **36** Cwale mumone nji einu eyo kailatulwa, abakulingeso kame mulukela okondoka mi mulese okutenda esinjili mu wangu. **37** Kakuli kame munaliti aa alume bano nji kasi sinye endoo no mulimu wetu no mukati simba nji asikunyefula emilimu yetu. **38** Cwale nji Demetiliyasi naabeleki ali kwa yonyene nji kame ali ni muzeko ni munu, etikuta kame tiyatulukile, kame kuli nasi kwatula, akutwale ku kuzeka. **39** Kono nji kame kuli ni taba indina musaela, kame saiatulwe mu mukopano ofanena. **40** Kakuli kame tuli mu utata no ku atulwa mu mufilifili balelo, kakuli katu kwite elibaka satwimane nalyo mulibakano mukopano owo. **41** Cwale aba ana kumana okwamba eyo, sebeli olukulula omukopano.

20 Cwale omufilifili aba una kubwa, Paulusi sebeli owaneka aiyetwa, okwaasusueza ni kwaanana, niku funduka okuta ku Mesodoniya. **2** Cwale aba ana kumana okumona enaha eyo, ni kwaasusuweza onene, sebeli ota mu naha no Magelike **3** Omo sebeli okaikalamo etikweti taatu, mi aendisi no Majuda sebeli amukundamena abo anokutukiseta okuta mu Siliya, sebeli onahana okuuka endila no Mesodoniya. **4** Sopatele naku Beliya omwana Pilasi sebeli oomu sindeketa, Alisitakasi ni Sekundasi Amatesalonika, ni Gayusi na ku Debe ni Timoteya, naa

naku Asiya neli Tikikasi ni Tilofimasi. **5** Onyene kame
 anoku tangeta, sebeli aka twimanena mu Tulowasi. **6** Kono
 aci sebeli tu tunda mu Filipi munyima no mukiti no Inkwa
 no mbulwa omumena, munyima no amaywaa mutanu,
 sebeli tu keela mu Tulowasi, omo sebeli twiikalamo
 amaywaa mutanu naayiili. **7** Ba liywaa no weli mu sunda,
 abo me tukuwanine bamweya okulya esilyela, Paulusi
 sebeli wamba noo, kakuli kame na kufanena okufunduka
 amasiku eliywaa linaku tatamako, mi kame ana kwambola
 noo enako no kuleba mane konji bakaci no usiku. **8**
 Kame kuna kwikala etilambi no kupula mu ndoo na
 kuwilu omo tu nakukuwanena. **9** Cwale ondumbana no
 litina Iya Eutikasi kame ana kwikala mu lihaulolo no ndoo,
 sebeli olangana otulo no kuneneba luli abo Paulusi yo
 twalelela okwambola ba nako no kuleba, yoli mu tulo,
 sebeli okwela banji okatunda ku ndoo na kuwilu no
 waatu. Sebeli ononiwa yo file. **10** Kono Paulusi sebeli
 oshetumukela banji ni kwinamena beulu yaye, ni ku
 mufumbatela yo aamba nji, “Olese kubilaela, kakuli
 omoyo waye osili mwa yonyene.” **11** Cwale Paulusi aba
 ana kukambama kame, sebeli okomauna esinkwa, aba
 ana kumana okulya, sebeli wambola noo enako no kuleba
 konji amasiku, sebeli ofunduka. **12** Ondumbana sebeli
 amutwala ku mudi yo yoya, mi sebeliaombaombiwa mu
 micima onene luli. **13** Kono sebeli tuku tangeta ku sisepe,
 sebeli tukulongamo ni ku fuula okuta ku Asosi, omo kame
 tunaku singa okushimba Paulusi, yonyene kame ana
 kukutukiseta ngeso, kakuli yonyene kame ana kusaela
 okweenda ni makondo. **14** Cwale aba ana ku tuwana ku

Asosi, sebeli tu mu longa, ni kuta naye ku Mitileni. **15** Aba tuna kufuulamo, eliywaa lina kutatamako sebeli tukeela ba mabapa ni Kiyosi, eli lina kutatamako kame sebeli tukakeela ku Samosi, elinjili kame eliywaa sebeli tukakeela ku Miletasi. **16** Kakuli Paulusi kame ana kulela nji alese okufuweka mu Efese, nji cwale alese oku liyehela mu Esiya kakuli kame ano ku tukiseta okaikala mu Jelusalema nji kame kutwesahala, ba liywaa no Pentakota. **17** Paulusi yoli mu Miletasi, sebeli otumena ku Efese okaisana aakulu no keleke. **18** Cwale aba ana kukeela kwa yonyene, sebeli waambela nji, “Kame mulimukile omukwa nina yoyo mukaci kenu enako yonje okutunda ba liywaa no weli elyo nina kukeela mu Asiya. **19** Kame nina sebeleze Mbumu mu uku kokobeza konje ni mu myooti ni mu miliko ina kuniyela mu mifumbo no Majuda. **20** Omo ka nisi ukela munyima oku myambela esinu sonje eso sina ku fanena oku mitusa, ni ku miiyeta mu sicaba ni mu ndoo ni ndoo. **21** Menilemine okupakela aendisi no Majuda bamweya ni Mangelike kweeyi no kubaka kwa Nyambe neyi no tumelo mwa Mbumu wetu Jesu Kilesite. **22** Komumone cwale, kame nita ku Jelusalema, meni nungilwe mu mebo, mu kwalimuka eyo saika tendahaleko kwa mene. **23** Esi ni limukile ninji mu muleneñi ni muleneñi Emebo No Kukena kame ina kuni pakela nji okunungiwa ni ku yandisiwa kame initatelele. **24** Kono kani bilaele eyo, mi kanibalele omoyo wange nji niwautokwa kwa mene, esi nisinga feela ninji ni manenene omusipili ni musebezi wange ananibi Ombumu Jesu, no kupaka eliywaa no sishemo sa Nyambe. **25** Cwale komumone,

kame ni limukile nji aanyi monje awo inendele emisipili okumikutaza eyi no mubuso wa Nyambe kamutamba okumona olubala lwange kame. **26** Cwalehe kame ni myambela eniti balelo nji, kani kwrite omubonda no unyinga wenu moonje. **27** Kakuli kani siuka munyima mu kumitaluseta omulelo wonje wa Nyambe. **28** Cwale aanyi muku babalele, mi mu lise omutapi mu nabiwi oku ubabalela mu Mebo No Kukena oku babalela Endoo ya Nyambe ya Nyambe eyo ana kuulele ni unyinga wa Mwanaye. **29** Kakuli kame ni limukile nji aba sani misiye, kame sakwiye aandiwi no kucilisa mukaci kenu, awo saulwe okuyupela omutapi amakeke. **30** Cwale mukaci kenu luli kame sakutunde alume asaambe einu no mapwa nji aiyetwa aakoñe. **31** Cwalehe mutokomele, muhupule nji mu myaka yaatu kani lesele okweleza ni myooti ousiku ni munji ku munu ni munu. **32** Cwalehe bano kame ni mibeeka kwa Nyambe ni ku liywi no sishemo saye, elyo saali miyake ni kumiba esanda naa akenine onje. **33** Kanisi lakaza esilibela ni gauda ya munu simba esibyana. **34** Aanyi mwenyine kame muyii omo ina belekele ni maoko ange okuwana omu no kuyoyela mane nawo ana kwikalanga nange. **35** Mu inu yonje kame nina mi monisa nji mu sebeze ngeso, kame mu fanena okutusa asiku fokola, me muhupula amaywi ana kwamba Jesu nji, ‘Embuyoti kame ili onene mu kuba kasa muku tambula.’” **36** Cwale aba ana kumana okwamba ngeso, sebeli okubama ni manwi banji ni kulapela noo onje. **37** Cwale onje sebeli alila niku kwela mu mbando ya Paulusi ni kumutubeta. **38** Kame ana kutomoha onene emicima onje mulibaka

no maywi aye ana kwamba nji kaatamba kumona kame olubala lwaye. Cwale sebeli amusindeketa okamukeeta ku sisepe.

21 Cwale aba tuna mana oukutaba noo mu ku bambaba feela, sebeli tufuula, mi sebeli tulumba ku Kosi, mi liywaa linakutatamako sebeli tukeela mu Lodesi, okutunda omo sebeli tuta ku Patala. **2** Cwale aba tuna kuwana esisepe silumbile ku Foenisiya, sebeli tukulongamo ni kuta. **3** Cwale aba tuna keela mu sibaka no Sipulasi, sebeli tusi yupela ku simoo okuta mu Silia, sebeli tuka fuweka mu Tile, kakuli omo esisepe kame sina kulongola etutu. **4** Cwale sebeli tuwanamo aiyetwa, ni kwiikala noo amaywaa mutanu ni twiili. Mu mebo sebeli aambela Paulusi nji alese okuta ku Jelusalema. **5** Cwale amaywaa etu aba ana kubwa, sebeli tu funduka okwekeza omusipili wetu ni kutu sindeketa onje, naa moyo oo naanoo, ni ku tulita konji aba ana kutu siisa omuleneñi, sebeli tu kubama ni manwi ba likamba okulapela ni ku kulana omnjili ni munjili okuwaba. **6** Cwale sebeli tukulonga mu sisepe, onyene sebeli aukela ku mudi. **7** Cwale aba tuna kumana omusipil wetu okutunda mu Tile, sebeli tuta ku Tolemaisi ni kukeeta aasikupumena ni kwiikala noo eliywaa limweya. **8** Eliywaa lina ku tatamako sebeli tu funduka nuukakeela mu Sesaaliya, mi sebeli twiingena mu ndoo ya Filipi omwaambi no mikopano, woyo ona kutenda omunjili noao mutanu ni twiili ni kwikala kwa yonyene. **9** Kame ana kwikala naanaye anee nwa sizana no kwaakwaliwa, ana ku nuhanga. **10** Aba tuna kwikalamo amaywaa mbicana, sebeli kwiiya

omunuhi no litina lya Agabusi ona ku tunda ku Judeya. **11** Cwale aba ana kukeela kwaaci, sebeli okununga olukanda lwa Paulusi ku maoko ni ku makondoo ni kwamba nji, “Eesi, so kame esinaambiwa ku Mebo No Kukena nji, aendisi no Majuda mu Jelusalema mwasanungele omunya lukanda olu, ni ku mubeeka mu maata ano macaba.” **12** Cwale aba tuna kuyupa ngeso, aaci naanu sebeli tu mukumbela nji alese okukambama okuta ku Jelusalema. **13** Cwale Paulusi sebeli otambula nji, “Iikene aba mulila ni kucola omucima wange? Kakuli mene kame ni kutukisite kasa okwingena mu tolongo feela, kono simba okufa ku Jelusalema mulibaka no litina lya Mbumu Jesu.” **14** Sebeli okana okukolwisiwa kwaaci, sebeli toondoka ni kwamba nji, “Ku tendahale eso sisingwa kwa Mbumu.” **15** Munyima no maywaa ao, sebeli tuku tukiseta okuta ku Jelusalema. **16** Cwale naiyetwa anjili ana ku tunda ku Sesaaliya sebeli ata naaci, oku tutwala ku ndoo ya Nasoni, omwiyetwa no kale na ku Sipulasi, oko tuna ku fanena okwikala. **17** Cwale aba tuna ku keela mu Jelusalema, aasikupumena sebeli atu tambula wino mu ku wabelelwa. **18** Eliywaa lina ku tatamako Paulusi ota naaci kwa Jakobo, mi onje akulu sebeli aikalako. **19** Munyima no kwakeeta, sebeli otalusa wino einu eyo Nyambe ana tende kwaasimacaba mu musebezi waye. **20** Cwale aba ana kuyupa eyo, sebeli akanyisa Nyambe. Mi sebeli aamba kwa yonyene nji, “Omwabetu, esi omwine nji, aendisi no Majuda aa ana lumele sebeli eikiti no kupula, mi aanu onje kame atukufalelwe omulawo. **21** Kame anaambelwe eyowe nji wene kame wiyeta aendisi no Majuda onje awo

ayoya mwano asimacaba nji afulalele Mushe, okwaambela nji alese okutwala anoo ku mupato simba okukuteka eizo yoo. **22** Cwale ngasibine saitendahale? Kame saayupe nji nwiyi. **23** Otenda eyo tukwambela. Kame tukwite alume anee awo ali munji no sepiso noutokwa. **24** Waashimbe aa alume okakukenise noo, mi waatenekele nji cwale aka beulise emitwi yoo. Cwale aanu onje kame saalimuke nji kakwisa esinjili eso ana yupu kweyo inambiwa mulibaka lyowe kono nji ni wene kame oyoya mu ku tokomela omulawo wa Mushe. **25** Kono kweeyo no asimacaba ana lumele, kame tunaatumene eliñolo no mulelo wetu nji kame afanena okukana kweeyo ina tendelwe emilimi, ni ku unyinga, ni kweyo ina owiwa, ni uhule. **26** Cwale Paulusi sebeli oshimba aalume awo, mi ba liywaa linaku tatamako sebeli okukenisa noo ni kwingena mu ndoo ya Nyambe, okwamba amaywaa no kukenisa koo aba saiyyatetetwe ni nubu nai kubiwa eyi no munu ni munu woo. **27** Cwale amaywaa mutanu naayili aba ana kwatumela okubwa, aendisi no Majuda na ku Esiya awo ana kumumona mu ndoo ya Nyambe, sebeli asusuweza enyangela ina kukuwana mu kupula, ni ku mulema. **28** Cwale sebeli akuwa nji, “Alume no Isilaele, komutuse! Uno yokame omutu ona kwiiyetanga aanu onje mu ibaka yonje okulwisa aanu ni mulawo ni sibaka sino, abakulingeso osilita kame Amagelike mu ndoo ya Nyambe, mi na silafaza esibaka sino no kukena. **29** Kakuli kame ana kumumona oweli yo enda ni Tolofimo Omwiifese mu muleneñi, mi sebeli anahana nji Paulusi mwendi namu liti mu ndoo ya Nyambe. **30** Cwale omuleneñi onje sebeli

oimana amaefe-eфе, mi aanu seбeli aituka ba bamweya, okalema Paulusi ni ku mukoka okumutundisa mu ndoo ya Nyambe mi ababo emyelo seбeli iyatiliwa. **31** Cwale aba ana kweteka nji amwibaye, eliywi seбeli liiya ku mwendisi no masole no Maloma nji Jelusalema yonje naimana ni mufilifili. **32** Mu nako imweya seбeli oshimba amasole na shebuluki oo, ni kwiitukela kwa onyene, cwale aba anakumona omwendisi ni masole, seбeli alesela okumufula. **33** Cwale omwendisi seбeli osheteta ni kulema Paulusi, ni ku laela nji anungiwe ni mawenge ayili. okubinda aibangute eyaye, nji yokame anyine, neeyo ana tende. **34** Anjili mu nyangela seбeli akuweleza sinu simweya, anjili sindina, mi seбeli okwangwa okulimukabo eniti mulibaka no lilata, seбeli nji Paulusi atwaliwe mu ndoo no kongola. **35** Cwale aba ana kukeela ba matulameno, konji oku shimbiwa ku Masole mulibaka no kutweba no nyangela. **36** Kakuli okupula nwaanu kame ana ku mukoñanga, akuweleza nji, “Aibaiwe!” **37** Paulusi yoli beebi ni kwingenyekwa mu ndoo no kongola, seбeli wamba ku mwendisi no masole nji, “Kame ni kumbela okwamba nowe?” Woyo seбeli omwibanguta nji, “Kame olimukile okwamba Esigelike?” **38** Kana kasa wene Omwengepita, uya, ona liti omufilifili mu maywaa aya anabu ni kwetelela aibai alume ana ku kwana eikiti inee okuta noo mu lihalaupa?” **39** Paulusi seбeli otambula nji, “Mene kame nili Omujuda, okutundelela ku Tasusi mu Silisia, omuleneñi noutokwa, Kame ni kumbela kwa wene nji naambe kwaanu.” **40** Cwale aba ana ku mulumelela, seбeli oimana aba noku tinena, mi seбeli okobeta aanu ni

Lyoko, cwale aba kuna kondoka onene tuu, sebeli wamba
noo mu puo no Sihebelu nji,

22 “Abaange naa sitange, muyupe aba ni kutambwela
balubala wenu!” **2** Cwale aba ana kuyupa nji kame
aambela mu puo no Mahehelu sebeli aondoka onene luli,
mi sebeli wamba nji, **3** “Kame nili Omujuda, ona leyeliwa
ku Tasusi mu Silisiya, kono kame nina kulele omuno mu
muleneñi ku makondo a Gamaliele, mi kame nina iyetiwa
no kupetahala okuta mu mukwa nwaa njekulyetu, ni
kutukufalelwa eyi no Nyambe, kanyi omo mwiikalele
balelo naanyi. **4** Kame nina lwisi onene Endila eyo mane
oku twala ku lifu, kame nina kununganga alume bamweya
naakati okwaa ingenyeka mu tolongo. **5** Omupulisita
mukulu ni kuta no akulu onje kame ani paka. kame nina
ku shimba amañolo okutunda kwaa onyene okutwala
kwaabange, mi sebeli ni funduka okuta ku Damaseka
nuukashimbamo aawo ana kwikalangamo ni kwaalita
mu tololongo mu Jelusalema nji abiwe ekoto. **6** “Cwale
abo meni lemine okweenda nji nishetete kunyonga
ni Damaseka, omunji ba 12 okolokoluli olumonyi no
kuneneba luna kutuda ku wilu ababo sebeli lunifuka. **7**
Cwale sebeli nikwela banji ni kuyupa eliywi lyaamba kwa
mene nji, ‘Suaule, Saule! Iikene oni yandiseta?’ **8** Sebeli
ni tambula nji, ‘Tiwe anyine, Mbumu?’ Cwale sebeli oni
tambula nji, ‘Time Jesu no Nazaleta, woyo o yandisa.’ **9**
Cwale awo nina kwikala noo kame ana kumona olumonyi
kono kasi kuyupa eliywi lya woyo ona kwamba kwa mene.
10 Cwale sebeli naamba nji, ‘Iikene nifanena okutenda,
Mbumu?’ Mi Ombumu sebeli onambela nji, ‘Oimane,

mi ote mu Damaseka, cwale omo kame soka ambelwe yonje eyo ofanena okutenda.’ **11** Kakuli cwale kanisiku mona mulibakano kanya no lumonyi olo, kame nina kulemiwa ku Lyoko kwaao nina kweenda nooo okwingena mu Damaseka. **12** “Ananiasi, omulume onaku kubeeka kwa Nyambe okuta mu mukwa no mulawo, woyo opakwa kwaanu onje awo ayoyamo. **13** Cwale sebeli oiya kwa mene, ni kwiimana kunyonga yange, ni kwamba nji, ‘Saul minange, obiwe okumona kame!’ Mi mu nako eyeyo, sebeli ni mona ni ku mwaliketa. **14** Cwale ni kwamba nji, Nyambe nwaa njekulyetu nakukete nji olimuke eso asaela, okumona woyo no kuluka ni kuyupa ku liywi litunda mu kanwa kaye. **15** Kakuli kame sotende opaki waye kwaanu onje kweeyo ona mono ni kuyupa. **16** Cwale bano siikene osi tatelele? Oimane mi okolobezwe, mi oyowisiwe ku ibi yowe, wisane ba litina lyaye.’ **17** “Aba nina kumana okuukela ku Jelusalema ababo meni lapela mu ndoo ya Nyambe, sebeli ni mona epono, **18** ni ku mona Ombumu yo aamba kwa mene nji, ‘Olelube mi muwangu otunde mu Jelusalema, kakuli katamba ku tambula oupaki so ni pake.’ **19** Cwale sebeli ni tambula nji, ‘Kame alimukile nji time nina kwiingenyekanga mu tolongo mu ndoo ni ndoo no milapelo ni kufulanga awo ana kupumenanga kwa wene. **20** Cwale ababo ounyinga wa Setefani opaki wowe aba ona kwiiteka, kame nina kwikalako, ni kupumena okwiibaiwa kwaye, ni kubabalela eikumango ya awo ana ku mwiiibaa.’ **21** Cwale sebeli wamba kwa mene nji, ‘Ote, kakuli kame sani kutume oku no kuleba kwaasimacaba.’” **22** Sebeli amuteeteta okutwala abo ana kwambela eliywi

elyo, ababo sebeli atangisa okukuwa ni liywi lili beulu nji, “Omunu nongeso mu mutundise mu litunga, kafanene okuyoya!” **23** Sebeli akuwa ni kututula eikumango yoo ni ku tunyisa eliluli mu wilu. **24** Omwendisi no masole sebeli olaela nji alitiwe mu ndoo no kongola, nji aka mwibangute yo fuliwa nji alimuke eso amukuwela. **25** Kono aba ana kumana okumununga ni mihala no itumba, Paulusi sebeli oibanguta omwendisi ona kwimananga ba nyonga nji, “Kana nitukelo okufula omunu no Muloma, yo kasi atuliwa kale?” **26** Cwale onduna aba ana kuyupa ngeso, sebeli ota ku mwendisi no masole ni kwamba kwa onyene nji, “Siikene eso osinga okutenda? Kakuli omunu uyu ni Muloma!” **27** Cwale omwendisi no masole sebeli wiiya kwa Paulusi ni kumwibanguta nji, “Onambele, niti luli kame oleilwe ku Maloma?” Paulusi sebeli otambula nji, “Ee.” **28** Omwendisi no masole sebeli otambula nji, “Kame nina teneke amali no kupula nji nu kuulele etukelo eyo.” Paulusi sebeli otambula nji, “Kono mene ni mu kuleiwa.” **29** Cwale awo ana ku singa oku mufula sebeli amusiya ababo, omwendisi no masole ni yonyene sebeli ocila aba ana kuyupa nji Muloma, kakuli kame ana ku mununga. **30** Kono eliywaa aba lina kupa, mu kusinga oku limuka elibaka no niti eyo amuzekiseta aendisi no Majuda, omwendisi no masole sebeli onungutula Paulusi, ni ku laelela apulisita akulu naa sikuta onje nji akuwane, sebeli ota ni Paulusi ni ku mubeeka balubala woo.

23 Paulusi yo alikete onene asi Kuta no Majuda sebeli wamba nji, “Abaange, kame ninaende ni lizwalo no kuwaba koonje balubala wa Nyambe, okulita ba liywaa

no balelo lino.” 2 Cwale Ananiyasi omupulisita mukulu sebeli olaela awo ana kwimananga kunyonga yaye nji amupobole ba kanwa, 3 Cwale Paulusi sebeli wamba kwa onyene nji, “Nyambe mba ku pobola, wene elimota libasizwe eliken! Kandi aba oikalile bano ni ku naatula okuta mu mulawo, kandi aba olaela nji nipoboliwe, kame ocola omulawo!” 4 Awo ana kwimananga ku nyonga yaye, sebeli aamba nji, “Weene kame okuta omupulisita mukulu wa Nyambe?” 5 Paulusi sebeli otambula nji, “Abaange, kanisi limuka nji mupulisita mukulu kakuli kame ku ñolilwe nji, ‘Olese okwamba eyi no kwiiba ku mwendisi no aanu owe.’” 6 Cwale Paulusi mu kulimuka nji anjili neli Asaduki mi anjili neli Afalisi, sebeli okuwa mu Kuta nji, “Abaange, mene kame nili omufalisi, o mwana no mufalisi, kame naatulwa mulibakano kwinguka nwaafu kame nili mu muliko!” 7 Cwale aba ana kumana okwamba eyo, omufilifili sebeli winguka mukaci no Afalisi naa Saduki, mi esikwata sebeli sikutaba bakaci. 8 Kakuli Asaduki kame aamba nji kakwisa okwinguka kwaafu, simba eliñeloi, simba Emebo, kono Afalisi kame apumena eyo yonje. 9 Cwale sebeli kwinguka elilata no kuneneba luli, mi anjili aiyeti no mualao aa aimanena Afalisi, sebeli aimana ni kwamba nji, “Ka tusiwana esi sifosahalile kwa yonyene uyu mulume! Mwendi ni mebo simba eliñeloi yaamba mwa yonyene!” 10 Cwale Omufilifii aba onaku ekezeha, omwendisi no masole sebeli ocila nji Paulusi mba kaolwa mu ibindi kwa onyene, ni ku laela amasole okushetumuka okashimba Paulusi mukaci koo ni ku mulita mu ndoo no kongola. 11 Ousiku ona kutatamako Ombumu sebeli

oimana kunyonga yaye ni kwamba nji, “Olese kucila, kakuli kanyi aba ona paka eyange mu Jelusalema, cwale ni mu Loma kame ofanena okanipaka ngeso.” **12** Cwale eliywaa aba lina kupa, Amjuda anjili sebeli akuwana okulela ni kweeta nji katamba kulya simba okunwa konji aba saibae Paulusi. **13** Awo ana ku tenda omulelo owo, neli aanu ana kubitelela makumi anee. **14** Cwale sebeli ata kwa mupulisita omukulu ni kwaakulu, ni kwamba nji, “Kame tuna kunungu oluci nji ka tutamba kulya esinjili konji aba satwiibae Paulusi oweli. **15** Abakulingeso, anyi naasi Kuta mu simwete omwendisi no masole amulite kwaanyi, mi munise kanyi kame musinga okusaisisa etitaba taye. “Cwale aci kame tukutukisite oku mwibaa yo kasikeela kale kwaanyi.” **16** Kono omwana mandaye Paulusi no mushimani aba ana kuyupa emifumbo yoo, sebeli ota mu ndoo no kongola okasimweta Paulusi. **17** Cwale Paulusi sebeli oisana omunjili no abaleki ni kwamba nji, “Otwale uyu ndumbana ku mwendisi no masole, kakuli kame ali nesi asaela okumwambela.” **18** Cwale sebeli omushimba ni kumutwala ku mwendisi no masole ni kwamba nji, “Paulusi omupantiti kame anani isana ni kuni kumbela nji nilite uyu ndumbana kwa wene, kakuli kame kuli eso asaela okwamba kwa wene.” **19** Omwendisi no masole sebeli omulema ku Lyoko, ni kuta naye ku nyonga ni ku mwibanguta nji, “Siikene eso osaela oku naambela?” **20** Cwale sebeli wamba nji, “aendisi no Majuda kame ana kuyupu nji aku kumbele nji byuunda waalitele Paulusi ku Kuta yoo, atende kanyi kame asaele okusaisisa etaba yaye. **21** Kono olese okwaa lumelela, kakuli alume no

kubitelela amakumi anee awo ana mukundamene, kame akunungile oluci nji katamba okulya simba oku nwa esinjili koonji aba sa ibae Paulusi oweli. Cwale kame aku tukisite, ni kutatelela esepiso okutunda kwa wene.” **22** Cwale omwendisi no masole sebeli ousa ondumbana, ni ku muela nji, “Olese okwambela omunu nji nunambele etaba eyi.” **23** Cwale sebeli oisana aendisi ayiili no masole ni kwamba nji, “Ba nako no 9 okoloko ousiku mu kutukisete mu shimbe amasole akwana emyanda yiili ni timbii makumi mutanu naayili, naalume akwana emyanda yiili asikulwisa etimbi nji ate ku Sesaaliya. **24** Mulukise ni tipeleswa eto sa titiniwe kwa Paulusi, mi mumutwale wino kwa Felikisi omubusisi.” **25** Cwale sebeli oñola eliñolo eli lyaamba nji, **26** “Mene Kilaudiyasi Lisiyasi kwa Felikisi, omubusisi okutekiwa onene, mulumele. **27** Omunu woyo kame ana kulemiwa ku Majuda, mi kame ana ku singa oku mwibaa, cwale mukuyupa nji ni muloma sebeli niiya ni masole oku muyoyisa. **28** Cwale mu kusinga nji ni limuke eyo amulwiseta, sebeli ni mutwala ku Kuta yoo. **29** Omo sebeli ni wana nji kame amu zekisa mu yambo no mulawo woo, kono kakwisa omubonda owo ofanena elifu simba okunungiwa. **30** Cwale aba nina kumana okuyupa nji munu woyo kame ana kundamenwa, ababo sebeli ni mutumena kwa wene, mi kame nina laelele awo amuzekisa nji eyo amuzekiseta ailite kwa wene.” **31** Cwale amasole, sebeli atenda omo ana lalelwe, okushimba Paulusi ni kumulita ousiku ku Antipatili. **32** Cwale eliywaa aba lina kupa sebeli aukela ku ndoo no kongola, okusiya asikutina etimbii aata ni Paulusi. **33**

Cwale aba anaku keela mu Sesaaliya, sebeli aba omubusisi eliñolo, mane niku lita Paulusi kwa yonyene. **34** Omubusisi aba ana kumana okubala eliñolo, sebeli oibanguta Paulusi nji kame atunda ku tolopo ibine. Cwale aba ana kuyupa nji kame atunda mu Silisiya, **35** sebeli wamba nji, “Kame sani yupe eyowe aba sakeele awo akuzekisa.” Cwale sebeli olaela nji atatelelwe mu ndoo ya Heloda.

24 Munyima no maywaa mutanu omupulisita mukulu Ananiyasi sebeli oiya nakulu anjili nimutalusi wisanwa Tetulusi. Mi sebeli akumonahaza kwa mubusisi oku talusa eyi ya Paulusi. **2** Cwale aba ana ku mwiisana, Tetulusi sebeli otangisa oku muhapeleza okwamba nji, “Aba tu yoya mu kozo no kuneneba ni mwa wene, mu kubiwa kwetu kwa wene, wene Felekisi no kukutekeha, einu no kupula kame itandahala mwa wene muno mu litunga. **3** Mundila yonje ni kubine konje kame twiitambula mu witumelo no kuneneba. **4** Kono nji nilese oku sinyeza enako, kame niku kumbela mu sishemo sowe otutetete kweyo tu kwambela. **5** Kakuli kame tu nawana woyo mulume nji mususwezi omunya tiputeho no Majuda onje mu litunga lyonje, yokame omutwi no tuto no kukeluha no Anazaleta. **6** Kame ana eteke mane okusilafaza Endoo ya Nyambe, kono natu muleme. **7** Kono omwendisi no masole Lisiasi, sebeli okeela ni ku mushimba mu maata no kuneneba, okutu byangulaye. **8** Mu ku mwibanguta mwenyene mba mulimuka okutundelela mwa yonyene einu yonje eyo tu munyaza.” **9** aendisi no Majuda noyonyene sebeli apumena nji eyo amunyaza ni yaniti. **10** Cwale omubusisi aba ana kwamba kwa yonyene, Paulusi

sebeli otambula nji, “Mu ku limuka nji mu myaka no kupula kame ona tende omwatuli no litunga eli, kame ni wabelelwe okuba oupaki wange. **11** Kanyi omo olimukele nji kakusibita amaywaa likumi naayiili aba nino katunda ku Jelusalema mu kulaapela. **12** Kono kasikuniwana meni kanana naanu simba okususweza esicaba, simba mu keleke, simba mu tindoo no milapelo, simba mu muleneñi. **13** Simba mane okulita kwa wene esisupo kweeyo aamba eyange. **14** Kono kweeyi kame ni pumena kwa wene, nji okukumanena ni Ndila eyo aisaniwa kunyefula, kame ni lapela Nyambe no asitetu ni kupumena einu onje eyo ina lyatisiwa mu mualao simba eyi ina ñoliwa kwaanuhi a Nyambe. **15** Mulibaka nokwikala ni sepo kwa Nyambe neyo nonyene apumena, nji okwinguka kwao no kuluka nawo nakwaluka, **16** mi cwale kame netekanga onene nji ni ikale ni lizwalo kuneku la Nyambe ni aanu. **17** Aba kuna kubita emyaka sebli ni lita etituso ni timpo ku Jelusalema kwaanu no kusheba. **18** Meni lemine okutenda eyi, sebeli aniwana me kenine mu Ndoo ya Nyambe, okuulwile esicaba ni mifilifili. Kono aendisi no Majuda anjili ana kutunda ku Esiya **19** kame afanena okukeela kwaanyi nji kame anyaza nji kame kuli esinjili eso nina foso. **20** Abakulingeso mu lesele aa alume onyene aambe eso nina kufosa aba nina kwimana balubala no Kuta, **21** konji esinu simweya eso nina kwamba meni imanine mukaci koo, ‘Ni ku kuteka okwinguka nwaafu eyo ni zekisiwa mu liywaa no balelo lino.’” **22** Kono Felekisi woyo ona kulimuka wino Endila, sebeli wamba kwa onyene nji, “Aba sa keele Lisiyasi omendisi, okubinda sani nahane etaba yenu.” **23**

Cwale sebeli oba etaelo ku mwendisi no masole nji iakale mu kutateleliwa nji mu kulukuluha mi aalikani aye abiwe ekolo no kumulitela eyo asela. **24** Munyima no maywaa, Felekisi sebeli oiya ni moyo waye Dulusila ona kutenda Omujuda, mi sebeli otumena Paulusi ni kuyupa yo aamba mu tumelo mwa Jesu Kilesite. **25** Yo lemine okwambola eyi no niti neyi no kuluka ni nuukulema mane ni katulo na kuuso, Felekisi yonyene sebeli ocila ni kwamba nji, “Ba nakon ino ote oweli. Cwale aba sani wane esibaka mba ni kwiisana.” **26** Ba nako imweya sebeli ohupula nji kame sabiwe amali kwa Paulusi. Cwale sebeli omutumena aka no kupula nikamba kwayonyena. **27** Kono aba ina kubwa eilimo yiili, Felekisi kame ana kuyoliwa kwa Polosiusi Festusi, ni ku laekaza okutenda aendisi no Majuda ouwa, Felekisi sebeli osiya Paulusi mu tolongo.

25 Cwale Fesitasi aba ana keela aye, munyima no aywaa aatu, sebeli okambamena ku Jelusalema okutunda mu Sesaliya. **2** Omupulisita mukulu naakulu no majuda sebeli akumonahaza kwa yonyene, mi sebeli abiha kwayonyene okukumanena neya Paulusi. **3** mi sebeli akumbela nji atende mukwaawabelisa nji aatumene Paulusi ku Jelusalema, okulela okumu kundamena nji amwibae ba ndila. **4** Fesitusi sebeli otambula nji, Paulusi kame ali mu Sesaaliya, ni kwamba nji ni yonyene okutwa atemo abano. **5** Cwale sebeli waamaba nji, “Mu lusele alume aali ni tukelo mukaci kenu ashetumuke ni mene, mi nji kame kuli eso sina fosahala mwa yonyene, aiye mukumuhapeleza.” **6** Cwale aba ana ku mana okwikala noo mu maywaa no kwaakwana mutanu ni twaatu simba likumi, sebeli

oukela ku Sesaaliya. Ba liywaa lina kutatamako sebeli oikala ba situlo no katulo, mi sebeli olaelela nji Pulusi alitiwe. **7** Cwale aba ana kwiiya, aendisi no Majuda ana kutunda ku Jelusalema sebeli amubeeka mukaci, ni ku hapeleza emibonda no kupula eyo akwangwa okulita oupaki wayo. **8** Paulusi yonyene sebeli okutambwela nji, “Kanisifoseza omulawo no Majuda, simba Endoo ya Nyambe, simbsa Sesale kanisi mufoseza simba kanyonyo.” **9** Kono Fesitusi muku singa oku wabeliswa aendisi no Majuda, sebeli wamba kwa Paulusi nji, “Ninji kame osaela okuta ku Jelusalema, mi omo oka atulwemo eyambo eto balubala wange?” **10** Kono Paulusi sebeli wamba nji, “Kame niimanine balubala no Kuta ya Sesale, moni lukela okwatulwela, Ku Majuda kanisifoza simba simyeya, kanyi omo olimukele wino ni wene. **11** Nji cwale kame nina matuka omulawo, nikutenda esinjili eso sifanena elifu, sikana okufa, kono nji kakwisa eniti mu yambo eyo aninungelela, kakwisa woyo sonibeeka mu maata oo. Kame niku lilelela kwa Sesale.” **12** Cwale Festusi aba ana ku kwaambota nasikuta yaye, sebeli otambula nji, “Kame ona bilaelele kwa Sesale, kame soote kwa Sesale.” **13** Cwale munyima no maywaa acana aba ana kubwa, Aglipa ombumu ni Belunice sebeli akeela mu Sesaaliya mu kutambula Felstusi. **14** Cwale aba ana kwikalamo amaywaa no kupula, Festusi sebeli wambela Ombumu eyambo ta Paulusi nji, “Kuno kame kuli omulume ona siiwa mu tolongo kwa Felekisi. **15** Aba nina kwikala ku Jelusalema, apulisita akulu naakulu no Majuda kame ana kwiiya kwa mene mukuni simweta eyambo ya Paulusi, ni kukumbela

nji aatulelwe elifu. **16** Kono sebeli naatambula nji kasa tukelo no sizo no Maloma okulumelela okwatuliwa abo omuzeki ni muzekisi kaasikuwana kale olubala ni lubala mane ni kubiwa okolo noukutambwela mu yambo yaye eyo amuzekisa. **17** Cwalehe abo aneeyi bamweya kuno, kanasiku liyeha, kono eliywaa linakutatamako sebeli niikala ba situlo no katulo ni ku laela nji alitiwe balubala no Kuta. **18** Cwale azekisi aye aba ana kwiimana, kasaamba esinjili no mibonda yaye eyo ana ku mununga, kanyi eyo nina kutatelela nji niyupe. **19** Kono kame ana kwikala ni ngambolo naye eyi no tumelo yoo neyi no munjili woyo wiisaniwa nji Jesu, woyo ona kufa, kono Paulusi kame aongota nji kame ayoya. **20** Mulibaka no kuziyeleha mu yambo no ngeso, sebeli ni mwibanguta nji kautwese okuta ku Jelusalema nji okaatulelweko etaba eyi. **21** Kono cwale Paulusi sebeli okumbela nji abekiwe mu sitokisi okutatela ekatulo no Mbumu omukulu, sebeli ni laela nji ababalelwe okubitela aba sanimu tumene kwa Sesale.” **22** Cwale Aglipa sebeli wamba kwa Festusi nji, “Kame ni singa okuyupa wkwa woyo mulume.” Festusi sebeli otambula nji, “Mbumumono byuunda,” **23** Cwale eliywaa aba lina kupa Aglipa ni Belunice sebeli aiya mu umbumu no kuneneba ni kwiingena mu Kuta aali naendisi no masole, naanu akulu no muleneñi. Cwale mu taelo ya Fesitusi, Paulusi sebeli olitiwa. **24** Cwale Fesitasi sebeli wamba nji, “Mbumu Aglipa nawo onje aikalile naaci muno, mumumwine omulume woyo aneyele aendisi no Majuda no kupula kwa mene mu ku muzekisa, bamweya mu Jelusalema ni muno, sebeli akuweleza nji kalukeele

okuyoya kame. **25** Kono kame nina wana nji kakwisa omubonda anatende owo ofanena elifu, yonyene kame ana kubilaeze okuta kwa Sesale, kame ni nawana oku mutumenako. **26** Kono sikwite eso ni lukela okuñolela kwa Sisale eso no niti mu taba yaye. Cwalehe kame nina muliti balubala lweni, onene balubala lowe wene luli Ombumu Aglipa, nji munyima no kwamba etaba yaye, ni limuke eso sani twese okuñola. **27** Kakuli kwa mene ni taba nokwa yupahala aba sa ku tumiwe omunu no kunungiwa, ka kumonisiwa eyambo ana zekisiwa.”

26 Aglipa sebeli wamba kwa Paulusi nji, “Kame opumenenwe nji waambe.” Cwale Paulusi sebeli olola elikaa lyaye ni kwamba nji, **2** “Kame ni kwite etitonolo okwikala balubala lowe wene ombumu Aglipa, mi kame sa nibe oupaki wange wonje ku yambo eto anitamlikeza a majuda. **3** Kakuli wene olimukile emilao ni yambo eyo kasingi a majuda, cwale kame ni kukumbela nji oni tetete wino. **4** “Omooyo wange okutunda ku wanuke, inaikala okutunda kumatatekelo mu sicaba no abaange mane ni ku Jelusalema, kame a ulimukile oonje a majuda. **5** Kakuli kame au limukile, nji kame saela okupaka eniti, nji okukumanena ni ulapeli kame inakuyoya kanyi mufalisi. **6** Mi bano kame ni imana kuti ni atulwe mu sepo eyo a na ku sepisa Nyambe kwa sitetu, **7** eyo emishobo yetu likumu ni yiili asepile okawana, abo sa lapele mu niti omunji ni usiku, mi musepiso eyi ya ni nyaza nayo aendisi no Majuda. **8** Aanyi nji nisinu sikwangwiwa oku pumena nji Nyambe kame atwesa okwingula asikufa? **9** “Mene menyene, niti luli kame nina yambuta nji kame nina

kufanena okutenda einu no kupula mu kulwisa elitina
 lya Jesu no Nazaleta. **10** Kame nini ku tenda ngeso mu
 Jelusalema, oku yatilela aasikupumena mu tolongo, oku
 tunda mu maata nina kubiwa kwa apulisita akulu, kono
 cwale aba ana kwaatulela elifu, ni mene sebeli ni pumena
 okwaalwisa. **11** Aka no kupula mu tindoo no milapelo
 tonje kame nina kwakandimekanga nji anyefule, mi
 kakuli kame nina kwaatwebela ouyi, sebeli nikaayandisa
 mu mileneñi indina. **12** “Mane sebeli nita ku Damaseka
 mu maata ni mu taelo no apulisita akulu. **13** Omunji luli
 Molyange, sebeli ni mona olumonyi menili mu ndila luna
 kutunda ku wilu, no ku benya onene okubitelela eliseli
 no liywaa, sebeli linibeeka mukaci na nina kweenda noo.
14 Cwale aba tuna kukwela banji tonje, sebeli ni yupa
 eliywi elyaamba kwa mene mu mushobo no Sihebelu
 nji, ‘Saule, Saule, iikene oniyandiseta? Kame olemana
 aba olaha ku muwayo.’ **15** Cwale sebeli ni ibanguta nji,
 ‘Tiwe anyone, Mbumu?’ Ombumu sebeli otambula nji,
 ‘Time Jesu woyo olemine okuyandisa. **16** Kono oinguke mi
 wimane ni makondo owe, kakuli kame nina kumonaha
 kwa wene mulibaka eli, oku kuketa nji osebeze nikuba
 oupaki mweyo ona mono ni kweyo saniku monahaze
 nayo mwa wene otenda opaki no inu ino. **17** Kame
 sani ku lamulele kwaanu aa ni kwasimacaba oko ni
 ku tumena kwa onyene. **18** Nji otonise amiyo oo, nji
 afutuke okutunda mu uwi okuta mu liseli ni mu maata
 no Satani ni kusiulukela kwa Nyambe, ni ku lemeniwa
 ku iibi yoo, mi ni sibaka saawo akenine ni ku pumena
 mwa mene.’ **19** “Okutunda abo, Molyange Mbumu Aglipa,

kani sikana oku yupa ku pono na kuwilu. **20** Kono sebeli olemusa oweli ali ku Daseka, cwale ni mu Jelusalema ni mu naha yonje no Judeya, mane ngeeso ni kwaa simacaba, nji kam e afanena oku baka ni ku futukela kwa Nyambe ni ku tenda emisebezi eyo ilukela awo ana baka. **21** Mulibaka elyo aendisi no Majuda lyokame anani nungele eyambo mu Ndoo ya Nyambe elyo asinga okuni ibaela. **22** Mu liywaa no balelelo kame nina wana etuso okutunda kwa Nyambe, mi cwale kame niimana bano okuba oupaki kwaakkulu bamweya naanyonyo, kakwisa eso naamba kono eyo anaamba anuhi a Nyambe ni Mushe mbaitendahala, **23** nji Jesu mbayanda, mi cwale yokame no weeli okwinguka kwaanu, mi kame saambe eliseli kwaanu ni kwaasimacaba.” **24** Cwale Paulusi yooba oupaki waye, Fesitusi sebeli wamba ni liywi linene nji, Paulusi, kame olyangana, oukwiiyeta kowe no kuneneba kame ku kupulumukisa!” **25** Kono Paulusi sebeli wamba nji, “Mene, sitakana, molyange Fesitasi, kono kame naamba eniti luli. **26** Kakuli Ombumu oilimukile eyi inu, mi kwayonyene kame naamba meni lukuluhile, kakuli kame ni pumena nji einu eyi kakwisa eso kalimukile. kakuli eyo kaisiku tendahalela ku mukunda. **27** Mbumu Aglipa, kana kame opumena kwaanuhi a Nyambe? Kame nilimukile nji kame opumena!” **28** Cwale Aglipa sebeli wamba kwa Paulusi nji, “Mu nako ino inyonyo kame osinga nji ni futuke omuasikupumena?” **29** Paulusi sebeli otambula nji, “Simba enako inyonyo simba no kupula, kame ni twesa kwa Nyambe nji kasa wene feela kono nawo onje aniyupa mu liywaa lino kame safeke kanyi mene, konji

fela amawenge.” **30** Cwale Ombumu sebeli oimana, ni mubusisi ni Benisi, naao ana kwikala noo, **31** mi cwale aba ana kumana okunda ba Kuta, sebeli akwambisa mukaci koo nji, “Uyu mulume kakwisa eso ana tende nji aatulelwe elifu simba okunungiwa mu tolongo.” **32** Cwale Aglipa sebeli wamba kwa Festusi nji, “Uyu mulume kame afanena oku lukululwa kambe kasi ku litiwa balubala wa Sesale.”

27 Cwale abo abaabna kulumelelana nji ate mu Italiya, sebeli atwala Paulusi ni mapantiti anjili ku mukulu no masole Juliusi no sikwata no Augusto. **2** Aba ana kumana okwingena mu sisepe no Adlamiti, eso sina kufunduka ku likamba lya Asia sebeli tu fuula aaci ni Alisitako na mu ku Tesalonika omundi na mu Mesadoniya. **3** Eliywaa lina ku tatamako sebeli tu kakeela mu Sidoni, mi Juliyasi sebeli obabalela wino Paulusi, ni ku mufundula nji ate kwaabayaka mu babalele. **4** Cwale sebeli amubeeka mu sisepe sina kuta ku Sipulasi, kakuli Emebo kame ina ku tulwisa. **5** Cwale aba tunakumana okuluta eliwate eli lita ku Silisia ni Pamifilia, sebei tu keela mu Mila mu Lisiya. **6** Omwendisi no masole sebeli owanamo esisepe sa Alekizanda eso sina kuta ku Italia sebeli otubeekamo. **7** Kame tuna kweenda mu kwaleluba mu maywaa no kupula, mi sebeli tu kakeela ku Silisia mu ku bambaba, mikanyi Emebo aba ina kutukanena oku luta sebeli tu kulisa ku nyonga ya Kilete ku lineku lya Salumoni. **8** Me tu kulisa elikamba mu kubambaba, sebeli twiia mu sibaka siisaniwa Feya Habenisi, abeebi ni muleneñi no Lasea. **9** Mu kusinya enako no kupula, mi omusipili sebeli

ocilisa kakuli okweti kame ina kubwa, cwale Paulusi sebeli waaeleza nji, **10** “Aolyange, kame ni mwene nji omusipili kame so ikale ni tikolofalo ni kusinyehelwa onene, kasa eibyana fela ni sisepe, kono bamweya ni moyo wetu.” **11** Kono omwendisi no masole sebeli obeeka etingana ku mwendisi ni munya sisepe okubita eyo ana kwamba Paulusi. **12** Cwale mulibaka no likamba okwa lukela oku fuwekelamo ba nako no mubebo, aanu no kupula sebeli aaeleza nji afuwekela fela mu liwate, mu lithonolo nji mba twese okakeela ku Fenekasi mu likamba no Kilete, elyo lyalikete ku mutulo ni upa, ni mbowela ni upa, okapumulelamo omubebo. **13** Cwale Emebo naku mbowela aba ifuka wino, sebeli ahupula nji, omulelo woo mbaukondo, niku mona Ankola, sebeli afuula okukulisa amakamba no Kilete ao ali beebi ni likamba. **14** Kono kuuso mbicana sebeli kwinguka Emebo no liñungwa elyo lisaniwa Eulakilo. **15** Cwale esisepe ba si nakushimbiwa ku mebo, sebeli sikwangwa oku yaliketa, sebeli tusi lesela sita nayo. **16** Cwale sebeli tu kashetwa kunji no sooli no Kilauda, ni kusinga okukwangwa oku kokela esisepe sicana. **17** Aba ana kumana okanona, sebeli ongota esisepe mu kusinunga emihala eyo ikeela kunji, mi mulibaka nji kame ana kucila okukashetwa ba muuwa naku Silete, sebeli akwisa amaseili ni kukuka yongeso. **18** Kakuli kame tuna ku lwisiwa ku mebo no liñungwa, mu liywaa lina kutatamako sebeli atateka okukondela etutu yoo mu liwate eyo ina longiwa mu sisepe, **19** mi ba liywaa no waatu sebeli tu kondela ni maoko etu, einu eyo yendisa esisepe nayo. **20** Cwale eliywaa simba etitungweti kaisiku

moniwa mu mywaa no kupula, mi eliwate kame lina bifi ouyi ku mebo, mane sebeli tuulwa esepo nji mbatu yoisiwa. **21** Cwale aba ana kwikala amaywaa no kupula aulwile esi no kulya, Paulusi cwale sebeli oiya kwa onyene ni kwaamba nji, “Alume, kambe kame muna kuni pumena oweli me musi fuula kale ku Kilete, kambe kamusiilwa okulemana ni ku sinyehelwa. **22** Kono cwale kame ni mi kutaza, mu koongote, kakuli kakwisa woyo so sinyehelwa omoyo kono kame sa ku sinyeha fela esisepe. **23** Kakuli ouno usiku eliñeloi lya Nyambe nali kumonahaza kwa mene nili waye woyo ni sebeleza **24** mi sebeli lyaamba nji, ‘Paulusi olese okucila, kame so kaimane balubala lwa Sesale, mi omone, Nyambe nakubi onje awo oluta noo mu sisepe.’ **25** Cwale mongole emicima, alume! Kakuli kame nili ni tumelo mwa Nyambe nji kame sa ku tendahale kanyi omo nina ambelwe. **26** Kono kame sa tu twaliwe ku yooli injili.” **27** Cwale eliywaa no likumi ni tune abalima lina kukeela, me tu twaliwa oku nooku ku mebo mu liwate no Andilia, mu kaci no usiku aapuwi no sisepe sebeli akakanya nji natu keela ku naha injili. **28** Cwale aba aana kweteka ouliba no meyi sebeli awana eibima makumi aatu ni twiili, kuuso mbicana sebeli aeteka kame sebeli awana eibima makumi ayiili ni mutanu ni twiili. **29** Kame ana kucila nji mwendi mba tu twaliwa ku mebo ba mawee, sebeli akwisa amanjanga anee na mu litusi na kunyima nji esisepe siimane, mi kame ana ku lakaza nji kupee. **30** Cwale aapuwi no sisepe sebeli asaela oku luta okutunda mu sisepe, okwingena mu sisepe sicana mu liwate kanyi kame akakwisa atiankola na ku litusi na ku

uso. **31** Paulusi sebeli osimweta omwendisi no masole ni masole nji, “Konji aa alume aba saikale mu sisepe, okubinda samu yoye.” **32** Cwale amasole sebeli apatula omuhala no sisepe, ni kuulesela okutela. **33** Cwale eliywaa ekalya sipa kale, Paulusi sebeli waakumbela onje nji alye eilya, ni kwamba nji, “Balelo yakwana kale amywaa likumi ni anee me mutatelele nuuku yumena eilya, memu ulwile esi no kulya. **34** Cwalehe kame ni mikumbela nji mulye esilya, mbaimibi okongola, kakuli kakwisa oluuki na ba mutwi no munu ni munu kwaanyi olo salu sinyehe.” **35** Cwale aba ana kumana okwamba eyi, sebeli oshimba esinkwa, nuukutumela kwa Nyambe balubala woo onje ni ku sipatola ni ku tangisa okulya. **36** Cwale sebeli aongola emicima ni kulya eilya nonyene. **37** Kame tunaku kwana epalo ikuma ba myaanda yiili ni makumi mutanu naayili ni mutanu ni kamweya aanu mu sisepe. **38** Cwale aba ana kumana okulya wino, sebeli afukuza kukulema no sisepe oku yumbela ouloto mu liwate. **39** Cwale aba lina kupa eliywaa, kasi kulimuka enaha eyo nji ibine, mi sebeli alemuha esiko sili ni likamba, cwale sebeli asinga nji aba kukonahala atwalemo esisepe. **40** Cwale sebeli apatula emihala ina nungu etinkola ni kwisiya mu liwate, mi mu nako imweya ni kusheputula emihala eyo inungile amabala no ku siululisa esisepe, mi ni ku imeka eseili no kuneneba ba libala no sisepe nji cwale Emebo aba ifulabo yaatwale ku likamba. **41** Kono sebeli tu fuwama bamwalala no mushekesheke eso sili ni meyi oku nooku. Elitusi nakunyima sebeli licoka, cwale eli nakuuso sebeli likakatela ba mushekesheke **42** Omuhupulo no masole

neli nji aibae amapantiti, okwaa sileleza nji alese okuyowa ni ku sila. **43** Kono omwendisi no masole mu ku singa okuyoisa Paullusi, sebeli waakanisa, mi ni ku laele nji aa atwesa okuyowa, amatukele oweeli mu liwate ate ba likamba, **44** mi anjili aku tusise amabala, anjili baibindi ina koko no sisepe. Cwale mokame omo ana ku keelela ba likamba, aayoya.

28 Munyima no kuyoya ngeso, okubinda cwale tu limuke nji esooli eso kame siisaniwa nji Melita. **2** Ni mañeke aa alimo sebeli atutenda mu sishemo no kuneneba, ni kutu tambula toonje omunu ni munu, mi sebeli atumbula omulilo no kuneneba, mulibaka no mbula ona kuloka ni mulibaka no seenge. **3** Cwale Paulusi sebeli ocaa eñata no wandilala no itondo no kuku kuta ni kwibeeka ba mulilo, omo sebeli kutunda esibili mulibaka no kweenya, sebeli siku tingeta ba Lyoko lyaye. **4** Cwale amañete aba ana ku mona enyoka ilepelela ba Lyoko lyaye, sebeli akwambisa mukaci koo nji, “Luli omunu uyu ni mwiibai, kakuli naaba aba bandukamu liwate, ouku faniketa ku wilu kalukele okuyoya. **5** Kono Paulusi sebeli otutulele fela enyoka mu mulilo kaisimu tenda ouyi. **6** Aanu kame ana kutatelela okumona nji kame sa timbe simba okukwela banji ababo nji afe, kono kame ana kutatelela ba nako no kuleba onene, mi sebeli amona nji kakwisa esi sitendahala kwa yonyene, sebeli afutuka okwamba nji neli nyambe. **7** Abeebi ni sibaka eso tuna kwikala kame kuna kwikala onduna no sooli wisaniwa nji Pubuliyasi, ni yonyene sebeli otu tambula wino, niku tushimba ku ndoo yaye amaywaa aatu. **8** Sitaye Publiusi kame ana ku langana

okukola efibele ni ku sulula ounyinga. Pauusi sebeli otako oka mulekula ni kulapela, sebeli omu beeka amaoko aye beeulu niku mubalisa. **9** Eyo aba ina kubwa, onje aanu asikutoma ba sooli sebei aiya, mi kame ana ku balisiwa. **10** Cwale sebeli atuba etimpo no kupula, mi aba tuna ku fuula, sebeli atubeekela mu sisepe eyo tuna ku saela. **11** Munyima no tikweti taatu sebeli tu funduka ni sisepe sina ku fuwekelanga musoli, esisepe na ku Alekizandiliya, mi balitusi ababekilwe esiswaniso no aana no mambile **12** Aba tu na kukeela mu Silakuze sebeli twi ikalamo amaywaa aatu. **13** Mi aba tu na kufundaka sebeli twenda ku nyonga no liwate mi sebeli tu kakela ku Lihegiomu, mi munyima no liywaa limweya Emebo naku mboela sebeli ifuka, mi ba liywaa li no wiili sebeli tu kafuweka mu Petiyoli. **14** Omo sebeli tu ka wana aasikupumena, mi sbeli atumema njintwiikale noo mu maywaa ana kukwana mutanu naayiili. **15** Cwale aasikupumena omo aba ana ku tuyupa sebeli aiya okutunda oku no kuleba ku Folamu mu sibaka no Appiusi ni ku mahotela aatu mukutu waniketa. Mu kwaamona, Paulusi sebeli oku tumela kwa Nyambe nikuongola omucima. **16** Cwale aba tuna kukeela mu Loma, Paulusi sebeli amu lumelela nji aikale yomboci ni masole awo ana ku mu sileleza. **17** Munyima no maywaa aatu, sebeli oisana aendisi no Majuda, mi cwale aba anokuwana sebeli wamba kwa onyene nji, “Abaange, naaba kanisi tenda esinjili okulwisa aanu simba esizo sa Sitetu, kono kame nina kubeekiwa mu tolongo mu Jelusalema mu maata no Maloma. **18** Cwale aba ana kumana okuni ibanguta, sebeli asinga nji

ani lukulule, kakuli kame ku nakuulwa omubonda no lifu mu taba yange. **19** Kono aendisi no Majuda aba ana kukana, cwale sebeli ni ku bilaeza kwa Sesale, simba nji kani sikwikala ni mubonda no ku lwisa enaha yange. **20** Cwalehe mulibaka elyo kame nina kumbele nji ni kumone, kakuli ni mulibaka no sepo no Isilaele eyo inisaiseta oku nungiwa amawenge.” **21** Cwale sebeli aamba kwa onyene nji, “Katu sitambula amañolo okutunda ku Judeya aa aamba eyowe, mi kakwisa aasikupumena ana tundu oko aneeyi mu kubiha simba okwamba eyi no kwiiba ona ku tenda. **22** Kono kame tu singa okuyupa kwa wene eso onahana, kakuli okwamana ku tuto no Ndila kame tu limuka nji kame ilwisa koonje.” **23** Cwale aba ana kumana oku lukisa eliywaa nookuwana naye, sebeli aiya oko ana kwikalanga mu kupula. Cwale sebeli waatolokela eyaye yonje oku tunda amasiku konji ku mangolwaa, okupaka eyi no mubuso wa Nyambe, nikweteka nji alumele eyambo ya Jesu bamweya oku tunda ba mulawo wa Mushe naanuhi a Nyambe. **24** Cwale anjili sebeli apumena eyo ana kwamba, mi anjili sebeli akana. **25** Cwale mu kukana okuyupa mukaci koo, sebeli afunduka, munyima ya Paulusi okwamba eliywi limweya nji, “Emebo No Kukena kame ina kwamba eniti kwa sitenu okubitela mu munuhi wa Nyambe Isaya nji, **26** ‘Mute kwaanu aa, mi mu kaambe nji, luli mba mu yupu kono kamutamba ku yupisisa mi luli mba mu mono kono kamutamba oku monisisa, **27** kakuli emicima no aanu aa, kame yongolile, ni matwi oo kaayupu mi amiyo oo kame akutimine, kono amiyo oo kame ana fanene okumona, amatwi oo

kame afanena okuyupa, mane ni kuyupisisa ni micima yoo, mi kame afutukela kwa mene, nji naabalise.” **28** Cwale mulimuke nji, “Okuyoisa kwa Nyamba kame kuna ku tumenwa asimacaba mi kame sayupe!” **29** Aba ana kumana okwamba amaywi ao, aendisi no Majuda sebeli amusiya, mi sebeli kwikala etiñananyi no kuneneba mukaci koo. **30** Cwale Paulusi sebeli oikala eilimo yiili mu ndoo eyo ana kutenekanga amali, ni ku tambulanga aanu onje awo ana kwiyanga kwa yonyene. **31** Kame ana ku kutazanga eyi no mubuso wa Nyambe ni kwaiyeta eyi ya Mbumu Jesu Kilesite epatalaza no kwaulwa okushweka simba simweya.

Maloma

1 Mene Paulusi, omubika wa Jesu Kilesite ona isaniwa oku tendiwa omutumwa nji aambe eliywi no kuwaba lya Nyambe. **2** Eliywi no kuwaba ana kusepisa kale Nyambe mwanuhi aye mu mañolo no kukena. **3** Eliywi no kuwaba okukumanena kwa mwanaye, ona kuleiwa mu lusika lwa Dabida mu lutu no unu, **4** cwale naku monahalisiwa ni maata nji Mwanaa Nyanbe luli okukumanena ku mebo no kukena aba ana kwingulwa kwaafu, Jesu Kilesite Ombumu wetu. **5** Mwayonyene Jesu, Nyambe na kutuba esishemo no kutendiwa omutumiwa nji mulitina lyaye tu monise ano macaba etuso no ku kuteka. **6** Cwale okwekeza naanyi munaisaniwa kwa Nyambe nji mwikale kwa Jesu Kilesite. **7** Kwaanyi moonje aasikupumena muli mu Loma anyi musingiwa ni kwiisaniwa kwa Nyambe nji mutende esicaba saye. Mubiwe esishemo ni kozo kwa Nyambe Sitetu ni kwa Mbumu Jesu Kilesite. **8** Kame ni tateka oukutumela kwa Nyambe wange mwa Jesu Kilesite mulibaka lyenu moonje, kakuli etumelo yenu kame yambiwa mu litunga lyonje. **9** Kakuli Nyambe ni paki wange woyo ni belekela ni mebo yange mu liywi no kuwaba lya Mwanaye nji ni lesele oku mipuluka, **10** enako yonje abani lapela, kame ni kumbela nji mukusinga kwaye Nyambe alukise einu yonje nji ni lukisetwe omusipili no kuwaba aba niiya kwaanyi. **11** Kakuli kame nilakaza onene oku mimona, nji ni mibe empo imweya no mebo no kukena nji ni shukelwa **12** abo cwale kame tufanena oukususuweza toonje omunjili ku munjili mu tumelo yetu. **13** Anyi abange kame ni singa nji mulimuke, etinako

no kupula kame ni singanga okwiiya mu ku mi mona kono kameni kwangwanga, kakuli kame kwiyanga indina eyi ini kwangwisanga. Kame ni naasingi nji niiye mu ku yangula etimbuto mwaanyi kanyi omo nina tendele kwa simacaba anjili. **14** Kakuli kame nili ni sikoloti ku Mageleke ni kwasi mishobo indina onje, bamweya kwasiku shangama naaelo. **15** Cwale kame ni shukelaoka kutaza eliywi no kuwaba lya Nyambe ni kwaanyi kame muyoya mu Loma. **16** Kakuli seene oku kutaza eliywi no kuwaba lya Nyambe, kono ni maata a Nyambe no kuyoyisa onje awo asi ku pumena, oweli ku Majuda okubinda okuta ku Mangelike **17** Kakuli mwasonyene okuluka kwa Nyambe kame kuna shootolwa, oku tunda ku tumelo ni kuta ku tumelo kanyi omo ku ng'olelwe nji, “Woyo no kuluka, mbayoyo mu tumelo yaye.” **18** Kakuli okutweba kwa Nyambe kame kutundelela kuwilu, mi okulwisa ouyi ni ufokoli onje no alume awo ana lyatelele eniti mutikezo too no kwiiba. **19** Kakuli eso sitwesahala oku limukiwa sa Nyambe kame sina hupulelwa kwa onyene, kakuli Nyambe naimonahaza kwa onyene. **20** Kakuli oku tunda ku simuluho no litunga eyi ya Nyambe no kwamoniwa, amaata aye ni Unyambe waye kame imonahala wino-wino mu inu yaye ana tende. Cwale abakulingeso kakwisa omo sakutatulele. (aĩdios g126) **21** Kakuli simba nji kame alimukile Nyambe, kaasimukuteka kanyi yokame Nyambe simba okutumela kwa yonyene, kono kame ana futuka aa nambulwa tuso mu mihupulo yoo ni micima yoo eyi isaela oku yupisisa sebeli iilola. **22** Kame ana singi nji atende anoku shangama, cwale sebeli afutuka aaelo, **23** ni kufutula ekanya ya Nyambe na

kwaafa okwitenda amaswaniso no kuumba kanyi omunu, simba otuyunyi simba eiyamana, simba eyi yeenda ni mapumo. **24** Cwalehe, Nyambe naaleselele okutenda eyino titakazo no micima yoo na kwakena, nji ashubule etinyutu too mukaci koo. **25** Kakuli kame ana futula eniti ya Nyambe okwitenda amapwa ni kulapelela ni kusebeleza eyumbiwa okubita omuumbi, woyo olumbiwa enako yonje okuno kwabwa! Amen! (aiōn g165) **26** Mulibaka eli, Nyambe naaleselele okutwalelela mu titakazo too atenda eyi no kwiiba. Mane akati sebeli alangana ni akoo akati. **27** Mukutenda ngeso alume ni onyene sebeli alesela emikwa no kulangana naakati kono sebeli alangana nalume akoo. **28** Kakuli kasi tokomela oku limuka Nyambe woyo no niti, Nyambe naabi ku minahano na kwanahana wino. **29** Kame aiyaile eino kwiiba yonje mi kame ali ni matalu, ni lutimbo, mane kame ashukela eyi no akoo, ni muna nuukwibaa, ni tiñananyi ni tindwaa mane ni kooba **30** asimapwa, aa atimbile Nyambe, asi kunyefula, asi ku kuhumusa, asi kutateka eyi no kwiiba mi kakuteke ashemi oo. **31** Kaakwite etingana, kaasepahala, kaakwite elizwalo ni kuulwa amakeke. **32** Naaba alimukile ekatulo ya Nyambe eyi yaamba nji, Aanu onje ayoya ngeso, kame afanena okufa. Cwale kaitende fela, kono kame alumelela awo aitenda.

2 Cwalehe weene omunu wakwite okulemena aakowe mi kame watula, kame okwatula wenyene. Kakuli wene watula kame otenda eyi atenda. **2** Tulimukile nji ekatulo ya Nyambe niya niti kwao atenda eyi no kwiiba. **3** Cwale wene omunu feela aba watula akowe, kono ni wene

otenda eyi atenda, kame onahana nji mbupicuka ekatulo ya Nyambe? **4** Kamba nji kame oshwaula esifumu no sishemo saye, nu ukukuteka kwaye, ni mucima waye no kuwaba kono kulemuha nji esishemo sa Nyambe kame sikutwala kukubaka? **5** Kono mulibaka no kwaayupa kowe ni mucima wowe no kwabaka kame okutewela okutweba muliywa lya Nyambe abo cwale ekatulo yaye no kuluka aba saimonahale. **6** Kakuli Nyambe kame sabe omunu ni munu omupuzo okukumanena kweyo atenda. **7** Kwao atwalelela okutenda wino einu, okame awo asaela okuyemiwa, ni kukutekiwa na kwaafa, asabiwe omoyo na kwaabwa. (aiōnios g166) **8** Kono kwao aku tendela eyoo ni kukana eniti yaye ni kutenda ouyi, kame sa tambule okutweba ni kutina kwaye. **9** Kame sakwikale amayando ni kukola kwaanu onje awo atenda eyi no kwiiba, oweli ku Majuda ni ku Mangelike **10** Kono Nyambe mbabi ekanya ni tumbo ni kozo ku munu yonje woyo otenda wino, oweli ku Majuda okubinda ku Mangelike **11** Kakuli kwa Nyambe kakwisa esaluluti. **12** Awo onje ana tende esibi nambulwa mulawo wa Mushe kame saatuliwe no mbulwa omulawo. Mi awo onje anatende esibi alimukile omulawo mbaatuliwa ku mulawo. **13** Abo kasa awo ayupa omulawo wa Mushe awo akenine balubala wa Nyambe, kono awo akokong'elela omulawo wa Mushe asa kayoyisiwe. **14** Cwale asimacaba aba kaakwite omulawo kono alemine okutenda eso sisaeliwa ku mulawo wa Mushe, ni onyene ni mulawo kwaonyene, simba kwakwite omulawo. **15** Kame amonisa nji eso omulawo wa Mushe osaela kame sing'olilwe ku micima yoo, abo emihupulo yoo kono

elizwalo lyoo kame lyaapakela mi emihupulo yoo kame yaanyaza abanjili kame yaimanenanga. **16** Ba liywaa elyo, okukumanena ni liywi lyange no kuwaba, Nyambe kame saatule etikunutu no aanu mwa Jesu Kilesite. **17** Cwale weene wisaniwa nji uli Mujuda kame oku sepisa ba mulawo wa Mushe mi kame oku lumba mwa Nyambe, **18** ni kulimuka etato yaye ni kwekeza okutenda wino kakuli kame ona iyetiwa mu mulawo wa Mushe, **19** mi kame olimukile nji yawene otwaletele eibofu, eliseli kwawo ali mu uwi, **20** tiwe omusiululi no aelo ni mwiyeti no awo ali mu uwi mu mulawo wa Mushe, kakuli kame okwite esisupo no kulimuka eniti. **21** Cwalehe, wene olemine okwiyeta akowe, ikene aba wasiku kwiyeta wenyene? Kame okutaza nji kakufanene okwiita, cwale ikene aba wiita? **22** Wene aba wamba nji kakufanene okutenda ouhule, cwale ikene aba utenda ouhule? Kame utimbile aafu no kuumba, cwale kame wiitanga mu tindoo no ku lapelela aafu **23** Wene kame oku nuneka bakwikala ni mulawo wa Nyambe, kono kame oshwaula Nyambe mukucola omulawo waye! **24** Kakuli kame ku ng'oliwa nji, “Elitina lya Nyambe kame linyefulwa mwa asimacaba mulibaka lyenu aendisi no Majuda.” **25** Omupato wowe ni waniti nji kame okuteka omulawo, kono nji kame ocola omulawo, omupato wowe kautendile mupato luli. **26** Cwalehe nji omunu no kwaingena mu mupato, kame ateula etitaelo no mulawo wa Mushe, kame kukufekile kanyi naingene mumu pato. **27** Cwale woyo nakwaingena mu mupato kono kame amamela omulawo kame sami atule anyi muna ng'olelwe eyi no mulawo ni mupato

kono kame mucola omulawo. **28** Kakuli woyo na kwatenda Omujuda luli oli bandee, simba nji omupato no niti sinu sinjili sili bandee ni lutu **29** Omujuda luli woyo mukaci, mi omupato luli ni wa mu mucima owo otendiwa ni mebo kasa feela. Okulumbiwa kwaye kakutundu kwaanu kono kwa Nyambe.

3 Cwale ouwa ana wana aendisi no Majuda ubine? Simba etuso no mupato ibine? **2** Onene ku maneku onje! Mu ku tateka, Nyambe na ku sepa omusebezi waye ni kubeeka amaywi aye ku Majuda oweli. **3** Cwale ngasibine nji anjili kakwite etumelo? Ninji okuulwa koo etumelo kame kutwesa oku shwaula etumelo ya Nyambe? **4** Kokuulwa! Kasangeso, mulesele Nyambe no niti simba nji aanu onje ni amapwa. Kanyi omo kuñolelwe mu mañolo nji, “Kame ufanene oku monahala woyo no niti mu yambo wamba, Nji ushowelelele woyo nakukunungelela eyambo aba uzekisiwa.” **5** Kono cwale nji okufosa kwetu kame kumonahala okuluka kanyi kwa Nyambe, abohe iikene sa twaambe? Cwale mbatwamba nji Nyambe kame afosa aba alita okutweba kwaaci? (Kame naamba ngeso mu mukwa no unu.) **6** Kokuulwa! kakuli kambe Nyambe kasa wakuluka, kambe ngasibine saatwese okwatula elitunga? **7** Kono cwale nji okuulwa eniti kwange kame kutusa oku monisa wino eniti ya Nyambe, mane ni kwekeza ekanya yaye, iikene saniatulelwe kanyi osi ku tenda ouyi? **8** Cwale iikene aba twaatende eyi no kwiiba nji eyi no kuwaba iye?” Kanyi aanu anjili aba aninyaza nji kame ni tenda ouyi! Oku nyaza koo na kuluku. **9** Iikene cwale! Ninji aaci aendisi no Majuda kame tuli wino okubita ano

Magelike? Kokulwa kasangeso! Kakuli kame inaamba kale
nji aendisi no Majuda ni Magelike kame ali mu maata no
sibi. **10** Kanyi aba kuñolilwe nji, Kakwisa omunu simba
mumweya uyu no kuluka. **11** Kakwisa uyu uyupisisa
simba uyu osaela Nyambe. **12** Onje kame a yaukile,
bamweya naafutuka aa no kwiiba mi naafoso kakwisa
uyu otenda esi nokuluka, simba mumweya. **13** Emilyu
yoo ni libita liyamine, kameonga ni tindimi too, nimaywi
nokwiiba kanyi esifanu no sibili, aatunda mutunwa too.
14 Mutunwa too kame kuiyalile etingangu, ni ikuto no
kulula. **15** Amakondo oo nakuleluba ba kwiita ounyinga.
16 Mutindila too kame kuli oku sinya ni mayando. **17**
Kaalimukile endila no kozo, **18** Mi mu miyo oo kaacili
Nyambe.” **19** Cwale kame tulimukile wino nji eiyambiwa
mu mulawo yonje kame yambeliwa aayoya munji no
mulawo, nji otunwa tonje tondoke mi aanu onje awaniwe
ni mubonda balubala wa Nyambe. **20** Kakuli kakwisa
omunu somoniwa nji niwakuluka mu miyo aye mu
musebezi no mulawo, kakuli omulawo kame otulimukisa
esibi. **21** Kono cwale okutundisako omulawo okuluka
kwa Nyambe naku limukisiwa, me upakiwa ku mulawo
ni unuhi. **22** Okuluka kwa Nyambe kame kutundelela
mutumelo mwa Jesu Kilesite kwao apumena onje, kakuli
kakwisa efpahano mukaci koo. **23** Kakuli onje kame ana
tende esibi mi kame ana kauhelwe ku kanya ya Nyambe.
24 Mi kame ana beekiwa fela ano kuluka mu sishemo saye
kanyi omupuzo mu kuliululiwa kwa Jesu Kilesite. **25** Woyo
ona kubekiwa balubala kwa Nyambe okutenda esitabelo
mulibaka no unyinga waye nji otambulwe mu tumelo.

Esi kame sina kumonisa okuluka kwa Nyambe, naaba kasi kwaliketa ku ibi no kale. **26** Neli oku monisa mu nako no balelo lino nji yonyene niwakuluka, ninji woyo oli ni tumelo mwa Jesu, Nyambe kame amubeeka ono kuluka. **27** Cwalehe, ikene satukulumbe nayo? Kakwisa! Mulibaka libine? Mulibaka no musebezi? Kokuulwa! Kono mulibaka no tumelo. **28** Kakuli kame tukolwa nji omunu kame abee kiwa ono kuluka mulibaka no tumelo kasa mu misebezi no mulawo. **29** Cwale Nyambe, ni Nyambe no Majuda feela nji? Kasa nji ni Nyambe no macaba? Ee, ni Nyambe waa no macaba nonyene. **30** Kaksuli Nyambe ni mumweya, mi aa ali ni mupato kame wabeeka ano kuluka mulibaka no tumelo yoo, nawo aulwile omupato ni mulibaka no tumelo yoo. **31** Cwale kame tucola omulawo mulibaka no tumelo? Kokulwa kasangeso, kono kame tongota omulawo.

4 Cwale iikene satwambe, Abulahama njekulyetu, siikene ana kuwana kuneku no unu? **2** kakuli nji Abulahama kame na beekiwa wa kuluka mulibaka no misebezi, abo, kame ali neso sakulumbe naso. Kono kasa balubala wa Nyambe. **3** Cwale eling'olo iikene lyamba? “Abulahama kame ana kupumena kwa Nyambe, mi okupumena kwaye, Nyambe kame amubalela nji wa kuluka.” **4** Cwale ku munu woyo otenda omusebezi, omupuzo waye kawaliki tiwa nji ni mpo, kono ni tifo. **5** Cwale ku munu no kwa tenda omusebezi kono kame apumena fela kwa Nyambe, woyo oba aano kwiiba okubeekiwa ono kuluka, yonyene etumelo yaye kame ibaliwa nji kuluka. **6** Esi sokame Dabida esa aamba embuyoti no munu woyo waliki tiwa

kwa Nyambe nji ni wakuluka, oku ulwile emisebezi aba aamba nji, **7** “Kame ali ni mbuyoti awo ana lemenwa etifoso too, Awo ana fukeliwa eibi yoo! **8** Embuyoti ni ya munu woyo uulwa okupulukelwa eibi yaye kwa Nyambe. **9** Embuyoti eyo kana kame ibiwa feela aa anati ku mupato, nji naa kasita ku mupato? kakuli kame twamba nji, “Abulahama naku pumena kwa Nyambe mi mu tumelo yaye, Nyambe naku mu pumena nji wa kuluka.” **10** Cwale ngasibine aba ana kubalelwa ngeso, yoli ngaibi? Abo yowa ingena kale mu mupato, nji yokasi ingena kale? Neli abo yokasi ingena kale, kasa nji yowa ingena kale kokulwa. **11** Sebeli ota ku mupato, neli esisupo no kumonisa nji wakuluka mu tumelo yaye anakwikala nayo yokasita kale ku mupato. Elibaka neli nji atende Sitoo onje kwawo apumena kwa Nyambe onje, nawo aulwile okuta ku mupato nji nonyene abalelwe etumelo nji nikuluka. mi kame a tambulwa kwa yonyene kakuli ni wa kuluka, simba nji kaa sita ku mupato. **12** Kame osili Sitoo kwao a tambulwa kuta ku mupato, kasa kwao fela anati ku mupato, kono nawo aenda mu mwanda no tumelo ya Sitetu Abulahama yokasita kale ku mupato. **13** Esepiso ya Abulahama na ikulyaye noku yola elitunga, kayasikwiiya mu mulawo kono neli mukuluka no tumelo. **14** Cwale nji okuyola kame kuyoliwa ni mulawo, ulimuke nji etumelo ni sepiso kaikwite tuso. **15** Kakuli omulawo kame ulita okutweba, kono aba kuulwile omulawo kakutamba kwikala okucola omulawo. **16** Mulibaka no ngeso, esepiso kame ina kwiya mu tumelo, nji itende mu sishemo, nji yongotetwe mu lusika lwa Abulahama, kasa kwao fela asi

mulawo kono ni kwao akwite etumelo ya Abulahama. Yo sitetu toonje, **17** kanyi omo ku ñolelwe nji, “Kame inaku tende Sitoo no matunga no kupula.” Mu miyo a Nyambe, mwayonyene apumena, woyo oba omoyo kwaanokufa ni kwiisana einu nji kame iyoya eyo nokwayoya. **18** Abulahama sebeli opumena mukusepa, naba kuna kuulwa esepo, mi sebeli otenda ngeeso Sitoo nomacaba no kupula, kanyi omo kuna kwambelwa kwa yonyene nji, “Kanyi olusika lowe omo salwikalele. **19** Mi kakuli kasi kufokola mu tumelo, mane kasi kwaliketa nji olutu lwaye kame lukulubalile, kakuli emyaka yaye kame inakwana omwanda, ni kunahana nji moyo waye Sala katwese ku leya kame. **20** Kakuli kakwisa esinu simba simweya sinaku mutongokisanga okukumanena ni sepero ya Nyambe, kono sebeli okongota mu tumelo yaye muku lumbeka Nyambe. **21** Kame ana kolwa nji Nyambe mbatwese okutenda eso anaku musepisa. **22** Ababo etumelo yaye sebeli oibalelwa nji kuluka, **23** kono amaywi anaku ng'olelwa kasa aye fela yomboci. **24** Kono naaci ngeso kame sabalelwe ni kwaaci tu pumena kwa woyo ona kwingulwa kwaafu Jesu Ombumu wetu. **25** Woyo ona kwibaiwa mulibaka no ibi yetu, ni kwingulwa nji tubekiwe ano kuluka.

5 Cwale aba tuna tendiwa anokuluka mu tumelo, kame tuli mu kozo ni Nyambe mulibaka lya Mbumu wetu Jesu Kilesite. **2** Mwa yonyene tunawana etumelo mu sishemo omo tuwaniwa, mi kame tuwabelelwa mu sepo no kanya ya Nyambe. **3** Cwale kasa ngeso fela, kono kame tuwabelelwa mu mayando etu, kakuli kame tulimukile nji

amayando kame atulitela okongoteta, **4** Okutundamena kame kulita emikwa no kuwaba mi emikwa no kuwaba kame ilita esepo. **5** mi esepo kaitwenisa, kakuli elilato lya Nyambe nali kwitelwa mu micima yetu, mu mebo no kukena, eyo ina kubiwa kwaaci. **6** Kakuli abo metu sifokola, ba nako inakufanena Kilesite nakufela asikutenda ouyi. **7** Iikene aba kubambabile nji omuunu afele aa nokuluka, mwendi omunjili abasa kongote omucima okufela aano kuluka. **8** Kono Nyambe kame amonisa elilato lyaye kwaaci nji nabo tusilemine okutenda eibi, kakuli Kilesite nakutufela! **9** Cwalehe abo, aba tubeekilwe anokuluka ni unyinga waye, mbatu yoisiwa mwa yonyene ku kutweba kutunda kwa Nyambe. **10** Kakuli naba tusili eiila, kame tuusetwa kwa Nyambe muibaka no lufu lwa Mwanaye, aba tuna usetwa kwa yonyene, kame satu yoisiwe onene mulibaka no moyo waye! **11** Kasangeso fela, kono tusi wabelelwa mwa Nyambe mulibaka lya Jesu Kilesite Ombumu wetu, kakuli aba tuna usiwa ngeso ni mulibaka lyaye. **12** Mulibakaelyo esibi nasikwiiya mu litunga mulibaka no munu mumweya mi elifu ni mulibaka no sibi, mu mukwanongeso elifu naliyi kwaanu onje kakuli kame anatende esibi onje. **13** Esibi luli kwasina kwikalanga oweeli mu litunga omulawo akawa sisumiwa kale, kono esibi kasi baliwa aba kuulwile omulawo. **14** Nabakulingeso elifu nali kubusa okutunda kwa Adama okutwala kwa Mushe, simba kwao ana kwatenda esibi kame liikalako noku matuka omulawo mu mukwa oku fekile kanyi anakutenda Adama, Yonyene oli esifekiso sa woyo soiya. **15** Kono empo no sishemo kaikufekile

kanyi esibi sa Andama. Kakuli aano kupula kame anafu mulibaka no munu mumweya, esishemo sa Nyambe ni mpo itunda mu sishemo no munu mumweya yonyene Jesu Kilesite yonyene kame ipulele aano kupula niku bitelela! **16** Mi empo kai kufekile kanyi esibi sina kwiiya mulibaka no munu mumweya, kakuli ekatulo no munu mumweya kame ina liti ekatulo no kuba aanu no kupula omubonda, kono empo no sishemo kame inatundu ku tifoso no kupula mi kame ina bwele mu kututenda aa no kuluka! **17** Nji mulibaka no mubonda no munu mumweya elifu kame linabusu mulibaka lya woyo omunu mumweya, onene awo nambula esishemo mukupula kwaso, ni mpo no kutenda aa no kuluka, kame saabuse mu moyo mwa yonyene woyo mumweya Jesu Kilesite. **18** Cwalehe, kanyi omubonda no munu mumweya aba ona liti ekatulo eyi iba aanu no kupula omubonda, mu mukwanongeso, okuluka no munu mumweya kame kulitela aanu onje okuluka oko kuba omoyo. **19** Mi kanyi aanu no kupula aba anabeekiwa asi kutenda esibi mulibka no kwaluka kwa munu mumweya, mu mukwanongeso mukuluka kwa munu mumweya aanu no kupula kame satendiwe aa no kuluka. **20** Omulawo nawiyi nji etifoso tipule, kono oko okupula no esibi, esishemo sa Nyambe kame sipula onene ni kubitelela. **21** Nji cwale esibi aba sina busu ni puso no lifu, mu mukwanngeso esishemo sibuse oku tutenda aa no kuluka, ni puso no omoyo no kwaabwa, mwa Jesu Kilesite Ombumu wetu. (aiōnios g166)

6 Cwale iikene satwambe? Cwale tusiekeza okuyoya mu sibi nji esishemo simonahale mukupula. **2** Kokuulwa!

Natukufa kulineku no sibi, cwale ngasibine satuyoye musibi? **3** Cwale kamulimukile nji aaci tonje tuna kolobezwa mwa Jesu Kilesite kame tuna kolobeziwa mu lifu lyaye? **4** Natu pumbekiwa cwale naye mu kolobezo no lifu, nji cwale abo Kilesite aba saingulwe kwaafu mu kanya ya Sitetu, naaci kame mba twende mu moyo no ubya. **5** Kakuli nji natu kuwana naye mukufa noku kufeka kanyi kwaye, mbatu kuwana naye mukwinguka kwaye. **6** Cwale tulimukile nji ounu wetu no kale kame una kwiibaiwa ni yonyene, nji cwale olutu no sibi lubwe nji tulese okutenda aabika no sibi kame. **7** Kakuli nji omunu nafu kame alukuluhile mu sibi. **8** Nji natufi ni Kilesite kame tupumena nji mbatwinguka ni yonyene kame. **9** Kakuli kame tulimukile nji Kilesite abana kwinguka kwaafu katamba kufa kame, mi elifu kali tamba okwikala ni maata kwa yonyene. **10** Elifu anafu kame anafu kamweya ku sibi sonje, kono omoyo a yoya, kame ayoyela kwa Nyambe. **11** Yongeso ni kwaanyi, muhupule nji namukufa ku sibi, mi kame muyoye kwa Nyambe mwa Jesu Kilesite. **12** Esibi silese okubusa mu tinyutu tenu nokufa, mulese okuteteta ku titakazo no sibi. **13** Kame mulese okuba esibi kwilama no lutu lwenu nji itende kanyi eyitusiso no kutendisa eyi no kwiiba, kono mukubeeke kwa Nyambe kanyi awo ana tundisiwa ku lufu okuta mu upiplo, nikuba ekalulo no ilama yenu kwa Nyambe nji itende eituiso no kuluka. **14** Kakuli esibi kasitamba oku tenda Ombumu wowe, kakuli kausamo munji no mulawo wa Mushe kono munji no sishemo. **15** Iikene, cwale? Kana mbatutende esibi kakuli kame tuli munji no mulawo wa Mushe kono kakuli

kame tuli munji no sishemo? Kakukonahala! **16** Cwale kamulimukile nji aba mukutenda aabika no munu oku muyupa, kame muli aabika aye yonyene woyo muyupa, simba abika no sibi esi sitwala ku lifu, simba ku likute eli litwala ku kuluka. **17** Kono kame tukutumela kwa Nyambe simba nji kame tuli aabika no sibi kame muna kukuteka etuto eyo muna kubiwa. **18** Namu lukululwa ku sibi mi sebeli muli aabika kweyi no kuluka. **19** Kame naamba mu mukwa no ounu, mulibaka no kufokola mu ku yupisisa kwenu. Ba weeli namu kutenda aabika kweyi no kwiiba, oku yoya omoyo no kwiiba. Cwalehe mukutende aabika no kuluka nji mukenisiwe. **20** Aba muna kwikalanga aabika no sibi, namu kulukuluha kweyi no kuluka. **21** Cwalehe omupuzo muna kuwanabo munako eyo ubine ku inu eyo imyenisa bano? Einu eyo kame imitwala ku lufu! **22** Kono cwale namukulukululwa kusibi, sebeli muli aabika a Nyambe, mi omupuzo munawana kame umitwale ku kukena, mi amamaneneno ni moyo na kwaabwa. (aiōnios g166) **23** Kakuli omupuzo no sibi nikufa, kono empo no sishemo sa Nyambe nikuyoya nokwabwa mulibaka lya Jesu Kilesite Ombumu weet. (aiōnios g166)

7 Abange kamulimukile, kakuli kame naamba kwaawo alimukile omulawo nji omulawo kame obusa omunu abo yosiyoya. **2** Mulibakaelyo, omukati no ku kwala kame anungilwi kwa mbumwaye mulibaka no mulawo yosiyoya, kono nji mbumwaye nafu, na lukululwa ku mulawo owo umununga kwa mbumwaye, **3** cwale kame saisaniwe omubuki aba sakwale ku mulume mundina nji mbumwaye yosiyoya. kono nji mbumwaye nafu, na

lukuluka ku mulawo owo, mi nji akwale ku mulume mundina kaisanwa nji mubuki. **4** Abange naanyi ngeso, namufu kulineku no mulawo mu lutu lwa Kilesite nji cwale mutende ano munjili, awoyo yonyene ona ingulwa kwaafu nji tubeekele Nyambe emiselo. **5** Kakuli abo tusingoye mu nyama, etikezo tetu no kwiiba kame tina ku sebezanga mu ilama yetu, mi naiku litanga elifu. **6** Kono cwale, natu lukuluha ku mulawo, kakuli natufu ku onyene onakutu nunganga, nji tusebeleze Nyambe mu mukwa no ubya no mebo, kasa mu mukwa no kale no taku ina ng'oliwa. **7** Cwale iikene satwambe? nji omulawo ni sibi? Kokuulwa! Kono kwaulu omulawo kambe kanisi limuka esibi. Kwaulu omulawo waambe nji, “Olese oku lakaza,” kambe kanisi limuka oku lakaza. **8** Kono esibi nasiwana omukwa mi nasiingene mwa mene mukulaelwa, etitakazo tonje. Kakuli oko kuulwile omulawo, esibi nasifu. **9** Mene kame ina kuyoya okuulwile omulawo, kono etaelo aba ina kwiiya, esibi sebeli siinguka, mi mene sebeli nifa. **10** Etaelo inakuni sepisa omoyo, sebeli iwaniwa nji kame initwala ku lifu. **11** Kakuli esibi nasiwana esibaka oku nionga mu taelo, mi sebeli nifa mwa yonyene eyo etaelo. **12** Onyene omulawo niwakukena, niyonyene etaelo niyakukena, no kuluka, no kuwaaba. **13** Cwalehe, esinu no kuwaba nasiliti olufu kwa meme? Kokuulwa! neli esibi sina sebeze elifu kwa mene mu sinu esi no kuwaba nji simonahale nji ni sibi, nji mulibaka no taelo esibi nasi futuka esinu no kwiiba oku manenena onene luli. **14** Tulimukile nji omulawowa Mushe niwa mebo, kono mene kaniwa mebo, kame nina ulisiwa kanyi omubika no sibi. **15** Siyupisisa eso

ni tenda, kakuli sitende eso ni saela, kono kame nitenda eso ni timbile. **16** Cwale nji ni tende eso ni ulwa okusinga, kame ni pumena nji omulawo niwa kuwaba. **17** Abo cwale kasa mene luli nitenda ngeeso, kono ni sibi eso sili mwa mene. **18** Kakuli kame nilimukile nji ouwa kausako mwa mene, mi mbili muunu feela, kakuli okusinga mwakuli mwa mene, kono sitwese okutenda ouwa. **19** Kakuli sitende ouwa ni singa, kono ouyi nitimbile wani twalelela oku tenda. **20** Cwale nji kame nitenda eyo nitimbile, kasa mene otenda ngeeso, kono ni sibi eso sili mwa mene. **21** Cwale kame niwana nji aba nisinga okutenda esino kuwaba, ouyi wokame oli kwa mene. **22** Kame ni lakaza omulawo wa Nyambe mu munu woyo oli mukaci no mucima wange. **23** Kono kameni mwine omulawo wa Mushe mundina mu ilama yange owo ukulwisa ni mulawo no ku yupisisa kwange, mi kame unitwala mu ubika no mulawo no sibi owo oli mu ilama yange. **24** Mbili munu no umayi no ngasibine? anyine soni tundisa mu lutu luno lunitwa ku lifu? **25** Kame niku tumela kwa Nyambe mwa Jesu Kilesite Ombumu wetu! Cwale simba mene, kame ni sebeleza omulawo wa Nyambe muku yupisisa kwange, kono mu nyama kame ni sebeleza omulawo no sibi.

8 Kakwisa katulo cwale kwaa aikalile kwa Jesu Kilesite.
2 Kakuli omulawo no mebo no omoyo ou uli kwa Jesu Kilesite kame unani liulula ku mulawo no sibi ni lifu.
3 Kakuli Nyambe natende eso sina kukwangwiwa ku mulawo wa Mushe, mulibaka no kufokola ku unu. Kame ana atula esibi muunu mu kutuma Mwanaye mulibaka no sibi, woyo ona kwiya mu unu kanyi omukwa wetu no sibi.

4 Nyambe nakutenda ngeeso nji esi silaelelwa mu mulawo wa Mushe siiyatetetwe mwaaci aa aendisiwa ku Mebo kasa mumukwa noun. **5** Kakuli awo ayoya mu mukwa nounu kame atwala emihupulo yoo kweyi nounu, kono ao ayoya mu mebo kame atwala emihupulo yoo kweyi no mebo. **6** Kakuli awo ayoya mu mukwa nounu kame ku twala ku lifu, kono awo ayupa eyi no mebo kame ku twala ku omoyo ni kozo. **7** Kakuli awo ayupa eyi nounu kame atimbile Nyambe, kakuwana ni mulawo wa Nyambe, mane kaatwese luli. **8** Cwale awo aendisiwa muunu katwese oku wabelisa Nyambe. **9** Kono anyi kamufanene okuyoya muunu, kakuli kame muli mu mebo, mi luli Emebo ya Nyambe kame ili mwaanyi. Omunu yonje nji kakwite Emebo ya Kilesite kaasa waye. **10** Kono nji Kilesite kame ali mwaanyi, simba nji etinyutu tenu natifi mulibaka no sibi, Emebo yenu kame iyoya mulibaka no kuluka balubala wa Nyambe. **11** Cwale Emebo ya woyo ona ingula Jesu kwaafu nji kame ili mwaanyi, yonyene woyo ona ingula Jesu Kilesite kwaafu mbabi omoyo ku tinyutu tenu eti tifa mu mebo yaye eyi iyakile mwaanyi. **12** Cwalehe, abaange, kame tufanena okuyoya kanyi Emebo omo itu ambelela okuyoya, kono kasa okuyoya omo tusingela aaci. **13** Kakuli aba mu yoya mu ku koñelela etitakazo no lutu lwenu, mba mufu, kono nji kame mwibaa emisebezi no lutu mulibaka no mebo, mba mu yoyo. **14** Kakuli onje awo aendisiwa ku mebo ya Nyambe, ao naana a Nyambe. **15** Abo kamwasi tambula Emebo eyo imiingenyeke mu ubika nji mucile, kono kame muna tambula Emebo imi tenda aana a Nyambe, kakuli na mutambula Emebo

eyi yang'ula, eyo mwa yonyene aba tulilaa nji, “Abba, Sitetu!” **16** Yo kame Emebo eyi ikupakela ni mebo yetu nji kame tuli aana a Nyambe. **17** Mi cwale nji kame tuli aana a Nyambe, mba tuli naaci esanda, tulye esanda sa Nyambe ni Kilesite nji kame tuyanda naye nji tuwane ekanya ni yonyene. **18** Kame ninahana nji amayando no ba nako ino kalukele okubapanywa ni kanya eyo saimonahale kwaaci. **19** Kakuli eyumbiwa yonje kame itatelele mu kushukela onene okushotolwa no aana a Nyambe. **20** Kakuli eyo ina ku umbiwa, kame ina ku bekiwa mu puso eino mapwa, ka sa mu ku singa kwayo, kono mu kusinga kwa woyo ona kuibeekamo mu sepo, **21** nji eyumbiwa ni yonyene kame sailukululwe mu ubika no koola nji ibiwe etukuluhu no kanya ya aana a Nyambe. **22** Kame tu limukile nji eyumbiwa yonje kame itonga bamweya naaci mi kame iyupa okukola no kuleya ni balelo lino. **23** Mi kasa eyumbiwa fela, kono naaci, aa ali omuselo no weeli no mebo naaci kame tutonga me tu tatelele onene okutenda aana, mane ni kuliululwa ku tiyutu tetu. **24** Kakuli mu sepo eyi natu yoyisiwa. Cwale esepo eyo imonahala cwale sebeli kasa sepo, kakuli anyine so sepa eyi amona? **25** Kono aba tu sepa eyi twasimona, kame tu si tatelele onene mu kukoongota. **26** Mu mukwanongeso Emebo no kukena kame itutusa mu kufokola kwetu, kakuli katuyii omo tufanena okulapelela, kono Emebo yonyene kame itu lapelela mu sitongo ni maywi ao ka twesiwa okutaluswa. **27** Cwale yonyene woyo otatuba emicima no aanu, kame alimukile emihupulo no mebo kakuli Emebo kame ilemine oku lapelela aanu

a Nyambe, okukumanena ni tato ya Nyambe. **28** Kame tu limukile nji einu yonje kame ibelekisana bamweya okulita ouwa kwaawo asinga Nyambe, onyene awo ana isaniwa okwamana mu mulelo waye. **29** Kakuli awo ana kuketa oweli, nakwataba kame okwatenda aa afekile kanyi Mwanaye, nji atende yokame omweeli kwaainaye no kupula. **30** Cwale awo ana ku ketiwa, na kwaaisana, mi awo ana kwisaniwa nakwabeeka ano kuluka, mi awo abeekilwe okuluka, naabi ekanya yaye. **31** Cwale ikene sa twaambe kweeyi? Cwale nji Nyambe kame ali kwaaci, anyine sotu lwisa? **32** Yonyene woyo wasikukatwa mwanaye luli kono nakutubaye aaci toonje, cwale ngasibine satende, kana katamba okutuba einu yonje ni yonyene? **33** Anyine so lita ekatulo okulwisa awo ana ketiwa kwa Nyambe? Yonyene Nyambe onaa tende aa sikuluka! **34** Anyine, cwale so twesa okwaatula? Kasako, kakuli Jesu Kilesite ona kufa, eeni, mane naingulwa kwaafu, woyo oli ku lyoko no silyo lya Nyambe, mi kame a tu lapelela. **35** Anyine so tu taba ku lilato lya Kilesite? Nji kame sa kutende amayando, simba oubamba, simba eng'alelwa, simba elishebo, simba okusheeba, simba ekozi, simba omukwale? **36** Kanyi omo ku na ku nolelwa mu mañolo nji, “Mulibaka lyowe kame twibaaiwa eliywaa lyonje, kame twaliketwa kanyi omukoko ota mukwibaaiwa.” **37** Kokuulwa, mu inu eyo yonje kame tumatuka niku bitelela mwa yonyene woyo ona kutusinga! **38** Kakuli kame ni kolwa nji simba elifu, simba omoyo, simba amangeloi, simba eyi ibusa, simba einu eyi iliko bano, simba einu eyo esiiya, simba amaata, **39** simba beulu, simba kunji, simba esinu sinjili mu

yumbiwa yonje, sasitwese okututaba okutunda ku lilato
lya Nyambe mwa Jesu Kilesite Ombumu wetu.

9 Kame naamba eniti mwa Kleste, mi soongo. Elizwalo
lyange kame lini paka mu mebo no kukena, **2** kame
neenine onene, ni kukola nokwa pumula mu mucima
wange **3** Kakuli kame ni singe nji, mene luli! ni kutiwe
kwa Nyambe ni kutundisiwa kwa Kilesite musibaka
no asimukowa wange. **4** Onyene luli a Maisilaele, mi
okwang'ulwa ni koo, ni kanya, ni ulikani, ni kubiwa
omulawo wa Mushe, ni sebelezo, ni ku sepisiwa, **5**
onyene kame ali asi mukowa munene omo ina tundu
emikowa yonje mane ni Kilesite mwana leiwa muunu,
Nyambe woyo oli beulu no inu yonje, alumbekwe okuta
oko nokwaabwa! Amen (aiōn g165) **6** Kono kasa nji
esepiso ya Nyambe naikwangwa, Kakuli kasa anu onje
aa anatundu ku Isilaeli kame ali Amaisilaele. **7** Simba
awo ali olusika lwa Abulahama, kasa ana a Nyambe
onje, kono kame kunaambiwa nji, “Mboliteliwa olusika
mwa Isaka aikulyowe.” **8** Esi kame sitalusa nji kasa aana
mu nyama ao ali aana a Nyambe, kono aana a Isaka
awo ninakusepisa okame aa aliketiwa nji olusika. **9**
Kakuli esi sokame sinakwambiwa mu sepiso nji, “Mu
nako eyi ifanena kame sani uke, mi Sala kame saikale
ni Mwana no mushimani.” **10** Mi kasa eyo feela, kono
ni Lambeka ngeso aba anakwikala naana no ambuyu
ku mulume mumweya yonyene sitetu Isaka. **11** Abo
aana no ambuyu akasi leiwa kale mi kaasi tenda ouwa
simba ouyi, nji cwale omulelo wa Nyambe no kuketa
utendahale, **12** Lambeka nakwambeliwa kwa Nyambe

nji, “Omukulu mba sebeleze omwanukana,” **13** Kanyi omo ku ñolelwe nji, “Kame nisinga Jakobo, kono kame nitimbile Esau.” **14** Cwale iikene eyo satwaambe? Kana Nyambe wa saluluti? Kokuulwa! **15** Kakuli na kwamba kwa Mushe nji, “Kame sanifele amakeke woyo sani fele amakeke, mi kame sani shemube woyo sani shemube.” **16** Cwale kasa mulibaka lya eyo a saela omunu simba kweyo atenda, kono kame iimanine feela ba makeke a Nyambe. **17** Kakuli mu eling'olo Nyambe nakwambela Ombumu na mu Engepita nji, “Esi ninaku imekele ni mu libaka linene no kumonisa amaata ange mwa wene nji cwale elitina lyange lyambiwe mu litunga lyonje.” **18** Cwale abo, kame ashemuba woyo a singa mi kame atatafalela woyo asinga. **19** Cwalehe kame so aambe kwa mene, “Ngasibine satunyaziwe kwa Nambe? Kakuli anyine so kana etato ya Nyambe?” **20** Kono tiwe anyine wene omunu, aba okanana Nyambe? Kana esiumbiwa iikene sa saambe ku muumbi, “Iikene aba munani tende ngeesi?” **21** Kana omu umbi no tucoo kame akwite etukelo no ku ku tusisa elimaa omwa singila? Ba siñomoto si mweya no limaa kame twesa oku umbabo otucoo twiili, ejili nokuwaba einjili no kwakutekeha. **22** Cwalehe nji Nyambe asinge okumonisa okutweba kwaye ni kulimukisa amaata aye, kono sebeli otatelela ba nako no kuleba mane ni kuyanda kwao ana kwaliketa ni kutweba kwao ana kusinga oku sinya sinya. **23** Nji Nyambe asinge oku monisa oufumu no kanya yaye mulibaka no makeke, aaci ana kulukisetwa ekanya ba weeli. **24** Bokame abo ana kwisana ka sa ku Majuda feela kono ni kwa simacaba. **25** Kanyi eyo anaamba Nyambe mu

buka ya Hosea, aba aamba nji, “Awo ana kutenda nji kasa aanu ange, mbanaisana ‘anange mi aanu nasiisana aanu ange.’ mbaisaniwa aanu ange, mbanaisana aasingiwa.’
26 Mi omo Nyambe ana kwamba nji, ‘anyi kamu tendile esicaba sange,’ kame saisaniwe nji aana a Nyambe no kuyoya.” **27** Mi Isaya kame aamba kwaanu a Isilaele nji, “Aanu no Isilaele simba aba sa ikale ano kupula kanyi omushekesheke no ba likamba no liwate, Mba ku yoyisiwa ano kwetekela feela **28** Kakuli Ombumu kame satende ekatulo yaye anaamba mu litunga, aitende muwangu okwimanenena.” **29** Mi kanyi Isaya aba anakwamba nji, “Kambe Ombumu no timpi kasikutu siyela aana, kambe kame tukufekile kanyi Sondoma ni Ngomola.” **30** Cwale iikene sa twambe? Nji ano macaba awo kaasiku singa okukong'a okuluka nawana, okuluka kutunda mu tumelo,
31 Kono aanu no Isilaele awo ana kusuweza omulawo wa Mushe no kuluka kasikuuwana. **32** Cwale mu libaka lya iikene? Kakuli ka si kuutenda mu tumelo kono kame anakuutenda mu misebezi no mulawo, kame ana sitatala ba “liwee eli li sitatalisa” **33** Kanyi omo kung'olelwe nji, “Kamu mone, kame ni beeka mu Sione eliwee elyo saali sitatalise aanu, eliwee elyo salyakwise. Mi woyo yonje so pumena kwa yonyene katamba okwenisiwa.”

10 Aanyi akwange, esi nilakaza mu mucima wange mane ni tapelo yange kwa Nyambe ninji aanu ange akayoyisiwe!
2 Kame naapaka nji, kame atukufalelwe eyi ya Nyambe kono kasa muku yupisisa. **3** Kakuli mukwalimuka okuluka kwa Nyambe, mane ni muku saela okuluka koo, kasiku kubeeka kunji no kuluka kwa Nyambe. **4** Kakuli Kleste

bokame aba kubwela omulawo wa Mushe, nji omunu yonje woyo opumena amubeeke ono kuluka. **5** Mushe nañolo eyi nji, “Omunu woyo okong'elela okuluka oko ku tunda ba mulawo mbayoyo nawo.” **6** Kono okuluka ku suminwe ba tumelo kame kwambiwa nji, “Olese okwamba mu mucima wowe nji, anyine so kambamena ku wilu?” (abo ni ku lita Kilesite banji). **7** Simba nji, “Anyine so shetumukela mu sibaka saano kufa?” (abo, ni kwingula Kilesite kwaafu). **(Abyssos g12)** **8** Kono iikene esi sambwiwa? “Eliyiwi kame lili beebi ni wene, ba kanwa kowe ni mu mucima wowe” (esi, ni liyiwi no tumelo elyo tukutaza) **9** Kakuli nji kame wamba ni kanwa kowe nji, Jesu ni Mbumu niku pumena mu mucima wowe nji Nyambe naku mwingula kwaafu, mbuyoiswiwa. **10** Kakuli omunu kame apumena ni mucima waye nji abeeke uyu no kuluka, mi kame apaka ni kanwa nji ayoisiwe. **11** Amang'olo kame aamba nji, “Awo onje apumena kwa yonyene katamba kwenisiwa.” **12** Mihe ka kwaliketiwa nji kame kuli eshutano mukaci no Majuda ni Mangelike, kakuli Ombumu no aanu onje ni mumweya, mi niwakufuma mwao aisana kwa yonyene onje. **13** Kanyi omu aambela amañolo nji, “Awo onje aisana ba litina lya Mbumu mbayoiswiwa.” **14** Kono ngasibine sa isane kwa yonyene woyo kaasipumena? mi ngasibine sa lumele kwa yonyene woyo kasiyupa kale? mi ngasibine sa yupe eliywi oku ulwile osiku kutaza? **15** Mi ngasibine aanu abaka kutaza aka situmiwa? kanyi omo kung'olelwe nji, “Ngasibine awabile amakondo aawo akutaza eliywi no kuwaba!” **16** Kono kasa onje ana kuteke eliywi no kuwaba. Kakuli Isaya

naamba nji, “Mbumu, anyine ona pumene eyo ana yupu kwaaci?” **17** Cwalehe, etumelo kame itunda ba kuyupa, mi okuyupa kame kwiiya mu ku kutaziwa eyi ya Kilesite. **18** Kono nisi ibanguta, ninji kasiyupa? Kokuulwa nayupu, “Eliyiwi lyoo nalihasana mu litunga lyonje, mi amaywi oo nakakeela ku mamananeno no litunga.” **19** Kame niibanguta nji, Amaisilaele kaasiyupa? Mushe yono tateka okutambula nji, “Mbanikutusisa aano macaba nambulwa tuso okumitenda asimuna, awo kalimukile onyene mane ni lusika no weelo kame sanimi twebise.” **20** Mi Isaya sebeli okongota okwamba nji, “Kame nina waniwa kwawo ana kuulwa oku nisaela, kame nina kumonahaza kwaawo ana kuulwa okwiibanguta eyange.” **21** Kono aba aamba Isilaele nji, “Kame ina olola amaoko ange eliywaa lyonje kwaanu no kwaayupa mi naakana okupumena.”

11 Kame ni ibanguta, Nyambe na kana aanu aye? Kokuulwa! kakuli mene luli kame nili mwiisilaele, no lusika lwa Abulahama, no mushobo wa Benjamine. **2** Nyambe kasi kana aanu aye awo ano kuketela okutunda ku matatekelo. Kamulimukile eling'olo omu lya mbela, omo Eliya omu ana kukumbelela kwa Nyambe kweyi no Isilaele nji, **3** “Mbumu, kame anaibaa anuhi owe, kame ana kwisi etialetale towe, mi time memboci nina siyala, mi kame asaela omoyo wange.” **4** Kono siikene ana tambula Nyambe kwa yonyene? Neli nji, “Kame nina kuteweale alume noku kwana eikiti mutanu ni yiili awo kaasikubama amanwi kwa Baale.” **5** Mi ni mu nako ino kusili aa asi siyalele kwao ana kete Nyambe mulibaka no sishemo saye. **6** Kono nji ni mulibaka no sishemo,

abo kasa mu misebezi, kambe ni mu misebezi kambe
 esishemo kasa sishemo. **7** Abo cwale ni ngasibine? Eso ana
 kusaela Isilaele kasikusiwana. Anokuketiwa nakusiwana,
 kono anjili nakukwangwa. **8** Kanyi omo kung'olelwe nji,
 “Nyambe kame anakwaaba Emebo no mandingwe, ni miyo
 nokwaamona ni matwi no kwaayupa okulita ba liywaa na
 balelo lino.” **9** Ni Dabida kame aamba nji, “Mulesele etafule
 yoo ifutuke elilaba ni katwa, esisitataliso ni koto eyi
 yafanene! **10** Mulese amiyo oo ailole nji aulwe okumona,
 mi emyongo yoo iobame okuta oku nokwaabwa.” **11** Cwale
 kame niibanguta nji, cwale aba ana sitatala naakweelele
 nji? Kokuulwa! Kono okufosa koo, okuyoisiwa kame
 kuneyele aasimacaba, nji Amaisilaele abusiwe mukwaafela
 omuna. **12** Cwale nji okufosa koo kame kuna litele elitunga
 esifumu, mi oku kwangwa koo kame kuna litele asimacaba
 esifumu, abo cwale babine sasikume esifumu soo! **13**
 Cwale kame naamba kwaanyi asimacaba, mi kame ni
 tumisa omusebezi wange kakuli kame nili omutumiwa
 no macaba. **14** Kubita nji nitendele anjili aasimushobo
 wange omuna, kono ni yoyise anjili kwaaonyene **15**
 Kakuli nji okukaniwa koo kame kutalusa okuusiwa no
 litunga, okutambulwa koo kame sakutaluse ibine? Kandi
 kasa kwanyi okwingula aafu! **16** Nji enkwilimba ina
 kutendiwa esitabelo kwa Nyambe baweli neli omuselo
 owu no kukena, ni mukoko wonje niwa kukena, mi cwale
 nji omubisi kame ukenine, ni mitai kame ikenine ngeso.
17 Kono nji emitai injili naicoko, cwale wene esitondo
 no olibe namunaheng'i, kame ona beekiwa mu sibaka
 saso okutabela oufumu no sitondo no olibe. **18** Abo

olese okukuumuseta emitai eyo. Nji kame okukuumusa,
 ohupule nji kasa wene ona ongota omubisi, kono omubisi
 wokame owu ukongota. **19** Kame so wambe nji, “Emitai
 aba ina koko neli nji nibeekiwemo mu sibaka sayo.” **20**
 Eyo ni niti. Kame ina temiwa kakuli kaasiku pumena,
 mi wene nuimana mu tumelo yowe. Cwale okongote
 mi olese okukuumusa, kono ocile. **21** Cwale nji Nyambe
 nakuulwa okusileleza emitai luli no sitondo, ni wene
 katamba okufela amakeke. **22** Mulemuhe cwale esishemo
 sa Nyambe ni kutweba kwaye. Okutweba kwao anakwi,
 ni sishemo sa Nyambe kwawene, nji kame otundamena
 mu makeke aye nji kasangeso niwene mbutemiwa. **23**
 Mi nonyene akowe aba kaatwalele mu kupumena koo,
 kame saa beekiwemo nonyene, kakuli Nyambe kame
 ali ni maata nokwaabeekamo kame. **24** Kakuli nji wene
 ona patuliwa kweyo ili nji ya luli no sitondo no olibe, ni
 kubeekiwa mu mukwa nji kasa wa luli, mu sitondo no
 olibe silimilwe luli, cwale tunjinga saiusetwe okubeekiwa
 mo eyi emitai na mumushitu no itondo no olibe. **25**
 Abange, sisingi nji mushwekelwe eniti eyi, kame nisinga
 nji mulimuke einu no ku bambaba. Outata kame oneyi
 ba kalulo injili no Isilaele, okubitela epalo no asimacaba
 sonje aba saaiye kwa Nyambe. **26** Mi cwale Amaisilaele
 onje mbayoiswi, kanyi omo kung'olelwe nji, “Omuliululi
 kame satunde mu Sione kame sa tundise eibi mu lusika
 lwa Jakobo. **27** Mi ou wosotende oukwamanyinga wange
 nonyene Abo sani tundise eibi yoo.” **28** Mulibaka no
 ku kana eliywi no kuwaba aendisi no Majuda nafutuka
 eiila ya Nyambe, mulibaka lyenu aanu no macaba. Kono

okwaliketa omu ana kwaaketela Nyambe, nafutuka alikani aye mulibaka no ashemi oo no kale. **29** Kakuli etimpo ni kwisana kwa Nyambe eyo kaifutuka. **30** Kanyi aanyi omo muna kuulwela elikute kwa Nyambe, kono bano na muwana esishemo kakuli kame mukwite elikute. **31** Cwale kaasikukuteka kwa Nyambe nji amakeke ana monisiwa kwa wene nonyene nji atambule amakeke. **32** Kakuli Nyambe nanungu aanu onje no kuulwa elikute, nji aafele amakeke onje. (eleēsē g1653) **33** Outungi no ufumu ni kushangama ni unangu wa Nyambe! Etikatulo taye kati twesahala okusaisisiwa, mane ni tindila taye kati twesahala okuwaniwa! **34** Kanyi omu kuna kung'olelwe nji, “Anyine woyo olimukile emihupulo no Mbumu? Anyine woyo sotwesa okumweleza? **35** “Simba nji anyine woyo onabi Nyambe empo, nji ausetwe esinjili?” **36** Kakuli einu yonje kame itunda kwa Yonyene, kame inaiyi mwa Yonyene, mi kame itendelwa Yonyene. Kwa Yonyene kwikale ekanya mu nako ni nako! Amen. (aiōn g165)

12 Aabange, kame ni milapela cwale mu sishemo sa Nyambe mutende etinyutu tenu esitabelo no kuyoya, okukena niku tambulwa kwa Nyambe nji itende okulapela kwenu no mebo. **2** Mulese okukubeeka onene kweyi no litunga, kono mufutulwe mu kumishemuna mukuyupisisa kwenu nji mulemuhe esi singwa kwa Nyambe nji sibine, esi no kuwaba nesi silumelelwa ni kupetahala. (aiōn g165) **3** Cwale mulibaka no sishemo sina biwi kwa mene kame ninunga omunu yonje mwany nji alese okukununeka onene okubita omu ahupulela aakwaye, kono akuhupule wino kweyo imulikana, omunu ni munu

mu tumelo ana biwi kwa Nyambe. **4** Kakuli kanyi omu twikalele ni ilama nokupula mu lutu lumweya, mi eilama kaitende omusebezi mumweya, **5** kamekulingeso ni kwaaci naba tuli ano kupula, kame tuli esilama simweya kwa Kilesite mi toonje kame tuna bekiwa bamweya kanyi lutu lumweya. **6** Cwale aba tuli ni timpo eti tishutana, okuta mu sishemo tunabiwi, tuku tusise yoo, nji niunuhi tunuhe okuta mu tumelo yetu. **7** Nji nisebelezo, tubeleke ngeso, nji nikwiiyeta twiiyete ngeso. **8** Nji nikususuweza tususweze ngeeso, woyo oba, abe yo lukuluhile, woyo otwaletela atwaletela wino, woyo otenda etikezo no makeke, atende yo wabelelwe. **9** Elilato lyuulwe okukutendela. Mutimbe ouyi, mukumalele ouwa. **10** Mu kusinge omunjili ku munjili kanyi omunu ni minaye, mi mukubeeke okumonisa okukutekana. **11** Kweyi nouku kataza mulese okufokola, mutukufalelwe mu mebo, mubelekele Ombumu. **12** Mu wabelelwe mu sepo, mukongote mu mayando mi mutundamene mu kulapela. **13** Mutabele aasikupumena ku inu aba aulwile, mutundamene mu kutambula angenda. **14** Mufuyole aa amiyandisa, mufuyole mi mulese okukuta. **15** Muwabelelwe nawo awabelelwa, mulile nawo alila. **16** Mutende asimucima mumweya anjili ku kwanjili, mulese oukukuumusa kono mu lumele okwikala nawo kaakwite einu, mi mulese oukumona oku shangama. **17** Mulese okuusa ouyi ku uyi, kono mutokomele okusinga eino kuwaba mu miyo no aanu onje. **18** Nji kame ku twesahala, simba mwaanyi, mu yoisane mu kozo naanu onje. **19** Asingiwa, mulese okuusa ouyi mwenyene, kono mube

okutweba kwa Nyambe esibaka, kakuli kame kung'olilwe nji, “Okufaniketa ni kwange, time sani usa, kame kwamba Ombumu.” **20** Cwale, “Esiila sowe aba siyombile, osibe esino kulya, nji kame sifile elinyotwa, osibe esi no kunwa, kakuli mukutenda ngeso, kame wenisa esiila sowe.” **21** Olese oku lumelela ouyi nji okukome, kono okome ouyi ni uwa.

13 Cwale omunu yonje aku beeke kunji no maata no ao asikubusa elitunga. Kakuli kakwisa amaata ao kaatundu kwa Nyambe, mi amaata no kuneneba aliko kame ana kusumiwa kwa Nyambe. **2** Cwale abo woyo okana amaata aa kame akana eso sinaketiwa kwa Nyambe, mi ao atenda ngeeso kame saatuliwe. **3** Aa busisi kaacilisa kwao atenda wino, kono kwao atenda eyi nokwiiba. Nji mulese kucila woyo oli mu mubuso, Cwale mutende eyi no kuwaba mi mbamuwana okulumbiwa kwa yonyene, **4** woyo ni mubika wa Nyambe kuuwa wenu. Kono nji kame mutenda eyi no kwiiba mumucile, kakuli amaata aye no kubakisa nia niti, ni mubika wa Nyambe woyo omonisa okubambaba kwa Nyambe kwao asikutenda ouyi. **5** Abo cwale omunu kame afanena okukong'elela amaata, kono kasa feela mukucila okutweba kwa Nyambe kono kame ni mulibaka no lizwalo. **6** Elibaka elyo naanyi kame mutenekanga omutelo, aano mulawo kame abelekela Nyambe abo aba aiyateteta emisebezi yoo. **7** Mwateneke onje einu yoo, muteneke omutelo kwao ufanena, elikute kwao lifanena, mukuteke ao afanena okukutekiwa. **8** Mulese kuteula esikoloti no munu konji oku kusinga omunjili ku munjili, kwa woyo osinga omwabaye kame aiyateteta omulawo wa Mushe.

9 Etitaelo eto taamba nji, “Mulese okutenda owoozwa, mulese kwiibaa, mulese kwiita, mulese okulakaza einu no akwenu” mane ni titaelo etinjili kame tikuumbele mou omulawo ou wamba nji, “Musinge ao muyakile noo kanyi omu mukusingela mwenyene.” 10 Nji kame musinga aa muyakile noo kamutwese okwaatenda ouyi, abo cwale elilato nikwiiya teteta emilao ya Mushe. 11 Kame mufanena okutenda ngeeso kakuli mulimukile nji enako yakeela kale abo nji mwinguke batulo. Abo enako eyo satuyoyisiwe sebeli ili beebi bano okubita omo ina kwikalelanga baweli aba tuna kutateka oku pumena. 12 Ousiku wata kale kule, mi cwale omunjii sebeli uli netu. Abo cwale tutundise emisebezi no uwi mi tukufuke eilwiso tuku tusinga mu liseli. 13 Tweende wino kanyi aanu aa ayoya mu nako no munji, kasa mukulya ouyi, simba oundalabangwana, eyi no woozwa simba eyi no uhule, simba eting'ananyi ni muna. 14 Kono mukufuke Mbumu Jesu Kilesite mi mulese okutenda etindila no lutu okwiiyateteta etitakazo talo.

14 Kanyi ku munu noku kesheba mu tumelo, atambuliwe, kono mulese okukanana naye oku kumanena ni mihupulo yaye. 2 Omunu munjili kame apumena nji alye eilya yonje, abo woyo no kukesheba kame alya fela emiloho. 3 Woyo olya esilya sonje alese okunyaza woyo no kwaailya, mi woyo no kwaailya alese okwatula woyo oilya, kakuli natambuliwa kwa Nyambe ni yonyene. 4 Tiwe anyine nji watule omubika no mukowe? Naba sa ongole simba okukwa nitaba no molyaye. Kono mba ongola, kakuli omolyaye mbamuongota. 5 Omunu munjili kame aaliketa

eliywaa limweya nji nilyautokwa okubita amaywaa
 anjili, mi omunjili omunu kame aaliketa nji onje kame
 alikanelela. Mulese omunu yonje atende esi akolwa wino
 mu muhupulo waye. **6** Woyo omamela eliywaa, kame
 alimamela mukukuteka Ombumu. Woyo olya esilya sonje,
 kame akuteka Ombumu, kakuli kame akutumela kwa
 Nyambe, mi woyo no kwaalya eilya yonje, kame atenda
 mukukuteka Ombumu nuukutumela kwa Nyambe. **7**
 Kakwisa kwaaci woyo okuyoyela yonyene fela, mi kakwisa
 woyo okufela yonyene fela. **8** Cwale aba tuyoya kame
 tuyoyela kwa Mbumu, mi aba tufa, kame tufela kwa
 Mbumu. Mi cwale, aba tufa naaba tuyoya, kame tuli
 kwa Mbumu. **9** Kakuli Kilesite aba ana kufa, mi kame
 sebeli oyoya neli nji atende Ombumu no asikufa naa
 ayoya. **10** Cwale iikene aba watula omwabowe? Simba
 wene, iikene aba onyaza omwabowe? Kakuli toonje kame
 satuimekwe balubala no situlo sa Nyambe no katulo.
11 Kanyi omo kung'olelwe nji, “Luli aba ni yoya, kame
 kwamba Ombumu, munu yonje kame sakubame balubala
 wange, mi omunu yonje kame sa lumbeke Nyambe.”
12 Abakulingeso, omunu yonje kame sabe ekalabo yaye
 kweyi anatende kwa Nyambe. **13** Cwale tulese okwatula
 akwetu kame. Kono onene muhupule nji omunu alese
 okubeekela omwabaye esi simukwisa, simba esi simu
 sitatalisa. **14** Niyii, mi kame nikolwa mwa Mbumu Jesu
 nji kakwisa esinu siku silafaza sonyene, kono omunu
 aba aaliketa esinu nji sa kusilafala, abohe esinu eso
 kame sisilafalile kwa yonyene. **15** Cwale nji minowe
 simba mukulowe kame omwenisa ba sinu eso olya, abo

kwende mu lilato. Olese okulumeleza eso olya nji sisinye omukowe woyo ana kufeliwa kwa Jesu. **16** Cwale mulese oku lumelela ouwa wenu okwambiwa nji kwiiba, **17** Kakuli omubuso wa Nyambe kasa wakulya ni kunwa kono okuluka ni kozo ni kuwabelelwa mu mebo no kukena. **18** Kakuli woyo osebeleza Kilesite kame awabelisa Nyambe mi kame alumelelwa kwaanu. **19** Abohe tu tundamene kweyi ilita ekozo, neyi satu yakisane nayo. **20** Olese okusinya omusebezi wa Nyambe mulibaka no silya sowe no kwakena. Sinu sonje kame sikenine, kono ouyi ni munu aba alya esilya eso sisitatalisa omukwaye. **21** Ouwa ninji mulese okulya enyama simba okunwa ewaine, simba okutenda esinu eso si sitatalisa minowe. **22** Etumelo eyo oli nayo, oiteule mukaci kowe ni Nyambe. Embuyoti niya woyo nambulwa elibaka no kukwatula yonyene kweeyo analemuha. **23** Kono woyo obilaela kame anyaziwa nji kame alya, kakulli katende mu tumelo. Kakuli esinu sonje eso sasitendiwa mu tumelo, ni sibi.

15 Aaci no kongola mu tumelo kame tufanena okutusa nawo noku fokola oku shimba emishimbo yoo. Katufanene okuku wabetwa twemboci. **2** Cwale omunjili ni munjili kwaaci awabetwe woyo ayakile naye kuuwa woo, okwaa kulisa mu tumelo yoo. **3** Kakuli simba Kilesite kasikukuwabetwa yomboci, kono kanyi omo kung'olelwe nji, “Okwangoliwa kwaao amyangolanga kwaiya kale kwa mene.” **4** Eyo yonje ina kung'oliwa kunyima kame ina kung'oliwa mu mukwa no kulaela aci, nji mukoongoteta ni muku susueziwa mu liywii mbatu wana esepo. **5** Cwale Nyambe no kongoteta ni susuwezo amibe okuyoya

wino mukaci kenu omunjili ku munjili bamweya ni Kilesite Jesu, **6** nji bamweya ni liywi limweya mutwese oku kanyisa Nyambe yonyene sitaye Mbumu wetu Jesu Kilesite. **7** Abo cwale mutambule omunjili ku munjili kanyi omo ana kumitambulela Kilesite mu kanya ya Nyambe. **8** Abo kame ninyambela nji Kilesite nakutenda omubika kwao ana kuta ku mupato oku monisa eniti ya Nyambe, okuongoteta esepiso inakubiwa kwaa shemi oo. **9** Mi abo nji aano macaba akanyise Nyambe ku sishemo kumusa waye, kanyi omo kung'olelwe nji, “Abo cwale mbani lumbeke yonyene mukaci no asimacaba, Mbaniimbi okulumbeka elitina lyowe.” **10** Mi kame nakukwambiwa nji, “Muwabelelwe aano macaba onje naanu aye!” **11** mi kame, “Mulumbeka Mbumu, aano macaba onje, mi mulese aanu onje amulumbeke!” **12** mi kame okutunda abo, Isaya nakwamba nji, “Emibisi ya Jese mbaimene, Mbainguka okubusa aano macaba, mi asimacaba mbaabeke esepo yoo kwayonyene.” **13** Cwale Nyambe no sepo, amiiyate okuwabelelwa mukwiyala ni kozo muku pumena kwenu, nji cwale mulibaka no mata no Mebo no kukena mwiyaale esepo inene. **14** Meene luli kame naniyupisisa kwaanyi, aabange, nji anyi kame mwiyaale ouwa ni tingana tonje mi kame mutwesa okuku laela omunjili ku munjili. **15** Kono banako injili kame ninaku ming'olela mukuzwafa mumukwa no kumi pulukisa, mulibaka no sishemo sinakubiwa kwa mene okutunda kwa Nyambe, **16** okutenda omubika wa Kilesite Jesu kwaa no macaba mu situlo nou pulisita no Liywi no kuwaba lya Nyambe, nji cwale etinubu no ao asimacaba

atwese oku tambuliwa ni kenisiwa ku Mebo no kukena. **17** Mwa Kilesite Jesu, kame nikwite elibaka no oukukuhusa ku misebezi yange kwa Nyambe. **18** Kakuli kanitamba okwingena okwamba nambulwa eso anawana Kilesite mwa mene muku endisa aano macaba nji akong'elele Nyambe mulibaka lyayo ninaamba neyo nitenda. **19** Mu maata no timakazo ni yambo no kukomokisa, mu maata no Mebo nokukena, nji cwale okutunda ku Njelsalema mane ni kutunda musibaka soonje no Ililiko kame nina kutaza mukwiyala eliywi lya Kilesite. **20** Mane ni kwiitenda etakazo yange okukutaza eliywi oko kasikulimukiwa kale Jesu, nji cwale nilese okuyaka abo ana tateke omukwange okuyaka. **21** Kono kanyi omo kumg'olelwe nji, “Mbamono woyo kasi kwambeliwa kale eyaye, mi mbaa yupisisa woyo kasi kwambeliwa kale eyaye.” **22** Eli elibaka elyo enako yonje kame nina ku kani siwangwa okwiiya kwaanyi. **23** Kono bano kumona nji sikwite esibaka no kubelekela muno muti tolopo, mi ba myaka no kupula kame ninyolelwe okwiiya kwaanyi, **24** kame nisepile nji mbani mimono aba sanibite okuta ku Sipaini, mane nji munituse mu musipili wange kuya, munyima no oku kolwesa oku nikong'a kwenu kanyonyo. **25** Kono bano kame nikatile ku Jelusalema mu musebezi waanu a Nyambe. **26** Kakuli asi Mesodoniya ni Akaya naawabelelwa okutundisa eyi no kuba kwaashebile mukaci kaanu a Nyambe ku Jelusalema. **27** Kame anakuwabelwa okutenda ngeeso mi niti luli kameli ni sikoloti kwa onyene, kakuli nji aano macaba naiyi mukukutabela kweyo no timbuyoti too no mebo, kame afanena ngeeso okwatusa mwibelekiso

no timbuyoti. **28** Cwale abo abasa ni mane eyi mi naaba kale eyo ina litiwa, mbaniekeze okuta mu musipili wange ku Sipanishi **29** Mi ni limukile nji aba saniye kwaanyi mbaniyi meni iyalile etimbuyoti ta Kilesite. **30** Kame ni kumbela kwany aabange, mulibaka lya Mbumu wetu Jesu Kilesite mane ni mulibaka no lilato no Mebo, mu nilwele naanyi bamweya mu milapelo mulibaka lyange kwa Nyambe, **31** nji niikale wino kwao no kwa pumena mu Judeya mane nji omusebezi wange mu Njelusalema upumeniwe kwaanu a Nyambe. **32** Nji cwale mukusinga kwa Nyambe ni twese okwiya kwany mukuwabelelwa nji mane niiye nitusiwe mukukuwana kwetu. **33** Nyambe no kozo aikale nanyi monje. Amen

16 Kame ni limukisa kwaanyi mandetu Febe ondikoni mu Ndoo ya Nyambe ya Senkiliya **2** nji mu mutambule mwa Mbumu kany aanu a Nyambe, mane nikumuba etuso yonje eyo sasaele okutunda kwaanyi, Kakuli nakwikalanga omutusi kwaanu no kupula mane ni kwamene luli. **3** Oasikupumenase Pulisika ni Akwila aakwange ni beleka noo mwa Kileste Jesu, **4** awo ano ku tombola omoyo woo mulibaka lyange. Kame ni kutumela onene kwa yonyene mane kasa meene feela kono ni tikeleke tao aa no macaba tonyene. **5** Oasikupumenase Endoo ya Nyambe eyo ikuwanenanga mu ndoo yoo. Oasikupumenase omusingiwa wange Epainetasi woyo neli omutamuno no weli okupumena mwa Kilesite mutolopo ya Asiya. **6** Oasikupumenase Maliya kame woyo ona kubeleka mukongola mukaci kenu. **7** Oasikupumenase Andilonikasi ni Njuniyasi aakwange ni mapanditi nina kwikalanga

noo mu tolongo, ni alume no kukutekeha mukaci no atumiwa, mi kame ana kwikala kwa Kilesite oweli kwa mene. **8** Muasikupumenase Ampuliyatasi omusingiwa wange mwa Mbumu. **9** Muasikupumenase Ambanasi omwabetu mu musebezi mwa Kilesite ni musingiwa wange Sitakisi **10** Muasikupumenase Apele woyo ona lumelwe mwa Kilesite. Muasikupumenase ao awaniwa mulusika lwa Alisitobulu **11** Muasikupumenase Helondiyani omukwange Munjunda. awo awaniwa mu lusika lwa Nasiso. Muasikupumenase awo ali mwa Mbumu. **12** Muasikupumenase Tilaifaena ni Tilaifosa, ao abeleki mwa Mbumu, muasikupumenase musingiwa no mu Pesis woyo onabeleke mu kongola mwa Mbumu. **13** Muasikupumenase Lufusi woyo ona ketiwa no kongola mwa Mbumu mane nainawaye naamandi. **14** Muasikupumenase Asinkilitasi Felengoni Hemusi, Patolobasi, Hemasi mane ni asingiwa ao ali noo. **15** Muasikupumenase Filolongasi ni Njuliya mane ni Neliyasi ni mandaye ni Olimpasi mane ni aanu a Nyambe onje ao ali noo. **16** Muasikupumenase omunjili ku munjili mu ukutubeta no kukena. Mi Etikeleke tonje ta Kilesite kame timi keeta. **17** cwale abange kame ni mikumbela nji mumamele ao atenda etifapano ni utata mu kulwisa etuto eyo munaiyetiwa, mwaa tokomele. **18** Kakuli aanu no ngeso kaa belekele Ombumu Kilesite kono kame abelekela amapumo oo feela, mi mu maywi ayupisa oku mamata ni kushembashemba kame akelusa emicima no awo asaela okuyupisisa. **19** Ba nako ino okupumena kwenu kame kulimukilwe kwaanu onje, kuti cwale niwabelelwe, kono kame ni singa nji mwikale

aano kushangama kweyi no kuwaba mi mu tende ano kweluba kweyi no kwiiba **20** Cwale Nyambe omunyaa kozo mba colwele Satani kunji no makondo enu. Esishemo sa Mbumu wetu Jesu siikale naanyi. **21** Timoteya omukwange ni beleka naye kame amikeeta, mane ni Lusiyasi ni Njasoni, ni Sosipatele akwaange ni beleka noo kame amikeeta **22** Meene Tetiyasi omung'oli no ling'olo kame ni mikeeta mwa Mbumu. **23** Ngayusi omutambuli wange nou no keleke yonje kame amikeeta. Elastasi omu babaleli no mali no muleneng'i kame amikeeta, ni Kwatasi omwabetu kame amikeeta. **24** Esishemo sa Mbumu wetu Jesu Kilesite siikale naanyi moonje. Amen. **25** Cwale bano kwawoyo otwesa okumyongota oku kumanena ni liywi lyange ni tikutazo ta Jesu Kilesite mane niku kumanena ni sinulo no kunutu no niti eyo inakushweekiwa ba nako no kuleba nakunyima. (aiōnios g166) **26** Kono cwale eniti nailimukisiwa mi cwale mwaang'oli no aanuhi a Nyambe nailimukiswa kwaa simacaba onje, okwamana ni taelo ya Nyambe no nako yonje, okulita elikute no tumelo. (aiōnios g166) **27** Kwa Nyambe yonyene feela no kushangama, mwa Jesu Kilesite kwikale ekanya no kwaabwa! Amen (aiōn g165)

1 Makolinte

1 Okutunda kwa mene Paulusi, ona isaniwa muku singa kwa Nyambe oku tenda omutumiwa wa Jesu Kilesite ni Sositeni omwabetu, **2** Kame ni ñolela ku keleke ya Nyambe eyo ili mu Kolinte, naawo akenisitwe mwa Kilesite Jesu aa ana isanwa nji atende ano kupumena bamweya naawo ali mu sibaka sonje awo aisana ba litina lya Molyetu Jesu Kilesite, Omolyoo bamweya naaci. **3** Esishemo ni kozo ikale naanyi okutunda kwa Nyambe sitetu, ni kwa molyetu Jesu Kilesite. **4** Kame niku tumela kwa Nyambe enako yonje mulibaka lyenu, mu sishemo sa Nyambe muna biwi mwa Jesu Kilesite **5** nji mundila yonje kame muna fumisiwa mwa yonyene mu kwamba konje mane ni mu zibo yonje **6** simba oupaki wa Kilesite kame ongotitwe mukaci kenu **7** mulibakeelyo kakwisa eso muulwile mu mpo yonje no mebo kanyi omo munyolelele okutatelela okumonahala kwa Mbumu Jesu Kilesite. **8** Yoso myongota okutwala ku mamananeno, nji muulwe esi si nyazahala mu liywaa lya Mbumu Jesu Kilesite. **9** Nyambe wa kusepahala, yonyene ona mi isanene okwingena mu ukuwana ni mwanaye Jesu Kilesite Ombum wetu. **10** Abaange kame nimi kumbela, mu litina lya molyetu Jesu Kilesite nji moonje, mukuyupe nji cwale oukutaba kulese okwikalako mukaci kenu, kono mu kuwane wino mu maikuto amweya mane nimu munahano umweya. **11** Kakuli kame nina biheliwa kwaanu a Kiloe nji oukulwisa kame kuli mukaci kenu anyi abaange. **12** Eso nitalusa neesi, omunu yonje kwaanyi kame aamba nji, “Mene kame nili wa Paulusi”, Simba nji, “Mene kame nili wa

Apolosi”, Simba nji, “Mene kame nili wa Kefasi”, Simba nji, “Mene kame nili wa Kilesite”. **13** Ninji Kilesite kame aku tabile? Paulusi kame ana kungongotelwa ba sifapno mulibaka lyenu? Nji kame muna kolobezwa mu litina lya Paulusi? **14** Kame niku tumela aba kanisi kolobeza omunu kwaanyi, konji feela Kilisipasi ni Gayusi. **15** Nji cwale kuulwe omunu so aamba nji kame muna kukolobeziwa mu litina lyange. **16** Kame ni na kolobeze asindoo ya Setefanasi, okutunda abo kaniyii nji kame nina kolobeze kame omunu. **17** Kakuli Kilesite kasini tuma nji ni kolobeze, kono nji naambe eliywi no kuwaba, kono kasa mu kushangama no maywi nji esifapahano sa Kilesite siulwe okufutuka esi nambulwa tuso. **18** Kakuli etuto no sifapano weelo kwaa afa, kono kwaaci awo ayoyisitwe yonyene ni maata a Nyambe. **19** Kakuli kame kuñolilwe nji, “Kame sani sinye okushangama nwawo asi kushangama, ezibo nwawo ashangamine ni ifutule esinu no mbango.” **20** Okwaali omunu no kushangama? Omuñoli kubine ali? Ositiñananyi no tinako no bano okwaali? Kana Nyambe kasifutula okushangama no litunga okuutenda oweelo? (aiōn g165) **21** Kakuli cwalehe mu kushangama kwa Nyambe elitunga kalisiku limuka Nyambe okubitela mu kushangama kwalyo. Kame si wabelisa Nyambe mu weelo tuna kwiyete okuyoyisa awo apumena. **22** Kakuli aendisi no Majuda kame a kumbela emakazo, mi Amagelike kame asaela okushangama. **23** Kono aci kame tukutaza nji Kilesite nakungongotelwa ba sifapano, oko kutendile esi sisataliso ku Majuda, weelo kwa asimacaba, **24** kono kwawo ana isanwa, onje Amajuda ni Magelike, Kilesite

yo maata a Nyambe ni kushangama kwa Nyambe. **25** Kakuli oweelo wa Nyambe niwa kushangama onene okubita aanu, mi oufokoli wa Nyambe kame kuli ni maata okubita no aanu. **26** Abaange, mu tokomele okwisanwa kwenu, kakwisa ano kupula kwaanyi awo ahangamine okukumanena ni moyo no litunga, kakwisa ano kupula awo ali ni maata, kakwisa ano kupula ana leiwa mu lusika no utokwa. **27** Kono Nyambe na kuketa eyi no weelo mu litunga okwenisa eyo no kushangama, Nyambe na kete eyi nokufokola mu litunga okwenisa eyi no kongola. **28** Nyambe na kuketa eyi ili munji ni kuyenisa mu litunga simba einu eyo yulwileko okwitenda eyi iliko. **29** Nji cwale kuulwe omunu sokuyeema balubala lwa Nyambe. **30** Yokame amatatekelo no moyo wenu mwa Kilesite Jesu, woyo anatende Nyambe okushangama kwetu, ni ku luka kwetu, ni ku kenisiwa kwetu, ni ku liululwa kwetu. **31** Cwalehe kanyi omo ku ñolelwe nji, “Mulesele woyo oku kuhumusa, aku kuhumusete kwa Mbumu.”

2 Abaange, aba ina kwiiya kwaanyi, kani siiya nji ni kutaze kwaanyi oupaki wa Nyambe mu maywi no kuneneba simba okushangama. **2** Kakuli kame ina yambuta okwalimuka esinjili mwaanyi konji Jesu Kilesite mi yonyene ona ngongotelwa ba sifapano. **3** Mi kame ina kwikala naanyi mu kufokola nimu kucila onene ni ku njanjata, **4** mi omwambelo wange ni liñusa lyange kasa mu ku mikolwisa ni maywi no kushangama, kono neli muku monahalisa no Mebo nesi no maata. **5** Nji cwale etumelo yenu ilese oku pumula ba kushangama nwaanu kono mu maata a Nyambe. **6** Nabakulingeso mukaci kawo no ku kula

mu Mebo kame twamba mu kushangama, simba nji kasa okushangama no litunga lino, simba no aendisi no litunga lino awo safe. (aiōn g165) 7 Kono kame twamba etikunutu ni kushangama kwa Nyambe oko kushwekilwe, oko ana sumu Nyambe oweli etinako me katisi kwikalako, nji aci tukanyisiwe. (aiōn g165) 8 Kakwisa omwendisi simba mumweya ona kuyupisisa esi, kambe kame ana kuyupisisa kambe kasi ku ngongotela Ombumu no kanya. (aiōn g165) 9 Kono kanyi omo ku ñolelwe nji, “Kakwisa elitiyo lina imona, simba elitwi lina iyupu, simba omucima no munu ona itambula, eyo ana lukisa Nyambe yaawo aa amusinga.” 10 Nyambe kame ana imonahaza kwaaci mu mebo. Kakuli Emebo eyi saisisa einu yonje, mane neyi itungile ya Nyambe. 11 Kakuli anyine omunu woyo olimuka emihupulo no munu konji emebo no munu eyo ili mwa yonyene. Mumukwanongeso kakwisa woyo olimuka emihupulo ya Nyambe konji Emebo ya Nyambe. 12 Aci katusi tambula emebo no litunga, kono natu tambula Emebo eyi itunda kwa Nyambe nji tu yupisise etimpo ana tubi Nyambe. 13 Mi kame twamba eyi mu maywi no kwaiyetiwa mu kushangama kwa munu, kono okwiyetiwa ku Mebo, okutoloka eniti no Mebo kwawo atwalelela mu Mebo. 14 Omunu ulwile Emebo ka tambula etimpo no Mebo ya Nyambe kakuli kwa yonyene ni weelo, mi ka twese okwiyupisisa kakuli kame ilemuhiwa ni mebo. 15 Kono omunu no Mebo, kame aatula einu yonje, kono yonyene kaatulwa ku munu. 16 Kakuli kanyi amañolo aba aamba nji, “Anyine woyo olimukile omuhupulo

wa Nyambe? Nji a mulaele?” Kono aci natu limuka omuhupulo wa Kilesite.

3 Kono abaange, mene kanisi kutwesa okwamba naanyi omu kwiyetelwa aanu no mebo, kono kanyi aanu no unu, kanyi tukeke tucana mwa Kilesite **2** Kame nina milele ni mawe, kasa ni ilya no kongola kakuli kamusi kwi twesa, mane simba abano ka mwitwese, **3** kakuli musi tendile aa ayoya mu unu. Kakuli ba nako ino kame muli ni muna ni tifapano mukaci kenu, kana kamuyoyo kanyi kame muli muunu mane ni mikwa yenu kanyi aanu feela? **4** Kakuli omunjili aba aamba nji, “Mene kame nili wa Paulusi, mi omunjili nji, “Mene kame nili wa Apolosi,” kamutendile aanu feela no litunga? **5** Cwale anyine Apolosi? Ni Paulusi anyine? Abika fela awo muna pumene kwa onyene, kanyi Mbumu omo ana tumene omunjili ni munjili. **6** Mene kame nina kunu, Apolosi kame ana itaele ameyi, kono Nyambe yona kulisa eyo ina kuniwa. **7** Cwale simba woyo okuna simba woyo oitaela kakwite outokwa kono konji feela Nyambe woyo omenisa ni kukulisa. **8** Woyo okuna ni woyo oitaela ameyi ni sinu simweya fela, mi omunjili ni munjili kame satambule omupuzo okukumanena ni musebezi waye ana tende. **9** Kakuli kame tusebeleza Nyambe bamweya. Anyi elitema lya Nyambe, anyi endoo ya Nyambe. **10** Okukumanena ku sishemo sa Nyambe eso ana nibi kanyi osiku limuka okuyaka kame nina kumi monisa omutomo kono omunu munjili kame ayakabo. Kono omunu ni munu atokomele omo a yakelabo. **11** Kakuli kakwisa woyo so yaka omutomo mundina, konji owo onayakiwa, yonyene Jesu Kilesite. **12** Nji omunjili

kame ayaka ba mutomo owo ni gauda, simba ni silibela, simba ni mawee no utokwa, simba ni itondo, simba ni musuhela no moopu, simba ni mwange, **13** Omusebezi no munu ni munu mba u moniwa. Kakuli Eliywaa mba liumonahalisa kakuli kame sauku monahalise ni mulilo, mi omulilo mba weteki omusebezi no munu ni munu nji ngaibi wikalile owo ana tende. **14** Nji omusebezi no munu yonje owo ana yaka ba mutomo aba so u siyale wo imanine, yonyene mba tambula omupuzo. **15** Nji omusebezi no munu aba ubya, omunu woyo kakwisa eso sa wanebo simba nji yonyene mba yoyisiwa, kanyi woyo ona banduka mu mulilo. **16** Kana ka mulikile nji aanyi Endoo ya Nyambe mane nji ni Mebo ya Nyambe kame iyoya mwaanyi! **17** Nji omunu kame asinya endoo ya Nyambe, Nyambe mba mu sinyi. Kakuli endoo ya Nyambe niya kukena, mi endoo ya Nyambe eyo aanyi mwenyene. **18** Omunu alese okoonga. Nji omunjili mukaci kenu kame anahana nji wa kushangama ba nako ino afutuke omwelo nji cwale akatende woyo no kushangama luli. (aiōn g165) **19** Kakuli okushangama no litunga lino weelo mu miyo a Nyambe, kakuli kame ku ñolilwe mu mañolo nji, “Kame saswase asi kushangama mu tingana too,” **20** mi kame, “Ombumu kame alimukile emihupulo yawo asi kushangama nji kaikwite tuso.” **21** Cwale omunu alese oukuyeema mulibaka nwaanu, Kakuli einu yonje ni yenu, **22** Simba Paulusi, simba Apolosi, simba Kefasi, simba elitunga, simba omoyo, simba elifu, simba eyi iliko, simba eyi isiya, yonje ni yenu **23** mi anyi kame muli kwa Kilesite, mi Kilesite kame ali kwa Nyambe.

4 Omo mokufanenena nji omunu atwalikete kanyi abika a Kilesite ni ikombwa no inu ya Nyambe eyi ishwekilwe.

2 Mi cwale esi sisingahala ku ikombwa ninji isepahale.

3 Kono kwa mene ni sinu sinyonyo a basa ni atulwe kwaanyi, simba ni kuta nwaanu mane simba me kani kwatula menyene. **4** Kakuli menyene kani kumono omubonda oli mwa mene mu sinu sinjili, kono cwale kani tendile nji nili woyo no kusepahala luli. Ombumu yoso natula. **5** Cwalehe mulese okwatula enako ekayasikwana kale. Ombumu yo kasiya kale woyo so lita einu mu liseli eyo ishwekilwe mu uwi ni kushotola emihupulo namu micima. Cwale omunu ni munu bokame abo sa tambule okububekiwa kwaye okutunda kwa Nyambe. **6** Abaange, kame ni talusa eyo yonje mwa mene ni Apolosi mulibaka lyenu, nji mu kwiyete mwaaci kasa okutunda kweyo inolilwe nji kulese okwikala omunu kwaanyi woyo soku kuhumuseta omunjili mane ni kulwisa omukwaye. **7** Kakuli anyine woyo omona eshutano mwaanyi? Siikene eso ukwite nji kausi tambula? Nji cwale nusi tambula, cwale ikene aba ukukumusa kanyi kaisi kutenda empo?

8 Kame mukwite einu yonje eyo mu saela? Mwa fuma kale? Me mu lemine oku busa, aci mekatu sako mwatenda kale ambumu. Kambe kame mu busa luli, nji cwale naaci tubuse naanyi. **9** Kakuli kame nimona nji Nyambe na tu beeke nji aaci atumiwa, kwawo no mamananeno kwaanu onje, kanyi aanu atulelwe elifu, kakuli natu beekiwa okwaliketwa ku litunga, ku mangeloi ni kwaanu. **10** Aci kame tuli aelo mulibaka lya Kilesite, kono anyi kame muli asikushangama mwa Kilesite! Kame tufokola, kono

anyi kame muli akoongola! Anyi kame mukutekiwa, kono aci mu kwakutekiwa! **11** Mane simba banako ino kame tufanga elishebo ni linyotwa, mi kame twenda no kwa kumanga wino, kame tutendiwa ouyi, mi katukwite esibaka oko no kwikala, **12** kame tu sebeza onene ni maoko etu. Mi aba tukutiwa kame tu fuyola, aba tu yandisiwa kame tu kongota, **13** naba twangoliwa kame tweteka okuku usa, kame tu tendilwe amanyalala no litunga, mi kame tuli amanyalala no inu yonje. **14** Kani simiñolela eyi nji mwenisiwe, kono oku milemusa kanyi anange aa nisinga. **15** Kakuli simba nji kame mukwite aiyeti no kupula onene mwa Kilesite, kamu kwite asitenu no kupula. Kakuli kame ninakutenda sitenu mwa Kilesite Jesu mulibaka no liywi no kuwaba. **16** Kame nimi kumbela onene cwale nji mutende afaniketi ange. **17** Cwalehe kame nimitumena Timoteya, mwanange nisinga ni kusepahala mwa Mbumu nji amipulukise emikwa yange mwa Kilesite, kanyi omu nina kwaiyeteta konje mu tikeleke tonje. **18** Anjili kame anoku kumusa kanyi kanisi kwiyanga kwaanyi. **19** Kono mbaniyi kwanyi muwangu nji Mbumu mba singi, mi mbani saisisa kasa omwambelo nwawo asiku kumusa kono amaata oo. **20** Kakuli omubuso wa Nyambe kau monahala mu maywi, kono mu maata. **21** Sibine eso musinga? Niiye kwaanyi ni lunupa, nji mu lilato ni mebo no musa?

5 Kame kuna bihiwa nji kame kuli ouhule mukaci kenu, mi owo no kwawaniwa simba mukaci no asimacaba kakuli omulume kame alangananga ni inawaye nokwa muleya moywaa sitaye! **2** Mi kame mu ku kumusa? Mi kame

mufanena okweena? Mulese woyo ona tende ekezo eyo atundisiwe mukaci kenu. **3** Kakuli simba nji mene sisako mu lutu kame niliko mu mebo, kanyi kame nili kwaanyi, naatula kale etaba eyi **4** mu litina lya Mbumu Jesu ba mulume woyo ona tende esinu eso. Aba mukuwanine, mi emebo yange koili ni maata a Mbumu wetu Jesu, **5** woyo mulume mumube kwa Satani nji olutu lusinyiwe nji mebo yaye mwendi mbaika yoyisiwa mu liywaa lya Mbumu Jesu. **6** Ouku kumusa kwenu kasa wa kuwaba. Ka muyii nji omumena no kucaniba kame ukulisa eliñende lyonje? **7** Muku kenise ku mumena no kale nji mu tende eliñende no ubya, kanyi aba muulilwe ngeso omumena. Kakuli Kilesite omukoko no Paseka yetu na tendelwe aci esitabelo. **8** Cwalehe mulese aci, tu tende omukiti owo ulwile omumena no kale, omumena no lunya ni kwiiba, kono ni sinkwa na mbulwa omumena eso sikenine mane ni niti. **9** Kame nina kumi ñolela mu liñolo lyange nji mulese oukuwana naanu no mahule. **10** Kasa muku talusa nji mutunde ku mahule onje no litunga lino, simba aanu asi kulakaza oufumu, simba ambuyi, simba asi kulapela emilimu. Kambe kame kuli ngeeso, kambe kame mu fanena okutunda mu litunga. **11** Kono simba nji kame ni miñolela nji mulese oukuwana ni munu yonje woyo okwisana nji mwabenu yo tendile elihule, simba woyo no kulakaza oufumu, simba osi kulapela emilimu, simba ondalabangwana, simba ombuyi. Mulese okulya naye eilya woyo no ngeso. **12** Kakuli iikene sani tende okwatula awo ali kundee, kasa awo ali mukaci no Keleke

awo mufanena okwatula? **13** Nyambe kame atula awo ali kundee. “Mu tundise omunu no kufokola mukaci kenu.”

6 Cwale omunjili mwaanyi nji kame ali ni taba ni mukwaye, ka cile okuta ku mulawo balubala no awo no kwakena okubita nji ate kwa aanu no kukena a Nyambe? **2** Kamu limukile nji aanu no kukena a Nyambe mba atula elitunga? Mi nji elitunga kame lyatuliwa kwaanyi, kamu twese okwatula etitaba no kucaniba? **3** Ka muyii nji kame satu atule amangeloi? Ngasibine sakwikalele, cwale onene kweyi no moyo? **4** Cwale nji kame muli ni titaba no ngeso, ikene muku twalela balubala nwawo no kwakutekiwa ku keleke? **5** Kame naamba ngeso nji mweene. Ninji mukaci kenu kakwisa omunu no kushangama otwesa okwamba ba taba ili mukaci no mulapeli ni mwabaye osi kulapela? **6** Kono osikulapela kame azeka ni mwabaye osikulapela, mi kame atenda ngeso balubala nwaanu no kwalapela! **7** Eyi no kukutwala ku kuta kame imonisa nji namu kwangwa. Iikene aba mwatwese oku tambula okufosetwa? Iikene aba mu ulwa oku tambula okongiwa? **8** Kono anyi mwenyene kame mufosa ni kwitela akwenu mane simba abenu luli! **9** Ka muyii nji awo no kwaluka katamba okuyola omubuso wa Nyambe? Mulese okoongiwa, simba ouhule, simba okulapela emilimu, simba okubuka, simba okutendiwa akalombe, **10** simba ambuyi, simba asikuyumena, simba oundalabangwana, simba asimapwa simba katamba okuyola omubuso wa Nyambe. **11** Mi anjili mwaanyi mwa munakwikalela. Kono namu yowisiwa, namu kenisiwa, namu bekiwa asikuluka mu litina lya Jesu Kilesite ni mu Mebo ya Nyambe wetu. **12** “Einu yonje

nai lumelelwe kwa mene,” Kono kainu yonje eyo itusa. “Einu yonje nai lumelelwe kwa mene,” kono kani tamba okutenda omubika kweyo yonje. **13** “Esilya nisa lipumo, mi elipumo nilya ilya.” Kono Nyambe mba sinyi yonje bamweya. Cwale olutu kalusitendelwa ouhule, kono ni lwa Mbumu mi Ombumu ni wa lutu. **14** Mi Nyambe ona ingula Ombumu mi mba twingula naaci ni maata aye ngeso. **15** Ka muyii nji etinyutu tetu kame tili eilama ya Kilesite? Cwalehe mbanitwese okushimba eilama ya Kilesite okwitenda eilama no lihule? Kokuulwa! **16** Ka muyii nji woyo okuwana ni lihule kame afutuka olutu lumweya ni lyonyene? Kakuli kanyi aba kuñolilwe nji, “Ayiili mba tende olutu lumweya feela. **17** Kono woyo okuwana ni Mbumu kame afutuka Emebo imweya ni yonyene. **18** Mulese okutenda ounyazi, Esibi sonje eso atenda omunu, kame sili kundee no lutu lwaye, kono woyo oyoya mu uhule, kame afoseza olutu lwaye luli. **19** Kamuyii nji olutu lwenu kame lutendile Endoo ya Nyambe no Mebo no kukena eyi ili mwaanyi, eyi mu na biwi kwa Nyambe? Kayenu luli, **20** kakuli namu uliwa ni muulo munene. Abakulingeso, mukanyise Nyambe mu lutu lwenu.

7 Cwale okukumanena ni titaba mu nañolo. Kame kuli wino nji omulume alese okutenda ouhule ni mukati. **2** Kono mulibaka no kucila emiliko no unyazi, omulume yonje kame afanena okwikala ni moywaye, mi omukati yonje aikale ni mbumwaye. **3** Omulume abe moywaye esi sifanena, mi ni yonyene moywaye atende ngeso kwa mbumwaye. **4** Kakuli omukati katwese okubusa olutu

lwaye, kono kame ali mu maata a mbumwaye, mu mukwa no ngeso omulume katwese okubusa olutu lwaye, kono kame ali mu maata no moywaye. **5** Mulese oukukana omunjili ku munjili, konji mwendi aba mulumelelana mu libaka linjili nji kame musinga mwenyene okulapela, kono cwale mukuuse bamweya kame nji cwale Satani alese oku myeteka mu kuulwa oukulema kwenu. **6** Kame naamba esi mu kulukuluha, kasa muku milaela. **7** Kame ni singa nji monje kambe kame mufekile mene, kono munu ni munu kame anabiwi empo kwa Nyambe omunjili kame ana biwi esi ni munjili esi. **8** Kwawo no kwakwata simba okukwaliwa mane ni timbakati simba ambalume, kame namba nji kwa kuwaba nji alese okukwata simba okukwaliwa kanyi mene. **9** Kono nji kame akwangwa oukulema akwate. Kakuli ouwa niku kwata kasa okwibaiwa ku titakazo. **10** Kwawo akwatile kame na laela, kasa mene kono Mbumu nji omukati alese oukutaba ni mbumwaye, **11** (kono nji naa kutaba, akwikalele alese oku kwaliwa, mwendi akuuse ni mbumwaye.) Ni yonyene omulume alese okulukulula moywaye. **12** Kwanjili kame naamba, kasa Ombumu, nji osikupumena kwa Nyambe kame ali ni moywaye no kwa pumena kwa Nyambe, mi kame asinga okwikala naye, alese oku mulukulula. **13** Mi omukati aba ali ni mulume no kwa pumena kwa Nyambe mi woyo kame asinga okwikala naye, alese okukana mbumwaye. **14** Kakuli omulume no kwa pumena kwa Nyambe kame akenisiwa mulibaka no moywaye, mi omukati no kwa pumena kwa Nyambe kame akenisiwa kwa mbumwaye. Kambesi ngeso, kambe anenu kame ali ano kwakena, kandi cwale omo kwikalele

kame akenine. **15** Kono nji woyo no kwa pumena kwa Nyambe kame asinga nji akutabe, kutendahale ngeso. Mu taba eyo omulume simba omukati ka nungiwa. Kakuli Nyambe kame anawisanene okuyoya mu kozo. **16** Wene omukati, ngasibine olimukile nji mbu yoyisa mbumowe? Ni wene omulume, ngasibine olimukile nji mbu yoyisa moyowowe? **17** Cwale mulese omunu yonje ayoye omoyo ana biwi kwa Mbumu nomo ana mwisanene Nyambe, esi sokame ni laela mu tikeleke tonje. **18** Nji omunu na isaniwa yowa ingena kale ku mupato, alesele okutundisa eisupo no mupato, nji omunu na isaniwa yokasi ingena kale ku mupato, alese oka ingenamo mu mupato. **19** Kakuli okwingena simba okwaingena mu mupato kasinu sinjili, kono esi no utokwa okukuteka fela emilawo ya Nyambe. **20** Munu yonje aikale mu moyo ana kwikalelamo enako eyi ana kwisanwa kwa Nyambe. **21** Nji kame ona isanwa wooli omubika? Olese kubilaela, kono aba utwesa oku lukuluha, osebelise ekolo eyo. **22** Kakuli woyo ona kwisaniwa mwa Mbumu yoli omubika, munu wa kulukuluha wa Mbumu. Mu ndila imweya, woyo ona kulukuluha aba ana kwiisaniwa, mubika kwa Kilesite. **23** Kame mu na kuuliwa ni muulo no kuneneba, cwale mu lese oku futuka abika nwaanu. **24** Cwale abaange, munu yonje aikale kwa Nyambe omo ana kwikalelamo mu nako eyo aba ana kwisanwa. **25** Cwale okukumanena nawo no kwa kwalwa ni kukwata, kani kwite etaelo ya Mbumu, kono kame ni lita amaikuto ange, kanyi woyo mu sishemo sa Mbumu kame ni sepahala. **26** Cwale kame ni yambuta nji mu nako no tiziyezi, kwa kuwaba omunu okwikala

omo aikalele. **27** Nunungiwa ku mukati? Olese oku saela etukuluho. Nulukuluha ku mukati? Olese kukwata. **28** Kono nji kame okwata, kutende esibi, mi omukatana aba akwaliwa katende esibi. Kono awo akwata mbaikala ni mayando no litunga mi mba nimitundisa kweyo. **29** Abaange, esi nitalusa neesi, enako niya kwibiba, okutunda bano awo ali na moyoo, atende kanyi kakwatile, **30** mi awo alila, atende kanyi kalili, awo awabelelwe, atende kanyi kasi wabelelwa, mi awo aula, atende kanyi kakwite einu ana ulu, **31** awo aku tusisa eyi no litunga lino, atende kanyi kaku tusisa yo, kakuli omukwa no litunga lino kame ubwa. **32** Kame nisinga nji muulwe etipilaelo. Omulume no kwakwata kame anyolelwe eyi ya Mbumu omu sa wabelisese Ombumu. **33** Kono omulume no kukwata kame alakaza eyi no ba litunga omo sa wabelisese moywaye, **34** mi etitakazo taye kame tikutable. Mi omukati mukulu simba omukatana nokwa kwaliwa kame alakaza emisebezi ya Mbumu omo sa kenene mu lutu ni mu mebo, kono omukati no ku kwaliwa kame alakaza eyi no litunga nomo sa wabelisete mbumwaye. **35** Kame naamba eyi mulibaka lyenu kasa oku mi kanisa, kono okumi twala kweyi ifanena nji mu sebeleze Mbumu oku ulwile esi si mi tundisa kwa Mbumu. **36** Nji omunu kame ayambuta nji katende wino kwawoyo ana beeleze, mi nji etitakazo taye nita koongola mi kame afanena okutenda ngeeso, atende omwa singela akwate, kakwisa sibi. **37** Kono woyo yonje ongolile mu mucima waye, nambulwa eso asaela kono yo kulemine mu titakazo taye ni kuteula eyi ili mu mucima waye mane nikubabalela woyo abeelelize, kame atenda

wino. **38** Cwale woyo okwata woyo ana beeleze kame atenda wino, mi woyo oulwa oku kwata, kame atenda wino mane ni ku bitelela. **39** Omukati kame anungilwe kwa mbumwaye yo siyoya, nji mbumwaye nafu, omukati kame alukuluhile okukwaliwa kwa woyo yonje asinga, kono konji kwa woyo opumena mwa Mbumu. **40** Kono mu katulo yange, kwakuwaba nji omukati akwikalele fela kanyi omo ana kwikalela. Mi kame ni yambuta nji kame nili ni Mebo ya Nyambe.

8 Cwale okukumanena ni ilya ibiawangwa ku milimu. Kame tu yii nji “tonje kame tuli ni zibo.” Ezibo kame ilita okukumusa, kono elilato kame li yakisa. **2** Nji omunu kame ayambuta nji kame alimukile esinjili, kasi limuka kale kanyi omo afanenena oku limukela. **3** Kono nji omunu kame asinga Nyambe, woyo kame alimukiwa kwa Nyambe. **4** Cwale kweyi no kulya eyi ibiwa emilimu, kame tuyii nji emilimu kaisako, mi cwale kakwisa Nyambe mundina kono mumweya feela. **5** Kakuli, naaba kuli aa aisaniwa nji “milimu”, mu wilu simba ba litunga, kanyi omo kwikalele luli ya kupula “emilimu” na “mbumu” akupula, **6** cwale kwaaci kame kuli Nyambe mumweya, Sitetu, woyo einu yonje kame itunda kwa yonyene, naaci kame tuli kwa yonyene mi kame kuli ni Mbumu mumweya feela, yonyene Jesu Kilesite woyo einu yonje kame itendilwe mwa yonyene, naaci kame toyoya mulibaka lyaye. **7** Abakulingeso, kasa anu onje aa alimuka ngeso. Kono anjili aa atwaele esizo no milimu, kame alya eilya kanyi kame itendelwe emilimu, mi elizwalo lyoo lya kufokola, mane kame lisilafalile. **8** Esilya kasi tuliti kwa Nyambe. Katu

sinyehelwa esinjili naba katuli mi katuekeleziwa esinjili naba tulya esilya. **9** Kono mu tokomele nji oku lukuluha kwenu ku lese oku futuka esi sisataliso kwawo afokola. **10** Kakuli nji omunjili kame amona nji wene kame oli ni zibo, kame wikalile ba tafule mu keleke no milimu, katamba oku susuweziwa nji elizwalo lyaye lya kufokola okulya esilya sina beekelwa emilimu? **11** Mi cwale mulibaka no zibo yowe woyo munu no kufokola kame asinyeha omwabowe woyo ona feliwa kwa Kilesite. **12** Cwale aba mu foseza abeenu ngeso ni kulemeka amazwalo oo aba afokola, abo kame mu foseza Kilesite. **13** Cwalehe, nji esilya kame si kwisa omwabange, ka ni tamba okulya enyama nji ni lese oku sitatalisa omwabange. (aiōn g165)

9 Ka nisi lukuluha? Ka nili omutumiwa? Kani simona Jesu Ombumu wetu? Kasaanyi embuya no musebezi wange mwa Mbumu? **2** Nji kwanjili kanili omutumiwa, kwaanyi kame nili omutumiwa! Kakuli anyi eliswayo no utumiwa wange mwa Mbumu. **3** Esi sokame esi silelezo sange kwawo ani ibanguta. **4** Kandi katukwite etukelo ku silya ni nwa? **5** Kandi katukwite etukelo no kwenda ni moywetu kanyi anjili atumiwa na inaye Mbumu ni Kefasi? **6** Kasa Banabasi fela ni mene awo kakwite etukelo no kutunda mu kusebeleza okuyoya? **7** Anyine woyo osebeza kanyi musole mi kame akuteneka yonyene? Anyine woyo okuna esitondo no beine yokali kumbuya yaso? Anyine olisa omutapi no mikoko yokali ku mawe no mutapi? **8** Kana kame naamba esi mu maata no unu? Kasanji omulawo wa Mushe kame wamba esinu noukufeka? **9** Kakuli mu mulawo wa Mushe kame kuñolilwe nji, “Olese oku tika

akanwa no pulu aba ilya oubeke.” Ninji Nyambe kame
 ababalela amapulu feela? **10** Kasa nji kame aamba ngeso
 mu libaka lyetu? Naiku ñoliwa mulibaka lyetu kakuli woyo
 olima kame a fanena oku lima mu sepo, mi woyo okutula
 oubeke akutule mu sepo no kuwana ekalulo mu kutulo.
11 Nji na tumikunene embuto no kuwaba no mebo mukaci
 kenu, kana ni sinu sinene aba tu kutula ku inu yenu muna
 sebeze? **12** Nji anjili kame akutabela etukelo eyi beulu
 yenu, kasa nji etukelo yetu ya kuneneba? Nabakulingeso
 ka tusiku kutusisa etukelo eyo, kono kame tuna kongota
 mu inu yonje, nji tulese oku tikela eliywi lya Kilesite. **13** Ka
 muyii nji awo anabekiwa okusebeza mu Ndoo ya Nyambe
 kame awana esilya okutunda ku Ndoo ya Nyambe, mi
 awo asebeza ba aletale kame atabelwa ku tinubu eto
 tilitiwa ba aletale? **14** Mu ndila imweya Ombumu na
 laele nji awo aamba eliywi kame afanena okuyoyela ba
 liywi. **15** Kono kani siku kutusisa ku tinjili no titukelo eti,
 simba kame niñola eyi nji ni bukeleze etitukelo eti. Kakuli
 kame ni fanena okufa kubita okwikala ni munu woyo
 onilunisa neso nikukumusa naso. **16** Kakuli nji kame ni
 kutaza eliywi ka kwisa elibaka elyo ni kukumusa nalyo.
 Kakuli etukelo kame ina bekiwa beulu yange. Oumai
 kame uli kwa mene nji niulwe okukutaza eliywi! **17** Kakuli
 nji kame ni tenda mu kusinga kwange, kame nikwite
 omupuzo kono nji kasa mu kusinga kwange, kame ina
 biwi omusebezi. **18** Ubine cwale omupuzo wange? Ni
 wa nji mu kukutaza kame nikutaza eliywi no kuwaba
 okulwile oku wanamo esinjili, ni lese oku tusisa etukelo
 yange mu liywi no kuwaba. **19** Kakuli simba nji kame

ni lukuluhile kwaanu onje kame ni ku tendile omubika kwaanu onje nji ni luwe aanu no kupula. **20** Ku Majuda kame ni ku tendile kanyi Mujuda, nji ni luwe Amajuda, kwawo ali munji no mulawo wa Mushe kame ni ku tendile kanyi kame nili munji no mulawo, simba nji kanili munji no mulawo nji ni luwe awo ali munji no mulawo. **21** Kwawo ali kundee no mulawo kame ni ku tendile kanyi kame nili kundee no mulawo kasa nji kani kwite omulawo kwa Nyambe kono munji no mulawo wa Kilesite nji ni luwe awo ali kundee no mulawo. **22** Kwawo no kufokola kame niku tendile kanyi kame nifokolile, nji ni luwe awo afokolile mu mebo. Kwanu onje kame ni ku tendile einu yonje, nji ni yoyise anjili. **23** Kame ni tenda einu yonje mulibaka no liywi no kuwaba, nji ni tabelwe ku timbuyoti talyo. **24** Kamuyii nji awo ali mu takano onje awo kame aituka, kono konji mumweya so tambula omupuzo. Cwale mwituke nji muwane omupuzo. **25** Omunu yonje woyo oli mu takano kame akutukiseta mu inu yonje, kame atenda ngeso nji atambule omushukwe owo ubwa, kono aci mba tutambula owo uta oku no kwaabwa. **26** Abakulingeso kani ituka feela, kanilwi kanyi omunu ufula mu mebo. **27** Kono kame nikoongota olutu lwange mu ukulema ni kulutenda omubika wange nji munyima no kukutaza kwanjili nji nilese okakaniwa.

10 Abaange, kame ni singa nji anyi mulimuke nji anjekulyetu onje kame ana kwikala munji no likumbi, mi onje kame ana kuluta eliwate. **2** Mi onje kame ana ku kolobeziwa mwa Mushe mu likumbi ni mu liwate. **3** Onje kame anakulya esilya simweya no mebo **4** mi onje kame

ana kunwa ameyi amweya no mebo kakuli kame ana kunwa ku meyi awo atunda ku liwee no mebo elyo lina kwakoña mi Eliwee elyo neli Kilesite. **5** Simba kulingeso Nyambe kasi kuwabeliswa kwaanu onje, kakuli kame ana kufela mu lihalaupa. **6** Cwale einu eyi kame itendile etitemuso kwaaci, nji tulese kulakaza eyi no kwiiba, kanyi omo ana ku tendela. **7** Mu lese kufutuka awo alapela emilimu no ifekiso kanyi anjili kwa onyene kanyi omu ku ñolelwe nji, “Aanu kame aikala banji okulya ni kunwa ni kwimana okunenga.” **8** Tulese okutenda ounyazi, kanyi anjili omo ana kutendela mi aanu no kukwana eikiti makumi ayiili naanu aatu mi nakufa mu liywaa limweya. **9** Tulese okweteka Ombumu kanyi anjili omo ana kutendela, mi kame ana kuumiwa ku tinyoka nikufa. **10** Tulese okutongoka, kanyi omu ana kutongookela anjili kwa onyene, mi kame ana ku sinyiwa kwa woyo osikusinya. **11** Cwale einu eyi kame inakutendahala kwa onyene kanyi etemuso, kono kame ina kuñoliwa mulibaka no kutusimweta beulu ya woyo amamaneneno no tinako na keela. (aiōn g165) **12** Cwalehe mulesele omunu yonje woyo onahana nji naimana mukoongola alese okukwa. **13** Kakwisa omuliko oneyi kwaanyi owo ulwile outokwa ku munu. Nyambe wa kusepahala mi katamba okupumena nji mwetekiwe okubitelela okongola kwenu, kono omuliko ni onyene kame so mibe endila no kumatuka nji mutwese okoongola. **14** Cwalehe, abange, mucile okulapela emilimu. **15** Kame naamba kanyi kwaanu no kuyupisisa, mu kwatule mwenyene kweyi naamba. **16** Ekomoki no mbuyoti eyi tu fuyaulelwa kasa nji kame

tutabelwa ku unyinga wa Kilesite? Esinkwa esi tu patola, kasa nji kame tu tabelwa ku lutu lwa Kilesite? **17** Kakuli kame kuli esinkwa simweya, aci no kupula kame tuli olutu lumweya kakuli kame tulya esinkwa simweya. **18** Mu mone Amaisilaele, kasa okame awo alya amatabelo mu aletale? **19** Iikene sa naambe cwale? Siya silya sibekelwa emilimu nisinu simba omulimu sinu? **20** Kokuulwa! Kame naamba nji eyo itendiwa esitabelo kame ibiwa ku madimona mi kasa kwa Nyambe. Ka nisingi nji mukuwane ni madimona. **21** Ka mutwese oku nweni mu komoki ya Mbumu ni mu komoki no madimona. Ka mutwese okulyela ba tafule ya Mbumu ni ba tafule no madimona. **22** Kame tutwesa okushamaeta Ombumu mu muna? Kame tumu bita ku maata? **23** “Einu yonje kame ilumelelwe,” kono kasanji einu yonje kame ili ni tuso. “Einu yonje kame ilumelelwe,” kono kasanji yonje kame iyakisa. **24** Omunu alese okusaela ouwa waye yomboci kono ni uwa no akwaye. **25** Mu lye yonje eyi yulisiwa mu musika no nyama, okuulwile okwibanguta esinjili mulibaka no lizwalo. **26** Kakuli “Elitunga ni lya Mbumu, neyi ilimo yonje.” **27** Nji omunjili kwawo no kwapumena kame akumemela ku kulya mi nupumene okutako, olye yonje eyo inabekiwa balubala lowe okuulwile okwibanguta epuzo imweya mulibaka no lizwalo. **28** Kono omunu kame aamba kwawene nji, “Esi na silitiwa mu sitabelo,” abo olese okulya mulibaka lyawoyo ona kwambele ni mulibaka no lizwalo. **29** Kame nitalusa elizwalo lyaye kasa elizwalo lyowe olese okusilya. Kakuli ngasibine etukuluho yange aba yatuliwa ku lizwalo no munu munjili? **30** Cwale

nji kame nilya nukutumela, iikene aba nishendaulelwa kweso nina kutumele? **31** Cwale naba mu lya, naba mu nwa, naba mu tenda esinu sinjili, mu tende einu yonje nji Nyambe ayemiwe mulibaka lyayo. **32** Mulese okuba omubonda ku Majuda, simba ku Mangelike, simba ku keleke ya Nyambe. **33** Kanyi omo netekela oku wabelisa aanu onje mu inu yonje eyi nitenda, kasa okusaela ouwa wange fela, kono ni uwa no aanu no kupula nji ayoyisiwe.

11 Mu nifanikete, kanyi mene aba ni faniketa Kilesite. **2** Kame ni miyema kakuli kame mu ni puluka mu inu yonje mi kame mu mamela eizo simba aba nina kumiba yoo. **3** Kono kame ni singa nji mu limuke nji omutwi no mulume yonje ni Kilesite, mi omutwi no mukati mbumwaye, mi omutwi wa Kilesite, Nyambe. **4** Omunu yonje woyo olapela simba okunuha yo kufukile ku mutwi waye kame ashubula omutwi waye. **5** Kono omukati yonje woyo olapela simba okunuha yoka kufukile ku mutwi waye, kame ashubula omutwi waye kakuli ni sinu simweya kanyi kame abeulilwe etiñuki ku mutwi waye. **6** Kakuli omukati nji ka kufuku sinjili ku mutwi, cwale abeule etiñuki taye. Kono nji kame kwenisa omukati okubeuliwa simba okutundisa etiñuki, akufuke esinjili ku mutwi waye. **7** Kakuli omulume ka fanene okufuka ekuwani ku mutwi, kakuli yonyene ni sifekiso ni kanya ya Nyambe. Kono omukati ni kanya ya mulume. **8** Kakuli omulume kasi kuumbiwa ba mukati kono omukati yona kuumbiwa ba mulume. **9** Mi kame omulume kasi umbiwa mulibaka no mukati, kono omukati naku umbiwa mulibaka no mulume. **10** Mulibaka elyo omukati kame afanena okufuka esinu ku

mutwi waye, mulibaka no mangeloi. **11** Simbakulingeso mwa Mbumu omukati olukuluhile konji ni mulume, simba omulume konji ni mukati. **12** Kakuli kanyi omukati aba ana kuumbiwa ba mulume, ni yonyene omulume kame aleyiwa ku mukati, mi einu yonje kame itunda kwa Nyambe. **13** Mu kwatula mwenyene nji kame kufanena omukati okulapela Nyambe yoka kufukile esinjili ku mutwi. **14** Kasa nji omwikalelo wonyene kame utwiyeta nji omulume aba aikala ni tiñuki no kuleba kame aku shubula, **15** kono nji omukati kame ali ni tiñuki no kuleba kwa yonyene kwa kuwaba. Kakuli kame anabiwi etiñuki kanyi olwambi lufuka omutwi. **16** Nji omunu kame asinga oku lita etiñananyi, omukwa owo kausako kwaaci, simba mu tikeleke ta Nyambe. **17** Kono mu titaelo titatamako kani mi yeme, kakuli aba mukuwana bamweya, kasa okulita eyi no kuwaba kono eyi no kwiiba. **18** Kakuli a matatekelo, aba muna kukuwana kanyi keleke kame ni yupa nji kame kuli ni tifapano mukaci kenu mi abanjili kame ni pumena. **19** Kakuli oukutaba kame kufanena okwikalako mukaci kenu mulibaka nji awo no niti mukaci kenu amonahale. **20** Cwale aba mukuwana bamweya, kasa omulalelo wa Mbumu owo mulya. **21** Kakuli aba kuliwa, munu ni munu kame alelubela okulya ku mulalelo waye, mi omunjili kame anafu elishebo mi omunjili na koliwa. **22** Iikene! kamu kwite etindoo no kulyelamo ni kunwenamo? Simba nji kamu kuteka ekeleke ya Nyambe ni kukwenisa awo aulwile? Iikene sa naambe kwaanyi? Ni mi yeme mwesi? Kokuulwa kanimi yeme. **23** Kakuli kame nina tambula okutunda kwa Mbumu esi nina mibi,

nji Ombumu Jesu, mu usiku aba ana ku betekiwa, sebeli oshimba esinkwa, **24** mi cwale aba anaku mana outumela, sebeli osipatola, ni kwamba nji, “Olu nilutu lwange luna cokele anyi. Mu tende esi nji muni puluke. **25** Mundila imweya, aba ana kumana oku lalela sebeli oshimba kame ekomoki ni kwamba nji, “Ekomoki eyi okame oulikani no ubya oli mu unyinga wange. Enako yonge aba munwamo mutende esi nji mu nipuluke.” **26** Kakuli mu nako yonje aba mulya esinkwa esi ni kunwa mu komoki, mwambe elifu lya Mbumu konji aba saiye. **27** Cwalehe omunu yonje woyo olya ku sinkwa ni kunwa mu komoki ya Mbumu mu mukwa no kwa fanena, kame ali ni sibi mu lutu ni mu unyinga wa Mbumu. **28** Munu ni munu aku tatube yonyene, mi cwale alye ku sinkwa ni kunwa mu komoki. **29** Kakuli omunu yonje woyo olya ni kunwa yo ka lemuha olutu lwa Mbumu kame aku lyela ni uku nweni ekatulo kame ili beulu yaye. **30** Mulibakelyo ano kupula kwanyu kame afokola ni ku toma, mi anjili naafu. **31** Kono nji kame tukwatula twenyene mu niti, kambe ka tutamba okwatuliwa. **32** Kono aba twatuliwa kwa Mbumu kame tu kalimelwa kwa yonyene nji cwale tulese oku nyaziwa ni litunga. **33** Cwalehe abange, aba muku wanena ba kulya, mu ku tatelele omunjili ku munjili. **34** Nji omunu kame ayombile, alye ku mudi, nji oukuwana kwenu ku lese oku miwanisa okunyazahala. Mi einu injili mba niilukisa aba niya.

12 Abaange, cwale okukumanena ni timpo no mebo. Ka nisingi nji mu ulwe okusimwetiwa. **2** Kame muyii nji aba muna kwikala memuli anokwalimuka Nyambe

kame muna kukokelwa ku milimu no kwamba, omo muna kutundisiwa. **3** Cwalehe kame nisinga nji anyi muyupisise nji kakwisa omunu woyo wamba ni Mebo ya Nyambe woyo swamba nji, “Jesu akutiwe!” Mi kakwisa woyo swamba nji, “Jesu ni Mbumu”, konji woyo otwaletelwa ni Mebo No Kukena. **4** Cwale etimpo kame tiku tabile kono Emebo niimweya. **5** Mi kame kuli oukusiya ku misebezi kono Mbumu ni mumweya. **6** Cwale kame kuli emisebezi no kwakufeka, kono Nyambe nimumweya woyo osebeza emisebezi yonje nikwibeeke mwaanu onje. **7** Ku munu yonje kame anabiwi ku Mebo no sinñulo kuuwa no munu yonje. **8** Kakuli okukumanena mu Mebo imweya omunu munjili kame abiwa amaywi no kushangama, omunjili kame abiwa amaywi no zibo. **9** Omunjili kame atambula etumelo kwa yonyene Emebo eyo, omunjili kame atambula empo no kubalisa ameeiti ku yonyene Emebo imweya. **10** Ku munjili kame abiwa amaata no kutenda etimakazo, omunjili kame abiwa okunuha, omunjili okulimuka emebo, omunjili etipuo no kushutana-shutana omunjili etaluso no tipuo. **11** Eyo yonje kame isebezwa ku yonyene Emebo imweya, woyo otabela omunjili ni munjili omo asingela. **12** Kakuli olutu kanyi aba luli lumweya, mi kame luli ni eilama no kupula, eilama yonje no lutu naba ili eyi no kupula kono kame itendile olutu lumweya, Kilesite ni yonyene kame ali ngeso. **13** Kakuli tonje kame tuna kolobeziwa mu Mebo imweya, nji tutende olutu lumweya, simba Amajuda simba Amagelike, simba awo ali muukoba simba awo no kulukuluha mi tonje natu nwisiwa ku Mebo imweya.

14 Kakuli olutu kalukwite esilama simweya, kono kame lukwite eilama no kupula. **15** Nji elikondo kame lyamba nji, “Kakuli kamene elyoko, sisako ku lutu,” eso kasitamba okumonisa nji elikondo ni lyonyene kame lili esilama no lutu. **16** Mi nji elitwi kame lyamba nji, “Kakuli kasa mene elitiyo sisako ku lutu,” eso kasitamba okumonisa nji kalisako ku lutu. **17** Kambe olutu lonje kame lutendile elitiyo fela, kambe ngasibine satuyupe? Mi olutu lonje kambe neli elitwi feela kambe ngasibine satuyupe eyi inuka? **18** Kono kanyi omo kwikalele, Nyambe naku lukisa eilama mu lutu esinjili ni sinjili omo ana kusingela. **19** Kambe olutu neli silama simweya fela kambe olutu kubine luli? **20** Kanyi omo kwikalele nji eilama niya kupula, kono olutu ni lumweya. **21** Elitiyo kalitwese okwambela elyoko nji, “Ku kwite tuso kwa mene!” Simba omutwi kautwese okwambela amakondo nji, “Ku kwite tuso kwa mene!” **22** Niti luli mane eilama no lutu eyi imonahala oku fokola onene yokame eyi noutokwa onene, **23** mi eilama no lutu eyi tu yambuta nji kaikwite elikute, yokame eyi tukuteka ni ku bitelela, cwale eilama yetu eyi yenenwa kame tuibabalela ni likute eli no kubitelela onene, **24** eyi tubuha onene ka isaele esinjili. Kono Nyambe na waneke olutu, mi elikute no ku bitelela kame ana libi eilama eyi yulwile. **25** Nji oukutaba ku tendiwe mu lutu, kono eilama iku babalele esinjili ku sinjili. **26** Mi esilama simweya aba siyupa okukola, eilama yonje kame iyupa okukola bamweya, mi esilama sinjili aba si lumbiwa, eilama yonje kame iwabelelwa bamweya. **27** Cwale aanyi olutu lwa Kilesite mi kame mu tendile injili yaye. **28** Mi

Nyambe awo ana beeke mu keleke, oweli na tumiwa, ano wili nanuhi ano waatu asikwiyeta, nawo ana ku biwa amaata no kutenda etimakazo, nasi timpo no kubalisa, nasi kutusa, naendisi, nasikwamba etipuo no mifuta injili.

29 Ninji onje natumiwa? Ninji onje nanuhi? Kamba onje naiyeti? Ninji onje awo kame atenda etimakazo? **30** Ninji onje kame ali ni mpo no kubalisa? Kamba onje kame aamba etipuo? Kamba onje kame atalusa etipuo? **31** Kono ni micima yenu yonje mulakaza etimpo tinene. Mi cwale nisi mimonisa endila eyi ibitelela onene ku uwa.

13 Cwale aba sanambe etipuo no aanu neti no Mangeloi, aba ni ulwile elilato, kame nili omulangu fela owo ulila, simba engonge no mulumo no kuneneba. **2** Mi naaba sani ikale ni mpo no kunuha, mi kame ni yii eyi ishwekilwe yonje ni kushangama konje, nji kame nili ni tumelo mane kame ni shimbulula amalundu, kono kani kwrite elilato abo sikwite tuso. **3** Mi nabasa nibe eyi ni luwile yonje, simba abasa ni kutobohe olutu lwange nji luciñiwe kono sikwite elilato kakwisa esi sani wanebo. **4** Elilato kame lili ni mucima no kuwaba, kame lili ni musa, elilato kali kwrite omuna nukukumusa, **5** Elilato kali tende eyi yenisa ni mahanyi, elilato kaliku kandimeke lyonyene kali imana ba titukelo lyato, kali twese okutwebisa, simba okuteula ouyi, **6** kali wabelele eyi no kwaluka, kono kame liwabelelwa eyi no kuluka. **7** Elilato kame li shimba einu yonje, kono kame lipumena einu yonje ni kusepa einu yonje mane nukoongota mu inu yonje. **8** Elilato kali tamba okubwa, okuta oku no kwaabwa, kono anuhi onyene mbaabu simbe etipuo kame sati leselwe okwambiwa,

simba ezibo mba ibu. **9** Kakuli oku limuka kwetu ni kwa kuulwa eniti ni ku nuha kwetu ni kwakuulwa enit, **10** kono einu no ku petahala enako saiye, eyi na kwa luka mba ibu. **11** Aba nina kwikala ni sili omwana, kame nina kwamba kanyi omwana, kame nina ku nahananga kanyi mwanukana, kame ni na kupulukanga kanyi mwana, kono aba nina kulu oku tenda omulume, sebeli ni siya eyi no wanukana. **12** Mu nako ino, kame tu mona ni siponi, mu uwi kono enako icana, olubala mba lu monana ni lubala mu nako ino, cwale kame ni limuka banyonyo simba nji kame nina kuyupisisa. **13** Cwale etumelo, ni sepo, mane ni lilato yonje eyo yaatu kame ili bamweya, kono esi no ku neneba kweeyo ni lilato.

14 Mu koñe endila no lilato, luli mu lakaze etimpo no mebo, onene eyi no unuhi. **2** Kakuli woyo wamba etipuo kaamba ku munu, kono kame aamba kwa Nyambe, kakuli kakwisa woyo omu yupisisa. Kono mu Mebo kame aamba eyi no kwalimukiwa. **3** Ku lineku linjili woyo onuha kame aamba kwaanu eyi iyakisa, eyi isusuweza neyi yongota. **4** Woyo wamba mu tipuo kame akoongota yomboci, kono woyo onuha kame atusa ekeleke. **5** Cwale kame nisinga nji anyi monje mwambe mu tipuo, kono simba onene mu kunuha. Kakuli woyo onuha kame abitelela woyo wamba mu tipuo, konji omunjili aba satoloke nji cwale ekeleke yongole. **6** Cwale abaange, nji kame niiya kwaanyi me naamba mu tipuo, ngasibine sani mituse? Konji aba sani militele eyi nina shotolelwe no sinulo, simba ezibo, simba eyi no unuhi, simba eyi no kwiyeta? **7** Nji simba einu nokutusisa nambulwa moyo kanyi epala, simba ehalepa

nji kame itundisa omulumo nokwa limukiwa wino, ngaibi omo salimukele omunu nji iikene eyo ipetiwa? **8** Mi etolombita aba ipetiwa omulumo no kwa yupahala wino, anyine woyo so ku tukiseta endwaa? **9** Mumukwanongeso, naanyi nji kame mwamba eyi no kwa yupahala, ngasibine sa limuke omunu eso sinambiwa? Kakuli kame samu kwambele mu mebo. **10** Mu litunga kame kuli emifuta no kupula no mishobo, mi kakwisa owo ulwile etaluso. **11** Kono simba nji kani yii etaluso no mushobo kame sanitende woyo no kwalimukiwa kwa woyo waamba mi woyo waamba kame satende woyo no kwalimukiwa kwa mene. **12** Cwale naanyi kanyi aba mulakaza etimpo no Mebo, mu tundamene okutwalelela mu kuyaka ekeleke. **13** Cwalehe woyo wamba mu tipuo alapele nji atwese okutoloka. **14** Kakuli nji kame nilapela mu puo, emebo yange kame ilapela, kono oku yupisisa kwange ka kukwite embuya. **15** Cwale iikene sanitende? Kame sa ni lapele ni mebo, mane kame sani lapele ni kuyupisisa ngeso, kame sani imbe ni mebo, ni imbe ngeso ni kuyupisisa. **16** Abakulingeso, nji kame ufuyola ni mebo, ngasibine omunjili woyo oli mu sibaka nwawo ali kundee okwamba “Ameni” kuukutumela kowe abo yokalimukile eyo wamba. **17** Kakuli kame ufanena okutumela wino, kono omunjili katusiwa. **18** Kame ni ku tumela kwa Nyambe kakuli kame naamba mu tipuo okumibita monje. **19** Nabakulingeso, mu keleke kame nitwesa fela okwamba amaywi no kukwana atanu ao ayupisisa aanu mulibaka no kwiweta akwange okubita amaywi akwana eikiti likumi mu puo. **20** Abaange, mulese oku tenda kanyi anukana mu kunahana, mutende

kanyi anukana mu inu no kwiiba, kono mu kunahana mutende kanyi akulu. **21** Mu mulawo kame kuñolilwe nji, “Mulibaka no anu no tipuo tindina. Ni tunwa no anu awo atunda ku ndina Kame sanambe kwaanu aa, mi naba saulwe okuyupeteta kwa mene, kame kwaamba Ombumu.” **22** Abakulingeso etipuo katitendile esisupo no anu awo apumena, kono kwawo no kwa pumena, cwale ounuhi kasa wao no kwa pumena, kono niwa asiku pumena. **23** Cwalehe, nji ekeleke yonje kame ikuwanine bamweya mi anu onje kame aamba mu tipuo, mi awo ali kundee simba anokwa pumena aba aingena, katamba kwamba nji kame mu pulumuka? **24** Kono nji onje kame anuha mi awo nokwa pumena simba awo ali kundee aba aingena, kame akolwisiwa kwa onyene onje nji kame ali ni uyi mi kame atulwa kwa onyene onje. **25** Eyi ishwekilwe mu mucima waye kame sa ishootoke, mi cwale kame akubama balubala ni ku lumbeka Nyambe, mane aambe nji, luli Nyambe mwaali mwaanyi. **26** Abange ku tendiwe ngaibi? Aba mu kuwana, munu ni munu kwaanyi kame sa ikale ni lusimo, simba etuto, simba sinulo, simba epuo, simba etaluso no tipuo. Einu yonje itendwe mu kuyakisa. **27** Nji omunjili kame aamba mu puo, kwaambe ayiili, simba aatu, mu kube esibaka mi omunjili atoloke. **28** Kono nji kakwisa woyo otwesa okutoloka, cwale onje aondoke mu keleke mi akwambele yomboci ni kwa Nyambe. **29** Kwaambe anuhi ayiili simba aatu mi anjili aatule esi sambiya. **30** Nji etaba kame sinuliwa kwa woyo oikalile kunyonga, cwale woyo no weli aondoke. **31** Kakuli kame mutwesa okunuha monje, nji cwale onje akwiyete mi

onje asusuweziwe. **32** Emebo no anuhi kame ibusiwa kwa nuhi. **33** Kakuli Nyambe kasa Nyambe no mifilifili, kono ni wa kozo. Kanyi omo ku tendelwa mu tikeleke toonje no anu no kukena a Nyambe, **34** mi akati aondoke mu tikeleke, ka lumelelwe okwamba, kono kame afanene oku beeka kunji, kanyi omulawo aba wamba. **35** Nji kame kuli eso alakaza okulimuka, kame atwesa okwibanguta ambumoo ku ndoo. Kakuli kame kwenisa akati okwamba mu keleke. **36** Iikene! ninji eliywi lya Nyambe oku lina tangisete okwiiya ni kwaanyi? Simba nji anyi fela awo ana waniwa kwa lyonyene? **37** Nji omunjili kame anahana nji omunuhi wa Nyambe, simba omunu oli ni mebo, kame afanena okulimuka nji eyi nimi ñolela kame itendile etaelo ya Mbumu. **38** Nji omunjili kalimuka eye, ni yonyene kalimukiwa. **39** Cwalehe, abaange, mongotete okunuha mane mulese okukwangwa okwamba mu tipuo. **40** Kono einu yonje itendwe mu ku fanena, ni mu mulawo.

15 Abaange, kame ni mipulukisa eliywi no kuwaba ni na kumi kutaza, yonyene eyo mu na tambula, eyo mongolela kwa yonyene. **2** Eyi mu yoyisiwa nayo, nji kame mwilema mukoongola, konji mwendi nji okupumena kwenu ni kwambango. **3** Kakuli kame nina mibi kwesi no utokwa no weli esi nina tambula, nji Kilesite kame ana kufela eibi yetu, okukumanena nomu ina ñolelwe mu mañolo, **4** nji kame ana ku pumbekiwa, mane sebeli oingulwa eli no waatu, okukumanena nomo ku ñolelwe mu mañolo, **5** mi cwale sebeli omonahala kwa Kefasi, cwale sebeli omonahala kwa ano kukwana likumi ni twiili. **6** Cwale sebeli okumonahaza kwaanu no kubitelela emyanda

itanu banako imweya, mane anjili asiyoya simba nji anjili naafu. 7 Cwale sebeli omonahala kwa Jakobo, mane ni kwaatumiwa onje. 8 Cwale ku mamananeno sebeli okumonahaza mane ni kwa mene esifolozwani. 9 Kakuli ya mene omucana kwa tumiwa onje, mi kani lukele okwisaniwa omutumiwa, kakuli kame nina kuyandisa ekeleke ya Nyambe. 10 Kono mu sishemo sa Nyambe abanili eso niliso mi esishemo saye kwa mene ka sambango. Kono kame nina sebeze onene okubita onyene onje, simba nji kasa mene, kono ni sishemo sa Nyambe esisili kwa mene. 11 Cwale simba ya mene, simba onyene, sokame esi tuna kutaza, mi sokame muna pumene. 12 Aba kwiyetwa nji Kilesite kame ana kwingulwa kwaafu, iikene abaaamba anjili kwaanyi nji kakwisa okwinguka nwaafu? 13 Kono kambe kakwisa okwinguka nwaafu, kambe ni yonyene Kilesite kasi kwingulwa kwaafu. 14 Mi Kilesite nji kasi ingulwa kwaafu, cwale oku kutaza kwetu ni kwambango, mi ni tumelo yenu ni ya mbango. 15 Kame mbatu waniwa nji kame tuli apaki a Nyambe no mapwa, kakuli natu paka nji Nyambe naingula Kilesite, kono nji ninititi nji aafu kaingulwa, abo cwale Nyambe kasikwingula Kilesite. 16 Kakuli nji aafu katamba okwingulwa, abohe, Kilesite ni yonyene kasi kwingulwa. 17 Nji Kilesite kasi kwingulwa, etumelo yenu kaikwite tuso mi mu sili mu ibi yenu. 18 Abakulingeso, awo ana fele mwa Kilesite kame ana felele. 19 Nji kame tu sepile Kilesite mu moyo uno fela, cwale kame atuyupele amakeke okubita aanu onje. 20 Kono cwale eniti ninji, Kilesite na kwingulwa kwaafu, mi yokame omutamuno nwawo anafu. 21 Kakuli kanyi olufu

aba luna iyi mulibaka no munu, ni konyene okwinguka nwaafu kame ku neyi mulibaka no munu. **22** Kakuli kanyi aanu onje aba afa mwa Adama, mumukwanongeso onje mba yoyo ngeso kame mwa Kilesite. **23** Kono omunu ni munu mba inguka mu nako yaye ifanena Kilesite yo mutamuno no weli bokame awo ali a Kilesite mba ingulwa aba saiye. **24** Cwale kame sa kwiiye amamaneneno aba sabe omubuso kwa Nyambe Sitetu munyima no kusinya omulawo onje, ni tukelo ni maata. **25** Kakuli kame sabuse oku twala abo sa kabeekele eila yaye yonje munji no makondo aye. **26** Esila no mamaneneno ku kusinyiwa ni lifu. **27** Kakuli Nyambe kame ana beeke einu yonje munji no makondo aye. Mi aba kwambiwa nji, “Einu yonje kame ina bekiwa munji yaye.” Kame ku yupahala nji woyo ona ibeke munji yaye ka baliwako. **28** Cwale einu yonje aba ina kumana okubekiwa munji yaye, abohe ni yonyene omwana mba bekiwa mu maata aye woyo ona beeke einu yonje munji yaye, nji Nyambe abeeke einu yonje ku munu yonje. **29** Abakulingeso, iikene eyo atalusa aanu aba akolobezwa mulibaka nwaafu? Aafu nji luli katamba okwingulwa, iikene aba akolobeleziwa mulibaka lyoo? **30** Iikene aba ni yoya mu tikozi mu nako yonje? **31** Abaange, kame naamba eniti, mulibaka no kuyeema kwange mwaanyi oko nili nako mwa Kilesite Jesu Ombumu wetu, kame nifa ba liywaa ni liywaa. **32** Iikene nina wana nji kame naamba mu mukwa no unu fela, kame ninalwi ni “iyamana” mu Efese? Nji aafu katamba okwingulwa, “Tulyenihe ni kunwa kakuli byuunda mbatufu.” **33** Mulese okoongiwa. “Einu no

kwiiba kame isinya ouwa.” **34** Mwiye mu mihupulo yenu no kuluka mi mulese okutenda esibi kame. Kakuli anjili kalimukile Nyambe, kame ni myambela eyo nji mweene. **35** Kono omunjili kame saibangute nji, “Ngasibine omo saingulelwe aafu? Kame saiye ni lutu no ngasibine?” **36** Wene omwelo no mulume! Eso ukuna kasitamba okuyoya, konji aba sasife oweli. **37** Cwale aba ukuna, ka ukunu olutu olu sa lwiye, kono kame ukuna embuto eyi inamene, mwendi ni ya uloto, simba eyi no mbuto indina. **38** Kono Nyambe kame aba embuto olutu omo asingela, mi kame aba embuto injili ni injili olutu lwayo. **39** Kakuli olutu lonje kalukufekile, kono aanu kame ali ni lutu lumweya lukufekile, eiyamana lundina, otuyunyi ni lundina mane ni tindi ni lundina. **40** Cwale kame kuli etinyutu na kuwilu, ni tinyutu no ba litunga, kono ekanya no tinyutu na kuwilu indina, ni kanya no ba litunga indina. **41** Ekanya no liywaa ni indina, ni kanya no kweti ni indina, ni kanya no tinungweti ni indina, kakuli olutungweti ni lutungweti kame luku siile ku kanya ni lunjili. **42** Mo sakwikalele ngeso niba kwinguka nwaafu. Eso sikuniwa sonje kame sifa, mi eso siingulwa kasifi. **43** Kame ikuniwa mu kwakutekiwa, mi kame ingulwa mu kanya, kame ikuniwa mu kufokola mi kame ingulwa mu maata. **44** Kame lupumbekiwa oluli olutu no unu, kame sa lwinguke oluli olutu no mebo. Nji kame kuli olutu no unu, ni lutu no mebo koluli kame. **45** Kakuli mo kuñolelwe nji, “Omulume no weli Adama, kame ana tendiwa omunu no kuyoya, mi Adama no mamananeno kame ana tendiwa Emebo ibiwa no kuyoyisa. **46** Kono

kasa mebo eyo ili no weli, kono lutu, okubinda cwale
 emebo. **47** Omunu no weli kame ana kutunda ba litunga,
 ona kuumbiwa ba liluli cwale omulume no wili kame ana
 kutunda ku wilu. **48** Omo aikalele omulume woyo otunda
 ba liluli, mwaikalele ni woyo otunda ba liluli, mi omo
 aikalele woyo otunda ku wilu, mwaikalele nawo atunda
 ku wilu. **49** Kanyi omo tukufukele esifekiso no mulume
 woyo ona umbiwa ba liluli, mba tukufeke ngeso esifekiso
 no mulume woyo otunda ku wilu. **50** Abaange, kame
 nimyambela esi nji, olutu ni unyinga kaitwese okuyola
 omubuso wa Nyambe, simba eso sifa kasi tamba okuyola
 eso no kwaafa. **51** Komumone! Kame ni myambela etaba
 eyi ina ku shwekiwa. Katu tamba okufa tonje, kono kame
 satu futuke tonje. **52** Mu nako imweya, mu ku koba no
 litiyo, ba tolombita no mamananeno. Kakuli etolombita
 mba ilili, mi aafu mba ingulwa atendile ano kwaafa, mi
 naaci mba tu futuka. **53** Kakuli eso soola mbasi kufuku esi
 no kwaola, mi esi sifa mbasi kufuku esi no kwaafa. **54**
 Esi soola, enako sa sikufuke okwaola, mi esi sifa kame
 sikufuka okwafa, abohe mba ku tendahala eliywi eli li
 na kuñoliwa, eli lyaamba nji, “Elifu kame li na miniwa
 ku kukoma!” **55** Wene olufu, okukoma kowe ku bine
 kuli? Wene elufu omulyashinji wowe ni kubine? (**Hadēs**
g86) **56** Omulyashinji no lufu ni sibi, mi amaata no sibi
 ni mulawo wa Mushe. **57** Tuku tumele kwa Nyambe
 woyo ona tubi okukoma mu libaka no Mbumu wetu Jesu
 Kilesite. **58** Cwale abaange aa asingwa, mongole, mulese
 oku zikinyeha, mi mongote enako yonje omusebezi wa

Mbumu memu yii nji omusebezi wenu no ku bambaba kautamba okutenda ou nambulwa tuso kwa Mbumu.

16 Kweyi no koleko eyi etendelwa asikupumena, mu tende omu nina laelele etikeleke no Galatiya. **2** Eli no Sunda lyonje, omunu ni munu kwaanyi abeeke ku nyonga yaye esi ana waneke, mu ku faniketa kwesi ana biwi, nji etikoleko tileswe oku tendiwa aba niiya. **3** Mi abasa ni keele, aa muna kete, kame sana tume ni mañolo, nji atwale empo yenu ku Jelusalema. **4** Mi nji kame saku fanene nji ni mene nite, kame saate ni mene. **5** Kame sani mipotele munyima no kubita mu Masedoniya, kakuli kame ni nahana okubita endila no Masedoniya, **6** Mwendi kame sa ni ikale naanyi simba okwikalamo omubebo onje, nji cwale muni tuse okuta mu mwendo wange okuta oko konje sanite. **7** Kakuli kani singi okumimona bano mukubita fela, kame ni sepa okwikala naanyi enako icana nji Ombumu mbani lumelele. **8** Kono kame sani ikale mu Efese okutwala ba Pentakota, **9** kakuli kame nili ni kolo no kuwaba nji nitendemo omusebezi, kono cwale kame kuli aanu no kupula awo anilwisa. **10** Cwale Timoteya aba sakeele, mu mutambule kanyi mwabenu, kakuli kame atenda omusebezi wa Mbumu kanyi meene omo nitendela. **11** Cwale kulese okwikala omunu woyo so muyandisa. Mumulelubise mu mwendo waye mu kozo nji afanene okuuka kwa mene, kakuli kame nimutatelele okwiiya naasikupumena. **12** Kanyi ku mwabetu Apolosi kame nisinga onene nji amipotele naasikupumena anjili, kono kasingi okwiiya abano, kame saiye aba sawane esibaka. **13** Mutone, mongole mu tumelo yenu, mu tende

etindume ni koongola. **14** Mu monise elilato mu inu yonje eyo mutenda. **15** Abaange, cwale, kame mulimukile nji asindoo ya Setefanasi kame ana kutenda aa no weli okupumena mu Akiya, kame ana kuku beeka onyene ku musebezi no anu no kukena a Nyambe, **16** kame ni mikumbela nji mukuteke aanu no ngeeso, ni kwa asikupumena onje nawo musebeza noo. **17** Kame nina kuwabelelwa ba kwiiya kwa Setefanasi ni Fotanatasi ni Acaikasi kakuli kame ana kwikalako aba muna kuulwa okwikalako, **18** kakuli kame anani katulusa wino emebo yange kanyi omo ana mikatuluse wino naanyi. Kame mufanena okukuteka aanu no ngeso. **19** Etikeleke namu Asiya kame timi keeta, Akwila ni Pulisika bamweya ni keleke eyo ili mu ndoo yoo kame ami keeta onene mwa Mbumu. **20** Abetu onje kame ami keeta. Mu kukeete mu ukutubeta no kukena. **21** Mene Paulusi woyo oñola okukeeta oko ni Lyoko lyange. **22** Nji omunjili kakwite elilato kwa Mbumu, mumulese akutiwe! Mbumu wetu wiiye! **23** Esishemo sa Mbumu Jesu Kilesite siikale naanyi. **24** Elilato lyange liikale naanyi monje mwa Jesu Kilesite Ameni.

2 Makolinte

1 Okutunda kwa mene Paulusi ni Timoteya omwabetu, omutumiwa wa Kilesite Jesu mu kusinga kwa Nyambe. Kame ni ñolela ekeleke ya Nyambe eyi ili mu kolinte, naanu a Nyambe onje no kukena aa ali mu naha yonje no Akaya. **2** Mu biwe esishemo ni kozo okutunda kwa Nyambe Sitetu, ni kwa Mbumu Jesu Kilesite. **3** Nyambe a lumbekiwe, yonyene Sitaye Mbumu wetu Jesu Kilesite Sitange no makeke, Nyambe weyi no kombaomba konje! **4** Woyo otombaomba mu tiñalelwa tetu tonje,nji cwale naaci tufanene okuombaomba awo ali mu tiñalelwa tonje, okombaombiwa oko kutunda kwa Nyambe tuna ombaombiwa naaci. **5** Kakuli kanyi aba tukutabela mu kupula mu mayando a Kilesite, cwale mwa Kilesite kame tukutabela mu kupula mukuombaombiwa kame. **6** Nji kame tuyandisiwa kame ni kuombaombiwa mane ni mukuyoyisiwa kwenu, mi nji kame tongotwa naanyi kame tuombaombiwa, okuombaombiwa oko mukwite aba mutwalelela mukuyanda oko tuyanda naaci. **7** Mi esepo yetu kwaanyi kame yongolile, me tuyii nji kanyi aba mu kutabela ku mayando etu, mba mukutabele ngeeso nimu okuombaombiwa kwetu. **8** Kakuli abaange, katusingi nji mu ulwe okuyupa eyi no mayando awo ana kutwiyela mu Esiya. Kakuli kame tuna kwimelwa onene mane oku bita amaata etu mi sebeli tubwelwa ni sepo no kuyoya kame. **9** Iikene aba tuna kuyupa nji kame tuna atulelwe elifu, kono eyo neli okutu tenda nji tulese oukusepa twenyene kono nji tusepe Nyambe woyo oingula aafu. **10** Kame ana tuyoyisa okutunda ku kozi no lifu, mi mbatu

yoyisa, mi kame tuna beeke esepo yetu kwa yonyene nji cwale mbatuyoyisa kame, **11** naanyi ngeso mutu tuse okutu lapelela. Nji cwale ano kupula kame sakutumele mulibaka lyetu kakuli embuyoti tu tambula kame titunda mu tikalabo no titapelo no kupula. **12** Kakuli oukuyeema kwetu ninji oupaki no lizwalo lyetu owo tuna tende mu litunga mi isili onene kwaanyi ni kukena ni niti ya Nyambe, kasa okushangama no litunga kono nimu sishemo sa Nyambe. **13** Kakuli katu miñolele eyambo indina, kono eyo mutwesa okubala niku yupisisa. Kame ni sepa nji mbamu yupisisa wino, **14** kanyi aba muna yupu mu lineku linjili, nji kame mutwesa oukuyeema mulibaka lyetu kanyi aci aba satu kuyeema mulibaka lyenu ba liywaa lya Mbumu Jesu. **15** Kakuli kame nina kusepa esi, kame nina kusinga okwiiya kwaanyi oweli nji cwale mu fuyolwe twiili kweyi. **16** Kame nina saele nji ni mipotele aba nita ku Masedoniya mane ni kumyukela aba ni tunda ku Masedonia, nji cwale munitume okuta ku Judeya. **17** Aba ni nakusinga okutenda esi kameni nakuikala ni micima iyili? Kana kame ni nakutenda emihupulo yange kanyi omunu feela no litunga? Woyo okutukisete okwamba “Ee” simba “kokuulwa” ba nako imweya? **18** Niti luli kanyi Nyambe aba ali woyo no kusepahala, eliywi no okwamba kwetu kwaanyi kasa nji “Ee” ni “Kokuulwa”. **19** Kakuli Omwana Nyambe, Jesu Kilesite, woyo tuna kukutaza mukaci kenu, Silubanasi, ni Timoteya ni Mene, kakusi tendiwa “Ee” ni “Kokuulwa”. Kono mwa yonyene mu nako yonje ni Ee. **20** Kakuli etisepiso tonje ta Nyambe kame tiwana Ee yato mwa yonyene. Mulibaka elyo kame

twamba Amenii mwa yonyene ku kanya ya Nyambe. **21** Kono neli Nyambe woyo otutenda okwimana mu kongola naanyi mwa Kelesite mi yokame ona kututuma, **22** na beeke enombolo yaye beulu yetu ni kutuba Emebo yaye mu micima yetu nji tukulemenenebo feela. **23** Kono kame ni isana Nyambe atende opaki, neli okumi sileleza aba nina kuulwa okwiiya ku Kolinte. **24** Kasanji kame tubusa etumelo yenu, kono kame tusebeza naanyi muku wabelelwa kwenu, kakuli kame muna ongola mu tumelo yenu.

2 Kakuli kame nina puluka nji nilese okumi potela nji nilese okumiyupisa okukola kame. **2** Kakuli nji ni miyupise okukola, anyine soni wabelisa? Kono woyo nina yupisa okukola. **3** Kame nina ñolo kanyi omo nina tendele nji cwale aba saniiye nuulwe okuyandisiwa kwaawo afanena okuni wabelisa. Kakuli kame ni sepile anyi monje nji okuwabelelwa kwange okuwabelelwa kwenu monje. **4** Kakuli kame ninaku mi ñolela meni yanda niku ziyeleha omucima ni myooti no kupula, mi kasa okumi yupisa okukola kono okumi limukisa elilato nokuneneba elyo nili nalyo kwaanyi. **5** Nji omunjili kame ana yupisiwa okukola kasa mene ana yupisa okukola kono ni kwaanjiili, kame naamba ngeso kakuli kanisingi nji esi sitende esi no kubambaba kwanyi. **6** Kakuli ku munu woyo onabiwi ekoto kwaanu no kupula nakubu. **7** Cwale ouwa niku mulemena ni ku muombaoamba kakuli mbafanene okwibaiwa ku kweena kwaye onene. **8** Cwale kame nimikumbela nji mongote elilato lyenu mwa yonyene. **9** Kakuli sokame eso nina miñolele ngeso nji ni

myeteke ni kulimuka nji kame mukuteka mu inu yonje. **10** Omunu yonje woyo samulemene nimene kame ni mulemena ngeso, eso nina lemene, nji kame nina lemene esinu sinjili ni mulibaka lyenu balubala lwa Kilesite, **11** okwapumena Satani nji awane esibaka beulu yetu, kakuli kasa nji katu limukile emilelo yaye. **12** Aba nina kwiiya mu Tulowasi muku kutaza eliywi no kuwaba lya Kilesite, omweelo kame onaku yatulelwa mene mwa Mbumu. **13** Kono kanisi kupumula wino mu minahano yange kakuli kanisi kuwana mwabange Tite muya. Cwale sebeli nasiya okuta ku Mesodoniya. **14** Kono tuku tumele kwa Nyambe woyo mwa Kilesite enako yonje kame atatwaletela mu kukoma ni mwaaci kame alita omumwee no zibo yaye mu ibaka yonje **15** Kakuli kame tuli omumwee wa Kelesite no kumamata kwa Nyambe mukaci kaawo ayoyisiwa ni mukaci kaawo afa. **16** Kwa anjili kame tuli omwwee no kutunda ku lifu okuta ku lifu, kwaanjili kame tuli omumwee no kutunda ku moyo okuta ku moyo. Anyine woyo otwesa einu eyi? **17** Kakuli katu kufekile naanjili no kupula awo aulisa eliywi lya Nyambe kono kanyi omo alume no niti kanyi omo atubela Nyambe, mu miyo a Nyambe kame tulyamba mwa Kilesite.

3 Kame tutangisa oukuyeema twenyene kame? Simba kame tusinga kanyi omo atendela anjili, amañolo awo amipaka simba okutunda kwaanyi? **2** Anyi mwenyene eliñolo lyetu elyo litupaka, elyo liñolilwe mu micima yenu nji lilimukiwe ni kubaliwa kwaanu onje, **3** mi kame mumonisa nji aanyi eliñolo eli litunda kwa Kilesite tunatumu aci, elyo kalyasi ñoliwa ni inki kono ni mebo

ya Nyambe no kuyoya, kasa ba matapa no mawee kono
ba matapa no micima no aanu. **4** Yokame etumelo
tuli nayo kwa Kilesite mulibaka lya Nyambe. **5** Kasanji
kame tutwesa okutenda esinu twenyene kanyi kame
situnda kwaaci, okutwesa kwetu kame kutunda kwa
Nyambe. **6** Yokame ona tutende nji tubekiwe abika no
ulikani no ubya kasa ba taku ina ñoliwa kono mu Mebo.
Kakuli etaku iñolilwe kame ibaa, kono Emebo kame ilita
omoyo. **7** Cwale nji esitulo no lifu eyi ina kuñoliwa muku
cakula ba liwee, aba ina kwiiya ni kanya no ngeso nji
Amaisilaele kame ana ku kwangwa okwaliketa ba lubala
lwa Mushe kakuli mulibaka no kubenya kwalo nakubu
kanyi omo luna kwikalela, **8** kasa nji esitulo no Mebo
kame sasibitelele onene ku kanya? **9** Kakuli nji kame
kuna kwikala ekanya mu situlo no kunyaziwa, esitulo no
kuluka kame saibitelele onene ku kanya. **10** Niti luli mu
taba eyi eso sina kwikala ni kanya kame sasi ulwe ekanya
mulibaka no kanya eyo iibitelela. **11** Kakuli esi sina kubwa
aba sineyi ni kanya, onene esi si ulwa okubwa kame
sasi ikale ni kanya no kuneneba ni kubitelela. **12** Kakuli
kame tuli ni sepo no ngeso, kame tuli ni maata. **13** Aci
katukufekile kanyi Mushe, woyo ona ku kufuka olwambi
ba lubala nji Amaisilaele alese kumona amamaneneno no
kanya no kwamonahala wino. **14** Kono emihupulo yoo
kame inakongola onene okulita ni balelo lino, aba abala
eyi no ulikani no kale okwamona wino koo kusiliko kakuli
konji Kelesite yotwesa okutundisa okwamona wino. **15**
Ee ba liywaa lino simba nji omulawo wa Mushe kame
obaliwa okwayupisisa kusiliko mu mihupulo yoo. **16** Kono

omunu aba a siulukela kwa Mbumu okwamona wino mbaku tundisiwa. **17** Cwale Ombumu yo Mebo, mi aba kuli Emebo ya Mbumu kame kuli etukuluho. **18** Cwale aaci tonje tuli ni timala no kwafukiwa kame tumona ekanya ya Mbumu kame tufutukile mu sifekiso simweya ni yonyene, okutunda ku kanya okuta ku kanya injli kakuli kame itunda kwa Mbumu woyo oli Emebo.

4 Cwalehe, aba tuli ni situlo mu makeke a Nyambe, tulese okuzwafa. **2** Na tusiye einu eyo yenisa eyo ishwekilwe, ka twende mu tingana no kwiiba simba okuwaneka eliywi lya Nyambe kono mu kumonahaza eniti kame tufanena oukubeeke twenyene elizwalo lya munu yonje mu miyo a Nyambe. **3** Cwale simba nji eliywi no kuwaba lyetu nali shwekiwa, kame li shweekelwe awo afa. **4** Mu taba yoo onyambe no litunga lino kame ana fokolisa etingana tawo no kwapumena okwaulwisa okumona eliseli no liywi no kuwaba no kanya ya Kelisite woyo oli mu sifekiso sa Nyambe. (aiōn g165) **5** Kakuli eyo tukutaza kayetu, kono Jesu Kelesite mukutenda Mbumu, naaci aba tuli abika enu mulibaka lya Jesu. **6** Kakuli Nyambe yo naamba nji, “Mulesele eliseli litundise ouwi!” woyo ona monisa mu micima yetu okutuba eliseli no zibo no kanya ya Nyambe mu lubala lwa Kelesite. **7** Kono kame tuli ni ufumu mu tucoo no limaa no litunga, okumonisa nji amaata kame ali kwa Nyambe mi kasa kwaaci. **8** Kame tuyanda mu mukwa onje, kono katu honehe, kame tuna ziyelehe, kono katu bwelwe esepo, **9** kame tu yandisiwa, kono ka tu fulalelwa, kame tu kwisetwa banji, kono katusinyehe. **10** Enako yonje kame tushimbile elifu lya Jesu mu tinyutu tetu, nji cwale

omoyo wa Jesu omonahale mu tinyutu tetu. **11** Kakuli aci me tuyoya, kame tu twaliwa ku lifu mulibaka lya Jesu, nji cwale omoyo wa Jesu omonahale mu lutu lwetu olo lufa. **12** Cwale elifu kame lisebeza mwaaci, kono omoyo kame osebeza mwaanyi. **13** Kakuli kame tuli ni mebo imweya no tumelo kanyi woyo onaku ñola nji, “Kame nina pumene, mi cwale kame ni naamba.” naaci natu pumene ngeso mi cwale kame twamba. **14** Kame tuyii nji woyo ona kwingula Ombumu Jesu kwaafu mba twingula ngeeso naaci kwaafu bamweya ni Jesu nikutulita naanyi balubala lwaye. **15** Kakuli einu yonje kame itendiwa mulibaka lyenu nji cwale esishemo sekeze mukupula kwaanu no kupula nji ifanene okwekeza oukutumela ku kanya ya Nyambe. **16** Cwale tulese okuzwafa. Ounu wetu na kundee kame usinyeha, kono onunu wetu namukaci kame ushemunwa ba liywaa ni liywaa. **17** Kakuli amayando etu no kucaniba kame atulukiseta kuneneba no kanya no kwaabwa no kwafaniketwa konje. (aiōnios g166) **18** Kakuli ka twaliketa kwiinu eyo imonahala, kono kwiinu no kwa monahala, kakuli einu eyo imonahala niya mu nako icana feela, kono einu no kwa monahala niya kuta oko no kwaabwa. (aiōnios g166)

5 Kakuli kame tulimukile nji cwale etende naba litunga bano eyo tuyoyamo kame isinyeha, mi kame tuli ni muyako kwa Nyambe, endoo no kwa tendiwa ni maoko, no kwaabwa mu wilu. (aiōnios g166) **2** Niti luli bano kame tu tonga ni ku lakaza, nji Nyambe atufuke ni lutu olo salukufefe kanyi endoo yetu na ku wilu, **3** nji cwale aba tukufukayo tulese okuwaniwa nji kame tuli njeshe.

4 Kakuli aci aba tusili mu tende eyi, kame tutonga
ni kwimelwa kasanji mbatwikala nokwakufuka, kono
kame tu singa okufuka, njicwale eso sifa si miniwe ku
moyo. **5** Woyo ona tulukisete einu yonje eyi ni Nyambe,
yonyene ona tubi Emebo kanyioukulemenenena feela.
6 Cwale enako yonje kame tuli ni undume no kuwaba.
Kame tuyii nji abo tusili ku mundi mu lutu kame tuli
oku no kuleba ni Mbumu. **7** Kakuli kame twenda ni
tumelo, kasa mu kumona. **8** Kame tuli ni undume no
kuwaba mi kame tutwesa okusiya okutunda mu lutu
ni kwikala ku mundi ni Mbumu. **9** Simba nji kame tuli
ku mundi simba katusako kame tutenda omuhupulo
wetunji tumuwabelise. **10** Kakuli kame tufanene okwiiya
tonje balubala no sipula no katulo sa Kilesite, njicwale
omunu ni munu atambule eso no kuwaba simba esi no
kwiiba okukumanena kweyo anatende mu lutu. **11** Kakuli
kame tulimuka okucila Ombumu, tususuweze aanu. Kono
eso tuli kwa sonyene kame silimukiwa kwa Nyambe mi
kame ni sepa nji kame silimukiwa ngeso ni kulizwalo
lyenu. **12** Kasa nji kame tukubeeka kwaanyi kame, kono
kame tumiba elibaka njimukukumuse mulibaka lyetu,
njicwale mutwese okutambula awo akukumuseta mu
sibaka no munu mi kasa mu mucima waye. **13** Kakuli nji
katunahana wino twenyene, nimulibaka lya Nyambe,
nji kame tuli mu mihupulo yetu no kuluka nimulibaka
lyenu. **14** Kakuli elilato lya Kilesite kame litusiulula kakuli
natuku kolwisisa njimunu mumweya nafele aanu no
kupula, cwalehe aanu onje kame anafu. **15** Mi kame ana
fele aanu onje nji awo ayoya alese oukuyoyela onyene

kono ni mulibaka lyaye woyo onakufa mulibaka lyoo mi na kwingulwa kwaafu. **16** Okutunda bano ni kuta kuuso, cwalehe, tulese okwaliketa omunu mu mukwa no unu, kanyi omo tuna kwalitela Kilesite mu mukwa no unu, omo tuna kumwaliketela tulese okutenda ngeso. **17** Cwalehe nji omunu kame ali mwa Kilesite, kame ali esumbiwa no ubya, esi no kale nasibu, komumone, eyi no ubya naiyi. **18** Eyi yonje kame itunda kwa Nyambe woyo mwa Kilesite natu usu kwa yonyene ni kutuba omusebezi no kuusana. **19** Kame ku talusa nji mwa Kilesite, Nyambe nakuusa elitunga kwa yonyene kasa okwa balela emibonda yoo mi nabeeke mwaaci eliywi no kukuusa. **20** Cwale kame tuli aimaneni a Kilesite, Nyambe kame anabeeke eliywi lyaye mwaaci. Kame tumyambela mu sibaka sa Kilesite nji muusetwe kwa Nyambe. **21** Kakuli mulibaka lyetu Nyambe nakutenda Kilesite esibi woyo ona kuulwa okulimuka esibi, nji cwale mwa yonyene tutendiwe ano kuluka a Nyambe.

6 Okusebeza bamweya ni Nyambe, kame tu mi kumbela nji mu lese oku tambula esishemo sa Nyambe mukwa tusa esinjili. **2** Kakuli kame anaamba nji, “Ba nako ifanena, Kame nina kuteeteta kwaanyi Kame nina kumi tusa ba liywaa no kuyoyisiwa.” Komumone, cwale enako naikwana, mumone cwale sebeli eliywaa no kuyoyisiwa. **3** Ka tubekela omunu esi sitataliso mu mundila yaye nji cwale tulese okuwaniwa ni mubonda mu musebezi wetu. **4** Kono kame tuli abika a Nyambe tukubeeke twenyene mundila yonje mu koongola onene, mu mayando, mu kuulwa mane ni mu tinako no kubambaba, **5** mu kufuliwa,

mu titolongo, mu mifilifili, mu misebezi, mu kutona, nimu lishebo, **6** mu kukena, mu zibo, ni kutatelela, ni musa ni Mebo No Kukena, mu lilato no niti. **7** mu kwamba eniti, ni maata a Nyambe ni ilwiso no kuluka mu lyoko no silyo neli no simoo. **8** Mu kukutekiwa ni mukwakutekiwa, mu kwambiwa ouyi ni uwa. Kame tutendiwa kanyi aongi mi cwale kame twamba eyi no niti, **9** kanyi katu limukiwa mi cwale kame tulimukiwa wino, kanyi kame tufile mi komumone kame tuyoya, kanyi kame tuna kubiwa ekoto kono katu sikwibaiwa, **10** kanyi kame twenine kono enako yonje kame tuwabelelwa, kanyi kame tushebile kono kame tufumisa ano kupula, kanyi katukwite einu kandi kame tuluwile einu yonje. **11** Akanwa ketu kame tu myambela patalaza, Amakolinte, omucima wetu nau yatuluka. **12** Ka muukele munyima mulibaka lyetu, kono kame muukela munyima mulibaka no mayando enu. **13** Mu kuusa kame naamba kanyi kame nambela anukana, muyatulule emicima yenu ngeso. **14** Mu lese okusebeleza bamweya nawo no kwapumena, kakuli oukuwana kubine kuli kwano kuluka na sikutenda ouyi? Simba oulikani no liseli ni uwi? **15** Kilesite kaumweya ali nawo ni Satani? Simba ngasibine osiku pumena nji akuyupe nawo no kwapumena? **16** Ibine etumelelano ili ku ndoo ya Nyambe ni ifekiso no kulapela? Kakuli kame tuli Endoo ya Nyambe no kuyoya! Kanyi Nyambe aba anamba nji, Kame sa niyoye mwa onyene ni kwenda mukaci koo mi kame sa nitende Nyambe woo, onyene atende aanu ange. **17** Cwalehe mutunde kwa onyene, mi mukutabe noo, kame kwamba Ombumu Mu lese okulema esi no kwakena, mi

mba nimi tambula. **18** Kame sani tende sitenu, mi anyi mu tende anange no andumbana naa no akatana, kame kwamba Ombumu no maata onje.”

7 Abaange cwale kakuli kame tuli ni tisepiso eti, tu kukenise ku oukusilafaza konje no lutu noku no mebo, mane tutende ano kukena awo kupetahalile mu kucila Nyambe. **2** Mu tuyatulwele emicima yenu. Kakwisa omunu tuna foseze, ka tu silyanganisa omunu, kakwisa woyo tuna kwangwisa. **3** Ka naamba eyi nji niminyaze, kakuli kame nina kwamba oweli nji kame muli mu micima yetu, okufa ni kuyoya bamweya. **4** Kame ni kwite etumelo inene mwaanyi, kame ni kuyeema onene mwanyi! Kame niiyalile okombaombiwa, kame ni wabelelwe onene mu mayando etu onje. **5** Kakuli simba aba tuna kwiiya mu Masedoniya, Etinyutu tetu katisi kupumula kono kame tuna kuyanda ku maneku onje okulwa kundee mi mukaci kame tucila. **6** Kono Nyambe woyo ombaomba emicima yawo aku kokobeza, naku tombaomba mu kwiiya kwa Tite. **7** Mi kasa mu kwiiya kwaye fela, kono kame ni kweyo ana kumyombaombisa kanyi aba ana otwambele eyi no kulakaza kwenu, ni ku lila kwenu, mane ninyolelo yenu kwa mene nji cwale okuwabelelwa kwange kusiliko onene. **8** Kakuli naba nina kumyenisa ni liñolo lyange, ka niku nyaza, Kame nina kuku nyaza aba nina kumona nji eliñolo elyo kame lina ku myenisa, naba ku nakutenda mu nako icana fela. **9** Kanyi omo kwikalele kame ni wabelelwa, kasa mulibaka nji kame muna kweena onene, kono kakuli kame muna kweena mulibaka no kubaka, kakuli okweena kwa nyambe no litunga ninji cwale mulese okuyanda

esinjili mwaaci. **10** Kakuli okweena kwa Nyambe kame kulita okubaka oko kutwala ku kuyoyisiwa mi kakwisa oukunyaza, kono okweena no litunga kame kulita elifu. **11** Komumone eso anatende Nyambe mwaanyi mulibaka no kweena kwenu, ka kutukufalelwa no ngaibi omo musingela oukukenisa mwenyene, oukukataza kwenu, ni oku tambwela kwa ngaibi, ni takazo no ngaibi, ni kulukisa no ngaibi, kakoto no ngaibi! Kweyo yonje kame muna tumonisa nji ka mu siikalamo mu taba eyo. **12** Cwale simba nji kame nina ku mi ñolela ngeso eliñolo, kasa mulibaka lya woyo ona kufosa, simba mulibaka lya woyo ona ku fosezwa. Kono neli nji ku monahale kwanyi enyolelo yenu mulibaka lyetu balubala lwa Nyambe. **13** Cwalehe natu ombaombiwa. Simba nji natuku ombaombiwa, kame tuna kuwabelelwa onene mulibaka lya Tite ona kuwabelelwa kakuli eminahano yaye kame ina kukatuluha mulibaka lyenu monje. **14** Kakuli naba nina ku kuyeema kwa yonyene mulibaka lyenu, kanisi kwenisiwa. Kono kanyi einu yonje tuna kwamba kwanyi neli ya niti, cwalehe oukuyeema kwetu balubala lwa Tite naku monisa eniti. **15** Elilato lya Tite kwaanyi lisi ekezeha, aba apuluka oukukuteka kwenu monje ni kucila ni kunjanjata muna kumu tambwelamo. **16** Kame niwabelelwa kakuli kame nili ni tumelo no kupetahala mwaanyi.

8 Abange, kame tusinga nji mulimuke esishemo sa Nyambe eso sina monisiwa mu tikeleke namu Mesodoniya. **2** Kakuli mu kwetekiwa onene no mayando, okuwabelelwa koo no kupula ni kusheba koo kame ana tundisa oufumu mu kuba koo. **3** Kakuli kame anabi okukumanena nomo

ana kutweseta, kanyi aba nitwesa okupaka mane ni kubitelela omo ana kutweseta mu kusinga koo, **4** kame ana tukumbele mu ku tundamena onene nji twa lumelele okwingena mu tuso eyi itendelwa aanu a Nyambe no kukena. **5** Kame ana tende okubita esi tuna kusepa, kakuli kame ana tangisa oweli oukubeeke kunji wa Mbumu ni kunji wetu mu kusinga kwa Nyambe. **6** Kame tuna kumbela Tite woyo ona kutateka omusebezi oweli, nji afanene oku umanenena ngeso mukaci kenu owo musebezi no sishemo. **7** Cwale kanyi aba muna pulelwe mu inu yonje, mu tumelo, mu kwamba, mu zibo, mu niti yonje mane ni mu lilato lyenu mulibaka lyetu, mu mone nji mupulelwe ni mu musebezi no utokwa. **8** Ka naamba eyi kanyi etaelo. Kono mukulimuka mulibaka no niti no yenu nji elilato lyenu no niti ngeso. **9** Kakuli kame muyii esishemo sa Mbumu wetu Jesu Kilesite nji naaba ana kufuma, cwale mulibaka lyenu natende osikusheba nji cwale mukusheba kwaye mufanene okufuma. **10** Cwale mu taba eyi kame niba ekelezo yange nji kwa kuwaba aanyi cwale okumanenena eyo munaku tateka mwakuyu kasa mu kutenda fela kono muku lakaza, **11** cwale nji okutukiseta kwenu mu kulakza kufanene okwendelela ni kumanenena kwenu kweyo mu kwite. **12** Kakuli nji okutukiseta kwakuli kame kulumelwe okukumanena kweso akwite omunu, kasa okukumanena kweso aulwile omunu. **13** Kani talusa nji anjili atusiwe mi anyi muimelwe, **14** kono ku tendwe mu kufanenena eyo mukwite ba nako ino mufanene okwekeza eyo asinga, nji cwale eyo akwite yekeze eyo musinga nji cwale kufanenene. **15** Kanyi omo

kuñolelwe nji, “Woyo ona ungeke onene kasi siyalelwa esinjili mi woyo ona ungeke mbicani alese okuulwa.” **16** Kono kame tukutumela kwa Nyambe woyo ona beeke epabalelo inene mulibaka lyenu mu mucima wa Tite. **17** Kakuli katambula fela oku kumbela kwetu, kono mu koongola kwaye onene kame ata ni kwaanyi mu kusinga kwaye. **18** Bamweya ni yonyene kame tu tuma omwabetu, woyo olimukiwa onene elibubo lyaye mu tikeleke tonje muku kutaza eliywi no kuwaba. **19** Mane kasa eyo fela, kono naku ketiwa ku tikeleke nji aende naaci mu musebezi waye no sishemo owo tu shimbile mulibaka no kanya ya Mbumu ni kumonisa okusinga kwetu no kuwaba. **20** Tu tende ngeso nji kuulwe omunu woyo sotunyaza mulibaka no tuso no mpo eyi, eyo twendis. **21** Kakuli kame tusinga okutenda wino, kasa mu miyo a Mbumu fela, kono ni mu miyo no aanu ngeso. **22** Natu tumu omwabetu bamweya nonyene woyo tuna eteke aka no kupula ni kuwana eniti yaye mu titaba no kupula. Kono kame alakaza onene bano ni kubitelela mulibaka noku misepa onene. **23** Kakuli Tite kame atendile omulikani wange mane niku sebeza naye mu misebezi yenu, mi kwaabetu kame ali atumiwa no tikeleke ekanya ya Kilesite. **24** Cwale mu monise balubala no tikeleke oupaki no lilato lyenu mane ni ukuyeema kwetu mulibaka lyenu kwaanu aa.

9 Cwale kasikwite outokwa nji kame mene ni miñolele mulibaka no nubu no aanu a Nyambe, **2** kakuli kame niyii okutukiseta kwenu, oko nikuyeema mulibaka lyenu kwaanu no Mesodoniya okwamba nji, “Akaya kame ano kutukiseta kale mwakuyu.” Mane oku tukufalelwa

kwenu kame kuna susuweze ano kupula. **3** Cwale kame nituma abaange, nji cwale okuyeema kwetu mulibaka lyenu kulese okutenda oko nambulwa tuso mu taba eyi, nji cwale mufanene okutukiseta kanyi omo ninambele kame mufanene okutenda ngeso. **4** Anjili mwendi ano Masodoniya kame saiye ni mene mi cwale aba samiwane nji kamwasi kutukiseta kale, kame satwenisiwe, kono anyi mbamwenisiwa onene, mulibaka noku misepa. **5** Cwale kame ninahana nji kwakuwaba oku kumbela abetu okuta kwaanyi balubala lwange nji akalukise oweli mulibaka no mpo eyo muna kusepisa nji cwale ifanene okulukisiwa kasa okukandimekwa kono itendiwe mu kusinga. **6** Etaba neyi, woyo okuna muku caniba kame sayangule muku caniba mi woyo okuna onene kame sayangule onene. **7** Munu ni munu atende omo ana nahanele mu mucima waye, kasa mu kubilaela simba okukandimekwa kakuli Nyambe kame asinga woyo oba yo wabelelwe. **8** Mi Nyambe kame atwesa okumiba embuyoti yonje mu kupula nji cwale enako yonje mufanene okwikala ni inu no kupula mane kame atwesa okumiba mu kupula mulibaka no musebezi onje no kuwaba. **9** Kanyi omo kuñolelwe nji, “Kame ana kwaa mukupula, kame anabi asikusheba, okuluka kwaye kwikala enako yonje okuta okuno kwaabwa.” (aiōn g165) **10** Woyo oba omukuni embuto ni sinkwa okutenda esilya mbabi onene ni kubitelela eyo mukwite mane aekeze ekutulo no kuluka kwenu. **11** Kame sa mu fumisiwe mu mikwa yonje no kuba onene eyo okubitela mwaaci mbaitundisa enubu no okutumela kwa Nyambe. **12** Kakuli okwendisa ekoleko eyo kasa nji fela

oku tusa aanu a Nyambe awo aulwile eyo asaela, kono ngeso ni kwekeza mu tinubu no kupula no oukutumela kwa Nyambe. **13** Munji no kweteka omusebezi ou, kame samuyeme Nyambe nukubeeka kwenu mu kulimuka eliywi no kuwaba lya Kilesite mane ni sishemo senu no kuba kwa onyene ni kwanjili onje. **14** Cwale muku minyolelwa ni kumilapelela mulibaka no sishemo no kupula sa Nyambe sili mwaanyi. **15** Kulumbiwe Nyambe mulibaka no mpo yaye no kwatwesiwa okutalusiwa.

10 Time Paulusi, kame ni mikumbela ni musa ni mucima no kuwaba wa Kilesite mene woyo no kukokobeza aba niku mona olubala ni lubala naanyi, kono kame nibambabile aba nili oku no kuleba. **2** Kame ni mikumbela nji aba sani ikaleko kwaanyi nilese okumonisa okubambaba awo ali ni tumelo kanyi omo sani monisete okubambaba kwanjili awo atuyambuteta nji kame tutenda einu no litunga. **3** Kakuli naba tuyoya mu litunga katulwi endwaa kanyi omo atendela asi litunga. **4** Kakuli eilwiso no ndwaa yetu kasa ya litunga kono kame ili ni maata no kusinya amakwakwa aongolile, **5** kame tusinya etiñananyi neyo no kukumusa ikwangwisa aanu okulimuka Nyambe, mi kame tununga emihupulo yonje nji ikuteke Kilesite. **6** Munyima no kupumena okupetahala kwenu, mi mbatukutukisete okuba ekoto ku kezo no mbulwa okupumena nji okupumena kwenu na kupetahala. **7** Mwalikete kweyo ili balubala no miyo enu. Nji omunu kame akolwa nji ni wa Kilesite alemuhe yonyene nji kanyi aba ali wa Kilesite naaci kame tuli aye ngeso. **8** Kakuli naaba sani kuyeeme kanyonyo mulibaka no

maata etu awo tubilwe kwa Mbumu ano ku miyaka, kasa ano kumi sinya, kani tamba okweena. **9** Kani singi okutenda kanyi kame nimi cilisa ni mañolo ange. **10** Kakuli kame aamba nji, “Amañolo aye ni akulema ni maata, kono olutu lwaye no unu olo luliko kame lufokola, mi okwamba kwaye kakukwite etalusol!” **11** Mulesele aanu no ngeso ayupisise nji eso twamba ni mañolo aba tuli kundina, kame tusitenda naaba tuliko. **12** Aci kame tu cila ouku bala simba oukufaniketa twenyene nanjili awo akukulisa onyene. Kono aba akubeeka ba sikala omunjili ku munjili, mane nukubapanya onyene ku munjili ni munjili, kayupisisa. **13** Cwale aci katu tamba oukuyeema okumatuka esikala, kono kame satute ba sikala eso ana tutabele Nyambe, okukeela simba baanyi. **14** Kakuli katukukulisa twenyene, simba nji katukeela ba siyemo senu, kono aaci ano matatekelo okulita eliywi no kuwaba lya Kileste kwaanyi. **15** Katu kuyeeme okubitelela esikala mu musebezi no akwetu, kono esepo yetu ninji kanyi etumelo yenu aba yekeza, elitema lyetu mukaci kenu mwendi mba lineneba onene, **16** nji cwale tuka kutaze eliywi no kuwaba mu tinaha tinjili okusiya omo muli, metu ulwile oukuyeema ku musebezi owo ona tendiwa oweli mu litema no munjili. **17** “Cwale mulese woyo okuyema, akuyeme mulibaka lya Mbumu.” **18** Kakuli kasa nji munu woyo okukulisa yonyene nji natambulwa, kono omunu woyo okulisiwa kwa Mbumu.

11 Kambe kame samuni pumenene kanyonyo mu weelo wange. Mulumele ngeso! **2** Kakuli kame ni mifela omuna no ulumeli, kakuli kame nimiba kwa Kilesite kanyi

omukwaliwa no niti kwa mbumwaye mumweya. **3** Kono kame nicila nji kanyi nyoka aba ina koonga Eba ku mapwa ayo no kwiiba, emihupulo yenu kame saite kundina okutunda mu niti ni tukufalo no kukena kwa Kilesite. **4** Kakuli omunu nji kame aiya muku mikutaza Jesu mundina okubita woyo tuna mikutaza, simba nji kame mu tambula emebo indina okutunda kweyo muna tambula, simba nji kame mupumena eliywi no kuwaba lindina okutunda kwelyo muna pumene kame mukubeeka kwa yonyene luli. **5** Kame ni nahana nji kanili munyonyo kwatumiwa no kuneneba ni kubitelela. **6** Simba nji kani sikwiyeta wino mu kwamba, kani kwite ezibo, mu ndila yonje natutende omuhupulo ou mwaanyi mu inu yonje. **7** Kana kame ninatende esibi aba nina kukukokobeza, nji cwale anyi mu kulisiwe, kakuli kame nina kutaza eliywi no kuwaba lya Nyambe okuulwile eso munanibi? **8** Kame nina itele etikeleke tinjili okutambula etuso okutunda kwa onyene mulibaka no kumi sebeleza. **9** Mi naba nina kwikala naanyi ni kuulwa einu, kanisi kwimezwa omunu, kakuli eyo nina kusaela kame ina kutunda kwabaange ana kutunda mu Mesodoniya. Cwale kame nina lesele oku miimezwa mane nisilesele okumi imezwa mu mukwa onje. **10** Mi kanyi eniti ya Kilesite aba ili mwa mene, oukuyeema kwange oko kakutamba okondoka mu ilalanda yonje namu Akaya. **11** Iikene nambela esi? Kakuli kani misingi? Nyambe yo limukile nji kame nimisinga! **12** Mi eso nitenda kame sani twalelele okusitenda mulibaka no kukwangwisa awo asinga okuwana elibaka nji mu musebezi no kuyeema koo kame asebeza ba sinu sikufekile kanyi eso tutenda naaci.

13 Aanu no ngeso kame atendile atumiwa no mapwa, kame asebeza ni tingana no kwiiba, kame akutenda onyene kanyi atumiwa a Kilesite. **14** Ka kukomokisa, kakuli simba Satani kame ana kukutenda yonyene kanyi elingeloi no liseli! **15** Cwale kaku komokisa nji abika aye nonyene ngeso kame akutenda kanyi abika no kuluka. Amamaneneno oo kame sakufefe ni misebezi yoo. **16** Kame niukela kame nji omunu alese oku nahana nji nili mweelo. Kono simba nji kame munahana ngeso, muni tambule kanyi mweelo, nji cwale ni kuyeeme kanyonyo. **17** Eyi naamba kani yaamba ni maata a Mbumu kono kanyi mweelo mu ukuyeema ni sepile. **18** Abakulingeso ano kupula kame akuyeema mu inu no litunga, ni mene kame sa ni kuyeeme ngeso. **19** Kakuli kame muwabelelwa naelo, anyi mwenyene me mutendile ano kushangama. **20** Kakuli kame mupumena nji omunu amitende abika aye, simba okumiputelela, simba oku mibyangula eyenu, simba okwikala beulu yenu, simba okumiyaa mu lubala. **21** Mu kweena kwange kame naamba nji natuku fokola onene kweeyo! Kono eso sonje atenda omunu okuyeema naso, kame naamba kanyi omweelo ni mene kame nitwesa okuyeema ngeso. **22** Okame Amahebelu? Cwale nimene kame nili ngeso. Okame Amaisilaele? Ni mene ngeso. Kalokame olusika lwa Abulahama? Ni mene ngeso. **23** Ninji okame abika a Kilesite? Kame nili wino, Kame naamba kanyi sipulumuki ni ku sebeza onene ni kwikala mu tolongo onene ni kufuliwa no kwabalwa mane ni kwikala abeebi ni lifu. **24** Mu tinako titanu kame nina kutambulanga ku maoko no aendisi no Majuda etinupa no

kakwana makumi anee okutundisiko olupa lumweya. **25** Kame ni na shapiwa kaatu ni lunupa, kame nina kondiwa ni mawee kamweya, kame ni na kufelwa ku sisepa kaatu, kame nina koonda eliywaa limweya ni usiku umweya mu liwate. **26** Mu misipili no kupula kame nina kwiyelwa etikozi mu misindi, etikozi kwa mbuyi, etikozi kwaanu ange, etikozi kwa simacaba, etikozi mu muleneñi, etikozi mu mahalaupa, etikozi mu liwate, ekozi kwa baange no mapwa, **27** mu kusebeza onene ni utata, mu kwalangana wino aka no kupula ousiku, mu lishebo ni linyotwa, mu kuulwa eilya no kupula, mu kufa esenge ni mu kuulwa eikumango. **28** Cwale okutundisako einu injili, kame kuli outata kwa mene oniyela mu liywaa ni liywaa no kutukufalelwa etikeleke tonje. **29** Anyini no kufokola, mi mene si fokola, anyine sokwisetwa mu sibi mi mene sitini? **30** Nji kame nikuyeema, kame sani kuyeeme ku inu eyo imonisa oufokoli wange. **31** Nyambe ni Sitaye Mbumu Jesu, woyo ofuyolilwe mu nako yonje kame alimuka nji kanoongo. (aiōn g165) **32** Ku Damaseka, omubusisi no Mbumu Aletasi kame ana kutatelela omuleneñi no Damaseka nji aninunge. **33** Kono kame nina kubeekiwa mu litanda okushulumukisetwa mu lihaulō ba limota mane sebeli ni banduka mu maoko aye.

12 Kame nifanena okuyeema, kakwisa eso ni wanabo kono cwale kame sa nilite neyi nina mono, neyi nina shotwelwe ya Mbumu. **2** Kame ni yii omunu mwa Kilesite woyo sebeli emyaka likumi ni tune inabu ona ku shimbela ku liwilu no waatu, kuune nji mu lutu nji kundee no lutu kaniyii kono Nyambe yo limukile. **3** Cwale

kame niyii nji omunu woyo kame ana kushimbelwa mu Paladaisi nji neli mu lutu simba mukuulwa olutu kaniyii kono Nyambe yo limukile. **4** Mi na kuyupa einu eyo nokwa twesiwa okwambeliwa, eyo no kwatwesiwa omunu okwamba. **5** Mu kwimanena woyo munu mbani kuyeeme kono muukwimanena menyene kanitamba okuyeema konji mu mifokolo yange. **6** Simba nji kame nisinga okuyeema, si tamba okutenda omweelo, kono kame sanambe mu niti. Kono kame sanitundemo nji cwale kuulwe omunu woyo sonahana onene eyange okubita eyo ana mono mwa mene simba eyo ana yupu kwa mene. **7** Mi okuni tundisa ku ukuyeema onene mulibaka no kupulelwa kweyi nina shotwelwe, omunguya nauku biwa mene mu lutu, omutumiwa wa Satani okuni fula okuni kanisa nji nilese oukuyeema. **8** Kame nina lapele Ombumu twaatu mulibaka no taba eyi nji itwese okuni siya. **9** Kono Ombumu sebeli wamba kwa mene nji, “Esishemo sange kame siku likana kakuli amaata ange kame apetahalile mu mifokolo.” Kame sani wabelelwe onene oukuyeema mu mifokolo yange, nji amaata a Kilesite apumulele beula yange. **10** Kakuli mulibaka lya Kilesite cwale kame ni wabelelwa mu mifokolo, mutingangu, mu matata, mu mayando ni mu kubambaba kakuli aba ni fokola cwale kame nongola. **11** Kame nina kutende kanyi omweelo, kame muna kuni kandimeka okwitenda, kakuli kame nina kufanena okukulisiwa kwaanyi. Kakuli kani bitywa ku inu yonje kwaa atumiwa no kuneneba simba nji kakwisa omo niikalele. **12** Eisupo no mutumiwa no niti kame tina kumonisiwa mukaci kenu mu mucima

onje no kuwaba ni isupo ni timakazo ni misebezi no maata. **13** Kana mu iikene omo muna kuulwa okusingiwa okubita etikeleke tinjili, konji eyo mene menyene kanisi miimezwa? Muni lemene omo nina foso! **14** Bano sebeli aka no waatu aka nikutukiseta okwiiya kwaanyi, mi kanitamba okumiimezwa kakuli kani saele eyenu, kono kame nisaela aanyi, kakuli kasa aana awo afanene oku babalela ashemi, kono ashemi okame awo ababalela aana. **15** Kame sani wabelelwe onene okutundisa ni kusebeleza emyoyo yenu. Nji kame nimi singa onene, mene kame nisingiwa kanyonyo? **16** Kono kame mupumena nji mene kanisi kumiimezwa, mbili wa kushangama omo mwambela, mi kame nina mileme mu kumyonga. **17** Ninji kame munakongiwa kwawo nina kutuma kwaanyi? **18** Kame nina kumbele Tite nji aka mi mone, mi kame nina tumu abange ni yonyene. Ninji Tite kame ana ku myonga? Katusiku tenda mu mebo imweya? Katusi kushimba endila imweya? **19** Mwendu kame mu yambuta nji kame tuku sileleza twenyene kwaanyi? Kame twamba balubala lwa Nyambe mwa Kilesite, kakuli eyi tutenda yonje asingiwa, kame tuitenda nji mu yakiwe. **20** Kono kame nicila nji enako eyi sani iye kame sani miwane nji omu mwikalele kasa omo ni singela mi ni mene muni wane nji omu niikalele kasa omo mu singela. Mwendu kame sani wane omufilifili mwaanyi, nuuku fela omuna, ni kutina, nuukusinga mwenyene, ni kobana, nuukulwisa, nuuku kumusa, nukwakuyupa. **21** Kame nicila nji abasa niiye kwaanyi kame, Nyambe wange kame sani kokobeze balubala lwenu, mi kame sani lile mulibakalya ano kupula

awo anatende esibi oweli, mi ka siibakela okukena, ouhule,
ni titakazo no kwiiba ana tende.

13 Aka ni kawaatu aka niiya kwaanyi. “Ekatulo yonje
kame ifanena okupakiwa kwaanu ayiili simba aatu.” **2**
Kame nina kuba emamela kwaanu awo ana kutenda
esibi oweli nanjili onje, mi nisaaba emamela nibano
naba niulwileko kanyi omo nina kutendela aba nina
kupota aka no wiili nji cwale aba saniye kame sitamba
okwafela amakeke. **3** Kakuli kame musaela eniti nji
Kilesite kame aamba mwa mene, kafokola muku tenda
mwaanyi kakuli kame akwite amaata mwaanyi. **4** Kakuli
kame ana kungongotelwa mu ku fokola, kono kame ayoya
ni maata a Nyambe. Kakuli kame tufokola mwa yonyene,
kono mukutenda naanyi kame tuyoya naye mu maata
a Nyambe. **5** Mu kutatube mwenyene oku mona nji
musongotite mu tumelo yenu. Mu kweteke mwenyene,
kamu lemuha nji Jesu Kilesite kame ali mwaanyi? Konji
mwendi luli aba samu kwangwe oukweteka. **6** Kame
nisepa nji kame samuwane nji katusi kwangwa. **7** Kono
kame tulapela Nyambe nji mulese oku tenda ouyi kasanji
tu monahale nji natutwese etatubo kono mutende eso
silukile naba tumonahala nji natu kwangwa. **8** Kakuli
katu twese okutenda esinjili okulwisa eniti, kono konji
ba niti fela. **9** Kakuli kame tu wabelelwa aba tu fokola
mi anyi kame mongolile. Cwale eso tu lapela ninji mu
tende ano kupetahala. **10** Kame ni ñola etitaba eti abo me
sisako kwanyi, nji cwale aba saniye nilese oukutusisa
onene etukelo eyo ananibi Mbumu eyo no kumiyaka mi
kasa eyo no kumishandola. **11** Abaange amamaneneno

kame ni milaana, mulukise etindila tenu, muyupe eyi
naamba, mukuyupe mukaci kenu, muyoye mu kozo mi
Nyambe no lilato ni kozo mbaikala naanyi. **12** Muku keete
omunjili ku munjili mu ukutubeta no kukena. **13** Aanu a
Nyambe onje no kukena kame amikeeta. **14** Esishemo sa
Mbumu Jesu Kilesite ni lilato lya Nyambe, nuumweya no
Mebo No Kukena iikale naanyi moonje.

Magalata

1 Okutunda kwa Paulisi, omutumiwa kasa okutunda kwaanu simba okubitela mu munu, kono okubitela mwa Jesu Kilesite ni mwa Nyambe Sitange woyo ona kumwingula kwaafu. **2** Onje abaange awo nili noo ku tikeleke na mu Galata. **3** Esishemo ni kozo itunda kwa Nyambe Sitange ni kwa Jesu Kilesite Ombumu wetu iikale naanyi. **4** Woyo ona kukutoboha yonyene mulibaka no ibi yetu okutu tundisa ku kwiiba no litunga lino, okukumanena mukusinga kwa Nyambe ni Sitetu. (aiōn g165) **5** Kwa yonyene kwikale ekanya okuta oku no kwaabwa! Amen. (aiōn g165) **6** Kame ni komokile aba mufulalele wangu ngeso yonyene woyo ona miisanene mu sishemo sa Kilesite mane namu siulukele ku liywii no kuwaba lindina. **7** Kasanji kame kuli ni liywii linjili, kono kame kuli anjili awo amikataza mane kame asinga okukandakanda eliywii no kuwaba lya Kilesite. **8** Kono simba aci simba elingeloi eli litunda ku wilu, aba sami iyete eliywi no kuwaba lindina kweeli tuna mikutaza, woyo munu kame sabiwe ekoto. **9** Kanyi omo tunambele kunyima, cwale nibano kame naamba kame, nji omunu yonje somikutaza eliywi no kuwaba lindina kweeli muna tambula, woyo munu kame sabiwe ekoto. **10** Kana esi ni saela, ninji ni wabelise aanu nji Nyambe? Kana kame neteka okuwabelisa aanu! Nji nisi wabelisa aanu, kani fanene okutenda omubika wa Kilesite. **11** Abaange, kame nisinga nji mulimuke nji eliywi no kuwaba nina kukutaza kalitundu ku munu. **12** Kakuli kana siku litambula okutunda ku munu. Kono kame lina kwiiya mu sinulo ya Jesu Kilesite. **13** Kakuli kame muna

yupu omwikalelo wange nakunyima no Sijuda, omo nina kuyandiseta onene ekeleke ya Nyambe ni kwisinya. **14** Mu tuto no Sijunda, kame nina kusiya ataka ange no kupula, kame nina kwabita onene muku tukufalelwa emikwa no sizo no anjekulyange. **15** Kono cwale Nyambe woyo ona kunikete mekani sileiwa kale, kame ana niisana okubitela mu sishemo saye, **16** okuni monisa Mwanaye nji nika mukutaze mukaci no asimacaba, kanasi kweleziwa ku munu. **17** Kanasi kukambamena ku Jelusalema kwawo ana kutenda atumiwa oweli kwa mene, kono kame ina kuta mu Alabiya, mi kame sebeli nuuka ku Damaseka. **18** Munyima no myaka yaatu sebeli nita ku Jelusalema okapotela Kefasi mane sebeli niikala naye amaywaa akwana likumi ni mutanu. **19** Kono kana sikukumona natumiwa anjili konji Jakobo minaye Mbumu. **20** Cwale, mweyo nimi ñolela, balubala lwa Nyambe, kanoongo! **21** Cwale sebeli nita ku ilalanda ya Siliya ni Silisiya. **22** Kana siku limukiwa okumoniwa ku tikeleke ta Kilesite mu Judeya. **23** Kame ana kuyupa fela nji, “Wuya ona ku tuyandisanga bano sebeli okutaza etumelo eyi ana kusinya oweli!” **24** Cwale sebeli akanyisa Nyambe mulibaka lyange.

2 Cwale munyima no myaka likumi ni tune sebeli nita kame ku Jelusalema ni Bababasi mane ni Tite sebeli nita naye. **2** Kame nina kuta mulibaka no taelo ya Nyambe. Cwale sebeli nataluseta eliywi no kuwaba, kono kumukunda sebeli ni kuwana nawo ana kumonahala nji autokwa, eliywi no kuwaba elyo nikutaza mwa simacaba. Sisingi nji okwituka kwange nomo nina itukele kutende oko nambulwa tuso. **3** Kono simba Tite, woyo ona kwikala

ni mene kasi kukandimekwa okwingena ku mupato naba
atendile nji Mugelike. **4** Kono mulibaka no asikupumena
no mapwa mukwalimuka sebeli tutenda ngeso, awo
anaku kwingenyeka mu tukuluho yetu eyo tuli nayo mwa
Kilesite Jesu nji atutende abika. **5** Katusi kwa sheteta
okubeeka kunji yoo simba enako icana, nji eniti no liywi
no kuwaba ikale kwaanyi. **6** Cwale okutunda kwawo ana
kumonahala nji aendisi no utokwa, kakwisa eshutano
ni mene, Nyambe kakwite esobozi, kame namba nji
awo aliketwa nji autokwa kakwisa eso ana ekeze kwa
mene. **7** Kono ba kulemuha aba ana kumona nji ina biwi
omusebezi no kwambela awo aulwile omupato eliywi no
kuwaba, kanyi omo ana kubelwa Pitlosi okwamba eliywi
no kuwaba kwawo ana kwingena mu mupato. **8** Kakuli
woyo ona sebeze mwa Pitlosi oku mutenda omutumiwa
no asimupato, kame ana sebeze ngeso ni kwa mane oku
nitenda omutumiwa wa asimacaba. **9** Mane aba ana
kulemuha esishemo nina biwi, Jakobo, Kefasi ni Jowani
awo ana kwaliketwa nji misumo, sebeli akulema bamweya
ni mene ni Banabasi elyoko no silyo oulikani. Nji tute kwa
simacaba mi onyene ate kwa simupato. **10** Fela onyene nji,
tu pulukange ano kusheba, mi sokame eso nina tukufalele
oku tenda. **11** Kono Kefasi enako ana kwiya mu Antiyoki,
sebeli nimu kananisa balubala no aanu, kakuli kame
ana kufanena okunyaziwa. **12** Kakuli baweli Jakobo yo
kasituma kale alume anjili, Pitlosi kame ana ku lyanga na
simacaba. Kono aba ana kukeela sebeli oukela munyima
mane sebeli okukauhanya yonyene, mukucila asimupato.
13 Cwale yonyene ni Majuda anjili sebeli oulwa okumonisa

eniti, nji cwale simba Banabasi sebeli oyembuluka ni kuulwa eniti koo. **14** Kono aba nina kumona nji kakwite eniti okukumanena ni liywi no kuwaba, sebeli namba kwa Kayafa balubala loo onje nji, “Wene kame oli Mujuda, kono kame oyoya kanyi asimacaba. Cwale iikene aba okandimeka asimacaba okuyoya kanyi Majuda?” **15** Aci, kame tuli aendisi no Majuda mu kuleiwa, kasa nji tuli asimacaba awo asikutenda eibi. **16** Mulibakaelyo, woyo oyii nji omunu kasi kenisiwa ni misebezi no mulawo, kono mu kupumena mwa Jesu Kilesite, mane simba nji natu pumene mwa Kilesite nji tukenisiwe mu kupumena mwa Kilesite kasa mu misebezi no mulawo kakuli omusebezi no mulawo kakwisa woyo sokenisiwa. **17** Kono nji, mukusinga kwetu okukenisiwa mwa Kilesite, aci twenyene na tuwaniwa metutenda eibi, kasa nji Kilesite yona liti esibi nji? Kokuulwa! **18** Kono kambe kame niingula einu nina kukwisa, cwale kambe kame ni yii nji kame nimatuka omulawo. **19** Kakuli mene mu mulawo kame ninafu mu mulawo, nji cwale ni yoyele kwa Nyambe, **20** kame nina ngongotelwa ni Kilesite ba sifapano, mi kasa mene woyo oyoya, kono ni Kilesite woyo oyoya mwa mene. Mi cwale omoyo ni yoya mu lutu, kame niyoya mulibaka no tumelo mwa Mwana Nyambe, woyo ona nisingi mane nikuniba omoyo waye. **21** Kani tamba okukana esishemo sa Nyambe, kakuli okukenisiwa kame kunakwiiya mu mulawo, cwale abohe Kilesite nafu oku nambulwa tuso.

3 Anyi aelo Amagalata! Anyine ona milowo nji mu lesele okuyupa eniti, Jesu Kilesite kame ana kungongotelwa me mumwine! **2** Esi ni miibanguta nesi, kana namu

kutambula Emebo mulibaka no misebezi no mulawo nji
 muku yupa ni tumelo? **3** Naanyi muli aelo! Aba mu na
 tangisa ni Mebo, kana cwale kame musinga okuungule
 ni lutu? **4** Kana einu munabiti no kupula eyi nambulwa
 tuso? Niti luli kame ina kotalusa esinjili! **5** Cwale Nyambe
 woyo omiba Emebo ni kutenda etimakazo mukaci kenu,
 kana kame aitenda mulibaka no misebezi no mulawo
 nji mulibaka no kuyupa ni tumelo? **6** Kanyi Abulahama
 aba ana kupumena Nyambe, mane sebeli obaliwa nji,
 “Wa kuluka.” **7** Cwale mu lemuhe nji aanu no tumelo
 aana a Abulahama. **8** Cwale eliñolo kame lyamba nji
 Nyambe mba kenisa asimacaba mulibaka no tumelo.
 Nalikutaziwa kwa Abulahama oweli okwamba nji, “Mwa
 wene emishobo yonje mba ifoyauliwa.” **9** Cwalehe aanu
 awo ali ni tumelo nafuyauliwa ni Abulahama woyo ona
 kwikala ni tumelo. **10** Kakuli onje awo asepile ba misebezi
 no Mulawo, kame ali munji no sikuto, kakuli kame ku
 ñolilwe nji, “Ku kutiwe omunu yonje woyo no kwakoña
 eyo iñolilwe mu buka no mulawo.” **11** Cwale uno oupaki nji
 kakwisa omunu okenine balubala lwa Nyambe mulibaka
 no mulawo. “Kakuli konji woyo okenisiwa mulibaka
 no tumelo, wakuluka yoso yoya.” **12** Kono omulawo
 kausuminwe ba tumelo. “Kakuli woyo otenda etitaelo eto
 kame ayoya nato.” **13** Kilesite nату liulula mu sikuto no
 Mulawo, muku tenda kanyi woyo no ku kutiwa mu libaka
 lyetu. Kakuli kame ku ñolilwe nji, “Kukutiwe omunu
 yonje woyo otulekiwa ba sitondo.” **14** Nakutendahala
 ngeso nji embuyoti ya Abulahama iiye kwa simacaba mwa
 Kilesite Jesu, nji aci mu tumelo, tu tambule Emebo tuna

kusepisiwa. **15** Abaange, okuba omwanda mu mukwa no unu. Kakwisa omunu otwesa okufutula okusinga kwa munu simba okuwekeza abo owa okongotwa kale. **16** Cwale etisepiso kame tina kubiwa kwa Abulahama ni lusika lwaye. Ka ku sambwiwa nji, “Ni ku masika aye kanyi a kupula, kono ni “lumweya,” aba ku nambiwa nji, “Ni ku lusika lowe,” kame kutalusiwa Kilesite. **17** Cwale esi sokame eso nitalusa omulawo, owo ona kwiiya munyima no myaka ikwana emyanda inee ni makumi aatu kausi mana oulikani ana koongota Nyambe nji cwale esepiso ni yonyene yuulwe okutendahala. **18** Kakuli nji okuyoola ni mulibaka no mulawo, abo cwale kasa nji ni mulibaka no sepiso, kono Nyambe na kuba Abulahama mu sepiso. **19** Abakulingesohe, omulawo ni wa ikene? Kame ona kwekeziwako mulibaka no tifoso, okutwala abo salwiyele olusika olo kwa woyo ona kulusepisiwa mane kame ona kulaeliwa ku Mangeloi mulibaka lya mwimaneni. **20** Cwale omwimaneni kasa wa no mumweya, kono Nyambe mumweya. **21** Kana cwale omulawo kame ulwisa etisepiso ta Nyambe? Kokuulwa! kakuli nji omulawo kame ona kubiwa okuyoyisa, kambe okuluka naku kwiiya mulibaka no mulawo. **22** Kono eliñolo kame lyamba nji esibi kame sendisa omunu yonje, nji cwale eso sina kusepisiwa ku tumelo mwa Jesu Kilesite nji sibiwe kwawo apumena. **23** Cwale etumelo ekaya siiya kale, kame tuna kubekiwa munji no Mulawo, me tutatelele okutwala abo etumelo saika monahalele. **24** Cwale omulawo neli omwendisi wetu okutwala aba ana kwiyela Kilesite nji tukenisiwe mulibaka no tumelo. **25** Kono cwale etumelo eyo aba

ineeyi, ka tusili kame munji no mulawo. **26** Kakuli monje kame muli aana a Nyambe mwa Kilesite Jesu mulibaka no tumelo yenu. **27** Kakuli anyi monje aba mukolobelizwe mwa Kilesite namu kufuku Kilesite. **28** Kakwisa Mujuda, simba Mugelike, kakwisa omubika simba woyo noku lukuluha, kakwisa omulume simba omukati, kakuli monje kame muli mu umweya mwa Kilesite Jesu. **29** Cwale nji kame muli a Kilesite, abohe kame muli asilusika lwa Abulahama, ayooli no sanda okukumanena ku sepiyo ya Nyambe.

4 Kame ni talusa nji omuyoli no sanda kakwisa taba nji mwanuke kakwisa omo akusiyela ni mubika, naba atendile nji einu yonje niyaye. **2** Kono kame ali munji no aleli ni wa ikombwa, mane okutwala ba nako ana beeke sitaye. **3** Cwale naaci abo metusili aana, kame tuna kwikala mu ubika no mebo no litunga. **4** Kono enako aba ineeyi, Nyambe nakutuma Mwanaye. Nakuleiwa ku mukati mane okuleiwa munji no mulawo, **5** nji aliulule awo ali munji no Mulao, nji cwale tuwane okwañulwa tu tende aana a Nyambe. **6** Mi cwale kakuli kame muli aana, Nyambe na tumene mu micima yetu Emebo ya Mwanaye, eikuwa nji, “Abba, Sitange!” **7** Abakulingeso, ka musili abika, kono sebeli muli aana, mi nji kame muli aana mane mbamuyolo esaanda. **8** Ku nyima aba me mwakasilimuka kale Nyambe, kame muna kunungiwa ku milimu eyo kasa yokame luli. **9** Kono cwale aba muna limuka Nyambe simba okulikiwa kwa Nyambe, cwale ngasibine aba muukela kame mu ufokoli ni maata no mebo no kwiiba oubika owo musaela okubusiwa ku

onyene kame? **10** Kame mu tokomela amaywaa, etikweti, etinako mane ni myaka. **11** Kame ni cila mulibaka lyenu! Nji mwendi kame nina misebeleze omo nambulwa tuso? **12** Abaange, kame ni mikumbela, nji mufeke kanyi mene, kakuli mene kame ni ikalile kanyi anyi. Ka mu sini foseza. **13** Kame mu limuka nji neli mu ufokoli no lutu nji kame ina kukutaza eliywi no kuwaba kwaanyi ba weli. **14** Cwale okukumanena nomo nina kwikalela neli muliko kwaanyi, ka mwasiku ni kana simba okuni timba. Kono kame namu ni tambula kanyi elingeloi lya Nyambe, mane kanyi time Kilesite Jesu. **15** Okuwabelelwa kwenu kame kuna bwele babine? Kakuli kame nimi paka nji, kambe kame kutwesahala, kambe kame mu na kutundisa amiyo enu ni kuniba wo. **16** Kana kame ni na futuka esila senu mu kumyambela eniti? **17** Kame ana mi tukufalele onene, kono kasa mu mukwa no kuwaba. Kame asaela oku mi tundisa kwa mene nji cwale mwatukufalelwe onene. **18** Kakuli esiwa ni ku tukufalelwa eyi no kuwaba enako yonje, kasa mu nako feela eyo nili naanyi. **19** Anange acana, anyi awo ni yupela kame okukola no kuleya, okutwala aba sa umbelwe Kilesite mwaanyi. **20** Kame ni shukelele okwikala naanyi cwale, ni ku futula omwambelo wange. Kakuli kame ni ziyelehile onene mulibaka lyenu. **21** Mu nambele, anyi anyine osinga kwikala munji no Mulao, ka mu yupu omulawo? **22** Kakuli kame ku ñolilwe nji Abulahama kame ana kwikala naana ayili, omunjili mwana inawaye neli mubika, omunjili inawaye neli waku lukuluka. **23** Kono omwana no mukati no mubika kame ana leiwa okukumanena ni lutu, kono omwana wa woyo

osi kulukuluka kame ana leiwa mu sepišo. **24** Cwale eyi kame itendile enguli mi aa akati kame ali oulikani wiili. omunjili kame atunda ku lilundu no Sinai, woyo oleya aana no ubika, yokame Hagale. **25** Cwale Hagale yokame elilundu no Sanai lili mu Alabiya, yosi kwambola ku Jelusalema no bano, kakuli kame ana kwikala mu ubika naanaye. **26** Kono Jelusalema na ku wilu niwa ku lukuluha, mi yokame inawetu. **27** Kakuli kame ku ñolilwe nji, Owabelelwe wene omuumba no kwa leya! oluluweze, mane okuwe wene no kwa limuka okukola no luleya! kakuli aana awoyo ona lukululwa, kame sapule okubitelela aana awoyo okwalilwe. **28** Abaange cwale aci, kame tuli aana no sepišo kanyi Isaka. **29** Kono kanyi enako ica woyo ona leiwa mu lutu kame ana kuyandisa woyo oleilwe ni Mebo, ku sili ngeso ni nako ino. **30** Kono eliñolo ngasibine lyamba? Eli lili nji, “Ocite omubika ni mwanaye, kakuli omwana no mukati no mubika ka tamba okuyola esanda ni mwana wa woyo omukati ona lukuluka.” **31** Cwale, abaange, katuli aana no mukati no mubika, kono kame tuli aana no mukati woyo ona lukuluka.

5 Kakuli Jesu natu lukulula nji tu ikale ano kulukuluha. Cwale mongole, mane mulese oku bopiwa kame ku koko no ubika. **2** Cwale, mene Paulusi, kame ni myambela nji kame munatambula omupato, Kilesite katamba okutenda ono utokwa kwaanyi. **3** Kame ni pakela kame ku munu yonje woyo so ingena mu mupato, kame anungilwe okuteula etitaelo tonje no mulawo. **4** Kame muna kauhelwe kwa Kilesite anyi mwamba mukenisiwa mulibaka no mulawo,

kame muna tundu ku sishemo sa Nyambe. **5** Kakuli mulibaka no Mebo, ni tumelo, tutatelele mu sepo okuluka. **6** Kakuli mwa Kilesite Jesu esi sili ni tuso kasa okwingena mu mupato simba okwa ingena, kono ni mu tumelo isebeza mu lilato. **7** Kame muna ituka wino, anyine ona mitikele nji mulese okukuteka eniti? **8** Ekelezo eyi kaitunda kwa yonyene woyo ona miisana. **9** Omumena no kucaniba kame ukulisa eliñende lyonje. **10** Kame ni sepile kwa Mbumu nji ka mu tamba oku puluka indina okubita eyange, kono woyo omikataza mbatambula ekoto yaye, ku tende anyine simba anyine. **11** Abaange, kono nji mene, nisikutaza eyi no mupato, ngasibine aba nisi yandisiwa? Mu taba eyi eliwee lisisitalisa no sifapano nali tundisiwa. **12** Onyene awo ami ibetwa, kambe kame sa kufaula onyene. **13** Kakuli aanyi, abaange, kame mu na isanenwe etukuluho. Kono fela mulese okutusisa etukuluho yenu kanyi namuwana esibaka no lutu, kono okukumanena ni lilato mukutenda omubika no munjili. **14** Kakuli omulawo onje kame ona iyatetetwa mu liywi limweya nji, “Osinge woyo oyakile naye kanyi omo okusingela wenyene.” **15** Kono aba mukuuma, mi kame mu lyela bamweya, mu mone nji mulese oukusinya mwenyene. **16** Kono kame naamba nji, Mwende ni mebo, mi mulese oku tenda esi si lakazwa ku nyama. **17** Kakuli etakazo no nyama kame ilwisa Emebo mi etakazono Mebo kame ilwisa enyama kakuli yonje eyi yiili kailumelelana nji mulese okutenda eyo musinga. **18** Kono cwale nji kame mu etelelwa ku Mebo, kamusamo munji no mulawo. **19** Cwale emisebezi no nyama kame ilimukiwa, Okubuka, ouhule, ni mikwa no

matilo, ni kwibaa. **20** Okulapele emilimu, ouloti, olutimbo, etifapano, omuna, okutweba, oulyangelino, etiñananyi, oukutaba. **21** olunya, outakwa, okulya ouyi ni injili ngeso. Kame ni nakulemusa kanyi omo ina kumilemuseta ba oweli nji awo atenda einu no ngeso katamba okuyola esanda no mubuso wa Nyambe. **22** Kono omuselo no Mebo ni lilato, kuwabelelwa, ni kozo, oukulema, omusa, ouwa, ni usepahali, **23** wikokobezo, oukulema kakwisa omulawo okana eyi no ngeso. **24** Cwale awo ali kwa Kilesite Jesu kame ana kokotele enyama ba sifapano, ba mweya nesi sisingwa mane nikulakaziwa ku yonyene. **25** Nji kame tuyoya mulibaka no Mebo, tweende kame ngeso ni Mebo. **26** Tu lese oku bubekwa nambula tuso, mu uku shamaeta ni mu kufelana omuna.

6 Abaange, nji omunu kame alemnwe yo tenda einu no kwiiba, cwale aanyi mukwite emebo no ulapeli, mu mu use ni mebo no musa. Mi mutokomele naanyi mwendi mba mwetekiwa ngeso. **2** Mu kutuse omunjili ni munjili ku matata enu, mi mwiyaetetete ngeso omulawo wa Kilesite. **3** Kakuli omunu aba anahana nji ni sinu sinene, cwale kandi kasa simweya, kame akoonga yonyene. **4** Kono mulesele omunu yonje atatube emisebezi yaye, mi cwale elibaka no kuyeema mbaliikala mwa yonyene yomboci, kasa kweyi no mukwae. **5** Kakuli omunu yonje mba shimbi omushimbo waye. **6** Mulese woyo ona iyetiwa eliywi akutabele einu yonje no kuwaba ni woyo omwiyeta. **7** Mulese okoonga, Nyambe ka yandisiwa, kakuli eso sonje akuna omunu, sokame eso sa kutule. **8** Kakuli woyo okunena enyama yaye, kame sa kutule eyi no koola ku nyama, kono woyo

okuna ku Mebo, mba kutula ku Mebo omoyo no kwaabwa.

(aiōnios g166) **9** Tulese kukwangwa okutenda ouwa, kakuli kame satu kutule mu nako yayo nji katutamba ku zwafa. **10** Cwalehe, a ba tu sili ni sibaka, tu tende eyi no kuwaba kwaanu onje, onene abeetu aasikupumena. **11** Komumone etitaku tinene eti nimi ñolela ni Lyoko lyange luli. **12** Onyene awo asinga okumonahaza wino mu nyama kame ami kandimeka okwingena mu mupato, nji cwale alese oku yandisiwa mulibaka no sifapano sa Kilesite. **13** Kakuli simba onyene awo ana ingene mu mupato kamemele omulawo, kono kame alakaza nji aanyi mwingene mu mupato nji akukanyise mu nyama yenu. **14** Kono kanitamba okukanyisa konji esifapano sa Mbumu wetu Jesu Kilesite, mulibaka elyo elitunga nalikokoteliwa kwa mene mane ni mene ku litunga. **15** Kakuli simba okwingena simba okwaingena mu mupato kakwisa taba, kono okutenda esumbiwa no ubya. **16** Ekozo ni makeke ikale beulu yawo onje aenda ni mulawo mane ni beulu no Isilaele wa Nyambe. **17** Cwalehe omunu alese okuni kataza, kakuli kame nina shimbi ba lutu lwange amabote a Jesu. **18** Abaange esishemo sa Mbumu wetu Jesu Kilesite si ikale ni mebo yenu. Amen.

Maefese

1 Okutunda kwa Paulusi omutumiwa wa Jesu Kilesite muku singa kwa Nyambe, Kwa asikupumena awo asepahala mwa Kilesite Jesu. **2** Esishemo ni kozo ikale kwaanyi okutunda kwa Nyambe Sitetu ni Mbumu Jesu Kilesite. **3** Etumbo iikale kwa Nyambe ni Sitaye Mbumu wetu Jesu Kilesite! Woyo onatu fuyola mwa Kilesite ni timbuyoti no mebo mu kozo mu ibaka naku wilu. **4** Simba abana kutuketa mwa yonyene eliwilu ekalya sisumiwa kale, nji kame tufanena okukena ni kuulwa okunyazahala balubala lwaye. **5** Nakutu keta mu lilato nji tutende anaye mulibaka lya Jesu Kilesite okukumanena mu kusinga kwaye. **6** Okulumbeka ekanya no sishemo saye eso ana kutuba feela mwa mwanaye osingiwa. **7** Mwa yonyene natu liululwa mu unyinga waye, okulemeniwa ku mibonda yetu, okukumanena ku ufumu no sishemo saye, **8** eso ana kutuba mu kupula. **9** Kakuli kame ana kutu limukisa mu kushangama ni kumona eyi ishweekilwe mu kusinga kwaye, okukumanena ku kutenda kwaye eyo ana kulukisa okutundelela mwa Kilesite. **10** Mu mulelo no kwiyateteta enako okuwaneka bamweya einu yonje mwa yonyene, einu namu wilu ni inu na ba litunga. **11** Mwa yonyene okukumanena ni mulelo waye woyo omanenena einu yonje okukumanena ni kusinga kwaye. **12** Aci no weli okusepa mwa Kilesite natu bekiwa ni kuketiwa okuyoya mulibaka no kulumbeka ekanya yaye. **13** Mwa yonyene naanyi ngeso awo ana yupu eliywi no niti, eliywi no kuyoyisiwa kwenu ni kupumena mwa yonyene namu kubeekiwa enombolo no Emebo No Kukena muna

kusepisiwa. **14** Emebo no Kukena neli sepiso no kuyola kwetu okutwala abo satubiwe esanda mu tumbo no kanya yaye. **15** Mulibaka eli kakuli kame nina yupu eyi no tumelo yenu mwa Jesu Ombumu ni lilato lyenu kwa aanu a Nyambe no kukena onje, **16** Kani twese okulesela okumiba etumbo niku miyambuta mu milapelo yange, **17** nji Nyambe no Mbumu wetu Jesu Kilesite Sitaye kanya, amibe Emebo no kushangama neyi no sinulo nji cwale mu mulimuke. **18** Cwale kame ni lapela nji amiyo no micima yenu ayatuluke nji mulimuke esepo eyo ana kumi isanena, kasifumu eso satu kawane mu sanda no kanya yaye mwa anu a Nyambe no kukena, **19** cwale ngasibine kuwabile ni kuneneba no maata aye mwaaci anu no kukena a Nyambe, okukumanena ku kusebeza kwaye no kuneneba luli, **20** oko ana kumanenena mwa Kilesite abana kumwingula kwaafu ni kwikala ku lyoko lyaye no silyo mu ibaka na mu wilu. **21** Beulu no kubusa konje ni tukelo mane ni maata ni puso, ni beulu no litina lyonje elyo litumbilwe kasa muno mu nako feela kono ni mu nako ikeyile. (aiōn g165) **22** Cwale Nyambe nabeeke einu yonje munji no makondo aye mane naku mutenda omutwi kwiinu yonje eyi no keleke, **23** eyo olutu lwaye, okwiyatetetwa kwaye woyo oiyata einu yonje mu ibaka yonje.

2 Cwale anyi ana kutenda awo no kuyoya, abo muna kufa mweyo no mibonda ni ibi. **2** Omo muna kwendelanga, okukoña emiyoyelo no litunga lino, okukoña ombumu no maata no mebo, emebo eyo isebeza bano mwaana no kwa kuteka Nyambe. (aiōn g165) **3** Mukaci no eyi, naaci kunyima

natu kuyoyanga mu mwikalelo no lutu lwetu, okukoña
 etitakazo no lutu ni minahano mi cwale kame tuna
 kutenda aana no kutweba mu kuyoya kanyi omuyoyelo
 no aanu onje. **4** Kono Nyambe woyo ofumine mu makeke,
 okutunda mu lilato linene elyo ana kutu singa, **5** simba
 nji kame tuna kufa mu mibonda yetu, nakutu yoyisa
 bamweya ni Kilesite. Mulibaka no sishemo sa Nyambe
 namu yoyisiwa. **6** Cwale naku twingula naye mane ni
 kwikala naye mu ibaka na kuwilu mwa Kilesite Jesu. **7** Nji
 cwale mu tinako tikeyile mbafanene okumonisa oufumu
 no sishemo saye no kwapimiwa mu musa kwaci mwa
 Kilesite Jesu. (aiōn g165) **8** Kakuli mulibaka no sishemo
 namu yoyisiwa mulibaka no tumelo, mi kasa mulibaka no
 misebezi yenu mwenyene, eyi nimpo itunda kwa Nyambe.
9 Kasa mulibaka no misebezi yenu, nji cwale omunu yonje
 akuyeeme. **10** Kakuli kame tuli eyumbiwa ya Nyambe no
 utokwa, mu kuumbiwa mwa Kilesite Jesu ku misebezi
 no kuwaba, eyo ana kulukisa Nyambe oweli nji tufanene
 okwendamo. **11** Cwalehe mupuluke nji mu nako injili anyi
 asimacaba mukuleiwa mu lutu, aisaniwa nji “Anokwata
 ku mupato” kwawo aisaniwa nji, “Asikuta ku mupato”
 owo ona kutendiwa mu lutu ni maoko. **12** Mupuluke nji
 mu nako ica kame muna kutundisiwa kwa Kilesite. Kame
 muna kutenda angenda ku Maisilaele ni ku ulikani no
 sepiso me muulwile esepo ni kuulwa Nyambe mu litunga.
13 Kono bano mwa Kilesite Jesu anyi muna kwikalanga
 okuno kuleba, namu litiwa beebi mu unyinga wa Kilesite.
14 Kakuli Kilesite ya kozo yetu, woyo ona kututenda
 mumweya tonje mi natibula elimota no ukutaba no

kwakuyupa. **15** Mu kumana omulawo no Majuda ni lutu lwaye mane ni titaelo nji cwale mwa yonyene, aumbu omunu mumweya no ubya mu sibaka no anu ayiili nji alite ekozo, **16** nji cwale atu usete kwa Nyambe mu lutu lumweya mulibaka no sifapano ni kumana olutimbo. **17** Cwale kame ana kwiiya mukukutaza ekozo kwaanyi muna kwikala oko no kuleba ni kwaawo ana kwikala abeebi. **18** Kakuli mulibaka lyaye kame tuli ni tukelo mu Mebo imweya kwa Sitetu. **19** Cwale kasa muli angenda kame simba awo atunda kundina, kono sebeli muli asinaha imweya naanu a Nyambe no kukena naanu asindoo ya Nyambe. **20** Mukuyakiwa ba mutomo no atumiwa nanuhi, Kilesite Jesu yokame eliwee no utokwa. **21** Mwa yonyene endoo kame iwanekilwe bamweya ni kukula mu ndoo no kukena ya Nyambe mwa Mbumu. **22** Mwa yonyene naanyi ngeso kame muyakilwemo nji mwikalemo kakuli esibaka no kwikala sa Nyambe mu Mebo.

3 Mulibaka eli, mene Paulusi, omunungiwa wa Kilesite Jesu okwimanena anyi Asimacaba. **2** Luli namu yupu eyi no musebezi no sishemo sa Nyambe eso sina kubiwa kwa mene mulibaka lyenu. **3** Omo tina kumonisetwa etikunutu kwa mene mu sinulo kanyi omo nina iñolele mu kwiibiba, **4** aba mubala eyi, mbamu monisisa omo niyupisiseta eyi no kunutu ya Kilesite, **5** eyo ina kushwekeliwa kwaana no aanu mu masika anjili kanyi aba ina kumonahaza bano kwa tumiwa aye no kukena ni kwa nuhi a Nyambe mu mebo. **6** Elibaka elyo omo asimacaba sebeli ali ayooli, asilutu lumweya, sebeli ali ni tukelo ku tisepiso taye ana kuba mwa Kilesite Jesu mulibaka no liywi no kuwaba. **7**

Mulibaka no liywi no kuwaba eli kame nina kutendiwa omubeleki okukumanena ku mpo no sishemo sa Nyambe, eyo nina kubiwa mu maata aye awo abeleka. **8** Kwa mene simba nji kame nili woyo no mamananeno kwaanu onje no kukena a Nyambe, esishemo esi nasi kubiwa kwa mene okukutaza kwa asimacaba oufumu wa Kilesite no kwa saeliwa, **9** mi ni kumonisa aanu onje nji omulelo no kunutu ina kushwekelwa ana kukale mwa Nyambe woyo ona kuumba einu yonje, (aiōn g165) **10** nji mulibaka no keleke okupula no kushangama kwa Nyambe, kufanene okulimukiwa bano kwawo ali ni tukelo ni maata mu ibaka na kuwilu. **11** Eyi neli okukumanena ni mulelo waye no kwaabwa, owo ana kulemuha mwa Kilesite Jesu Ombumu wetu. (aiōn g165) **12** Mwa yonyene omo tuna wana okongola ni kusepa okusheeteta kwa yonyene mulibaka no tumelo yetu mwa yonyene. **13** Cwale kame nimi kumbela nji mulese okuzwafa aba niyanda mulibaka lyenu, eyo ili ekanya yenu. **14** Mulibaka eli kame nikubama banji ni manwi balubala lwa Sitange, **15** okutunda kwa yonyene amasika onje mu wilu ni ba litunga na mutumbiwa amatina no niti, **16** okukumanena ni ufumu no kanya yaye mba mibi amaata mutende ano kongola mulibaka no Mebo ku munu namu kaci, **17** nji cwale Jesu ayoye mu micima yenu mulibaka no tumelo, nji anyi mwikale ni mibisi mi musumiwe mu lilato, **18** nji cwale anyi bamweya ni aanu no kukena a Nyambe onje muyupisise okwibiba ni mukuleba ni mukutunga ni kuneneba **19** ni kulimuka elilato lya Kilesite elyo libitelela etingana, nji cwale mwiyaale ni mwiyaalelela onje wa Nyambe. **20**

Cwale kwa yonyene woyo mulibaka no maata awo abeleka mwaaci, kame atwesa okutenda eyi no kupula onene okubita eyo tukumbela neyo tu nahana, **21** kwa Nyambe kwikale ekanya mu keleke ni mwa Kilesite Jesu mu nako yonje, oko no kwaabwa! Ameni. (aiōn g165)

4 Cwalehe mene, osikunungiwa mulibaka Iya Mbumu kame ni mikumbela okuyoya omooyo ofanena okwisanwa oko munaisaniwa. **2** Mu ukukokobeza konje, okuluka ni mu kutatelela. Mu kubabalele omunjili ni munjili mu lilato. **3** Weteke omo otweseta monje okubukeleza oukuyupa no Mebo mu ukununga no kozo. **4** Kame kuli olutu lumweya ni Mebo imweya, kanyi aba muna kwisaniwa mu sepo imweya eyo ili mu kwisaniwa kwenu. **5** Kame kuli feela ni Mbumu mumweya, etumelo imweya mane ni kolobezo imweya, **6** kame tuli ni Nyambe mumweya ni Sitetu tonje, woyo oli beulu no inu yonje, woyo osebeza mwaaci tonje mane ni kuyoya mwaaci tonje. **7** Kono esishemo nasi kubiwa ku munu ni munu kwaaci tonje okukumanena nomo atu bela Kilesite. **8** Cwalehe kame yaamba mu mañolo nji, “Aba ana nyuluhele ku liwilu kame ana lukulula ano kupula ali mu ukoba, mi nakuba etimpo kwaanu.” **9** Mu kwamba nji, “Na kambamene ku wilu” Iikene italusa kono kame nji na shetumukele ngeeso mu ibaka na kunji no litunga? **10** Woyo ona kushetumukela banji yokame woyo ona kukambamena kule mu mawilu onje, nji cwale afanene okwiyateteta einu yonje. **11** Cwale etimpo taye neli nji anjili atende atumiwa, anjili atende anuhi a Nyambe, anjili atende asikwambela emikopano, anjili atende alisana mane anjili

atende aiyeti. **12** Okulukisa aaanu a Nyambe no kukena mulibaka no musebezi no situlo, nji ayake wino olutu lwa Kilesite, **13** konji aci tonje aba satwiye mu ukulema kumweya oko no tumelo yetu noko no kulimuka Omwana a Nyambe, mbatutende aanu no kupetahala, okubita basiyemo no kwiyaalelela sa Kilesite. **14** Cwale tulese okutenda kanyi anuke, tulese okuyauluka ni mebo yonje no tuto, tulese okupumenena aanu no aongi nji atu onge ni mapwa oo. **15** Simba okwamba eniti mu lilato, kame tukula mu mukwa onje mwa yonyene woyo oli omutwi mwa Kilesite. **16** Okutunda mwa woyo olutu lonje nalu wanekiwa ni kunungiwa bamweya ku tingongo tonje omo lubeekelwe. Cwale esilama nji kame sibeleva wino kame sikulisa wino olutu nu ukuyaka sonyene mu lilato. **17** Cwale sino kame nongoteteta ni kwamba mwa Mbumu nji kamu fanene okuyoya kanyi omo atendela asimacaba mu minahano yoo no kufokola, **18** kame ali mu uwi muku yupisisa koo. Kakuwanine ku mooyo wa Nyambe mulibaka no kwalimuka eso sili mwa onyene mulibaka no micima yoo no kongola. **19** Kame anabwelwe amaikuto nuukuba onyene okuyoya mu uhule ni kutenda emikwa yonje no kwakena. **20** Kamu si kukwiweta Kilesite ngeeso. **21** Mu kukulubelwa nji na mukuyupa eyaye mane naiiyetiwa mwa yonyene kanyi eniti ili mwa Jesu. **22** Cwale mutunde ku mikwa yenu no kale eyo ili ku mikwa no moyo wenu na kunyima mane kame isinyiwa mu mikwa no kwiiba. **23** Cwale mushemunwe mu minahano yenu mu Mebo, **24** mi mukufuke omukwa no ubya ona umbiwa munyima no kufeka kwa Nyambe mu kuluka ni kukena

no niti. **25** Cwalehe mutunde ku koonga mulesele omunu yonje aambe eniti ni mwabaye kakuli kame tuli aanu amweya ku munjili. **26** Mutine kono mulese okutenda esibi, mulese okutina nji mane eliywaa liike ositinine ngeso. **27** Cwale mulese okuba Diyabulosi esibaka. **28** Ombuyi alese okwiita, kono akutendele eyaye, okutenda emisebezi no kusepahala ni makaa aye, nji cwale atwese okuba kwawo kakwite. **29** Mu tunwa twenu mulese okwamba eyi no kwiiba, kono amaywi no kuwaba awo atusa, awo afanena nji abe esishemo kwawo amiyupa. **30** Cwale mulese okwenisa Emebo no Kukena ya Nyambe, mwa yonyene muna kubeekiwa enombolo mane konji ba liywaa no tiululo. **31** Mutundise eyi no kulula yonje, okutweba, okutina, okwaayuta mane ni lunya itunde kwaanyi mane ni matangu onje. **32** Cwale mukusinge omunjili ku munjili mulese oukutimba, mukulemene omunjili ku munjili kanyi Nyambe aba ana milemene mwa Kilesite.

5 Cwalehe mutende afaniketi a Nyambe, kanyi aana asingiwa. **2** Mi mwende mu lilato, kanyi Kilesite omo ana kutusingela nuukuba yonyene mulibaka lyetu, okulita enubu no mumwee no kumamata ni sitabelo kwa Nyambe. **3** Kono owozwa ni inu yonje no kwiiba simba etitakazo kaifanene simba okwitoya amatina ayo mukaci kenu, kanyi omo kufanenena mukaci no aanu no kukena a Nyambe. **4** Kusele okwikala eyi no kwenisa, neyi no weelo simba eyi ishekisa onene eyo no kwafanena, kono cwale muku tumele. **5** Mulimuke nji kakwisa osikutenda owozwa, simba omunu no kwakena simba osititakazo

(osikusebeleza emilimu) katamba okuyola mu mubuso wa Kilesite ni wa Nyambe. **6** Kulese okwikala omunu so myoonga ni maywi nambulwa tuso, kakuli ni mulibaka no inu eyi nji okutweba kwa Nyambe kame sakwiiye beulu no aana nambulwa elikute. **7** Cwalehe mulese oukuwana noo. **8** Kakuli kame muna kwikala mu uwi, kono bano kame muli mu liseli mwa Mbumu, mweende kanyi aana no liseli, **9** kakuli embuya no liseli kame iwaniwa mu inu yonje no kuwaba ni kuluka mane ni niti. **10** Cwale mweteke oukwiyeta eyo iwabelisa kwa Mbumu. **11** Mulese okuwaniwa mu misebezi no uwi, kono cwale eyo mwinyaze. **12** Kakuli kame kwenisa simba okwamba einu atenda mu kunutu. **13** Kono cwale esinu nji kame sinyaziwa mulibaka no liseli kame simonahala, kakuli esinu sonje eso simonahala, eliseli. **14** Cwalehe kame kwambiwa nji, “Mwinguke, anyi mulanganine, mi mwinguke kwaafu, mi Kilesite mbamibi eliseli.” **15** Mwalikete wino cwale omo mwendela, kasanji kanyi aano kwashangama kono ano kushangama. **16** Mutende ngeso enako yonje kakuli aa nimaywaa no kwiiba. **17** Cwalehe mulese okutenda aelo, kono muyupisise okusinga kwa Mbumu omo kwikalele. **18** Cwale mulese ku koliwa ku malopu, kakuli amalopu kame atwala kukutenda eyi no kwiiba, kono cwale mwiya Emebo. **19** Mu kwambote omunjili ni munjili mu Lisamu, mu tindimo, etindimo no mebo, okwiimba ni kutendela Ombumu etindimo no milumbeko ni micima yenu yonje. **20** Enako yonje ni mwiinu yonje muku tumele mu litina lya Mbumu wetu Jesu Kilesite kwa Nyambe Sitetu. **21** Mukubeeke

omunjili ku munjili mulibaka no kucila Kilesite. **22** Akati no kukwaliwa mukubeeke kwa mbumwenu kanyi kwa Mbumu. **23** Kakuli omulume yo mutwi no moywaye kanyi Kilesite aba ali omutwi no keleke, olutu lwaye mi yokame luli Omuyoyisi wayo. **24** Kanyi ekeleke omo ikubeekele kwa Kilesite, nakati no kukwaliwa akubeeke ngeso mu inu yonje kwa mbumoo. **25** Alume no kukwata musinge amoywenu kanyi Kilesite omo ana kusingela ekeleke mane nuukuba yonyene kwa yonyene. **26** Nji cwale aikenise okwiowisa ni meyi mane ni liywi, **27** nji cwale amonise ekeleke kwa yonyene mu kuwaba kwayo okuulwile esi sinyazahala simba etiñonde simba esinu sonje, kame afanena okukena ni kwanyazahala. **28** Simba ngeeso alume kame afanena okusinga amoyo oo kanyi etinyutu too luli. Woyo osinga moywaye kame akusinga yonyene. **29** Kakuli kakwisa omunu woyo otimbile olutu lwaye, kono kame alufepa wino mane ni kulubabalela, kanyi Kilesite omo atendela ekeleke, **30** kakuli kame tuli eilama no lutu lwaye. **31** “Cwale mulibaka eli omulume mbasiyi Sitaye ni inawaye ni kwikala ni moywaye, mi ayiili mbatende olutu lumweya.” **32** Cwale etaba eyi inene eyi ikushweekile, kame naamba ngeso kakuli kame niifekisa kwa Kilesite ni keleke. **33** Mulibaka elyo cwale omulume yonje asinge moywaye kanyi omo akusingela yonyene, mane ni mukati no kukwaliwa amone nji kame akuteka mbumwaye.

6 Aana, mukuteke ashemi enu mwa Mbumu, kakuli sokame esi silukeele. **2** “Okuteke sitowe ni inawowe” ou omulawo no weli ni sepiso, **3** “nji cwale einu iikale

wino kwa wene mane nji oyoye enako no kuleba bano ba litunga.” 4 Ashemi mulese okwayuta anenu nji atine. Kono akulele mu likute mane ni milawo ya Mbumu. 5 Abika mukuteke awo ali aolyenu na ba litunga mu kucila mane ni kunjanjata, ni mucima mumweya kanyi kwa Kilesite. 6 Mutende ngeso kasa nji konji mumoniwe kwaanu, kono kanyi abika a Kilesite awo atenda eso asinga Nyambe okutundelela kunji no micima yenu. 7 Mutende emisebezi yenu mu kusinga wino kanyi kame musebeleza Mbumu kasa kanyi kwaanu feela. 8 Mu kulimuka nji eso sonje atenda wino omunu mba tambula ngeso okutunda kwa Mbumu, simba nji mubika simba nji kasa mubika. 9 Ambumu mutende ngeso kwabika enu mi mulese okwa cilisa. Mukulimuka nji woyo oli mu wilu molyenu monje mi kakwite esaluluti. 10 Kumamaneneno, mongole mwa Mbumu mane ni mu maata aye no kuneneba. 11 Mukufuke eilwiso yonje ya Nyambe, nji cwale mutwese okukoma emikwa no Diyabulozi. 12 Kakuli katulwisi olutu ni unyinga, kono kame tulwisa amaata no mbumu no litunga, kame tulwisa amaata, kame tulwisa abusisi no litunga no uwi uno mane ni kulwisa emebo no kwiiba mu ibaka naku wilu. (aiōn g165) 13 Cwalehe mushimbe eilwiso yonje ya Nyambe, nji mutwese okwimana mu maywaa no kwiiba mane aba samumane okutenda eyo yonje, mba mwimana. 14 Cwalehe mwimane, mu kununge amakanda okutendile eniti, me mukufukile esisilelezo basaali eso sitendile okuluka, 15 cwale mukumange ku makondo eilwiso no kwamba Eliywi no Kuwaba no kozo. 16 Kwiinu yonje, mushimbe etebe no tumelo eyo

samu twese okutima amalimi onje a woyo no kwiiba. **17** Mushimbe ekuwani no kuyoyisa ni mukwale no Mebo, eyo ili eliywi lya Nyambe. **18** Mulapele enako yonje mu Mebo, ni tapelo yonje nuukuba. Ku mamananeno awo mutatelele mu kutundamena, mulapelele aanu onje no kukena a Nyambe. **19** Cwale ni mene muni lapelele nji nibiwe eliñusa mekanicili okwamba eyo ishwekilwe no liywi no kuwaba. **20** Kakuli kame nili ondumeleti mu tolongo. Nji cwale naambe meni lukuluhile kanyi omo nisingela okwamba. **21** Cwale bano mbamu limuka ngeso omo niikalele neyo nitenda, Taicikasi omusingiwa ni mwiyeti no kusepahala mwa Mbumu mba myambela einu yonje. **22** Kame nina mutumu kwaanyi mulibaka eli nji mulimuke omo twiikalele mane nji afanene okususuweza emicima yenu. **23** Ekozo iikale kwa singiwa ni lilato ni tumelo, okutunda kwa Nyambe Sitetu ni kwa Mbumu Jesu Kilesite. **24** Esishemo siikale kwawo onje asinga Mbumu wetu Jesu Kilesite ni lilato no kwaafa.

Mafilipi

1 Okutunda kwa mene Paulusi ni Timoteya abika a Kilesite Jesu. Kwa asikupumena onje mwa Kilesite Jesu awo ali ku Mafilipi nabika na asikwatusa. **2** Mubiwe esishemo ni kozo itunda kwa Nyambe Sitetu ni kwa Mbumu Jesu Kilesite. **3** Kame ni kutumbelanga kwa Nyambe wange munako yonje abani mipulukanga. **4** Enako yonje mu tapelo yange mulibaka lyenu monje kame ni milapelela mukuwabelwa, **5** oukutumela mu kubelekela bamweya mu liywi no kuwaba okutunda ba liywaa no weli okulita ba liywaa lya balelo. **6** Mi kame ni pumena nji woyo onakutateka omusebezi no kuwaba mwaanyi, mbaumanenene ba liywaa lya Jesu Kilesite. **7** Kame nifanena nji niyupe ngeso mwaanyi monje! Kakuli kame muli mu mucima wange kakuli kame mukutabela esishemo ni mene bamweya mukunungiwa kwange mu tolongo ni muukusileleza ni mukoongoteta eliywi. **8** Kakuli Nyambe yo paki wange omo nina minyolelelwe monje ni lilato lya Kilesite Jesu. **9** Mi etapelo yange ninji elilato lyenu liekezehe onene, ni zibo ni kuyupisisa konje kwenu, **10** nji cwale mulemuhe eso no kuwaba ni kukena nikuulwa okunyaziwa ba liywaa lya Kilesite, **11** memwiyalile emiselo no kuluka eyo iya mulibaka lya Jesu Kilesite ku kanya ni milumbeko kwa Nyambe. **12** Abaange kame nisinga nji mulimuke nji eso sina tendahala kwa mene nasitusu luli okutwala eliywi no kuwaba kuuso. **13** Nji cwale nakulimukiwa kwaatateleli no muleneñi ni kwanjili onje nji okunungiwa kwange nimulibaka lya Kilesite. **14** Mi abetu anjili naaku kolwisisa mwa Mbumu

mulibaka no kunugiwa kwange mane kame ali ni undume
 onene mu kwamba eliywi lya Nyambe mukwacila. **15** Anjili
 luli kame akutaza Kilesiite mu muna ni mutiñananyi,
 kono anjili kame akutaza mukusinga no kuwaba. **16**
 Aano mamameneno kame atenda mu lilato, kame ayii nji
 kame ni na bekiwa ba musebezi no kusileleza eliywi no
 kuwaba. **17** Kono ano matatekelo kame kutaza Kilesite
 mu kwakununga nimu kwasepahala kono mukunahana
 nji anekeleze ku utata mu tolongo. **18** Iikene cwale! konji
 fela mundila yonje simba eyi no ukulyanganisa, simba
 mu niti, Kilesite kame akutaziwa mane mweso kame ni
 wabelwe, **19** ee mane kame sani wabelelwe kakuli kame
 niyii nji mu titapelo tenu ni kutuso no Mebo ya Jesu
 Kilesite eyi mbani lukululwa. **20** Kanyi aba ni nyolelwe ni
 kutatelele onene ni kusepa nji kanitamba okweene, kono
 mukususuweziwa bano kanyi mu nako yonje Kilesite mba
 kutekiwa mu lutu lwange, simba mu kuyoya kwange,
 simba mu lifu lyange. **21** Kakuli mwa mene oku yoya ni
 Kilesite mi okufa ni kutulo. **22** Nji okuyoya nimu lutu
 mba ni uyu embuya no musebezi wange, cwale sibine
 sani kete kanitwese okwamba. **23** Kakuli kame nileminwe
 kwiinu yiili. Etakazo yange kame nisinga okuta nukakala
 ni Kilesite, mi sokame esi no kuwaba onene. **24** Kono
 okwikala mu lutu, mba ku tende wino mulibaka lyenu. **25**
 Kame nipumena mwesi, kame niyii nji mba niikala ni
 kutwalelela naanyi monje mulibaka no kwekeza kwenu
 ni kuwabelelwa mu tumelo, **26** nji cwale mwa mene
 muwane elibaka ku kanya mwa Kilesite Jesu kakuli kame
 saniye kwaanyi kame. **27** Cwale esi no utokwa ninji

omukwa no moyo wenu otenda no liywi no kuwaba
lya Kilesite, nji cwale simba naba niiya mukumi mona
simba sisako, kame nifanena okuyupe yenu nji kame
mwimanine mukoongola mu mebo imweya, mane ni
muhupulo umweya me mulwela bamweya ku maneku
onje mulibaka no tumelo no liywi no kuwaba. **28** Cwale
mulese okuciliswa mu sinu sonje mulibaka no ila yenu,
kwa onyene esi nisisupo esi silimukiwa no ku sinyeha
koo, kono kwaanyi nisisupo no kuyoyisiwa kwenu, mi
eso kame situnda kwa Nyambe. **29** Kakuli kame sina biwi
kwaanyi mulibaka lya Kilesite nji mulese okupumena fela
mwa yonyene kono nikuyanda ngeso mulibaka lyaye, **30**
me muli mu mayando amweya awo muna mono neyi mu
yupa nji kwesili kwa mene.

2 Cwale nji kame kuli esusuwezo injili mwa Kilesite
aba kuli neyi ikwisa omucima mu lilato, aba kuli nu
ukuwana mu Mebo, aba kuli ni makeke ni kuyupela
okukola, **2** cwale mu manenene okuwabelelwa kwange
mulibaka no Mebo imweya ni lilato limweya ni munahano
umweya. **3** Mulese oku tende esinjili ni tiñananyi, simba
oku babaza no fela, kono mu ukukokobeza omunu ni
munu a yambute nji anjili kame a mu bita. **4** Omunu alese
oku tokomele eyaye fela, kono alikete neyi ya kwaye. **5**
Mwikale ni mwikalelo owo ana kwikalako ni kwa Kilesite
Jesu, **6** anyine simba ngeso ona kwikala mu sumbiwa
sa Nyambe, kasikukubala nji kame akukumanena ni
Nyambe ni sinu esi sa lemenene. **7** Kono sebeli okutenda
yonyene okwikala omubika, ni kuleiwa mukufeka kanyi
aanu. **8** Mi na waniwa yoli kanyi munu, yo kukokobeza,

sebeli okubeeka okuyupa okutwala ku lifu, mane elifu na ba sifapano. **9** Mulibakelyo Nyambe kame ana mu tuleke onene ni ku bitelela, mi kame ana mubi elitina eli li li beulu no matina onje, **10** nji cwale mu litina lya Jesu, amanwi onje a kubame, ku liwilu ni mu litunga ni munji no litunga, **11** mi amalimi onje aambe nji Jesu Kilesite ni Mbumu, ku kanya ya Nyambe Sitange. **12** Cwalehe asingiwa ange, kanyi aba munikuteka enako yonje cwale bano kasa fela aba niliko kono onene luli nabo kani sako. Musebeze eyi no ku yoyisiwa kwenu mu kucila ni mukunjanjata, **13** kakuli Nyambe kame asebeza mwaanyi bamweya ku kusinga ni kukusebeza mulibaka no kusinga kwaye no kuwaba. **14** Mu tende einu yonje mu kwatonga simba oku kanana, **15** nji cwale mutende ano kwa nyazahala ni kuulwa ouyi, aana a Nyambe aa aulwile esi si nyazahala mukaci no lusika no kwaluka ni kwiiba, omo kame mu benya kanyi amasebeli mu litunga, **16** me mu ongotite eliywi no moyo. nji cwale mu liywaa lya Kilesite kame sa ni kuyeeme nji kanisi ituka fela, ni ku sebeza feela. **17** Simba nji kame nina kwitekiwa kanyi esitabelo no sino ba sitabelo no tumelo yenu, kame ni wabelwa ni kuwabelelwa naanyi moonje. **18** Mundila imweya naanyi kame mufanena okuwabelwa ni kuwabelelwa ni mene ngeso. **19** Kame nili ni sepo mwa Mbumu Jesu nji kame sani mitumene Timoteya abano, nji cwale ni susuweziwe mulibaka no kuyupa eyenu. **20** Kani kwite omunu okufekile kanyi yonyene woyo so ikala nuukukalelwa mulibaka no kuyoya kwenu. **21** Onje kame aku saelela eyoo eyo asinga, kasa eyo ya Kilesite Jesu. **22**

Kono kame muyii okusepahala kwa Timoteya omo kanyi omwana ni sitaye kame ana kusebeza ni mene mu liywi no kuwaba. **23** Cwalehe kame ni sepa okumutuma abano kanyi omo ni monene eyo saitendahale kwa mene. **24** Kame ni sepile mwa Mbumu nji menyene mbaniiyi mu wangu ngeso. **25** Kame nina kunahana nji kwautokwa okutumena Epafaloditusi mwabange woyo ni sebeza naye, omusole ni mutumiwa wenu ni mutusi kweyi nisaela. **26** Kakuli kame ana minyolelwe monje, kame muna ku zieleha onene aba muna kuyupa nji kame ana kutoma. **27** Niti luli kame ana kutoma mane kame ana singi okufa. Kono Nyambe kame ana mu yupele amakeke kasa yonyene fela kono ni mene ngeso, kambe kame nina kwiwelwa amaswabi no kwekeza ba maswabi. **28** Kame nili ni nyolelo no kumutuma, cwalehe nji mu wabelelwe ba kumumona kame mane kame sani bilaele mbicani. **29** Cwale mu mutambule mwa Mbumu, mu kuwabelwa konje mane nikukuteka aanu no ngeso, **30** kakuli kame ana kusinga okufa mulibaka no musebezi wa Kilesite, kame ana kutoboha omoyo waye nji atende esi muna kukwangwa okuni tendela.

3 Okumanenena, abaange, mu wabelelwe mwa Mbumu. Okumiñolela esinu simweya kanibilaele, mi mwaanyi kame siikalile wino. **2** Mutunde kwaanu awo asebeza eyi no kwiiba, awo aambwa mu tunde kwawo apatula olutu. **3** Kakuli aaci asimupato no niti, awo alapela Nyambe mu Mebo ni kanya mwa Kilesite Jesu mi katu sepe eyi nounu. **4** Simba nji mene menyene kame nili ni libaka no kusepa nounu ngeso. Nji omunu munjili kame anahana

nji kame ali ni libaka ba kusepa eyi nounu, mene kame nibitelela. **5** Kame ni na kwingena mu mupato ba liywaa no atanu ni twaatu, no aanu no Isilaele, no mushobo wa Benjamine, kame nili omuhebelu onaleiwa ku Mahebelu, kweyi no mulawo kame nili omufalisi. **6** Kweyi no ku tukufalelwa time nina yandisa Endoo ya Nyambe. Kweyi no kuluka munji no mulawo kakwisa esi ni nyazahale naso. **7** Kono eso sonje eso sekeza kweso nikwite kame ni baliwa kanyi okusinyehelwa mulibaka lya Kilesite. **8** Niti luli kame nibala einu yonje kanyi esinyehelo mulibaka no utokwa no kuneneba ni kubitelela ou no kulimuka Jesu Kilesite Ombumu wange. Kakuli mulibaka lyaye kame nina yanda okusinyehelwa einu yonje, mane okwibala kanyi eyi ikaninwe nji cwale nifume Kilesite, **9** mi kame ni na waniwa mwa yonyene me kanikwite okuluka kwange menyene ou wimanine ba mulawo, kono mu kupumena mwa Kilesite, okuluka kutunda kwa Nyambe ou wimanine ba tumelo. **10** Nji nilimuke Kilesite ni maata no kwinguka kwaye, nu ukutabela amayando aye, mane ni feke kanyi yonyene mu lifu lyaye, **11** nji cwale kutwesahale nika inguke kwaafu. **12** Kasa nji na wanakale omupuzo ou simba nji napetahala kale. Kono kame ni twalelelela menyene kakuli Kilesite Jesu kame ana nitende waye. **13** Abaange, kani puluka nji na lema kale menyene, kono esinu simweya nitenda, kame ni pulama eyi ili munyima mi kame ni koongota kweyi ili kulubala. **14** Kame ni itukela ba sikonkwani mulibaka no mupuzo no kwisaniwa kunene kwa Nyambe mwa Kilesite Jesu. **15** Aci tonje tunakulu mu tingana kame tufanena okwikala

ni mukwa mumweya ou. Mi nji mu sinu sonje kamu
lumelelana, Nyambe mba mi monisa esi sifanena. **16** Konji
mutulesele tuleme eniti kweso tuna wana. **17** Abaange
mukuwane mu kunifaniketa, mi mutwale emicima yenu
kwawo ayoya kanyi kame muli omwanda mwaaci. **18**
Kakuli anokupula awo nina myambebe mane nibano nisi
myambela ni myooti, muyoye kanyi eila no sifapano
sa Kilesite. **19** Okubwa koo niku sinyeha, Nyambe woo
ni lipumo, mi kame akuyeema mukweena koo mane
nimihupulo iimanine ba inu no litunga feela. **20** Kono aci
owikalo wetu kame uli mu wilu, mi bawonyene kame
tutatelele omuyoyisi Ombumu Jesu Kilesite. **21** Woyo so
futula etinyutu tetu eti tifa nji tukufeke ni lutu lwaye
no kanya mulibaka no maata awo amutwesisa simba
okubeeka einu yonje kwa yonyene.

4 Cwalehe abaange, awo ni singa ni kunyolelwa onene,
aanyi okuwabelwa kwange ni mushukwe wange mwimane
mukoongola mwa Mbumu asingiwa ange. **2** Kame ni
kumbela Eudiya ni Sintike nji akuyupe mwa Mbumu. **3**
Mi kame ni mikumbela ngeso, abeleki no niti mutuse
aa akati kakauli kame ana sebeze oku noku ni mene mu
liywi bamweya ni Kilementi na tusi anjili, awo amatina oo
kame ali mu buka no moyo. **4** Muwabelelwe mwa Mbumu
enako yonje kame niukela okwamba nji muwabelelwe.
5 Mulesele aanu onje alimuke omusa wenu. Ombumu
kame ali beebi. **6** Mulese oku bilaela ku sinjili, kono
musinu sonje mu lapele ni ku kumbela owitumelo mi
okukumbela kwenu ku limukiwe kwa Nyambe. **7** Cwale
ekozo ya Nyambe eyi ibita oku yupisisa konje, mba iteula

emicima yenu ni mihupulo yenu mwa Kilesite Jesu. **8** Amamaneneno abaange, esinu sonje esi no niti, sonje esi sikutekiwa, sonje esi no kuluka, sonje esi no kukena, sonje esi sisingiwa, sonje esi sishemo, nesi silukile okuyemiwa, nji kame kuli esinjili eso sifanena kuyeema, mupuluke einu eyi. **9** Eyi muna iyetiwa kwa mene ni kutambula ni kuyupa neyi muna mono mwa mene, mwitende mi Nyambe no kozo mba ikala naanyi. **10** Kame ni wabelelwa onene mwa Mbumu nji cwale munyima no nako nokuleba na muwana ekolo no kumonisa nji kame munipuluka luli kame muna kuni hupuanga, kono kamusikuwana esibaka. **11** Kasa nji kame ni bilaela ku sinjili kakuli kame nina kwiyete mu mukwa onje owo niyupisisa kame ni fanena. **12** Kame niyii oku yoya mu kusheba, mi kame niyii oku yoya mu kupulelwa einu. Mu inu yonje kame nina kwiyete oku yoya mu kwikuta simba mu kuyomba, okupulelwa simba okuulwa. **13** Kame nitwesa okutenda einu yonje mwa Kilesite woyo onongota. **14** Nabakulingeso na mutende wino okutabela ku mayando ange. **15** Cwale aanyi Amafilipi mwenyene kame muyii nji ku matatekelo no liywi no kuwaba, aba nina kutunda ku Mesodonia kakwisa Endoo ya Nyambe ina kukuwana ni mene mukuba nimu kutambula konji aanyi feela. **16** Simba mu Teselonika, kame muna kunitusa okubitelela kamweya. **17** Kasanji kame ni saela empo, kono kame ni saela Omuselo owo ubekiwa kwaanyi mu kupula. **18** Kame ina tambula etuwelo no kwiyala ni kubitelela, mane kame niyalile aba nina tambula kwa Epafuladitusi empo muna kutuma enubu no mumwee noku mamata,

esitabelo esi sitambulwa ni kuwabelisa kwa Nyambe.

19 Mi Nyambe wange mba mi monene kweyi mu saela yonje, okuta kufumu waye mu kanya mwa Kilesite Jesu.

20 Kwa Nyambe ni Sitetu kwikale ekanya mu nako ni nako. Ameni (aiōn g165)

21 Mu keete aasikupumena onje aa ali mwa Kilesite Jesu. Abange aa nili noo kame ami keeta.

22 Aasikupumena onje kame ami keeta, onene aa sindoo ya Sesale. **23** Esishemo sa Mbumu Kilesite Jesu siikale ni mebo yenu. Ameni!

Makolose

1 Okutunda kwa mene Paulusi, omutumiwa wa Kilesite Jesu mu kusinga kwa Nyambe, kame nili ni Timoteya omwabetu. **2** Kame ni ñolela aanu a Nyambe no kukena ni kusepahala mwa Kilesite awo ali mu Kolose nji, Esishemo siikale mwaanyi ni kozo itunda kwa Nyambe Sitetu. **3** Kame tuku tumelanga kwa Nyambe mu nako yonje, Sitaye Obumu wetu Jesu Kilesite mu titapelo aba tu milapelelanga. **4** Kakuli kame tuna yupu eyi no tumelo yenu mwa Kilesite Jesu ni lilato muli nalyo kwaanu a Nyambe no kukena onje. **5** Cwale mulibaka no sepo ina beekelwe anyi ku wilu. Eyo muna yupu oweli mu liywi no niti lyonyene eliywi no kuwaba, **6** elyo lineyi kwaanyi, kanyi aba lineeyi mu litunga lyonje, mi kame libeeka embuya ni kukula, cwale mukaci kenu okutunda ba liywaa elyo muna yupu ni kuyupisisa esishemo sa Nyambe mu niti. **7** Kanyi aba muna kwiiyeteyo kwa Epafulasi omukwetu omubika osingiwa. Niwa kusepahala esikombwa sa Jesu mu kutwimanena, **8** cwale yona tulimukisa elilato elyo muli nalyo mu Mebo. **9** Mi cwale okutunda ba liywaa tuna kuyupa eyo, ka tusi lesela oku milapelela ni kumi kumbelela nji mwiya ezibo no kusinga kwaye muku shangama konje mu mebo mane ni kuyupisisa. **10** Nji muyoye mu mukwa owo ofanena wa Mbumu, omuwabelisa luli. Mu beeke embuya mu musebezi onje no kuwaba ni kukula muku limuka kwenu Nyambe. **11** Kame tumilapelelako kwa Nyambe nji mongotwe ni maata onje okukumanena ku maata no kanya yaye, nji cwale mukongotwa no kuneneba ni kutatelela, **12** mu

kuwabelelwa mi mukutumele kwa Sitange woyo ona tubi etukelo no oukutabela mu kuyoola no aanu a Nyambe no kukena mu liseli. **13** Kame ana tulamulele ku maata no uwi mane niku tushimbulwela mu mubuso wa Mwanaye woyo osingiwa, **14** mwa yonyene natu liululwa, mu kulemenwa eibi yetu. **15** Kilesite yo sifekiso sa Nyambe no kwamoniwa, omweli kweyo ina umbiwa yonje. **16** Kakuli inu yonje kame ina tendiwa mwa yonyene, eyo ili mu wilu ni ba litunga, eyo imoniwa neyo no kwamoniwa, simba amabona, simba amaata, simba abusisi, simba etukelo, einu yonje kame ina tendiwa mwa onyene, mane na itendelwe yonyene. **17** Kilesite yono matatekelo kwiinu yonje, mi mwa yonyene einu yonje naikuleme bamweya. **18** Yokame omutwi no lutu, Ekeleke, yo matatekelo, omweeli okutunda kwaafu,nji mu inu yonje atende woyo no weli. **19** Kakuli mwa yonyene omwiiyalelela wonje wa Nyambe nakuwabelelwa nji wikale mwa yonyene, **20** cwale mwa yonyene ausete einu yonje kwa Yonyene naba litunga neyi na muwilu, mukutenda ekozo mu unyinga ona kwiteka ba sifapano. **21** Cwale naanyi ku kale kame muna kwikala oku no kuleba kwa Nyambe, me muli eila yaye mu mihupulo yenu, me mutenda emisebezi yenu no kwiiba. **22** Cwale kame ana myuusu mu lutu lwaye no nyama mulibaka no lifu lyaye, nji ami lite balubala lwa Nyambe, me mu kenine, me muulwile eso sinyazahala ni kulukuluha kweyo no kunungelelwa, **23** Nji kame mutwalelela mu tumelo, moongole ni kwa zikinyeha, mulese okutunda mu sepo yenu no liywi no kuwaba elyo muna yupu, elyo lina kutaziwa ku

yumbiwa yonje ili munji no liwilu. Mulibaka no liywi elyo mene, Paulusi kame nili esikombwa. **24** Cwale kame ni wabelelwe mu mayando ange mulibaka lyenu, mi kame ni manenena mu unu wange kweeso sina siyala ku mayando a Kilesite mulibaka no lutu lyaye, yonyene Ekeleke, **25** eyo nina tendelwe esikombwa sayo, mu musebezi ana nibi Nyambe, mulibaka lyenu, okukumanena ku musebezi ona kubiwa kwa mene mulibaka lyenu okulimukisa eliywi ly Nyambe mukwiwala, **26** cwale ekunutu eyo, kame ina ku shweekiwa kukale ni mu masika onje, kono cwale bano nai monahalisiwa kwaanu a Nyambe no kukena.

(aiōn g165) **27** Kwa onyene Nyambe na kuketa nji alimuke okuneneba no ufumu no kanya ili mu kunutu eyi ili mukaci no asimacaba, Eyo ya Kilesite oli mwanyi esepo no kanya. **28** Kilesite yatuna kwamba. Okuba emamela ku munu yonje ni kwiyeta ku munu yonje mu kushangama konje nji tulite omunu yonje no kupetahala mwa Kilesite. **29** Esi sokame eso ni sebeza, me nilwa mu tuso no maata aye, awo asebeza mwa mene mu koongola.

2 Kakuli cwale kame ni singa nji mulimuke amayando no kuneneba niyanda mulibaka lyenu nawo ali mu Laodesiya, nawo onje kasi mona olubala lwange, **2** nji emicima yoo isusuweziwe aba akuwana bamweya mu lilato, nji abiwe esifumu sonje no kuyupisisa kwiiyalile, nji alimuke ezibo no kunutu ya Nyambe, yokame Kilesite. **3** Mwa yonyene kame ku shweekilwe esifumu sonje no ku shangama ni zibo. **4** Kame ni myambela eyi nji omunu alese oku myoonga ni mwambelo no kumamata. **5** Kakuli simba nji kani sako mu lutu, kame nili nanyi

mu mebo, me ni wabelelwe okumona omwikalelo no kuwaba ni koongola kwenu mu tumelo mwa Kilesite. **6** Cwalehe kanyi aba muna tambula Kilesite Jesu Ombumu, mutwalelele omuyoye mwa yonyene, **7** mutikise emibisi mane muyake mwa yonyene, moongole mu tumelo, kanyi omo muna iyetetwe, me mwiiyalile oukutumela. **8** Mu tokomele nji omunu alese omilema ni tuto no kushangama neyi na mbulwa tuso, okukumanena ni zibo no unu okuta ni mebo no inu no litunga eyo ibusa kasa eyi itunda kwa Kilesite. **9** Kakuli mwa yonyene mo kuli omwiiyalelela onje no Unyambe, mu lutu, **10** mi mwa yonyene na mubiwi omoyo no kwiiyala, yonyene omutwi no kubusa konje ni tukelo. **11** Mwa yonyene na muti mu mupato no kwatendiwa ni maoko, me utendile oku tundisa eibi no lutu mu mupato wa Kilesite. **12** Kame mu pumbekilwe naye mu kolobezo mi na mwingulwa naye mu ku pumena amaata a Nyambe woyo ana ingula Jesu kwaafu. **13** Cwale anyi mu nakufa mulibaka no tifoso tenu ni kuulwa omupato no lutu lwenu, Nyambe nami yoyisa bamweya ni yonyene, kakuli natu lemene etifoso tetu tonje, **14** na tundisa eliñolo no mubonda no milawo owo ona kutununga, naitundisa mu kwingongotela ba sifapano. **15** Nakukoma amaata no abusisi ni ukutenda kwaliketwa kwaanu onje, na akomo ba sifapano mwa yonyene. **16** Cwalehe mulese okupumelela omunu oku myatula kweeyi no kulya ni kunwa, simba eyi no mukiti, simba omoonda no kweti, simba eli no Pumulo. **17** Eyo neli fela omwiinda kweyo isiya, kono etinyutu tayo ni kwa Kilesite. **18** Mu lese oku pumelela omunu omyoonga nji

amyulwise omupuzo no ukusiya, kweyi nouku kokobeza ni ku lapelela amangeloi, woyo no ngeeso, kame ata neyi kasimona kale, ni kununekiwa nambulwa elibaka ku mihupulo yaye no unu **19** ni kuulwa okulemenena ku Mutwi abo kwa yonyene olutu lonje kame lufepiwa ni kuwanekiwa bamweya, mi kame owanikiwa ni mooko mu malukulwelo, olemine okukula, oku kulisiwa kutunda kwa Nyambe. **20** Cwalehe nji namufu ni Kilesite ku mebo no inu no litunga, iikene aba musiyoya kanyi musili mu litunga? Iikene aba musi kubeeka ku milawo eyi yaamba nji, **21** “Olese okulema esi,” “olese okulasako,” “olese okulemako?” **22** Eyo yonje kame isinya omunu aba ku yoyiwa nayo, mi kame tili etitaelo ni tituto no aanu. **23** Eyi kame ikwite luli eponahazo no kushangama, kanyi kame ku sebelezwa Nyambe mu kusinga, nuuku kokobeza, ni mu kwababalela olutu, kono kame yulwile etuso, kakuli kaikwite amaata no kukoma etitakazo no lutu.

3 Nji cwale kame mu naingulwa ni Kilesite mu saele eyi na ku wilu, oko ali Kilesite woyo oikalile ku Lyooko no Silyo Iya Nyambe. **2** Mu beeke emihupulo yenu kwiinu na kuwilu, kasa ba inu ili mu litunga. **3** Kakuli namufu, mi omoyo wenu kame ona shweekiwa ni Kilesite mwa Nyambe. **4** Cwale Kilesite woyo oli omoyo wenu aba sa monahale, mi naanyi mba mu monahala naye mu kanya. **5** Cwalehe mwiibae eyo ili no litunga mwaanyi, ounyazi, okwaakena, amaikuto no kwiiba, etitakazo no kwiiba, ni takazo no kufuma, eyo itendile kanyi oku sebeleza emilimu. **6** Mulibaka no inu eyi okutweba kwa Nyamba kame kwiiya. **7** Naanyi yokame eyo muna kweenda nayo

ku kale, abo me mu siyoya nayo. **8** Kono cwale bano yonje mwiitundise, okutina, okutweba, olunya, okunyefula ni kwamba eyi yenisa oku tunda mu tunwa twenu. **9** Mulese okoonga omunjili ku munjili, mu mone nji na mu tundisa eyi no kale ni misebezi yayo **10** mi na muku fuku woyo no ubya, woyo ona ku shemunwa mu sifekiso sa woyo ona muumbu. **11** Bano kakwisa Omugelike simba Omujuda, okuta ku mupato simba okwaata ku mupato, simba Omuñete, Eikebenga, omubika simba no ku lukuluha, kono Kilesite yo inu yonje, mu inu onje. **12** Mu kufuke cwale kanyi awo aketilwe kwa Nyambe, aa nokukena niku singiwa, aa ali ni maikuto no makeke, ni musa, nuuku kokobeza, ni kotoba ni mucima no kutatelela. **13** Mu kuuse omunjili ku munjili, nji omunu kame ali neso abilaela ku mukwaye, mukulemene, kanyi Ombumu aba ana milemene, cwale naanyi mulemene ngeeso. **14** Cwale beulu no inu yonje mukufuke elilato, elyo linunga einu yonje mu ku petahala. **15** Cwale mulese ekozo ya Kilesite ibuse mu micima yenu, eyo muna isanenwe nji mutende olutu lumweya. Mi muku tumele. **16** Mulesele eliywi lya Kilesite liyake mwaanyi mu ufumu, mu kwiiyete, ni ku kutazana omunjili ku munjili mu ku shangama konje, mi mwiimbe mu lisamu, ni milumbeko ni tindimo no mebo nuukutumela mu micima yenu kwa Nyambe. **17** Cwale eyo yonje mutenda, mu liywi simba mu misebezi, mutende esinu sonje mu litina lya Mbumu Jesu, nuukutumela kwa Nyambe Sitetu mwa yonyene. **18** Akati mu kubeeke kunji nwa mbumwenu, kanyi moku fanenena kwa Mbumu. **19** Alume musinge amoywenu, mi mulese okwa twebela.

20 Aana muyupele ashemienu, kakuli kame siwabelisa Ombumu. 21 Ashemi, mulese oku twebela aneenu, nji alese kuzwafa. 22 Abika, mu yupele aolyenu no litunga mu inu yonje, kasa okwa sebeleza aba amyaliketa ni miyo fela, kanyi kame musinga oku wabelisa aanu, kono ni mucima mumweya, me mucila Ombumu. 23 Eso musebeza sonje, musisebeze kanyi kame musebeleza Ombumu kasa aanu. 24 Me mulimukile nji oku tunda mwa Mbumu kame sa mu tambule omupuzo no ku yoola esanda, kakuli kame mu sebeleza Ombumu Kilesite. 25 Kakuli woyo otenda eyi no kwiiba kame satenekiwe okuta kweyo no kwiiba ana tende, mi abo kakwisa esaluluti.

4 Ambumu, mubabalele abika enu wino ni niti, me mulimukile nji naanyi kame muli ni Mbumu wenu ku wilu. 2 Mu twalelele okongooteta mu kulapela, mu tokomele aba mu lapela nuukutumela. 3 Cwale naaci mutulapelele, nji Nyambe atu yatulwele endila no liywi, mi twaambe ekunutu ya Kilesite eyo ni nungelwe mulibaka lyalyo, 4 nji ni ilimukise mu mukwa owo ni saela oku yaamba. 5 Mutende awo no kushangama kweyo mutenda kwaawo no kwapumena, me mu yolisa etinako. 6 Mulesele omwambelo wenu otenda owo oli ni musa enako yonje kanyi kame olungilwe omungwa, nji cwale mulimuke eso mufanena oku tambula omunu yonje. 7 Taikikasi kame sa myambele eyange yonje, mwabange no ku singiwa, woyo no kusepahala, esikombwa mwa Mbumu kanyi meene. 8 Kame nina mutumu kwaanyi mulibaka elyi nji mulimuke omo tuyoyela mane amisusuweze emicima yenu. 9 Cwale kame aiya ni Onesimasi omwabange osingiwa ni

kusepapala, omunjili mwaanyi. Kame samyambele eyi
ina tendahala kuno yonje. **10** Elisitakasi omwabange
elipantiti kame ami keeta, ni Maleka omwiibaye Banabasi,
(okukumanena woyo muna tambwele etitaelo nji kame
aiye kwaanyi, mu mutambule wino), **11** ni Jesu woyo
wiisaniwa nji Jusitusi. Aa Amajuda feela mukaci kwawo ni
sebeza noo mulibaka no mubuso wa Nyambe, mi kame
anoongota omucima. **12** Epafulasi, omunjili mwaanyi,
omubika wa Kilesite Jesu ni yonyene kame amikeeta,
kame amihupula onene enako yonje mu milapelo yaye
nambulwa okwangwa, nji mwimane mu kusepahala, mi
mukubeeke oku manenenena ku kusinga kwa Nyambe
konje. **13** Kakuli kame ni mupaka onene nji nami sebeleze
onene naa ali mu Laodisiya ni mu Hilapolisi. **14** Luka
onganga osingwa ni Demasi, kame amikeeta. **15** Mu ni
keetete abaange mu Laodisiya ni Ninfasi, ni Keleke ili mu
ndoo yaye. **16** Cwale eliñolo eli aba mumana okulibalelwa,
lika baliwe kame ni mu Keleke na mu Laodisiya, mi
naanyi mu mone nji kame mubala eliñolo eli litunda
ku Laodisiya. **17** Cwale mwaambele Akipo kame nji,
“Wiyatetete omusebezi ona tambula mwa Mbumu.” **18**
Mene Paulusi kame nina ñolo amaywi aa no kukeeta ni
Lyoko lyange. Mupuluke okunungiwa kwange! Esishemo
siikale naanyi.

1 Mateselonika

1 Paulusi, Silubanus, ni Timoteya ku keleke no Matesolonika mwa Nyambe Sitetu ni Mbumu Jesu Kilesite. Esishemo ni kozo iikale naanyi. **2** Kame tukutumela kwa Nyambe onene mulibaka lyenu moonje mi kame tutwalelela oku milapelela mu titapelo tetu. **3** Abo kame tumihupula balubala waye Nyambe wetu ni sitetu ku musebezi wenu no tumelo ni misebezi no lilato ni kongoteteta mu kusepa Mbumu Jesu Kilesite. **4** Abeetu kame tulimukile nji Nyambe kame amisinga mi namikete nji mutende aye luli, **5** kakuli eliywi no kuwaba lyetu kalya sikwiiya feela mu liywi, kono kame ni maata ni mu mebo no kukena ni mukuyupisisa onene. Mulimukile omu tuna kwikalela mukaci kenu mulibaka lyenu. **6** Namutu fanikete ni Mbumu, simba nji na mu kuyanda, na mutambula eliywi okutunda ku mebo no kukena mu kuwabelelwa. **7** Abo cwale mutende omwaanda kwa sikupumena onje mu Mesodoniya ni mu Akaya. **8** Kakuli kasa feela eliywi lya Mbumu lina kuyupahala onene okutunda kwaanyi mu Mesodoniya ni mu Akaya, kono etumelo yenu mwa Nyambe naikuta kwibaka yonje, nji cwale ka tutwese okwamba esinjili. **9** Kakuli aanu no sibaka eso kame abiha okukumanena naaci ni kutambula eyo tunakuwana mukaci kenu, nomo munakufutukela kwa Nyambe okutunda ku milimu, nikusebeleza Nyambe no kuyoya ni niti **10** mi nikutatelela mwanaye okutunda kuwilu, woyo anakwingula kwafu Jesu wuyu otuyoyisa ku kutweba kwa Nyambe ukeyile.

2 Mi naanyi abaange mulimukile nji okupota kwetu kwaanyi kaa kwambango, **2** natu kuyandisiwa mane ni kwanguliwa mu mikalelo ku Mafilipi, kanyi omo mulimukele nji kame tuna kwikalanga ni undume kwa Nyambe wetu okwamba eliywi lya Nyambe mu kulwisiwa onene. **3** Kakuli oku kumbela kwetu kakutundu mu mafosisa simba mu kwakena, simba kame sina tendiwa mukoonga. **4** Kono kanyi omo tuna lumelwa kwa Nyambe nji tu sepahale mu liywi, cwale kame twamba, kasa nji tuwabelise aanu, kono mu kuyema Nyambe woyo otatuba mu micima yetu. **5** Kakuli katwasiku kutusisa simba amaywi no kushemba-shemba, kanyi omo mu limukele, simba emikwa no ung'wanyama, mi Nyambe ni paki! **6** Katu kumbele ekanya kwaanu, simba ku munu yonje, nji kame tuna ku kumbela ekanya kanyi atumiwa a Kilesite **7** kono kame tuna kutenda aano mukekecima mukaci kenu, kanyi omushemi no mukati aba ababalela aanaye. **8** Mukwikala ni lilato kwaanyi, kame tuna kwikala aakutukisite okukutabela naanyi kasa feela eliywi lya Nyambe kono mane simba eyi no moyo wetu, kakuli kame muna kutenda aasingwa kwaaci. **9** Aasingiwa abo cwale muhupule emisebezi ni kulema tuna kuyupa! natu kubeleka ousiku ni munji nji tulese kubeeka omunjili kwaanyi mu utata aba tuna ku kutaza eliywi lya Nyambe kwaanyi. **10** Kame muli etipaki ngeeso ni Nyambe, kakuli mulimukile okukena ni kuluka mane ni mikwa yetu nakwanyazahala kwaanyi asikupumena. **11** Anyi kame mulimukile omo tuna kuyoyela ku munjili ni munjili mukaci kenu nomo tuna ku tusezanga mu

tikelezo, kanyi omushemi kwaanaye. **12** Okuyoya omoyo no kuwaba wa Nyambe woyo ona miisanene mu mubuso ni mu kanya yaye. **13** Mi kame tuyema Nyambe mu nako yonje kweyi, kakuli aba muna tambula eliywi elyo muna yupu okutunda kwaaci, namulitambula kasa kanyi eliywi litunda ku munu, kono namulitambula omo liikalele, nji ni liywi lya Nyambe elyo libeleka mwaanyi aaasikupumena. **14** Aanyi aasingwa, namutende aafaniketi no Tikeleke ta Nyambe eto tili mu Judeya eto tili mwa Jesu Kilesite. Namu kuyandisiwa okutunda kwao muyakile noo mu naha kanyi omo ana kutendela aendisi no Majuda ku tikeleke, **15** ao ana kwibaa Ombumu Jesu Klesiste bamweya naa nuhi a Nyambe, mi nikutuyandisa, ni kukwangwa okuwabelisa Nyambe mane ni niku tenda eila kwaanu onje! **16** Okutu kanisa okwamba kwao no asimacaba nji mane aka yoyisiwe. Mukutenda ngeeso kame tumana esipimo soo no sibi, kono okubambaba kwa Nyambe nakwiya kwa onyene ku mamananeno! **17** Kono kakuli natuku tabiwa kwaanyi mu nako inyonyo feela, kasa mu minahano kono mulutu no nyama, Natusaele okumimona onene ni kunyolelwa okumi mona olubala ni lubala! **18** Kakuli kame tuna saele okwiiya kwaanyi, mene Paulusi mu nako ni nako kono Satani nakutu kwangwisa. **19** Abo cwale kandi esepo yetu simba okuwabelelwa simba omushukwe no oukununeka kwetu ba lubala lwa Mbumu wetu Jesu bakwiiya kwaye nikubine? kasa aanyi kandi? **20** Abo kame muli ekanya yetu mane ni kuwabelelwa kwetu.

3 Kakuli natu ku kwangwa okutwalelela okumimona, sebeli tu hupula feela nji twikale mu Atenisi **2** mi natu

tumu Timoteya, omwabetu ni mubika wa Nyambe muku kutaza eliywi no kuwaba lya Kilesite. Natu mutumu muku miongota ni kususuweza mu tumelo yenu, **3** nji cwale kulese kwikala omunu mukaci kenu woyo so futuka mulibaka no mayando aa. Anyi luli mulimukile nji aa mayando ni lineku no kusinga kwa Nyambe kwaaci. **4** Abo aba tuna kwikalanga naanyi, natuku myambela eyi inu yakasiya kale nji kame tufanena oku yanda, kanyi feela omo inatendahalele noomo mulimukele. **5** Mulibaka elyo aba kanitwese okwimana, kame inatumu omunu nji nilimuke etumelo yenu. Mulibaka no kucila nji mwendi omweeteki namieteke nji omusebezi wetu nauti omo nambulwa tuso. **6** Kono cwale bano Timoteya naiyi okutunda kwaanyi, mi natu litele olushango no kuwaba olu no tumelo yenu ni lilato mi natubihele kame nji kame mutuhupula mi mane kame munyolelwe okutu mona kanyi omo tunyolelwe oku mimona, **7** aasingiwa, mulibaka eli, natu susuweziwa muku yandisiwa kwetu mulibaka no tumelo yenu. **8** Bano kame tuyoya aba mutwalelela okwimana mukongola mwa Mbumu. **9** Ngasibine satukutumele kwa Nyambe mulibaka lyenu, mukuusa okuwabelelwa tukwite mulibaka lyenu, kame tuku tumela kwa yonyene mulibaka no kuwabelelwa tukwite mulibaka lyenu. **10** Kame tulapela mu kusepahala ousiku ni munji nji tumimone amiyo ni miyo nji cwale tumibe eyo kamukwite mu tumelo yenu. **11** Cwale Nyambe ni sitetu ni Mbumu wetu Jesu Kilesite atu lukisete endila yetu okwiiya kwaanyi. **12** Mi cwale mulese Ombumu atende elilato lyenu ku munjili ni munjili nji likule onene

kwaanu onje, kanyi omo tutendela kwaanyi. **13** Cwale aongote emicima yenu nji muwaniwe aano kwanyazahala ni kukena balubala wa Nyambe wetu ni Sitetu bakwiiya kwa Mbumu Jesu ni aanu aye onje no kukena.

4 Asingiwa kumamaneneno, kame tumikumbela ni kumisusuweza mwa Mbumu Jesu, nji kanyi omo muna ku kwiyeteta okutunda kwaaci, omo mufanena okuyoyela ni kuwabelisa Nyambe, kanyi omo mutendela, mutende ngeeso mane ni kubitelela. **2** Kakuli kame mulimukile etitaelo tuna kumiba mwa Jesu Ombumu wetu. **3** Nyambe kame asinga nji mutende aano kukena mi kame asinga nji mutunde kweyi no kutenda ouhule, **4** nji omunjili ni munjili kwaanyi alimuke okusiulula olutu lwaye nomo no ku yoyela ni moyo waye mu kukena ni likute **5** kasa mu titakazo no uhule kanyi asimacaba ao kaalimukile Nyambe. **6** Abo cwale kulese kwikala omunu so foseza mandaye mu mukwa ou, kakuli Ombumu mbabi ekoto kwao satende ngeeso kanyi omo tuna kumi lemuseta. **7** Kakuli Nyambe kasikutu isaanena mu kwikala aano kutenda ouhule kono aano kukena. **8** Abo cwale, woyo okana eyi kakana omunu, kono kame akana Nyambe, woyo oba Emebo yaye no kukena kwaanyi. **9** Kono okukumanena ni lilato kwa kwenu, kakwisa woyo ofanena okuming'olela kakuli anyi mwenyene na mukwiyetiwa kwa Nyambe nji mukusinge omunjili ku mujili. **10** Mi muniti luli kame musinga aakwenu mu Mesodoniya monje. Mi kame tumikandiketa nji mutende yongeso mu nako yonje. **11** Mutende emihupulo yenu okuyoya mukondoka, okutwalela etingana kwiinu yenu fela mane

ni kusebeza ni makaa enu kanyi omo tuna ku miyeteta. **12** Mukutenda ngeeso mbamubiwi elikute kwaao kasa aaasikupumena, mane nikuyoya mu mukwa no kwasepa omunu. **13** Abange kono katusingi nji mwikale mukwaa limuka, okukumanena nawo asilanganine nji mulese okutenda aanu no kulila kanyi omo atendela aakwenu nambulwa sepo. **14** Okumona nji kame tupumena nji Jesu nakufa mi nainguka kame, simba ngeeso, kame tupumena nji Nyambe mbaliti Jesu nawo asilanganine awo apumena mwa yonyene. **15** Mweyi kame twamba kwaanyi ni liywi lya Mbumu, nji cwale aaci ao asiyoya tuna siiwa okutwala abo saiyele Ombumu katutamba kutwaletela ao asilanganine. **16** Abo Mbumu yonyene mbashetumuka okutunda kuwilu ni liywi no taelo, ni liywi no ling'eloi no mukulu, mi ni mulumo no tolombita ya Nyambe mi ao anafele kwa Kilesite mbaainguka oweli, **17** cwale aaci tusingiya mbatukuwanene mu makumbi nonyene ni kukuwana ni Mbumu mu mebo, mi mbatukaikalanga ni Mbumu enako yonje. **18** Abo cwale mukuomba-ombe omunjili ku munjili ni maywi aa.

5 Asingwa, kono kanyi ku tinako ni tinako no mwaka kakwisa etuso nji konji omunu aming'oleleyo. **2** Abo aanyi luli mulimukile nji eliywaa lya Mbumu mba liiyi kanyi ombuyi mu usiku. **3** Cwale aanu aba aamba nji, “Kame kuli ekozo ni pukelezo,” cwale kushandola mbakwiyi beulu yoo kanyi oku kola kwikalanga ku mukati ba kuleya mi kakutamba kwikala oku shotoka. **4** Kono anyi abange kamuli muuwi, nji elyo liywaa limikomokise kanyi ombuyi. **5** Anyi monje kame muli aanu ao ali mu liseli

ni munjii, aci katukwele ku usiku simba kuuwi. **6** Abo cwale tulese kulangana kanyi omo atendela aakwetu, kono tutone mane twikale aano kukulemaule. **7** Kakuli ao alangana kame alangana ousiku mi ao akoliwa kame akoliwa ousiku. **8** Kono kakuli aaci kame tuli aasi munji, tuikale aano ukulema, tuku mange etumelo ni lilato kanyi esisilelezo naba saali, ni kukumanga esepo no kuyoyisiwa kanyi ekuwani. **9** Kakuli Nyambe ka situketa nji tu yandisiwe kuku bambaba kwaye, kono okuwana okuyoyisiwa mwa Mbumu wetu Jesu Kilesite, **10** woyo ona kutufela, nji kame tuinguka simba okufa kame tufanena okuyoya naye. **11** Cwale abo mu susuweze omunjili ku munjili mi mu kutuse omunjili ku munjili kanyi omo mutendela. **12** Kono abaange kame tu mikumbela nji, mukuteke ao mubeleka noo, ao amyambela eyi no kutenda mwa Mbumu, **13** mane nikwatenda mu lilato no kuneneba mulibaka no musebezi woo, mwikale ni kozo mukaci kenu. **14** Mi kame tumyambela aabetu, okuba emamela kwao no kububa, mususuweze ao nokwaongola emicima, mutuse ao kaatwese mi mwikale ni mucima no kutatelela kwa onyene. **15** Mu mone nji kwaanyi kakwisa woyo ousa ouyi ku uyi, kono mu nako yonje musaele okutenda ouwa kwaakwenu mane nikwaanu onje. **16** Mu wabelelwe enako yonje, **17** mulapele mukulemenena enakao yonje, **18** Mube oukutumelo mu mikwa yonje. Kakuli okusinga kwa Nyambe mwa Jesu Kilesite kwaanyi. **19** Mulese kutima Emebo no kukena, **20** Mulese okunyefula amang'usa no anuhi a Nyambe. **21** Kono mweteke einu yonji mi mulemenene eyi no kuwaba **22** mutunde kuuyi wonje.

23 Cwale Nyambe no kozo yonyene amikenise mukene,
cwale Emebo yenu yonje ni moyo ni lutu tiikale etino
kwanyazaha aba saiye Ombumu wetu Jesu Kilesite. 24
Woyo ona miisana mbaitende kakuli niwa kusepahala. 25
Aakwetu mutulapeleleko, 26 Muasikupumenase aakwetu
onje nuu kutubeta no mebo. 27 Kame ni myambela ni
maata onje nji eling'olo eli libaleliwe aakwetu onje. 28
Esishemo sa Mbumu wetu Jesu Kilesite siikale naanyi.

2 Mateselonika

1 Okutunda kwa Paulusi, Silubanasi ni Timoteya. Ku Ndoo ya Nyambe na mu Muteselonika mwa Nyambe Sitetu mane ni Mbumu Jesu Kilesite. **2** Sishemo siikale naanyi ni kozo ya Nyambe Sitetu ni Mbumu Jesu Kilesite. **3** Kame tufanena okuba etumbo kwa Nyambe mu nako yonje mulibaka lyenu, aasingwa, kanyi omu kufanenena kakuli etumelo yenu kame ikula mukupula mane ni lilato lyenu moonje sebeli lyekeza. **4** Abo cwale aaci twenyene kaama tukuyema kwaanyi mu Tikeleke ta Nyambe mulibaka mu kongota kwenu mane ni mu tumelo yenu mu mayando ni matata ao mubitamo. **5** Ou ni upaki no katulo no kuluka ya Nyambe, nji mutendiwe aafanena ku mubuso wa Nyambe, owo muyandela. **6** Kakuli Nyambe ni wakuluka, mbateneke outata kwao amiyandisa, **7** mi mbabi epumulo kwaanyi muyandisiwa mane ni kwaaci ngeso, abo Mbumu Jesu aba sa shootolwe kuwilu ni mutindimi no mulilo mane ni mang'eloi aye no kongola, **8** mbabi ekoto kwao kaalimukile Nyambe ni kwao kaakuteke eliywi lya Mbumu wetu Jesu Kilesite. **9** Mbaayandisiwa mu koto no kwaabwa mane ni kutundisiwa beebi ni Mbumu ni kanya no kuneneba kwaye, (aiōnios g166) **10** cwale aba saiye ba liywaa elyo nji akanyisiwe mwaanu aye no kukena onje ni kumakalisiwa mwao onje ao ana kupumena, kakuli amaywi etu kwaanyi naku asikupumenawa. **11** Ku mamaneneno aa, enako yonje kame tumilapelela nji Nyambe wetu amitende aafanena ku kwisana kwaye mane mu maata aye aiyatetete emilelo yenu yonje no kuwaba ni misebezi yenu no tumelo mu maata aye. **12**

Abo cwale nji elitina Iya Mbumu wetu Jesu likanyisiwe mwaanyi, mane naanyi ngeeso okutunda kwa yonyene, mulibaka no sishemo sa Nyambe wetu ni Mbumu Jesu Kilesite.

2 Cwale okukumanena neyi no kwiiya kwa Mbumu wetu Jesu Kilesite ni kukuwana kwetu naye aasingiwa, kame tumikumbela nji, **2** mulese oku lelubela oku nyanganyisiwa mu minahano simba ku cilisiwa, simba ku Mebo, simba ku maywi, simba ku mang'olo ao aamba nji mwendi kame atunda kwaaci, nji eliywaa Iya Mbumu lyaiya kale. **3** Mulese okongiwa ku munu mu ndila yonje, kakuli eliywaa elyo kalitamba kwiya konji oku kufutukela aba sakwiye oweli mi ku monahale omulume no kwa kong'elela omulawo wonje, yonyene otatelele okasinyeha. **4** Woyo olwisa ni kuku nuneka yonyene kwao akwisana nji Nyambe ni kwasikulapela onje, nji cwale ashimbe esibaka saye mundoo ya Nyambe mane ni kukuyema yonyene nji Nyambe. **5** Kandi anyi kamupuluka nji abo meni sili nanyi inaku myambela eyi yonje? **6** mi mulimukile eso siliyeisa nji cwale woyo no kwiiba ashotoliwe mu nako yaye. **7** Kakuli amaata no tikunutu no mulume no kwakong'elela omulawo tatateka kale okubeleka, kono kaitamba kutendahala konji woyo oikanisa okutendahala aba satundisiwe mu ndila **8** mi cwale woyo no kwa kong'elela omulawo aba sashotolwe, mi abo cwale Mbumu Jesu mba mwibaa ni koyela na mukanwa kaye mane ni kumu sinya mu kumonahala ni kwiiya kwaye. **9** Okwiiya kwa woyo no kwa kong'elela omulawo mutikezo ta Satani mbakwikala ni maata ni isupo no mapwa ni

timakazo, **10** mane ni koonga no kwiiba konje kwao afanena oku sinyeha kakuli naakana oku singa eniti mane nji ayoyisiwe. **11** Cwalehe Nyambe sebeli otuma amaata no ubofu okwaatende asiku pumena eyi no mapwa, **12** nji cwale onje aatuliwe awo no kwaapumena eniti kono kame ana ku wabelelwa eyi no kwaluka. **13** Kono kame tufanena okuutumela kwa Nyambe mu nako yonje, abetu aa asingiwa kwa Nyambe, kakuli Nyambe na kumiketa okutunda ku matatekelo nji mu yoyisiwe mu kukenisiwa ni mebo ni ku pumena mu uniti. **14** Mulibaka elyo Nyambe na ku miisana mu liywi, nji cwale mu tambule ekanya ya Mbumu Jesu Kilesite. **15** Cwalehe abaange, mukoongote ni kwikalelela mu sizo tuna ku miyeta, simba mu liywi, simba mu tunwa, simba mu mang'olo. **16** Cwale Ombumu wetu Jesu Kilesite yonyene ni Nyambe Sitetu woyo ona ku tusinga ni kutuba kozo na kwaabwa ni minahano no kuwaba mu sishemo, (aiōnios g166) **17** ababalele emicima yenu ni miongota mu misebezi yonje no kuwaba ni mu maywi.

3 Abaange amamaneneno, mu tu lapelele, nji eliywi lya Mbumu lifanene okwekeza okwambiwa muwangu ni ku kutekiwa kanyi omu lina kwikalela naanyi. **2** Mi mulapele nji tu fanene oku tundisiwa ku ufokoli ni kwaanu no kwiiba, kakuli kasa omunu yonje oli ni tumelo. **3** Kono Ombumu no tumelo, mba miongota ni ku mi babalela kwa woyo no kwiiba. **4** Mi kame tu yupisisa mwa Mbumu kwiinu yenu, eyo mu tenda ni ku tenda einu eyo tu mi laelela. **5** Mbumu afanene oku mi twaletela emicima yenu ku lilato lya Nyambe ni ku kongotiwa kwa Kilesite. **6**

Abaange, cwale kame tu mi laelela, mu litina lya Mbumu Jesu Kilesite nji mu tunde ku mwabenu yonje woyo no kububa mu kwapumena mi kasa mu ku kong'a esizo eso mu na tambula kwaaci. **7** Kakuli anyi mwenyene kame mulimukile oku tenda oku kong'a eyo tuna tende, katusi kwitenda abo me tuli naanyi. **8** ka tusi kulya esinkwa sa munu yonje katusi teneka, kono oukuwana ni mu misebezi kame tu sebeza ousiku ni munji, nji tu lese oku imezwa omunjili mwaanyi. **9** Kasa nji ni mulibaka nji katu kwrite etukelo eyo, kono oku miba omutendelo wetu omwanda no ku sebeza. **10** Kakuli simba aba tu na kwikala naanyi, na tu kumiba etaelo eyi. Nji omunjili ka sebeze, mu lese oku mulumelela nji alye. **11** Kakuli kame tu yupa nji anjili mwaanyi kame ayoya mu kwaongola, ka tende omusebezi simba mumweya. **12** Cwale aanu no ngeso kame tu laelela ni kwaalemusa mwa Mbumu Jesu Kilesite oku tenda emisebezi yoo mu koondoka ni ku wana omoyo woo. **13** Abaange, mulese oku katala mu ku tenda wino. **14** Nji omunu munjili kame akana oku kuteka eyo twamba mu ling'olo eli, mulimuke woyo munu, mi mulese oku tenda esinjli kwa yonyene, nji afanene okweena. **15** Mu lese oku mwaliketa kanyi esiila kwaanyi, kono mu mueleze kanyi omuasikupumena munjili. **16** Cwale mulesele Ombumu no kozo amibe ekozo mu nako yonje ni mu tindila tonje. Ombumu aikale naanyi enako yonje. **17** Meene Paulusi, kame ni ng'ola etitumeliso eti ni maoko ange. Esi esisupo mu ling'olo lyange lyonje, mo kame omu ina ng'olele. **18** Esishemo sa Mbumu wetu Jesu Kilesite siikale naanyi moonje.

1 Timoteya

1 Mene Paulusi, Omutumiwa wa Jesu Kilesite, mutaelo ya Nyambe omuyo yisi wetu, neyi ya Jesu Kilesite esepo yetu. **2** Kame niñolela Timoteya, mwanange luli mu tumelo, Esishemo, amakeke ni kozo okutunda kwa Nyambe Sitetu, ni kwa Kilesite Jesu Ombumu wetu. **3** Kanyi omo nina kukwambelela aba nina kuta ku Masedonia,nji osiyale mu Efese nji cwale olemuse aanu anjili nji alese okwiyeta etuto indina, **4** simba alese okubeeka onyene ku matangu ni ku masika no kwaabwa, awo alita etiñananyi, mi katusu omunjili okutenda omusebezi wa Nyambe owo otwesiwa okutendiwa konji fela mu tumelo. **5** Elibaka no taelo eyo, ninji wiikale ni lilato eli litunda mu mucima no kukena, ni mu lizwalo no kuwaba, ni ku tumelo no niti. **6** Aanu anjili kame anatundu kweeyo mi kame anati ku myambelo nambulwa tuso. **7** Kame alakaza nji atende aiyeti no mulawo kono kayupisisa eyo aamba simba einu eyi yaa ongota. **8** Cwale kame tuyii nji omulawo niwakuwaba, nji omunu kame akutusiai wo mu kufanena. **9** Okuyupisisa eyi, ninji omulawo kausi sitendelwa aanu no kuluka, kono kame usumenwe awo nokwiiba nawo akana okuyupa, naa akana etitaba ta Nyambe, nawo asikutenda eibi, nawo no kwakena, naa asikushwaula, naa anaibaa asitoo, nawo anaibaa ainaoo, naa aibaa aanu, **10** kame usumenwe ni mahule awo atenda naakoo alume, ni asodoma, naa aulisa aanu, naa no mapwa, naa akununga amapwa, nawo asikukana etuto no niti. **11** okukumanena ni liywi no kuwaba no kanya ya Nyambe no kufuyaulwa woyo olumbekiwa, elyo ni beekilwe mu pabalelo yalyo. **12**

Kame nikutumelo kwa Jesu Kilesite Ombumu wetu, woyo onanibi amaata no musebezi wange. Kakuli nanimono okusepahala okuniketa mu musebezi waye **13** simba nji kame nina kumunyefula, okumuyandisa mane ni kumwangola. Kono kame ina shemubiwa, kakuli kame nina kutenda eyo mu kwalimuka, me kani sipumena. **14** Cwale esishemo sa Mbumu wetu kame sinaiyi kwa mene onene ni tumelo ni lilato eli liliko mwa Jesu Kilesite. **15** Omwambelo niwa niti mane ni kutambuliwa luli, nji Kilesite Jesu nakwiiya mu litunga mu kuyoyisa asikutenda eibi. Mi kwa onyene awo asikutenda eibi time nakuuso, **16** kono kame nina tambula esishemo mulibaka eli nji mwa mene woyo na kuuso nji, Jesu Kilesite amonise omucima waye no kuwaba mi kutendiwe omwanda kwawo sa lumele mwa yonyene nji abiwe omoyo no kwaabwa. (aiōnios g166) **17** Kwa Mbumu no kuta oku nokwaabwa, no kwaafa, no kwa monwa, yonyene Nyambe yomboci, abiwe elikute ni kanya mu tinako ni tinako Amen. (aiōn g165) **18** Etaelo eyi kame niibeeka kwa wene Timoteya mwanange okukumanena nanuhi anakwamba mulibaka lyowe. Mwa onyene, ote nayo mi olwe endwa no kuwaba, **19** mi oikale ni tumelo ni lizwalo no kuwaba. Mukulesela elizwalo no kuwaba aanu anjili nasinyehelwe elizwalo lyoo ni tumelo yoo. **20** Kwa onyene kame kuli Himeniyasi ni Alekizanda, awo ninabi kwa Satani nji aiyetiwe okwanyefula.

2 Cwale oweli kame ni myambela nji, etitapelo, okukumbela, okulapelela ni witumelo itendiwe kwaanu onje, **2** kakuli ambumu nawo ali ba itulo no kukutekeha, nji tuyoye muukuketa ni moyo no kozo mu ulapeli ni

likute mu mikwa yonje. **3** Kakuli esi nisa kuwaba ni kupumeniwa mu miyo a Nyambe omuyoyisi wetu, **4** woyo osinganji aanu onje ayoyisiwe ni kukeela ba kulimuka eniti. **5** Kakuli kame kuli Nyambe mumweya feela, mi kame kuli omwimaneni mumweya woyo oli mukaci no aanu ni Nyambe yonyene Kilesite Jesu omulume, **6** woyo ona kukuba yonyene etifo no aanu onje. Oupaki ona kubiwa mu nako no niti, **7** kakuli sokame eso ina ketelwe okutenda omwiyeti ni mutumiwa kame naamba eniti mi kanoongo, meene omwiyeti no asimacaba mu tumelo ni niti. **8** Kame ni lakaza cwalenji mu sibaka sonje aanu alapele, aimekile amaoko no kukena okuulwile okutina ni tiñananyi. **9** Kame ni singanji akati onyene akufuke wino nuukukabisa mu kumonahala kasa ni tiñuki nokwa monahala wino simba egauda, simba etipelela simba eikumango no kutula, **10** Kono ni misebezi no kuwaba kanyi akati alukele awo alapela Nyambe. **11** Mulesele akati akwiyete mu kondoka akubeekile kunji mu ukukokobezo no kwiya mwa Nyambe. **12** Silumelenji omukati aiyete simba okwikala ni maata beulu no alume, kono kame afanena akondoke. **13** Kakuli Adama yona kuumbiwa oweli, okubinda Eba munyima. **14** Cwale Adama kasa yonyene ona kongiwa, kono omukati yona kongiwa mane sebeli ocola omulawo wa Nyambe. **15** Cwale omukati mbayoyiswa mukuleya aana,nji yotwalelelela mu tumelo ni lilato, niukukenisa nuukulema.

3 Omwambelo niwaniti,nji omunu yonje aba alakaza okwingena ba wiyeti, kame alakaza omusebezi no kuwaba.
2 Cwale omwiyeti aulwe esi sinyazahala mwa yonyene,

atende omulume no mukati mumweya, atende woyo no ukulema, nuukuteka, woyo osikutambula angenda, woyo otwesa okwiyeta aanu, **3** kasa osikunwa onene eyi ikolwisa, woyo osikufula aanu, simba woyo no kusinga onene amali, **4** kame afanena okubusa wino asindoo yaye, okuyupiwa kwanaye mane niku kutekeha mu mukwa onje. **5** Kakuli omunu aba aulwa okulimuka okubusa wino asindoo yaye, ngasibine satwese okubabalela Endoo ya Nyambe ya Nyambe? **6** Alese okutenda omunu woyo otangisa okupumena, simba ofanena oukukuhumusa mane akwele mu katulo ya Diyabulozi. **7** Kame afanena oku pakiwa wino kwaanu awo ali kundee, nji alese okukwela mukunyaziwa ni mu mukwa wa Diyabulozi. **8** Atusi no keleke ni onyene atende ano kutukufalelwa, kasa asitindimi timbili, asikunwa onene amalopu mane nikusinga onene amali **9** atundamene mu tumelo no niti ni lizwalo no kukena. **10** Cwale kame afanena okwetekiwa oweli, nji cwale kaanyazahala asebeze kanyi atusi no keleke. **11** Naakati ngeso atukufalelwe, alese okutenda asikooba, kono akuleme mane niku sepahala mu inu yonje. **12** Atusi no keleke atende omulume no mukati mumweya mane asikubabalela wino anoo nasindo yoo. **13** Kakuli awo asebeza wino kanyi atusi no keleke mbakuwana elikute no kuwaba mane ngeso ni koongola mu tumelo eyo ili mwa Kilesite Jesu. **14** Kame nisinga okwiiya kwa wene abano, kono kame nikuñolela etitaelo eti nji cwale, **15** nji kame niliyeha, mufanene okulimuka omo omunu afanena okwikalela mu ndoo ya Nyambe eyo itendile nji keleke ya Nyambe no kuyoya omusumo ni matatekelo no niti. **16**

Omunene luli woyo tupumena no kuneneba mu tumelo yetu. Naku monahala mu unu, kame anatendiwa woyo no kuluka ku mebo, kame ana kumoniwa ku mangeloi. kame ana kukutaziwa mukaci no aanu, kame ana kutumeniwa mu litunga mane nakushimbeliwa mu kanya.

4 Cwale Emebo kame yaamba mu koongola nji mu tinako na kuuso anjili mbatundu mu tumelo, okukumalela emebo no mapwa mane ni tituto no madimona. **2** Etituto eti kame titunda kwasikukuba no mapwa awo amazwalo oo nababuliwa. **3** Ao akanisa aanu okukwata ni kulya eilya eyo ana umbu Nyambe nji itambuliwe muukutumela kwawo apumena ni kulimuka eniti. **4** Kakuli einu yonje ina kumbiwa kwa Nyambe niya kuwaba, mi kakwisa eyo ikaniwa nji kame itambuliwa muukutumela, **5** kakuli kame ikenisiwa yonje ni liywi lya Nyambe ni tapelo. **6** Nji kame obeeka etitaelo eto balubala no aasikupumena, mbutende omubika nokuwaba wa Kilesite Jesu, woyo onakulele ba liywi no tumelo ni mu tuto no kuwaba eyo onakoño. **7** Olese okutenda esinjili ni milimu mane ni matangu. Oku twaete mu musebezi no ulapeli. **8** Kakuli okutwaeza olutu emisebezi kame kutusa mbicani, kono oonyambe kame otusa mu inu yonje owo onabiwi esepiso no omoyo wa bano mane nowo osiia. **9** Omwambelo owo niwa niti mi otambuliwe mu kwiya. **10** Kakuli kumamaneneno ano kame tuyanda ni kusebeza kakuli kame tubekile esepo yetu mwa Nyambe wetu no kuyoya, Omuyoyisi no aanu onje onene kwawo apumena. **11** Olaele mane oiyete einu eyi kwaanu **12** Kuulwe omunu woyo sosinya oundumbana wowe, kono otenda omwanda

mu kwamba ni oukulema, mu lilato, mu tumelo mane nimu kukena. **13** Okutwala aba saniyele, oikale kwaanu meubala amañolo okukutaza ni kwiiyeta. **14** Olese oku keshebisa empo eyo okwite eyo onakubiwa mu unuhi abo esikwata no akulu aba anakukubeeka amaoko oo beulu yowe. **15** Otokomele emisebezi eyi, okubeeke wenyene ku yonyene nji cwale aanu onje amone okutukufalelwa kowe. **16** Okutokomele wenyene mane otokomele ni tuto yowe. Otwarelelela mo kakuli mukutenda ngeso mbuku yoyisa mane bamweya nawo akuyupa.

5 Olese okwayuta omukulu kono omususuweze kanyi sitowe, obabalele andumbana kanyi ainowe, **2** obabalele akulu no akati kanyi ainawowe, obabalele akatana kanyi amandowe mu kukena monje, **3** Okuteke akati no timbelwa awo atendile ambelwa luli. **4** Nji ombelwa kame ali naana simba aikulyaye, mwalesele akwiyete oweli oulapeli woo ku lubasi loo mi anjili mwause kwashemi oo, kakuli esi sokame eso silumelelwa mu miyo a Nyambe. **5** Cwale ombelwa no niti mi nasiyala yomboci mu umweya, mi kame atwarelela mu kukumbela ni kulapela omunji ni usiku. **6** Kono woyo okuyoyela mu minyaka, nafu naaba ayoya. **7** Walaele eyi, nji cwale aulwe naaba anyazahala. **8** Nji omunu yonje kababalele aabaye, onene asindoo yaye kame ana kana etumelo, mi kame abitiwa ku munu no kwapumena. **9** Ombelwa kame afanena okuñoliwa mu buka no timbelwa nji nabitelele emyaka makumi atanu ni likumi limweya no kuleiwa. Woyo ona kukwaliwa ku mulume mumweya feela, **10** mi kame afanena okupakiwa wino ku misebezi yaye no

kuwaba, oku lela aana, oku tambula angenda, oku yowisa amakondo no anu a Mbumu, okutusa aakalelwe, mane nukubeeka yonyene okutenda wino mu mikwa yonje.

11 Kono okane okuñola etimbelwa no akatana, kakuli aba akula mu minyaka kame atunda kwa Kilesite mane kame alakaza okukwaliwa, **12** mi kame akwingenyeka mu mubonda aba acola esepiso yoo no weli. **13** Kame akwiyeta okububa aba apota pota mu tindoo, mi kasa kububa feela kono ni kooba mane nikupateha etinyutu too, ni kwamba einu nambulwa tuso. **14** Cwale kame nisinga nji etimbelwa no akatana tikwaliwe, aleye aana, ababalele asitindoo too mane alese okuba esiila esibaka no kwamba eyi no kwiiba kwaaci. **15** Kakuli etimbelwa tinjili sebeli tafutukela kale kwa Satani. **16** Nji omuasi kupumena no mukati kame ali naabaye no timbelwa, aatuse, keleke ilese okwimelwa nji cwale keleke yonyene ituse etimbelwa nambulwa awo aatusa. **17** Mulesele akulu awo aendisa wino, atene kiwe twiili onene awo sebeza mu kukutaza ni kwiyeta eliywi. **18** Kakuli eliñolo kame lyamba nji, “Mulese okununga opulu kukanwa aba ashenga oubeke” mane, “Woyo osebeza kame afaneniwa omupuzo waye.” **19** Olese okutambula etaba eyi ilwisa omukulu no keleke, konji aba ibihiwa kwapaki ayiili simba aatu. **20** Kwawo atenda esiibi, waakalimele balubala no aanu onje nji cwale anjili acile. **21** Balubala lwa Nyambe ni lwa Kilesite Jesu mane ni balubala no mañeloi aketilwe kame ni kulaela okumamela emilao eyi me ulwile esaluluti okutenda esinjili ni sobozi. **22** Olese okuleluba okubeeka amaoko baanu simba oukubeeka mu sibi no akowe, kono

wene okukenise. **23** Olese okunwanga feela ameyi, kono okutusisange ni waine icana mulibaka no lipumo lyowe ni kukola-kola kowe no kulemenena. **24** Eibi no aanu anjili kame imonahala wino muwangu-wangu simba ba nako no katulo, kono eibi no anjili kame saimonahale munyima aba sakubite enako. **25** Cwale yongeeso ni ku misebezi no kuwaba kame imonahala, simbanji kaimonahala, kono kaitamba kusiyalela eishweekilwe.

6 Awo ali munji no koko no ubika alikete aolyoo mukwakuteka onene, nji cwale elitina lya Nyambe ni tuto yetu ilese okwambiwa esi no kwiiba. **2** Awo aluwilwe kwa olyoo no aasikupumena aabe elikute nji nonyene nasikupumena, asebeze wino kakuli awo asebelezwa nonyene niaasikupumena nasingiwa, mwiye ni kutokomela emisebezi eyi. **3** Nji omunu kame aiyeta mi kalumelelana ni maywi no niti a Mbumu wetu Jesu Kilesite ni tuto eyo ilumelelana ni ulapeli **4** woyo kame akukuumusa mi kakwisa eso alimukile. Kame atomine mu minahano yoo mi kame asinga okutenda etiñananyi ba maywi, eto tilita omuna, okwayuta, etingangu mane ni mihupulo no kwiiba, **5** mi kame ali ni tiñananyi mukaci no aanu ni kunahana eyi no kwiiba mane nikuulwa eniti. Kame ahupula nji oulapeli endila no kufuma. **6** Kame kuli esifumu no kuneneba mu ulapeli, nji kame tukolwa kweyo tuli nayo. **7** Kakuli kakwisa esi tuna liti mu litunga mi katutwese okushimba esinjili mu litunga aba tulisya. **8** Kono nji kame tuli ni ilya ni ikumango, yatusepa eyeyo. **9** Kono awo alakaza okufuma kame akwela mu muliko, mu malaba, neyi isinya, mane eyi

itikiseta aanu mukusinyeha ni kutaukelela. **10** Kakuli okusinga onene amali, endila eyo itwala ku uyiii onje. Aanu anjili mukusinga amali, natundu mu tumelo yoo mane kame acola emicima yoo mu mayando no kupula. **11** Kono kwa wene, omunu wa Nyambe, otunde kweyi yonje. Otwarelelela mu kuluka, mu ulapeli, mu tumelo, ni lilato, mu ukukoongota ni ukuketa. **12** Olwe endwaa no kuwaba no tumelo, oleme omoyo no kwaabwa ou onaisanenwe aba ona kwamba eyi no tumelo yowe balubala no apaki no kupula. (aiōnios g166) **13** Balubala lwa Nyambe woyo oba omoyo ku inu yonje ni balubala lwa Kilesite Jesu woyo no paka eyi no tumelo yaye balubala lwa Pontiyasi Pilato woyo ona kutenda oupaki no kuwaba. **14** kame ni kulaela nji omamele etaelo eyo mane kuulwe neso sinyazahala mwa wene okutwala abo sa kamona halele Ombumu wetu Jesu Kilesite. **15** Cwale esi mbasi monahala ba nako ilukeele kwa Nyambe ona fuyaulwa Omubusi yomboci, Ombumu no ambumu onje. **16** Yonyene yomboci no kwaafa mi kame ayoya mu liseli elyo kakwisa omunu otwesa okushetetako, woyo kakwisa onamumono mane kakwisa woyo omumona. Kwa yonyene kwikale elikute ni maata no kwaabwa! Amen. (aiōnios g166) **17** Kwawo aluwile muno mu litunga waabe emamela nji alese oukukuumusa simba okubeeka esepo yoo ku ufumu nambulwa tuso kono asepe Nyambe woyo otuba oufumu mukupula nikutu fuyola okutuba einu yonje tukukola. (aiōn g165) **18** Asebeze eyi no kuwaba, okufuma mu misebezi no kuwaba, awo aba ni mucima mumweya. **19** Mu kutenda ngeso kame akutewela onyene okutenda omusumo no kuwaba na

kuuso nji cwale alimuke omoyo no niti luli. **20** Weene
Timoteya oteule eyo ibekilwe mu pabalelo yowe. Otunde
mu yambo nambulwa tuso eyo no mapwa nji ezibo. **21**
Anjili mu kupaka, cwale mukutenda ngeso kame ana
tundu mu tumelo yoo. Esishemo siikale niwene.

2 Timoteya

1 Mene Paulusi, omutumiwa wa Kilesite Jesu mukusinga kwa Nyambe okukumanena ni ku sepišo no omoyo owo oli mwa Kilesite Jesu. **2** Kame niñolela Timoteya, omwanange nisinga. Obiwe esishemo, amakeke mane ni kozo eyi itunda kwa Nyambe Sitange mane nikwa Kilesite Jesu Ombumu wetu. **3** Kame ni kutumela kwa Nyambe woyo ni sebeleza ni lizwalo no kukena, kanyi anjekulyetu omo ana kutendela aba nikuhupula mu nako yonje mu titapelo tange. **4** Kame nihupula emyoti yowe, ousiku ni munji kame nishukele okumona nji cwale niyale okuwabelelwa. **5** Kame ni yambuta ni tumelo yowe no kwakesheba, etumelo ina kwikala oweli mwa nyakulyowe Loisi ni mwa inawowe Yunisi. Kame nikolwa luli nji nimwa wene kweeli. **6** Mulibaka elyo nisi kupulukisa nji ofutelele empo ya Nyambe eyo ili mwa wene aba nina kukubeeka amaoko ange beulu. **7** Kakuli Nyambe kasituba Emebo no umowa, kono wa kongota, ni wa lilato, nou no ukusiulula wenyene. **8** Cwale olese okwenena okwamba oupaki wa Mbumu wetu simba okwamba eyange mene elipanditi lyaye. Kono tukutabele kumayando mulibaka no liywi no kuwaba mu maata a Nyambe. **9** Woyo ona tuyoyisa ni kutwiisana, okwisaniwa no kukena kasa mu libaka no misebezi yetu kono mu libaka no kusinga kwaye mane ni sishemo eso ana kutuba mwa Kelesite Jesu kunyima elitunga elyakalya sumbiwa kale, (aiōnios g166) **10** mi cwale bano esishemo nasi monahalisiwa mukwiiya kwa muyoyisi wetu Kilesite Jesu woyo ona mana elifu nikulita omoyo mane nikulita omoyo no kwaafa mu liseli

mulibaka no liywi no kuwaba. **11** Lyonyene eliywi no kuwaba nina beekiwa okutenda omukutazi, omutumiwa mane ni mwiyeti walyo, **12** cwalehe bokame aba ni yanda aba nisebeza. Kono kanienisiwa kakuli kame niyii woyo ina pumene mwa yonyene mi kame nikolwa nji kame atwesa okubabalela eyo nina beeke kwa yonyene okutwala ba liywaa sauke. **13** Cwale okoñe omwanda no maywi no kuwaba no niti awo ona yupu kwa mene, mu tumelo mane nimu lilato eyo ili mwa Kelesite Jesu. **14** Omamele eyi no niti eyi ina beekiwa mu pabalelo yowe, mu Mebo no Kukena woyo oyoya mwaaci. **15** Kame olimukile nji onje awo ali mu Asiya nani futukele okunilwisa, mwa onyene kame kuli Figalusi ni Hemogenisi. **16** Ombumu ashemube asindoo ya Onesifolasi, kakuli kame ani katulusanga. Kasi kwenena okunungiwa kwange. **17** Kono aba ana kukeela mu Loma sebeli oni saela mane nikuni wana. **18** Ombumu amube esishemo okutunda kwa Mbumu Nyambe ba liywaa elyo mane kame olimukile wino omo ana kunituseta mu Efese.

2 Cwale wene omwanange, ongole mu sishemo eso sili mwa Kilesite Jesu. **2** Mi eyi ona yupu kwa mene balubala no tipaki no kupula, oibeeke kwanu no kusepahala, awo satwese okwiiyeta anjili kame. **3** Okutabele mu mayando kanyi omusole no kuwaba wa Kilesite Jesu. **4** Kakwisa omusole oli ba musebezi woyo okwingenyeka mu musebezi wa woyo nokwatenda omusole, kakuli omulelo waye waku wabelisa woyo ona mubeeke ba musebezi. **5** Omunu oli mu takano kabiwi omupuzo no takano, konji aba alakana okukumanena ni mulawo. **6** Osikulima mu

koongola yosowana oweli kweyo ina kutuliwa. **7** Opuluke kweyo naamba, kakuli Ombumu mbakubi okuyupisisa mu inu yonje. **8** Opuluke Jesu Kilesite woyo ona kwinguka kwaafu, no lusika lwa Dabida, kanyi omo ina kutaleziwa mu liywi lyange no kuwaba. **9** Eliywi no kuwaba elyo ina yandele ni kunungiwa mu tungongolo kanyi osisinyi. Kono eliywi lya Nyambe kalisi nungiwa mu tungongolo. **10** Cwalehe kame nongota einu yonje mulibaka no awo ana ketiwa nji nonyene awane okuyoyisiwa mwa Kilesite Jesu ni kanya no kwaabwa. (aiōnios g166) **11** Omwambelo ni waniti. “Nji kame tufile naye, mbatuyoyo naye. **12** Nji kame tukoongota mu mayando, mbatubusa naye. nji kame tumukana, niyonyene mbakatukana. **13** Nji aci katu kwrite etumelo, yonyene wa kusepahala, kakuli katwese oukukana yonyene.” **14** Wa pulukise eyi, mane nikwalemusa balubala lwa Mbumu nji alese okukanana ni maywi. Kaikwite tuso kono konji feela okusinya awo ateeteta. **15** Otenda omo tweseta nji okubeeke wenyene kwa Nyambe kanyi omubeleki no kulumelelwa, omubeleki woyo kakwite etaba nikwena woyo oiyeta eliywi no niti. **16** Mwambuke omwambelo no kwiiba, kakuli kame yekeza okutwala anu ku kufosa onene. **17** Omwambelo woo kame okufekile kanyi esitombo no kwabala. Mukaci koo kame kuli Hemenayasi ni Filetasi, **18** okame awo anatundu mu niti aamba nji okwinguka no afu naku tendahala. Kame akwisa etumelo no akoo. **19** Kono omusumo no koongola wa Nyambe osimanine obeekilwe eliswayo “Ombumu kame ayii awo ali aye” mi “Omunu yonje woyo oisana elitina lya Mbumu atunde ku kutenda eyi no

kwiiba” **20** Cwale mu ndoo no kuneneba kakwisa fela eiwana no gauda ni silibela kono kame kuli ngeso neyi no itondo ni limaa, einjili ya kukutekeha einjili yano kwakutekeha. **21** Nji omunu kame akukenisa yonyene okutunda kwiinu no kwiiba, cwale mbatende esibelekiso sili ni tuso, okukutekeha ni tuso ku munya ndoo, woyo otatelele omusebezi wonje no kuwaba. **22** Ocile etitakazo no undumbana, kono otwalelele eyi no kuluka, ni tumelo, ni lilato, ni kozo, bamweya nanu onje a alapela Ombumu ni mucima no kukena. **23** Okane etiñananyi no welo na mbulwa etingana, mu kulimuka nji kame tilita okulwa. **24** Cwale omubika wa Mbumu ka lukele okulwa, kono kame alukela okutenda woyo no musa kwanu onje, woyo otwesa okwiyeta ni mucima no kuwaba, **25** Woyo ofanena okusiulula ao amulwisa ni mucima no kuluka, kakuli mwendi Nyambe mbaabi okubaka mane nji alimuke eniti. **26** Cwale atwese okupicuka mu malaba a Satani woyo waswazize nji atende esi sisingwa kwa yonyene

3 Kono oyupisise eyi nji mu maywaa no mamananeno, kame sakwiye tinako no kubambaba. **2** Kakuli anu kame sa kusinge onyene, asikusinga amali, akuyeema, oukukuumusa, anyefuli, awo akana oku yupa ashemi oo, awo aulwile okutumela, awo akana einu ya ouwa, awo no kwakena, **3** awo no kuulwa elilato, asiñole, asi kooba anu ni mapwa, awo no kwakulema, asikutweba, awo atimba einu no kuwaba, **4** asi kushemba, amatanya, asiku kununeka, awo asinga eminyaka okubita okusinga Nyambe, **5** awo akumonisa nji aasikupumena, kono kame akana amaata no uasikupumena. Ocile anu no ngeso. **6**

Kakuli mukaci koo kame kuli awo aingena mu tindoo no anu ni kununga akati no kufokola, awo aimelwe ku ibi ni kulakaza eiminyaka no kupula, 7 awo ayupeteta kwanu feela mane kakeela ba kulimuka eniti. 8 Kanyi Janesi ni Jambulesi aba ana kukananisa Mushe, cwale alume awo nonyene kame akanana eniti, anu no kwanahana wino mane kame ana tauka mu tumelo. 9 Kono katamba oku twalelela, kakuli owelo woo mba umonahala kwanu onje, kanyi uya no alume ayiili aya. 10 Cwale bano nu limuka etuto yange luli, nomu ni tendelanga, ni milelo yange mu moyo, etumelo yange, ni mucima wange no kuwaba, ni lilato lyange, nu koongota kwange, 11 amayando ange, okuyandisiwa kwange, oko kuna niiyele ku Antiyoki, ni ku Ikoniya mu ni ku Lisitila, mu mayando ao kame ni na kongota, mi Ombumu na nilamulele kweyo yonje. 12 Niti luli awo onje asaela okuyoya mu moyo no uasikupumena oli mwa Kilesite Jesu kame sa yandisiwe, 13 kono anu no kwiiba na ongi, kame sa twalelele onene mu uyi, me alemine okonga anu, mi kame aongiwa nonyene. 14 Kono wene otwalelele kweyi ona kwiyete mane ongotete eyo ona pumenemi kame olimukile woyo ona kwiyeteyo, 15 okutunda ku wanuke wowe kame uyii amañolo no kukena, awo atwesa okusimweta eyo no kuyoyisiwa mu kupumena mwa Kilesite Jesu. 16 Amañolo onje kame anañoliwa mu kususuweziwa kwa Nyambe mi kame ali ni tuso mu kwiyeta, mu kukolwisa, mu kulukisa mane ni mukumonisa okuluka, 17 nji cwale omunu wa Nyambe a petahale mane afanene okutenda omusebezi onje no kuwaba.

4 Kame ni kulaela bouso wa Nyambe ni wa Mbumu
 Kilesite Jesu woyo soatula awo ayoya nawo asikufa, enako
 saiye ni mubuso waye **2** okutaze eliywi, ongote mu
 nako no kuwaba neeyi no kwiiba, ukolwise, okalimele,
 osusuweze mi otenda ngeso ni mucima no kuwaba ni
 mane nimu kwiyea. **3** Kakuli enako kame iya eyo
 anu kame sakane etuto no kuwaba, kono bakwikala ni
 matwi nokuyuwu mbaku saelele aiyeti oo awo sate mu
 titakazo too. **4** Kame satunde muku teeteta eniti mi kame
 sayaulukele mu matangu. **5** Kono wene enako yonje
 okutukisete, wongole mu mayando, otenda omusebezi no
 kwamba eliywi, oiyatetete eyi no situlo sowe. **6** Kakuli
 mene kame nili ba nako no kutendiwa esitabelo, enako
 no kuta kwange naikeela. **7** Kame ni nalwi endwa no
 kuwaba, na keela kale ba mamananeno, kame nina teula
 etumelo. **8** Mi cwale kame nibeekelwe ekuwani no kuluka,
 eyo Ombumu, omwatuli no kuluka, kame saibe kwa
 mene ba liywaa no katulo mane kasa mene feela kono
 ngeso ni kwawo onje ana singi okwiya kwaye. **9** Otenda
 omo sotwesete monje okwiye kwa mene muwangu. **10**
 Kakuli Damasi kame ana ni fulalele mu ku singa elitunga
 mi kame anati ku Tesalonika. Kilesenisi kame anati ku
 Galatiya, Tite kame anati ku Dalumatiya. (aiōn g165) **11**
 Luka yokame fela oli ni mene. Oshimbe Maleka oiye naye,
 kakuli niwaotokwa onene mu kunitusa mu musebezi. **12**
 Kame ni na tumu Tayikikasi ku Efese. **13** Aba sawiye, oni
 shimbele omukanjo ni nasiyi ku Tulowasi kwa Kapusi,
 olite ni tibuka mane niitumba inapungiwa abo ina ñolo.
14 Alekizanda, ombuti no yondo kame ana ni tende

ouyi onene, Ombumu mba mu usete okukumanena ni misebezi yaye. **15** Omu tokomele ni wene, kakuli kame ana kulwisa amaywi etu onene. **16** Enako inaku kutambwela ba weli kakwisa woyo ona kuniimanena, onje kame ana kuni futukela. Alese okubalelwa omubonda owo. **17** Kono Ombumu na kuni imanena mane kuniba amaata no kwamba eliywi no niti elyo asimacaba aliyupe, mi kame ina lamulelwe ku kanwa ka Ndee. **18** Ombumu mba ni lamwene niku misebezi no kwiiba yonje mane niku niyoyisa oku ni ingenyeka mu mubuso waye na ku wilu. Kwa yonyene kwikale ekanya, mu tinako ni tinako! Amen. (aiōn g165) **19** Okeete Pulisika ni Akwila, na sindoo ya Onesifolasi. **20** Elastasi nasiyala mu Kolinte. Tulofimasi ina musiyi yotomine ku Miletasi. **21** Weteke omo sotwesete monje okwiiya omubebo owaka sikeela kale. Ebulusi, Pudensi, Linasi, ni Kulaudiya na beetu onje kame akukeeta. **22** Ombumu aikale ni mebo yenu, Esishemo siikale naanyi moonje.

Tite

1 Time Paulusi, omubika wa Nyambe ni mutumiwa wa Jesu Kilesite. Oku ongoteteta etumelo ya awo ana ketiwa kwa Nyambe ni tingana no niti yoo eyo yendelela ni mwikalelo no Unyambe, **2** mu ku sepa omoyo no kwaabwa owo ana kutusepisa Nyambe ku kale woyo na kwaonga, (aiōnios g166) **3** ni mu nako eyo ifanena kame ana shootola amaywi aye mu ku kutaza nina bekiwa mu ku lalelwa kwa Nyambe omuyoyisi wetu. **4** Kwa wene Tite, omwanange mu tumelo. Esishemo ni kozo eyo itunda kwa Nyambe Sitetu ni Kilesite Jesu omuyoyisi wetu. **5** Eli elibaka ina ku ku siyela mu Kilete, nji omanenene eyambo eyo ina kuulwa oku lukisa, ni ku keta aakulu no Tikeleke mu titolopo tonje kanyi omo ina ku kusimwetela, **6** nji omunu kanyazahala, woyo okwatile omukati mumweya, woyo oli naana no ku pumena no kwaanyazahala mu mifilifili simba mu ungulunde. **7** Kakuli kame ku fanena nji omwiyeti no keleke, atende woyo no kwa nyazahala, omunu no kwaa ku kuumusa, ni ku lelubela okutina, simba esitakwa, simba osi mifilifili simba omunu no ku singa onene amali. **8** Kono atende omunu no ku tambula wino angenda, woyo osinga ouwa, woyo no ku shangama, woyo otenda wino einu, no kukena, nuu kulema. **9** Kame afanena oku kumalela ku tuto no niti, omo ina kwiiyetetwa, nji cwale atwese okuba etitaelo mututo iyupahala mane ni ku monisa amafosisa kwao ailwisa nji ayupisise. **10** Kakuli kame kuli awo no kupula amangulunde, awo aamba eyo na mbulwa tuso, awo aonga aanu, onene kwaawo no mupato. **11** Kame afanena

oku tikiwa otunwa, mi aanu ashandoola amasika onje mu kwiyeta eyo no kwafanena, nji awanemo esifumu no kwaaluka. **12** Omwaboo omunjili woyo neli munuhi, kame ana kwamba nji, Amakileta nasi mapwa enako yonje, mi ni ibatana no kwiiba, asi mapumo no ku buba. **13** Oupaki owo ni wa niti. Cwalehe mwaakalimele mu kongola, nji cwale mwatuse nji akule mu tumelo. **14** Alese oku tokomela amatangu no Sinjuda, ni titaelo no aanu akana eniti. **15** Einu yonje ni ya kukena kwaanu no kukena, kono kwao no kwakena no kwaa pumena kakwisa esi no kukena, etingana ni mihupulo yoo kame asilafalile. **16** Kame aamba nji kame alimukile Nyambe, kono kame amulatula mu misebezi yoo, kame akwite olutimbo, mane ni kuulwa elikute mi kaafanene emisebezi no kuwaba.

2 Kono wene oiyete eyo ifanena etuto eyo ilukile. **2** Mwiye akulu no alume nji atende aanu no ku sepahala, no ku shangama, ano ukulema, awo ali mu tumelo, ni mulilato, ni mu kongooteta emicima. **3** Wambele akati akulu nji nonyene aikale ni mukwa no kukena, alese okooba, simba aabika no kunwa, kame afanena okwiyeta eyi no kuwaba, **4** mi cwale aiyete aasizana oku singa ambumoo naanoo, **5** atende aa no ku yupisisa, nuuku babalela, ni ku sebeza, aikale ni musa, ni ukubeeka kunji no ambumoo, nji cwale eliywi lya Nyambe lyuulwe oku nyefulwa. **6** Mi kame waambele ngeso naa ndumbana nji akuleme onyene. **7** Oku tende omwanda wenyene mu inu onje okutenda emisebezi no kuwaba, mi mu tuto yowe wiyeta omonise nji ni ya kukena, ni ku kutekiwa. **8** Amaywi wamba atende aa ayoisa, nji cwale awo atu lwisa

aene, aulwe esi no kwiiba eso saambe kwaaci. **9** Waambele aabika nji aku beeke kunji no aolyoo ni kwawabetwa mu inu yonje, mi alese oku kanana **10** simba okwaitela, kono amonise okusepahala no ku manenena mu nako yonje, nji cwale etuto ya Nyambe Omuyoyisi wetu ikutekiwe konje. **11** Kakuli esishemo sa Nyambe nasi monahala eso si yoisa aanu. **12** Esishemo kame sitwiiyeta okukana emikwa eyo kasa ya Nyambe ni no ku shukela eyi no litunga, ni ku yoya mu kuyupisisa, ni mu kuluka, ni ku yoya mu mukwa wa Nyambe mu litunga lino, (aiōn g165) **13** me tu tatelele esepo yetu ili ni mbuyoti, ni ku monahala ni kanya ya Nyambe wetu no kuneneba, neyi ya Muyoisi Jesu Kilesite. **14** Woyo ona kutobohele aaci oku tu lukulula ku uyi wetu yonje, ni kutukenisa nji tutende aanu aye luli awo atukufalelwe emisebezi no kuwaba. **15** Otatulule etitaba eti, mi mbu kutaza mu maata onje. Kuulwe omunu so ku shwaula.

3 Mwaapulukise nji akubeeke kunji no aabusisi ni mu maata, nuuku kuteka oku tenda omusebezi no kuwaba. **2** mwaambele nji alese okushwaula omukwenu, mu lesele okukanana, mu ku kuteke mane ni kumonisa ouwa wenu ku munu yonje. **3** Kakuli naaci natu kutenda aaelo kunyima, me tuli aanu no kongiwa, aabika no titakazo no mifuta-futa ni minyaka, ni ku yoya mu lunya ni uyi, okutimbiwa kwaakwetu ni mukaci ketu. **4** Kono ouwa ni mukekecima wa Nyambe omuyoyisi wetu aba una kumonahala, **5** naku tuyoyisa. Kasa mulibaka no itendanu yetu tuna tende mu kuluka, kono mulibaka no makeke aye, mu kuyowisa amasika ni kwaatenda ano ubya

mu mebo no kukena. **6** Eyo Nyambe nakwitela kwaaci mukupula mulibaka lya Jesu Kilesite omuyoyisi wetu, **7** nji cwale tubekiwe ano kukena mu sishemo saye mane nji tuka shwane mu sepo no moyo waye na kwaabwa. **(aiōnios g166)** **8** Omwambelo ni wa niti. Etituto eti nita niti mi kame tikwite etuso onene ku munu yonje. Cwale kame ni singa nji mongotetete mu yambo eyi, nji cwale aanu ao apumena mwa Nyambe atokomele oku tenda eyi no kuwaba, mi eyi niiwa mane ikwite omupuzo kwaanu. **9** Kono mulesele einu nambulwa tuso, eyi no masika na ku kale, eting'ananyi, okulwisa omulawo, kakuli ka ikwite outokwa ni tuso. **10** Kanyi ku munu na munyima noo ku mweleza kamweya simba twiili, kakwisa kame eso sa mutende kwa yonyene. **11** Me mulimukile nji woyo omunu kame asinyehile ni kutenda esibi, woyo ni wa ku nyazahala. **12** Cwale aba sanitume Atemasi simba Taicikasi kwa wene, mutende omo mutweseta monje okwiiya kwamene mu Nekapolisi kakuli nani hupula nji nikaikale kuya uno mubebo wonje. **13** Mutende omo mutweseta monje okulelubisa Zenasi osi milao ni apolosi mumone nji mundila yoo kakwisa esinjili eso abilaelasaele. **14** Mi aanu etu akwiyete oku tenda eyi no kuwaba, nji atuse eyo isaeliwa yonje kasa okwikala nambulwa tuso. **15** Awo nili noo onje kame ami keeta. Esishemo sa Nyambe siikale naanyi moonje.

Filimoni

1 Okutunda kwa mene Paulusi elipantiti mulibaka lya Kilesite Jesu ni Timoteya omwabetu, Kame tuñolela kwa wene Filimoni omusingiwa ni mwabetu mu musebezi **2** ni kwa Afiya mandetu ni Akipasi, omwabetu omusole ni keleke mu ndoo yowe. **3** Esishemo siikale nanyi ni kozo itunda kwa Nyambe Sitetu ni kwa Jesu Kilesite. **4** Kame ni kutumelanga kwa Nyambe enako yonje aba nimi pulukanga mu titapelo tange. **5** Kakuli kame niyupa eyi no lilato ni tumelo eyo uli nayo kwa Mbumu Jesu ni kwa asikupumena onje a Nyambe. **6** Kame ni lapela nji okutabela no tumelo yowe ifanene okukulisa ezibo no uwa wetu wonje mwa Kilesite. **7** Kakuli kame niwabelelwe onene ni kombaombiwa okutunda mu lilato lyowe omwabange. Kakuli emicima no aasikupumena kame ninatende eyi no ubya mwa wene. **8** Abo cwale simba nji kame nili ni undume mwa Kilesite kame nitwisa oku milaela okutenda eso mufanena oku tenda. **9** Mulibaka no lilato kame ni singa okukumbela kwa wene mene Paulusi omunume mukulu mi bano nili elipantiti kame mulibaka lya Kilesite Jesu, **10** Kame ni kumbela kwa wene mulibaka lya mwanange Onesimasi woyo inakutenda sitaye abo menili mu tolongo. **11** Ku matatekelo kasikwikalanga ni tuso kwa wene, kono bano niwautokwa luli kwa wene ni kwa mene. **12** Kame nimuusa kwa wene, okumutuma yo mucima wange wonje. **13** Simba nji kame ninakusinga okwikala naye kuno, mulibaka nji ani sebeleze mu sibaka sowe mu nako no kunungiwa kwange mulibaka no liywi no kuwaba. **14** Kono kame nina kusinga okwatenda esinjili

me kawasilimuka oweli. Nji ouwa sotende olese kuutenda mu kukandimekwa kono outende mu kusinga kowe. **15** Mwendi eli elibaka ana kutundela Onesimasi kwa wene mu nako icana nji cwale wikale naye okuta oku no kwaabwa, **(aiōnios g166)** **16** cwale kasa kanyi mubika kono okubitelele omubika, omwabetu osingiwa, onene kwa mene, kono cwale ngasibine kwa wene, bamweya mu lutu mane ni mwa Mbumu. **17** Cwale nji kamo nishimba nji kame nili omukowe mu musebezi, niyonyene omutambule omoso tambwele mene. **18** Nji kame anaku kufoseze onene simba oku kukolotela esinu sonje, osibalele sitende omubonda wange. **19** Mene Paulusi kame niñola eyi ni lyoko lyange, mi mbani siteneke. Kulese okwambiwa esinjili ku sikoloti sange mane ni sowe. **20** Ee mwabange, kame nisinga nji onitendeleko esi mwa Mbumu. Okatuluse omucima wange mwa Kilesite. **21** Mu kusepa okuyupela kowe kame nikuñolela muku limuka nji mbutende okubitelela eyi ninaamba. **22** Ba nako imweya onilukisete omuzuzu, kakuli kame nisepa mu titapelo tenu mba nimiusetwe. **23** Epafalasi omwabange lipantiti mwa Kilesite Jesu, kame amikeeta. **24** Mane ni Maleka, Alisitakasi, Demasi ni Luka akwange ni belekanga noo. **25** Esishemo sa Mbumu Jesu Kilesite siikale mu myoyo yenu.

Mahebelu

1 Mu tinako ni mu mikwa no kupula Nyambe kame ana kwambanga na sitetu naku kale okubitela mwa anuhi aye, **2** kono mu tinako tino no mamananeno, kame aamba kwaaci mwa Mwanaye woyo abekile oku yola einu yonje, woyo kame mwa yonyene kame anatende elitunga. (aiōn g165) **3** Yokame woyo omonisa ekanya ya Nyambe ni sifekiso esi ali mwa sonyene, kame a shimba einu yonje mu liywi no maata aye. Aba ana kumana okukenisa eibi, sebeli oikala ku lyooko no silyo lya Nyambe no maata onje naku wilu. **4** Kakuli yo bita amangeloi ku maata no kuneneba, simba elitina elyo ana biwi ni lya utokwa onene okubitelela oo. **5** Kakuli ku lingeloi li bine eli a naamba Nyambe nji, “Tiwe Mwanange, balelo kame nina futuka Sitowe.” Simba kame libine elingeloi eli anambele Nyambe nji, “Kame sani tende Sitowe, mi yonyene kame satende Mwanaye.” **6** Mi kame aba sa lite mwanaye no mweli mu litunga, sebeli wamba nji, “Mulesele amangeloi onje a Nyambe amu lumbeke.” **7** Nyambe ku mangeloi onje kame ana kwamba nji, “Anyine otenda amangeloi aye emebo, mi abika aye kame aatenda amalimi no mulilo.” **8** Kono kwa Mwanaye kame aamba nji, “Olubona lowe, wene Nyambe, ni lwakuta oku no kwaabwa! Omulamu wowe Mbumu no kuluka omulamu no mubuso wowe no kuluka. (aiōn g165) **9** Kame osinga esi no kuluka, mi kame otimbile eyi no kwaluka. Abo cwale Nyambe, Nyambe wowe, kame ana waa wene ni maati no ku wabelelwa onene, kame oli beulu no alikani.” **10** Kame sebeli wamba nji, “Weene, Mbumu, ku matatekelo kame ona kuumba

elitunga, mi amawilu kame atendile omusebezi no maoko owe. **11** Eyo yonje mba ibu, kono wene mbusiyala, yonje mba ikulubala kanyi esikumango. **12** Mbu ipungu kanyi mukanjo, mi mbai futuka. Kono wene mbusiyala kanyi omo oikalele, mi emyaka yowe ka itamba kubwa.” **13** Kono ku mangeloi libine anambele nji, “Oikale ku lyoko lyange no silyo, oku twala abo sa ni tende eiila yowe esipula no malyatelo no makondo owe.” **14** Kasanji onje amangeloi kame atendile emebo eyi isebeleza Nyambe, eyi itumiwangwa oku sebeleza awo sawane okuyoyisiwa?

2 Mulibakaelyo, kame tu fanena oku tokomela onene eyi tu na yupu, nji cwale tulese okutundamo. **2** Kakuli nji eliñusa linambiwa ku mangeloi neli lya niti, mi onje awo ana kuulwa oku li kuteka ni ku likana nakuwana ekoto ina kwaafanena. **3** Ngasibine satu banduke nji tu keshebise okuyoyisiwa no kuneneba oko? Na likwambiwa oweli kwa Mbumu, mi na tuku lyambeliwa kwaawo ana kwiypa kwa yonyene. **4** Nyambe niyonyene sebeli oongoteteta okuba oupaki woo mu isupo ni mu timakazo ni inu no kukomokisa mu timpo no Mebo No Kukena titabiwa okukumanena nomu asingela yonyene. **5** Kakuli kasa ku mangeloi oko Nyambe ana ku beeka elitunga elyo liiya, elyo twamba. **6** Nai kwambiwa kunjili nji, “Omunu anyine nji umu puluke, Simba omwana munu anyine, nji umu babalele? **7** Kame ona mubi okwikala kunji no mangeloi enako icana, kame onamu fuku ekuwani no kanya neyi noku kutekiwa, **8** mi kame obeeka einu yonje kunji no makondo aye. Cwalehe, aba abekile einu yonje munji yaye, ka si siya esinjii esi aulwile oku beeka mu maata aye.

Nabakulingeso, katu simona kale nji einu yonje kame ili mu maata aye. **9** Kono kame tu mona Jesu, yonyene woyo ona ku bekiwa ba nako icana kunji no mangeloi, mulibaka no lifu ana yupu okukola kwalyo, kame afukilwe ekuwani no kanya ni likute mulibaka no ku yandela elifu, nji cwale mulibaka no sishemo sa Nyambe, na fele aanu onje. **10** Kakuli kame kuna kulukela nji Nyambe okubitela mwa yonyene ni kwa einu yonje iikaleko, mukulita aana no kupula mu kanya abo okubitela mu muyando aye, mbaa tweletele mukuyoyisiwa no niti. **11** Kakuli yonyene osi kukenisa nawo asiku kenisiwa, onje Sitoo ni mumweya. Mulibakelyo ka ene okwaa isana abaange. **12** Cwale aba aamba nji, “Kame sa nambele abaange elitina lyowe, Kame saniyeme wene mukaci no mukopano.” **13** Mi kame sebeli wamba nji, “Kame sa ni mu sepe.” Mi kame sebeli wamba nji, “Ya mene uno, naana ana nibi Nyambe.” **14** Cwalehe abo aana omu aku tabela mu lutu ni mu unyinga, mu mukwanongeso ni yonyene nashimbi kuunu ukufekile, nji cwale mu lifu lyaye asinye woyo oli ni maata no lifu, yonyene diyabulozi, **15** mi aliulule aanu onje awo ana ku yoya omoyo woo wonje mu ubika no kucila elifu. **16** Niti luli kasa mu ku tusa amangeloi, kono kame aneyi mu kutusa olusika lwa Abulahama. **17** Mulibakelyo neli nji afanene okutendiwa kanyi ainaye mu likute lyonje, nji cwale atende omupulisita munene no makeke ni kusepahala mu sebelezo ya Nyambe, oku tenda esitabelo no tifo no ibi no aanu. **18** Kakuli kanyi yonyene aba ana kuyanda ni kwetekiwa kame atwesa okutusa awo aetekiwa.

3 Cwalehe, anyi abaange no kukena, anyi mu tabelwe ku kwisanwa na ku wilu, mu lemuhe Jesu, omutumiwa ni mupulisita mukulu no tumelo yetu eyi twamba. **2** Na kusepahala kwa woyo ona kumu keta, kanyi ngeeso Mushe aba ana ku sepahala mu ndoo ya Nyambe. **3** Kakuli Jesu kame akutekiwa onene mu kanya eyi ibita Mushe kanyi omuyaki no ndoo aba akutekiwa onene okubita endoo. **4** Kakuli endoo injili ni injili kame ili ni munu ona kwiya, kono omuyaki no inu yonje Nyambe. **5** Cwale Mushe kame ana ku sepahala mu ndoo ya Nyambe kanyi omubika, aba ana ku paka einu eyo ina ku fanena okwambiwa kulubala. **6** Kono Kilesite na kusepahala mu ndoo ya Nyambe kanyi Omwana. Cwale aci kame tuli asindoo yaye nji kame toongoteta mu tumelo yetu ni ukukumusa mu sepo yetu. **7** Abakulingeso, kanyi Emebo No Kukena aba yamba nji, “Balelo aba mu yupa eliywi lyaye, **8** mu lese oku tatafaza emicima mu ku futuka, kanyi ba liywaa liya mu na kwetekiwa mu lihalaupa. **9** Omo anjekulyenu aba ana ku neteka, mi kame ana mono emisebezi yange ba myaka makumi anee. **10** Mulibakaelyo kame nina kutinisiwa ku lusika olo ni kwamba nji, ‘Kame ayauluka enako yonje mu micima yoo, Mi kasi limuka etindila tange.’ **11** Kanyi aba ni kweta mu kutweba kwange nji, ‘Ka tamba okwingena mu pumulo yange!’” **12** Abaange mu tokomele, omunjili kwaayi alese okulumelela okwiiba ni mucima no kwapumena okumi twaletela okutunda kwa Nyambe no ku yoya. **13** Kono mu kususuweze omunjili ku munjili mu liywaa ni liywaa, konji fela aba liisaniwa balelo, nji kuulwe kwaanyi woyo so tatafala omucima

mu ku komiwa ku sibi. **14** Kakuli kame tuku tabela mwa Kilesite, konji aba satuleme etumelo yetu no weli mu koongola okutwala ku mamananeno. **15** Eileminwe okwambiwa nji, “Balelo aba mu yupa eliywi lyaye, mu lese oku tatafaza emicima yenu, kanyi mu kufutuka kwenu.” **16** Anyine awo ana kuyupa mi sebeli amu shamaeta okumulwisa? Kasa nji neli onje awo ana ku tunda mu Egepita munji no ketelelo ya Mushe? **17** Mi anyine awo ana kutinisa Nyambe emyaka ina kukwana makumi anee? kasa nji neli awo ana kutenda esibi awo etinyutu too natikukwela ni kufa mu lihalaupa? **18** Mi kwa nyine awo ana kwetela nji katamba okwengena mu pumulo yaye, kono neli kwawo ana kuulwa oku mukuteka. **19** Cwale kame tumona nji kasi kutwesa okwingena kakuli kasi kupumena.

4 Cwalehe, abo esepiso no kwingena mu pumulo yaye aba isiliko, tu cile, mwendi anjili mwaanyi mba atuliwa ba ku kwangwa oku keela bo. **2** Kakuli eyambo no kuwaba eyo, nai kwiiya kwaaci, kanyi omo unakwiyela kwa onyene. Kono eliywi ana ku yupa kali sikwa tusa esinjili, kakuli kalisikuwana ni tumelo kwawo anakuliyupa. **3** Aci asi kupumena, kame tu ingena mu pumulo yaye, kanyi omo anambele nji, “Kame ni na ku nungu oluci mu kutweba kwange nji, ‘Katamba okwingena mu pumulo yange!’” simba nji emisebezi yaye naba ina kubwa oku tundebele ku matatekelo no elitunga. **4** Kakuli kame kuli abanjili aba ana talusa eliywaa no utanu ni twiili nji, “Nyambe kame ana pumula ku misebezi yaye yonge mu liywaa no utanu ni twiili.” **5** Mi kame musibaka esi kame anamba

nji, “Ka tamba okwikala mu pumulo yange.” **6** Cwale kakuli kusi siyalile esibaka no aanu anjili okwingenamo, mi awo ana kusepisiwa oweli kasi ingena, mulibaka no kwa pumena, **7** Nyambe na ku suma eliywaa linjili kame nji, “Balelo,” mi sebeli olyamba mwa Dabida, aba kuna kubita enako no kuleba, omo kuna kwambeliwa kale, “Balelo, aba mu yupa eliywi lyaye, mulese okutatafaza emicima yenu.” **8** Kakuli nji Joshuwa, kambe kame ana kwaaba epumulo, kambe Nyambe kasi kwamba eliywaa lindina. **9** Abakulingeso, kame kusili ni pumulo no liywa no utanu ni twiili eyi isiyalele aanu a Nyambe. **10** Kakuli woyo oingena mu pumulo ya Nyambe, kame apumula ku misebezi yaye kanyi Nyambe omo apumulele ku yaye. **11** Cwalehe tulwele okwingena mu pumulo eyo, nji kuulwe omunjili okukwangwa mundila imweya no kwa pumena. **12** Kakuli eliywi lya Nyambe nilya kuyoya ni maata, lya kutweba okubita omukwale no kutweba ku maneku ayili mi kame li cuula oka keela ku matabelo no mebo ni mucima, ni ku mawaneno no ifuba ni ku mooko, mi kame lyatula mu wangu amaikuto ni minahano no mucima. **13** Mi balubala lwaye kakwisa esumbiwa eso siku shwekile, kono yonje kame ili aba nolikena ni kumonahala ku miyo aye woyo satuku tambwele twenyene kwa yonyene. **14** Cwale aba tuli ni mupulisita omukulu, woyo ona ka kubita mu mawilu, yonyene Jesu Omwana Nyambe, tuongolele mu kwamba etumelo yetu. **15** Kakuli woyo tuli naye, kasa mupulisita mukulu woyo no kwatu yupela okukola mu mifokolo yetu, kono yonyene woyo mu ndila yonje na kwetekiwa kanyi aci, kono yo kakwite sibi. **16** Cwale tu

shetete mu undume inene ku lubona lwa Nyambe no sishemo, nji tu tambule amakeke ni sishemo mi tu tusiwe mu nako eyi ifanena.

5 Kakuli omupulisita omukulu yonje ona ketiwa mukaci no aanu na bekiwa nji aimanene aanu kwa Nyambe, okulita etimpo ni itabelo mulibaka no ibi. **2** Kame atwesa okutenda osimacaba naa ayauluka ni kwayupisisa kakuli ni yonyene kame afokola. **3** Mulibakelyo kame anungilwe okulita esitabelo no ibi yaye kanyi eyo no aanu. **4** Mi kakwisa omunu otwesa okuketa nuukuba elikute yonyene, kono kame ana isaniwa kwa Nyambe kanyi Aluni omo ana kwisanenwa. **5** Cwale ni yonyene Kilesite ngeeso, kasi ku kununeka yonyene nji aku tende omupulisita mukulu. Kono kame ana beekiwa kwa yonyene woyo ona kwamba kwa yonyene nji, Tiwe mwanange, kame nina tende sitowe balelo. **6** Kanyi omo ana kwambela kame mu sibaka sinjili nji, “Tiwe omupulisita na mu tinako no kwabwa, kanyi omo ana kutendela Melekisendeki omupulisita.” (aiōn g165) **7** Mu maywaa no unu waye Jesu sebeli olapela ni ku kumbela ni kukuwa onene ni myoti, kwa yonyene woyo otwesa okumu yoyisa okutunda mu lifu, mi nakuyupiwa kwa Nyambe mulibaka no ulapeli waye. **8** Simba nji neli Mwana, na ku kwiyeta elikute okubitela mu mayando ana ku yanda. **9** Mi cwale aba anaku tendiwa woyo no ku petahala, sebeli otenda amatatekelo no kuyoyisiwa no kwabwa kwawo onje amukuteka. (aiōnios g166) **10** Nyambe na kumu beeka omupulisita mukulu kanyi omo ana kwikalela Melekizedeki omupulisita. **11** Mulibaka no eyi kame tukwite eino kupula no kwamba kono yaku bambaba

okwitalusa, kakuli kame muna kesheba kukuyupa. **12**
Kame munafanene okutenda aiyeti ba nako ino, mu si
saela omunu oku miyeta kame amatatekelo no tituto ta
maywi a Nyambe. Kame mu saela amawe, kasa eilya no
kongola. **13** Kakuli omunu yonje woyo oyoya ba mawe
osikwiyeta mu liywi no kuluka, kakuli osili mwanukana.
14 Kono eilya no kongola yaa kulu, awo akwiyetile oku
keta eino kuwaba kweyi no kwiiba.

6 Cwalehe tute kuuso kututo no kukula mu tingana mi
tusiye etituto no liñusa no ulapeli. Tulese okusuma kame
omutomo no kufutuka okutunda ku misebezi na mbulwa
tuso kono tupumene mwa Nyambe, **2** nou no tuto no
tikolobezo ni kubeeka amaoko, okwinguka nwaafu ni
katulo no kuta oku no kwaabwa. (aiñnios g166) **3** Cwale
esi mba tu sitende nji Nyambe mba sipumenene. **4**
Kakuli ka ku twesahala kame okuukela ku kubaka awo
ana ku monyekelwa kamweya awo ana eteke empo
na kuwilu mi kame ana tabelwa ku Mebo No Kukena,
5 mi kame ana eteke ouwa no liywi lya Nyambe ni
maata no mamaneneno awo aiya. (aiñn g165) **6** Nji nakwi
mutumelo yoo, kakutwesahala okwausa ku kubaka kame
kakuli kame angongotela Omwana Nyambe kame ba
mubonda woo ni ku mwenisa patalaza. **7** Kakuli omumbu
ona lokiwa onene ku mbula eyo ina ku lokeliwabo ni
ku lita eimena no kulya eyo itusa awo ana ilimi mba
utambula embuyoti okutunda kwa Nyambe. **8** Kono
nji kame ubeka emikona ni moopu, kaukwite tuso mi
kame oli bebi ni kukutiwa amamaneneno kame so ciñiwe
ni mulilo. **9** Asingiwa, ababo twamba ngeso mu taba

yenu, kame tu kwela kweyi no kuwaba eyo iyoyisa. **10** Kakuli Nyambe kakwite saluluti, nji a pulame emisebezi yenu, ni lilato eli muna monisa kwa yonyene muku tusa aanu a Nyambe no kukena eyo mane mu sitenda. **11** Mi kame tulakaza nji omunu yonje mwaanyi amonise okutukufalelwa okulemuha esepo no kwiwala okutwala ba mamananeno. **12** Nji cwale mulese okutenda ano kububa, kono mufanikete awo ana wana oku yola etisepiso, mu tumelo ni kutatelela. **13** Kakuli Nyambe aba ana kuba Abulahama esepiso, kakuli kakwisa omunjili no kuneneba woyo saetele sebeli okweeta yonyene. **14** Seli wamba nji, “Luli mba niku fuyola mane ni kupulisetwa.” **15** Mi cwale Abulahama sebeli otatelela mu kongola, mi sebeli obiwa esi ana ku sepsiwa. **16** Kakuli aanu kame aeta mwa woyo no kuneneba okwa bita, mi oku nunga oluci no ngeso ku mamananeno kame lulita okumana etiñananyi. **17** Cwale Nyambe aba alakaza oku monisa omulelo waye onene kwawo sa yole esanda no sepsi nji kautamba oku futuka, kame aongoteteta ni luci, **18** nji cwale mu inu yiili eyi no kwafutuka mwa yonyene nji Nyambe ka twese okwamba amapwa aci tute kusicilelo ku ku yoyisiwa kame tu fanena okwikala ni susuwezo inene tuleme mu kongola esepo eyi ibekilwe balubala lwetu. **19** Kame tu kwite esi kanyi eniti ni kongola no linjanga no wato no moyo esepo eyo ingena mukaci no lwambi no sisilelezo konji ku linjaliya. **20** Omo Jesu ana ku tangetele kanyi omutwaleteli mu kutwimanena, ana beekiwa okutenda omupulisita mukulu okuta oku no kwaabwa kanyi omo ana kuikalela Melekizendeki omupulisita. (aiōn g165)

7 Kakuli uyu Melekizendeki ombumu wa salemu omupulisita wa Nyambe oli beulu, sebeli okuwaniketa ni Abulahama yo uka okutunda mu kwibaa aambumu mi sebeli omu fuyola, **2** mi kwa yonyene Abulahama sebeli omuba esi no likumi ku inu yonje. Yo no weli oku tolokiwa elitina lyaye nji, “Ombumu no kuluka” mi kame yo mbumu wa Salemu, okutalusa nji, “Ombumu no kozo.” **3** Melekizendeki kakwite sitaye simba inawaye, simba olusika mi kakwite amatatekelo no maywaa simba amamaneneno no moyo, kono kame afekile Mwanaye Nyambe sebeli otwalelela oupulisita okuta oku no kwaabwa. **4** Ko mumone okuneneba kwaye, Abulahama onjekulyetu no kulimukiwa onene sebeli omuba esi no likumi ku inu ana kuhapa. **5** Mi awo aana a Lebi atambula oupulisita kame ana biwi etaelo mu mulawo okushimba eyi no likumi kwaanu eyo itunda kwa boo, simba nji nonyene aa kame atunda kwa Abulahama. **6** Kono uyu mulume no kwatunda ku lusika loo na ku tambula eyi no likumi okutunda kwa Abulahama ni ku mu fuyola, woyo yonyene ona kutambula etisepiso. **7** Abo kakwisa oku hakanyeha nji woyo oba embuyoti wa kuneneba kwa woyo otambula embuyoti. **8** Bano eyi no likumi kame itambuliwa kwaanu afa, mundila injili woyo ona itambula yonyene kame apakiwa nji kame ayoya. **9** Cwale omunjili mba fanene okwamba nji Lebi yonyene woyo otambula esi no likumi, na teneke esi no likumi okuta mwa Abulahama. **10** Kakuli abo Melekisendeki aba ana kukuwana ni Abulahama, Lebi yosili mu lipumo lya njekulyaye. **11** Cwale nji okupetahala kame kuna

sumiwa ba upulisita no lusika lwa Lebi kakuli munji no upulisita ou, aanu kame atambula omulawo, cwale kautokwa owo oli bo okubeeka omupulisita omunjili kanyi Melekizendeki mu upulisita, okubita omunjili ona isaniwa kanyi Aluni? **12** Kakuli aba kuna futuliwa mu situlo no upulisita, kame ku fanena oku futuliwa ngeso mu mulawo. **13** Kakuli omunu woyo twamba eyaye niwa mushobo mundina, mi kakwisa omunu no mushobo owo ona sebeze ba aletale. **14** Kakuli kame kulimukiwa nji Ombumu wetu kame atunda mu mushobo wa Juda, mi owo ouli omushobo ana ku ulwa okwambabo esinjili Mushe kweyi no upulisita. **15** Mi etaba eyi kame imonahala eniti luli ni ku bitelela, ababo ku neyi kame omupulisita omunjili woyo okufekile ni Melekizendeki. **16** Woyo ona beekiwa oupulisita, kasa okukumanena mulibaka lya njekulyaye, kono mulibaka no maata no moyo no kwaabwa. **17** Kakuli na ku pakiwa eyaye nji, “Tiwe omupulisita okuta oko no kwaabwa, kanyi omo anakutendela Melekizedeki.” (aiōn g165) **18** Cwale ku lineku linjili, na ku beekiwa kunyonga omulawo no weli, mulibaka no kufokola mane ni kuulwa etuso kwawo. **19** Kakuli omulawo kausitenda esinu no kupetahala, kono mu sibaka sawo kame ku neyi esepiso no kuwaba luli, eyi itu sheteta abeebi kwa Nyambe. **20** Mi eyo ka isi tendiwa oku nambulwa okweeta. **21** Kandi a pulisita nakunyima kame ana bekiwa oku ulwile okweeta, Kono Jesu kame ana bekiwa mu kweeta nji, “Ombumu na ete, mi ka tamba kufutuka mu minahano yaye, Tiwe omupulisita no tinako no kwa abwa.” (aiōn g165) **22** Esi kame simonisa nji, Jesu kame atendile opaki no oulikani

ou ubita ou no weli. **23** Aapulisita nakunyima neli ano kupula, kakuli elifu na li kwa kwangwisa okwikala enako ba musebezi no upulisita. **24** Kono yonyene kame aikala mu tinako no kwaabwa mi cwale mbatende omupulisita okuta oku no kwaabwa. (aiōn g165) **25** Mulibakelyo, kame a twesa oku yoyisa munako yonje ao aiya beebi kwa Nyambe mwa yonyene, yo yoya enako yonje okwa lapelela. **26** Mi kame kutu lukela nji twikale ni mupulisita no ngeso, no ku kena, woyo no kwanyazahala, woyo oku tabile naa sikutenda eibi, woyo otulekilwe beulu no mawilu. **27** Katende kanyi omu ana ku tendela apulisita anjili no akulu, mu liywaa ni liywaa oku lita amatabelo, oweli saye mulibaka no ibi yaye, bokame kame alita eino sicaba. Esi, kame ana si tende ka mweya mi na kubu, enako ana kutende esitabelo yonyene. **28** Niti luli omulawo kame u beeka ba upulisita no ku neneba aanu no ku fokola, kono eliywi nokweeta elyo lineyi oweli okubita omulawo, kame libeeka Omwana woyo onatendiwa no kupetahala okuta oku no kwaabwa. (aiōn g165)

8 Cwale etaba no mu yambo twamba ninji kame tuli ni mupulisita omukulu, woyo oli ku Lyoko no silyo no lubona no maata onje ombumu mu liwilu. **2** Omubeleki mu sibaka no kukena ni tende no niti eyo kaisisumiwa mu maata no munu kono a Mbumu. **3** Kakuli omupulisita omukulu naketiwa nji abe etimpo ni itabelo mulibakaelyo kame ku fanena nji uyu omupulisista mukulu ni yonyene ngeso alite esinjili no nubu. **4** Cwale nji osili bano ba litunga, kambe katendile omupulisita kame kakuli kwaali apulisita awo atundisa etimpo okukumanena ni mulawo.

5 Alemine okutenda emisebezi eyi ili esifekiso ni mwiinda naku liwilu, kakuli abo Mushe yo saela okuyaka etende, kame ana ku laelelwa kwa Nyambe aba ana kwamba nji, “Omone nji kame otenda einu yonje okukumanena ku inu eyi ona kumonisiwa ba lilundu.” **6** Kono kanyi omo kwikalele, Jesu na biwi esitulo eso no utokwa onene okubitelela eyi no kale kanyi oulikani aimanena ni wakuwaba, kakuli kame ina beekiwa ba tisepero no kuwaba. **7** Kakuli nji oulikani no weli kambe kawa si nyaziwa, kambe kakwisa esibaka no ulikani no wiili. **8** Kakuli Nyambe na wana oufosi kwa onyene aba amba nji, “Amaywaa kame aiya, kame kwamba Ombumu, Aba sani kuleme oulikani no ubya na sindoo ya Isilaele na sindoo ya Juda. **9** Kasa kanyi oulikani ni na ku kulema na njeku lyoo, ba liywaa aba nina kwalema ni Lyoko okwa twaletela okwatundisa mu naha no Engepita. kakuli kasi ku twalelela mu ulikani wange, mi cwale kanisi kwaateteta, kame kwamba Mbumu. **10** Cwale, ou wo kame oulikani sani kuleme na sindoo ya Isilaele munyima no maywaa awo, Kame kwamba Ombumu. Kame sani ingenyeke emilawo yange mu tingana too, ni kwiñola ba micima yoo. mi kame sa ni tende Nyambe woo, mi onyene atende aanu ange. **11** Mi katamba okwiyeta omunu yonje ni mwabaye, simba omunu ni minaye okwamba nji, ‘Olimuke Ombumu.’ kakuli onje mbani limuka, okutangisa ku mwanukana okutwala ku mukulu. **12** Kakuli kame sani ikale ni makeke ku uyi woo, mi kani tamba oku puluka eibi yoo kame. **13** Mu kwamba oulikani no ubya, kame

aamba owu no weli nji kaukwite tuso, mi esi sihonehile
niku kuulwa etuso kame sili bebi ni kubwa.

9 Cwale oulikani no weli ni wonyene kame una kwikala
ni milawo no sebelezo no kulumbeka ni sibaka no kukena
namu litunga. **2** Kakuli kame ku naku yakiwa etende, eyi
no kuleba, omo kuna kwikala olutala no lambi ni tafule
ni sinkwa no aana a Mbumu kame sina kwiisaniwa nji
Esibaka no Kukena. **3** Mi ku linjaliya no lwambi no wiili
kame kwimanine etende isaniwa nji Esibaka no Kukena
Onene. **4** Omo kame kuna kwikala ni aletale no gauda
eyi iciñelwa ensense, ni aleka no ulikani eyi ifukilwe
egauda ku maneku onje eyo ikwite aleka no gauda kame
ku na ku bekiwa akacoo no gauda aka kali ni maana, mi
omulamu wa Aluni ona kushoshela amamuna ni matapa
no mawee no kupatama bañolilwe oulikani. **5** Beulu
kame kuna kwikala celabimu no kanya eyi iukumele
esitulo no makeke, eyi no inu eyo katutwese okwamba mu
utungi. **6** Einu eyo aba ina lukisiwa ngeso, apulisita sebeli
atwalelela okwingena mu tende no weli alemine okutenda
eyi no misebezi yoo. **7** Kono mu tende no wiili, konji
omupulisita mukulu yo ingenamo kono kamweya mu
mwaka mi okuulwile okwashimba ounyinga owo atenda
esitabelo sa yonyene ni sa ufosi no aanu. **8** Mweyi, Emebo
No Kukena kame ina monahalisa nji endila no ka ingene
mu Sibaka no Kukena onene kaisi yatuluka kale kakwisa
taba okumona nji etende no weli isi imanine. **9** Eyi
itendile esisupo no nako no bano. Okukumanena ni tukiso
eyi, etimpo ni itabelo eyo ibiwa kaitwese okupetahalisa
elizwalo no asikulumbeka, **10** kono kame itendiwa feela ni

ilya ni kunwa ni inu no kupula eyi ifanena olutu no unu okutwala ba nako no kufutuka no ubya. **11** Kono Kilesite aba ana ku monahala yooli omupulisita mukulu no inu no kuwaba eyo ineeyi, cwale mu kuneneba ni tende no kupetahala onene eyo nokwayakiwa ni maoko eyi itendile nji kasa no litunga lino. **12** Cwale Jesu kame ana kwingenangamo kamweya feela mu Sibaka no Kukena yo kashimbile ounyinga no tupuli ni tunamani kono ni unyinga waye owo ulita etiululo no kwaabwa. (aiōnios g166)

13 Kakuli nji okukwawiwa no aanu no kwakena ni unyinga no tupuli ni tiñundi ni mute no kanamani no sitole no ngombe esitabelo no kukenisa olutu, **14** ngasibine sakwikale ku unyinga wa Kilesite! yonyene mu Mebo no kwaabwa, naku kutenda esitabelo no kwa nyazahala kwa Nyambe, nakenisa elizwalo lyenu okutunda ku misebezi no kufa nji tu sebeleze Nyambe no kuyoya. (aiōnios g166)

15 Cwalehe Kilesite yo mwimaneni no ulikani no ubya, nji cwale awo ana isaniwa atambule okuyoola esanda ana ku sepisiwa kakuli elifu lina kutendahala na likwaa liulula okutunda kwiinu no kwiiba ina kutendiwa mu ulikani no weli. (aiōnios g166) **16** Kakuli abo aba kuli oupaki no kuñoliwa, elifu lya woyo ona iñolo kame lifanena oku pakiwa. **17** Kakuli oupaki kame osebeza ba nako no lifu, kakuli kakukwite amaata abo woyo ona tende ngeso yosiyoya. **18** Mulibakelyo oulikani no weli ni wonyene kausi kutendiwa no kwa ulwa ounyinga. **19** Kakuli Mushe aba ana ku mana okuba etitaelo tonje no mulawo kwaanu onje, sebeli oshimba ounyinga no tunamani nou no tupuli okuwaneka ni meyi, ni wanda ona basiwa omucaa, ni

haisopu sebeli okwaa ebuka no mulawo bamweya ni aanu onje. **20** Cwale sebeli wamba nji, “Ou ounyinga no ulikani ana ku laela Nyambe kwaanyi.” **21** Cwale ni mundila imweya sebeli okwaa etende ounyinga bamweya ni inu yonje ana kukututisanga mu kulumbeka. **22** Niti luli, munji no mulawo kainu yonje ina kukenisiwa ni unyinga, mi aba kuulwile okwiita ounyinga kakwisa okulemenwa no ibi. **23** Abakulingeso, na ku kufanena okufaniketa eyi na ku liwilu aba ina ku fanena oku kenisiwa mu mukwa owo, kono eyi na ku liwilu ikenisiwe ni matabelo abita ano. **24** Kakuli Kilesite kasi ingena mu Sibaka No Kukena esi sitendilwe ni maoko, so nyene esifekiso sa woyo fela no niti, kono na ingene mu liwilu lyonyene, nji cwale akamonahale balubala lwa Nyambe mu kutwimanena. **25** Simba kasa nji aku tende esitabelo mu kuukela, kanyi omupulisita omukulu aba aingena mu Sibaka No Kukena mu mwaka ni mwaka, yo lemine ounyinga ou utendile nji kasa waye, **26** kakuli cwale kame ana yanda aka no kupula okutunda ku matatekelo no litunga. Kono kanyi aba kulingeso, na kumonahalanga kamweya nakubu ku mamneneno no nako okutundisa esibi mu ukutenda esitabelo yonyene. (aiōn g165) **27** Cwale kanyi aba kuna laelwe nji aanu onje kame safe kamweya, munyima okubinda sa kwiiye ekatulo. **28** Cwale Kilesite ona kutendiwa esitabelo kamweya okutundisa eibi no aanu no kupula kame sa monahale aka no wiili, mi kasa mu kutundisa eibi kono mu kuyoyisa awo amutatelela onene.

10 Kakuli omulawo wa Mushe kame uli ni mwinda fela no inu no kuwaba eyi iya, kasa lutu luli no inu. Ka sitwese oku tenda, mu sitabelo sikufekile eso atwalelela okuba mu mwaka ni mwaka okupetahalisa awo asheteta beebi. **2** Kambesi ngeso, amatabelo kambe naku lezeliwa oku litiwa? Kakuli abo aa asikulumbeka Nyambe aba ku na mana okwa kenisa, kakwite amaikuto no sibi. **3** Kono mu itabelo eyi kame kuli esi pulukiso no sibi mu mwaka ni mwaka. **4** Kakuli kaku twesahala nji ounyinga no tiñundi ni tupuli otwese okutundise eibi. **5** Mulibakelyo Kilesite enako ana kwiya mu litunga, kame ana kwamba nji, “Ka usi singa esitabelo simba enubu, kono kame onani lukisete olutu. **6** Ka uwabelelwe esitabelo no kucinyiñiwa ni mulilo, simba esitabelo no sibi. **7** Cwale kame naamba nji, ‘Kame ni neeyi, mu ku tenda eso si singwa kwa wene, Nyambe wange, kanyi omo iñolelwe eyange mu buka no muputo.” **8** Aba ana kwamba yonyene nji, “Simba osinga simba okutenda eyi no mwelembu mu itabelo ni tinubu, etinubu no kucinga ni tinubu no sibi.” eyi kame ibiwa okukumanena ni mulawo wa Mushe. **9** Cwale sebeli wekeza nji, “Nyambe, kame ineeyi mu kutenda esi si singwa kwa wene.” Kame ana ku tundisa eitabelo no weli nji kubekiwe esi no wiili. **10** Mi mu libakaelyo ana kusinga Nyambe, na tukenisiwa mu sitabelo no lutu lwa Jesu Kilesite esi sina tendiwa kamweya mi nakubu. **11** Mi omupulisita yonje kame aimana okutenda omusebezi waye mu liywaa ni liywaa okutundisa esitabelo no kukufeka, eso suulwa okutundisa eibi. **12** Kono Jesu Kilesite aba ana oukutenda esitabelo ba

nako imweya mulibaka no ibi, sebeli oka ikala ku lyoko no silyo lya Nyambe, **13** oku tatelela konji abo eila yaye aba saikatendelwe esipula no malyatelo no makondo aye. **14** Kakuli mu sitabelo saye simweya, kame ana tende aanu okupetahala enako yonje awo ana kenisiwa. **15** Mi Emebo No Kukena ni yonyene kame itu pakela mu taba eyo. Kakuli munyima no kwamba nji, **16** “Ou oulikani sani kuleme noo, munyima no maywaa awo, kame kwamba Ombumu. Kame sani beeke emilawo yange mu micima yoo, ni kwiñola mu tingana too.” **17** Cwale sebeli weekeza okwamba nji, “Ka ni tamba oku puluka eibi yoo ni uyi woo.” **18** Cwale aba kuli ouku lemena, ka kutendiwa kame esitabelo sinjili mulibaka no sibi. **19** Cwalehe, abaange, aba tuli ni undume no kwingena mu Sibaka no Kukena Onene mulibaka no unyinga wa Jesu, **20** mu ndila no ubya ni kuyoya, eyo ana tu yatulwele mulibaka no lwaambi okutalusa nji, mu lutu lwaye. **21** Mi simba nji kame tuli ni mupulisita munene woyo obeekelwe oku busa endoo ya Nyambe, **22** tu shetete ni micima no niti, ni tumelo no kwiwala, ni micima yetu no eyi ikenisitwe ku inu no uyi, elizwalo ni tinyutu tetu tiyowisitwe ni meyi no kukena. **23** Tuleme mukongola mu kwamba eyi no sepo yetu me tu ulwile okutantalika, kakuli woyo ona tu sepisa ni wa ku sepahala. **24** Tuku babalele omunjili ku munjili mu lilato ni mu misebezi no kuwaba. **25** Tule okukana oukuwana bamweya, kanyi omwatendela anjili, kono tuku susuweze omunjili ni munjili onene kanyi omo mumonena nji eliywaa lya Mbumu kame lili beebi. **26** Kakuli nji kame tutenda esibi no ka mabomu munyima no ku limuka eniti

abo kakwisa esitabelo sisiyalele no kulemena eibi. **27** Kono tucile enako no katulo ni kutweba no mulilo owo so cinge awo asi tingananyi. **28** Omunu ona ku shwaula omulawo wa Mushe, kame aibaiwa yo ka yupelwe amakeke mu upaki no aanu ayiili simba aatu. **29** Ka koto ikumana babine eyo munahana eyo sawane woyo ona ku shwaula Omwana Nyambe ni ku nyefula ounyinga no ulikani owo ana kukenisa ni ku tinisa Emebo no sishemo? **30** Kakuli tu mulimuke woyo ona kwambanji, “Okuuseta ni kwa nge, time sa ni teneke.” Mi kame, “Nyambe yo soatula aanu aye.” **31** Oku kwela mu maoko a Nyambe no ku yoya ni sinu no ku cilisa. **32** Kono mupuluke amaywaa no weli, munyima no kumonyekelwa, kame muna kukoongota ku mayando. **33** Abanjili kame muna kushubulwangwa epatalaza mu ku anguliwa ni ku yandisiwa, mi abanjili kame muno kutabela ku utata nwawo atendiwa ngeso. **34** Kakuli kame muna kwikala ni sishemo kwawo anungilwe mi kame mu wabelelwa okutambula okusinya esifumu senu, kakuli kame mu limukile mwenyene eyi no kuwaba, esinu eso siikala okuta oku no kwaabwa. **35** Cwalehe mulese okuyumba oundume wenu owo oli ni mupuzo no kuneneba. **36** Kakuli kame mu fanena oku tundamena, nji cwale mutende esi si singwa kwa Nyambe ni kutambula eso muna sepisiwa. **37** “Kakuli kusi siyalele enako icana, mi yonyene woyo oiiya kame saiye mi katamba oku liyeha. **38** Kono ange ano kuluka kame sayoye mulibaka no tumelo, mi nji kame aukela munyima, Omoyo wange kauwabelelwa mwa yonyene.” **39** Kono aci katuli kwawo

aukela munyima mi kame asinyehile, kono aci kame tuli kwawo ali ni tumelo ni kuteula emyoyo yoo.

11 Cwale etumelo eniti no inu eyo tusepa niku kolwa eyi no kwa monwa. **2** Kakuli mulibaka no tumelo aanu na kukale Nyambe nakwatambula. **3** Mulibaka no tumelo kame tu yupisisa nji elitunga kame lina tendiwa ni Liywi lya Nyambe nji cwale eyo imonwa kame ina kutendiwa okutunda ku inu nokwa moniwa. (aiōn g165) **4** Mulibaka no tumelo Abele kame ana ku lita balubala wa Nyambe esitabelo esi sibita sa Kaine mu sonyene ana kutambula nji wa kuluka, Nyambe kame amupaka muku tambula etimpo taye, nafu kono mu tumelo yaye osilemine okwamba. **5** Mulibaka no tumelo Inoki kame ana ku shimbiwa ku wilu nji aulwe okufa. Mi kasi kuwaniwa, kakuli Nyambe na ku mushimba. Cwale yo kasi shimbiwa kale kame ana ku wabelisa Nyambe. **6** Mi mukuulwa etumelo ka kukonahala oku wabelisa Nyambe, kakuli woyo yonje so iia kunyonga ya Nyambe kame afanena okupumena nji Nyambe kwaali mi kame aba omupuzo awo amusaela. **7** Mulibaka no tumelo Nuwe na ku lemusiwa kwa Nyambe mu inu eyo kaisiku moniwa kale. Kame ana kukuteka Nyambe ni kuyaka Aleka no ku yoyisa asindoo yaye, mulibaka no eyi Nyambe na kwatula elitunga ni kutenda omuyoli no kuluka oko kuneyi mu tumelo. **8** Mulibaka no tumelo Abulahama na kukuteka Nyambe abo ana ku isaniwa okutunda mu sibaka eso ana ku tambula kanyi ana kuyola mi sebeli otundamo yoka limukile oko ata nji kubine. **9** Mulibaka no tumelo Abulahama sebeli ofunduka okuta mu sibaka no sepiso kanyi ongenda mu

sibaka eso yo yoya mu titente ni Isaka bamweya ni Jakobo ana kutambula ni yonyene esepiso imweya. **10** Kakuli kame ana kwaliketa ku muleneñi owo ukwite omutomo mi omuyaki ni mutendi, Nyambe. **11** Mulibaka no tumelo ni yonyene Sala kame ana kutambula amaata noku leya, simba nji kame ana kukulubala kakuli kame ana ku sepa woyo ona ku musepisa. **12** Cwalehe okutunda ku mulume mumweya naba ana kumonahala kanyi nafu nakuleya olusika no kupula kanyi etitungweti na ku wilu mane kanyi oubeke no mushekesheke na ba likamba no liwate. **13** Aa onje kame afile mu tumelo aka si tambula eyi ana sepisiwa, kono nai mono ni kwakeeta asili oku no ku leba, mi kame ana kulimuka nji kame atunda ku ndina mi angenda ba litunga. **14** Kakuli aanu awo aamba ngeso kame a monahaza nji kame asaela enaha yoo. **15** Kambe kame ana ku puluka enaha eyo ana kutunda, kambe kame ana kuwana omukwa no ku ukela mo. **16** Kono kanyi omo kwikalele kame a shukele enaha no ku waba yonyene eyo na ku wilu. Mulibakelyo Nyambe ka enee okumwisana nji Nyambe woo mane kame anaa lukisete omuleneñi. **17** Mulibaka no tumelo, Abulahama enako ana kwetekiwa, sebeli olita Isaka mwanaye mumweya oku mutenda esitabelo, mi yo kame ona kubiwa etisepiso, **18** Woyo ona kwambelwa mwa Isaka nji, “Aikulyowe kame sa isaniwe mwa wene.” **19** Seli okolwa nji Nyambe kame atwesa mane okwingula aafu mi mu mukwa umweya Isaka sebeli oukisetwa kwa yonyene, kanyi nimu kwingulwa kwaafu. **20** Mulibaka no tumelo, Isaka kame ana fuyola Jakobo ni Isau, yo alemusa eyi saiye kuuso. **21** Mulibaka

no tumelo, Jakobo aba ana kufa, sebeli ofuyola aana a Josefa ayili, sebeli olapela yo lemine ba mutwi no mulamu waye. **22** Mulibaka no tumelo, Josefa aba ana kufa, sebeli wamba eyi no kutunda kwa aana a Isilaele, mi sebeli osiya etitaelo kweyi no kupumbekiwa kwaye. **23** Mulibaka no tumelo, Mushe aba ana leiwa, sebeli oshwekiwa kwa shemiaye etikweti taatu, mu kumona nji ni mwana no kuwaba, mi kasi cila etaelo no mbumu. **24** Mulibaka no tumelo, Mushe aba ana kukula, sebeli okana okwisanwa nji mwana a Falo no mukati. **25** Kono sebeli oku ketela okuyanda naanu a Nyambe okubita nji akukole eminyaka no sibi. **26** Seli onahana nji okushubaulwa mulibaka no mayando a Kilesite ni sifumu no kuneneba esi sibita esifumu no Egepita, kakuli kame ana kwa liketa omupuzo. **27** Mulibaka no tumelo, sebeli otunda mu Egepita, mi kasi cila oku tweba kwa mbumu, kakuli kame ana kukoongota kanyi kame amona woyo no kwa monwa. **28** Mulibaka no tumelo kame ana teula epaseka ni kukwaa ounyinga, nji cwale esisinyi no aana no aeli silese okwalema. **29** Mulibaka no tumelo aanu sebeli aluta eliwate no mucaa kanyi ba likamba, kono amaengepita aba ana kweteka oku tenda ngeso, sebeli aminisiwa ku meyi. **30** Mulibaka no tumelo amamota no Jeliko sebeli akwa, aba ana kumana oku tingulukwa amaywaa atanu ni twiili. **31** Mulibaka no tumelo Lahaba elihule kasi kufa nawo no kwa pumena elibaka no ku tambula amatwela mu kozo. **32** Mi eyi sa naambe kame ni ibine? Kakuli kame sa ni taelelwe enako aba sa naambe eyi ya Gidiyoni, ni Balaki, ni Samisoni, ni Jefita ni Dabida, ni Samwele, neyi nwaanuhi a Nyambe. **33**

Awo mu tumelo kame hapa emibuso kame ana sebeleze eniti, kame ana wana kweyi ana ku sepisiwa, kame ana tiki otunwa no andee, **34** kame ana timi amaata no mulilo, ni ku banduka ku kutweba no mukwale, kame ana ombola ku meeti, kame ana tendiwa etindume mu ndwaa, kame ana cilisa etimpi no iila. **35** Akati na tambula aafu oo mu kwinguka, anjili kame ayandisiwa ouyi, mi kame akana oku lamulelwa, nji awane okwingukela ku moyo no kuwaba ni kubita. **36** Anjili kame ayandiswa muku shubulwa, ni tipafa, ni mu mawenge mane ni titolongo. **37** Kame aibaiwa ni mawee, kame a patuliwa ba kaci, kame aibaiwa ni mukwale, kame ayambaela aku fukile eitumba no mikoko neyi no tupuli, kame ayanda, kame anungiwa mane ni kuyandisiwa onene. **38** Onyene elitunga kali sikwa fanena, kame a yambaelisiwa mu mahalaupa, ba malundu, mu mina no kucakula ba mawee, ni mu mina eyi itungile no litunga. **39** Onyene awo onje kame ana etekiwa wino kweyi no tumelo yoo, ka sitambula eyi ana sepisiwa, **40** kakuli Nyambe kame ana ku tu monena eyi no kuwaba, nji okuulwili aci katwese okutendiwa ano kupetahala.

12 Cwalehe, kakuli kame tu tingulukilwe kwaanu no kupula no tipaki, tu lese yonje eyi itwimelwa, ni sibi esi sitwiyela beebi, mi twituke mu koongota mu takano eyi ilukisitwe balubala wetu. **2** Me twa liketile kwa Jesu, yonyene omutateki ni mumaneneni no tumelo yetu. Mulibaka no ku wabelelwa oko ana kubekelwa kuuso, naku koongota ku sifapano yo ulwile oku tokomela elishwau lyaso! mane kame aikalile ku lyoko no silyo no lubona lwa

Nyambe. **3** Mu puluke woyo onaku kongota kukulwisiwa kwawo asi kutende eibi, nji cwale mulese oku kwangwa simba oku zwafiswa. **4** Mu utata wenu no kulwisa esibi kamu sikeela ba nako no kwiita ounyinga wenu. **5** Cwale kame muna pulama esusuwezo eyi mu nambeliwa kwa Nyambe kanyi aana? Eyi yamba nji, “Mwanange, olese oku nyaziseza Ombumu aba aku kalimela, simba okuzwafa aba obiwa ekoto kwa yonyene. **6** Kakuli Ombumu kame asiulula woyo asinga, mi kame aba ekoto yonje mwana woyo atambula.” **7** Aba mu kalimelwa nji mu koongote, kakuli Nyambe kame ami shimba kanyi aana, kana kwaali omwana no kwa kalimelwa kwa sitaye? **8** Nji kamu kalimelwa, kanyi omo atendelwa aana onje, cwale abohe muli aana feela mi kasamuli aana no niti. **9** Okwekeza kweyi kame tu kwite asitetu no litunga awo atweleza mi kame twakuteka. Cwale ikene aba katukubeeke kunji kwa Sitetu no mebo ni moyo! **10** Kakuli onyene kame ana tu kalimele ba nako no kwibiba omo anaku monena nji kame kulukile, kono Nyambe kame atu kalimela ba uwa wetu nji tu kutabele okukena kwaye. **11** Kakuli enako yonje aba ku kalimelwa kame kuyupiswangwa okukola okubita okuwabelelwa, kono munyima kame ku beeka embuya no kozo no kuluka kwawo ana iyetiwa ngeso. **12** Cwalehe munone amaoko enu anakwi, mi mongote amanwi enu no kwaaongola! **13** Mu tendele amakondo enu etindila no kooloka, nji cwale eihoile iikale wino simba okubala. **14** Mu tundamene oku yoya mu kozo naanu onje, ni kwikala ni ku kena, nji omunu kakwite okukena oko kakwisa woyo sokamona Ombumu. **15** Mu

mone nji cwale kuulwe omunu so kwangwa okuwana esishemo sa Nyambe nji kuulwe omubisi no kulula so mene ni kulita outata mi mu onyene aanu no kupula kame sasilafazwe. **16** Kwaanyi ku lese okwikala woyo no wozwa nawo no kwa lapela kanyi Isau ona kuulisa etukelo no ukulu waye mulibaka no silya simweya. **17** Kakuli kame mulimukile nji kuuso aba na shukela oka yoola embuyoti, kame ana kukaniwa kakuli kasi kuwana esibaka no kubaka simba nji na kwimona ni myooti. **18** Kakuli kamu siiya kweeso si twesiwa oku lemiwa, esi sibya omulilo, simba ouwi, ni kweena, niku liñungwa. **19** Ku mulumo no tolombita, ni liywi elyo amaywi alyo kame litenda awo analiyupu okukumbela nji kulese okwikala amañusa sa ambiwe kwa onyenye. **20** Kakuli kasi kukoongota mu taelo eyo ina kubiwa nji, “Simba esiyamana kame silema elilundu, mbasi pwacauliwa ni mawee.” **21** Niti luli kame sina kumonahala eso Mushe ana kwamba nji, “Kame ninjanjata ni kucila!” **22** Kono na mwiya ku lilundu no Sione ni ku muleneñi wa Nyambe no kuyoya, Jelusalema naku wilu ni ku mangeloi aa aku wanine aa atenda eikiti-kiti okupula. **23** Ni ku kopano no aana no aaeli awo ana ñoliwa mu liwilu, ni kwa Nyambe omwatuli no aanu onje ni ku mebo no aanu no niti awo ana tendiwa asiku patehala. **24** Ni kwa Jesu omwimaneni no ulikani no ubya, ni ku unyinga waye ou tuna kwaiwa ou wamba eyi no kuwaba onene okubita ounyinga wa Abele. **25** Mumone nji mulese oku kana woyo wamba. Kakuli nji kasi kubanduka aba ana ku mukana woyo ona kwalemusa ba litunga, cwale aci ngasibine satu banduke

nji kame tukana woyo wamba okutunda ku wilu! **26** Eliywi lyaye nali nyanganyisa elitunga, kono bano na sepisa nji, “Kame kani tamba oku nyanganyisa elitunga feela kono mane ni liwilu.” **27** Amaywi aa, “Kamweya kame” okumonisa okutundisiwa no inu eyo inyanganya kanyi omo ina ku tendelwa, nji cwale eyo nokwa nyanganya kame saisiyale. **28** Cwalehe tuku tumele kakuli natu tambula omubuso owo nokwa nyanganya mi tube kwa Nyambe okulumbeka oko kutambuliwa me tuli ni likute ni kucila, **29** kakuli Nyambe wetu ni mulilo ou usinya.

13 Mulesele elilato no munu ni minaye simba mukulwaye litwalelele. **2** Mulese oku ketulula okutambula angenda. Kakuli anjili kame ana tambula amangeloi mu kwa limuka. **3** Mu puluke awo ali mu tolongo kanyi naanyi kame muli mu tolongo ni onyene nawo ayandisiwa onene, kakuli naanyi musili mu lutu. **4** Mulesele amakwala akutekiwe kwaanu onje mi mulesele omumbeta no likwala uulwe elitilo kakuli Nyambe mba atula amahule nasi kubuka. **5** Mutundise omoyo wenu ku kusinga amali mi moongotete kweyo muli nayo kakuli Nyambe kame anamba nji, “Sitamba kuku lesela, simba okuku fulalela.” **6** Abakulingeso, kame sa twambe ni mucima ou ongolile nji, “Ombumu yo mutusi wange, Sitamba kucila. Iikene eso satende omunu kwa mene?” **7** Mu puluke awo amyendisa, awo ana myambele eliywi lya Nyambe, mu lemuhe amamaneno no moyo woo, mi mu fanikete etumelo yoo. **8** Jesu Kilesite yokame ni bingolwa, ni balelo, ni kuta oku no kwaabwa. (aiōn g165) **9** Mulese oku kelusiwa ku tituto no kupula naku ndina, kakuli

esi no kuwaba ni mucima aba ukongota ni sishemo sa Nyambe, kasa oku tokomela eyi iliwa, kakuli awo ata nayo katusiwa esinjili. **10** Kame tuli ni Aletale yetu, mi awo asebeza mu tende, ka kwite etukelo no kulya eyayo. **11** Mupulisita omukulu aba alita ounyinga no iyamana mu Sibaka no Kukena oku utende esitabelo mu libaka no ibi, etinyutu no iyayana kame ika ciñelwa kundee no mafulo. **12** Cwale Jesu ni yonyene naku yanda kundee no mwelo mulibaka no kukenisa aanu ni unyinga waye. **13** Cwalehe, tu banene kwa yonyene ku ndee no mafulo, me tu shimbile oku shubulwa kwaye. **14** Kakuli kuno ka tu tende omuleneñi no kwaabwa, kono kame tu saela omuleneñi owo sa wiye. **15** Cwale mwa Jesu tulitele Nyambe esitabelo no milumbeko, eso ninji embuya eyo itunda mu tunwa oto tu lumba elitina lyaye. **16** Mulese okwatenda eyi no kuwaba nuukutabela eyo mukwite na kwenu kakuli eitabelo eyo kame iwabelisa Nyambe. **17** Mukuteke awo amyendisa, mi muku beeke kunji yoo, kakuli kame atonena Emyoyo yenu, abakulingeso kame sa ibangutwe yayo. Mwalese atende eyi mu kuwabelelwa kasa mu kweena kakuli eso kasitamba oku mi tusa esinjili. **18** Mu tulapelele kakuli kame tu kolwa nji elizwalo lyetu ni lya kuwaba, ni nji mu inu yonje kame tu singa oku tenda esi si lukanela. **19** Kame ni kumbela onene luli nji mu tende ngeso, nji nusetwe kwaanyi muwangu. **20** Cwale Nyambe no kozo yonyene uyu una usu kwa afu Ombumu wetu Jesu, omulisani no mikoko, mu unyinga no ulikani no kwaabwa. (aiōnios g166) **21** Ami tende ano petahala mu misebezi no kuwaba yonje, nji mu tende esi singwa kwa

yonyene asebeze mu micima yenu eyo imuwabelisa mu miyo aye mwa Jesu Kilesite, ekanya ikale kwa yonyene okuta oku no kwaabwa. Amen! (aiōn g165) **22** Abaange, kame ni kumbela nji mu tambule wino amaywi no kutazo eyo, kakuli eliñolo ni mi ñolela ni lya kwibiba. **23** Mu limuke nji omwabetu Timoteya, na lukululwa mu tolongo aba sa iye wangu mba ni ka mi mona naye. **24** Mukeete awo amyendisa onje, naanu a Nyambe no kukena onje. Awo atunda mu Italiya kame ami keeta. **25** Esishemo si ikale naanyi moonje. Ameni

Jakobo

1 Okutunda kwa Jakobo, omubika wa Nyambe ni wa Mbumu Jesu Kilesite, Kame ni ñolela amasika likumi na yiili aa ana hasana mene nji, shaangwe. **2** Abaange, mu wabelelwe aba mwiylwa amayando no kupula, **3** kakuli mulimuke nji okwetekiwa mu tumelo yenu kame ku militela okongola. **4** Cwale mulesele oukoongota kwenu kumanenene omusebezi kwako no kwiylala, nji mutende aa no kupetahala ni kukula, me mwasaela esinjili. **5** Nji omunjili mwaanyi kakwite oku shangama, akumbele kwa Nyambe woyo obaanga aanu ni mucima mumweya youlwile okusaisisa omubonda, mi mba biwi. **6** Kono akumbele mu tumelo, yo ulwile okwasepa, kakuli woyo no kwasepa kame akufekile kanyi mandinda naba liwate awo akashetwa oku noku ku mebo. **7** Omunu no mukwa no ngeso, alese kutatelela nji mbatambula esinjili okutunda kwa Mbumu. **8** Omunu no ngeso ni wa micima yiili kame akukana mwinu atenda yonje. **9** Mulesele woyo no kusheba akukumuse mu kununekiwa kwaye kwa Nyambe, **10** mi osikufuma akukumuse mu ukukokobeza kwaye kwa Nyambe, kakuli kanyi epalisa no mopu aba saukukute. **11** Kakuli eliywaa aba lipa ni kubya kwalyo kame liletukisa omoopu, etipalisa tawo kame tikwa ni kuwaba kwayo kame isinyeha. Mu mukwa no ngeso omufumi ni yonyene mba sinyehe ngeso yo sipatehile ni yaye. **12** Embuyoti ni ya woyo omunu okongota mu mayando, kakuli aba akoma aba aetekiwa, mba tambula omushukwe no moyo eyo Nyambe na ku sepisa kwaanu awo amu singa. **13** Omunu alese okwamba aba aetekiwa

nji, “Nyambe kame aneteka.” Kakuli Nyambe kaetekiwa ni uyii mane ni yonyene kaeteke omunu. **14** Kono omunu yonje kame aetekiwa aba akokiwa ni ku putelelwa ku titakazo taye no kwiiba. **15** Cwale etakazo aba ikula kame ileya esibi, mi esibi aba sikula kame silita olufu. **16** Abaange aa asingwa, mulese okongiwa. **17** Oku petahala no kuwaba ni mpo yonje no kuwaba kame itunda ku wilu, okwiiya banji okuunda kwa Sitoo no masebeli, woyo no kwa futuka, kanyi omwiinda aba ufutuka. **18** Mu ku singa kwaye, na tuleye ni liywi no niti nji ku yumbiwa yaye tutende embuya no weeli. **19** Abaange aa asingiwa! mu limuke eyi, omunu yonje atende woyo oyupa mu wangu, kono akatabe mu kwamba, woyo no kwatina wangu. **20** Kakuli okutweba kwa munu ka ku sebeze okuluka kwa Nyambe. **21** Cwalehe mulesele eyo yonje no kwiiba neyo isiliko no lunya mi mutambule ni musa eliywi elyo likuniwa mwaanyi, elyo litwesa okuyoyisa emyoyo yenu. **22** Kono mutende atendi no liywi, kasa aa ayupa feela, kame mukoonga mwenyene. **23** Cwale nji omunu ni muteeteti no liywi mi katende, kame akufekile kanyi omunu oku mona olubala lwaye ana kuleiwa nalo mu siponi. **24** Cwalehe aba amana oku mona wino yonyene mi nuukutela, mba pulama wangu omo aikalele. **25** Kono woyo waliketa mu mulawo no ku petahala, wonyene omulawo no tukuluho, mi ni koongotetetamo, kasa osi kuyupa feela niku pulama, kono osi kutenda omusebezi, mba fuyolwa mu misebezi yaye. **26** Nji omunu kame ayambuta nji kame atenda wino omusebezi wa Nyambe, mi kakuleme olulimi lwaye,

kono kame akoonga mu omucima waye, woyo omunu okupumena kwaye ni kwambulwa tuso. 27 Okutenda wino omusebezi wa Nyambe no kukena ni niti no kwa nyazahala balubala lwa Nyambe ni Sitetu neesi, oku lekula andiyala ni timbela mu matata oo, mi yo kubabalela kweeyi no litunga yo ulwile eso anyazahala naso.

2 Abaange, mulese okumonisa esaluluti aba mulema etumelo ya Mbumu wetu Jesu Kilesite, Ombumu no kanya.

2 Kakuli nji omunu oli ni lisale no gauda ku munwe mi kame akufukile eyi no kuwaba yoiya mu mukopano wenu, mi ni woyo no kusheba yoku fukile mu ikumango no kukaoka ni yonyene kame sebeli oiya. **3** Nji kame mutwala etingana kwa woyo okufukile eikumango no kuwaba ni ku mwambela nji, “Wiiye wikale bano aba no kuwaba,” kono kwa woyo no kusheba kame mu mwambela nji, “Wimane abo, simba nji, “Wikale banji ku makondo ange,” **4** cwale abo kame mumonisa esaluluti mukaci kenu, cwale kame mwatula ni minahano no kwiiba. **5** Abaange aa asingiwa, muteetete! Kandi Nyambe kasiketa aa ashebile mu litunga nji afume mu tumelo ni ku yoola omubuso ana ku sepisa kwawo amu singa? **6** Kono anyi kamusi kuteka aasi kusheeba! Kasa okame awo asikufuma awo amiyandisa, kasa okame awo amitwala ku kuta oka mizekisa? **7** Kandi kasa okame awo anyefula elitina elyo no ku kutekeha elyo mwiisaniwa na lyo? **8** Nji kame mwiiyateteta omulao no mubuso, okukumanena nomu ung'olelwe mu mang'olo nji, “Osinge mwabowe kanyi omo oku singila wenyene” abohe kame mutenda wino. **9** Kono aba mu monisa esaluluti kame mu tenda esibi, mi abo kame muwaniwa

ni mubonda ku mulawo, kanyi woyo ona colo omulao. **10** Kakuli woyo yonje oteula omulao onje kono kame acolabo mumweya, abo nacola emilao yonje. **11** Kakuli woyo wamba nji, “Olese kubuka,” ni kwamba kame nji, “Olese kwibaa.” Nji kubuku, kono kame wibaa, nu colo omulao. **12** Abo cwale mwaambe mi mu tende kanyi awo sa atuliwe munji no mulawo no tukuluho. **13** Kakuli ekatulo kaikwite amakeke kwa woyo nokwamonisa amakeke, kono amakeke kame akoma ekatulo. **14** Abaange, sibine esi sili ni tuso nji omunu kame aamba nji, kame ali ni tumelo kono kakwite emisebezi? kana etumelo yaye kame itwesa oku muyoyisa? **15** Cwale nji omwabowe no mulume ni mwabowe no mukati kame aulwile esikumango nesi no kulya, **16** cwale omunjili mwaanyi aambe nji, “Mweende mu kozo! Muka enyenwe ni kulya wino!” mi kamwaabi eyo isaeliwa ku tinyutu too, likene cwale itusa abo? **17** Cwale etumelo yonyene feela nji kaikwite omusebezi, ya kufa. **18** Kono omunjili kame saambe nji, “Wene kame oli ni tumelo, meene kame nili ni misebezi.” Oni monise etumelo yowe oku nambulwa emisebezi, mi meene mba niku monisa etumelo yange mulibaka no misebezi yange. **19** Wene opumena nji Nyambe ni mumweya kame utenda wino, Simba emebo no kwiiba kame ipumena ngeso, ni kucila. **20** Wene omweelo, kame osinga nji nikumonise emisebezi? etumelo nambulwa emisebezi ya kufa. **21** Kasa nji Sitetu Abulahama nakutendiwa osi kuluka mulibaka no misebezi yaye, aba ana kusinga okutenda Mwanaye Isaka esitabelo ba aletale? **22** Kame omona nji etumelo naiku sebelisana bamweya ni misebezi yaye, mi etumelo

yaye kame iyyatetetwa mulibaka no misebezi. **23** Mane amang'olo na iyatetetwe awo aamba nji, “Abulahama kame apumena kwa Nyambe, mi na kwibalelwa nji kuluka.” mi kame ana kwisaniwa nji mulikani wa Nyambe. **24** Kame mu mona nji omunu kame atendiwa ona kuluka mu misebezi yaye kasa mulibaka no tumelo yomboci feela. **25** Mundila imweya Lahaba olihule, na ku beekiwa woyo no luka mulibaka no misebezi yaye aba ana ku tambula amatwela awo ana ku tumiwa mi sebeli wausa ni ndila indina. **26** Kakuli olutu aba lukutaba ni mebo lwakufa, mane ni tumelo nambulwa emisebezi ya kufa.

3 Abaange, mulese okutenda aiyeti no kupula kakuli kame muyii nji aaci twiyeta kame satu atuliwe ni katulo no kuneneba mu utata. **2** Kakuli tonje kame tu tendanga etifoso no kupula. Cwale nji mumweya kwanyi kafoso mweyo aamba, woyo munu waku petahala, kame atwese oukulema kweyi no lutu lwaye lonje ngeso. **3** Nji tu beeke olumingo mu tunwa no timbii nji titu yupele, kame tu twesa okwendisa etinyutu tato tonge. **4** Kamumone eisepe ni yonyene, simba nji ya kuneneba mi kame yendisiwa ku mebo inene, kame yendisiwa ku kaondo kanyonyo kame ita oko asinga omwendisi wayo konje. **5** Mundila imweya olulimi nisilama nokucaniba ba lutu kono kame lununeka ba inu no kuneneba. Komunahane omushitu omo unenebele kono kame ociñiwa olubya ku mulilo no kucaniba. **6** Cwale olulimi kame lukufekile ni mulilo. Olulimi kame lutendile elitunga no kwakena mukaci no ilama yetu, kame lusilafaza olutu longe, mi kame luyakisite omulilo omwendelo no moyo, ni lonyene

olulimi na luyakisiwa omulilo no lyangalilo. (Geenna g1067)

7 Kakuli omifuta yonje no ibatana ni iyunyi neyo yeenda ni mapumo, ni yumbiwa na mu liwate, kame itwesa oku leliwa, mi nai leliwa kwaanu. 8 Kono omunu katwese oku babalela olulimi, ouyi no kwa tikelwa, olu lwiyalile omulyashinji no kwibaa. 9 Mwa lonyene olulimi kame tuyeema Mbumu Nyambe ni Sitetu, mi mwa lonyene kame tukuta aanu, awo ana umbiwa mu sifekiso sa Nyambe. 10 Mu kanwa kamweya ako kame ku tunda embuyoti ni ikuto. Abaange kakufanene nji ku tendahale ngeso. 11 Kana mu lisima limweya kame ku fanena oku tunda ameyi no kumamata ni meyi no kulula ba nako imweya? 12 Abaange, kana esitondo no mukuyu kame sitwesa okubeeka embuya no olibe, simba estondo no beine sibeke mukuyu? Kakwisa ameyi no mungwa atwesa okulita okumamata. 13 Anyine no kushangama ni ku yupisisa mukaci kenu? Mu moyo waye no kuwaba amonise emisebezi yaye itendiwa mu uku kokobeza no kushangama. 14 Kono nji kame mukwite omuna no ku lula, ni ulyangelino mu micilma yenu, mulesele oukununeka simba okukana eniti. 15 Oku shangama no ngeso ka ku tundu ku wilu, kono ni kwa litunga, no kwakena ni dimona. 16 Kakuli abo kuli omuna ni ulyangelino, kakwisa ekozo mane nikwayupa ni mifili-fili. 17 Kono okushangama oko kutunda ku wilu kwa kukena konje baweli, kame kuli ni kozo, ni likute, ni kutompeha, mi kwakwiya esishemo ni mbuya no kuwaba, nambulwa esishweka simba okwasepahala. 18 Cwale ekutulo no

kuluka kame ikuniwa mu kozo kwaanu awo ayoyisana mu kozo.

4 Iikene eyo ilita etindwaa ni mifili-fili mukaci kenu?

Kasanji mu titakazo no ilama yenu mo kutunda etindwaa?

2 Kame mu singa kono ka mukwite cwale kame mwibaa.

Mi kame mushukela kono kamukwite, kame mufapana, ni kulwaa. Ka mu wana eso mu saela kakuli ka mu

kumbele. **3** Kame mu kumbela kono ka mu tambula eso mu kumbela, kakuli kame mukumbelanga omo no kwa

fanena, nji mwitendise okuta mu titakazo tenu. **4** Aanyi

eyumbiwa no kwasepahala! ka mu limukile nji oulikani ni litunga kame utendile esiila kwa Nyambe? Abakulingeso

woyo osinga oku tenda woyo no litunga kame akutenda

yonyene esiila sa Nyambe. **5** Simba kame mu nahana nji

eyi yambiwa mu mang'olo niya mbulwa tuso aba kwamba

nji, “Nyambe kame anyolelwe mu lifuba mulibaka no

mebo eyo ana beeke mwaaci” **6** Kono Nyambe kame

atwekeleza esishemo. Cwalehe kame kwambiwa nji,

“Nyambe kame akanena awo aku kumusa, kono kame

aba esishemo kwaawo aku kokobeza.” **7** Cwalehe mu

kubeeke kwa Nyambe. Mu kanene Odiyabulosi, mi mbacili

kwaanyi. **8** Mu sheetete kwa Nyambe mi ni yonyene

mba sheetete kwaanyi. Mu yowise amaoko enu, anyi

asikutenda esibi, mi mu kenise emicima yenu, anyi asi

micima yiili! **9** Mweene, ni ku lila niku bokolola. Okusheka

kwenu ku futuke esililo, oku wabelelwa kwenu ku futuke

okweena. **10** Mu ku kokobeze balubala lwa Nyambe, mi

mba mikulisa. **11** Abaange, mulese okwamba esi no kwiiba

ku munjili ni munjili. Woyo wamba eyi no kwiiba ku

mwabaye, simba okwatula omwabaye, kame aamba eyi no kwiiba ku mulawo ni kwatula omulao. Cwale nji kame watula omulawo, kutendile osi mulao kono osi kwatula omulao. **12** Kwaali osi kuba emilawo ni kwatula, woyo otwesa oku tuyoyisa ni ku sinya. Cwale tiwe anyine nji watule akowe? **13** Mwiiye cwale, anyi mwambanga nji, “Balelo simba byuunda kame satute mu tolopo injili tuka ikalemo omwaka nuuka ulisetamo tu kawane amali no kupula.” **14** Kandi ka mulimukile eyi na byuunda! Omoyo wenu ubine? Kakuli kame muku fekile kanyi embundu eyi imonahala mu nako icana feela, mi cwale ni kubwa. **15** Kame mufanena okwamba nji, “Ombumu nji osinge, nji tusiyoya, kame satu tende esi simba siya.” **16** Kanyi omu kwikalele, kame muku nuneka mu ku bambaba kwenu. Oukununeka oko konje ni kwa kwiiba. **17** Cwale woyo yonje olimuka oku tenda ouwa mi kautende, kame atenda esibi.

5 Cwale anyi muluwile, mu lile ni ku bokolola ku mayando awo asa miiyele! **2** Oufumu wenu na woolo ni ikumango yenu na iliwi ku utwa. **3** Egauda ni silibela yenu ili ni mafumi, mi amafumi yayo ni upaki owo umilema mi mba ili etinyutu tenu kanyi mulilo. Na mu ungeka oufumu no maywaa no mamananeno. **4** Komumone! kamwa siteneka amali kwawo ana sebeze mu matema enu awo munali mu umbuyi, kame alila, mi okulila koo awo asi kuyangula na ku kakeela mu matwi a Mbumu no timpi. **5** Na mu yoyo mu litunga mu ukukola eminyaka, na mu nunisa emicima yenu mu liywaa no kwibaa. **6** Na mukana ni kwibaa woyo no kuluka, mi kasi mikana.

7 Abaange, mutatelele cwale, okutwala abo sa kaiyele Mbumu. Komumone! Omulimi kame atatelela ombuya no utokwa no litunga, mi kame atatelela oku twala abo saka tambwele ombula no maseulo neyo no mamameneno. 8 Naanyi mu tatelele ngeeso, mi mu koongote mu micima yenu. Kakuli okwiiya kwa Mbumu sebeli kuli beebi. 9 Abaange, mulese oku bilaela omunjili ku munjili, nji cwale mulese okwatuliwa, komumone! omwatuli kame aimanine ba myeelo. 10 Abaange, kamu londe omwanda, outata nuukongota nwa nuhi a Nyambe awo ana kwamba mu litina lya Mbumu. 11 Komumone, kame twiisana awo awabelelwa, awo ana kukoongota, na muyupu eyi ya Jobo omo ana kukoongoteta, mi na mumono okusinga kwa Mbumu ku mamameneno, omo Ombumu ana kwiiyalela mane ni makeke. 12 Abaange, kono mu inu yonje, mulese okweeta, simba eyi no liwilu, simba eyi no litunga, simba mu mweetelo onje, kono Ee yenu itende Ee, mi Kokulwa yenu itende Kokulwa, nji mulese oku kwela munji no katulo. 13 Kana mukaci kenu kwaali woyo oyanda? A lapele. Kana kwaali woyo owabelelwe, aimbe etindimo no milumbeko. 14 Kana kwaali mukaci kenu woyo otomine? Aisane akulu no keleke nji amulapelele ni ku muwaa amaati mu litina lya Mbumu. 15 Mi etapelo ina tendiwa mu tumelo mba iyoyisa osikutoma, mi Mbumu mba mwingula mane nji na tende eiibi, mba ilemenwe. 16 Cwalehe mu kwaambe eiibi yenu omunjili ku munjli, mi muku lapelele, nji cwale mubale. Etapelo no munu no kuluka kame ikwite amaata onene mane kame itusa onene. 17 Eliya neli omunu ona kukufeka kanyi aci mu

unu. Seli oongoteteta okulapela ni ku kumbela nji ombula
alese kuloka mu litunga ba myaka yaatu ni tikweti titanu
ni kamweya. **18** Cwale sebeli olapela kame mi eliwilu
sebeli lilokisa ombula, mi elitunga sebeli lilita embuya
kame. **19** Abaange, nji omunjili mwaanyi kame ayaukile
mu niti, mi omukwaye sebeli omuusa, **20** woyo alimuke
nji, woyo ousa osiku tenda eiibi okutunda ku uyi waye,
kame ayoyisa omoyo waye ku lifu, mi na fuku eiibi no
kupula.

1 Pitolosi

1 Okutunda kwa Pitolosi omutumiwa wa Jesu Kilesite. Kame niñolela awo ali mu ukoba ana hasanene mu tinaha no Pontusi, Magalata, Kapadosiya, Asiya ni Biteniya. **2** Okuketiwa ni tumiwa kwa Nyambe Sitetu ni kukenisiwa ni Mebo mulibaka no likute kwa Jesu Kilesite ni mulibaka no kuwaiwa ni unyinga waye. Esishemo ni kozo iikale naanyi mukupula. **3** Kulumbekwe Nyambe ni Sitaye Ombumu wetu Jesu Kilesite! Mulibaka no sishemo saye no kuneneba natuleiwa oubya mu sepo no kuyoya mu kwinguka kwa Jesu Kilesite okutunda kwaafu, **4** mane nukayola oko no kwaabwa, okwasilafazwa ni koola eyo mutewelwe mu wilu. **5** Awo mu maata a Nyambe kame musilelezwe mu tumelo mu kuyoyisiwa itatelele okumonisiwa mu nako no mamananeno. **6** Mwesi muwabelelwe simba nji mu nako icana abo memuyanda amayando no ukusiyasiya. **7** Nji cwale okongola no tumelo yenu ni ya utokwa okubita egauda eyo ibwa aba yetekiwa mu mulilo imiwanise okuyemiwa ni kanya ni likute ba kumonahala kwa Jesu Kilesite. **8** Kamwa simumona kame mumusinga, simba nji kamumumono bano kono kame mupumena mwa yonyene ni kuwabelelwa okuwabelewa no kuneneba no kwatalusiwa ni kanya. **9** Eyi inatundu mu tumelo yenu na muwana okuyoyisiwa no myoyo yenu. **10** Anuhi a Nyambe ana kunuha esishemo eso sina kufanena okutenda senu nasi kusaisisiwa ni kwibangutisisa eyi no kuyoyisiwa oko. **11** Kame ana kusaisisisa nji kamunu simba enako eyo ina kumonisiwa ni Mebo ya Kilesite mukaci koo aba anakwamba amayando a Kilesite ni kanya yaye. **12**

Nai kumonisiwa kwa onyene nji kame ana kusebeza, kono kasa onyene kono anyi mu inu eyo inambiwa kwanyi okutunda kwawo ana kukutaza eliywi no kuwaba kwanyi mu Mebo no kukena inakutunda ku wilu. Einu eyo amangeloi anyolelwe okumona. **13** Cwalehe mukutatube eminahano yenu. mukuleme, mo mubeeka esepo yenu ba sishemo eso sikeyile kwaanyi ba kumonahala kwa Jesu Kilesite. **14** Kanyi anu no likute, mulese okuukela kwiinu no kwiiba eyo muna kutendanga kunyima. **15** Kono woyo ona kumiisana wakukena, cwale naanyi mutende ano kukena mu inu yonje mutenda. **16** Kanyi omo kuñolelwe nji, “Mba mukene kakuli ni mene nili wa kukena.” **17** Cwale nji kame muisana Sitenu woyo watula aanu onje okuulwile esaluluti okukumnena ni tikezo taya, cwale muku babalele mwenyene mukucila enako yonje aba musiyoya. **18** Mulimukile nji kame munakuliwa ku mikwa nambulwa tuso muna kuyola kwa njekulyenu kasa ni inu isinyeha kanyi Silibela ni gauda, **19** kono cwale ni unyinga wa Kilesite no utokwa owo okufekile kanyi omukoko no kwanyazahala ni lilito. **20** Kame abo elitunga elyaka sumbiwa kale kono kame ana kumonahala ku mamanenena no tinako mulibaka lyenu. **21** Mwa yonyene kame muli ni sepo mwa Nyambe woyo ona kumwingula kwaafu ni kumuba ekanya nji cwale etumelo ni sepo yenu iikale mwa Nyambe. **22** Cwale mukukeniswa emyoyo yenu mulibaka no kukuteka eniti mu lilato musinge asikupumena, mukusinge omunjili ku munjili okutunda kunji no micima yenu. **23** Kame muna leiwa oubya kasa embuto eyo ifa kono eyo iyoya okubitela mu liywi lya

Nyambe. (aiōn g165) 24 Kakuli “Olutu lonje kame lukufekile kanyi moopu, ni kanya yalo kame ikufekile kanyi epalisa no moopu. Omopu kame ukukutanga ni tipalisa kame tikwanga, 25 kono eliywi lya Mbumu kame liikalelela okuta oku no kwabwa.” Eliywi elyo neli eliywi no kuwaba lina kukutaziwa kwaanyi. (aiōn g165)

2 Mutundise omwiipo wonje, ni lunya, ni woongi ni muna mane ni kooba. **2** Mukufeke kanyi anukana no kuleiwa abano, munyolelwe amawe no Mebo no kukena, mwa onyene kame samukule ni kuyoyisiwa. **3** Kakuli namweteke esishemo sa Mbumu. **4** Mwiiye kwa yonyene ku liwee no kuyoya lina kukaniwa kwaanu kono mu miyo a Nyambe nalikuketiwa mane lya utokwa. **5** Naanyi ngeso, kanyi amawee no kuyoya mulesele amiyake okutenda endoo no Mebo okutenda oupulisita no kukena okuba eitabelo no Mebo eyo ipumeniwa kwa Nyambe mwa Jesu Kilesite. **6** Kakuli mu liñolo kame ku ñolilwe nji, Komumone, kame nilangeka eliwee mu Sione, (kanyi omusumu no lilulu) no kuketiwa ni utokwa mane woyo opumena mwa yonyene katamba kwenisiwa. **7** Cwalehe kwanyi mu pumena niwa utokwa kono kwawo no kwapumena. Eliwee luli (Omusumo na mulilulu) elyo ana kukana ayaki nalifutuka okutenda omutwi no utokwa. **8** Cwale mu liñolo elinjili kame lyamba nji, “Eliwee elyo (musumo na mulilulu) sali sitatalise anu, eliwee salyakwise kakuli kame asitatala mulibaka no kwakuteka eliywi kanyi omo ana kulaelelwa okutenda. **9** Kono anyi kame muli olusika no kuketiwa, apulisita no umbumu, omushobo no kukena, aanu luli a

Nyambe nji cwale mufanene okutenda einu no kuwaba ya woyo ona kumiisana okutunda ku uwi ni kuta mu liseli lyaye no kuwaba. **10** Ba weli kame muna kwikalanga anu feela, kono bano sebeli muli anu a Nyambe, baweli kamwa sikutambula esishemo, kono bano namutambula esishemo. **11** Asingiwa kame nimi lemusa nji muli kame asikwenda mi muli angenda nji kame mutunda ku titakazo no lutu eto tilwisa omoyo yenu. **12** Mutende ouwa mukaci no asimacama nji cwale simba nji kame amba eyi imilwisa kanyi asikutenda eino kwiiba, afanene okumona eyi no kuwaba eyo ikanyisa Nyambe ba liywaa saiye. **13** Mukukokobeze mulibaka lya Mbumu ku maata anu onje, onene ku mubusisi mukulu, **14** simba kwa busisi awo ana tumiwa kwa yonyene nji abe ekoto awo atenda eino kwiiba mane ni kuyeema awo atenda eino kuwaba. **15** Kakuli ni mukusinga kwa Nyambe nji mukutenda eino kuwaba mwenise anu no aelo awo no kwalimuka esinjili. **16** Muyoye kanyi aanu no kulukuluha, kono cwale mulese oukutusisa etukuluho yenu okutenda eyi no kwiiba, kono cwale muyoye kanyi abika a Nyambe. **17** Mukuteke aanu onje, musinge akwenu asikupumena, mucile Nyambe mane mukuteke abusisi. **18** Anyi abika mukubeke kunji no aolyenu ni likute lyonje, kasa fela kwawo akwite esishemo kono ni kwawo abambabile. **19** Kakuli omunjili kame afuyauliwa nji kame atenda ya Nyambe, nji kame muyupa okukola simba nji kamusifosa. **20** Kamubonda samu wane nji kame mutenda eyi no kwiiba mu kufuliwa mulibaka yalyo memukukokobeza? Kono nji kame mutenda eyi no kuwaba ni kwiyandisetwa muku kokobeze kakuli Nyambe

na mifuyola. **21** Kakuli mwesi namwisaniwa mulibaka lya Kilesite ona kumiyandele ngeso mi namisiyele omwanda nji mukoñe emikwa yaye. **22** Kasikutenda esibi mi kakwisa okoonga kuna kuwaniwa mu kwamba kwaye. **23** Aba ana kushubauliwa kasiku usa ouyi naba ana kuyandisiwa kasiku afumbela kono kame ana kusepa kwa Nyambe omwatuli no niti. **24** Kilesite luli nakushimba eibi yetu mu lutu lwaye ba sifapano, nji tufe ku sibi ni kuyoyela okuluka. Mulibaka no itombo yaye namu balisiwa. **25** Kakuli kame muna kwikala kanyi omukoko, kono bano namuusiwa ku Mulisana ni mubabaleli no myoyo yenu.

3 Mumukwa mumweya, anyi akati mukukokobeze kwa mbumwenu, nji cwale anjili simba kaakuteke amaywi kame saakome okulwile eliywi mulibaka no mikwa ya amoyoo, **2** aba samone emikwa yenu no likute ni kuluka. **3** Ouwa wenu ulese okutunda kuinu eyi, okukabisa etiñuki, simba etinyuma no gauda nuukufuka eikumango no kuwaba. **4** Kono mulese omumu woyo oshwekilwe mu micima yenu eyo no kwasinyeha ni kuwaba no mebo yondokile, eyo no utokwa mu miyo a Nyambe. **5** Cwale mu tinako na kunyima akati no kukena awo ana kusepa mwa Nyambe kame ano kutendanga okuwaba nu kukokobeza kwa mbumoo. **6** Kanyi Sala aba ana kukuteka Abulahama ni kumwisananga nji mbumu. Cwale bano muli anaye nji kame mutenda eyi no kuwaba mi kakwisa eso sasi micilise. **7** Mu mukwa mumweya, naanyi alume no kukwata muyoye wino na moywenu me mulimukile nji amoywenu akufokola. Kakuli kame mukuwanine mu sishemo no moyo nji cwale etitapelo tenu tilese

okukwangwisiwa ku sinjili. **8** Muku manenena, moonje mukuyupe mu mebo ni makeke, mukusinge mukaci kenu ni mucima no kuwaba ni minahano no kukokobeza. **9** Mulese okuusa ouyi ku uyi simba okukuta, kono anyi mufuyole kakuli okufuyola kwana kumisepeisa Nyambe aba ana kumiisana nji mutambule embuyoti. **10** Kakuli “Woyo osinga omoyo ni kumona amaywaa no kuwaba atundise olulimi lwaye kwiinu no kwiiba ni kanwa kaye okwamba eyi no mapwa. **11** Kame afanena okutunda kweyi no kwiiba nji atenda eyi no kuwaba, ni kusaela ekozo ni kwitundamena. **12** Kakuli amiyo a Mbumu kame aliketa awo no kuluka mane amatwi aye kame ayupa etitapelo too, kono olubala lwa Nyambe kalusingi awo atenda eyi no kwiiba.” **13** Cwale anyine so miyupisa okukola nji kame moongotite okutenda eino kuwaba? **14** Kono simba nji kame muyandisiwa mulibaka no kuluka, mba mufuyoliwa, cwale mulese okwacila simba okubilaela. **15** Kono mu micima yenu mu kuteke Kilesite kanyi Ombumu. Enako yonje mukutukisete oukusileleza ku munu yonje woyo weteka esepo ili mwaanyi, cwale mutende mu kusepa ni likute, **16** cwale muteule elizwalo lyenu wino, nji cwale aba mu foseziwa, awo aamba eyi no kwiiba ku mikwa yenu no kuwaba mwa Kilesite mba enisiwa. **17** Kakuli kwa kuwaba okuyanda okutenda eyi no kuluka, nji omo mwa singela Nyambe okubita okutenda ouyi. **18** Kakuli Kilesite nakufa kamweya fela ngeso mulibaka no ibi mi woyo no kuluka kwawo ano kwaluka nji atulite kwa Nyambe nakwibaiwa ku lutu kono nakuyoyisiwa mu Mebo, **19** omo ana kuta nukakutaza ku mebo ili mu tolongo. **20** Eyo

ina kukwangwa okukuteka abo okutatelela kwa Nyambe esitatelela mu maywaa a Nuwe, mu nako no kuyaka aleka omo anyonyo fela neli aanu nokukwana atanu ni twaatu ana kuyoyisiwa ku meyi, **21** neli ekolobezo ilumelelana kwesi, bano kame imiyoyisa kasa okutundisa elitilo na balutu kono neli okukumbela kwa Nyambe mulibaka no lizwalo no kukena mu kwingulwa kwa Jesu Kilesite, **22** woyo ana kuta mu wilu mi kame ali ku lyooko no silyo lya Nyambe ni mangeloi, ni titukelo ni maata anabiwi kwa yonyene.

4 Cwalehe okumona nji Kilesite naku yandisiwa mu lutu, mukutukisete naanyi ni muhupulo umweya, kakuli woyo yonje ona yanda mu lutu natundisiwa mu sibi. **2** Cwale mu kuyoya mu nako yonje mu lutu kasa mutitakazo no unu kono mulibaka no kusinga kwa Nyambe. **3** Namu kuyoya mu nako no kuleba kanyi asimacaba omo ana kutendela no kwalimuka Nyambe. Okuyoya mu uhule, etitakazo no kwiiba, outahwa, emiikalelo no kwiiba mane ni kulapela emilimu no mapwa. **4** Cwale asimacaba kame akomokile nji bano kamu kuwana noo mukutenda eyi no kwiiba mane kame aminyefula. **5** Kono kame sakutambwele kwa Nyambe woyo okutukisete okwatula asikuyoya na sikufa. **6** Kakuli elibaka elyo linakukutalezwa eliywi no kuwaba simba kwaafu, nji kame satuliwe mu lutu kanyi anu, kame sayoye mu Mebo kanyi Nyambe. **7** Cwale amamaneneno no inu yonje sebeli ali bebi. cwalehe mutukufalelwe mane mwikale nukulema mu titapelo tenu. **8** Beulu no inu yonje esinu sinene ninji, mukoongote mu lilato lyenu ku munjili ni munjili, kakuli elilato kame lifuka eibi no kupula. **9**

Mutambule anu mu tindoo tenu mi mulese okubilaela. **10** Omunjili ni munjili natambula empo, cwale mwibelekise kwa kwenu kanyi omubeleki no kuwaba no sishemo sa Nyambe eso siiya mu mikwa no kupula. **11** Woyo yonje wamba kanyi woyo okutaza amaywi a Nyambe, woyo yonje osebeza, asebeze mulibaka no maata anabiwi kwa Nyambe, nji mu inu yonje Nyambe akanyisiwe mwa Jesu Kilesite, kwa yonyene kame kuli ekanya ni maata mu nako yonje. Amen. (aiōn g165) **12** Asingiwa, mulese kukomoka ku miliko eyo imiyela mu kumyeteka kanyi ni sinu no ubya sitendahala mukaci kenu. **13** Kono cwale muwabelelwe kakuli kame mukutabela amayando a Kilesite, nji cwale mukawabelelwe ni kunyakalala ngeso aba saimonahale ekanya yaye. **14** Nji kame munyefuliwa mulibaka no litina lya Kilesite, namu fuyolwa kakuli emebo no kanya ni ya Nyambe kame ili beulu yenu. **15** Kono kuulwe mukaci kenu woyo so yandisiwa kanyi omwibayi, simba ombuyi simba osikutenda eyi no kwiiba, simba woyo nokwa kukuteka. **16** Kono nji omunjili kwanyi kame ayandisiwa mulibaka no asikupumena, alese kweena, kono munji no litina elyo akanyise Nyambe. **17** Enako naiyi no katulo okutateka nasindoo ya Nyambe mi cwale nji kame saitateke kwaaci, ngasibine sakutendahale kwaawo nokwa kuteka eliywi no kuwaba lya Nyambe? **18** Cwale, “Nji omunu no kuluka kame sayoyisiwe, kubine sakamonahalele woyo no kutenda eyi no kwiiba?” **19** Cwalehe mulese awo ayanda okukumanena ni kusinga kwa Nyambe atende eyi no kuwaba ni kubeeka emyoyo yoo ku Muumbi woo no kusepahala.

5 Cwale kame nikumbela akulu mukaci kenu kanyi omukwenu mukulu. Kame nili opaki no mayando a Kilesite mane kame nili omunjili nwawo saka waniwe mu kanya eyo sai monahale. **2** Mulise omutapi wa Nyambe, owo omusebezi munabiwi. Kasa muku kandimekwa kono mu kusinga, kasa wa mbango kono mutakazo. **3** Mulese okweteka okuhapa awo ali mu pabalelo yenu, kono mutende omwanda ku mutapi. **4** Mi cwale Omulisana omukulu aba samonahale, mba mubiwi omushukwe no kwabwa ekanya. **5** Mundila imweya naanyi anukana muku kokobeze kwa kulu. Muku babalele mwenyene monje mukutuse omunjili ku munjili kakuli kame kwambiwa nji, “Nyambe kame akanena awo akukumusa, kono kame aba esishemo kwawo akukokobeza.” **6** Cwalehe muku kokobeze mwenyene munji no maata no lyooko lya Nyambe, nji cwale mu nako ilukele mbamikulisa. **7** Mubeeke etipilaelo tenu kwa yonyene, kakuli kame amibabalela. **8** Mukuleme mi mutone! Omolyenu Diyabulosi kame abenabena kanyi ndee obenabena okusaela omunu saleme. **9** Mumukanene mi mongole mu tumelo yenu me mulimukile nji amayando muyoya kame akufekile naabenu awo ali mu litunga lyonje. **10** Cwale munyima no kuyanda kanyonyo, Nyambe no sishemo sonje woyo ona kumiisanena ku kanya yaye no kwaabwa mwa Kilesite, yonyene luli mba mitende ano kupetahala, okumyongota, mi mbamibi amata ni matatekelo. (aiōnios g166) **11** Kwa yonyene kwikale amaata no kwaabwa. Amenī (aiōn g165) **12** Mulibaka lya Silubenasi omunu no kusepahala kanyi aba nina mushimbi. Kame nina miñolele eli liñolo mukwiibiba okumyongota mane

ni kwamba nji esi esishemo no niti sa Nyambe. Mwimane mukoongola mwa sonyene. **13** Ekeleke eyi ili mu Babilona ina kuketiwa kwa Nyambe, ni yonyene kame imikeeta bamweya ni mwanange Maleka. **14** Mukukeete omunjili ku munjili mu ukutubeta no lilato. Ekozo iikale kwaanyi monje anyi muli mwa Kilesite.

2 Pitolosi

1 Okutunda kwa Simoni Pitolosi, omubika ni mutumiwa wa Jesu Kilesite. Kwawo ana wana etumelo eyo ikufekile naaci mu kuluka mwa Nyambe wetu ni muyoyisi Jesu Kilesite. **2** Esishemo ni kozo yekeziwe kwanyi mu zibo yenu ya Nyambe ni Jesu ombumu wetu. **3** Amaata aye natubi einu yonje no moyo ni ya Nyambe, mukulimuka kwaye woyo ona kutwisana ku kanya yaye mane ni kuuwa, **4** mulibakaelyo Nyambe natubi utokwa waye ni sepiso inene,nji mu inu eyi mubanduke ku ulyangelino owo uli mu litunga mulibaka no titakazo ni kufutuka atendi no inu no unyambe. **5** Kakuli mu libaka eli mweteke onene okwekeza ku tumelo yenu ouwa ni kuuwa wenu ezibo **6** ni ku zibo mwekeze oukulema, ni ukulema mwekeze okoongola, ni kukoongota mwekeze ou nyambe. **7** mi oonyambe ni umweya mane oumweya mwekeze oukusinga. **8** Kakuli nji einu eyi niyenu mi kame ili kwaanyi, kame imitenda nji mulese okuzwafa simba okwabeeka embuya mu zibo ya Mbumu wetu Jesu Kilesite. **9** Kakuli yonje woyo oulwile einu eyi kame ali esibofu mi kamono mane na pulama nji naku kenisiwa ku ibi yaye no kale. **10** Cwalehe abaange, mukoongote onene mukulimuka okwisaniwa ni kuketiwa kwenu kakuli nji kame mutenda eyi kamutamba okukwa. **11** Cwale kame sa mubiwe esifumu no kupula no kwingena mu Mubuso wa Mbumu ni muyoyisi wetu Jesu Kilesite. (aiōnios g166) **12** Cwalehe kame sani mipulukisange enako yonje einu eyi naba muilimukile mi kame ili mu niti eyo mukwite. **13** Kame ninahana nji kame kuli wino onene aba nili mu lutu

olu okumiingula mu mukwa no ku mipulukisa. **14** Kakuli kame niyii nji okutubula olutu lwange kame kuli beebi kanyi eso ana ku ni monisa Jesu Kilesite Ombumu wetu. **15** Cwale kame sanimone nji munyima yange mbamutwese mu nako yonje okupuluka einu eyi. **16** Kakuli katusikukoña okushangama no inu no matangu aba tuna kumi limukisa amaata ni kwiiya kwa Mbumu wetu Jesu Kilesite. Kono kame tuli apaki no kuneneba kwaye. **17** Kakuli aba ana kutambula elikute ni kanya okutunda kwa Nyambe sitetu mi eliywi kame linatundu kwa yonyene mulibaka no kanya inene okwamba nji, “Wuyu nimwanange ni singa, woyo oni wabelisa!” **18** Kame tuna kuyupa eliywi lina kutunda ku wilu kakuli kame tuna kwikala naye ba lilundu no kukena. **19** Cwale kame tuli ni liywi no unuhi no niti. Cwale kame samutende wino kanyi elambi itumbuka mu sibaka no uwi okutunda amangolwaa okutwala amasiku mi olutungweti no masiku olubenya mu micima yenu. **20** Oweli muyupisise eyi, nji kakwisa onunhi no mañolo wambiwa okutunda ku munu yonyene feela. **21** Kakuli kakwisa onunhi onakwiiya mulibaka no unu, kono aanu kame anakunyanganya ni Mebo no Kukena ina kwambiwa okutunda kwa Nyambe.

2 Kono anuhi no mapwa mane kame amonahala mukaci no aanu, kanyi aba sakwikale aiyeti no mapwa mukaci kenu. Kame salite ku mukunda eyi samuyupe eyi isinya, simba okukana Omolyoo ona kwaula mi kame sakusinye onyene. **2** Cwale anokupula kame sakoñe ouyi woo, mi mulibaka lyoo endila no niti kame saisinyehe. **3** Cwale mu ulyangelino woo kame sa myoonge ni maywi oo

no mapwa, kakuli okutunda kunyima okunyaziwa koo ku sibitelele, mi okusinyeha koo kakukoso! **4** Kakuli nji Nyambe kasi kushemuba amangeloi aba ana kufosa, kono kame ana kwanunga ni kwayumbela mu mukoti no uwi mu lihele okuteuliwamo okutwala ba nako no katulo. **(Tartaroō g5020)** **5** Nyambe kasi kushemuba elitunga no kale, kono nakuyoyisa Nuwe, yonyene ona kwamba eyi no kuluka nanjili aanu noku kwana mutanu ni twiili, aba ana kulita omuunda mu litunga no anyefuli. **6** Nyambe muku futula emileneñe no Sodomā ni Gomola okwiitenda omute kame ana kwaatula ni kwatenda omwanda kwaawo sanyefule. **7** Nyambe kame ana kuyoyisa Loti no kuluka, ona kweenanga onene mulibaka no oyi no aanu no kufokola. **8** Kakuli mulibaka no inu eyo ana kumonanga nikuyupanga woyo mulume nokuluka omo ana kuyoyelanga mukaci koo, kame ana kuyupanga okukola mu moyo waye no kuluka mu liywaa ni liywaa mulibaka no misebezi yoo no kwiiba. **9** Cwale Ombumu kame ayii omo no kuyoyiseta aasikupumena okutunda mu miliko ni kuteula awo no kwaluka munji no koto okutwala ba liywaa no katulo, **10** onene awo ata mu titakazo too no uyii ni kushwaula etukelo. Aanu aa kame akukuhumusa ni koongola emicima, mi kacili okunyefula awo no kukanya. **11** Simba amangeloi naba ali ano kuneneba ni maata kaatoyo ni katulo eyo anyefula balubala lwa Mbumu. **12** Kono aanu aa kabiti eiyamana nambulwa etingana, eyo ileyelwa okulemiwa ni kwibaiwa awo akwingenyeka mu titaba no kwalimukiwa, kame sasinyiwe mu sinyeho imweya nonyene, **13** kame sayande mulibaka no misebezi

yoo no kwiiba. Kame aibala nji mwelembo okumonahala omunji okutenda enokwiiba. Kame aenisa ni kunyazahala, kame amonahala mu koonga koo aba alya naanyi. **14** Kame akwite amiyo aiyalile ohule ni nyolelo no kutenda esibi. Kame akomanga emyoyo no kwaongola. Kame akwite emicima iyetelwe mu ulyangelino mi kame ali aana no sikuto! **15** Kame ana tundu mundila no kuluka ni kuyauluka, kame ana koño endila ya Balami omwana Beole, woyo ona kusinga okuwana einu no kwiiba, **16** kono kame ana kukalimelwa mulibaka no uyi waye. Embongolo sebeli yaamba okutusisa eliywi no unu ni kumana olweelo no munuhi. **17** Aa aanu kame akufekile kanyi eliweluwelu no kukuta ameyi ni makumbi aendisiwa ku mebo no liñungwa, kakuli onyene kame atewelwe esibaka no ouwi. **18** Kakuli kame aamba mukukuwa oukuyeema eyi no weelo, kame akutusisa etitakazo no unu ni uhule aanu anamana okubanduka kwawo ayoya mu mafosisa. **19** Kame asepisiwa okwalukulula kono onyene kame ali abika no inu no ulyangelino, kakuli kweyo yonje iiya eyo ikoma omunu kumubeeka mu ubika. **20** Kakuli nji munyima no kubanduka ouwi no litunga kubitela mu kulimuka kwa Nyambe ni muyoyisi wetu Jesu Kilesite, asinungilwe kame kweyo mane ni kukomiwa, amamaneneno oo kame saibe onene okubita ba weli. **21** Kakuli kwakuwaba kwa onyene kambe kasikulimuka endila no kuluka, kubita nji aba ana mana okulika atunda mu titaelo no kuluka ana kubiwa. **22** Kame ina tendahala kwa onyene okukumanena ku nguli no niti eyi yaamba nji, Ombwa kame aukela kweyo ana

lusu” mi “Ongulube ona yowisiwa osita kame okakuyowa mu ndowa.”

3 Eli cwale eliñolo no wiili elyo inami ñolele. Asingiwa mi mu mañolo ayiili kame ina mipulukisa nji mulese okupulama mu minahano yenu, **2** nji cwale mupuluke ana kunuha anuhi no kukena ni titaelo ta Mbumu ni Muyoyisi okubitela mwa tumiwa enu. **3** Oweli aanyi kame mufanena okuyupisisa eyi nji aongi kame saiye mu maywaa no mamananeno okukoña etitakazo too **4** ni kwamba nji, “Kubine ili esepiso no kwiiya kwaye? Kakuli okutunda aba ana kufela anjekulyetu, einu yonje kame yekeza okutunda ku matatekelo no litunga!” **5** Kame akulyanganisa fela eniti eyi nji mulibaka no liywi lya Nyambe eliwilu kwalina kwikalanga okutunda ku kale mi elitunga kame lina kuumbiwa okutunda ba meyi mane kame lina umbiwa ba meyi, **6** mulibaka elyo elitunga lina kwikalako naliku miniwa ku meyi ni kubwa. **7** Kono mu liywi limweya eliwilu ni litunga eyo iliko kame itewelwe omulilo, owo utewelwe okutwala ba liywaa no katulo ni kusinya aanu no kwapumena kwa Nyambe. **8** Asingiwa, kono mulese okupulama eniti eyi! nji cwale kwa Nyambe eliywaa limweya kame likufekile kanyi emyaka no kukwana esikiti, mane emyaka no kukwana esikiti kame ifekile kanyi eliywaa limweya. **9** Ombumu kaliyehisa etisepiso taye kanyi omo aambela aanu nji naliyehe, kono kame afela amakeke kakuli kasingi nji aanu asinyehe kono nji aanu onje akeele ba kubaka. **10** Kono eliywaa lya Mbumu kame saliiye kanyi ombuyi mi cwale eliwilu kame salibwe ni liywi no kuneneba,

mi einu ilimo kame saishengununwe ku mulilo, cwale elitunga ni misebezi yalyo mba iciñiwa. **11** Kakuli eyi inu yonje mba isinyehe, cwale aanyi muli aanu no ngasibine? kame mufanena okuyoya mu kukena ni muu Nyambe. **12** mutatelele me mulubisa okwiiya no liywaa lya Nyambe, kakuli eliwilu kame sali shengununwe ni kusinyeha mane einu yonje ilimo mba ishengununwa ku mulilo! **13** Kono okukumanena ni sepiyo yaye tu tatelele eliwilu ni litunga no ubya elyo okuluka saku kaikale. **14** Cwalehe, asingiwa, kakuli kame mutatelele eyi moongole nji muwaniwe kwa yonyene me muulwile esi sinyazahala mwaanyi ni kuyoya mu kozo. **15** Cwale mulemuhe nji okutatelele kwa Mbumu wetu okuyoyisiwa no aanu, mi ni yonyene Paulusi omwabetu osingiwa kame ana miñolele okukumanena ku kushangama ana biwi. **16** Okwamba eyi kanyi omo atendela mu mañolo aye. Kweeli einu injili iliko eyo no kubambaba okwiyupisisa eyo aanu aulwile ezibo ni kwakonda kame afutula okuwaneka ku kusinyeha koo, kanyi omo atendela mu mañolo anjili. **17** Asingiwa, cwalehe anyi mulimukelele oweli eyi, mumamele nji mulese okuyauluka ni mafosisa no aanu no kwakonda ni taukelwa okoongola kwetu. **18** Kono mukulele mu sishemo ni zibo ya Mbumu ni Muyoyisi wetu Jesu Kilesite. Kwa yonyene kwikale ekanya bano mane ni kuta oko no kwaabwa! Amen. (aiñ g165)

1 Jowani

1 Kame tumi ñolela eyi no liywii no moyo, esi si na kwikalako ku simuluhó, esi tu na ku yupa, esi tu na mono ni miyo etu, mi natu kusi mona eso tuna leme ni maoko etu. **2** Cwale omoyo owo aba onaku monahala, mi sebeli tuumona kame tuba oupaki mi kame tu myambela omoyo no kwabwa, ou una kwikalako kwa Sitange, mi na ukulimukiswa kwaaci. (aiōnios g166) **3** Esi tu na mono nesi tu na yupu so kame eso tu myambela, mi cwale naanyi muku wane naaci. Mi okuwana kwetu ni Sitetu kame tuli ni ku mwanaye Jesu Kilesite. **4** Mi kame tuñola etaba eyo nji etabo yetu ipetahale. **5** Eli eling'usa tuna yupu kwa Mwanaye, eli tu myambela, ninji Nyambe yo liseli, mi ka kwisa ouwii kwa yonyene simba mbicani. **6** Mi cwale aba twamba nji kame tuli bamweya ni yonyene, mi abo kame tweenda mu uwi, abo kame toonga mi ka tutende eniti mu maywi mane neyo tutenda. **7** Kono aba tweenda mu liseli, kanyi yonyene aba ali mu liseli, kame tuku wana bamweya, mi ounyinga wa Mwanaye Jesu kame u tu yowisa eibi yonje. **8** Aba twamba nji katu kwrite esibi, kame tu koonga, mi eniti ka isako mwaaci. **9** Aba tu kwamba eibi yetu, yonyene niwa kusepahala mi niwaluka mbatulemene eibi yetu ni kutukenisa ku ouyi wetu wonje. **10** Aba twamba nji katusitenda esibi, kame twamba nji Nyambe niwa mapwa mi eliywi lyaye kalisamo mwaaci.

2 Anaange anyonyo, kame ni mi ñolela etitabe eti nji mu lese o ku tende esibi, kono omunu aba atendile esibi, kame tuli ni mwimaneni bouso wa Sitetu, Jesu Kilesite woyo no kuluka. **2** Yonyene ni sitabelo esi si teneka eibi

yetu, mi kasa eyetu feela, kono neyi no litunga lyonje.

3 Aba tu teula etitaelo ta Nyambe kame satulimuke nji tumulimukile. **4** Woyo wamba nji kame ni mu limuka, mi ka mamele etitaelo taye, ni wa mapwa, mi eniti ka isako mwa yonyene. **5** Kono woyo omamela eliywi lya ye, elilato lya Nyambe luli kame li petehile mwa yonyene. Mweesi, kame tuyii nji kame tuli kwa yonyene. **6** Woyo wamba nji kame ali kwa yonyene, kame a fanena ni yonyene okwenda mu mukwa owo ana kwenda nawo Jesu. **7** Aasingiwa, kanimi ñolele etaelo no ubya, kono ni taelo no kale muli nayo okutunda ku matatekelo. Etaelo no kale, ni Liywi eli muna yupu. **8** Kame ni mi ñolela etaelo no ubya kame, eyi ili eniti kwa yonyene ni kwaanyi, kakuli ouwi okutwa ubwe mi eliseli no niti lyabenya kale. **9** Woyo wamba nji kame ali mu liseli, mi kame atimbile mandaye, osili muuwi ni bano. **10** Woyo usinga mandaye kame ali mu liseli, mi ka kwrite eso sasi mu sitatalise. **11** Kono woyo otimbale mandaye kame ali mu uwi ni kweenda mu uwi, mi kalimukile oko ata, kakuli ouwi ka umonisa amiyo aye. **12** Anaange anyonyo, kame ni mi ñolela kakuli kame mu na lemenwe eibi yenu, mu libakalya Kilesite. **13** Atate, kame ni mi ñolela, kakuli kame mu limukile woyo oliko oku tunda ku matatekelo. Aa no ubya, kame ni mi ñolela kakuli kame muna matuka woyo no kwiiba. Aana anyonyo, kame ni na mi ñolela kakuli kame mu yii Sitange. **14** Aana anyonyo, kame ni mi ñolela, kakuli kame mu limukile sitange. Asitange kame ni mi ñolela kakui kame mulikile woyo oliko okutunda ku matatekelo. Aa no ubya, kame ni mi ñolela kakuli kame

mulu akongola, mi eliywi lya Nyambe kame lili mwaanyi, mi kame mu na matuka woyo no kwiiba. **15** Mu lese o ku singa elitunga, simba eyi ilimo mu litunga. Omunu nji kame asinga elitunga, elilato lya Sitange ka lisamo mwa yonyene. **16** Kakuli eyi ili mu litunga yonje, etakazo no lutu, ni takazo no miyo, nuu uku kuhumusa no moyo, ka itundu kwa Sitange, kono kame itunda mu litunga. **17** Mi elitunga mba libwi, ni takazo ya lyo, kono woyo otenda etato ya Nyambe kame aikala okuta oku no kwaabwa. (aiōn g165) **18** Aanange, ni nako no mamananeno! mi kanyi aba muna yupu nji eila ya Kilesite kame ikeile, ni bano eila ya Kilesite no kupula kame ineyi, mulibaka eli natulimuka nji sebeli nako no mamananeno. **19** Kame ana tundu kwaaci kono kasa etu, kambe neli etu, kambe kame a na siyala kwaaci, awo nakutunda mwaci nji kumonahale aba nokukena nji kasa etu onje. **20** Kono aanyi namu wabiwa kwa woyo no kukena, mi moonje kame mulimukile eniti. **21** Kame nimi ñolela, kasa nji ka mu limukile eniti, kono ni nji kame mwiyii, mi ka kwisa amapwa aa atunda ku niti. **22** Anyine cwale woyo oli ni mapwa? Konji woyo olatula nji Jesu kasa yokame Kilesite. Woyo yokame esila sa Kilesite woyo olatula Sitange bamweya ni Mwana. **23** Munu yonje woyo olatula omwana, kame alatula bamweya mane ni Sitange, kono woyo opumena omwana ni sitange kame ali naye. **24** Cwale aanyi, esi mu na yupu ku sili ku matatekelo si ikale mwaanyi. Esi mu nayupu ku matatekelo nji kamesiikala mwaanyi, naa nyi mba mwikala kwa mwana ni kwa Sitange. **25** Mi esepiso eyi ana kutuba, ni moyo ou no kwaabwa.

(aiōnios g166) **26** Kame nimi ñolela eyambo eti mulibaka no ao saiye muku mionga. **27** Kono aanyi oku wabiwa mu na tambula okutunda kwa yonyene okuyoya mwaanyi, ka mu saele okwiyetiwa ku munu, mi okuwaa kwaye aba kumiyeta eyambo tonje, mi niyaniti mi kayoongo kanyi omo ina miiyetete, muyoye mwa yonyene. **28** Mi cwale aana anyonyo, muyoye mwa yonyene nji enako sa monahale twikale ni undume mi tu lese okucitiwa mu kweena bouso yaye mu nako eyo sa iye. **29** Aba mulimuka nji yonyene ni wa kuluka, mu linuke nji munu yonje woyo otenda eyi no kuluka kame aleilwe kwa yonyene.

3 Ko mu mone elilato eli Sitange na tu singi na lyo, ni lya ngaibi? Aba twisanwa aana a Nyambe! Mi aaci aano, mulibakelyo, elitunga ka li tu yii, kakuli ka li si mu limuka, **2** Anokusingiwa, cwale kame tuli aana a Nyambe, mi esi sa twikale so ka si si monahaliswa kale. Kame tu yii nji enako eyi sa iye, mba tu feke kanyi yonyene, kakuli mba tu mu mono omu aikalele. **3** Mi munu yonje woyo oli ni sepo mwa yonyene kame a ku kenisa, kanyi yonyene aba ali uyu no kukena. **4** Munu yonje aba atende sibi, kame a matuka omuloo, kakuli esibi ni ku matuka omulawo. **5** Mi kame mu yii nji yonyene kame aneyi nji a tundise esibi, mi ka kwisa esibi kwa yonyene. **6** Ounu yonje woyo oli kwa yonyene ka tende esibi, munu yonje woyo otenda sibi kasi mumona, mane ka mu yii. **7** Aana, mu lese okongiwa ku munu, uyu otenda esi no kuluka, kame a lukile kanyi yonyene aba ali uyu no kuluka. **8** Woyo otenda esibi ni wa Satani, kakuli osatani kame atende sibi oku tunda ku matangiseto. Omwana Nyambe

aba aneyi, elibaka ninji a mane emisebezi ya Satani. **9**
 Omunu onje woyo ona leiwa kwa Nyambe ka tende esibi,
 kakuli embuto no Nyambe kame ili kwa yonyene, mi ka
 twese o ku tende sibi kakuli kame aleilwe kwa Nyambe. **10**
 Aana a Nyambe naana a Satani kame a monahala mwesi,
 Munu yonje no kwa tenda esi si lukile kasa wa Nyambe,
 simba woyo nokwa singa omwabaye. **11** Etaba mu na
 yupu ku sili ku matatekelo ninji tu ku singe. **12** Tu lese o
 ku tenda kanyi Kaine, woyo ona kwikala kwa woyo no
 kwiiba, mi kame ana kwibaa ominaye. Mi esi a na mibaele
 nisibine? Ninji emisebezi ya ye neli eyi no kwiiba, kandi
 eyi no minaye neli eyi no ku waba. **13** Abange, mu lese o
 ku komoka elitunga aba li mi timbile. **14** Omu tu limukela
 nji na tu tundu mu lufu o kwingena mu moyo, konji aba
 tu singa abetu. Uyu no kwa singa omwabaye osili mu
 lufu. **15** Munu yonje woyo otimbile omwabaye ni mibai,
 mi kame mu limukile nji ka kwisa omwibai oli ni omoyo
 no kwaabwa mwa yonyene. (aiōnios g166) **16** Omo tuna
 limukele elilato, ni Jesu aba ana tu tobohele omoyo waye,
 naaci kame tu fanena o ku tobohela abetu Emebo yetu.
17 Kono omunu aba afumine oufumu no litunga, mi aba a
 mona omwabaye yo ulwile esinjili, mi kamuyatulwele
 omucima waye, abo, elilato lya Nyambe ngaibi liikalile
 kwa yonyene? **18** Aanange ooku singa kwetu ku lese o ku
 tendwa mu maywi ni mu lulimi, kono ku tendahale mu
 tikezo ni mu niti. **19** Mi mweesi aba satu limuke nji kame
 tuli ni niti, mi mbatongota emicima yetu bouso ya ye. **20**
 Mi emicima yetu naba itu nyaza, Nyambe ni mukulu ku
 micima yetu, mi kame ayii eyambo tonje. **21** Aasingiwa,

omucima wetu aba kautu nyaza, kame tuli ni sepo no kongola kwa Nyambe. **22** Mi esi tu kumbela kame tu si tambula kwa yonyene, kakuli kame ateula etitaelo taye, mi kame tu tenda eyo asinga. **23** Mi etaelo ya ye neeyi, tu lumele Elitina no Mwana ye Jesu Kilesite mi tu ku singe, omu ana tu laelele. **24** Awo akuteka etitaelo taye kame ali kwa Nyambe, ni Nyambe kame ali kwa yonyene. Omu tu linukele nji kame ali mwaaci, ni mu mebo eyo ana tubi.

4 Aasingiwa, mu lese o ku pumena Emebo yonje, kono mweteke Emebo nji kame itunda kwa Nyambe. Kakuli anuhi no kupula aa no mapwa kame aneyi mu litunga. **2** Mu limuke Emebo no Nyambe mweesi, Emebo yonje eyi yamba nji Jesu Kilesite kame aneyi kanyi omunu luli woyo oli ni lutu ni unginga, ni ya Nyambe. **3** Mi Emebo yonje eyo yulwa okwamba Jesu, kasa ya Nyambe. Yo kame esiila sa Kilesite eyo mu na yupu nji kame iiya, mi ni bano yaiya kale mu litunga. **4** Kono aanyi, aanange anyonyo, kame muli a Nyambe mi namukomo anuhi no mapwa, kakuli yonyene oli mwaanyi, ni wa ku neneba obita woyo oli mu litunga. **5** Onyene naa si litunga, kakuli eyi aamba niya litunga mi elitunga kame lya yupa. **6** Aci kame tuli a no Nyambe. Woyo yonje olimukile Nyambe, kame a yupeteta kwaaci, kono woyo kasa kwa Nyambe, ka teetete kwaaci. Esi sokame eso tu limukela Emebo no niti, ni mebo no mapwa. **7** Aasingiwa, tu ku singe, kakuli elilato kame li tunda kwa Nyambe, omunu yonje woyo osinga kame leilwe kwa Nyambe mi kame a limukile Nyambe. **8** Woyo no kwa singa, ka yii Nyambe, kakuli Nyambe ni wa lilato. **9** Elilato lya Nyambe kame li monahala mwaaci

mweesi, Nyambe naku tumu mwanaye mu mweya mu
 litunga nji mu yonyene tu yoye mwa yonyene. **10** Omu
 moliikalele elilato, kasa aaci tu na singi Nyambe, kono
 ni yonyene onatu singi, mi kame anaku tuma mwanaye
 nji atende esitabelo no ibi yetu. **11** Asingiwa, Nyambe
 aba ana tusingi ngeso, naaci kame tu fanena ooku singa
 ngeso. **12** Ka kwisa omunu woyo ona ku mona bo Nyambe,
 mi aba tu ku singa, Nyambe kame ali mwaaci, mi elilato
 lyaye kame li petehile mwaaci. **13** Abo tu limukela nji
 kame tuli kwa yonyene, ni yonyene kwaaci, kakuli kame
 ana tubi ku Mebo yaye no kukena. **14** Cwale aci natu
 mono, mi kame tuli apaki nji sitetu kame ana tumu
 Mwanaye nji atende Omuyoyisi no litunga. **15** Woyo onje
 wamba nji Jesu ni mwana Nyambe, Nyambe kame ali kwa
 yonyene, ni yonyene kame ali kwa Nyambe. **16** Mi aaci na
 tu limuka, mane kame tuna lumele elilato lya Nyambe
 mwaaci. Nyambe niwa lilato, mi woyo oikalile mu lilato
 kame ali kwa Nyambe, mi Nyambe kame ali kwa yonyene.
17 Elilato kame lipetahalele mwaaci nji twikale ni sepo
 noku neneba mu liywaa no katulo, kakuli omu aikalele
 yonyene mwa tu ikalele naaci mu litunga lino. **18** Ka
 kwisa oku cila mu lilato, kono elilato no ku petahala kame
 li cita okucila, kakuli oku cila kame ku yuleka ekoto, mi
 woyo ocila ka si tendiwa kale woyo no ku petahala mu
 lilato. **19** Aaci kame tu singa, kakuli yonyene kame ana
 tu singi ba weli. **20** Nji omunu kame aamba nji kame ni
 singa Nyambe, mi kame atimbile omwabaye niwamapwa,
 kwa woyo otimbile mwabaye woyo amona ka twese o ku
 singa Nyambe woyo no kwa monwa. **21** Mi etaelo eyi tu

na shimbi kwa yonyene neeyi, woyo onje osinga Nyambe, a singe ni mwabaye kame.

5 Munu yonje woyo opumena nji Jesu yokame Kilesite kame naleiwa kwa Nyambe, mi munu yonje woyo osinga sitange, asinge ni woyo onaleiwa kwa Nyambe. **2** Omo satu limukele nji kame tu singa aana a Nyambe, nimu kusinga Nyambe ni kumamela etitaelo taye. **3** Elilato lyetu kwa Nyambe, konji aba satu mamele etitaelo taye. Mi etitaelo taye ka tikwite okulema. **4** Kakuli esi si na leiwa kwa Nyambe sonje kame sikoma elitunga, mi okukoma kuna komiwa elitunga ni tumelo yetu. **5** Anyine woyo sokoma elitunga? Konji woyo opumena nji Jesu ni Mwanaa Nyambe. **6** Jesu Kilesite yokame woyo onakwiya ni meyi ni unyinga. Kasa ni meyi fela, kono ameyi ni unyinga. Mi Emebo yo kame eyi ipaka, kakuli Emebo ni niti. **7** Kweeli yaatu eyo iapaka, **8** mebo, ameyi ni unyinga mi eyo yaatu kame ilumelelana. **9** Aba tu tambula oupaki nwaanu, oupaki wa Nyambe ni wa ku neneba ni ku bitelela. Mi okame oupaki wa Nyambe owo ana paka mwanaye. **10** Awo apumena mwa mwanaye Nyambe, kame ali ni upaki woo mu micima yoo, awo no kwa pumena Nyambe, kame amutenda woyo no mapwa, kakuli ka lumele oupaki wa Nyambe, owo ana paka mwanaye. **11** Mi oupaki uno okame, Nyambe kame ana tubi omoyo no kwaabwa, mi omoyo owo, kame oli mwa mwanaye. (aiōnios g166) **12** Woyo oli ni mwana kame ali ni moyo, mi woyo wa kwite Omwana Nyambe ka kwite omoyo. **13** Kame ni mi ñolela eyambo eti aanyi mu pumena mu litina lya Mwanaa Nyambe nji mu limuke nji kame muli ni moyo no

kwaabwa. (aiōnios g166) **14** Oundume tuli nayo kwa yonyene ninji aba tu kumbela esinu mukusinga kwaye, kame a tu yupa. **15** Mi aba tu limuka nji kame atu yupa einu yonje eyi tu kumbela, kame tulimuka nji natu tambula esi tu na kumbele kwa yonyene. **16** Omunu aba a mona mandaye yo tenda esibi nokwa twala ku lufu, a lapele, mi Nyambe mba mubi omoyo. Kame sa ube aa aulwa o ku tende sibi nokwa twala ku lufu. Esibi kwa sili esi si twala ku lufu, ka naamba nji kame tufanena okulapela mu libaka no sinu eso. **17** Ouyi onje ni sibi, mi kwa sili esibi eso siulwa okutwala ku lufu. **18** Kame tu yii nji omunu yonje woyo oleilwe kwa Nyambe katwalele oku tenda esibi, kono woyo oleilwe kwa Nyambe kame a ku babalela, mi woyo no kwiiba kamu leme. **19** Kame tu limukile nji kame tutunda kwa Nyambe, ni litunga lyonje kame lili munji ya woyo no kwiiba. **20** Kame tu yii nji omwana Nyambe kame aneeyi, mi kame ana tubi okuyupisisa nji tu limuke woyo no niti. Mi kame twikalile mwa woyo no niti ni mwa Mwanaye Jesu Kilesite. Yo kame Nyambe no niti ni moyo no kwaabwa. (aiōnios g166) **21** Aanange anyonyo, mutokomele ku alimu no mapwa.

2 Jowani

1 Mene omukulu, kame ni ñolela Ku mukati woyo ona ketiwa kwa Nyambe, naa naye aa ni singa mu niti, mi ka sa mene fela woyo waa singa, kono naa alimukile eniti onje, **2** mulibaka no niti eyi ili mwaaci, mi kame saikale naaci enako yonje ni kuta oku no kwaabwa. (aiōn g165) **3** Esishemo ni makeke, ni kozo, iikale naaci eyi itunda kwa Nyambe Sitange, ni kwa Jesu Kilesite omwana Sitange, mu niti ni mu lilato. **4** Kame ni wabelelwe onene aba ni na wana aana anjili owe ayoya mu niti, kanyi aba tuna laelwe kwa Sitange. **5** Mi cwale, wene omukati, kame niku lapela, kasa nji kame ni ku ñolela etaelo no ubya, kono eyo tuli nayo okutunda ku matatekelo eyi yaamba nji, tu ku singe omunjili ku munjili. **6** Elilato, ninji tuyoye mu taelo ya Nyambe. Yo kame etaelo, omu muna iyupele ku matatekelo ninji tukusinge omunjili ku munjili. **7** Kakuli asikonga no kupula kame anengene mu litunga, aa aulwa okupumena Jesu nji kame aneyi mu lutu no unu. Woyo omunu no ngeso ni moongi mini siila sa Kilesite. **8** Mu tokomele nji mu lese oku sinyehelwa kweyi tunabeleke, kono mu biwe omupuzo no kwiwala. **9** Omunu yonje woyo okeluha no kwaa ikala mu tuto ya Kilesite mi kame abekelako einjili, kasa ni Nyambe. Kono woyo yonje otwalelela oku mamela etuto ya Jesu, kame ali ni Sitange bamweya ni Mwana. **10** Nji omunjili kame aiya kwaa wene, mika liti etuto eyo, mu lese oku tambula mu tindo tenu, mi mu lese oku mukeeta. **11** Kakuli woyo wakeeta kame aku wana naye mu tikezo taye eti no kwiiba. **12** Kame nili neyi nokupula no kuku ng'olela, kono ka ni

singi oku kutusisa epampili ni inke, kono kame ni nahana
okwiiya muukumona nji nikwambela nikanwa, nji cwale
okuwabelelwa kwetu kwiyaalelele. **13** Aana no mandowe
ana ketiwa kwa Nyambe kame akukeeta.

3 Jowani

1 Meene omukulu, kame ni ñolela Gayusi omusingiwa woyo ni singa mu niti. **2** Musingiwa, etapelo yange ninji einu yonje itende wino, mi oyoye wino kanyi Emebo yowe omu ikuketele. **3** Kame nina kuwabelelwa onene, abo aabetu ana kubiti bano aba ana kupaka eniti yowe, omu otwalelela okwenda mu niiti. **4** Ka kwisa esi sini wabeliswa oku bita esi, aba ni yupa nji anange kame aenda mu niti. **5** Omusingiwa, kame oli woyo noku sepahala kweyi otenda kwakwetu, simba nji naangenda. **6** Okame ana pake elilato lyowe balubala no keleke, watuse nji ate wino mu musipili woo, mu mukwa ou uwabelisa Nyambe. **7** Kakuli okwenda koo ni mulibaka no litina lya Jesu Kilesite kaa si tambula simweya kwawo no kwa pumena kwa Nyambe. **8** Aaci aasikupumena kame tufanena okwatusa nji, tu belekisane bamweya noo mu niti. **9** Kame ni naku ñolela Endoo ya Nyambe, kono Diotlefi woyo osinga oku tenda ono weli kasiku tutambula. **10** Cwale aba sani iye, mba ni myambeleyo atenda neyo nokupula eyi no kwiiba atunungelelanga, kasa eyo fela, kono kame akanisanga nawo asinga okutambula aakwetu aasikupumena, mane ni kwaacita mu keleke abaasinga okutenda ngeeso. **11** Omusingiwa, ulese oku faniketa ouyi, kono ouwa. Woyo yonje otenda ouwa kame atunda kwa Nyambe, mi woyo otenda ouyi kasimona Nyambe. **12** Demetliusi kame apakwa wino kwaanu onje, mi eniti ni yonyene kame ipaka, Naaci kame tumu paka, mi kame alimukile nji oupaki weetu ni waniti. **13** Kame nili neyi no ku pula no ku kuñole la, kono ka nisingi okuku ñolela mu ling'olo. **14**

Kame ni nahana oku kumona wangu, mi mba twambola
ni wene ni kanwa. Ekozo iikale ni wene, alikani kame aku
keeta. Oasikupumenase alikani mu matina oo.

Juda

1 Okutunda kwa meene omubika wa Jesu Kilesite ni minaye Jakobo. Kwaawo, aa asingwa ana isaniwa, mwa Nyambe Sitange ni Jesu Kilesite. **2** Amakeke, kozo ni lilato iikale naanyi. **3** Aasingwa, kame ni shukele oku mi ñolela kweyi noku yoyisiwa kwetu, kame na wana nji kwautokwa oku ming'olela ni ku mikumbela nji mu kongote ku tumelo eyo ina kubiwa kwaanu a Nyambe oweli. Mi omucima usini kandiketa okutenda ngeso. **4** Kwaanu anjili ao oku nyaziwa koo na kukung'oliwa kale, mukushweeka naaingene mukaci kenu. Kasa aanu a Nyambe, kame ashandola esishemo sa Nyambe wetu oku sitenda ouhule mi kame akana Jesu Kilesite Omolyetu ni Mbumu wetu. **5** Cwale kame ni singa oku mipulukisa Eyambo simba nji namu kwambeliwa mukwiwala moonje, nji woyo ona kuyoyisa aanu okutunda mu Engepita, munyima sebeli osinya awo na kwapumena. **6** Kame amangeloi no kwateula eitulo yawo, kono kame anasiyi eibaka yawo naiteuliwa kwa yonyene mu mawenge na kwaabwa mu uwi okutwala ba liywaa linene no katulo. (aïdios g126) **7** Kanyi omo kuna kutendahalela mu Sodoma ni Gomola mane ni mileneñi ikubapile nayo, eyo ina kutenda ouhule ni inu no kwa fanena, mbaitende omwanda okubita mukoto no mulilo no kwaabwa. (aïñios g166) **8** Naba kuli ngeeso aanu mukulota koo kame asilafaza etinyutu too, okukana aasimulonga mane ni kukana aa no kukanya. **9** Simba yonyene Mikaele onduna no mangeloi aba ana kuzeka ni Diyabulosi esitupu sa Mushe kasiku mwaatula mu ku munyefula kono sebeli wamba

nji Mbumu aku kalimele. **10** Kono aanu kame alwisa eyo kaalimukile, eyo ineyi mu mukwa no ku limukiwa mi ni iyamana kame itenda ngeso, kame asinyiwa. **11** Niti luli oumai ni woo, kakuli kame aenda mu ndila ya Kaine mi naaitukele okonga mulibaka no kuwana ku mafosisa a Balami, mane ni kusinyeha mu kufutuka kwa Kola. **12** Awo ni anyefuli mu mikiti yenu no lilato, kame alya naanyi kanyi omulisani woyo okufepa feela yomboci. Kame akufekile kanyi amakumbi na mbulwa mbula, ao aendiswa ku mebo. Kame akufekile kanyi eitondo no mubebo eyi yulwile okubeeka mbuya, na mbulwa mamuna eyo ina kufa twiili ni kutuliwa mu mumbu. **13** Ni mandinda no liwate a timbelelwe alita olufulo no likenyi lyoo, Kame akufekile kanyi etinungweti eto tiyambaela eti tilukisetwe owilu no uwi no kwaabwa. (aiōn g165) **14** Na nuhiwa kwa Enoki no lusika no mutanu ni twiili oku tateka kwa Adama aba na kunuha nji, “Komumone, Ombumu naiyi nawo aye no kukena aa abalwa emyanda-nda.” **15** Nji alite ekatulo kwaanu onje mane akalimele aanyefuli onje mulibaka no tikezo too no unyefuli tonje eto ana tende, ni ku maywi onje no kubambaba ao anaamba kwa yonyene awo asikutenda eibi. **16** Naanu awo atongoka, ano ting'ananyi aata ni titakazo too, otunwa too kame aamba mu ukukumusa mane ni kubabaza aanu nji awane esinjili kwa onyene. **17** Kono anyi aasingwa, kame mufanena okuhupula amaywi ana kwambiwa oweli kwa tumiwa a Mbumu wetu Kilesite Jesu. **18** Aba ana ku myambela nji, mu tinako no mamananeno aasiku nyefula mbaikalako, aata mu titakazo too eto tilwisa

ounyambe. **19** Okame aafapanisa aanu kame ali ni moyo no lutu fela, kakwite Emebo. **20** Kono anyi aasingwa mukuyakele mwenyene ba mutomo no tumelo yenu no kukena onene anyi mulapela ni mebo no kukena. **21** Mu ongotete mu lilato lya Nyambe, me mutatelele amakeke a Mbumu wetu Jesu Kilesite mu moyo no kwaabwa. (aiōnios g166) **22** Mukolwise akwenu awo alyangana, **23** mu yoyise akwenu okwa tundisa mu mulilo, anjili mwatende ni makeke mu kucila mi mutimbe ni ikumango no awo ali ni matilo no lutu. **24** Cwale kwa yonyene woyo otwesa oku mibabalela nji mulese kukwa, ni ku milita balubala no lubala lwaye no kanya me muwabelelwe. **25** Kwa yonyene feela Nyambe omuyoyisi wetu mwa Jesu Kilesite Ombumu wetu kwikale ekanya ni Umbumu ni maata noku busa okutunda kukale ni ba nako ino mane ni ku twala oku no kwaabwa! Amen! (aiōn g165)

Sinulo

1 Ebuka eyi esinulo ya Jesu Kilesite eyo ana kumuba Nyambe okumonisa kwabika aye eyo ifanena oku tendahala, mi ni kwimonahalisa mu kutuma elingeloi lyaye kwa mubika waye Jowani, **2** woyo ona kuba oupaki ku liywi lya Nyambe ni ku maywi a Jesu Kilesite simba ni kweyo yonje ana kumona. **3** Embuyoti ni ya woyo obala mukukuwa amaywi no unuhi, mi embuyoti ni yawo ayupa ni ku teula eyo iñolilwe mu mañolo kakuli enako kame ili beebi. **4** Mene Jowani kame niñolela etikeleke mutanu ni timbili tili mu Esiya, Esishemo kwaanyi ni kozo okutunda kwa Nyambe woyo oliko ni woyo ona kwikalako mane ni kwa woyo soiya, ni kutunda ku mebo mutanu ni twiili eyo ili balubala no lubona lwaye, **5** ni kutunda kwa Jesu Kilesite opaki no kusepahala, omweeli no awo no kufa ni mubusi no ambumu ba litunga. Kwa yonyene woyo otusinga ni kututundisa kwiibi yetu ni unyinga waye, **6** mi na kututenda omubuso no apulisita kwa Nyambe waye ni sitaye, kwa yonyene okutenda ekanya ni kubusa mu nako yonje! Amen. (aiñ g165) **7** Komumone, woyo okeyile mu makumbi, mi amiyo onje kame sa mumone, mi nawo ana kumuyaa embinji mi aanu onje no litunga kame salile mulibaka lyaye. Mosaku kaikalele! Amen. **8** Time Alufa ni Omega, kame kwamba Mbumu Nyambe, woyo oliko ona kwikalako woyo soiya woyo no Maata onje. **9** Mene Jowani, omwabenu woyo oku tabela naanyi mwa Jesu Kilesite amayando ni mubuso niku tatelela no kongola, kame nina kubeekiwa ba sooli siisaniwa nji Patimosi omubonda no kwamba eliywi lya Nyambe ni mulibaka

no kupaka Jesu Kilesite. **10** Kame nina kwikalanga mu Mebo ba liywaa lya Mbumu, mi sebeli ni yupa eliywi linene likuweleza munyima yange kanyi tolombita **11** eli lwamba nji, “Oñole mu buka eyo omona mi oitumene ku tikeleke mutanu ni timbili, ku Efese ni Simina ni Pegamo ni Tiyatila ni Sada ni Filadelufiya mane ni Laodisiya.” **12** Cwale sebeli niku setuka nji nimone eliywi linambanga nange, mi aba ino kusetuka sebeli nimona otutala no tilambi no gauda mutanu ni twiili, **13** mi bakaci no lutala no tilambi sebeli nimona mumweya kanyi Mwana no Munu, yo kufukile olwambi no kuleba mane ni lukanda no Gauda lutingilwe musaali saye, **14** ni tiñuki naku mutwi waye ta kukene onene kanyi owanda no likena, okukena too kanyi ememba, amiyo aye kanyi olulimi no mulilo, **15** amakondo aye kanyi utale una bekiwa mu makala no kubya, mi eliywi lyaye kanyi omulumo no meyi no kupula, **16** mi mu lyoko lyaye na ku silyo yo lemine etitungweti mutanu ni twiili, mi mukanwa kaye sebeli mutunda omukwale no kushenga oku noku, mi cwale olubala kanyi eliywaa no kubenya onene. **17** Aba nina ku mumona, sebeli ni kwela banji ku makondo aye kanyi omunu wakufa. Kono sebeli onilema ni lyoko lyaye no silyo ni kwamba nji, “Olese kucila! Ya mene no Matatekelo ni Mamaneneno. **18** Cwale time ni yoya! Kame ina kufa, kono bano kame ni yoya okuta okuno kwaabwa, kame ni kwite etinotolo no sibaka sawo no lifa. (aiñ g165, Hadēs g86) **19** Cwale oñole einu omona, mane bamweya neyo iliko mane neyo saika tendahale ku uso. **20** Ino ekunutu eyo ni myambela no titungweti mutanu ni

twiili tili mu lyooko lyange na ku silyo, mane ni tutala no tilambi mutanu ni twiili no gauda, etitungweti mutanu ni twiili amangeloi no tikeleke mutanu ni twiili, mi kame otutala no tilampi mutanu ni twiili etikeleke mutanu ni twiili.

2 “Oñolele ku lingeloi no keleke na mu Efese nji, “Aa amaywi atunda kwa woyo olemine etitungweti mutanu ni twiili mu lyoko lyaye no silyo ni woyo wenda bakaci no tutala no tilambi no gauda mutanu ni twiili. **2** Ni limukile emisebezi yowe, mi ni limukile omo ona sebeleze onene mane ni kondoka kowe, mi ni limukile nji wene ka utwese oku leselela anu no kwiiba kono nau kweteka anu awo aamba nji atumiwa kono kasa okame, mi kame ana waniwa nji amapwa. **3** Nilimukile nji wene kame uli wa kongola, simba aba uyandisiwa mulibaka lyange, kono kausikwangwa. **4** Kono eso nili naso eso ni lwisa kwa wene ninji, bano kauni singi kanyi omo ona kuni singelanga ba weli. **5** Opuluke omo ona kwele! Obake mi otenda emisebezi ona kutendanga ba weli, nji kutende ngeso mba niiyi kwa wene ni kutundisa otutala no tilambi ba sibaka sowe. **6** Kono esi esishemo sili kwa wene, kono kame otimbile eyo emisebezi ya awo akoña Nikolasi, kanyi mene omo ni itimbele. **7** Woyo okwite amatwi, ayupe eso Emebo yambela etikeleke! Kwa yonyene woyo so matuka mbani mubi okulya ku sitondo no moyo eso sili mu paladaisi ya Nyambe. **8** “Oñolele ku lingeloi no keleke namu Simina nji, “Aa amaywi a woyo no matatekelo ni mamananeno, woyo ona kufa mane ni ku yoya kame. **9** Ni limukile amayando enu ni kusheba kwenu, kono kame

mulu ano kufuma! mi kame ni limukile etinyefulo tawo aamba nji ni Majuda kono kasa okame, kono na sindoo no milapelo no Satani! **10** Olese kucila eso sasi kuyandise. Komone! Diyabulosi mba yumbele anjili kwaanyi mu tolongo, nji mba mufanene okwetekiwa, mi mu maywaa likumi kame samwikale ni mayando. Mu sepahale ku lufu mi mba ni mibi omushukwe no moyo. **11** Woyo okwite amatwi, ayupe eso Emebo yaamba ku tikeleke! “Woyo so koma katamba ku lemekiwa ku lifu no wiili.” **12** “Oñolele ku lingeloi no keleke namu Pegamamu nji, “Aa amaywi awo atunda kwa woyo okwite omukwale otwebile oku nooku. **13** Ni limukile oko wikala, oko Satani ali ni lubona lwaye. Kame olema mu koongola ku litina lyange, mi kausikana etumelo yange simba mu maywaa a Antipasi, opaki wange no kusepahala, woyo ona kwiibaiwa mukaci kenu oko ali Satani. **14** Kono kame ni kwite einu icana eyo sisingi kwa wene, kwaali anjili mukaci kenu awo akoña etuto ya Balaami, woyo ona kwiiyeta Balaki okubeeka esi sitataliso kwaana a Isilaele mu kwa susuweza okulya eilya eyo ina tendelwe esitabelo emilimu mi kame ayoya mu wozwa. **15** Mi kame mukaci kenu mwaali awo akoña etuto ya Nikolasi. **16** Cwale mutunde ku ibi yenu! Nji ka mutunduko, mbaniyi mu wanguwangu mu kulwisa awo anu ni mukwale namu kanwa kange. **17** “Woyo okwite amatwi, ayupe eso Emebo yaamba ku tikeleke! “Kwa woyo so koma kame sanimube ku maana ashwekilwe mi kame sani mube eliwee no kukena ni litina no ubya elyo liñolilwe baliwee elyo kakwisa omunu olilimuka konji yonyene woyo oli tambula. **18** “Oñolele ku lingeloi no

keleke namu Tiyatila nji, “Aa amaywi a Mwana Nyambe, woyo amiyo aye kame akufekile kanyi olulimi no mulilo, mi amakondo aye kame abenya kanyi esondo no mucaa. **19** Ni limukile emisebezi yowe, ni lilato lyowe, ni tumelo yowe, ni ku tatelela mu koongola mane ni kusebeza kowe. Mi ni limukile nji kame otenda onene bano okubita ba weli. **20** Kono esi ninakana kwa wene kame ona leselele omukati Jezabele, woyo okutoya yonyene nji munuhi. Mu kwiyeta kwaye kame akandimeka abika ange muku tenda owozwa ni kulya eilya eyo ina tendelwe ku milimu. **21** Kame ni na mubi enako nji abakele eibi yaye, kono kasingi oku tunda ku wozwa waye. **22** Komumone, kame sa nimu kondele ba mumbeta no mayando naawo atenda naye owozwa ni yonyene kame sa na kondele mu mayando no kuneneba, konji aba sabakele emisebezi yaye no kwiiba. **23** Mi kame sani ibae anaaye, mi cwale etikeleke tonje mbati limuka nji mene time ni limukile eminahano ni micima yoo. Kame sa nibe omunjili ni munjili okukumanena ni misebelibezzi yaye ana tende. **24** Kono kwaanyi monje mu siyala mu Tiyatila kamu sikukoña etuto eyi no sibi, ka musu ku kwiyeta eyo aamba anjili nji outungi no tikunutu ta Satani.’ Kame naamba kwaanyi nji sitamba okumiba outata. **25** Moongotetete kweso muli naso konji aba saniiye kame, **26** Woyo so koma niku teula emisebezi yange okutwala ku mamananeno, kame sani mube amaata beulu no matunga, **27** mi kame sabuse ni mulamu no soondo ni kutubiwa otwembaemba kanyi otucoo no limaa mane kanyi mene aba ina tambula amaata okutunda kwa Sitange, **28** cwale kame sanimube

olutungweti no masiku. **29** Woyo okwite amatwi, ayupe eso Emebo yaamba ku tikeleke.

3 Oñolele ku lingeloi no keleke namu Sadisi nji, “Amaywi a woyo okwite emebo mutanu ni twiili ya Nyambe ni titungweti titanu ni timbili. Kame nilimukile emisebezi yowe kame okwite elitina no kuyoya, kono uli wa kufa! **2** Otone, mi ongotete eso sisiyalele mi kame sili beebi nikufa. Kakuli kani siwana emisebezi yowe noku petahala mu miyo a Nyambe wange. **3** Opuluke cwale, eso ona tambula neso ona yupu, oiteule mi obake, cwale nji kutono, kame saniye kanyi ombuyi mi kutamba okulimuka enako sani kwiyele. **4** Kono osili ni matina macana mu Sadisi, anu kasi kubeeka elitilo ba ikumango yoo, mi kame saende ni mene akumangile eikumango no likena, kakuli kame yafanena. **5** Woyo so koma kame safukiwe mu ikumango no likena, mi sitamba okutundisa elitina lyaye mu buka no moyo kame sani mupake balubala lwa Sitange ni balubala no mangeloi aye. **6** Cwale woyo okwite amatwi ayupe eso Emebo yaamba ku tikeleke! **7** “Ku lingeloi no keleke namu Filadelufiya oñole nji, “Amaywi awoyo no kukena ni niti woyo okwite etinotolo ta Dabida, mi aba ayatulula kakwisa woyo so yatila. Woyo oyatila mi kakwisa woyo so yatulula. **8** Komumone, ni limukile emisebezi yowe otenda, mi kame nina kulukisete omwelo no ku yatuluka, owo kakwisa omunu otwesa oku uyatila, nilimukile nji okwite amaata no kucaniba, mi kame ona teula eliywi lyange mi kausikana elitina lyange. **9** Komumone! Kame sa ni tende awo asindoo no milapelo no Satani awo aamba nji ni Majuda kono kaokame, kono

kame aonga, komumone, kame sa naalite nji aiye mu ku kubama balubala no makondo owe. Mi kame sakwiyete nji kame nina kukusinga. **10** Kakuli kame ona teula amaywi ange no ukulema kwange, mbani kuteula mu nako no miliko ikeyile ba litunga lyonje, mukweteka awo ayoya ba litunga. **11** Kame niiya muwagu-wangu. Oleme mu kongola eso oli naso, nji omunu alese oku byangula omushukwe wowe. **12** Woyo so koma, kame sani mu tende omusumo mu ndoo ya Nyambe wange, mi katamba oku tundamo, mi mba ni ñolo ba yonyene elitina lya Nyambe wange, ni litina no muleneñi wa Nyambe wange, Jelusalema no ubya woyo okeile oku tundelesa mu wilu kwa Nyambe wange ni litina lyange luli no ubya. **13** Woyo okwite amatwi, ayupe eso yamba Emebo ku tikeleke! **14** “Ku lingeloi no keleke na mu Laodesiya oñole nji, “Aa amaywi no Ameni, opaki no kusepahala ni niti amatatekelo no yumbiwa ya Nyambe. **15** Ni limukile emisebezi yowe, kaweenye simba okombola, kambe kame weenya simba okombola! **16** Cwalehe, kakuli kame oli bakaci kaweenye simba okombola, kame sani kusibule mu kanwa kange! **17** Kakuli kame wamba nji, ‘Kame ni fumine mi kame nikwite einu yonje, mi kakwisa esi ni saela, kono kulemuha nji kame wenisa, ni kufisa amakeke, kame oshebile, nikufa amiyo, mane kame oli enjeshe. **18** Abakulingeso, kame ni kweleza nji oule kwa mene egauda eyi ina ciñiwa ni mulilo, nji ofume, ni ikumango no likena nji okumange ni kuteula enjeshe yowe nji ilese okweena mu ku moniwa, mi okuulele omutondo obeeke mu miyo nji omone. **19** Awo ni singa, kame na kalimela ni kwaaba

ekoto, nji cwale otukufalele eyo mi obake. **20** Komumone, kame niimanine ba mweelo ni ku ngongota, nji omunu kame ayupa eliywi lyange ni ku yatulula esandi, kame sani ingene mwa yonyene ni kulya naye, mi ni yonyene alye ni mene. **21** Woyo so koma, kame sani mupumenene okwikala nange ba lubona lwange, kanyi mene aba nina kukoma ni kwikala ni Sitange ba lubona lwaye. **22** “Woyo okwite amatwi, ayupe eso Emebo yaamba ku tikeleke!”

4 Eyo aba ina kubwa, sebeli naliketa, ni kumona omweelo oyatulukile mu wilu, mi eliywi no weli nina kuyupa eli likufekile kanyi etolombita sebeli lyamba kwa mene nji, “Okambamene bano, mi mbani kumonisa eyo ifanena okwiya kuuso. **2** Ababo Emebo sebeli inishimba. Cwale sebeli ni mona olubona lubekilwe mu wilu, mi kame kwikalile omunu ba lubona. **3** Cwale woyo oikalile kame ana ku monahala kanyi eliwee no Jasipa ni Kaneliyani, mi olubona kame luna ku tingulukiwa ku nambwamutalati eyo imonahala kanyi eliwee no emelodi. **4** Olubona kame luna ku beekiwa mukaci ku mabona makumi ayili naanee mi awo aikalile ba mabona neli akulu akwana makumi ayiili naanee aku fukile eikumango no likena, mi ku mitwi aku fukile etikuwani no gauda. **5** Cwale mu mabona sebeli ku tunda omamonyi no mbula, ni maywi, ni mishika no mbula. Mi balubala no lubona kame kuli amamoni mutanu na yiili awo atumbuka, eitendile emebo mutanu ni twiili ya Nyambe. **6** Cwale kuuso no lubona kame kuli eso sikufekile kanyi eliwate no siponi kanyi kilisitale. Mi kunyonga no lubona, ku lineku ni lineku no lubona, kame kuli eyumbiwa inee eyi iyoya, eyo ili ni miyo kuuso ni ku

nyima. **7** Esumbiwa no weli kame sina kumonahala kanyi ondee, esi no wiili kanyi pulu, esi no waatu esifateho kanyi sa munu, mi esi no unee kanyi mbande otuka. **8** Eyumbiwa inee noku yoya, esinjili ni sinjli kame sili ni maando mutanu ni kamweya, eyi iyalile amiyo olutu longi ni mukaci, mi ousiku ni munji kaisi kupumulanga okwiimba nji, No kukena, no kukena, no kukena, Ombumu Nyambe no maata onje, ona kwikalako, woyo oliko, mi woyo soiya kame.” **9** Cwale eyumbiwa no ku yoya aba iba etumbo ni likute, nuukutumela kwa yonyene woyo wikalile ba lubona, woyo oyoya okuta oko no kwaabwa, (aiōn g165) **10** akulu makumi ayiili ni tune kame akwela banji okukubama balubala lwa woyo oikalile ba lubona ni ku muyeema, woyo oyoya okuta oko no kwaabwa. Kame ayumbela etikuwani too balubala no lubona, aaimba nji, (aiōn g165) **11** “Ombumu ni Nyambe wetu kame ofanena wene oku tambula ekanya, elikute ni maata, Kakuli tiwe ona umbu einu yonje, mi kame ina kwikalako kumbiwa mukusinga kowe.”

5 Cwale kame nina kumona mu lyoko lyaye no silyo woyo no ikalanga ba lubona omuputo uñolilwe mukaci ni ku nyima, omamekilwe eilamatela mutanu nayiili. **2** Mi sebeli ni mona elingeloi eli no kongola, eli likuwa ni liywi linene nji, “Anyine otwesa ocola ni kulamutula omuputo ou?” **3** Kono kakwisa omunu mu liwilu simba mu litunga ni munji no litunga ona ku twesa oku yatulula omuputo simba okwaliketamo. **4** Mi kame nina kulila onene oku mona nji kakwisa simba mumweya ona ku twesa oku yatulula omuputo simba okwaliketamo. **5**

Cwale omunjili kwa kulu sebeli wamba kwa mene nji, “Olese ku lila. Omone! Ondee na ku mushobo no Juda olusika lwa Dabida, ona kukoma, nji atwese oku yatulula omuputo ni ilamatela mutanu ni yiili.” **6** Sebeli ni mona Omukoko oimanine mukaci no lubona kanyi nauibaiwa outingulukilwe ku yumbiwa inee na kulu, ni manaka mutanu na yiili ni miyo mutanu na yili neli emebo mutanu ni yiili ya Nyambe ina kutumiwa mu litunga. **7** Omukoko sebeli uta okashimba omuputo mu lyoko no silyo lya woyo ona kwikalanga ba lubona. **8** Cwale aba ona kumana oku shimba omuputo, eyumbiwa inee eyi iyoya na kulu makumi ayiili ni tune, sebeli akwela banji balubala no Mukoko, omunjili ni munjili yo lemine ehalepa, ni iwana no gauda ina kwiiyala ensense, eyo etapelo no anu no kukena a Nyambe. **9** Cwale sebeli aimba olusimo no ubya nji, Kame ofanena oku shimba omuputo ni kucola esilamatela sawo. Kakuli kame ana kwiibaiwa, mi ounyinga waye nauku liulula anu kwa Nyambe okutunda ku mushobo onje, ni tindimi, nanu, ni litunga. **10** Kame ona kwaatenda omubuso naa pulisita kwa Nyambe wetu mi mba busu ba litunga.” **11** Cwale sebeli naliketa mi sebeli niyupa ba lubona lutingulukilwe ni yumbiwa noku yoya naakulu ni liywi no mangeloi no kupula olule-lule ni itiki-kiti, **12** mi sebeli aamba mukukuweleza ni liywi linene nji, “Okufanena nikwa Mukoko ona kwiibaiwa oku tambula amaata, esifumu, ni ku shangama, ni kongola, ni likute, ni kanya, ni timbuyoti!” **13** Cwale sebeli niyupa eyumbiwa yonje mu wilu, ni mu litunga mane ni munji no litunga, ni mu

liwate neyo ilimo, mi yonje eyamba nji, “Kwa yonyene oikalile ba lubona ni ba mukoko, afuyolwe mi akutekiwe, ni kanya, ni maata, no kuta oko no kwaabwa!” (aiōn g165)

14 Cwale eyumbiwa no ku yoya sebeli yamba nji, “Ameni!” Mi akulu sebeli akwela banji ni kuba etumbo.

6 Cwale sebeli nimona Omukoko omamuna eli no weli ku ilamatela noku kwana mutanu nayiili, mi sebeli niyupa simweya ku yumbiwa inee esaamba ni liywi kanyi mushika nji, “Oiye!” **2** Cwale sebeli nimona, mi komumone, ombii no likena, mi omwendisi yo lemine outa, mi kame ana kubiwa ekuwani, sebeli ota kanyi wakukoma, ni kuta kukukoma. **3** Cwale omukoko aba ona ku mamula esilamatela no wiili, sebeli niyupa esumbiwa no kuyoya esaamba nji, “Oiye!” **4** Ombii munjili sebeli oiya no kubenya omucaa. Woyo ona kwendisa ombii kame ana kupumenenwa okutundisa ekozo mu litunga, nji cwale anu akwibaye omunjili ni munjili, mi kame ana kubiwa omukwale no kuneneba. **5** Cwale aba ana kumamuna esilamatela no waatu, sebeli niyupa esumbiwa no waatu esaamba nji, “Oiye!” Komumone, sebeli nimona, ombii no wiilu. Woyo wendisa ombii yo lemine esikala mu lyoko. **6** Cwale sebeli ni yupa eso sina kukufeka kanyi liywii mukaci no yumbiwa inee no kuyoya esaamba nji, “Etikanyo imweya no uloto kame itwesa okutenda etifo no liywa, ni titikanyo taatu no makonga kame titwesa okutenda etifo no liywaa, kono olese kusinya eoli ni waine!” **7** Cwale Omukoko aba ona ku mamuna esilamatela no unee, sebeli ni yupa eliywi no sumbiwa no unee no kuyoya esaamba nji, “Oiye!” **8** Cwale sebeli nimona, mi

komumone, ombii no kumbuwa, mi omwendisi wayo elitina lyaye neli Lifu, mi sebeli okoñiwa ku sibaka sawo no kufa, mi kame ana kubiwa amaata beulu no kalulo no unee no litunga, okwibaa ni mukwale ni lishebo ni lifu ni iyamana no litunga. (Hadēs 986) **9** Cwale omukoko aba mamuna esilamatela no mutanu, sebeli nimona munji no aletale emyoyo yawo ana kwibaiwa mulibaka no liywi lya Nyambe ni upaki ana kuba. **10** Seli akuweleza ni liywii linene nji, “Wene Ombumu no Maata onje, no kukena ni niti, kanako ikuma babine nji watula ni kuusa ounyinga wetu kwaawo ayoya ba litunga?” **11** Cwale onje kame ana kubiwa olwambi no likena omunjili ni munjili ni kwambelwa nji apumule kanyonyo konji epalo no akoo abika naboo aba saikwane awo saibaiwe kanyi onyene. **12** Cwale aba ana ku mamuna esilamatela no mutanu ni kamweya, sebeli naliketa, mi komumone, sebeli kwikala ezikinyeho no kuneneba, mi eliywaa sebeli liilola kanyi eikumango no saka, okweti sebeli omonahala kanyi unyinga. **13** Mi etitungweti na ku wilu sebeli tikwela banji kanyi esitondo no mukuyu aba sibulumuna embuya yaso no mubebo, aba si nyanganyisiwa ni mebo no kuneneba. **14** Eliwilu sebeli liminiwa kanyi omuputo aba upungiwa, mi elilundu lyonje ni yooli kame ina kututisiwa ba ibaka yayo. **15** Mi cwale ambumu no litunga, na lume no kukutekeha, nakulu no akulu no masole, na sikufuma, nawo no kongola, nanu onje, naabika, nawo alukuluhile sebeli aka ku shweeka mu mina ni mu mawee no mu malundu. **16** Seli aisana ku malundu ni mawee nji, “Mukwele beulo wetu mi mutu shweeke ku lubala lyaye

woyo oikalile ba lubona, ni ku kutweba no Mukoko! 17
Kakuli eliywaa no kuneneba no kutweba koo nalikeela,
mi anyine so twesa okwimana balubala walyo?

7 Eyo aba ina kubwa sebeli nimona amangeloi anee
aimanine mu maneku anee no litunga, alemine emebo
inee no litunga, nji kuulwe emebo aifuka ba litunga
simba ba liwate simba ku sitondo sonje. **2** Mi sebeli ni
mona elingeloi linjili elikambama okutunda kuupa eli
lemine eliswayo ya Nyambe no kuyoya. Seli likuweleza
ni liywi linene ku mangeloi anee awo ana kubiwa kwa
Nyambe amaata no kusinya elitunga ni liwate. **3** Elingeloi
sebeli lyamba nji, “Mulese okusinya elitunga, ni liwate
simba eitondo, konji abo satumane okubeeka eliswayo mu
timala no abika a Nyambe wetu.” **4** Mi kame nina yupu
epalo yaawo abekilwe eliswayo lya Nyambe mu timala
omwanda ni makumi anee ni tune no ikiti, okutunda
mu mushobo wonje no ana no Isilaele, **5** Olusika lwa Juda
anaku beekiwa eliswayo neli ano kukwana eikiti likumi ni
yiili mu lusika lwa Lubeni neli eikiti likumi ni twiili, mu
lusika lwa Gadi neli eikiti likumi ni yiili, **6** mu lusika lwa
Asha neli eikiti likumi ni yiili, mu lusika lwa Nafetali neli
eikiti likumi ni yiili, mu lusika lwa Manasebeli neli eikiti
likumi ni yiili, **7** mu lusika lwa Simioni neli eikiti likumi ni
yiili, eikiti likumi mu lusika lwa Libi, eikiti likumi ni yiili
mu lusika lwa Isaka, **8** eikiti likumi ni yiili mu lusika lwa
Zebuloni, eikiti likumi ni yiili mu lusika lwa Josebelifa,
eikiti likumi ni yiili mu lusika lwa Benjamini. **9** Munyima
nweyi sebeli naliketa, mi sebeli nimona anu no kupula
nambulwa woyo otwesa okwabala! kame ana kutunda ku

masika onje, ku mishobo yonje, mu tinaha tonje mane ni mu tipuwo tonje, aimanine balubala no lubona ni balubala no Mukoko, akumangile mu tinyambi no likena alemine emitayi no nzalu mu makaa oo. **10** Seli aisana ni liywi no kuneneba nji, “Okuyoyisiwa kame kuli kwa Nyambe wetu, woyo oikalanga ba lubona niku Mukoko!” **11** Mi ni mangeloi onje sebeli aimana atingulukile olubona ni kutinguluka akulu, mane ni yumbiwa inee no kuyoya. Seli akwinamena balubala no lubona okulumbeka Nyambe, **12** aamba nji, “Amen! etumbo, ekanya, okushangama, oukutumela ni likute ni maata, mi okuneneba iikale kwa Nyambe wetu okuta oko no kwaabwa! Amen!” (aiōn g165) **13** Cwale omunjili kwa kulu sebeli oni ibanguta nji, “Anyine anu aa akumangile mu ikumango no likena, mi kubine aka tundile?” **14** Seli nimutambula nji, “Siyii, wene tiwe ulimukile,” Seli wamba kwa mene nji, “Aa okame anu aneyi okutunda mu mayando no kuneneba. Kame ana yowisa eikumango yoo ni kuitenda eyi no likena mu unyinga no Mukouko. **15** Elibaka elyo aimanene balubala no lubona lwa Nyambe ni kumu belekela omunji ni usiku mu ndoo yaye, woyo oikalanga ba lubona mbaa sileleze yonyene. **16** Katamba okuyupa elishebo kame, simba ukufa elinyotwa, mi katamba okuciñiwa ku kamwi kame simba okuciñiwa kusinjili, **17** kakuli Omukoko oli bakaci no lubona, osotenda omulisani woo mi oso atwala ku manweno no meyi no moyo. Mi Nyambe yoso tundisa emyoti yonje mu miyo oo.

8 Cwale Omokoko aba ona kuyatulula esilamatela no mutanu ni twiili, mu wilu sebeli koondoka tuu mu

mizuzu no kukwana makumi aatu. **2** Mi cwale sebeli nimona amangeloi mutanu na yiili aimanine balubala lwa Nyambe abiwa etitolombita no kukwana mutanu ni twiili. **3** Elingeloi linjili, eli likwite akacoo no gaunda omo kuli Insense sebeli liiya ni kwimana ba aletale. sebeli aliba eitabelo no kupula okwekeza ku titapelo no anu no kukena a Nyambe ni kubeeka ba Aletale no gauda eyo imanine balubala no lubona. **4** Owise no insense iciñiwa, bamweya ni titapelo no anu no kekena a Nyambe sebeli ita ku wilu balubala lwa Nyambe okutunda mu lyooko no lingeloi. **5** Cwale elingeloi sebeli lishimba akacoo no kuciñela insense niku kaiyata omulilo naku Aletale, ni ku yumbela ba litunga mi sebeli kuyupahala omulumo munene ni mamonyi mane ni zikinyeho. **6** Cwale amangeloi mutanu ni twiili awo ana lemanga etitolombita sebeli akutukiseta okutipeta. **7** Elingeloi no weli sebeli lipeta etolombita yalyo, mi cwale sebeli kwiya esimbwewewe ni mulilo eyo ikuwanine ni unyinga, eyo ina kukwela banji. Ekalulo no waatu no litunga sebeli ibya yonje, ni kalulo injili no itondo mane ni moopu no utala. **8** Cwale elingeloi no wiili sebeli lipeta etolombita ya lyo. Esinu sina ku monahala kanyi elilundu linene liciñiwa ni mulilo sebeli siyumbelwa mu liwate. **9** Mi ekalulo no waatu no liwate sebeli ifutuka ounyinga, kame ekalulo injili no yumbiwa iyoya mu liwate sebeli ifa yonje, mane ni kalulo no waatu no isepe na mu liwate sebeli isinyeha. **10** Mi kame elingeloi no waatu sebeli lipeta etolombita ya lyo. Olutungweti lunene sebeli lukwa okutunda ku wilu olubenya kanyi eliboni ni kukwela

ba kalulo injili no waatu no misindi ni mu maweluwelu no meyi. **11** (Elitina no lutunweti neli “Okulula”.) Mi ameyi akwana ekalulo no waatu yawo sebeli ifutuka eyi no kulula, mi anu no kupula sebeli afa aba ana kunwa ku meyi awo, kakuli kame ana futuka aa no kulula. **12** Mi kame elingeloi no unee sebeli lipeta etolombita ya lyo. Ekalulo no waatu no liywaa, ni kalulo no waatu no kweti mane ni kalulo no waatu no titungweti nji cwale ekalulo no waatu no liseli yayo sebeli iilola, mi ekalulo no waatu no munji sebeli ikalani liseli licana mane ngeeso ni kalulo no waatu no usiku sebeli ikala ni liseli licana. **13** Cwale sebeli ni aliketa, mi sebeli ni yupa ombande yo kuwa ni liywi linene yotuka oku no kuleba mu wilu yo amba nji, “Oumai! oumai! kame ali ni umai awo onje ayoya mu litunga abo omulumo aba sawiye okutunda ku mangeloi aatu awo sapete etitolombita too.

9 Cwale elingeloi no mutanu sebeli lipeta etolombita ya lyo. sebeli ni mona olutungweti lukwela banji okutunda ku wilu, mi kame luna kubiwa etinotolo no mukoti na mbulwa amamaneneno. **(Abyssos g12) 2** Olutungweti sebeli lu yatulula omukoti na mbulwa amamaneneno, mi sebeli kutunda owise ou omonahala kanyi olubya lunene, mi eliywaa ni mebo sebeli ilola ni wise ona kutunda mu mukoti. **(Abyssos g12) 3** Cwale omo mu wise sebeli kutunda etimbimba ni kwiiya mu litunga mi sebeli tibiwa amaata akufekile kanyi amaata no tubanse na ba litunga. **4** Etimbimba kame tina kwambelwa nji tilese oku sinya omoopu no litunga simba esinu sonje no utala eso simenine simba esitondo sonje, kono asinye feela anu

awo nambulwa eliswayo lya Nyambe mu timala too. **5** Etimbimba kame tina ku lalelwa nji tiyandise anu mu tikweti mutanu, kono tilese okwaibaa. Mi okukola no mayando oo, kame kukufekile kanyi okukola kutunda ku kabanse aba kauma omunu. **6** Mi mu maywaa awo anu mba saele elifu, kono katamba ku liwana, mbaa nyolelwe okufa, kono elifu mba litundu kwa onyene. **7** Etimbimba kame tina ku monahala kanyi ambii alukisetwe okuta ku ndwaa, mi ba mitwi tato kame kuna ku monahala kanyi emishukwe no gauda, mi etimala tato kanyi etimala no anu. **8** Etiñuki tato kame tikufekile kanyi etiñuki no akati, amaeo oo kame akufekile kanyi amaeo no nde. **9** Mi eyaali yato kame ina ku monahala kanyi ya kufukiwa eyoondo, mi omulumo no maando tato kame ukufekile kanyi ambii akoka etikoloi no kupula aitukela ku ndwaa. **10** Mi kame tikwite emisila ni myunguya kanyi otubanse, mi amaata tato no kulemeka anu mu tikweti mutanu kame ali ku misila tato. **11** Mi kame akwite ombumu woyo wabusa, elingeloi elyo libusa mu mukoti na mbulwa amamaneneno. Elitina lyalyo mu Sihebelu ni Abaddoni, mi mu Singelike elitina lyalyo ni Apolioni (okutalusa nji, “O sisinyi”). (**Abyssos g12**) **12** Cwale oumai no weli naubu, konohe komumone, oumai wiili usiia. **13** Cwale elingeloi no mutanu ni kamweya sebeli lipeta etolombita yalyo. sebeli ni yupa eliywi oku tundelesa mu maneku anee no aletale no gauda liimanine balubala lwa Nyambe. **14** Eliywii sebeli lyamba ku lingeloi no mutanu ni kamweya nji, “Olukulule amangeloi anee awo a nungilwe ku musindi no kuneneba no Ufulatesi!” **15**

Amangeloi anee sebeli alukululwa, awo ano kutukiseta omo mu hola, mu liywaa, mu kweti mane ni mu mwaka nji akaibae ekalulo no waatu no anu. **16** Epalo no masole awo atinine ba timbii neli olule no myanda yiili. **17** Cwale mokame nina kumonena ambii mu pono yange mi akulu anaku tinabo kame ano kufuka eisilelezo ba yaali ikufekile kanyi mulilo, omubala no liwilu kanyi safile, ni mubala no nanda talukeke kanyi silufula. Mi emitwi no ambii kame ikufekile kanyi emitwi no ande, mi mu tunwa too kame kuna kutundanga omulilo, owise ni silufula. **18** Mi mu libaka no ifanu yaatu eyi ekalulo no waatu no anu sebeli aibaiwa, ku mulilo, ni wise mane ni silufula ina kutunda mu tunwa too. **19** Kakuli amaata no timbii kame ali mu tunwa too mane ni ku misila yoo. Emisila yoo kame ili kanyi tinyoka ni mitwi, mi kame akutusisa mu kulemeka anu. **20** Aanu awo ana kusiyalako, awo nokwaibaiwa kwifanu eyo, kasi baka ku misebezi no maoko oo simba okulesela oku lapela amadimona, milimu no gauda ni silibela, ni utale ni mawee ni itondo no kwamona, ni kuyupa mane simba okweenda. **21** Kasiku bakela okwibaiwa koo, ni mabibo woo ni wozwa woo ni umbuyi woo.

10 Cwale sebeli ni mona elingeloi linjili no maata elikeyile okutunda mu liwilu. Elipungelwe mu likumbi mi kame likwite onambwa-mutalati mu mutwi walyo, olubala lwalyo kanyi eliywaa, mi amakondo alyo kanyi emisumo no mulilo. **2** Mulikaa lyalyo elilemine omuputo ucana no ku yatululwa. Seli libeeka elikondo lyalyo no silyo ba liwate mi elikondo lyalyo no simoo eli lyatile ba

litunga, **3** mi sebeli liisana ni liywi linene kanyi onde woyo obuluma. Aba likuwa, emishika mutanu ni twili sebeli iyupahala emilumo yayo. **4** Munyima no mishika mutanu ni twiili okuyupahala emilumo yayo, ababo nji nitateke okuñola, kono sebeli ni yupa eliywii okutunda kuwilu eli lyamba nji, “Oteulu mu mucima wowe ekunutu no ilamatela eyo inambiwa ku mishika mutanu ni twiili, olese okwiñola.” **5** Cwale elingeloi nina mono elimanine ba liwate ni ba litungu, sebeli liimekela elyoko lyalyo no silyo mu wilu, **6** mi sebeli lyeeta mu litina lya woyo oyoya okuta oko no kwaabwa woyo ona kuumba eliwilu neyi ilimo, elitunga neyi ilimo ni liwate neyo ilimo ni kwamba nji, “Ka kutamba kuliye! (aiōn g165) **7** Kono mu maywaa awo elingeloi no mutanu ni twiili abasa lipete etolombita yalyo, cwale ekunutu ya Nyambe eyo ina kwambiwa kwa bika aye na nuhi aye, kame saiiyatetetwe.” **8** Cwale eliywi nina kuyupu elyamba okutunda kuwilu sebeli lyamba kwa mene kame nji, “Ote okalonde omuputo no kuyatuluka owo uli mulikaa no lingeloi liimanine ba liwate ni ba litunga.” **9** Seli nita ku lingeloi nu kalyambela nji linibe omuputo mucana. Cwale sebeli lyamba kwa mene nji, “Oushimbe olye, mi mbauka lulu mu lipumo lyowe, kono mu kanwa kowe kame saka mamate kanyi ouki.” **10** Mi sebeli nishimba omuputo mucana mu lyoko no lingeloi niku kulya, mi sebeli niyupa okumamata kanyi uki mu kanwa kange, kono abani nakumana okulya, sebeli niyupa okulula mu lipumo lyange. **11** Cwale sebeli linambela nji, “Ouke kame okanuhe eyi no anu no kupula ni mishobo ni tipuwo mane nambumu.”

11 Cwale sebeli nibiwa esitondo no kufaniketisa eso simonahala kanyi omulamu, mi sebeli linambela nji, “Ote okafanikete endoo ya Nyambe ni aletale, mi okabale awo alapela mo. **2** Kono olese okafaniketa elilapa lili kundee no ndoo ya Nyambe, olisiye kakuli na libiwi kwa simacaba, mi kame sa lyatangele omuleneñi no kukena ba tikweti makumi anee ni twiili. **3** Mi kame sanibe amaata kwa paki ange ayili awo sa kumange mwi kumango no masaka, cwale kame sanuhe mu maywaa no kukwana esikiti simweya ni myanda yiili ni makumi mutanu ni likumi limweya. **4** Apaki ayiili awo okame itondo yiili no olibe ni tutala twiili no tilambi eyo imanine ba lubala lwa Mbumu no litunga. **5** Mi cwale nji omunu aeteke okwi yupisa okukola, omulilo mba utundu mu tunwa tayo ni ku sinya eila yayo, nji cwalehe omunu yonje atende ouyi kame saibaiwe. **6** Mi kame akwite amaata no kutwesa okuyatila ewilu nji cwale kuulwe ombula soloka mu maywaa no kunuha koo. Mi kame akwite amaata beulu no meyi okwa futula ounyinga, mi kame akwite amaata no kusinya elitunga muyando onje. **7** Cwale aba sa mane okuba oupaki woo, esibatana sasi tunde mu mukoti mbasa alwisi ni kwakoma mane ni kwaibaa. (**Abyssos g12**) **8** Mi etinyutu too no kufa kame sati kalangane mu mikwakwa no muleneñi munene, mu nguli kame wisaniwa nji Sodomu ni Egepita oko Ombumu woo mwana kumu ngongotela ba sifapano. **9** Ba maywaa aatu ni licika no liywaa, anu anjili ni mishobo ni tipuo na simacaba, kame sa mone eitupu yoo mi kame sakane okwipumbeka mu libita. **10** Anu awo ayoya mu

litunga kame sawabelelwe elifu lyoo. Kame sa nyakalale ni ukuba emipuzo, kakuli anuhi ayiili awo kame ana ku yandisa awo ayakile mu litunga. **11** Kono munyima no maywaa aatu ni licika no liywaa omoyo no koyela sebeli waingena okutunda kwa Nyambe, cwale sebeli aimana ni makondo oo mi onje awo ana kwamona sebeli acila onene. **12** Cwale sebeli ayupa eliywi no kuneneba okutunda ku wilu elyamba kwa onyene nji, “Komwiye mukambamene kuno!”. Mi sebeli akambamena ku wilu mu likumbi aaliketwe ku ila yoo. **13** Mi ba nako eyeyo sebeli kwiiya ezikinyeho inene no litunga, mi ekalulo likumi no muleneñi sebeli kukwa ekalulo imweya, mi anu no kukwana eikiti mutanu ni yiili sebeli aibaiwa mu zikinyeho no litunga. Cwale anu ana kusiyalako sebeli acila onene ni kuba ekanya kwa Nyambe na ku wilu. **14** Oumai no wiili naubu, kono komumone! oumai no waatu okutwa wiiye! **15** Cwale elingeloi no mutanu ni twiili sebeli lipeta etolombita ya lyo, mi sebeli kuyupahala amaywi manene mu wilu, aamba nji, “Omubuso no litunga nautende omubuso wa Mbumu wetu ni wa Kilesite waye mi kame saubuse okuta oku no kwaabwa. (aiōn g165)

16 Cwale akulu no kukwana makumi ayiili ni tune awo aikalile ba mabona oo balubala lwa Nyambe sebeli aliketa banji ni kulapela Nyambe, **17** ni okwamba nji, “Kame tuku tumela kwa wene! Mbumu Nyambe Omwambakani woyo oliko ni woyo ona kwikalako! Mi nushimbi amaata owe no kuneneba mi nutateke okubusa! **18** Amacaba na kutina, kono okutweba kowe na kwiiyi, ni nako no afu okwatuliwa, ni kuba abika owe omupuzo, anuhi mane

ni anu no kukena a Nyambe nawo acilile elitina lyowe, bamweya kwa acana naa no kuneneba mane ni kusinya awo asinya elitunga!” **19** Cwale endoo ya Nyambe mu wilu sebeli iyatululwa, mi ealeka no ulikani sebeli imonahala mu ndoo ya Nyambe. Mi sebeli kumonahala amamonyi no mbula, emilumo ni mishika, ezikinyeho no litunga ni mawee no kuneneba no mbula.

12 Cwale esisupo sinene sebeli simonahala mu wilu. Seli kumonahala omukati yoku mangile eliywaa ni kweti kunji no makondo aye, mi ba mutwi waye abali omushukwe no titungweti likumi ni twiili. **2** Kame ana kwikala bebi ni kuleya, mi okukola ni mayando no kuleya sebeli okuwa. **3** Mi esisupo sinjili sebeli simonahala mu wilu, komumone, Edilagoni no kuneneba no mucaa esikwite emitwi mutanu ni twiili, ni manaka no kukwana likumi mane ni mishukwe no kukwana mutanu ni twiili ba mitwi yaso yonje. **4** Omusila waso esi koka ekalulo no waatu no titungweti naku wilu ni kuti kondela banji. Mi edilagoni sebeli imana balubala no mukati woyo no ikalanga beebi ni kuleya omwana, nji simine mwanaye aba saleiwe. **5** Mi sebeli oleya omwana no mulume, woyo so busa etinaha tonje ni mulamu no sondo. Kono Nyambe sebeli olaela omunu okushombota mwanaye oku mutwala ku wilu ku lubona lwaye. **6** Omukati sebeli oshotokela mu lihalaupa, oko ana kwikala ni sibaka ana ku mulukiseta Nyambe nji aka leliwe mu maywaa akwana esikiti ni myanda yiili ni makumi mutanu ni likumi limweya. **7** Cwale endwaa sebeli itateka mu wilu. Mikaele ni mangeloi aye sebeli alwisa esibatana, eso sina kulwa

esili ni mangeloi aso **8** kono edilagoni sebeli okomiwa, mi sonyene ni mangeloi aso sebeli akanisiwa okwikala mu wilu. **9** Edilagoni inene sebeli siyumbelwa banji yonyene enyoka no kale, iisaniwa nji Ndiyabulozi ni Satani eyo ina koonga anu onje mu litunga. Seli iyumbelawa banji, ni mangeloi ayo onje. **10** Cwale sebeli ni yupa eliywi linene mu wilu elyamba nji, “Cwale okuyoyisiwa ni maata ni mubuso wa Nyambe wetu mane ni tukelo ya Kilesite waye naiyi! Kakuli omunungeleli no titaba no abetu nayumbelwe banji woyo wanungelelanga etitaba ousiku ni munji balubala lwa Nyambe wetu. **11** Cwale kame ana mukomo ni unyinga no Mukoko ni maywi no upaki oo, kakuli kasiku singa omoyo oo oku utwala ku lifu. **12** Cwale muwabelelwe wene eliwilu naanyi mu yoyamo! Kono oumai ni wenu anyi litunga ni liwate, kakuli osatani neeyi kwaanyi mu kutweba, kakuli kame alimukile nji enako yaye naibu.” **13** Mi cwale esibatana aba sina kumona nji nasi yumbelwe banji mu litunga, sebeli sisusuweza omukati woyo ona leye omwana no mushimani. **14** Kono omukati kame ana ku biwa amaando ayiili no mbande munene nji atwese okutuka okutunda ku nyoka nikuta mu lihalaupa ku sibaka eso aka leliwelamo ba myaka yaatu ni licika. **15** Enyoka sebeli iita ameyi kanyi musindi utunda mukanwa kayo munyima no mukati nji imukukise ni ku mulwelisa mu musindi. **16** Kono elitunga sebeli litusa omukati, mi elitunga sebeli liyaamisa akanwa kalyo ni ku mina omusindi owo esibatana sinaiiti okutunda mu kanwa kaso. **17** Cwale esibatana sebeli sitinena onene

omukati mi sebeli sita nukalwisa olusika lwaye, awo ateula emilawo ya Nyambe ni kuba oupaki kwa Jesu,

13 mi sebeli siimana ba likamba no liwate. Cwale sebeli nimona esibatana siimana okutunda mu liwate, esikwite amanaka likumi ni mitwi mutanu ni twiili ni mishukwe likumi ba manaka aso ni litina no nyefulo beulu no mitwi yaso. **2** Mi esibatana nina kumona kame sikufekile kanyi ongwe, amakondo aso kanyi abele, mi akanwa kanyi akanwa ka nde. Mi kwa dilagoni kwasina kubiwa amaata aso ni lubona ni tukelo inene. **3** Omutwi mu mweya no sibatana nauku monahala kanyi nau lemana onene, kono esitombo na sikubala. Elitunga lyonje sebeli likomoka ni ku koña esibatana. **4** Omunu yonje sebeli olapela edilagoni kakuli kame sina kuba amaata aso ku sibatana sinjili. Kame ana kulapela esibatana ni kwamba nji, “Anyine woyo okufekile ni esibatana? Anyini otwesa okusilwisa?” **5** Esibatana sebeli sibiwa akanwa no kwamba amaywi no kuumusa mane ni kunyefula, mi kame sina kupumenwa okumonisa amaata mu tikweti makumi anee ni twiili. **6** Seli siyatulula akanwa kaso okwamba enyefulo okulwisa Nyambe, okunyefula elitina lyaye ni ku sibaka oko ayoya, nawo ayoya mu liwilu. **7** Kame sina ku pumenenwa okulwisa anu no kukena a Nyambe ni kwakoma, mi kame si na kubiwa amaata ku mishobo yonje, ni kwaanu, niku tipuo ni kwa simacaba. **8** Nawo onje ayoya ba litunga kame sa si lapele, awo onje amatina oo ka sikuñoliwa abo amatatekelo no litunga akasiya kale mu buka no moyo eyo no Mukoko owo ona kwibaiwa. **9** Woyo yonje okwite amatwi ayupe! **10** Nji omunu kame ashimba akwaye

okwatwala mu ukoba, ni yonyene mbatwaliwa mu ukoba. Nji omunu kame aibaa ni mukwale, ni yonyene aibaiwe ni mukwale. Esi kame simonisa nji aana no kukena a Nyambe kame afanena oukongota ni kusepahala. **11** Cwale sebeli ni mona esibatana sinjili, eso si na kutunda mu litunga. Kame sikwite amanaka ayiili akufekile kanyi omukoko, mi sebeli samba kanyi edilagoni. **12** Seli siku tusisa amaata no kuneneba no sibatana no weli sili naso. Seli si kandimeka elitunga nawo onje ayoyamo nji alapele esibatana no weli eso esitombo saso nasikubala. **13** Kame sebeli sitenda etimakazo no kuneneba mane ni kukwisa omulilo okutunda kuwilu okulita ba litunga anu amona. **14** Mi sebeli soonga anu onje ayoya ba litunga muukutusisa etimakazo sina kupumenenwa okutenda balubala no sibatana no weli. Esibatana sebeli saambela nji atende esifekiso no sibatana eso sina kulemekiwa ku mukwale kono sisiyoya. **15** Mi kame sina ku pumenenwa okuba omoyo ku sifekiso no sibatana nji cwale esifekiso no sibatana kame sitwesa okwamba, mane nikutenda awo no kwalapela esifekiso no sibatana nji aibaiwe. **16** Esibatana sebeli sikandiketa anu, acana nano kuneneba afumine nawo no kusheba, abika nawo alukuluhile okubiwa eliswayo ku lyoko no silyo simba ba timala too **17** Mi kakwisa woyo so ula simba oku ulisa nambulwa eliswayo, mi elyo elitina no sibatana simba enombolo no litina lyaso. **18** Esi kame sitalusa okushangama. Woyo no kushangama kame atwesa okulimuka etaluso no nombolo no sibatana, kakuli enombolo kame italusa enombolo no munu. Mi nombolo eyi kame itendile emyanda mutanu ni

mwanda mumweya ni makumi mutanu ni likumi limweya
ni mutanu ni kamweya.

14 Cwale sebeli naliketa ni kumona Omukoko owimanine
ba lilunndu lya Sione nanu wawo no kukwana omwanda
ni makumi anee ni tuneer no ikiti awo añolilwe elitina
lyawo ni lya sitawo mu timala too. **2** Cwale sebeli niyupa
eliywi okutunda ku wilu kanyi omulumo no meyi no
kupula, mi kanyi omulumo no mushika munene. Mi
eliywi nina kuyupa kame lina kukufeka kanyi omulumo
no tihalepa aba tipetiwa kwawo ati petanga. **3** Mi sebeli
aimba olusimo no ubya balubala no lubona ni balubala no
yumbiwa inee no kuyoya ni balubala no akulu. Kakwisa
woyo ona kukwiyeta olusimo, konji anu awo no kukwana
omwanda ni makumi anee ni tuneer no ikiti awo ana
kuliululwa okutunda mu litunga. **4** Aa okame awo no kwa
ku silafaza na kati no kwa kutaleha, aa neli anjilulume
okame awo akoñanga Omukoko oku uta konje, aa kame
ana liululwa okutunda kuunu okutenda embuya no weli
kwa Nyambe ni ku Mukoko. **5** Mi kakwisa amapwa ana
kuwaniwa mu tunwa too, mi kakwite eso anyazahala
naso. **6** Cwale sebeli nimona elingeloi linjili elituka mu
mbyumbyulu ni liywi no kwaabwa okwamba kwawo ayoya
ba litunga, ku macaba onje, ni ku mishobo, ni ku tipuwo
mane ni kwaanu. (aiñonios g166) **7** Mi sebeli lyamba ni liywi
linene nji, “Mucile Nyambe mi mumube ekanya! kakuli
enako yaye no kwatula yaiya kale. Mu mukubamene woyo
ona kuumba eliwilu ni litunga, eliwate mane ni mawelu-
welu no meyi! **8** Elingeloi linjili no wiili sebeli likoñelela
ni kwamba nji, “Nakwi! nakwi! Babilona no kuneneba.

Woyo ona kutenda anu nji anwe ewaine yaye no uhule!”

9 Mi elingeloi linjili no waatu sebeli likoñelela ni kwamba ni liywi linene nji, “Nji omunu yonje kame akubamena esibatana ni sifekiso saso ni kutambula eliswayo ba lubala simba ba lyooko, **10** woyo kame sanwe ewaine no kutweba kwa Nyambe eyo ina itelwe ni kuwanekiwa mu komoki no kutina kwaye mi mbayandisiwa ku mulilo ni silufula balubala no mangeloi no kukena ni balubala no Mukoko. **11** Mi cwale owise no mayando oo kame sa ute mu wilu okuta oku no kwaabwa. Mi kakwisa oku pumula ousiku simba omunji kwawo alapela esibatana mane ni sifekiso saso, nawo onje atambula eliswayo no litina lyaso. (aiōn g165) **12** Esi kame simonisa nji anu no kukena a Nyambe kame afanena okongoteta, awo ateula etitaelo ta Nyambe mane ni kwikala ni tumelo mwa Jesu. **13** Cwale sebeli niyupa eliywi okutunda kuwilu eli lyaamba nji, “Oñole eyi nji, Embuyoti niyawo afela kwa Mbumu okutunda bano!” “Ee nimbuyoti luli!” kame kwamba Emebo, “Nji aka pumule ku misebelibezzi yoo, kakuli emisebelibezzi yoo mbaya koño.” **14** Cwale sebeli naliketa, mi sebeli nimona elikumbi no likena okwikalile omunu woyo omonahala kanyi omwana no munu ni mushukwe no gauda ba mutwi waye mane ni cekesi no kutweba mu lyooko lyaye. **15** Cwale elingeloi linjili sebeli liiya okutunda mu ndoo ya Nyambe eliisana ni liywi linene kwa yonyene woyo oikalile ba likumbi nji, “Oshimbe ecekesi yowe okutule kakuli enako no kutulo naikeela, kakuli ekutulo no litunga naiimbi!” **16** Cwale woyo ona kwikala ba likumbi sebeli okondela ecekesi

yaye ba litunga, mi elitunga sebeli likutuliwa. **17** Mi elingeloi linjili sebeli liiya okutunda mu ndoo ya Nyambe mu wilu, mi ni lyonyene elilemine ecekesi no kutweba. **18** Cwale elingeloi linjili sebeli liiya okutunda ku aletale. Elingeloi elyo likwite amaata beulu no mulilo mi sebeli liisana ni liywi no kuneneba kwa yonyene woyo ona kulemanga ecekesi no kutweba nji, “Okonde ecekesi yowe mi owaneke embuya no beine no litunga, kakuli embuya naiimbi!” **19** Cwale elingeloi sebeli likondela ecekisi yalyo ba litunga, ni kuwaneka embuya no litunga ni kuuyumbela mu sikandelo no kutweba kwa Nyambe. **20** Mi esikandelo sebeli sikalyatelwa ku ndee no muleneñi, mi ounyinga sebeli otunda mu sikandelo, okuleba kanyi olukanda no mbii no kukwana esikiti simweya ni myanda mutanu ni mwanda mumweya eibima.

15 Cwale sebeli nimona mu liwilu epono injili no kuneneba mane niku komokisa. Amangeloi mutanu ni twiili alemine etikozi mutanu ni twiili no mamananeno, kakuli mwa tonyene mwasaku bwele okutweba kwa Nyambe. **2** Cwale sebeli nimona eso sina kumonahala kanyi eliwate no siponi iwanekilwe ni mulilo. Nawo ana kukoma esibatana ni sifeekiso saso ni palo no litina lyaso, aimanine ku nyonga no liwate no siponi ni tihalepa ta Nyambe mu maoko oo. **3** Mi sebeli aimba olusimo lwa Mushe, omubika wa Nyambe mane ni lusimo no Mukoko olu lwamba nji, “Okuneneba ni uuwa emisebelibezi yowe, Ombumu Nyambe no maata, oku sebelipahala ni niti etindila towe wene Ombumu no macaba! **4** Anyine so kana okucila ni ku kanyisa elitina lyowe wene Ombumu?

Kakuli wene wemboci woyo no kukena! Amacaba onje kame saiye okukulumbeka, Kakuli etikatulo towe nati monahaziwa”. **5** Munyima no eyi sebeli nimona endoo ya Nyambe, no tende no upaki mu wilu nai yatululwa. **6** Mu ndoo ya Nyambe sebeli kutunda amangeloi mutanu ni twiili ana kulemanga etikozi mutanu ni twiili, akumangile etinyambi no kukena ni kubenya ni makanda no gauda anungele mu yaali yoo. **7** Cwale simweya ku yumbwa no kuyoya sebeli siba amangeloi no kukwana mutanu ni twiili eiwana mutanu ni twiili no kwiya okutweba kwa Nyambe, woyo oyoya okuta oku no kwaabwa. (aiōn g165) **8** Endoo ya Nyambe sebeli iiyala ni wise okutunda ku kanya ya Nyambe ni ku maata aye, mi kakwisa simba mumweya ona kutwesa okwingena mu ndoo ya Nyambe konji abo tina kubwela etikozi no mangeloi mutanu ni twiili.

16 Cwale sebeli ni yupa eliywi linene okutunda mu ndoo ya Nyambe elyambela amangeloi mutanu ni twiili nji, “Mute muka itele eiwana mutanu ni twiili no kutweba kwa Nyambe ba litunga!” **2** Cwale elingeloi no weli sebeli lita nukaitela esiwana salyo ba litunga, mi eitombo no kwiiba ni kukola onene sebeli imena anu awo akwite eliswayo no sibatana mu timala too mane ni kulapela esifekiso saso. **3** Cwale elingeloi no wiili sebeli liitela esiwana salyo mu liwate, mi sebeli lifutuka kanyi ounyinga no munu no kufa, mi cwale einu yonje no kuyoya mu liwate sebeli ifa yonje. **4** Elingeloi no waatu sebeli liitela esiwana salyo mu misindi ni mawelu-welu no meyi, mi sebeli ifutuka ounyinga, **5** Mi sebeli niyupa elingeloi no meyi elyamba nji, “Ekatulo yowe niya niti, wene no Kukena oliko mi

kame ona kwikalako. **6** Kakuli anu kame anaiti ounyinga no anu owe no kukena Nyambe ni anuhi owe, mi kame onaabi ounyinga nji anwe, kame kwaa fanena!” **7** Cwale sebeli niyupa eliywi okutunda ku aletale eli lyaamba nji, “Eee, wene Mbumu Nyambe no Maata! etikatulo towe nitaniti luli!” **8** Mi elingeloi no unee sebeli litela esiwa salyo ba liywaa, mi eliywaa sebeli libiwa okuciña anu ni mulilo. **9** Mi sebeli abya ni kwenya no kuneneba no mulilo, cwale sebeli akuta elitina lya Nyambe, woyo okwite amaata beulu no tikozi eti. Kono kasi kubaka ni kuba ekanya kwa Nyambe. **10** Cwale elingeloi no mutanu sebeli liitela esiwana salyo ba lubona no sibatana. Mi ouwi sebeli ufuka omubuso no sibatana, mi anu sebeli akuuma etitimi too mulibaka no kukola. **11** Mi sebeli akuta Nyambe na ku wilu mulibaka no kuyupa okukola koo ni itombo. Kono ka sikubakela emisebezi yoo. **12** Elingeloi no mutanu ni kamweya sebeli liitela esiwana salyo ba musindi munene no Eufulatisi, mi ameyi sebeli akukuta okulukisa endila no ambumu atunda ku upa. **13** Cwale sebeli nimona mukanwa no dilagoni ni mukanwa no sibatana sinjili mane ni mukanwa no munuhi no mapwa okutunda emebo yaatu no kwiiba eyo ikufekile kanyi mambotwe. **14** Eyo kame itendile emebo no mandimona eyo itenda etimakazo. Eyi ita kwa mbumu no litunga lyonje, ni kwa waneka bamweya ba ndwaa ba liywaaa linene lya Nyambe no Maata. **15** “Komumone! Kame niiya kanyi mbuyi! Embuyoti niya woyo so waniwa yotatelele mi kame ateulile eikumango yaye nji alese oku waniwa yoli njeshe nji alese kweena!” **16** Cwale sebeli awanekiwa

ba sibaka siisaniwa mu Sihebelu nji Alamagidoni. **17** Elingeloi no mutanu ni twiili sebeli liitela esiwana salyo mu mebo mi eliywi linene sebeli liiya oku tunda mu ndoo ya Nyambe oku tunda ba lubona elyamba nji, “Naku petahala!” **18** Cwale sebeli kwiiya amamonyi, amaywi, ni milumo no mushika, ni zikinyeho no kuneneba eyo kaisi monahala kale okutunda ku matatekelo no litunga, cwale eyi neli ezikinyeho inene luli. **19** Omuleneñi no kuneneba sebeli ukutaba twaatu bakaci, mi emileneñi no macaba sebeli ishandauka. Cwale Nyambe sebeli opuluka Babilona no kuneneba ni kumutenda nji anwe ekomoki iiyalile ewaine no kutweba kwaye. **20** Mi eyooli yonje sebeli ishotoka mi kakwisa amalundu ana ku waniwa. **21** Mi amawee no kuneneba no kulema no kukwana omwanda sebeli akwela anu okutunda ku wilu, ku mamananeno anu sebeli akuta Nyambe, kakuli okukola neli oku no kwiiba onene.

17 Cwale elingeloi linjili ku mangeloi mutanu ni twiili awo alemine eiwana mutanu ni twiili sebeli liiya kwa mene ni kwamba nji, “Oiye, mbani kumonisa ekatulo sanibe elihule linene, elyo liikalanga ba meyi no kupula **2** ambumu no litunga nakutenda nalyo ouhule, mi ewaine no uhule walyo mi aanu no litunga naku kolwa aba ana kunwa ku waine no uhule walyo.” **3** Cwale elingeloi sebeli lini shimba mu mebo ni kunitwala mu lihalapa. Mi sebeli nimona omukati yoikalile ba sibatana no mucaa esi siiyalile amatina no unyefuli, mi esikwite emitwi mutanu ni twiili mane ni manaka likumi. **4** Omukati woyo kame ano kumanga olwambi no mubala no undilu ni mucaa yo

kabisitwe ni gauda, ni mawee no utokwa ni tipelela, ni mawee no kuwaba, yo lemine ekomoki no gauda mu likaa lyaye, eiiyalile einu no kwakena ni kwenisa neyo no uhule waye. **5** Mi ba lubala lwaye kame kuna kuñoliwa elitina no kunutu, “Babilona no kuneneba, inawaye amahule onje mane neyi yonje no litilo eyi no litunga.” **6** Mi sebeli ni mona omukati woyo nji nakoliwa ounyinga no anu no kukena a Nyambe ni unyinga no anu ao neli tipaki ta Jesu. Cwale aba nina kumumona, sebeli ni komoka onene. **7** Kono elingeloi sebeli lyamba kwa mene nji, “Iikene aba okomoka? Kame sani kwambele ekunutu no mukati ni sibatana eso sili ni mitwi mutanu ni twiili ni manaka likumi eso simu shimbanga. **8** Esibatana ona mona nasikwikalako mi kasisako kono okutuwa situnde mu mukoti okubinda sasite okasinyiha. Mi awo ayoya mu litunga awo amatina oo kasiñoliwa kale mu buka no moyo elitunga elyaka sisumiwa kale, mba komoka aba samone esibatana kakuli nasi kwikalako, mi kasisako mane mba siiyi. (Abyssos g12) **9** “Esi kame sitalusa okuyupisisa ni kushangama, emitwi mutanu ni twiili kame italusa amalundu mutanu ni twiili awo aikalile omukati. **10** Kame esi ni ambumu no litunga ano kukwana mutanu naakwi, omunjili kwasili, omunjili kasiiya kale, kono aba saiiye, kame saikale enako icana feela. **11** Esibatana sina kwikalako oweli mi kasisako, ni Mbumu no mutanu ni twaatu kono kame ali kwawo akwana mutanu nayiili, mi kame ata ku kusinyeha. **12** “Amanaka likumi ona kumona, awo kame ali ambumu likumi awo kasi tambula kale amaata no umbumu, kono kame satambule etukelo

kanyi ambumu no hola imweya bamweya ni sibatana. **13** Aa nasi muhupulo mumweya mi kame saabe amaata ni tukelo yoo ku sibatana. **14** Kame salwise Omukoko, kono Omukoko kame sawakome, kakuli yo Mbumu no ambumu mi yo Mbumu no anu onje mi awo ali naye naisaniwa ni kuketiwa mane nasepahala.” **15** Cwale sebeli wamba kwa mene nji, “Ameyi ona kumona, abo liikalile elihule, kame atendile anu, okupula na simacaba mane ni tipuo. **16** Cwale amanaka likumi awo ona kumona, onyene ni sibatana kame satimbe elihule, kame sali tubulise eikumango ni kulisiya enjeshe ni kulya enyama yalyo mane ni kuliciña ni mulilo. **17** Kakuli Nyambe nakwibeeke mu micima yoo okushimba esibaka nji aikale mu muhupulo mumweya ni kuba amaata no umbumu ku sibatana, okutwala abo amaywi a Nyambe aba saka iyatetetwe. **18** Cwale omukati woyo ona kumona, kame otendile omuleneñi no kuneneba owo okwite amaata beulu no ambumu no litunga.”

18 Munyima no eyi sebeli nimona elingeloi elinjili eliya banji okutunda ku wilu. Elikwite amaata no kuneneba, mi elitunga sebeli li benya ni kanya yalyo. **2** Mi elingeloi sebeli likuwa ni liywi no kuneneba nji, “Nakwi! Nakwi! Babilona no kuneneba! Na futuka esibaka no mandimona, mi nasifutuka esibaka no mebo no kwiiba, esibaka no inu yonje no litilo mane ni tuyunyi tutimbilwe. **3** Kakuli amacaba onje naanwi ku waine yaye no uhule waye. Mi ambumu no litunga kame ana tende eyi no uhule ni lyonyene, ni aulisi no litunga kame ana kufumisiwa mulibaka no titakazo taye no kwiiba.” **4** Cwale sebeli

ni yupa eliywi linjili litunda mu wilu elyamba nji, “Mu tunde mwa yonyene anyi anu ange! nji cwale mulese okutambula ku ibi yaye, nji mulese oukutabela etikozi taye! **5** Kakuli eibi yaye kame yungekilwe konji okakeela ku wilu, mi Nyambe na puluka eibi yaye. **6** Mu mutende kanyi omo ana mi tendele, mi mu mufanikete twiili ku tikezo taye. mu waneke twiili mu munwise mu sinweno saye eso ana kuwaneka. **7** Mulibaka no oukukanyisa kwaye ni ku yoya ouyi kwaye, Cwale mu mube amayando no kuneneba ni kulila, kakuli mu mucima waye kame aamba nji, ‘Mene kame ni ikalile, time Mbumu! mene kanili ombelwa, sitamba kulila!’ **8** Mulibaka elyo, etikoto taye kame sati monahale mu liywaa limweya, elifu, ni kulila ni lishebo, mi kame sa ciñiwe ni mulilo, kakuli woyo no maata ni Mbumu Nyambe, woyo omwatula.” **9** Cwale ambumu no litunga awo ana kutenda ouhule mi kame ana kuyoya naye, mba lili aba sa mone owise no kuciñiwa kwaye. **10** Kame sa imane oku no kuleba mu kucila amayando aye. Mane ni kwamba nji, Mawe! mawe! wene omuleneñi no kuneneba, wene omuleneñi no kuneneba Babilona! Mu hola imweya fela ekatulo yaye naiyi!” **11** Cwale aulisi no litunga kame sa mulile ni kusikoka, kakuli kakwisa aa saule eibyana yoo kame. **12** Eibyana no gauda, ni silibela, ni mawee no utokwa, ni tipelela, ni tinyambi no line, eibyana no undilu, neyi no siliki, neyi no mucaa, ni mifuta yonje no itondo no kunuka wino, ni inu yonje no manaka no tindopu, ni inu yonje no itondo no utokwa, neyi no kopa, neyi no yondo, neyi no malebulu, **13** ni sinamoni, neyi no sipaisi,

ni insense, ni mila, ni waine, ni oli, ni fulankinsense,
ni unga no kukene, ni uloto, ni tingombe, ni mikoko,
ni timbii, ni makoloi, naabika, ni myoyo no anu. **14**
“Embuya no utokwa no moyo waye nauti, mi einu yaye
no kuwaba yonje naitauka kwa yonyene mi katamba
kwiwana kame!” **15** Aulisi no ikumango eyi awo ana
kuwana oufumu kwa yonyene, kame saimane oku no
kuleba naye okucila amayando aye ni kulila no kuneneba
nji, **16** mawe! mawe! Omuleneñi no kuneneba, owo ona
kukufuka etinyambi no kuwaba ni undilu ni mucaa ni
kubenya ni gauda, ni mawee no kuwaba, ni tipelela!
17 Muhola imweya fela oufumu onje sebeli osinyeha!”
Cwale onje akulu no isepe nanu asikwenda mu sisepe, na
sikupuwa, na sikuulisa mu liwate onje, sebeli aimana oku
no kuleba, **18** ni kulila aba ana kumona owise no kubya
kwaye, “Ubine omuleneñi ona kukufeka ni muleneñi no
kuneneba ou!” **19** Cwale sebeli ayumbela eliluli ba mitwi
yoo, abo alemine okulila onene amba nji, “Mawe! mawe!
omuleneñi ou ku kuneneba, owo ana kwikala ni isepe
mu liwate kame ana kufuma ku ufumu waye! Mu hola
imweya sebeli osinyeha!” **20** Muwabelelwe mwa yonyene,
wene eliwilu! Aanu no kukena a Nyambe, na tumiwa, na
nuhi a Nyambe! Kakuli Nyambe kame anabi ekatulo kwa
yonyene mulibaka lyenu! **21** Cwale elingeloi no maata
sebeli linona eliwee no kuneneba ni ku likondela mu
liwate ni kwamba nji, “Babilona omuleneñi no kuneneba
mba ukondelwe ngeeso banji mu kutina mi kautamba ku
moniwa kame. **22** Cwale omulumo nwawo apeta etihalepa
nawo apeta etipala ni titolombita kautamba oku yupiwa

kwa wena, mi kakwisa omunu no mapangapanga so waniwa mu muleneñi ou kame! mi kulese okuyupahala kwa wene omulumo no kutwa kame! **23** Eliseli no lambi kalitamba kubenya kwa wene kame, ni liywi no mukwati ni mukwaliwa kalitamba kuyupahala mwa wene kame, kakuli aulisi no litunga neli anu luli no litunga, ni macaba onje kame ana kongiwa ku uloti waye!” **24** Cwale mwa yonyene kame kuna waniwa ounyinga no anuhi a Nyambe nou no anu no kukena a Nyambe, nou onje nwawo ana kwibaiwa mu litunga.

19 Munyima no eyi sebeli ni yupa omulumo no kuneneba noukufeka kanyi eliywi no anu no kupula mu wilu, akuweleza nji, “Haleluya! Okuyoyisiwa, ni kanya, ni maata kame ili kwa Nyambe wetu! **2** Kakuli etikatulo taye nita niti mi nita kuluka, kame ana atula elihule elyo lina kusinya elitunga ni uhule walyo, mi kame ana litenekisa ounyinga wa abika aye awo lina kwibaa.” **3** Kame sebeli akuwa nji, “Haleluya! Owise owo utunda kwa yonyene kame uta oko no kwaabwa!” (aiōn g165) **4** Cwale akulu no kukwana makumi ayiili ni tuneer ni yumbiwa inee no kuyoya sebeli akwela banji ni ku lumbeka Nyambe woyo oikalile ba lubona ni kwamba nji, “Amen! Halelujah!” **5** Cwale okutunda ba lubona sebeli kwiiya eliywi lyamba nji, “Mulumbeke Nyambe wetu, moonje anyi abika, anyi mu mucila, anyonyo na kulu!” **6** Cwale sebeli ni yupa omulumo okufekile kanyi eliywi no anu no kupula, kanyi omulumo no meyi no kupula mi kanyi omulumo no mbula elyamba nji, “Haleluya! Kakuli Ombumu Nyambe wetu no maata, kame abusa! **7** Tu wabelelwe, ni kumu lumbeka,

kakuli elikwala no Mukoko naliyi, mi omukwaliwa naku
 tukisete. **8** Kame ana kubiwa nji amangekiwe olwambi no
 ku benya ni kukena, kakuli olwambi no kuluka yokame
 emisebezi no anu no kukena a Nyambe. **9** Cwale elingeloi
 sebeli lyamba kwa mene nji, “Oñole eyi, Emboyoti ni
 yawo ana isanenwe ku mutiki no likwala no mulalelo no
 Mukoko.” Mi sebeli wamba kwa mene nji, “Aa ni maywi
 no niti a Nyambe.” **10** Cwale sebeli ni kwela ku makondo
 aye ni ku mu lumbeka, kono sebeli wamba kwa mene nji,
 “Kaufanene okutenda eyi! Kame nili omubika mukwenu
 ni wene nabowe awo alemine oupaki wa Jesu. Olapele
 Nyambe.” Kakuli oupaki wa Jesu ni mebo no unuhi. **11**
 Cwale sebeli ni mona eliwilu eliyatuluka, mi sebeli ku
 monahala ombii no likena! Komumone, woyo oikalilebo
 kame aisaniwa nji wa Niti ni ku Sepahala, mi mu Kuluka
 kame aatula ni kutenda etindwaa. **12** Amiyo aye kame
 afekile kanyi olulimi no mulilo, mi ba mutwi waye kame
 bali omushukwe no kupula mi kame akwite elitina no
 kwalimukiwa kwa kwaye konji yonyene feela. **13** Kame
 akufukile esikumango sina ombekiwa mu unyiga, mi
 elitina lyaye kame aisaniwa nji “Eliywi lya Nyambe”. **14**
 Cwale esikwendisa etimbii na ku wilu kame tikufukile
 etinyambi no likena no kukena, timukoña etili ba timbii
 no likena. **15** Mu kanwa kaye kame kutunda omukwale
 no kutweba owo osinya esicaba. Cwale kame sabuse ni
 mulamu no soondo, yokame so lyatingela mu sikandelo
 no waine no kutina no kutweba kwa Nyambe no maata. **16**
 Ba lwambi lwaye ni ba seelo saye kame kuñolilwe elitina
 nji, “Ombumu no ambumu Omubusisi no anu onje”. **17**

Cwale sebeli ni mona elingeloi eli imanine mu kamwi, mi ni liywi linene sebeli lisana ku iyunyi yonje eyo ituka mu wilu nji, “Mwiiye, mu kuwane ku mulalelo no kuneneba wa Nyambe! **18** Mwiiye mukulya etinyutu no ambumu, etinyutu no akulu no isepe, etinyutu no anu no maata, ni tinyutu no timbii nawo atendisa, ni tinyutu no anu onje, bamweya nawo no kulukuluha na bika, bamweya na nyonyo na kulu.” **19** Cwale sebeli ni mona esibatana nambumu no litunga ni timpi too akuwanine nji atende etindwaa okulwisa woyo oikalanga ba mbii ni kulwisa empi yaye. **20** Cwale esibatana sebeli asilema, ni munuhi no mapwa woyo ona kwikala naso yo tenda etiponiso eto ana koonga awo ana kutambula eliswayo no sibatana nawo anaku lapela esifekiso saso. Esibatana ni munuhi no mapwa sebeli a yumbelwa mu lisa no mulilo owo ubya no silufula. (Limnē Pyr g3041 g4442) **21** Cwale anu no kupula kame ana kwibaiwa ni mukwale kwa woyo ona kwikalanga ba mbii, omukwale owo ona kutunda mu kanwa kaye, mi eiyunyi yonje sebeli iikuta enyama no itupu yoo.

20 Cwale sebeli ni mona elingeloi eli tunda ku wilu okwiiya banji, eli lemine mu Lyoko lyalyo etinotolo no mukoti ni liwenge no kuneneba. (Abyssos g12) **2** Cwale sebeli olema edilagoni enyoka no kale eyi ili Diyabulozi simba Satani, ni ku mununga mu myaka ina kukwana esikiti. **3** Cwale elingeloi sebeli li muyumbela mu wina ni ku uyatila ni kubeekabo eliswayo nji alesele okoonga anu, okutwala ba myaka ikwana esikiti aba sa ikabwele. Munyima no eyo kame sa nungutulwe mu nako icana fela. (Abyssos g12) **4** Cwale sebeli ni mona amabona nawo

aikalile bo okame awo ana kwatuliwa. Kame sebeli ni mona emyoyo nwawo ana ku patuliwa emitwi mulibaka no upaki woo kwa Jesu ni ku liywi lya Nyambe, nawo ana kuulwa oku lapelela esibatana simba esifekiso saso mi kasi kutambula eliswayo yaso mu timala too simba mu maoko oo. Kame ana ku yoya ni kubusa ni Kilesite mu myaka ina kukwana esikiti. **5** Ano kufa onje kasi kwiiya mu kuyoya konji emyaka sikiti abo ina kubwela. Oku neli okuyoyisiwa no weli no afu. **6** Kame ali ni mbuyoti ni kukena, awo ana biwi esishemo mu kwinguka no weli! Elifu no wiili kalikwite amaata beulu yoo, kono kame satende apulisita a Nayambe naa a Kilesite mi kame sabuse naye emyaka ikwana esikiti. **7** Cwale aba saibwe emyaka eyi ikwana esikiti, Satani mba lukululwa mu tolongo yaye, **8** mi kame saiye muku koonga esicaba awo ali mu maneku anee no litunga, eyo eitendile, Gogo ni Magogo. Okwaungeka ku ndwaa, epalo yoo kame ikufekile kanyi omusheke-sheke no liwate. **9** Cwale sebeli ambeka elitunga ni kutinguluka omunganda wa anu no kukena a Nyambe ni muleneñi owo osingiwa. Kono omulilo sebeli otunda ku wilu okwiiya mu kwaasinya. **10** Cwale woyo no kwiiba ona kwaonga sebeli okondelwa mu lisa no mulilo ni silufula omo ku nakwikala esibatana na nuhi no mapwa, mi kame sa yandisiwe munji ni usiku okuta oku no kwaabwa. (aiōn g165, Limnē Pyr g3041 g4442) **11** Cwale sebeli ni mona olubona no likena ni woyo oikalilebo. Elitunga ni liwilo sebeli itunda ba lubala lwaye, mi kaisi wanenwa esibaka kame. **12** Cwale sebeli ni mona afu, ano kuneneba nacana, aimanine balubala no lubona, mi etibuka sebeli

tiyatululwa. Kame kuna kuyatululwa ni buka, mi eyi neli ebuka no moyo. Cwale afu sebeli aatulwa okukumanena nomo ku ñolelwe mu tibuka, kweeyo ana kutenda. **13**

Eliwate sebeli liusa afu awo ana kwikala mwa lyonyene, mi elifu ni sibaka no anu no kufa sebeli yuusa afu aali mwa onyene, mi onje kame ana kwatulwa kweeyo ana kutenda. (Hadēs g86) **14** Cwale elifu ni sibaka noanu no kufa sebeli ikondelwa mu liwate no mulilo. Eli elifu no wiili, elisa no mulilo. (Hadēs g86, Limnē Pyr g3041 g4442) **15** Cwale nji elitina no munu yonje kalisi ku waniwa eli ñolilwe mu buka no moyo, kame ana ku kondelwa mu lisa no mulilo.

(Limnē Pyr g3041 g4442)

21 Cwale sebeli ni mona eliwilu no ubya ni litunga no ubya. Elitunga no weli ni liwilu no weli sebeli ibwaa, ni liwate sebeli libwa. **2** Cwale sebeli ni mona omuleneñi no kukena, Jelusalema no ubya, oka tundile ku wilu kwa Nyambe, yo kutukisite kanyi osikukwaliwa wojo oku kabisite niku tatela mbumwaye. **3** Seli ni yupa eliywi no kuneneba okutunda ba lubona elyamba nji, “Komumone, omundi wa Nyambe kame oli naanu. Kame saikale noo, mi kame satende anu aye, mi Nyambe yonyene luli kame saikale noo. **4** Kame sa pukute emyooti ku miyo oo, mi elifu kalitamba okumonahala kame, simba okweena ni kulila simba okuyupa okukola, kakuli einu no kale naibwi.” **5** Cwale wojo oikalile ba lubona sebeli wamba nji, “Komumone, einu yonje kame niitenda eyi no ubya!” Kame sebeli wamba nji, “Oñole eyi, kakuli amaywi awo ni aku sepahala mi a niti.” **6** Kame sebeli wamba kwa mene nji, “Na kupetahala! Time alufa ni Omega, amatatekelo

ni mamananeneno. Kwawo afile elinyotwa mba naabi ku liwelu-welu no meyi no moyo no kwatenekiwa. **7** Woyo so koma kame sa yole eyi, mi kame sani tende Nyambe waye mi yonyene mba tende Mwanange. **8** Kono kwawo no umowa, na mbulwa etumelo, asikwibaa, na si kutenda ouhule, naloti, na sikulapela eifekiso, na simapwa, ekoto yoo kame saikale mu lisa elyo libya ni mulilo ni silufula, mi elyo elifu no wiili.” (Limnē Pyr g3041 g4442) **9** Cwale sebeli kwiiya elinjili no mangeloi mutanu ni twiili awo alemine eiwana mutanu ni twiili eiyalile etikozi mutanu ni twiili mi sebeli lyamba kwa mene nji, “Wiiye, niku monise omukwaliwa, omoywa Mukoko.” **10** Cwale mu mebo sebeli onitwala ku lilundu no kuleba no kuneneba, ni kunimonisa omuleneñi no kuneneba Jelusalema owiiya okutunda ku wilu kwa Nyambe, **11** ouli ni kanya ya Nyambe, okukanya kwawo kame kukufekile kanyi eliwee no utokwa, kanyi jasipa eyi libelela kanyi Kilisitale. **12** Kame ona kwikala ni limota no kuneneba, ni kuleba lina kwikalanga ni myelo likumi ni twiili mi ba mwelo ni mwelo kame kwikalile amangeloi likumi ni twiili, mi ba mwelo kame kuli amatina likumi ni twiili no mishobo no aana no Isilaele ana kuñoliwa. **13** Kuupa kame kuna kwikala emwelo yaatu, ku mboela emwelo yaatu, ku mutulo emwelo yaatu, mane ni ku wiko emwelo yaatu. **14** Elimota no muleneñi kame linakwikala ni mitomo ina kukwana likumi ni twiili, ni mwa yonyene kame kuna kwikala amatina no atumiwa likumi ni twiili no Mukoko. **15** Cwale woyo ana kwambola ni mene, kame ana kulemanga esetekiso no soondo no gauda

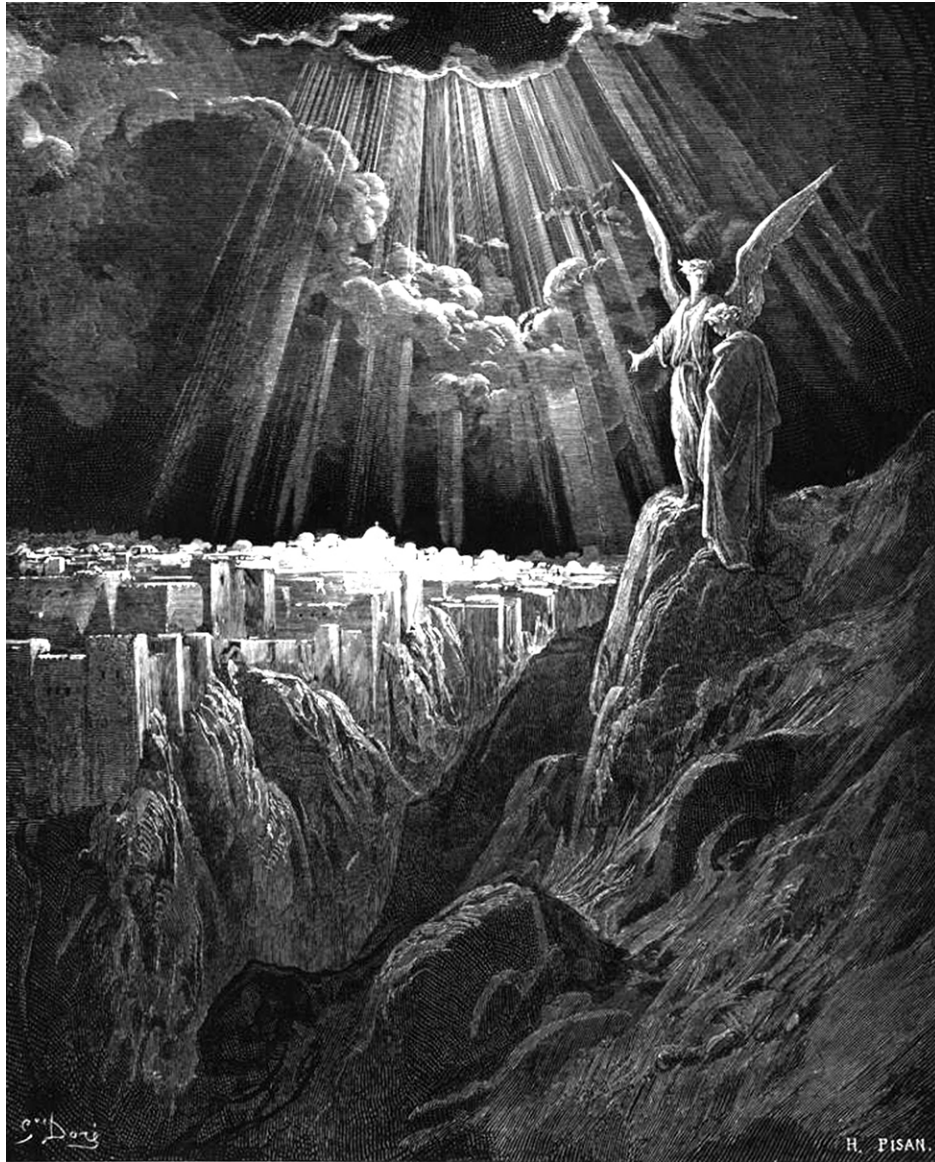
okweteka omuleneñi ni mamota. **16** Omuleneñi kame ukwite amaneku anee, okuleba kwawo kame kulikana ni kwiibiba, mi sebeli oeteka omuleneñi ni mulamu waye, eikonkwani eyi itenda eikiti yiili ni myanda yiili, okuleba kwawo ni muupala, ni mukuleba okuta mu wilu kame kulikanelela. **17** Kame sebeli oeteka elimota lyawo, enaku kwana eibima omwaanda ni makumi mutanu ni kamweya nimutanu okulikana omo ana kuetekela, eyi ina kutenda eyi no lingeloi. **18** Elimota kame lina kuyakiwa ni jasipa, abo omuleneñi kame ona kuyakiwa ni gauda, ou kenine kanyi siponi. **19** Omutomo no limota no muleneñi kame ona kukabisiwa ni mifuta yonje no mawee. Ou no weli neli jasipa, ou no wiili neli safiya, ou no waatu neli ageti, ou no unee neli emalodi **20** ou no mutanu neli onikisi, ou no mutanu ni kamweya neli kaneliyani, ou no mutanu ni twiili neli kilisoliti, ou no mutanu ni twaatu neli belilo, ou no mutanu ni tuneer neli topazi, ou no likumi neli kilisopulazi, ou no likumi ni kamweya neli yasinto, ou no likumi ni twiili neli amesisiti. **21** Emyelo likumi ni twiili kame itendile no tipelela, omwelo ni mwelo kame opangilwe ba pelela imweya, mi endila no muleneñi naikutendiwa ni gauda luli, okumonahala kanyi siponi. **22** Cwale kanasi mona kale endoo ya Nyambe mu muleneñi, kakuli endoo ya Nyambe yawo neli Mbumu Nyambe no maata ni Mukoko. **23** Omuleneñi kausikusaela eliywaa simba okweti okubenya mo, kakuli ekanya ya Nyambe eliseli mi elambi yawo ni Mukoko. **24** Mu liseli lyawo mo sakweende amacaba na mbumu no litunga kame salite ekanya yoo mwa onyene. **25** Emyelo yawo kaitamba

okuyatiliwa eliywaa lyonje mi kakutamba kwikala ousiku omo. **26** Kame sakulitiwe ekanya ni likute ku macaba. **27** Kono kakwisa esi nokwakena eso sasi ingene mo, simba woyo otenda einu no kwiiba simba amapwa kono konji fela awo añolilwe mu buka no moyo no Mukoko.

22 Cwale sebeli oni monisa omusindi no meyi no moyo, no kukena kanyi kilisitale, aa abuba okutunda ba lubona lwa Nyambe nolu no Mukoko **2** ba kaci no ndila no muleneñi kame ni ku maneku onje no musindi, esitondo no moyo ni mbuya yaso ikwana elikumi ni twiili, eso sibeeka embuya yaso okweti ni kweti, mi amamuna no sitondo neli ano ku balisa anu. **3** Kakutamba kwikala eso so kutiwa. Kono olubona lwa Nyambe nolu no Mukoko kame saikalemo, mi abika aye mba mulumbeke. **4** Kame sa mone olubala lwaye mi elitina lyaye kame saliikale ba timala too. **5** Ousiku kautamba kwikalako, kame katamba okusaele eliseli no lambi simba eliywaa, kakuli Nyambe yosotenda eliseli lyoo, mi kame sabuse okuta oku no kwaabwa. (aiñ g165) **6** Cwale elingeloi sebeli lyamba kwa mene nji, “Aa maywi aku sepahala ni niti. Ombumu, Nyambe no mebo no anuhi a Nyambe, na tumu amangeloi aye oku monisa abika aye eso sasi fanene oku tendahala abano. **7** Komumone, ni keiyile mu wangu.” Embuyoti ni ya woyo oteula amaywi no anuhi a Nyambe no buka eyi. **8** Time Jowani yamene woyo ona kuyupa ni kumona einu eyi. Cwale aba nina kwiypa ni kwimona, sebeli ni kwela banji okulapela ku makondo no lingeloi elyo lina kuni monisa yo mane ni kulapela. **9** Kono sebeli lyamba kwa mene nji, “Kautwese okutenda ngeso kwa mene!

Kame nili omubika kanyi wene na kowe anuhi a Nyambe, nawo ateula amaywi no buka eyi. Olumbeke Nyambe!” **10** Cwale sebeli lyamba kwa mene nji, “Mu lesele okuyatila amaywi no unuhi no eyi ebuka, kakuli enako kame ili beebi. **11** Mulese ano ku tenda eibi atende eibi, mulese eyi no kwiiba itende eyi no kwiiba, mi awo no kuluka atende eyi no kuluka, mi eyi no kukena itende eyi no kukena.” **12** “Komumone!” Kame niiya mu wangu! Okulita omupuzo wange, okuteneka omunu yonje kweyo ana tende. **13** Time Alufa ni Omega, amatatekelo ni mamananeneno.” **14** Embuyoti ni awo ayowisa eikumango yoo, nji abiwe etukelo no kulya ku sitondo no moyo nji akaingene mu muleneñi okutusisa emyelo. **15** Kundee kame kuli ambwa na loti ni mahule naibayi na alapela emilimu, nawo aisinga ni kutenda eyi no mapwa. **16** “Mene Jesu kame nina tumu elingeloi lyange kwaanyi ni upaki ku tikeleke. Time Omubisi ni Lusika lwa Dabida, Olutungweti no kubenya no masiku.” **17** Emebo ni Mukwati sebeli aamba nji, “Mwiiye!” Mulesele woyo oyupa aambe nji, “Mwiiye!” Mi mulesele woyo ofile elinyotwa aiye, mulesele woyo olakaza ashimbe ameyi no moyo no kwaula. **18** Kame niba emamela woyo oyupa eliywi no unuhi no buka eyi. Nji omunu kame aekeza ku maywii awo, Nyambe mba mwekeleze ku tikozi eto ti ñolilwe mu buka eyi. **19** Nji omunu kame atundisa ku amywi no unuhi no buka eyi, Nyambe kame sa shimbe ekabelo yaye mu sitondo no moyo ni mu muleneñi no kukena, eyo inambiwa mu buka eyi. **20** Woyo opaka ku inu eyi kame aamba nji, “Niti luli kame niiya mu wangu-wangu!” Amen. oiye, Mbumu Jesu!

21 Esishemo sa Mbumu Jesu siikale nanu no kukena onje a
Nyambe. Amen!

Cwale sebeli ni mona omuleneñi no kukena, Jelusalema no ubya, oka tundile ku wilu kwa Nyambe, yo kutukisite kanyi osikukwaliwa woyo oku kabisite niku tatela mbumwaye. Seli ni yupa eliywi no kuneneba okutunda ba lubona elyamba nji, "Komumone, omundi wa Nyambe kame oli naanu. Kame saikale noo, mi kame satende anu aye, mi Nyambe yonyene luli kame saikale noo."

Sinulo 21:2-3

Reader's Guide

Luyi at AionianBible.org/Readers-Guide

The Aionian Bible republishes public domain and Creative Common Bible texts that are 100% free to copy and print. The original translation is unaltered and notes are added to help your study. The notes show the location of eleven special Greek and Hebrew Aionian Glossary words to help us better understand God's love for individuals and for all mankind, and the nature of afterlife destinies.

Who has the authority to interpret the Bible and examine the underlying Hebrew and Greek words? That is a good question! We read in 1 John 2:27, *"As for you, the anointing which you received from him remains in you, and you do not need for anyone to teach you. But as his anointing teaches you concerning all things, and is true, and is no lie, and even as it taught you, you remain in him."* Every Christian is qualified to interpret the Bible! Now that does not mean we will all agree. Each of us is still growing in our understanding of the truth. However, it does mean that there is no infallible human or tradition to answer all our questions. Instead the Holy Spirit helps each of us to know the truth and grow closer to God and each other.

The Bible is a library with 66 books in the Protestant Canon. The best way to learn God's word is to read entire books. Read the book of Genesis. Read the book of John. Read the entire Bible library. Topical studies and cross-referencing can be good. However, the safest way to understand context and meaning is to read whole Bible books. Chapter and verse numbers were added for convenience in the 16th century, but unfortunately they can cause the Bible to seem like an encyclopedia. The Aionian Bible is formatted with simple verse numbering, minimal notes, and no cross-referencing in order to encourage the reading of Bible books.

Bible reading must also begin with prayer. Any Christian is qualified to interpret the Bible with God's help. However, this freedom is also a responsibility because without the Holy Spirit we cannot interpret accurately. We read in 1 Corinthians 2:13-14, *"And we speak of these things, not with words taught by human wisdom, but with those taught by the Spirit, comparing spiritual things with spiritual things. Now the natural person does not receive the things of the Spirit of God, for they are foolishness to him, and he cannot understand them, because they are spiritually discerned."* So we cannot understand in our natural self, but we can with God's help through prayer.

The Holy Spirit is the best writer and he uses literary devices such as introductions, conclusions, paragraphs, and metaphors. He also writes various genres including historical narrative, prose, and poetry. So Bible study must spiritually discern and understand literature. Pray, read, observe, interpret, and apply. Finally, *"Do your best to present yourself approved by God, a worker who does not need to be ashamed, properly handling the word of truth."* 2 Timothy 2:15. *"God has granted to us his precious and exceedingly great promises; that through these you may become partakers of the divine nature, having escaped from the corruption that is in the world by lust. Yes, and for this very cause adding on your part all diligence, in your faith supply moral excellence; and in moral excellence, knowledge; and in knowledge, self-control; and in self-control patience; and in patience godliness; and in godliness brotherly affection; and in brotherly affection, love. For if these things are yours and abound, they make you to be not idle nor unfruitful to the knowledge of our Lord Jesus Christ,"* 2 Peter 1:4-8.

Glossary

Luyi at AionianBible.org/Glossary

The Aionian Bible un-translates and instead transliterates eleven special words to help us better understand the extent of God's love for individuals and all mankind, and the nature of afterlife destinies. The original translation is unaltered and a note is added to 64 Old Testament and 200 New Testament verses. Compare the meanings below to the Strong's Concordance and Glossary definitions.

Abyssos g12

Greek: proper noun, place

Usage: 9 times in 3 books, 6 chapters, and 9 verses

Meaning:

Temporary prison for special fallen angels such as Apollyon, the Beast, and Satan.

aīdios g126

Greek: adjective

Usage: 2 times in Romans 1:20 and Jude 6

Meaning:

Lasting, enduring forever, eternal.

aiōn g165

Greek: noun

Usage: 127 times in 22 books, 75 chapters, and 102 verses

Meaning:

A lifetime or time period with a beginning and end, an era, an age, the completion of which is beyond human perception, but known only to God the creator of the aiōns, Hebrews 1:2. Never meaning simple endless or infinite chronological time in Greek usage. Read Dr. Heleen Keizer and Ramelli and Konstan for proofs.

aiōnios g166

Greek: adjective

Usage: 71 times in 19 books, 44 chapters, and 69 verses

Meaning:

From start to finish, pertaining to the age, lifetime, entirety, complete, or even consummate. Never meaning simple endless or infinite chronological time in Koine Greek usage. Read Dr. Heleen Keizer and Ramelli and Konstan for proofs.

eleēsē g1653

Greek: verb, aorist tense, active voice, subjunctive mood, 3rd person singular

Usage: 1 time in this conjugation, Romans 11:32

Meaning:

To have pity on, to show mercy. Typically, the subjunctive mood indicates possibility, not certainty. However, a subjunctive in a purpose clause is a resulting action as certain as the causal action. The subjunctive in a purpose clause functions as an indicative, not an optative. Thus, the grand conclusion of grace theology in Romans 11:32 must be clarified. God's mercy on all is not a possibility, but a certainty. See ntgreek.org.

Geenna g1067

Greek: proper noun, place

Usage: 12 times in 4 books, 7 chapters, and 12 verses

Meaning:

Valley of Hinnom, Jerusalem's trash dump, a place of ruin, destruction, and judgment in this life, or the next, though not eternal to Jesus' audience.

Hadēs g86

Greek: proper noun, place

Usage: 11 times in 5 books, 9 chapters, and 11 verses

Meaning:

Synonymous with Sheol, though in New Testament usage Hades is the temporal place of punishment for deceased unbelieving mankind, distinct from Paradise for deceased believers.

Limnē Pyr g3041 g4442

Greek: proper noun, place

Usage: Phrase 5 times in the New Testament

Meaning:

Lake of Fire, final punishment for those not named in the Book of Life, prepared for the Devil and his angels, Matthew 25:41.

Sheol h7585

Hebrew: proper noun, place

Usage: 66 times in 17 books, 50 chapters, and 64 verses

Meaning:

The grave or temporal afterlife world of both the righteous and unrighteous, believing and unbelieving, until the general resurrection.

Tartaroō g5020

Greek: proper noun, place

Usage: 1 time in 2 Peter 2:4

Meaning:

Temporary prison for particular fallen angels awaiting final judgment.

Glossary +

AionianBible.org/Bibles/Luyana---Luyana-Bible/Noted

Glossary references are below. Strong's Hebrew and Greek number notes are added to 64 Old Testament and 200 New Testament verses. Questioned verse translations do not contain Aionian Glossary words and may wrongly imply *eternal* or *Hell*. * The note placement is skipped or adjusted for verses with non-standard numbering.

Abyssos

Luka 8:31
Maloma 10:7
Sinulo 9:1
Sinulo 9:2
Sinulo 9:11
Sinulo 11:7
Sinulo 17:8
Sinulo 20:1
Sinulo 20:3

aidios

Maloma 1:20
Juda 1:6

aiōn

Mateu 12:32
Mateu 13:22
Mateu 13:39
Mateu 13:40
Mateu 13:49
Mateu 21:19
Mateu 24:3
Mateu 28:20
Maleka 3:29
Maleka 4:19
Maleka 10:30
Maleka 11:14
Luka 1:33
Luka 1:55
Luka 1:70
Luka 16:8
Luka 18:30
Luka 20:34
Luka 20:35
Jowani 4:14
Jowani 6:51
Jowani 6:58
Jowani 8:35
Jowani 8:51
Jowani 8:52
Jowani 9:32
Jowani 10:28
Jowani 11:26
Jowani 12:34
Jowani 13:8
Jowani 14:16

Tikezo 3:21
Tikezo 15:18
Maloma 1:25
Maloma 9:5
Maloma 11:36
Maloma 12:2
Maloma 16:27
1 Makolinte 1:20
1 Makolinte 2:6
1 Makolinte 2:7
1 Makolinte 2:8
1 Makolinte 3:18
1 Makolinte 8:13
1 Makolinte 10:11
2 Makolinte 4:4
2 Makolinte 9:9
2 Makolinte 11:31
Magalata 1:4
Magalata 1:5
Maefese 1:21
Maefese 2:2
Maefese 2:7
Maefese 3:9
Maefese 3:11
Maefese 3:21
Maefese 6:12
Mafilipi 4:20
Makolose 1:26
1 Timoteya 1:17
1 Timoteya 6:17
2 Timoteya 4:10
2 Timoteya 4:18
Tite 2:12
Mahebelu 1:2
Mahebelu 1:8
Mahebelu 5:6
Mahebelu 6:5
Mahebelu 6:20
Mahebelu 7:17
Mahebelu 7:21
Mahebelu 7:24
Mahebelu 7:28
Mahebelu 9:26
Mahebelu 11:3
Mahebelu 13:8
Mahebelu 13:21
1 Pitlosi 1:23

1 Pitlosi 1:25
1 Pitlosi 4:11
1 Pitlosi 5:11
2 Pitlosi 3:18
1 Jowani 2:17
2 Jowani 1:2
Juda 1:13
Juda 1:25
Sinulo 1:6
Sinulo 1:18
Sinulo 4:9
Sinulo 4:10
Sinulo 5:13
Sinulo 7:12
Sinulo 10:6
Sinulo 11:15
Sinulo 14:11
Sinulo 15:7
Sinulo 19:3
Sinulo 20:10
Sinulo 22:5

aiōnios

Mateu 18:8
Mateu 19:16
Mateu 19:29
Mateu 25:41
Mateu 25:46
Maleka 3:29
Maleka 10:17
Maleka 10:30
Luka 10:25
Luka 16:9
Luka 18:18
Luka 18:30
Jowani 3:15
Jowani 3:16
Jowani 3:36
Jowani 4:14
Jowani 4:36
Jowani 5:24
Jowani 5:39
Jowani 6:27
Jowani 6:40
Jowani 6:47
Jowani 6:54
Jowani 6:68

Jowani 10:28
Jowani 12:25
Jowani 12:50
Jowani 17:2
Jowani 17:3
Tikezo 13:46
Tikezo 13:48
Maloma 2:7
Maloma 5:21
Maloma 6:22
Maloma 6:23
Maloma 16:25
Maloma 16:26
2 Makolinte 4:17
2 Makolinte 4:18
2 Makolinte 5:1
Magalata 6:8
2 Mateselonika 1:9
2 Mateselonika 2:16
1 Timoteya 1:16
1 Timoteya 6:12
1 Timoteya 6:16
2 Timoteya 1:9
2 Timoteya 2:10
Tite 1:2
Tite 3:7
Filimoni 1:15
Mahebelu 5:9
Mahebelu 6:2
Mahebelu 9:12
Mahebelu 9:14
Mahebelu 9:15
Mahebelu 13:20
1 Pitolosi 5:10
2 Pitolosi 1:11
1 Jowani 1:2
1 Jowani 2:25
1 Jowani 3:15
1 Jowani 5:11
1 Jowani 5:13
1 Jowani 5:20
Juda 1:7
Juda 1:21
Sinulo 14:6

eleēsē

Maloma 11:32

Geenna

Mateu 5:22
Mateu 5:29
Mateu 5:30
Mateu 10:28
Mateu 18:9
Mateu 23:15
Mateu 23:33
Maleka 9:43

Maleka 9:45
Maleka 9:47
Luka 12:5
Jakobo 3:6

Hadēs

Mateu 11:23
Mateu 16:18
Luka 10:15
Luka 16:23
Tikezo 2:27
Tikezo 2:31
1 Makolinte 15:55
Sinulo 1:18
Sinulo 6:8
Sinulo 20:13
Sinulo 20:14

Limnē Pyr

Sinulo 19:20
Sinulo 20:10
Sinulo 20:14
Sinulo 20:15
Sinulo 21:8

Sheol

Genesis 37:35
Genesis 42:38
Genesis 44:29
Genesis 44:31
Numbers 16:30
Numbers 16:33
Deuteronomy 32:22
1 Samuel 2:6
2 Samuel 22:6
1 Kings 2:6
1 Kings 2:9
Job 7:9
Job 11:8
Job 14:13
Job 17:13
Job 17:16
Job 21:13
Job 24:19
Job 26:6

Psalms 6:5
Psalms 9:17
Psalms 16:10
Psalms 18:5
Psalms 30:3
Psalms 31:17
Psalms 49:14
Psalms 49:15
Psalms 55:15
Psalms 86:13
Psalms 88:3
Psalms 89:48

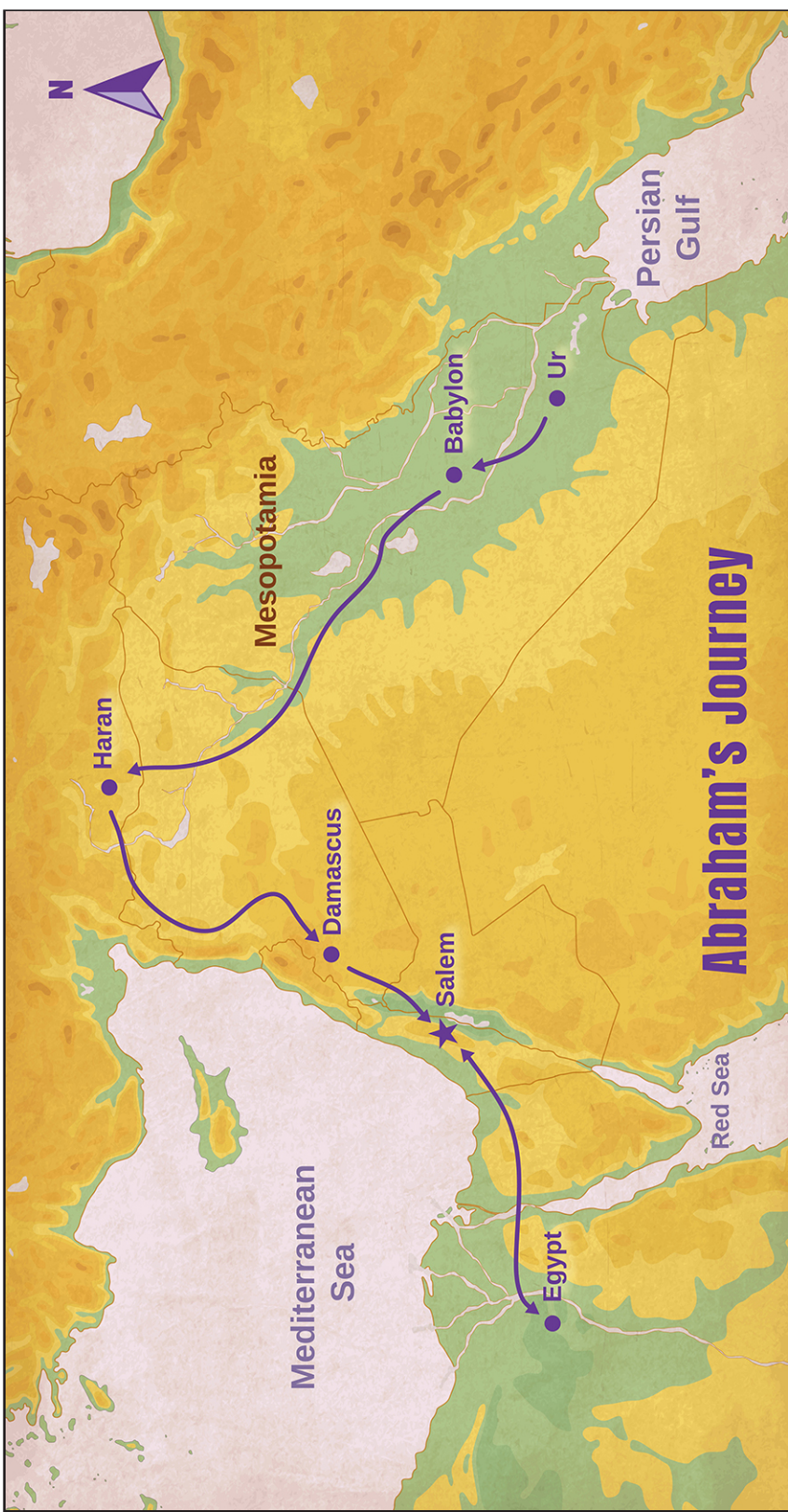
Psalms 116:3
Psalms 139:8
Psalms 141:7
Proverbs 1:12
Proverbs 5:5
Proverbs 7:27
Proverbs 9:18
Proverbs 15:11
Proverbs 15:24
Proverbs 23:14
Proverbs 27:20
Proverbs 30:16
Ecclesiastes 9:10
Song of Solomon 8:6
Isaiah 5:14
Isaiah 7:11
Isaiah 14:9
Isaiah 14:11
Isaiah 14:15
Isaiah 28:15
Isaiah 28:18
Isaiah 38:10
Isaiah 38:18
Isaiah 57:9
Ezekiel 31:15
Ezekiel 31:16
Ezekiel 31:17
Ezekiel 32:21
Ezekiel 32:27
Hosea 13:14
Amos 9:2
Jonah 2:2
Habakkuk 2:5

Tartaroō

2 Pitolosi 2:4

Questioned

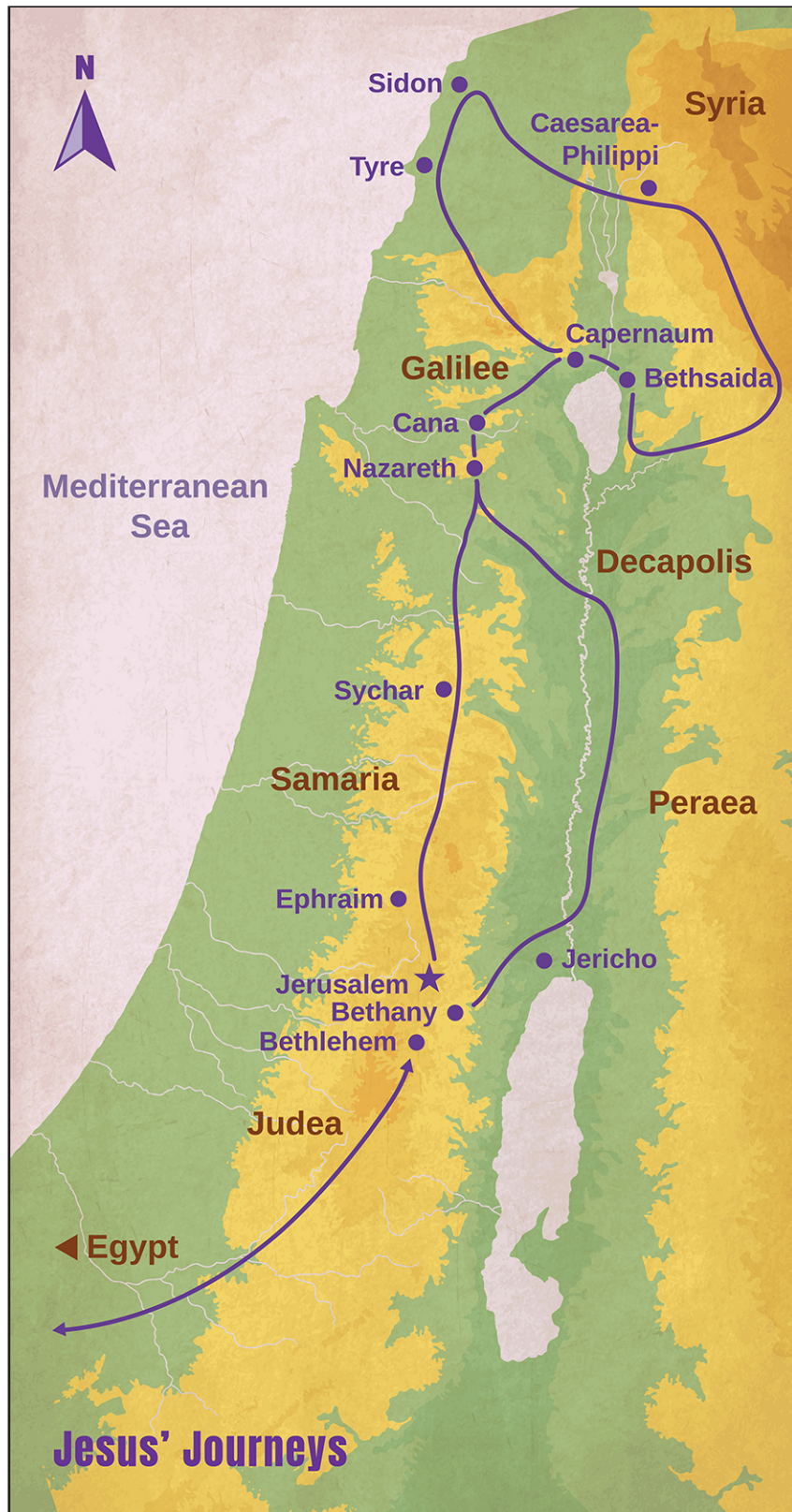
None yet noted

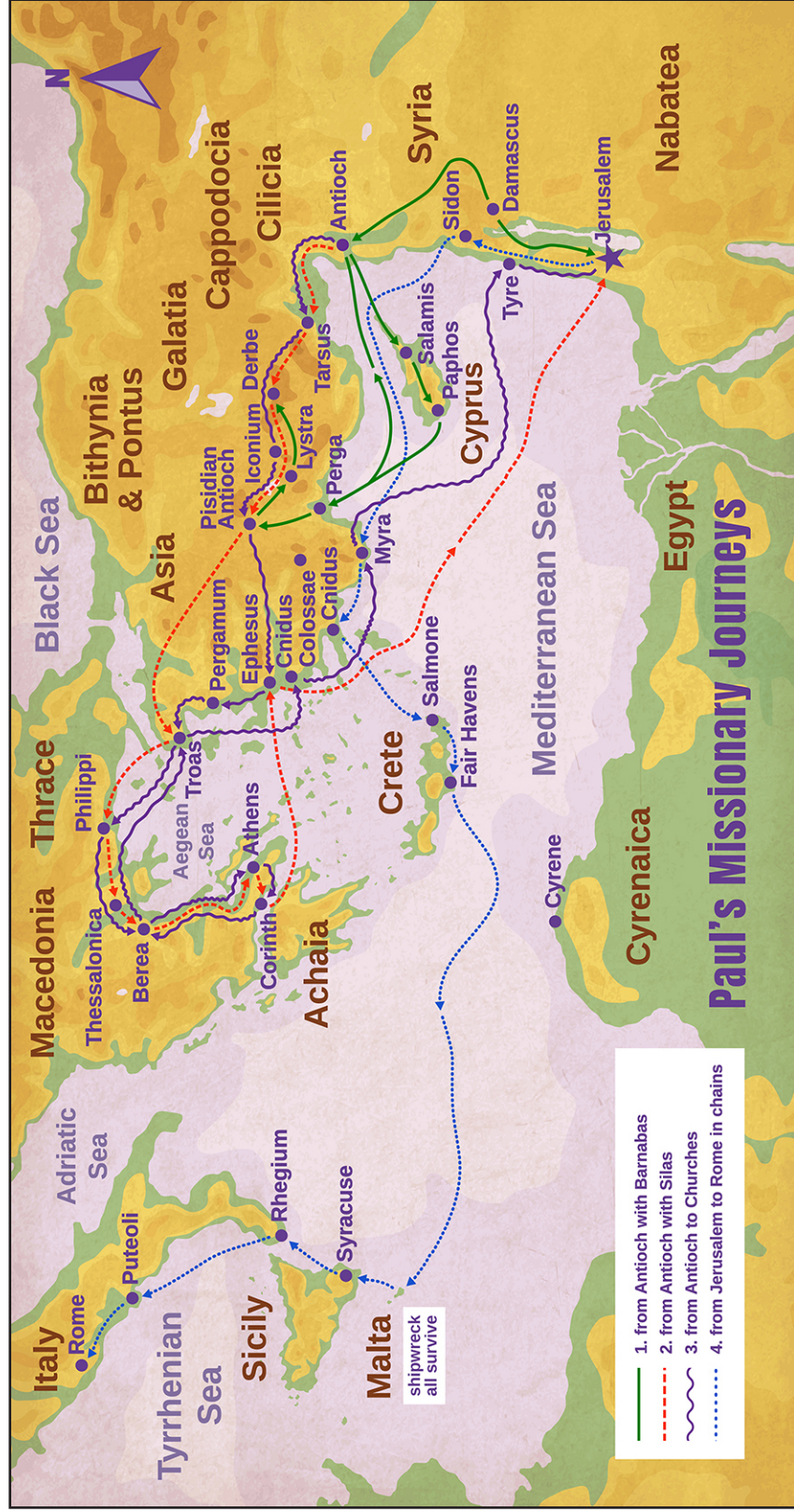
Mulibaka no tumelo Abulahama na kukuteka Nyambe abo ana ku isaniwa okutunda mu sibaka eso ana ku tambula kanyo ana kuyola mi sebeli otundamo yoka limukile oko ata nji kubine. - Mahebelu 11:8

"When Pharaoh had let the people go, God didn't lead them by the way of the land of the Philistines, although that was near;
for God said, 'Lest perhaps the people change their minds when they see war, and they return to Egypt'" Exodus 13:17

Kakuli Omwana no muru kasityela riji abelekwe, kono ninji abeleke mi abe omooyo waye riji dliulula aaru no kupula. - Maleka 10:45

Mene Paulusi, omubika wa Jesu Kileite ona isariwa oku tendiwa omutumwa riji aambe eliywi no kuwaba Iya Nyambe. - Maloma 1:1

Creation 4004 B.C.

Adam and Eve created	4004
Tubal-cain forges metal	3300
Enoch walks with God	3017
Methuselah dies at age 969	2349
God floods the Earth	2349
Tower of Babel thwarted	2247
Abraham sojourns to Canaan	1922
Jacob moves to Egypt	1706
Moses leads Exodus from Egypt	1491
Gideon judges Israel	1245
Ruth embraces the God of Israel	1168
David installed as King	1055
King Solomon builds the Temple	1018
Elijah defeats Baal's prophets	896
Jonah preaches to Nineveh	800
Assyrians conquer Israelites	721
King Josiah reforms Judah	630
Babylonians capture Judah	605
Persians conquer Babylonians	539
Cyrus frees Jews, rebuilds Temple	537
Nehemiah rebuilds the wall	454
Malachi prophesies the Messiah	416
Greeks conquer Persians	331
Seleucids conquer Greeks	312
Hebrew Bible translated to Greek	250
Maccabees defeat Seleucids	165
Romans subject Judea	63
Herod the Great rules Judea	37

(The Annals of the World, James Usher)

Jesus Christ born 4 B.C.

New Heavens and Earth

1956	Christ returns for his people
1830	Jim Elliot martyrd in Ecuador
1731	John Williams reaches Polynesia
1614	Zinzendorf leads Moravian mission
1572	Japanese kill 40,000 Christians
1517	Jesuits reach Mexico
1455	Martin Luther leads Reformation
1323	Gutenberg prints first Bible
1276	Franciscans reach Sumatra
1100	Ramon Llull trains missionaries
1054	Crusades tarnish the church
997	The Great Schism
864	Adalbert martyrd in Prussia
716	Bulgarian Prince Boris converts
635	Boniface reaches Germany
569	Alopen reaches China
432	Longinus reaches Alodia / Sudan
397	Saint Patrick reaches Ireland
341	Carthage ratifies Bible Canon
325	Ulfilas reaches Goth / Romania
250	Niceae proclaims God is Trinity
197	Denis preaches Paris, France
70	Tertullian writes Christian literature
61	Titus destroys the Jewish Temple
52	Paul imprisoned in Rome, Italy
39	Thomas reaches Malabar, India
33	Peter reaches Gentile Cornelius
	Holy Spirit empowers the Church

(Wikipedia, Timeline of Christian missions)

Resurrected 33 A.D.

Where?

When?									
Innocence			Fallen			Glory			
Eternity Past	4000 BC Creation	Fall to Sin No Law	1500 BC Moses' Law	Advent of Christ 0-33 AD	Church Age Kingdom Age	Great White Throne	New Heaven and Earth		
God	God's Perfect Fellowship John 10:30	God's Perfect Fellowship with Adam in the Garden of Eden	Living in Unapproachable Light, 1 Timothy 6:16	Pre-Incarnate, John 8:58	Incarnate, John 1:14	Paradise, Luke 23:43	God's Perfectly Restored Fellowship with All Mankind in the Holy City	All Restored Acts 3:21	
	Mankind	No Fall No Death Gen 1:31	Everywhere, Psalm 139:7	Indwelling Believers, John 14:17					
			Serving the Savior or Satan on Earth, Ephesians 2:1-5						
			Blessed in Paradise, Luke 16:22						
			Punished in Hades until the final judgment, Luke 16:23 and Rev 20:13						
Angels	No Creation	No Fall No Death Gen 1:31	Serving Mankind at God's Command, Hebrews 1:14			Lake of Fire Prepared for the Devil and his Angels	No Hades No Dead Rev 20:3		
	No people		Imprisoned in Tartarus, 2 Peter 2:4 and Jude 6						
	Gen 1:1		Rebelling Against Christ					Lake of Fire Revelation 19:20	
	Satan		Accusing Mankind						
			1 Peter 5:8 and Revelation 12:10						
Abyss Revelation 20:2			Mat 25:41 Rev 20:10	Fallen Angels Forgiven?	Col 1:20 Yes?	Heb 2:16 No?			

Who?

Destiny

Luyi at AionianBible.org/Destiny

The Aionian Bible shows the location of eleven special Greek and Hebrew Aionian Glossary words to help us better understand God's love for individuals and for all mankind, and the nature of after-life destinies. The underlying Hebrew and Greek words typically translated as *Hell* show us that there are not just two after-life destinies, Heaven or Hell. Instead, there are a number of different locations, each with different purposes, different durations, and different inhabitants. Locations include 1) Old Testament *Sheol* and New Testament *Hadēs*, 2) *Geenna*, 3) *Tartaroō*, 4) *Abyssos*, 5) *Limnē Pyr*, 6) *Paradise*, 7) *The New Heaven*, and 8) *The New Earth*. So there is reason to review our conclusions about the destinies of redeemed mankind and fallen angels.

The key observation is that fallen angels will be present at the final judgment, 2 Peter 2:4 and Jude 6. Traditionally, we understand the separation of the Sheep and the Goats at the final judgment to divide believing from unbelieving mankind, Matthew 25:31-46 and Revelation 20:11-15. However, the presence of fallen angels alternatively suggests that Jesus is separating redeemed mankind from the fallen angels. We do know that Jesus is the helper of mankind and not the helper of the Devil, Hebrews 2. We also know that Jesus has atoned for the sins of all mankind, both believer and unbeliever alike, 1 John 2:1-2. Deceased believers are rewarded in Paradise, Luke 23:43, while unbelievers are punished in Hades as the story of Lazarus makes plain, Luke 16:19-31. Yet less commonly known, the punishment of this selfish man and all unbelievers is before the final judgment, is temporal, and is punctuated when Hades is evacuated, Revelation 20:13. So is there hope beyond Hades for unbelieving mankind? Jesus promised, *"the gates of Hades will not prevail,"* Matthew 16:18. Paul asks, *"Hades where is your victory?"* 1 Corinthians 15:55. John wrote, *"Hades gives up,"* Revelation 20:13.

Jesus comforts us saying, *"Do not be afraid,"* because he holds the keys to *unlock* death and Hades, Revelation 1:18. Yet too often our *Good News* sounds like a warning to *"be afraid"* because Jesus holds the keys to *lock* Hades! Wow, we have it backwards! Hades will be evacuated! And to guarantee hope, once emptied, Hades is thrown into the Lake of Fire, never needed again, Revelation 20:14.

Finally, we read that anyone whose name is not written in the Book of Life is thrown into the Lake of Fire, the second death, with no exit ever mentioned or promised, Revelation 21:1-8. So are those evacuated from Hades then, *"out of the frying pan, into the fire?"* Certainly, the Lake of Fire is the destiny of the Goats. But, do not be afraid. Instead, read the Bible's explicit mention of the purpose of the Lake of Fire and the identity of the Goats, *"Then he will say also to those on the left hand, 'Depart from me, you cursed, into the consummate fire which is prepared for... the devil and his angels,'"* Matthew 25:41. Bad news for the Devil. Good news for all mankind!

Faith is not a pen to write your own name in the Book of Life. Instead, faith is the glasses to see that the love of Christ for all mankind has already written our names in Heaven. *"If the first fruit is holy, so is the lump,"* Romans 11:16. Though unbelievers will suffer regrettable punishment in Hades, redeemed mankind will never enter the Lake of Fire, prepared for the devil and his angels. And as God promised, all mankind will worship Christ together forever, Philippians 2:9-11.

Mute cwale mu katende aiyeti no macaba onje, mwa kolobeze mu litina lya Sitange, ni lya Mwana, neli no Mebo No Kukena. - Mateu 28:19